

Sodankylän lukion opetussuunnitelma

Nimi	Sodankylän lukion opetussuunnitelma
Kunta	Sodankylä
Koulu	Sodankylän lukio
Hyväksymispäivämäärä	17.10.2022
Pdf luotu	9.8.2023

SISÄLTÖ

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö.	1
1.1. Opetussuunnitelman laatiminen.	1
1.2. Opetussuunnitelman sisältö.	2
2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta.	4
2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä.	4
2.2. Arvoperusta.	4
3. Opetuksen toteuttaminen.	8
3.1. Opintojen rakenne.	8
3.2. Oppimiskäsitys.	9
3.3. Opiskeluympäristöt ja -menetelmät.	10
3.4. Toimintakulttuuri.	12
3.4.1. Opiskelijoiden osallisuus.	17
3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö.	18
3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys.	19
4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen.	24
4.1. Ohjaus.	24
4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki.	26
4.3. Opiskeluhoolto.	29
4.3.1. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma ja paikallisesti päätettävät asiat.	29
4.4. Kurinpito.	32
4.4.1. Kurinpitokeinojen käyttämistä ja menettelyjä koskevan suunnitelman sisältö.	34
4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä.	34
5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi.	38
5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa.	38
5.2. Opintojakson arviointi.	40
5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät.	41
5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot.	43
5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi.	43
5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa.	44
5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen.	44
5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi.	46
5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi.	46
5.4. Lukion oppimäärän suoritus.	47

5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus.	48
5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot.	49
5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat.	51
6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt.	53
6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet.	53
6.2. Laaja-alainen osaaminen.	54
7. Oppiaineet.	58
7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI).	58
7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1).	59
Kieli, tekstit ja vuorovaikutus, 4 op (OÄI1ÄI2ÄI3).	61
Kirjallisuuden lajit ja tulkinta, 2 op (OÄI4).	64
Kieli ja vaikuttaminen, 3 op (OÄI5ÄI7).	66
Kirjallisuushistoria ja kirjoittaminen, 3 op (OÄI6ÄI8).	68
Puheviestintä, 2 op (OÄI9).	70
Kirjoitustaitojen kertaus, 2 op (OÄI10).	71
Lukutaitojen kertaus, 2 op (OÄI11).	73
Kielioppia ja kielenhuoltoa, 2 op (OÄI12).	74
Tukea kirjoittamiseen, 2 op (OÄI13).	75
Sanataide, 2 op (OÄI14).	77
Lukeminen harrastuksena, 2 op (OÄI15).	78
Nykykirjallisuus, 2 op (OÄI16).	79
Kotimaiset klassikot, 2 op (OÄI17).	80
Muualla suoritettuja äidinkielen opintoja I, 2 op (OÄI18).	82
Muualla suoritettuja äidinkielen opintoja II, 2 op (OÄI19).	83
Muualla suoritettuja äidinkielen opintoja III, 2 op (OÄI20).	84
7.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6).	85
Kieli, tekstit ja vuorovaikutus S2, 4 op (OS21S22S23).	88
Kirjallisuuden lajit ja tulkinta S2, 2 op (OS24).	90
Kieli ja vaikuttaminen S2, 3 op (OS25S27).	91
Kirjallisuushistoria ja kirjoittaminen S2, 3 op (OS26S28).	93
Puheviestintä S2, 2 op (OS29).	95
Kirjoitustaitojen kertaus S2, 2 op (OS210).	96
Lukutaitojen kertaus S2, 2 op (OS211).	98
Muita suomen kielen opintoja I, 2 op (OS212).	99
Muita suomen kielen opintoja II, 2 op (OS213).	100
Muita suomen kielen opintoja III, 2 op (OS214).	101
Muita suomen kielen opintoja IV, 2 op (OS215).	102

Muita suomen kielen opintoja V, 2 op (OS216).	103
7.2. Biologia (BI).	104
Elämä ja evoluutio, 2 op (OBI1).	106
Ympäristöekologia, 2 op (OBI2BI3).	108
Solu ja perinnöllisyys, 2 op (OBI4).	110
Ihmisen biologia, 2 op (OBI5).	111
Biotekniikka, 2 op (OBI6).	113
Biologian laborointi, 2 op (OBI7).	115
Biologian kertauskurssi, 2 op (OBI8).	115
7.3. Elämänkatsomustieto (ET).	116
Minä ja hyvä elämä, 2 op (OET1).	118
Minä ja yhteiskunta, 2 op (OET2).	120
Kulttuurit, 2 op (OET3).	121
Katsomukset, 2 op (OET4).	123
Uskonnot ja uskonottomuus, 2 op (OET5).	124
Tulevaisuus, 2 op (OET6).	126
7.4. Filosofia (FI).	127
Johdatus filosofiaan ja psykologiaan sekä tieteelliseen ajatteluun, 4 op (OFI1PS1).	129
Etiikka, 2 op (OFI2).	129
Yhteiskuntafilosofia, 2 op (OFI3).	131
Tieto ja totuus, 2 op (OFI4).	133
Filosofian kertaus, 2 op (OFI5).	134
Filosofian olympialaiset, 2 op (OFI6).	135
Etiikka ja terveys, 4 op (OFI2TE3).	136
7.5. Fysiikka (FY).	136
Fysiikka luonnontieteenä / ympäristö ja yhteiskunta, 2 op (OFY1FY2).	138
Energia ja lämpö, 2 op (OFY3).	140
Voima ja liike, 2 op (OFY4).	142
Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (OFY5).	143
Sähkö, 2 op (OFY6).	145
Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (OFY7).	146
Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (OFY8).	148
Kertaus, 2 op (OFY9).	149
7.6. Maantiede (GE).	150
Maailma muutoksessa, 2 op (OGE1).	153
Sininen planeetta, 2 op (OGE2).	155
Yhteinen maailma, 2 op (OGE3).	156

Geomedia, 2 op (OGE4).	158
Maantieteen kertauskurssi, 2 op (OGE5).	160
7.7. Historia (HI).	160
Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (OHI1).	163
Kansainväliset suhteet, 2 op (OHI2).	165
Itsenäisen Suomen historia, 2 op (OHI3).	167
Eurooppalainen ihminen, 2 op (OHI4).	169
Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (OHI5).	172
Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (OHI6).	174
Suomen historian mennyt vuosisata, 2 op (OHI7).	176
Maailma tänään, 2 op (OHI8).	178
Historian yo-kertaus, 1 op (OHI9).	179
Historian yo-kertaus (jatko), 1 op (OHI10).	180
Historian harrastuneisuus 1, 2 op (OHI11).	181
Historian harrastuneisuus 2, 2 op (OHI12).	182
Kansainvälinen opiskelijavaihto ja historian opiskelu 1, 2 op (OHI13).	183
Kansainvälinen opiskelijavaihto ja historian opiskelu 2, 2 op (OHI14).	184
7.8. Kemia (KE).	185
Kemia, minä ja kestävä tulevaisuus, 2 op (OKE1KE2).	188
Molekyylit ja mallit, 2 op (OKE3).	190
Kemiallinen reaktio, 2 op (OKE4).	192
Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (OKE5).	194
Kemiallinen tasapaino, 2 op (OKE6).	196
Kemian työkurssi, 2 op (OKE7).	198
Kemian kertauskurssi, 2 op (OKE8).	199
7.9. Uskonto (KT).	199
7.9.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1).	201
Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (OUE1).	201
Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (OUE2).	204
Maailman uskontoja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (OUE3).	206
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (OUE4).	208
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (OUE5).	210
Uskonto, tiede ja media, 2 op (OUE6).	211
Raamattutieto, 2 op (OUE7).	213
Uskonnon kertauskurssi, 2 op (OUE8).	214
Lukion ulkopuolella suoritettut uskonnon opinnot, 2 op (OUE9).	215
7.9.2. Ortodoksinen uskonto (KT2).	216

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (OUO1).	216
Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (OUO2).	218
Maailman uskontoja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (OUO3).	220
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (OUO4).	222
Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (OUO5).	224
Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (OUO6).	226
7.10. Kuvataide (KU).	228
Omat kuvat - jaettu kulttuuri, 2 op (OKU1).	230
Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (OKU2).	232
Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (OKU3).	234
Taiteen monet maailmat, 2 op (OKU4).	236
IhmeFilmi, 2 op (OKU5).	237
Midnight Sun -elokuvakurssi, 2 op (OKU6).	238
Omat kuvat 1, 2 op (OKU7).	239
Omat kuvat 2, 2 op (OKU8).	240
Omat kuvat 3, 2 op (OKU9).	240
7.11. Lukiodiplomit (LD).	241
Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (OKULD1).	242
Tanssin lukiodiplomi, 2 op (OTALD2).	242
Musiikin lukiodiplomi, 2 op (OMULD3).	244
Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (OLILD4).	245
7.12. Liikunta (LI).	245
Oppiva liikkuja, 2 op (OLI1).	247
Aktiivinen elämä, 2 op (OLI2).	249
Uudet mahdollisuudet, 2 op (OLI3).	250
Vanhojen tanssien kertaus, 2 op (OLI4).	251
Virkistystä liikunnasta, 2 op (OLI5).	253
Vanhojen tanssit, 2 op (OLI6).	254
Arktinen selviytyminen, 2 op (OLI7).	254
Köysikiipeilyn alkeet, 2 op (OLI8).	255
Boulderkiipeily, 2 op (OLI9).	257
Prokiipeily, 2 op (OLI10).	258
Palloilu 1, 2 op (OLI11).	259
Palloilu 2, 2 op (OLI12).	260
Oma laji 1, 2 op (OLI13).	261
Oma laji 2, 2 op (OLI14).	261
Oma laji 3, 2 op (OLI15).	262

Oma laji 4, 2 op (OLI16).	263
7.13. Matematiikka (MA).	264
7.13.1. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY).	266
MAY Luvut ja yhtälöt, 2 op (OMAY1).	266
7.13.2. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA).	267
Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (OMAA2).	267
Geometria, 2 op (OMAA3).	269
Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (OMAA4).	270
Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (OMAA5).	271
Derivaatta, 3 op (OMAA6).	272
Integraalilaskenta, 2 op (OMAA7).	274
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (OMAA8).	275
Talousmatematiikka, 1 op (OMAA9).	277
3D-geometria, 2 op (OMAA10).	278
Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (OMAA11).	279
Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (OMAA12).	281
Kertauskurssi, 2 op (OMAA13).	282
Hyväksiluku OMAB10 Lyhyen matematiikan kertauskurssi, 2 op (OMAA14).	283
Hyväksiluku OMAB6 Talousmatematiikan alkeet, 1 op (OMAA15).	284
7.13.3. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB).	285
Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (OMAB2).	285
Geometria, 2 op (OMAB3).	287
Matemaattisia malleja, 2 op (OMAB4).	288
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (OMAB5).	289
Talousmatematiikan alkeet, talousmatematiikka, 2 op (OMAB6MAB7).	291
Matemaattinen analyysi, 2 op (OMAB8).	293
Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (OMAB9).	294
Kertaus, 2 op (OMAB10).	296
Hyväksiluku OMAA2 ylimääräinen 1 op, 1 op (OMAB11).	297
Hyväksiluku OMAA4 Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (OMAB12).	297
Hyväksiluku OMAA5 Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (OMAB13).	298
Hyväksiluku OMAA6 ylimääräinen 1 op, 1 op (OMAB14).	300
Hyväksiluku OMAA7 Integraalilaskenta, 2 op (OMAB15).	300
Hyväksiluku OMAA10 3D-geometria, 2 op (OMAB16).	302
Ohjelmointi, 1 op (OMAB17).	303

Hyväksiluku OMAA11 Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (OMAB18). . .	304
Hyväksiluku OMAA12 Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (OMAB19).	305
7.14. Musiikki (MU).	306
Intro - kaikki soimaan, 2 op (OMU1).	308
Syke - soiva ilmaisu, 2 op (OMU2).	310
Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (OMU3).	311
Demo - luovasti yhdessä, 2 op (OMU4).	313
Muisointi 1, 2 op (OMU5).	314
Muisointi 2, 2 op (OMU6).	315
Muisointi 3, 2 op (OMU7).	315
Musiikin hahmotus 1, 2 op (OMU8).	316
Musiikin hahmotus 2, 2 op (OMU9).	317
Musiikin hahmotus 3, 2 op (OMU10).	318
Yhteismuisointi 1, 2 op (OMU11).	318
Yhteismuisointi 2, 2 op (OMU12).	319
Yhteismuisointi 3, 2 op (OMU13).	320
7.15. Opinto-ohjaus (OP).	320
Minä opiskelijana, 2 op (OOP1).	322
Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OOP2).	324
Lukio-opiskelijaksi, 2 op (OOP3).	327
Opi oppimaan, 1 op (OOP4).	329
Kesätyö, 2 op (OOP5).	331
4H yritysKurssi, 1 op (OOP6).	332
4H yritysKurssi ja oma yritys, 2 op (OOP7).	333
7.16. Psykologia (PS).	335
Johdatus filosofiaan ja psykologiaan sekä tieteelliseen ajatteluun, 4 op (OFI1PS1).	337
Kehittyvä ihminen, 2 op (OPS2).	337
Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (OPS3).	339
Tunteet ja mielenterveys, 2 op (OPS4).	341
Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (OPS5).	343
Sosiaalipsykologia, 2 op (OPS6).	345
Motivaatio ja oppiminen, 2 op (OPS7).	346
Psykologian kertaus, 2 op (OPS8).	348
Psykologinen tutkimus, 2 op (OPS9).	349
7.17. Terveystieto (TE).	350
Terveys voimavarana, 2 op (OTE1).	352
Terveys ja ympäristö, 2 op (OTE2).	353

Terveys ja yhteiskunta, 2 op (OTE3).	355
Kansanterveys ja kansantaudit, 2 op (OTE4).	357
Terveystiedon kertaus, 2 op (OTE5).	358
Ensiapu, 1 op (OTE6).	359
Etiikka ja terveys, 4 op (OFI2TE3).	360
7.18. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU).	360
7.18.1. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1).	364
Minä kieltenopiskelijana, 2 op (OENA1RUB1).	364
Arkielämän viestintää ja vuorovaikutusta, 3 op (ORUB2).	364
Kulttuuri ja mediat Pohjoismaissa, 2 op (ORUB3).	366
Yhteiskunta ja ympäröivä maailma, 2 op (ORUB4).	367
Opiskelu- ja työelämä, 2 op (ORUB5).	369
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ORUB6).	371
Kestävä elämäntapa, 2 op (ORUB7).	372
Kehity kirjoittajana, 2 op (ORUB8).	374
Ruotsin kertausta abeille, 2 op (ORUB9).	375
7.19. Temaattiset opinnot (TO).	376
Lukiolaisen hyvinvointi, 2 op (OTO1).	376
Maailmankansalaisen kypsyyskoe, 4 op (OTO2).	377
Tieteellinen työskentely, 2 op (OTO3).	379
Väittely- ja argumentaatiotaidot, 2 op (OTO4).	380
Kansainvälisyyskurssi, 2 op (OTO5).	381
Revontulet, 2 op (OTO6).	382
Oppilaskuntatyö 1, 2 op (OTO7).	383
Oppilaskuntatyö 2, 2 op (OTO8).	384
Oppilaskuntatyö 3, 2 op (OTO9).	385
Lukiotutor, 2 op (OTO10).	386
Oppiainetutor 1, 1 op (OTO11).	387
Oppiainetutor 2, 2 op (OTO12).	388
Lukiolaisen turvakurssi, 2 op (OTO13).	390
Vapaaehtoistyön kurssi 1, 1 op (OTO14).	391
Vapaaehtoistyön kurssi 2, 2 op (OTO15).	392
7.20. Vieraat kielet (VK).	394
7.20.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1).	399
Minä kieltenopiskelijana, 2 op (OENA1RUB1).	399
Englanti globaalina kielenä, 3 op (OENA2).	399
Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (OENA3).	400

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (OENA4).	401
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (OENA5).	402
Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (OENA6).	403
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (OENA7).	405
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (OENA8).	406
Abikurssi, 2 op (OENA9).	407
Kirjoittaminen, 2 op (OENA10).	408
Englanninkielinen maailma, 2 op (OENA11).	408
7.20.2. Vieraat kielet, ranska, A-oppimäärä (RAA2).	409
Opiskelutaidot ja kieli-identiteettin rakentaminen, kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 4 op (ORAA21RAA22).	409
Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ORAA23).	411
Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ORAA24).	412
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ORAA25).	413
Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ORAA26).	414
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ORAA27).	415
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ORAA28).	416
Ranskan kertauskurssi, 2 op (ORAA29).	417
7.20.3. Vieraat kielet, ranska, B2-oppimäärä (RAB2).	418
Elämän tärkeitä asioita, 2 op (ORAB21).	419
Monenlaista elämää, 2 op (ORAB22).	420
Hyvinvointi ja huolenpito, 2 op (ORAB23).	421
Kulttuuri, 2 op (ORAB24).	421
Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (ORAB25).	423
Media ja ajankohtaiset aiheet, 2 op (ORAB26).	424
Yhteinen maapallomme, 2 op (ORAB27).	425
Kansainvälisyys ja kielitaito, 2 op (ORAB28).	425
Ranskan kertauskurssi, 2 op (ORAB29).	426
7.20.4. Vieraat kielet, ranska, B3-oppimäärä (RAB3).	427
Arjen viestintätilanteita, 2 op (ORAB31).	428
Matkalla maailmassa, 2 op (ORAB32).	429
Elämän tärkeitä asioita, 2 op (ORAB33).	430
Monenlaista elämää, 2 op (ORAB34).	431
Hyvinvointi ja huolenpito, 2 op (ORAB35).	432
Kulttuuri, 2 op (ORAB36).	433
Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (ORAB37).	434
Media ja ajankohtaiset aiheet, 2 op (ORAB38).	435
Ranskan kertauskurssi, 2 op (ORAB39).	436

7.20.5. Vieraat kielet, saame, A-oppimäärä (VKSKA1).	437
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (OSMA1).	437
Saamen kieli maailmalla ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (OSMA2).	439
Saamen kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (OSMA3).	440
Saamen kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (OSMA4).	441
Kestävä tulevaisuus arktisella alueella, 2 op (OSMA5).	442
Saamen kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (OSMA6).	443
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (OSMA7).	444
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (OSMA8).	446
Vieraat kielet, saame, A-oppimäärä kertauskurssi, 2 op (OSMA9).	447
7.20.6. Vieraat kielet, saame, B2-oppimäärä (VKSKB2).	448
Kohtaamisia saamelaisalueella, 2 op (OSMB21).	449
Sápmi - Saamenmaa, 2 op (OSMB22).	450
Hyvinvointi ja huolenpitoa, 2 op (OSMB23).	451
Saamelainen kulttuuri, 2 op (OSMB24).	452
Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (OSMB25).	453
Saamelainen luontotieto, 2 op (OSMB26).	454
Kestävä elämäntapa, 2 op (OSMB27).	456
Kansainvälinen toiminta, 2 op (OSMB28).	457
Saame, B2-oppimäärän kertauskurssi, 2 op (OSMB29).	458
7.20.7. Vieraat kielet, saame, B3-oppimäärä (VKSKB3).	459
Tutustutaan toisiimme ja saamen kieleen, 2 op (OSMB31).	460
Arki ja asiointitilanteet, 2 op (OSMB32).	461
Kohtaamisia saamelaisalueella, 2 op (OSMB33).	462
Sápmi - Saamenmaa, 2 op (OSMB34).	463
Arki ja hyvinvointi, 2 op (OSMB35).	464
Saamelainen kulttuuri, 2 op (OSMB36).	465
Opiskelu,työ ja tulevaisuus, 2 op (OSMB37).	466
Saamelainen luontotieto, 2 op (OSMB38).	468
Saame, B3 -oppimäärän kertauskurssi, 2 op (OSMB39).	469
7.20.8. Vieraat kielet, saksa, A-oppimäärä (OSAA2).	470
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 4 op (OSAA21SAA22).	470
Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (OSAA23).	472
Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (OSAA24).	473

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (OSAA25).	474
Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (OSAA26).	475
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (OSAA27).	476
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (OSAA28).	477
Saksan kertauskurssi, 2 op (OSAA29).	478
7.20.9. Vieraat kielet, saksa, B2-oppimäärä (SAB2).	479
Elämän tärkeitä asioita, 2 op (OSAB21).	479
Monenlaista elämää, 2 op (OSAB22).	480
Hyvinvointi ja huolenpito, 2 op (OSAB23).	481
Kulttuuri, 2 op (OSAB24).	482
Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (OSAB25).	483
Media ja ajankohtaiset aiheet, 2 op (OSAB26).	484
Yhteinen maapallomme, 2 op (OSAB27).	485
Kansainvälisyys ja kielitaito, 2 op (OSAB28).	485
Saksan kertauskurssi, 2 op (OSAB29).	486
7.20.10. Vieraat kielet, saksa B3-oppimäärä (SAB3).	487
Arjen viestintätilanteita, 2 op (OSAB31).	487
Matkalla maailmassa, 2 op (OSAB32).	488
Elämän tärkeitä asioita, 2 op (OSAB33).	489
Monenlaista elämää, 2 op (OSAB34).	490
Hyvinvointi ja huolenpito, 2 op (OSAB35).	491
Kulttuuri, 2 op (OSAB36).	492
Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (OSAB37).	493
Media ja ajankohtaiset aiheet, 2 op (OSAB38).	494
Saksan kertauskurssi, 2 op (OSAB39).	495
7.20.11. Vieraat kielet, venäjä, A-oppimäärä (VEA2).	496
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 4 op (OVEA21VEA22).	496
Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (OVEA23).	497
Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (OVEA24).	499
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (OVEA25).	500
Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (OVEA26).	501
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (OVEA27).	502
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (OVEA28).	503
Venäjän kertauskurssi, 2 op (OVEA29).	504
7.20.12. Vieraat kielet, venäjä, B2-oppimäärä (VEB2).	505
Elämän tärkeitä asioita, 2 op (OVEB21).	506
Monenlaista elämää, 2 op (OVEB22).	507

Hyvinvointi ja huolenpito, 2 op (OVEB23).	508
Kulttuuri, 2 op (OVEB24).	508
Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (OVEB25).	510
Media ja ajankohtaiset aiheet, 2 op (OVEB26).	511
Yhteinen maapallomme, 2 op (OVEB27).	512
Kansainvälisyys ja kielitaito, 2 op (OVEB28).	512
Venäjän kertauskurssi, 2 op (OVEB29).	513
7.20.13. Vieraat kielet, venäjä, B3-oppimäärä (VEB3).	514
Arjen viestintätilanteita, 2 op (OVEB31).	515
Matkalla maailmassa, 2 op (OVEB32).	516
Elämän tärkeitä asioita, 2 op (OVEB33).	517
Monenlaista elämää, 2 op (OVEB34).	518
Hyvinvointi ja huolenpito, 2 op (OVEB35).	519
Kulttuuri, 2 op (OVEB36).	520
Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (OVEB37).	521
Media ja ajankohtaiset aiheet, 2 op (OVEB38).	522
Venäjän kertauskurssi, 2 op (OVEB39).	523
7.21. Yhteiskuntaoppi (YH).	524
Suomalainen yhteiskunta, 2 op (OYH1).	526
Taloustieto, 2 op (OYH2).	529
Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (OYH3).	531
Lakitieto, 2 op (OYH4).	534
Maailma tänään, 2 op (OYH5).	536
Yhteiskuntaopin yo-kertaus, 1 op (OYH6).	537
Yhteiskuntaopin yo-kertaus (jatko), 1 op (OYH7).	538
Bisnesopinnot (TAT), 2 op (OYH8).	539
Yhteiskuntaopin harrastuneisuus 1, 2 op (OYH9).	540
Yhteiskuntaopin harrastuneisuus 2, 2 op (OYH10).	542
Kansainvälinen opiskelijavaihto ja yhteiskuntaopin opiskelu 1, 2 op (OYH11).	543
Kansainvälinen opiskelijavaihto ja yhteiskuntaopin opiskelu 2, 2 op (OYH12).	544
7.22. Korkeakoulujen orientaatiokurssit (KOK).	545
Orientaatiokurssi 1, 1 op (OOK1).	545
Orientaatiokurssi 2, 2 op (OOK2).	547
Orientaatiokurssi 3, 3 op (OOK3).	549
Orientaatiokurssi 4, 4 op (OOK4).	550
Orientaatiokurssi 5, 5 op (OOK5).	552
7.23. Urheiluvalmennus (URVA).	554

Urheiluvalmennus 1, 2 op (OUV1).	554
Urheiluvalmennus 2, 2 op (OUV2).	555
Urheiluvalmennus 3, 2 op (OUV3).	556
Urheiluvalmennus 4, 2 op (OUV4).	557
Urheiluvalmennus 5, 2 op (OUV5).	558
7.24. Soveltavat opinnot (SOP).	559
Soveltavat opinnot 1, 2 op (OSOP1).	561
Soveltavat opinnot 2, 2 op (OSOP2).	562
Soveltavat opinnot 3, 2 op (OSOP3).	564
Soveltavat opinnot 4, 2 op (OSOP4).	565
Soveltavat opinnot 5, 2 op (OSOP5).	567
7.25. Integraatio-opintojaksot.	568
Minä kieltenopiskelijana, 2 op (OENA1RUB1).	568
Johdatus filosofiaan ja psykologiaan sekä tieteelliseen ajatteluun, 4 op (OFI1PS1).	570
Etiikka ja terveys, 4 op (OFI2TE3).	572
8. Liitteet.	576
8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta.	576
8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko.	576
8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	583
8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	583
8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	589
8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	589
8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	594
8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	595
8.6. Sodankylän lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma.	600
8.7. Sodankylän lukion ohjaussuunnitelma.	604
8.8. Sodankylän lukion opiskeluhuoltosuunnitelma.	620
8.9. Sodankylän kunnan opiskeluhuollon käsikirja.	634
8.10. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2021 - 2023.	634
8.11. Toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa.	635
8.12. Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.	638

8.13. Järjestyssäännöt.	642
8.14. Suunnitelma kurinpitotoimien käyttämisestä ja niihin liittyvistä menetelmistä.	650

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö

1.1. Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- lukiolaki (714/2018)
- valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)
- Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma
- vuosittain laadittava opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma.

Kaikki nuorten lukiokoulutuksen järjestäjät laativat paikallisen opetussuunnitelman näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä järjestämisluvasta muuta johdu. Jos lukiokoulutuksen järjestämislupaan liittyy erityinen koulutustehtävä, siihen liittyvät määräykset otetaan huomioon opetussuunnitelmaa laadittaessa. Lukiokoulutus on kokonaisuus, jossa eri toimintojen tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi lukion opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita, keskeisiä sisältöjä ja opiskelijan oppimisen arviointia koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Tekstin muodosta ilmenee, onko kyseessä velvoittava määräys vai sitä tarkentava tai selittävä teksti.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään lukion opetus- ja kasvatustyöstä. Koulutuksen järjestäjä laatii vuosittain hyväksymäänsä opetussuunnitelmaan perustuvan suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon muiden oppilaitosten opetustarjonta sekä lukion toimintaympäristö, paikalliset osaamisvahvuudet ja erityisresurssit. Lukiopaikkakunnan tai -alueen luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet sekä elinkeino- ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämäniläisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa myös ajankohtaistetaan lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy paikallisen opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä ja tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten.

Lukiolain (714/2018) 13 §:n mukaan opiskelijan mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa on turvattava järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Paikallinen opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin opintoihin valintoihin omassa oppilaitoksessaan sekä halutessaan myös muissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa.

Koulutuksen järjestäjä päättää, miten paikallinen opetussuunnitelma laaditaan lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, opiskelijoiden huoltajien sekä säännösten edellyttämiltä osin lisäksi hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystieteiden tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä opetussuunnitelman laatimisessa voidaan tehdä myös muiden koulutuksen järjestäjien ja eri sidosryhmien kanssa. Kaikilla opiskelijoiden huoltajilla tulee olla mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. Ennen opetussuunnitelman hyväksymistä koulutuksen järjestäjän

tulee kuulla lukion opiskelijakuntaa ja henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa pyritään varmistamaan lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa pyritään ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta sekä monipuolistavat vuorovaikutusta lukion sisällä ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

Sodankylän kunnassa on yksi lukio, jonka toimintaa ohjaa Sodankylän lukion opetussuunnitelma. Opetussuunnitelmassa kuvataan Sodankylän lukion periaatteita sekä tarjolla olevat opintojaksot. Opetussuunnitelma on laadittu yhteistyössä opettajien, opiskelijoiden ja huoltajien kanssa. Myös Tähtikunnan koulun henkilökunnalle, yläkoululaisille sekä heidän huoltajilleen on annettu mahdollisuus osallistua opetussuunnitelmatyöhön.

Sodankylän lukion opetussuunnitelman hyväksyy sivistyslautakunta. Opetussuunnitelma on elävä asiakirja, johon liittyviä asioita tarkastellaan ja tarvittaessa muutetaan vuosittain. Opetussuunnitelmaan tehtävät pienet korjaukset sekä vuosittaiset päivitykset, esimerkiksi opintojaksojen opetussuunnitelmiin, ohjaussuunnitelmaan tai opiskelijahuoltosuunnitelmaan, hyväksytään koulussa. Muutokset viedään tiedoksi sivistyshallinnolle. Suuremmat muutokset, joissa esimerkiksi lisätään opetussuunnitelmaan uutta sisältöä, hyväksyy sivistyslautakunta.

1.2. Opetussuunnitelman sisältö

Paikallinen opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- lukion toiminta-ajatus ja arvopainotukset
- oppimiskäsitys, opiskeluympäristöt ja menetelmät
- lukion toimintakulttuurin pääpiirteet
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä lukion tuntijako
- lukion kieliohjelma
- itsenäisen opiskelun periaatteet
- laaja-alaisen osaamisen osa-alueet
- oppiaineen tehtävä, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi
- opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi opintojaksoittain
- kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttaminen
- ohjaussuunnitelma
- oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus
- kieli- ja kulttuuriryhmien opetus
- yhteistyö muiden lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa
- yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä muiden tahojen kanssa
- kansainvälinen yhteistyö
- työelämäyhteistyö
- opiskeluhuolto
- opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi
- toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi.

Mikäli lukio järjestää vieraskielistä opetusta tai mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, se tulee määritellä opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 33 §:ssä säädetään opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien turvaamisesta ja opiskelijakunnasta. Pykälässä tarkoitettu toiminta tulee suunnitella paikallisen opetussuunnitelman ja muiden siihen perustuvien suunnitelmien osana tai yhteydessä.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 377/2022]).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:n mukaan suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on kirjattava koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelmaan.

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja ohjeistaa paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Sukupuolten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) 5 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi paikallista opetussuunnitelmaa tai muuta lukion suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan.

2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja itseään kehittäen.

Lukioaikana opiskelija kartuttaa ihmistä, kulttuureja, ympäristöä ja yhteiskuntaa koskevaa olennaista tietoa, osaamista ja toimijuutta. Lukio-opetus valmistaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksessa otetaan huomioon alle 18-vuotiaita opiskelijoita koskien lapsen edun ensisijaisuus opetusta ja koulutusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä (lukiolaki 714/2018, 2 § 2 mom, muutettu lailla 165/2022). Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia elämänhallintaan ja työelämään.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset ja monipuoliset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä.

Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan, maailmankansalaisuuteen kasvamiseen ja jatkuvaan oppimiseen.

2.2. Arvoperusta

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu demokratialle ja suomalaiselle sivistysihanteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsien. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta. Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, hyvyyteen, kauneuteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan.

Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsenytyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävästä toimintatavoista. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista kannustamalla omien arvojen syvälliseen pohdintaan sekä käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

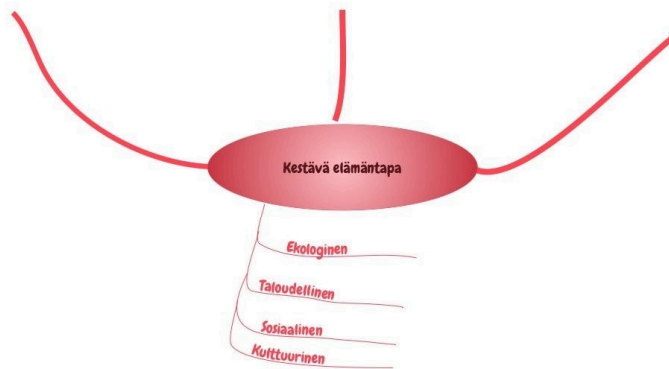
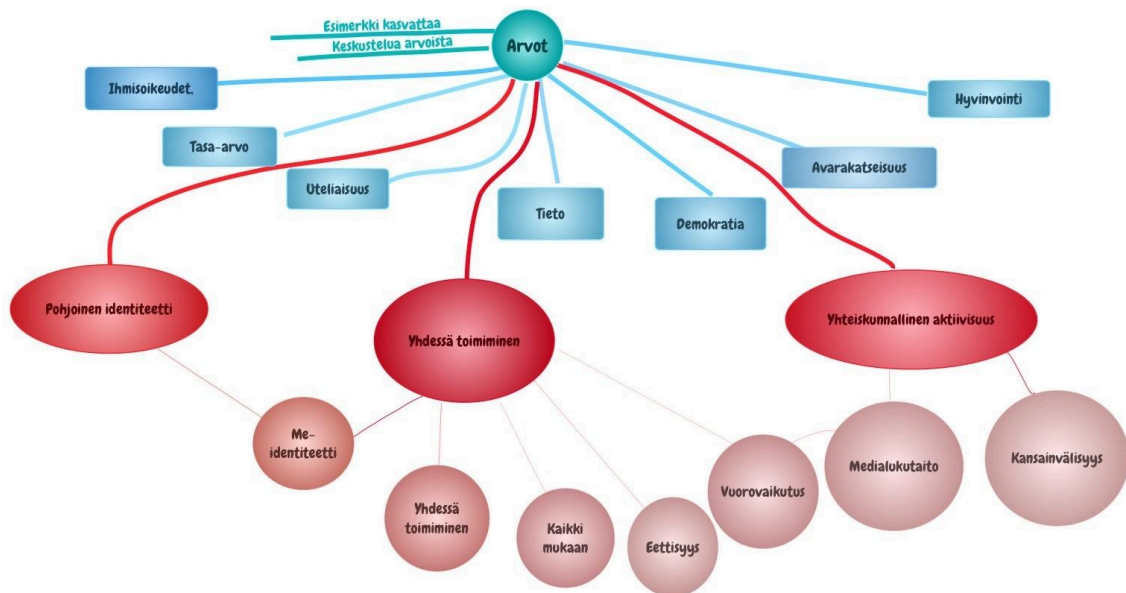
Lukio-opetus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Lukio-opetus on opiskelijaa uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamaton, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Lukio-opetus

kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.

Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävä elämäntavan välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa vastuulliseen toimijuuteen sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti.

Jokainen lukio on yhteisö, jossa erilaisista taustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa arvoperustaa tarkennetaan oman lukion kannalta olennaisissa asioissa. Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Lukion arvoperustaa konkretisoi näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvattu laaja-alainen osaaminen.

Sodankylän lukion arvot

Sodankylän lukion arvot pohjautuvat valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteisiin.

Arvopohjamme perustana ovat ihmisoikeudet, tasa-arvo, uteliaisuus, tieto, demokratia, avarakatseisuus ja hyvinvointi. Nämä arvot näkyvät koulun kaikessa toiminnassa. Niitä konkretisoidaan opetussuunnitelman eri osissa, esimerkiksi toimintakulttuurissa ja arvioinnissa. Arvoista käydään jatkuvaa keskustelua unohtamatta kasvattavan esimerkin merkitystä.

Haluamme painottaa koulumme toiminnassa pohjoista identiteettiä, yhdessä toimimista sekä yhteiskunnallista aktiivisuutta päämääränämme kestävä elämäntapa. Kestävällä elämäntavalla tarkoitetaan ekologista, taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista kestävyttä.

Sodankylän lukio sijaitsee arktisella alueella, jonka luonto on tärkeä paikallisten asukkaiden hyvinvoinnille ja identiteetille. Pohjoisen identiteetin kannalta on tärkeä huolehtia ekologisesta kestävästä kehityksestä. Taloudellinen kestävä kehitys on tärkeä alueellemme, jossa mm. luonnonvara-alojen, matkailun ja kansainvälisen teollisuuden pitäisi pystyä toimimaan rinnakkain. Myös kulttuurinen kestävä kehitys on tärkeä muun muassa sen vuoksi, että Sodankylä kuuluu saamelaisalueeseen. Koulussamme on saamelaisia ja saamelaisuus on arjessa näkyvä asia. Samalla tavalla on otettava huomioon muut kulttuuritaustat. Paikkakunnalla on eri syistä tänne saapuneita ulkomaalaisia, joiden kulttuuri on tärkeä huomioida. Sosiaalinen kestävä elämäntapa näkyy yhdessä toimimisena. Koulussamme suhtaudutaan toisiin eettisesti kestävällä tavalla omassa toiminnassa muut hyväksyen ja huomioon ottaen.

Yhdessä toimien opitaan vuorovaikutustaitoja, jotka tukevat myös yhteiskunnallista aktiivisuutta hyvän medialukutaidon sekä kansainvälisyyskasvatuksen ohella. Yhteiskunnassa aktiivisesti toimivilla on paremmat mahdollisuudet tukea globaalia kestäväää kehitystä.

3. Opetuksen toteuttaminen

3.1. Opintojen rakenne

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä. Lukio-opinnot muodostuvat lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 1 mukaisista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle. Valtioneuvoston asetuksen mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärään tulee sisältyä vähintään 20 opintopistettä. Oppimäärään voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Opetushallitus on laatinut lukion opetussuunnitelman perusteet lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteessä 1 tarkoitettuihin pakollisiin ja valtakunnallisiin valinnaisiin opintoihin lukuun ottamatta temaattisia opintoja. Lisäksi Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet lukiodiplomeihin. Lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä.

Koulutuksen järjestäjä päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijalle. Koulutuksen järjestäjän tulee kuitenkin tarjota opiskelijalle mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 1 mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään, missä järjestyksessä oppiaineen opinnot suoritetaan ja miten ne jaetaan opintojaksoihin.

Sodankylän lukiossa voi opiskella valtakunnallisen opetussuunnitelman mukaiset pakolliset ja valtakunnalliset opinnot. Lisäksi opetussuunnitelmassa on määritelty koulukohtaiset valinnaiset opintojaksot sekä sellaiset lukion ulkopuolella suoritettavat opinnot, jotka voi lukea hyväksi lukio-opintoihin.

Sodankylän lukiossa noudatetaan Sodankylän kunnan kieliohjelmaa. Valinnaisina kielinä Sodankylän lukiossa voi opiskella saksaa, ranskaa, saamea ja venäjää. Näistä kielistä on mahdollista valita A2-, B2- ja B3-tason opintoja.

Temaattisissa opinnoissa on opintojaksoja, jotka ovat oppiainerajat ylittäviä tai laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin liittyviä.

Sodankylän lukiossa opiskelija voi suorittaa lukiodiplomit liikunnasta, kuvataiteesta, musiikista ja tanssista. Lukiodiplomin suorittaminen on pitkäaikainen projekti, joka vaatii kyseisissä aineissa osoitettua harrastuneisuutta ja lukioaikana suoritettuja edeltäviä opintoja. Edeltävät opinnot voi suorittaa opetussuunnitelmassa määritellyllä tavalla koulun omina opintojaksoina ja/tai koulun ulkopuolisina hyväksiluettavina opintoina.

Oppiaineen opintojen suositeltava suorittamisjärjestys on esitelty jokaisen oppiaineen opintojaksojen yhteydessä.

Sodankylän lukion tuntijako:

SODANKYLÄN LUKION TUNTIJAKO LOPS 2021

OPPIAINE	VALTAKUNNALLISET PAKOLLISET	VALTAKUNNALLISET VALINNAISET	KOULUKOHTAISET VALINNAISET	MUULLA SUORITETTAVAT (Hyväksiluettavat)	Yhteensä tarjolla (opintopistettä)
Äidinkieli ja kirjallisuus (AI)	12	6	12	6	36
Biologia (BI)	4	6	4		14
Elämäntutkimus (ET)	4	8			12
Filosofia (FI)	4	4	4		12
Fysiikka (FY)	2	12	2		16
Maantiede (GE)	2	6	2		10
Historia (HI)	6	6	6	8	26
Kemia (KE)	2	8	4		14
Evankelisuterilainen uskonto (UE)	4	8	4	2	18
Ortodoksinen uskonto (UO)	4	8			12
Kuvataide (KU)	2 tai 4	4 tai 6	4	6	18
Liikunta (LI)	4	6	14	8	32
Matematiikka, yhteiset opinnot (MAY)	2				2
Matematiikka, pitkä (MAA)	18	6	2		26
Matematiikka, lyhyt (MAB)	10	4	2		16
Musiikki (MU)	2 tai 4	4 tai 6		18	26
Opinto-ohjaus (OP)	4		3	2	9
Psykologia (PS)	2	8	8		18
Terveystieto (TE)	2	4	4	1	11
Toinen kotimainen kieli: Ruotsi B1- oppimäärä (RUB1)	10	4	4		18
Vieraat kielet					
A1-oppimäärä: englantia (ENA1)	12	4	6		22
A2-oppimäärä: Ranska (RAA2), Saame (SMA), Saksa (SAA2), Venäjä (VEA2)		16	2		18
B2-oppimäärä: Ranska (RAB2), Saame (SMB2), Saksa (SAB2), Venäjä (VEB2)		16	2		18
B2-oppimäärä: Ranska (RAB3), Saame (SMB3), Saksa (SAB3), Venäjä (VEB3)		16	2		18
Yhteiskuntaoppi (YH)	6	2	5	8	21
Lukiopidiot (LD): kuvataide, Tanssi, Musiikki, Liikunta		8			8
Temaattiset opinnot (TO)			26		26
Korkeakoulujen orientaatiokurssit (KOK)				15	15
Urheiluvälineet			10		10
Yhteensä tarjolla	120	176	132	74	502
Pakolliset opinnot yhteensä	94/102				
Valtakunnalliset valinnaiset opinnot vähintään		20			
Opiskelijan opinnot yhteensä vähintään					150

Tuntijako

3.2. Oppimiskäsitys

Lukion opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija tulkitsee, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä dataa, informaatiota tai tietoa aikaisempien kokemusten ja tietojen pohjalta. Hän kehittää ratkaisuja ja luo uudenlaisia kokonaisuuksia yhdistäen tietoja ja taitoja uudella tavalla. Ohjaus ja rakentava palaute vahvistavat itseluottamusta ja auttavat opiskelijaa asettamaan omia tavoitteita, kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla tavoitteiden suuntaisesti.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Myös kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat oppimisen kannalta olennaisia. Lukio-opinnoissa opiskelijaa ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Näin kehittyvät myös jatkuvan oppimisen edellyttämät taidot. Oppimisprosessistaan tietoinen opiskelija osaa arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan sekä toimia opinnoissaan vähitellen yhä itseohjautuvammin. Opintoihin liittyvät onnistumisen kokemukset ja rohkaiseva ohjaus vahvistavat uskoa omiin mahdollisuuksiin ja innostavat opiskeluun.

Sodankylän lukion toimintaa ohjaa oppimiskäsitys, jossa oppiminen nähdään jatkuvana prosessina. Opiskelijalla on vahva rooli oman oppimisensa ohjaajana, mutta oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Nämä asiat pyritään huomioimaan opetuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa.

1. Jatkuva oppiminen

Uuden oppiminen on ihmisen elämän edellytys. Ihminen oppii koko ajan ja kaikkialla - muuallakin kuin koulussa ja koulussa oppiminen on paljon muuta kuin koulua varten oppimista. Me opimme elämää varten. Oppiminen ei ole vain faktojen opettelua vaan myös monien taitojen oppimista. Tällaisia taitoja ovat esimerkiksi sosiaaliset taidot, hyvinvointitaidot sekä muut arjentaidot, jotka ovat merkityksellisiä ihmisen koko elämälle.

2. Opiskelijan vahva rooli

Lukio-opiskelija on itsenäinen, aktiivinen oppija. Opetuksen pitäisi tukea opiskelijan vahvaa roolia oman oppimisensa ohjaajana. Koko koulun tavoite on tukea opiskelijoita itseohjautuviksi opiskelijoiksi, jotka ottavat aktiivisesti vastuuta omasta oppimisestaan. Opiskelijan oppimista tukee hyvä motivaatio opiskella. Positiiviset oppimiskokemukset tukevat opiskelijan itsetunnon vahvistumista ja vahva itsetunto puolestaan on motivaation perusta. Kun opiskelijalla on vahva itsetunto, hän uskoo oppivansa ja on silloin valmis myös työskentelemään oppimisensa eteen.

3. Vuorovaikutus

Oppiminen tapahtuu koulussa aina sosiaalisessa vuorovaikutuksessa opiskelijoiden ja opettajien välillä. Vuorovaikutuksen onnistuminen vaatii turvallista ilmapiiriä, jossa on mahdollista ihmetellä, kysyä, kyseenalaistaa ja epäonnistua. Vastauksia etsitään yhdessä hyödyntäen kaikkien vahvuuksia.

4. Oppiminen on prosessi

Oppimisessa on tärkeää työstää opeteltavaa asiaa ja yhdistää aiempaa tietoa uuteen informaatioon. Vain tiedonkäsittelyn kautta siitä tulee yksilön omaa tietoa. Oppiminen on prosessi, jossa vaikuttavat opeteltavan aineksen käsittelyn lisäksi muut ihmiset ja omat tunteet. Ne voivat nopeuttaa tai hidastaa oppimisprosessia - tai jopa estää sen kokonaan. Niinpä oppimisprosessin aikana on tärkeää kiinnittää huomiota omiin tunteisiinsa. Tämäkin on osa opiskelijan itseohjautuvuustaitoja.

3.3. Opiskeluympäristöt ja -menetelmät

Lukion opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen kehittämisessä ja menetelmien valinnassa otetaan huomioon myös opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat ja edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet sekä tulevaisuuden ja työelämän asettamat tarpeet.

Opiskeluympäristöt

Lukion monipuoliset, turvalliset ja viihtyisät opiskeluympäristöt edistävät opiskelumotivaatiota, rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja kannustavat kestävän kehityksen mukaiseen toimintaan. Hyvä opiskeluympäristö tukee sekä vuorovaikutusta ja yhdessä työskentelyä että itsenäistä opiskelua. Opiskeluympäristöjen suunnittelussa kiinnitetään huomiota saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Opiskelijoita aktivoidaan kehittämään opiskeluympäristöjään.

Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, kansalaisjärjestöjen sekä taide- ja kulttuurilaitosten tiloja, materiaaleja ja asiantuntemusta hyödynnetään niin kansallisesti kuin kansainvälisesti.

Oppimiseen tarjotaan tilaisuuksia myös autenttisissa työympäristöissä, kuten yrityksissä, muissa työelämän organisaatioissa tai omassa harjoitusyrityksessä. Opiskeluympäristöä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä tiedon hankintaan, käsittelyyn ja arviointiin sekä tuottamiseen ja jakamiseen. Yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja osaamisen kehittymistä voidaan tukea tarjoamalla opiskelijalle mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös verkko-opiskeluna.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomioon opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa.

Opiskelumenetelmät

Lukiossa käytetään monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä, joilla on yhteys oppiaineissa edellytettyyn tiedonalan käsitteelliseen ja menetelmälliseen osaamiseen. Opetusta koskevilla ratkaisuilla rakennetaan myös kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä hänen kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia.

Lukion opetuksen ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijan aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Opiskelija käyttää monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä itsenäisessä että yhteisöllisessä työskentelyssä.

Opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota yhdenvertaiseen opiskelumahdollisuuksiin sekä sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Opiskeluympäristöt

Sodankylän lukio pyritään pitämään mahdollisimman viihtyisänä ja turvallisena opiskeluympäristönä. Opiskelijoille annetaan mahdollisuuksia vaikuttaa kouluun opiskeluympäristönä. He voivat esimerkiksi ehdottaa muutoksia tilojen kalustukseen ja käyttöön. Opiskelijoiden ehdotukset otetaan huomioon mahdollisuuksien mukaan.

Opiskeluympäristöjä voidaan laajentaa ulos luokasta. Opiskeluun voidaan käyttää monipuolisesti koulun tiloja, mutta myös koulun ulkopuolisia tiloja. Lukion kanssa samalle kampukselle valmistuu uusi monitoimikeskus, jonka tiloissa lukiolaiset opiskelevat vaikkapa taito- ja taideaineita. Lisäksi muita sisä- ja ulkotiloja lähialueella hyödynnetään tarkoituksenmukaisella tavalla. Opiskelua voidaan laajentaa lähiympäristön ulkopuolelle esimerkiksi erilaisten retkien ja vierailuiden avulla.

Digitaaliset ympäristöt ovat lukio-opiskelussa merkittäviä oppimisympäristöjä. Sodankylän lukiossa käytetään monipuolisesti erilaisia digitaalisia oppimisympäristöjä, esim. Moodle, Showbie, kustantajien ympäristöt, läksyvihko, Teams jne. Tavoitteena on, että opiskelijat tottuvat käyttämään ja ottamaan opiskelussaan monipuolisesti haltuun digitaalisia ympäristöjä ja sovelluksia, jotta he osaavat itsenäisesti toimia erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Digitaalisia oppimisympäristöjä hyödynnetään erityisesti opiskelijoiden suorittaessa kursseja opetukseen osallistumatta. Tarpeen mukaan voidaan ottaa käyttöön olemassa olevia verkkokursseja tai mahdollisesti luoda uusia verkkokursseja omassa koulussa. Yliopistojen erilaisia verkkokursseja hyödynnetään erityisesti korkeakoulu yhteistyössä. Tieto- ja viestintäteknikka on tässä keskeisessä roolissa sekä apuna myös kansainvälisessä yhteistyössä.

Opiskelumenetelmät

Oppimiskäsitys ohjaa aktivoiviin opiskelumenetelmiin, joita tarjoamalla opiskelijoille annetaan mahdollisuus ohjata omaa oppimistaan, sen suunnittelua, toteuttamista ja arviointia. Pyrkimyksenä on tutustuttaa opiskelijat erilaisiin tapoihin opiskella. Opiskelijoiden itseohjautuvuus kehittyy, kun he voivat kokeilla, millaiset menetelmät ovat heille parhaita. Menetelmät valitaan sen mukaan, mikä parhaiten mahdollistaa opintojakson tavoitteiden saavuttamisen. Opettaja voi osallistaa opiskelijat menetelmien valintaan.

3.4. Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Lukio on oma koulutusmuotonsa, ja jokaisella lukiolla on omanlaisensa toimintakulttuuri. Paikallisen opetussuunnitelman eri osat konkretisoituvat lukion toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa. Sen tulee edistää jokaisen opiskelijan mahdollisuuksia osallistua lukion opiskelu ympäristön ja yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittämiseen. Lukion opetussuunnitelman perusteissa korostetaan toimintakulttuuria, joka luo myönteistä asennetta, innostaa oppimiseen ja edistää kestävästä tulevaisuudesta. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä opiskelijoiden, huoltajien, lukion koko henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin periaatteet, erityiset koulutustehtävät sekä mahdolliset paikalliset painotukset kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana ovat seuraavat teemat.

Oppiva yhteisö

Lukio on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Yhteisön rakentuminen edellyttää, että jokainen osallistuu välittämisen ilmapiiriin luomiseen. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijan omaa kehitystä ja hyvinvointia sekä oppimista ja jaksamista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja myöhemmälle oppimiselle.

Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä huoltajien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden, kulttuuri- ja tutkimuslaitosten, kansalaisjärjestöjen sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijaa ohjataan toimimaan verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijan kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Lukiossa edistetään jokaisen opiskelijan osallisuutta ja luodaan monipuolisia mahdollisuuksia osallistua opiskelu ympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen sekä opiskelijaan itseensä vaikuttavien päätösten valmisteluun. Opiskelijan osallisuudesta yhteisön

toiminnan ja hyvinvoinnin rakentamisessa huolehditaan. Opiskelijaa rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Häntä kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan avulla.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Yhteisöllisiin toimintatapoihin harjaannuttaminen esimerkiksi ryhmänohjauksen avulla korostuu lukio-opintojen alkuvaiheessa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Lukiokoulutus vahvistaa opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä antaa valmiuksia niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Vaikutukset opiskelijan hyvinvointiin otetaan huomioon kaikessa lukion suunnittelu- ja kehittämistyössä, johon osallistetaan myös opiskelijat. Hyvinvoinnin näkökulmat ohjaavat kaikkea lukion toimintaa ja jokaisen työtä niin arkisissa kohtaamisissa kuin osana opetusta.

Liikunnallinen toimintakulttuuri lisää motivaatiota elämänmittaiseen liikunnallisuuteen ja luo rakenteita liikkumiseen lukion arjessa. Samalla se vähentää paikallaan oloa ja stressin kokemuksia sekä edistää oppimista. Riittävästä levosta huolehtiminen ja opiskelupäivän aikaiset tauot tukevat jaksamista ja palautumista. Ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Yhteisöllisyyttä, turvallista ilmapiiriä ja mielen hyvinvointia edistävät toimintatavat ovat osa jokaista koulupäivää. Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan oma ainutlaatuisuutensa, luomaan ja ylläpitämään ihmissuhteita sekä arvostamaan itseään ja muita.

Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestäväen tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu oppilaitoksen arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiirin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus ja opiskeluhuolto ovat oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijalla on oikeus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea hänen yksilöllisyytensä ja erityistarpeensa huomioon ottaen.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Lukio edistää kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kuulluiksi, kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina. Oikeudenmukaisuuden, turvallisuuden ja hyväksytyksi tulemisen kokemukset luovat luottamusta ja edistävät työrauhaa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan.

Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista ja arvostamista. Opetus on sukupuolittietoista ja jokaisen yksilöllisyyttä kunnioittavaa. Oppiva yhteisö rohkaisee opiskelijaa tunnistamaan omat arvonsa, asenteensa ja voimavaransa. Opiskelijaa ohjataan suhtautumaan eri oppiaineisiin ja valintoihin ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja sekä suuntautumaan tulevaisuuteensa ja omiin päämääriinsä avoimin mielin.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Oppiva yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä,

uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat käsiteltäviin ilmiöihin eri näkökulmia. Kielitieteisessä lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielten, äidinkielen, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa tiedonalan kielen ja monilukutaidon opettaja.

Sodankylän lukion toimintakulttuuri on koko kouluyhteisön kulttuuria. Opiskelijat ovat oppilaitoksen vaihtuvia jäseniä, opettajat ja muu henkilökunta sen sijaan pysyviä. Siksi toimintakulttuuri muodostuu ja säilyy ensisijaisesti henkilökunnan toiminnassa. Toimintakulttuuri kehittyy ja sitä kehitetään jatkuvasti. Maailmassa tapahtuvat muutokset heijastuvat koulun toimintakulttuuriin ja ne voivat joskus pakottaa koulun toimintakulttuuriakin muuttumaan nopeasti merkittävällä tavalla. Tällaisiakin muutoksia pyritään reflektoidaan ja hallitsemaan kouluyhteisössä.

Kouluyhteisön vaihtuvat jäsenet eli opiskelijat ovat avainasemassa toimintakulttuurin muutostarpeen havaitsemisessa. Siksi heillä pitää olla mahdollisuus tuoda havaintonsa esille. Sodankylän lukiossa opiskelijoille järjestetään vähintään kerran lukuvuodessa mahdollisuus antaa palautetta koulun toiminnasta. Lisäksi heitä kannustetaan antamaan palautetta ja osallistumaan koulun toiminnan kehittämiseen jatkuvasti.

Myös opettajat ja muu henkilökunta ovat vastuussa kouluyhteisön toimintakulttuurin arvioinnista ja kehittämisestä. Kouluyhteisön pysyvinä jäseninä heillä on paremmat mahdollisuudet huomata, jos toimintakulttuurissa on asioita, jotka eivät ole pitkällä aikavälillä rakentavia ja toimivia. Kouluyhteisössä keskustellaan kehityskohteista ja tehdään tarvittavia muutoksia havaittujen epäkohtien korjaamiseksi.

Toimintakulttuurin periaatteet

Sodankylän lukion toimintakulttuurin ensimmäisenä periaatteena on avoimuus ja keskusteleva kulttuuri kaikkien kouluyhteisön jäsenten välillä. Tämän periaatteen toteutuminen vaatii kaikilta työtä ja jatkuvaa asian esillä pitämistä. Sodankylän lukiossa pyritään edistämään avoimuutta ja keskustelevaa kulttuuria kaikessa toiminnassa. Toimintakulttuurin ja koulun arvojen toteutuminen ja kaikille tutuksi tuleminen vaatii, että niistä keskustellaan säännöllisesti henkilökunnan, opiskelijoiden, huoltajien ja muiden yhteistyötahojen kanssa.

Toisena periaatteena on tasapuolisuus ja kaikkien tasa-arvoinen kohtelu. Sodankylän lukiossa pyritään kohtelevaan ja arvostamaan kaikkia ihmisiä tasapuolisesti. Myös kaikkia oppiaineita arvostetaan samalla tavalla. Avoimuus, asioista keskusteleminen sekä huomion kiinnittäminen omaan jokapäiväiseen toimintaan edistävät tasapuolisuuden toteutumista käytännön tasolla. Tasapuolisuus ja tasa-arvoisuus eivät rajoitu vain oman kouluyhteisön jäseniin vaan ulottuvat myös koulun ulkopuolelle.

Kolmantena periaatteena on pohjoinen identiteetti, joka näkyy vahvasti koulun arvoissa. Sodankylän lukiossa arvostetaan paikallista kulttuuria, jonka osana ovat esimerkiksi saamelaisen kulttuurin eri muodot. Pohjoiseen identiteettiin kuuluu vahva luonnon arvostaminen ja eläminen osana luontoa. Moderni maailma on osittain vieraannuttanut meidät tästä luontoyhteydestä. Sodankylän lukiossa tätä yhteyttä pyritään jälleen vahvistamaan ja kehittämään toimintaa kestävän luontosuhteen suuntaan, samalla kuitenkin huomioiden pohjoisen sijainnin mukanaan tuomat haasteet.

Kestävä luontosuhde on vahvasti yhteydessä kestävän kehityksen tavoitteisiin ja ilmastonmuutoksen ehkäisemiseen. Sodankylän lukiossa pyritään huomioimaan arkipäivän toiminnassa nämä tavoitteet ja kannustetaan kaikkia toimimaan ympäristön kannalta vastuullisesti.

Pohjoinen identiteetti luo myös koulun yhteistä me-henkeä. Toiminnassa pyritään siihen, että jokainen kouluyhteisön jäsen voisi olla ylpeä kuulumisestaan Sodankylän lukion kouluyhteisöön, mikä lisää kaikkien kouluyhteisön jäsenten hyvinvointia. Samalla tavalla muiden toimintakulttuurin periaatteiden tavoitteena on lisätä hyvinvointia ja viihtymistä Sodankylän lukiossa.

Toimintakulttuurin toteutumista ja yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa edistää hyvä viestintä. Viestinnän selkeyttäminen ja oikea kohdentaminen ovat tärkeitä tavoitteita käytännön koulutyössä. Jokaisen kouluyhteisön jäsenen pitää huolehtia viestin kulusta kaikille niille, joita asia koskee. Viestinnässä on tärkeää, että viesti on selkeästi ymmärrettävissä ja että asioista tiedotetaan tarpeeksi ajoissa. Selkeässä viestinnässä huomioidaan viestintäkanavat ja niiden käyttö. Koulun sisäisessä viestinnässä kiinnitetään huomiota siihen, että kaikki tietävät, mitä kanavia viestinnässä käytetään ja millä kanavalla mistäkin asioista viestitään. Koulun ulkopuolelle suuntautuvassa viestinnässä huomioidaan kohdeyleisö ja mietitään huolellisesti, miten heidät tavoitetaan.

Toimintakulttuurin kehittäminen

Toimintakulttuuri on elävä ja muuttuva tapa toimia. Se kehittyy tiedostamattomasti koko ajan, mutta sitä voi ja tulee myös kehittää tavoitteellisesti. Jos toimintakulttuurin annetaan kehittyä ilman reflektointia, se muuttuu helposti huonompaan suuntaan. Jotta Sodankylän lukion toimintakulttuurin periaatteet toteutuvat, pitää toimintakulttuuria arvioida ja kehittää suunnitelmallisesti. Kehittämisen lähtökohdaksi on avoin keskustelu toimintakulttuurista koulun henkilökunnan ja opiskelijoiden kesken. Opiskelijoilta ja opettajilta pyydetään säännöllisesti palautetta toimintakulttuuriin liittyvistä asioista ja mietitään yhdessä, miten asioita voidaan kehittää.

Opetussuunnitelman perusteissa nostetaan kehittämisen lähtökohdaksi seuraavat teemat.

Oppiva yhteisö

Lukio on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Yhteisön rakentuminen edellyttää, että jokainen osallistuu välittämisen ilmapiiriin luomiseen. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijan omaa kehitystä ja hyvinvointia sekä oppimista ja jaksamista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja myöhemmälle oppimiselle.

Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä huoltajien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden, kulttuuri- ja tutkimuslaitosten, kansalaisjärjestöjen sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijaa ohjataan toimimaan verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijan kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Lukiossa edistetään jokaisen opiskelijan osallisuutta ja luodaan monipuolisia mahdollisuuksia osallistua opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen sekä opiskelijaan itseensä vaikuttavien päätösten valmisteluun. Opiskelijan osallisuudesta yhteisön toiminnan ja hyvinvoinnin rakentamisessa huolehditaan. Opiskelijaa rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Häntä kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan avulla.

Tarkemmin opiskelijoiden osallisuudesta Sodankylän lukiossa kerrotaan opetussuunnitelman luvussa 3.4.1 Opiskelijoiden osallisuus.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Yhteisöllisiin toimintatapoihin harjaannuttaminen esimerkiksi ryhmänohjauksen avulla korostuu lukio-opintojen alkuvaiheessa.

Opiskelijoiden keskinäisen yhteisöllisyyden ja me-hengen luominen on tärkeä osa Sodankylän lukion toimintaa. Siihen osallistetaan ja sitoutetaan kaikki kouluyhteisön jäsenet. Opiskelijoiden yhteisöllisyys ja keskinäinen luottamus vaikuttaa ilmapiiriin oppitunneilla sekä opiskelun

tuloksellisuuteen. Yhteisöllisyyttä luodaan ja vahvistetaan yhteisillä ryhmäytymis- sekä muilla tapahtumilla.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Lukiokoulutus vahvistaa opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä antaa valmiuksia niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Vaikutukset opiskelijan hyvinvointiin otetaan huomioon kaikessa lukion suunnittelu- ja kehittämistyössä, johon osallistetaan myös opiskelijat. Hyvinvoinnin näkökulmat ohjaavat kaikkea lukion toimintaa ja jokaisen työtä niin arkisissa kohtaamisissa kuin osana opetusta.

Liikunnallinen toimintakulttuuri lisää motivaatiota elämänmittaiseen liikunnallisuuteen ja luo rakenteita liikkumiseen lukion arjessa. Samalla se vähentää paikallaan oloa ja stressin kokemuksia sekä edistää oppimista.

Sodankylän lukiossa opiskelijoita kannustetaan miettimään fyysistä opiskeluasentoaan. Osassa luokista opiskeluasennon valitseminen on mahdollista, kun käytössä on esimerkiksi korkeussäädettäviä pöytiä, jolloin myös seisoen työskentely on mahdollista. Koulun yhteisissä tiloissa on saatavilla liikuntavälineitä, joita opiskelijat voivat käyttää välitunneilla, vapaatunneilla sekä koulun jälkeen koulun tiloissa. Oppimisympäristöjen laajentaminen ulos luokasta lähialueelle antaa mahdollisuuksia lisätä liikunnallisuutta myös opetukseen.

Riittävästä levosta huolehtiminen ja opiskelupäivän aikaiset tauot tukevat jaksamista ja palautumista. Ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria.

Sodankylän lukiossa ruokailu järjestetään peruskoulun kanssa yhteisessä ruokalassa. Opiskelijoilla on lisäksi oma keittiö koulun yhteisissä tiloissa, mikä mahdollistaa opiskelijoille välipalojen nauttimisen koululla. Pitkinä koulupäivinä välipalat lisäävät opiskelijan jaksamista.

Yhteisöllisyyttä, turvallista ilmapiiriä ja mielen hyvinvointia edistävät toimintatavat ovat osa jokaista koulupäivää. Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan oma ainutlaatuisuutensa, luomaan ja ylläpitämään ihmissuhteita sekä arvostamaan itseään ja muita.

Sodankylän lukiossa kehitetään järjestelmällisesti opiskelijan tunnetaitoja ja resilienssiä. Erityisesti näitä taitoja harjoitellaan opintojenohjauksessa, ryhmänohjauksessa, psykologiassa ja terveystiedossa.

Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestäväen tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu oppilaitoksen arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiiriin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus ja opiskeluhoito ovat oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijalla on oikeus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea hänen yksilöllisyytensä ja erityistarpeensa huomioon ottaen.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Lukio edistää kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kuulluiksi, kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina. Oikeudenmukaisuuden, turvallisuuden ja hyväksytyksi tulemisen kokemukset luovat luottamusta ja edistävät työrauhaa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan.

Sodankylän lukiossa selvitetään säännöllisesti opiskelijoiden kokemuksia yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta. Opiskelijoiden kokemusten perusteella toimintaa suunnitellaan niin, että havaittuihin epäkohtiin pystyttäisiin puuttumaan. Kouluyhteisön jäsenillä on mahdollisuus lähestyä opiskelijoista tai opettajista valittuja yhdenvertaisuusvaltuutettuja, jos he kokevat tai huomaavat kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää. Kaikki kouluyhteisön jäsenet ovat velvollisia puuttumaan havaitsemiinsa ongelmiin, esimerkiksi viemällä tiedon ongelmasta eteenpäin.

Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista ja arvostamista. Opetus on sukupuolitietoista ja jokaisen yksilöllisyyttä kunnioittavaa. Oppiva yhteisö rohkaisee opiskelijaa tunnistamaan omat arvonsa, asenteensa ja voimavaransa. Opiskelijaa ohjataan suhtautumaan eri oppiaineisiin ja valintoihin ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja sekä suuntautumaan tulevaisuuteensa ja omiin päämääriinsä avoimin mielin.

Sodankylän lukiossa korostetaan kaikkien oppiaineiden yhdenvertaisuutta ja merkitystä. Opiskelijaa kannustetaan löytämään omat kiinnostuksen kohteensa ilman ennakoasenteita. Häntä rohkaistaan löytämään oma polkunsä ja autetaan huomaamaan, että omiin päämääriin voi päästä erilaisia teitä kulkemalla.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Oppiva yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Myös tietämys omasta kulttuurista lisää suvaitsevaisuutta.

Sodankylän lukiossa huomioidaan lappilainen kulttuuri ja elämäntapa osana koulun toimintaa ja kouluyhteisön jäsenille merkityksellisenä identiteetin osana.

Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat käsiteltäviin ilmiöihin eri näkökulmia. Kielitietoisessa lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielten, äidinkielen, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa tiedonalan kielen ja monilukutaidon opettaja.

Sodankylän lukiossa opiskelijan monikielinen osaaminen karttuu, kun hän oppii hallitsemaan eri oppiaineissa käytettäviä erikoiskieliä, eri tieteenalojen kieliä omalla äidinkielellä tai myös muilla kielillä sen mukaan, kuin hän niitä hallitsee. Opettajan tehtävä on tutustuttaa opiskelija oppiaineensa käsitteisiin ja tapaan käyttää kieltä. Sodankylän lukiossa opiskelijoita rohkaistaan käyttämään myös omaa murrettaan sopivissa yhteyksissä. Tämä vahvistaa opiskelijan identiteettiä.

TOIMINTAKULTTUURIA OHJAAVAT PERIAATTEET:

Olen luotettava ja kaikkia kohtaan reilu.

Edistän avoimuutta ja osallisuutta.

Kuuntelen työyhteisöni jäseniä.

Kunnioitan toisten näkemyksiä.

Hyväksyn erilaisuuden.

Pyydän ja annan anteeksi.

Annan toisille työrauhan.

3.4.1. Opiskelijoiden osallisuus

Sodankylän lukiossa tuetaan opiskelijoiden osallistumista koulun toimintaan ja toiminnan kehittämiseen. Opiskelijoiden osallisuus vahvistaa hyvinvointia ja kasvattaa heistä aktiivisia kansalaisia. Sodankylän lukiossa opiskelijoille tarjotaan monia osallistumismahdollisuuksia.

Koulussa toimii opiskelijakunta, jonka hallitukseen valitaan demokraattisesti opiskelijoita kaikilta lukion vuosikursseilta. Opiskelijaedustus valitaan jokaiselta vuosikursseilta myös koulun hyvinvointiryhmään sekä opettajainkokouksiin. Opiskelijat voivat näiden edustajien kautta tuoda

omia ehdotuksiaan esille. Edustajat vievät viestiä myös toisille opiskelijoille opiskelijakunnan hallituksen, hyvinvointiryhmän sekä opettajainkokouksista. Tätä vuorovaikutusta varten on tarpeen kehittää toimivia käytänteitä.

Opiskelijoista valitaan vuosittain tasa-arvovaltuutettu, jota opiskelijat voivat lähestyä, jos he kokevat tasa-arvoon tai yhdenvertaiseen kohteluun liittyviä ongelmia tai heillä on ideoita näiden asioiden kehittämiseksi koulussa.

Opiskelijoille annetaan mahdollisuus myös ryhmänohjaajan tunneilla keskustella kouluun liittyvistä asioista ja tuoda esille omia näkökulmiaan niihin. Näissä yhteyksissä esiin tulevia asioita ryhmänohjaajat vievät eteenpäin. Opiskelijoille järjestetään vähintään kerran lukuvuodessa palautetilaisuus, jossa opiskelijat antavat laajasti palautetta opiskeluun ja kouluun liittyen. Tämä palaute käsitellään koulun henkilökunnan ja opiskelijoiden kanssa ja etsitään keinoja kehittää koulua palautteiden perusteella.

Opiskelijoilla on mahdollisuus tuoda omia ehdotuksiaan ja näkemyksiään myös suoraan rehtoreille ja opettajille, joille he voivat tulla suoraan puhumaan asioista, lähettää viestejä hyödyntäen koulun viestintäkanavia tai käyttää koulun palautelaatikkoo.

Opiskelijat otetaan mukaan opetuksen suunnitteluun mahdollisuuksien mukaan. Opiskelijoiden kanssa keskustellaan arvioinnista opintojaksojen alussa. Opiskelijoiden pääasiallista toimintaa koulussa on opetukseen osallistuminen, joten myös opiskelijoiden aktivoiminen ja osallistaminen opetukseen vaikuttaa merkittävästi heidän hyvinvointiinsa.

Sodankylän lukiossa tuetaan opiskelijoiden osallistumista koulun toimintaan ja toiminnan kehittämiseen. Opiskelijoiden osallisuus vahvistaa hyvinvointia ja kasvattaa heistä aktiivisia kansalaisia. Sodankylän lukiossa opiskelijoille tarjotaan monia osallistumismahdollisuuksia.

Koulussa toimii opiskelijakunta, jonka hallitukseen valitaan demokraattisesti opiskelijoita kaikilta lukion vuosikursseilta. Opiskelijaedustus valitaan jokaiselta vuosikursilta myös koulun hyvinvointiryhmään sekä opettajainkokouksiin. Opiskelijat voivat näiden edustajien kautta tuoda omia ehdotuksiaan esille. Edustajat vievät viestiä myös toisille opiskelijoille opiskelijakunnan hallituksen, hyvinvointiryhmän sekä opettajainkokouksista. Tätä vuorovaikutusta varten on tarpeen kehittää toimivia käytänteitä.

Opiskelijoista valitaan vuosittain tasa-arvovaltuutettu, jota opiskelijat voivat lähestyä, jos he kokevat tasa-arvoon tai yhdenvertaiseen kohteluun liittyviä ongelmia tai heillä on ideoita näiden asioiden kehittämiseksi koulussa.

Opiskelijoille annetaan mahdollisuus myös ryhmänohjaajan tunneilla keskustella kouluun liittyvistä asioista ja tuoda esille omia näkökulmiaan niihin. Näissä yhteyksissä esiin tulevia asioita ryhmänohjaajat vievät eteenpäin. Opiskelijoille järjestetään vähintään kerran lukuvuodessa palautetilaisuus, jossa opiskelijat antavat laajasti palautetta opiskeluun ja kouluun liittyen. Tämä palaute käsitellään koulun henkilökunnan ja opiskelijoiden kanssa ja etsitään keinoja kehittää koulua palautteiden perusteella.

Opiskelijoilla on mahdollisuus tuoda omia ehdotuksiaan ja näkemyksiään myös suoraan rehtoreille ja opettajille, joille he voivat tulla suoraan puhumaan asioista, lähettää viestejä hyödyntäen koulun viestintäkanavia tai käyttää koulun palautelaatikkoo.

Opiskelijat otetaan mukaan opetuksen suunnitteluun mahdollisuuksien mukaan. Opiskelijoiden kanssa keskustellaan arvioinnista opintojaksojen alussa. Opiskelijoiden pääasiallista toimintaa koulussa on opetukseen osallistuminen, joten myös opiskelijoiden aktivoiminen ja osallistaminen opetukseen vaikuttaa merkittävästi heidän hyvinvointiinsa.

3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Lukiolain (714/2018) 31 § edellyttää, että nuorten lukiokoulutuksessa tehdään yhteistyötä kotien kanssa. Yhteistyön lähtökohdانا on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Aktiivinen yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja

hyvinvointia. Yhteistyö vahvistaa opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu säännöllisenä opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan.

Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti. Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan tukemaan opiskelijan opintoja sekä osallistumaan oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa, ja niistä annetaan riittävän usein tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, yhteisöllisestä opiskeluhuollosta sekä erityisopetuksesta ja muusta oppimisen tuesta.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyössä ja erityisesti yksilökohtaisessa opiskeluhuollosta otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan kehittyvä itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen oppilaitoksessa vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja mahdollista tukea tarvitsevan opiskelijan ohjaamisessa ja tukemisessa.

Vastuu yhteistyön kehittämisestä sekä sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisessa opetussuunnitelmassa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttamisesta. Lukiolain (714/2018) 31 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän tulee määrääjain selvittää opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta.

Sodankylän lukiossa jatketaan peruskoulussa vakiintuneeksi tullutta tiivistä yhteistyötä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Toisen asteen opiskelua esitellään peruskoulun vanhempainilloissa ja vanhempia rohkaistaan olemaan yhteydessä lukion henkilökuntaan jo ennen yhdeksäsluokkalaisen yhteishakuvaihetta. Koulun henkilökunnan yhteystiedot löytyvät koulun kotisivulta Peda.netistä.

Lukioon valittujen opiskelijoiden mahdolliset tuen tarpeet sekä muut erityisesti huomioitavat seikat selvitetään jo opiskelun nivelvaiheessa, siirtopalaverissa ja huoltajien kanssa käydyissä keskusteluissa. Vanhemmille kerrotaan lukiolaisille tarjottavista opiskeluhuollon palveluista ja siitä, miten opiskeluhuollon henkilökuntaan saadaan yhteyttä. Koululla toimii yhteisöllisestä opiskeluhuollosta vastaava hyvinvointiryhmä, johon kutsutaan opiskelijoiden edustajien lisäksi myös huoltajia.

Vanhempia kannustetaan olemaan säännöllisesti yhteydessä erityisesti lapsensa ryhmänohjaajan ja koulun opinto-ohjaajan kanssa koko tämän lukioajan. Yhteydenpidossa käytetään pääsääntöisesti lukion sähköistä viestintäkanavaa (Wilmaa), jossa näkee ajantasaisesti myös kaikki opiskelijan opintosuoritukset. Täysi-ikäinen opiskelija voi myöntää huoltajalleen luvan päästä seuraamaan Wilman merkintöjä mm. opintosuorituksista ja poissaoloista.

Henkilökohtaisen yhteydenpidon lisäksi koululla pidetään säännöllisesti vanhempainiltoja, jotka suunnitellaan useimmiten moniammatillisesti sekä yhteistyössä opiskelijoiden kanssa. Huoltajien näkemyksiä koulun toiminnasta sekä heidän kehittämis ehdotuksiaan selvitetään tarvittaessa kirjallisilla kyselyillä tai muilla sopivilla tavoilla. Vanhempia rohkaistaan osallistumaan lukion juhliin ja tapahtumiin sekä yleisönä että halutessaan aktiivisina toimijoina, osaavina asiantuntijoina.

3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

Nuorten lukiokoulutuksessa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kehittää jatko-opintovalmiuksiaan, kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan

(lukiolaki 714/2018, 15 §). Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman.

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuuksia yksilöllisiin opintoihin koskeviin valintoihin niin, että hän voi hyödyntää korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opetustarjontaa kotimaassa ja kansainvälisesti.

Lukio-opinnoissa hyödynnetään monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät jatko-opintojen sekä yritys- ja työelämän tuntemusta myös kansainvälisesti, tukevat opiskelijan opiskelumotivaatiota sekä auttavat häntä löytämään omat vahvuutensa (valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 4 §). Lisäksi opiskelijalle avataan näkymiä tulevaisuusajatteluun ja ennakkointiin.

Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen (lukiolaki 714/2018, 27 §).

Lukion opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan opintojaksoihin yhdistää kansainvälisyys- ja työelämäosaamisen osioita sekä korkeakouluopintoihin tutustumista. Paikallisessa opetussuunnitelmassa konkretisoidaan yhteistyön tavoitteet ja muodot sekä päätetään yhteistyötahoista. Jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksia vahvistetaan lukion toimintakulttuurissa, laaja-alaisen osaamisen toteutuksissa ja kaikkien oppiaineiden opinnoissa.

Korkeakoulu yhteistyö

Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. (Lukiolaki 714/2018, 2 § 1 mom.)

Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta. Keskeisenä tavoitteena on sujuvoittaa opiskelijan siirtymistä lukiosta korkea-asteen opintoihin ja edelleen työelämään.

Korkeakouluopintoja ja niihin liittyviä valmiuksia kytketään sekä laaja-alaiseen osaamiseen että eri oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin. Lukion ohjaustoiminta yhteistyössä eri oppiaineiden opetuksen kanssa motivoi opiskelijaa tutustumaan korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opintotarjontaan sekä niiden kautta avautuviin elämänvalintoihin ja työ- ja uramahdollisuuksiin. Ohjaustoiminta tukee myös konkreettisesti opiskelijan jatko-opintosuunnitelman laatimista. Korkeakouluopintoihin tutustumiseen tähtäävät ja korkeakouluissa suoritettavat opinnot sisällytetään osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa.

Opiskelijaa ohjataan tutustumaan korkeakoulujen tarjontaan ennakkoluulottomasti, ilman sukupuolittuneita tai muita ennakkoasenteita. Opiskelijaa ohjataan valmistautumaan jatkuvaan oppimiseen ja hankkimaan monipuolisia valmiuksia, joita tarvitaan erilaisissa korkeakouluopinnoissa ja työelämän eri aloilla. Lukiossa tutustutaan kansainvälisiin jatko-opinto- ja uranäkymiin. Yleissivistyksen, kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon merkitystä tuodaan esille edellytyksinä korkeakouluopinnoissa ja työelämässä menestymiselle. Korkeakouluopintoihin valmistautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Korkeakouluopintoihin tutustumisen konkreettiset muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Työelämävalmiudet

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on yhtäläiset ja monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa työelämän tarjoamista mahdollisuuksista ja kehityssuunnista oman tulevaisuutensa ja jatko-opintojensa hahmottamiseen. Opiskelijaa rohkaistaan myös tutustumaan työelämän tarjoamiin kansainvälisiin ja globaaleihin näkyisiin. Opiskelija tutustuu uusiin työn, yrittäjyyden ja taloudellisen toimeliaisuuden muotoihin muodostaakseen käsityksen siitä, millaista osaamista nyt ja tulevaisuudessa tarvitaan. Opiskelijalle tarjotaan oppimiskokemuksia, jotka kannustavat ennakkoluulottomuuteen, aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ongelmanratkaisuun kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijaa kannustetaan toimimaan luovasti, eettisesti kestävästi ja rohkeasti nopeasti muuttuvissa toimintaympäristöissä, työelämässä ja muissa elämäntilanteissa sekä tarttumaan erilaisiin mahdollisuuksiin. Häntä ohjataan tiedostamaan ja dokumentoimaan opintoihin ja työhön liittyviä kiinnostuksen kohteitaan, vahvuuksiaan ja osaamistaan. Lukio luo edellytykset sille, että opiskelijat jakavat ja refleктоivat työelämään ja yrittäjyyteen liittyviä teemoja ja osaamistaan aktiivisesti, ennakkoluulottomasti ja järjestelmällisesti.

Opiskelijan yrittäjyys- ja työelämävalmiuksia syvennetään eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelujen ohjausta sekä muissa lukion toiminnoissa kehittämällä erityisesti monipuolisia lukion ja työelämän sekä lukion, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja. Oppiaineet ja laaja-alainen osaaminen sekä opintoihin hyväksi luettava lukion ulkopuolinen toiminta avaavat näkyviä merkitykselliseen elämään, jossa työ on yhtenä keskeisenä osana.

Työelämään valmentautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat elämänhallinnan taidot, yhteistyö- ja tiimitaidot, kieli- ja kulttuuritaidot, motivoituminen uuden oppimiseen, joustavuus, kyky arvioida ja kehittää omaa osaamistaan sekä ymmärrys työelämään vaikuttavien muutosten vaikutuksesta oman osaamisen kehittämiseksi.

Lukio linjaa paikallisessa opetussuunnitelmassa yhteistyöstään työelämän, kuten yritysmaailman, julkisen sektorin ja kolmannen sektorin edustajien kanssa.

Kansainvälinen osaaminen

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen kansainvälisyys monipuolistaa opiskelijan kokemusmaailmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa valmiuksia eettisesti kestävään toimintaan globalisoituneessa haasteiden ja mahdollisuuksien maailmassa. Osaamisen kehittämisessä otetaan huomioon YK:n kestävän kehityksen ohjelma Agenda 2030 ja erityisesti sen tavoite 4.7, jossa kuvataan globaalikansalaisuuden piirteitä.

Opiskelijan kansainvälistä osaamista kartutetaan eri oppiaineiden, niiden välisen yhteistyön sekä laaja-alaisen osaamisen kautta. Huomiota kiinnitetään lukion ja koulutuksen järjestäjän monipuoliseen kieliohjelmaan ja sen ratkaisuihin sekä kulttuurien tuntemuksen syventämiseen.

Opiskelijaa ohjataan aktiiviseen ja suunnitelmalliseen kansainväliseen toimintaan hyödyntämällä kotikansainvälisyyttä ja kansainvälistä liikkuvuutta. Kotikansainvälisyys käsittää esimerkiksi kansainvälisiä vierailuja tai projekteja, jotka toteutetaan lukiossa, sen lähiympäristössä tai

virtuaaliteknologian avulla. Opiskelijaa kannustetaan myös osallistumaan omaehtoisesti tai lukion tarjonnan mukaisesti tutustumis- ja opintojaksoihin tai vaihto-opiskeluun ulkomailla.

Kansainvälistä osaamista vahvistavat laaja-alaisen osaamisen alueista erityisesti vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat globaalikansalaisen asenne, kulttuuriset ja kielitaidot, yhteistyö- ja tiimitaidot sekä avoin kiinnostus uusien ulottuvuuksien ja mahdollisuuksien kohtaamiseen ja elinikäiseen oppimiseen.

Kansainvälisen osaamisen painotukset ja lukion kansainvälisen toiminnan muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

KORKEAKOULUT

Useat Suomen korkeakoulut tarjoavat orientaatio- tai muita kursseja lukiolaisille. Ne ovat hyvä mahdollisuus tutustua korkeakouluopiskeluun jo lukioaikana. Kurkistuskurssien avulla opiskelija laajentaa tietämystään häntä kiinnostavasta opiskelualasta. Kurssit voidaan hyväksilukea lukio-opintoihin. On myös huomioitava, että osa kursseista on maksullisia. Mahdollisuuksien ja sopimuksen mukaan lukio voi osallistua kurssimaksuihin.

Sodankylän lukiolaiset tutustuvat opiskeluaikanaan ainakin Lapin ja Oulun yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen opiskelumahdollisuuksiin.

Lisäksi eri oppilaitosten opiskelijat käyvät esittelemässä oppilaitoksiaan ja opintojaan.

YHTEISTYÖ MUIDEN OPPILAITOSTEN/TIEDEYHTEISÖJEN KANSSA

Sodankylän lukiossa opiskelee kaksoistutkintoa suorittavia Lapin koulutuskeskus REDUn opiskelijoita. Sodankylän lukion ja REDUn Sodankylän toimipisteen muita yhteistyön muotoja voivat olla esim. yhteiset teemaviikot sekä kurssien molemminpuolinen tarjonta toisen oppilaitoksen opiskelijoille (ammattiopintoja REDU:ltä ja teoriaopintoja lukiolta).

Ympäristökuntien lukiot ovat luontevia kumppaneita. Sodankylän lukio on avoin ja aloitteellinen suunnittelemaan ja tekemään yhteistyötä niiden kanssa.

Lukion opiskelijoilla on mahdollisuus lukea hyväkseen Revontuliopiston ja muiden kansalais- ja kansanopistojen tarjoamien kurssien suorituksia sovittujen periaatteiden mukaisesti. Sodankylän lukio osallistuu mahdollisuuksien ja sopimuksen mukaan opistojen kurssimaksuihin.

Sodankylän lukio jatkaa aktiivista yhteistyötä Oulun yliopiston alaisen Sodankylän geofysiikan observatorion (SGO) kanssa. Se on tärkeä kumppani lukion suunnitellessa esimerkiksi tutustumiskursseja ulkomaisiin yliopistoihin ja tutkimuslaitoksiin (CERN). Myös opintojaksosten yhteydessä voidaan tehdä yhteistyötä, vaikkapa Revontulet -opintojaksossa SGO on luonteva yhteistyökumppani.

TYÖELÄMÄVALMIUDET

Mahdollisuuksien mukaan päättävä vuosiluokka käy vierailulla Boliden Kevitsan kaivoksella tutustumassa kaivoksen toimintaan ja siellä työskentelevien työntekijöiden koulutustaustoihin ja työnkuviin.

Sodankylän lukio jatkaa yhteistyötä Jääkäriprikaatin kanssa. Suuri osa varusmiespalvelusta suorittavista lukiolaisista valitsee palveluspaikakseen Jääkäriprikaatin. Sodankylän lukio osallistuu Jääkäriprikaatin järjestämiin tutustumispäiviin, mutta osallistuvat ikäluokat päätetään erikseen. Mikäli erillistä tutustumispäivää ei järjestetä, lukio pyrkii saamaan vierailevan esittelijän Jääkäriprikaatista esimerkiksi Kadettikunnan kautta.

Lukion toisen vuoden opiskelijat ovat vuosittain TET-harjoittelussa sodankyläläisissä yrityksissä, kunnan organisaatioissa tai kolmannen sektorin toimijoiden tarjoamissa harjoittelupaikoissa. Lukiolaiset voivat hakeutua myös muualle harjoitteluun. Harjoittelu voidaan suorittaa myös

etäharjoitteluna, jolloin opiskelijoille avautuu laajemmat mahdollisuudet tutustua erilaisiin työpaikkoihin.

Sodankylän lukio tekee työelämäyhteistyötä myös erilaisin vierailuin. Oppitunneilla käy vierailijoita eri aloilta ja opintojaksoihin voi kuulua yritys- tai työpaikkavierailuita.

KANSAINVÄLINEN OSAAMINEN JA YHTEISTYÖ

Sodankylän lukiossa tuodaan esille erilaisia eettisesti kestävää toimintaa vahvistavia ja kehittäviä valmiuksia eri oppiaineissa mm. kiinnittämällä huomiota YK:n kestävän kehityksen ohjelman Agenda2030 tavoitteisiin. Opiskelijan kokemusmaailmaa ja maailmankuvaa pyritään avartamaan käyttämällä mahdollisimman monipuolisia ja autenttisia lähteitä eri kielillä ja eri puolilta maailmaa käyttäen hyväksi mm. internetin tarjoamia mahdollisuuksia sekä oppiaineiden välistä yhteistyötä.

Sodankylän lukio pyrkii luomaan ja tarjoamaan opiskelijoille kansainvälisiä yhteyksiä ja kokemuksia esimerkiksi kansainvälisten projektien, vierailujen sekä verkossa tapahtuvan yhteistyön muodossa. Näiden avulla vahvistetaan opiskelijan globaalikansalaisen asennetta. Lisäksi pyritään luomaan yhteyksiä oman paikkakunnan kansainvälisiin yrityksiin sekä muista kulttuureista Sodankylään muuttaneisiin ihmisiin.

Oppiaineiden sisällä kiinnitetään huomiota eri kulttuurien erilaisiin vuorovaikutustapoihin, yhteiskuntatietouteen sekä yhteistyö- ja tiimitaitoihin. Oppiaineisiin integroituna Sodankylän lukio pyrkii lisäämään opiskelijoiden avointa kiinnostusta uusien kulttuurien ja mahdollisuuksien kohtaamiseen sekä elinikäiseen oppimiseen.

Sodankylän lukio jatkaa mahdollisuuksiensa mukaan perinteikästä yhteistyötä itävaltalaisen ystävyyskoulun kanssa. Yhteistyöhän voi kuulua esimerkiksi vierailuja, yhteisiä projekteja, yhteistyötä digitaalisin välinein.

Sodankylän lukio suhtautuu myönteisesti kansainväliseen toimintaan ja etsii aktiivisesti yhteistyökumppaneita mm. EU-hankkeiden kautta.

4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

4.1. Ohjaus

Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla on oikeus saada tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ohjausta sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta (lukiolaki 714/2018, 25 § 2 mom.). Ohjaus on lukion toiminnassa kokonaisuus, jonka tulee syventää perusopetuksessa annettua ohjausta jatkumona lukion jälkeisiin opintoihin. Ohjauksen avulla opiskelija parantaa valmiuksiaan selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa sekä oppii arvioimaan lukio-opintoja ja jatko-opiskelua koskevia valintojaan tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta. Lukion laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukaisesti lukio-opiskelu konkretisoituu elinikäisinä työelämävalmiuksina ja -taitoina sekä laajempaan yhteiskunnallisena osaamisena.

Ohjaustoiminta tukee opiskelijan hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta, toimijuutta sekä luottamusta omaan osaamiseen kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolittetoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien sekä lukiokoulutuksen ja opiskelijahuoltohenkilöstön kanssa.

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä, johon kuuluu yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Ohjausta voidaan järjestää opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija, ja hänellä tulee olla mahdollisuus osallistua opintojensa aikana korkeakoulujen ja työelämän kanssa toteutettaviin opintokokonaisuuksiin. Opinto-ohjaaja vastaa oppilaitoksen opinto-ohjauksen koordinoinnista ja käytännön toteutuksesta. Ryhmäohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan. Lisäksi aineenopettaja tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämäntuntemusta oman oppiaineensa osalta korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Aineenopettaja sisällyttää opetukseensa kokonaisuuksia, jotka sitovat opiskeltavan aineen jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjausta tulee eriyttää ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Opiskelijan yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista voidaan tehostaa eri asiantuntijoiden yhteistyöllä. Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee sisältyä kuvaus siitä, miten siirtymävaiheen yhteistyötä toteutetaan perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen sekä muiden koulutusta järjestävien tahojen kanssa. Korkea-asteen oppilaitosten kanssa tulee erikseen kehittää tapoja, jotka mahdollistavat opiskelijoille orientoivat opinnot korkea-asteella sekä vaihtoehtoiset väylät hakeutua jatko-opintoihin. Lisäksi tulee kuvata, miten alueellista monialaista yhteistyötä toteutetaan työelämän, paikallisten työ- ja elinkeinopalvelujen, sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimen sekä muiden toimijoiden kanssa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, miten ohjauksella varmistetaan opiskelijan mahdollisuus kehittää kansainvälisyys-, työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Osaksi paikallista opetussuunnitelmaa laaditaan ohjaussuunnitelma, jossa kuvataan ohjauksen järjestäminen oppilaitoksessa. Se toimii ohjaustyön arvioinnin ja kehittämisen välineenä.

Lukion ohjaussuunnitelman tulee sisältää lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta seuraavat:

- ohjauksen keskeiset käsitteet
- ohjauksen tehtävät ja tavoitteet
- ohjauksen järjestäminen
- ohjauksen toimijat ja työnjako
- ohjaus siirtymävaiheissa: yhteistyö perusopetuksen, korkea-asteen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä jatko-ohjauksen järjestäminen
- ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat
- ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa
- ohjaustoiminnan arviointi.

Ohjaussuunnitelmassa tarkastellaan myös esteettömyyttä siirtymävaiheissa. Suunnitelmassa kuvataan toimintamalleja, joiden avulla turvataan yhdenvertaisuus hakeutumisasiässä lukioon ja sieltä jatko-opintoihin. Lisäksi suunnitelmaan sisällytetään kuvaus toimenpiteistä, joiden avulla varmistetaan esteetön opintopolku ja oppimisympäristö.

Lukiolain (714/2018) 26 §:n 1 momentin mukaan lukiokoulutuksen oppimäärää suorittava opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi. Lukiolain 26 §:n 2 momentin mukaan henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan opintojen alussa oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

1) opiskelusuunnitelma

- aikaisempi koulutus ja muu osaaminen
- suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet
- hyväksi luettavat opinnot ja/tai oppimäärät sekä muu hyväksi luettava osaaminen
- suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat
- opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt
 - opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve
- korkeakouluissa ja mahdollisesti muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot
- työelämän tutustumisjaksot
- arvioitu opiskeluaika

2) ylioppilastutkintosuunnitelma

3) jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Lukiolain (714/2018) 27 §:n 1 momentissa määrätään, että koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Lukiolain 27 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Lukiolain 27 §:n 3 momentin mukaan opiskelijan on tarvittaessa osoitettava osaamisensa koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittava opiskelija perehtyy oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Ohjausprosessin aikana opiskelija suunnittelee opinto-ohjelmaansa siten, että hän tunnistaa ja huomioi jatko-opintojen ja

työelämän tarjoamia mahdollisuuksia. Näitä asioita käsitellään ohjauksessa koko lukio-opintojen ajan.

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos hänen opiskeluoikeutensa lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai hän on ilmoittanut eroamisestaan (lukiolaki 714/2018, 25 § 3 mom.). Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella opiskelijalla, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa opiskelija on suorittanut oppimäärän. (Lukiolaki 714/2018, 25 § 4 mom.)

Ohjaus on eri toimijoiden yhteistä työtä, jossa opiskelija on ohjaustoiminnan keskiössä oleva aktiivinen osallistuja. Ohjaustoiminnan tavoitteena on, että lukio-opintojensa päätteeksi opiskelija on itsensä tunteva, itsenäinen, yhteistyökykyinen ja aktiivinen kansalainen. Hänellä on valmiuksia suunnitella ja tehdä valintoja muuttuvissa ympäristöissä.

Ohjaukseen sisältyy yhteistyötä perusopetuksen, ammatillisten oppilaitosten, korkeakoulujen, muiden koulutuksenjärjestäjien sekä työelämän kanssa. Opiskelijoille tarjotaan ja järjestetään mahdollisuuksia osallistua korkeakoulujen orientoiiviin opintoihin sekä tutustua eri oppilaitoksiin.

Sodankylän lukiossa järjestetään työelämään tutustumisen jakso ja eri oppiaineiden tunneilla tehdään työelämäyhteistyötä eri tavoin toteutetuin vierailuin ja tutustumisin. Lukiossa voi suorittaa myös Kesätyö-opintojakson. Osa työelämäteemaa on myös yrittäjyys, joka sisältyy mm. opinto-ohjauksen opintojaksoon *Jatko-opinnot, työ ja tulevaisuus* sekä yhteiskuntaopin opintojaksoon *Taloustieto*.

Oppiaineiden opintojaksoissa tai ohjauksen yhteydessä tehdään yhteistyötä työ- ja elinkeinotoimen, nuorisotoimen, sosiaali- ja terveystoimen sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Yhteistyötä on kuvattu mm. opintojaksojen opetussuunnitelmissa sekä opiskeluhuolto- ja ohjaussuunnitelmassa.

Sodankylän lukiossa pyritään toteuttamaan kansainvälistä yhteistyötä osana opetusta. Opiskelijoille annetaan tietoa esimerkiksi kansainvälisistä projekteista ja heitä kannustetaan osallistumaan niihin. Opiskelijoille tehdään tutuksi erilaisia mahdollisuuksia hakeutua opiskelijavaihtoon tai jatko-opintoihin ulkomaille.

Ohjaus suunnitellaan ja toteutetaan aina opiskelijan henkilökohtaisten tarpeiden mukaisesti. Opiskelija laatii jo ensimmäisenä opiskeluvuotenaan henkilökohtaisen opintosuunnitelman yhteistyössä opinto-ohjaajan tai ryhmänohjaajan kanssa. Ohjauksen vaikuttavuutta seurataan ja opintosuunnitelmia tarkistetaan ja päivitetään vuosittain tai tarvittaessa useammin. Opintosuunnitelma tehdään ja säilytetään Wilmassa.

Edellä esitettyjä aiheita on kuvattu tarkemmin Sodankylän lukion ohjaussuunnitelmassa, joka on tämän opetussuunnitelman liitteenä.

4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki

Lukiolain mukaan opiskelijalla, jolla on kielellisten erityisvaikeuksien tai muiden oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti (lukiolaki 714/2018, 28 § 1 mom.). Erityisopetus ja muu oppimisen tuki mahdollistavat opiskelijoiden yhdenvertaisen aseman. Keskeisiä asioita ovat oppimisen esteettömyys ja saavutettavuus sekä oppimisen vaikeuksien ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Tuen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen suorittamisessa sekä edistää hänen hyvinvointiaan ja jaksamistaan. Lisäksi tavoitteena on antaa valmiuksia jatko-opintoihin siirtymiseen.

Opiskelijalla on oikeus saada tukea riippumatta siitä, mistä syistä oppimisvaikeudet johtuvat. Oppimisvaikeudet voivat johtua esimerkiksi luku- ja kirjoitusvaikeuksista, matemaattisista tai tarkkaavuuden vaikeuksista, sairaudesta, vammasta tai elämäntilanteesta.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 2 momentin mukaan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Arvioinnissa voivat opiskelijan suostumuksella olla mukana myös tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n perusteella siirrettävään koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömään tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuen tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja.

Tukitoimien suunnittelu ja toteutus aloitetaan mahdollisimman varhain. Opiskelijaa opettavat opettajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Tukitoimet voidaan tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella suunnitella yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet kirjataan opiskelijan pyynnöstä henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan (lukiolaki 714/2018, 28 § 2 mom.). Opettajat huolehtivat siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua. Tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti, ja mahdolliset muutokset kirjataan edellä mainitulla tavalla.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 1 momentin mukaan tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Myönteinen ja kannustava palaute edistää opiskelijan käsitystä itsestään oppijana. Samalla opiskelijan itsearviointitaidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Opettajat ohjaavat opiskelijaa oppimaan oppimisen taidoissa, kantamaan vastuuta oppimisestaan ja työskentelystään sekä käyttämään kullekin oppiaineelle ominaisia opiskelustrategioita.

Oppimisen tuki merkitsee yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Oppimisen tukea voivat olla esimerkiksi opetuksen eriyttäminen, tukiopeutus ja muut pedagogiset ratkaisut. Lisäksi opiskelijaa voidaan tukea yksilökohtaisesti suunnitellulla monipuolisella opinto-ohjauksella ja ryhmänohjaajan tuen avulla sekä hyödyntämällä erilaisia opintojen valintamahdollisuuksia. Opiskelijan oppimista voidaan edistää myös tarjoamalla oppimista ja hyvinvointia lisääviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämänhallintaan tai matematiikan ja muiden oppiaineiden opiskeluun.

Erityisopetus on erityisopettajan antamaa opetusta. Erityisopetus tukee aineenopetusta. Se voidaan toteuttaa yhteisopettajuutena, ryhmämuotoisena opetuksena tai yksilötukena. Erityisopetus on esimerkiksi opiskelutaitojen opettamista sekä opiskelijan ohjaamista käyttämään omia vahvuuksiaan oppimisessa. Erityisopettaja tekee yhteistyötä muiden opettajien kanssa tukea tarvitsevan opiskelijan oppimiseen ja opetukseen liittyvissä kysymyksissä.

Lukiolain (714/2018) 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös erityisopetusta tai muuta oppimisen tukea tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen tarkoittaa, että opiskelijan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja lukiokoulutuksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ja paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä, ja ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Poikkeava järjestely voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhuollon palvelujen tai tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelijalla on oikeus saada myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa.

Tukea tarvitsevan opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Näin turvataan tukea tarvitsevalle opiskelijalle mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Arvioinnissa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisääjän antaminen arviointitilanteissa, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä.

Ylioppilastutkinnon kokeiden erityisjärjestelyistä tiedotetaan opiskelijalle heti lukio-opintojen alkaessa ja aina tarpeen mukaan. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus kokeilla erityisjärjestelyjä lukio-opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Tarvittaessa opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan tuen järjestäminen käytännössä seuraavissa asioissa:

- tukitoimista ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille
- tukitoimien tarpeen arviointi
- tukitoimien kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan
- tuen toteuttaminen
- tuen toteutumisen seuranta ja arviointi
- yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa.

Sodankylän lukiossa toimii osa-aikainen erityisopettaja, joka työskentelee yhteistyössä ryhmänohjaajan ja opinto-ohjaajan kanssa.

Sodankylän lukiossa tarjotaan lukio-opintojen aluksi koulukohtainen opinto-ohjauksen opintojakso. Siellä opiskelijoille annetaan tietoa Sodankylän lukion tukitoimista ja tarpeen vaatiessa mahdollisuudesta hakea erityisjärjestelyitä opiskeluun ja ylioppilaskirjoituksiin. Opintojakson vastuopettaja on ryhmänohjaaja, mutta tukiteemoissa hänen kanssaan työskentelevät myös erityisopettaja ja opinto-ohjaaja. Erityisopettaja aloittaa tukitoimien tarpeen arvioinnin luki- ja matematiikkaseulonnoilla. Seulontojen perusteella hän tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuden henkilökohtaisiin testeihin. Erityisopettaja kirjaa henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan tulosten perusteella myönnettävät tukitoimet, joista tiedotetaan opettajille.

Lukiossa järjestetään kevätlukukauden alussa tilaisuus lukiosta kiinnostuneille nuorille ja heidän vanhemmilleen. Yksi sen aiheista on lukion erityisopetus ja opiskelun tukeminen. Lisäksi asiaa esitellään ensimmäisen vuoden opiskelijoiden vanhempainillassa. Erityisopetuksesta ja opiskelun tukemisesta annetaan tietoa myös Wilmassa. Opinto-ohjaaja tiedottaa opiskelijoille ja huoltajille ylioppilaskirjoitusten erityisjärjestelyiden hakemisesta syys-lokakuussa sekä helmi-maaliskuussa. Lukemisen ja kirjoittamisen vaikeuteen liittyviä erityisjärjestelyitä haetaan erityisopettajan tai apulaisrehtorin kanssa, muut erityisjärjestelyhaut tehdään apulaisrehtorin kanssa.

Opiskeluhaullollisin perustein tarvittavia tukitoimia voivat olla esimerkiksi opintojen keventäminen tai keskeyttäminen määräajaksi, opintosuunnitelman pidentäminen tai osittainen itsenäinen opiskelu. Tukitoimia selvitetään opintojen aikana mahdollisimman varhaisessa vaiheessa esimerkiksi terveydenhoitajan, kuraattorin tai psykologin kanssa ja niistä tehdään kirjaukset opiskeluhaullon muistioihin. Tukitoimet suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä ryhmänohjaajan, opinto-ohjaajan ja/tai aineenopettajien kanssa ja niistä tiedotetaan opettajille.

Mahdolliset muut tukitoimet kirjataan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan ja niistä tiedotetaan opettajille.

Tuen toteuttaminen on kaikkien opettajien vastuulla. Opiskelijan vastuulla on muistuttaa opettajia hänelle myönnettyistä tukitoimista.

Tuen toteuttamisen seuranta ja arviointia tehdään vähintään kerran vuodessa lukuvuoden alkaessa, tarvittaessa useammin.

Opiskelijan oppimista voidaan edistää myös tarjoamalla oppimista ja hyvinvointia lisääviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämänhallintaan tai matematiikan ja muiden oppiaineiden opiskeluun. Tätä varten Sodankylän lukiossa on tarjolla opintojakso *Opi oppimaan*.

4.3. Opiskeluhoolto

Lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään lukiolain (714/2018) mukaisen käsitteen opiskelijahuolto sijasta oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) käsitettä opiskeluhoolto. Oppilaitoksesta käytetään soveltuvissa kohdissa myös ilmaisua lukio. Mitä jäljempänä todetaan hyvinvointialueesta, koskee myös Helsingin kaupunkia (oppilas- ja opiskeluhooltolaki 1287/2013 1 §, muutettu lailla 377/2022).

Tässä luvussa määrätään opiskeluhoollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoollon tavoitteista sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa määrätyn koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman laatimisesta (lukiolaki 714/2018 12 § ja 32 § sekä oppilas- ja opiskeluhooltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022).

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 §). Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 9§). Opiskeluhooltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus. (YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista ja lukiolaki 714/2018 2 §, muutettu lailla 165/2022).

Opiskeluhooltoja toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 3 §, muutettu lailla 377/2022). Opiskeluhoolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on kaikkien oppilaitosyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi opiskelijoilla on oikeus opiskeluhoitopalveluihin, joita ovat opiskeluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 4 § ja 3 §.) Opiskeluhoitopalvelut järjestetään ensisijaisesti lähipalveluna, jolle koulutuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat. Toisen asteen opiskeluterveydenhuollon palveluja voidaan järjestää myös keskitetysti opiskeluterveydenhuollon toimipisteessä. Tällöinkin palvelun on oltava helposti opiskelijoiden saavutettavissa. (Terveydenhuoltolaki 378/2022 15 a § ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 9 §, muutettu lailla 377/2022).

4.3.1. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma ja paikallisesti päätettävät asiat

Koulutuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamiseksi koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022). Järjestäjäkohtaisen opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 14 §). Opiskeluhooltosuunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitosten ja opiskeluhoitopalvelujen henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022). Hyvinvointialueella on terveydenhuoltolain mukainen yhteistyövelvoite koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman valmistelussa (terveydenhuoltolaki 378/2022 15 a §).

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma korvaa opiskeluhoollon osalta paikallisen opetussuunnitelman. Se sisältää koulutuksen järjestäjäkohtaisesti määritellyt opiskeluhooltotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta) sekä oppilaitoskohtaisesti tarkennetut tiedot asiakokonaisuuksista 1-5. Koulutuksen järjestäjän tulee kuvata opiskeluhooltosuunnitelmassa, miten suunnitelman

toteutumista oppilaitoksissa seurataan ja sitä tarkistetaan tarvittaessa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022).

Koulutuksen järjestäjän tulee valmistella kutakin koulutusmuotoa koskevan määräyksen mukainen opiskeluhoitosuunnitelma. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisesti, miten tarvittavat tiedot asiakokonaisuuksista kootaan ja miten oppilaitosten toimintaa niiden avulla ohjataan. Opiskeluhoitopalvelujen osalta tämä tehdään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Suunnitelma liitetään kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022).

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoillon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten suunnitelmassa on oppilaitoskohtaisesti seuraavat tiedot (asiakokonaisuudet 1-5) (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022).

1) Arvio opiskeluhoillon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Arvioon opiskeluhoillon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista (opiskeluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) kootaan tiedot kultakin oppilaitokselta. Tiedot ilmoitetaan koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten henkilötyövuosina. Arvioilla varmistetaan opiskeluhoitopalvelujen riittävyys huomioiden opiskelijoiden ja lukioyhteisön tarpeet, terveystarkastusten ja henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määräajassa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 15 § ja 17 § ja terveydenhuoltolaki 1326/2010 16 §).

Arvio opiskeluhoillon kokonaistarpeesta

Arvioon opiskeluhoillon kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä sekä opiskeluhoillon yhteistyössä tarvittavat resurssit. Kokonaistarpeen arvioissa huomioidaan esimerkiksi oppilaitosyksiköiden määrä ja oppilaitosten opiskelijamäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti paikallista lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja elinoloja koskevaa seurantatietoa, jota on koottu myös opiskelijoilta ja huoltajilta, opetushenkilöstöltä ja opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisilta.

Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Koulutuksen järjestäjän arviossa käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista ilmoitetaan kaikkien opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten (opiskeluterveydenhuolto sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut) henkilötyövuodet.

2) Lukioyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoillon edistämiseksi ja tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi

Yhteisöllinen opiskeluhoito on tärkeä osa lukiokoulutuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n (opetussuunnitelman mukainen ja koulutuksen järjestäjän opiskeluhoito) mukaisesti kuuluu yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 6 §.) Oppilaitoksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu lukioyhteisön hyvinvoinnista (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 4 §).

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- opiskelijoiden ja lukioyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset
- oppilaitoskohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14§ (1501/2016)
- koulutukseen osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen
- tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen

- yhteistyö ja käytänteet oppilaitosympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa (terveydenhuoltolaki 1326/2010 16 § ja valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 388/2011 12 §).

Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoolto)

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan opiskeluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä opiskelijaa koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoiltoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 5 §). Yksilökohtaisessa opiskeluhoollossa seurataan ja edistetään opiskelijan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

Yksilökohtainen opiskeluhoolto perustuu aina opiskelijan suostumukseen (lukiolaki 714/2018 58 § ja Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.) Opiskelijan osallisuus ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisussa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 18 §). Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä (EU:n tietosuoja-asetus (679/2016), tietosuojalaki (1050/2018), laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999), lukiolaki 714/2018 58 §, laki potilaan asemasta ja oikeuksista (1992/785), laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (2000/812) ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 22 §, muutettu lailla 377/2022, ja 23 §.)

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- opiskelijan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (opiskeluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut) (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 16 §, muutettu lailla 377/2022).
- yksittäisen opiskelijan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen (oppilas- ja opiskeluhoitolaki 1287/2013 19 §)
- opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitokisterille (oppilas- ja opiskeluhoitolaki 1287/2013 20 §, muutettu lailla 377/2022 ja 21 §)
- tarvittavan opiskeluhoollon järjestäminen kurinpitotoimen tai opiskelijan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä (lukiolaki 714/2018 41 §, muutettu lailla 165/2022)
- opiskelijan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet oppilaitoksessa.
- opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalvelujen järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi

3) Yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden ja heidän perheidensä sekä oppilaitoksessa työskentelevien ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhoolto on kaikkien oppilaitosyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä (oppilas- ja opiskeluhoitolaki 1287/2013 4 §). Opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhoollossa keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti koulutuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen (oppilas- ja opiskeluhoitolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022)
- lukion opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä

- yhteistyö koulun ulkopuolisten yhteistyötahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi
- yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille (oppilas- ja opiskeluhooltolaki 1287/2013 11 §)

4) Suunnitelmat opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus (lukiolaki 714/2018 40 §). Turvallisuuden varmistaminen edellyttää koulutuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista oppilaitosten kanssa. Koulutuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhoollon ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

Suunnitelmat opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoollon suunnitelmassa kuvataan erikseen toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet. Suunnitelmassa kuvataan opettajan tai rehtorin velvoite ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (lukiolaki 714/2018 40 §, muutettu lailla 165/2022). Lisäksi kuvataan toimintatavat tukea tarvitsevan opiskelijan (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhoollon palveluihin. Kuvaus yhteistyöstä huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja/tai poliisille ovat osa suunnitelmia (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 23 §, lastensuojelulaki 471/2007 25 § ja sosiaalihuoltolaki 1301/2014 35 §).

Kriisisuunnitelma (suunnitelma kriisi-, uhka- ja vaaratilanteiden varalle)

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoollon suunnitelmaan sisältyy kriisisuunnitelma, jossa kuvataan toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa kuvataan kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan tämän kokonaisuuden johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako. Suunnitelmassa kuvataan sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen välisen tiedottamisen periaatteet. Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset sekä psykososiaalisen tuen järjestämisen periaatteet.

4.4. Kurinpito

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käyttydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä (lukiolaki 714/2018, 30 § 2 mom., muutettu lailla 165/2022). Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja (lukiolaki 714/2018, 41 § muutettu lailla 165/2022).

Lukiolain 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallitus antaa määräykset suunnitelman laatimisesta lukion opetussuunnitelman perusteissa. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös lukion järjestyssääntöjen toteutumista.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain lainmukaisia keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita.

Laissa säädettyt kurinpitotoimet:

- Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus.
- Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi, sekä erottaa asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi. Oppivelvollinen voidaan erottaa oppilaitoksesta enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Kurinpitotoimien käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa. Koulutuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon myös teon laatu sekä opiskelijan ikä ja kehitystaso. Opiskelijaa ja huoltajaa on kuultava ennen kurinpitotoimesta päättämistä. Kurinpitotoimesta tulee antaa päätös. (lukiolaki 714/2018, 42 § 1 mom., muutettu lailla 165/2022)

Laissa säädettyt kurinpitokeinot

- Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta.
- Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Opetuksen epäämisen aikana opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa.

Kurinpitokeinoista on ilmoitettava opiskelijan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi sen hyvinvointialueen, jonka alueella oppilaitos sijaitsee, sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Kurinpitokeinot tulee kirjata. (lukiolaki 714/2018, 42 § 1 mom., muutettu lailla 165/2022)

Koulun arjessa voi olla monenlaisia häiriötilanteita, joista kaikki eivät vaadi samantasoista puuttumista. Esimerkiksi osa oppitunneilla tapahtuvista tilanteista käsitellään asianomaisten kesken eivätkä ne johda jatkotoimenpiteisiin. Toistuvista pienistä tai vakavammista järjestyssäännön tai lain rikkomuksista seuraa kurinpidollisia toimia.

Lähtökohtaisesti asian ensimmäisenä havainnut tai tilanteeseen ensimmäisenä tullut opettaja on toimintavastuussa rike- ja häiriötilanteissa. Asian selvittämiseksi hän voi pyytää avuksi jonkun toisen opettajakuntaan tai koulun henkilökuntaan kuuluvan henkilön tai esimiehen. Kuulemisesta huolehtii opettaja, rehtori tai molemmat yhdessä. Tiedot riketilanteesta ja kuulemisesta sekä rangaistustoimista kirjataan ja säilytetään koulun ohjeen mukaan.

Menettelytavat, vastuut sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt on kuvattu tarkemmin liitteessä *Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista*.

Jotta kurinpitokeinot ovat hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden mukaisia (seuraamukset ovat asianmukaisia, suhteessa tekoon ja yhdenvertaiset), asian käsittelyssä on mukana aina vähintään kaksi henkilökuntaan kuuluvaa.

Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä päivitetään vuosittain ja ne käsitellään rehtorin ohjauksessa yhdessä opettajakunnan kanssa. Ennen päivittämistä suunnitelman toteutumista ja vaikuttavuutta arvioidaan opettajakunnan kesken ja hyvinvointiryhmässä.

Suunnitelma on nähtävänä opettajainhuoneessa, opetussuunnitelmakansiossa sekä perehdytysoppaassa. Lisäksi suunnitelma on koulun kotisivuilla ja se käsitellään syksyisin opiskelijoiden kanssa sekä vanhempainilloissa.

Yhteistyö eri viranomaisten kanssa kuvataan tarkemmin suunnitelmassa.

4.4.1. Kurinpitokeinojen käyttämisestä ja menettelyjä koskevan suunnitelman sisältö

Koulutuksen järjestäjä laatii suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista yhteistyössä lukion henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Ennen suunnitelman hyväksymistä tai sen päivittämistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijakuntaa ja lukion henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyö opiskelijoiden huoltajien sekä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystieteiden vastaavien ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa tukee suunnitelman laatimista ja toteuttamista.

Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista tulee sisältää seuraavat asiakokonaisuudet:

- menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämismenettelyt, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt
- suunnitelman tekeminen opiskelijan tuesta opetuksen epäämistilanteissa epäämisen aikana ja opetukseen palatessa (lukiolaki 714/2018, 41 § 3 mom., muutettu lailla 165/2022)
- periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä
- henkilökunnan perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä
- suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista tiedottaminen eri tahoille
- yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa
- menettelytavat suunnitelman seurantaan sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.

Suunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan, tai se voi olla erillinen.

4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijan kielelliset valmiudet sekä kulttuurista otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata kaikkia opiskelijoita arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa jokaisen opiskelijan kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

Lukiokoulutuksessa oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan lukiolain (714/2018) 14 §:n 1 momentin mukaisesti antaa muulla kuin edellä mainitulla opiskelijan omalla kielellä. Paikalliseen

opetussuunnitelmaan tulee tällöin kirjata, missä oppiaineissa, minkä verran ja millä tavoin edellä mainittuja kieliä käytetään opetuksessa tai opiskelussa.

Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisopiskelijoiden opetuksessa otetaan huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisopiskelijoiden lukio-opetuksen erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisönsä sekä rakentaa omaa identiteettiään. Lukio-opetus voi tukea myös menetetyn alkuperäiskielen uudelleen oppimista ja kielen elvyttämistä. Lukio-opetus edistää oman historian, kulttuurin ja usean valtion alueelle ulottuvan saamelaisyhteisön tuntemusta sekä tietoisuutta saamelaisista yhtenä maailman alkuperäiskansoista ja antaa mahdollisuuksia perinteisen tiedon oppimiseen. Lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia saamen kielen ja saamenkielisiin korkea-asteen opintoihin Suomessa ja naapurimaissa.

Suomessa puhuttuja saamen kieliä – inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea – voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Saamen kieltä voidaan opettaa myös vieraan kielen eripituisina oppimäärinä tai lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Saamen kieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta saamen kielellä. Saamea äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen kieltä tai ruotsin kieltä joko erillisen saamenkielisille tarkoitettuna oppimääränä tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Saamelaisille opiskelijoille, joilla ei ole ollut mahdollisuutta oppia saamea omassa ympäristössään, voidaan tarjota saame vieraana kielenä -opetusta. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Saamen kieli voi olla lukio-opetuksen opetuskieli, ja perusopetuksessa saamenkielistä opetusta saaneille opiskelijoille pyritään turvaamaan saamenkielisen opetuksen jatkuminen myös lukiossa. Saamenkielisen opetuksen erityisenä tavoitteena on opiskelijoiden tukeminen heidän kasvamisessaan kaksikielisyyteen. Opetus tukee myös saamelaisten yhdenvertaisia opiskelua ja toimintamahdollisuuksia sekä saamen- että suomenkielisessä yhteisössä. Saamenkielisessä opetuksessa eri oppiaineiden opetus ja opiskelu tukevat saamen kielen taitojen kehittymistä. Saamenkielisessä opetuksessa noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon saamelaisen kulttuurin erityispiirteitä. Opetuksessa painotetaan saamelaisten oman historian sekä saamelaisyhteisön perinteisten elinkeinojen, perinteisen tiedon, saamelaisalueen luonnon sekä saamelaisen musiikki-, kertoma- ja käsityöperinteen tuntemusta. Opetuksen resursseina käytetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä, saamenkielistä mediaa ja aktiivisia yhteyksiä muille saamelaisalueille.

Saamen opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Romanit

Romaniopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Lukio-opiskelun erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisönsä sekä rakentaa yhteiskunnallista osallisuuttaan ja omaa identiteettiään. Tavoitteena on lisäksi edistää romaniopiskelijoiden siirtymistä jatko-opintoihin.

Romanikieltä voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaisesti äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Romanikieltä voidaan opettaa myös lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Romanikielen lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia sekä kielen elvyttämiseen että romanikielen korkea-asteen opintoihin. Romanikielen opetus lukiossa vahvistaa romaniopiskelijoiden identiteettiä ja antaa heille mahdollisuuksia käyttää kieltään ja ilmaista itseään siten, että huomioidaan heidän kotoaan, yhteisöstään ja perusopetuksesta saamansa taidot ja tiedot sekä heidän oma halunsa ilmaista identiteettiään. Opetus

edistää romaniopiskelijoiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista Suomessa ja muissa maissa. Romanikielen opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena. Opiskelussa voidaan hyödyntää lähiympäristöä, romaniyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

Viittomakieliset

Viittomakielisten lukiokoulutuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja #kulttuurin rinnalla. Viittomakieltä käyttävät opiskelijat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Viittomakielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan lukion yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään. Opetuskielenä voi olla suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli, jolloin suomea tai ruotsia käytetään luku- ja kirjoituskielenä. Viittomakieliä tai niistä johdettuja kommunikaatiomenetelmiä voidaan käyttää myös suomen- tai ruotsinkielisen opetuksen rinnalla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään viittomakielisiä tulkki- ja yhteiskuntapalveluja. Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman sekä kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista. Viittomakieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta viittomakielellä. Viittomakieltä äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen tai ruotsin kieltä joko erillisen viittomakielisille tarkoitetun oppimäärän mukaan tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Koska suomalainen viittomakieli ja suomenruotsalainen viittomakieli ovat vähemmistökieliä, opetuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen opiskeluympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Viittomakielisiä opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Muut monikieliset opiskelijat

Muiden monikielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ruotsin kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen/ruotsin kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan. Koulutuksen järjestäjä päättää, miten suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #opetus, omakielinen opetus ja opiskelijan oman äidinkielen opetus järjestetään ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen opintoja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

Sodankylän lukiossa käytetään kaikissa aineissa opetuskielenä suomen kieltä. Toistaiseksi Sodankylän lukiossa ei ole ollut tarvetta S2-opetukselle. Saamen kieltä opiskellaan Sodankylän lukiossa vieraana kielenä. Siitä tarjotaan A2-, B2- ja B3- oppimäärien mukaiset opinnot.

Opiskelijan erilainen kielitausta pyritään mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon opetusta annettaessa. Muunkielisten opetuksessa pyritään tekemään yhteistyötä muiden oppilaitosten sekä vapaan sivistystyön toimijoiden kanssa.

Opetuksessa voidaan käyttää muun- kuin suomenkielistä materiaalia. Osa opetuksesta voidaan antaa myös muulla kielellä kuin suomella, jos esimerkiksi opintojaksolla on mukana opiskelijoita, joiden on hankalaa ymmärtää suomea. Tällaisia opiskelijoita voivat olla esimerkiksi vaihto-opiskelijat tai kansainvälisen yhteistyön kautta opetukseen osallistuvat opiskelijat. Syy muunkieliseen opetukseen voi olla myös opettajana toimivan henkilön kykenemättömyys opettaa suomen kielellä.

5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi

5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida monipuolisesti. Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Opiskelijalle on lukio-opintojen aikana annettava mahdollisuus itsearviointiin. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 1 mom.)

Arviointi on aina sidoksissa tavoitteisiin ja kulloiseenkin tilanteeseen. Lukiokoulutuksessa arvioinnilla on kaksi keskeistä tehtävää:

- 1. Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen. Tätä tehtävää toteuttaa opintojakson aikana annettava palaute, formatiivinen arviointi. Palautteella kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Se on tärkeä osa opiskelijan ja opettajan vuorovaikutusta. Opintojakson aikainen palaute sekä lukio-opintojen aikainen, opettajan tuella tehty itsearviointi ja vertaisarviointi auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan, korjaamaan virheitään ja kehittämään työskentelyään niin, että oppimiselle asetetut tavoitteet voivat toteutua.*
- 2. Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen. Tätä tehtävää toteuttaa osaamisen ja opitun arviointi, summatiivinen arviointi. Osaamisen arviointi perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Opintojakson arvosana määräytyy oppiaineen tavoitteiden, keskeisten sisältöjen, oppiaineessa määriteltyjen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden sekä arviointiperusteiden mukaan.*

Sekä formatiiviseen että summatiiviseen arviointiin kuuluu opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu oppiaineissa määriteltyihin työskentelyn tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Arvioinnin tulee olla monipuolista ja tarkoituksenmukaisin menetelmin toteutettua. Opiskelijalla on oltava opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle opintojakson alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja tuetaan heidän opintojensa suunnittelua. Opiskelijan tulee saada tietää, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen edistymistään arvioidaan. Arviointiperusteilla parannetaan arvioinnin läpinäkyvyyttä.

Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät kiteytyvät lukion arviointikulttuurissa, joka on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria. Arviointikulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja, normeja ja käytänteitä, joita sovelletaan yhteisessä arviointityöskentelyssä. Arviointikulttuurin näkyväksi tekeminen ja kehittäminen edellyttävät, että lukiossa on kirjattu yhtenäisiä arviointiin liittyviä periaatteita ja käytänteitä, joiden toteutumista seurataan.

Arvioinnissa tärkeitä arvoja ovat tasapuolisuus, oikeudenmukaisuus, läpinäkyvyys ja rehellisyys. Arvioinnissa huomioidaan luonnollisesti Sodankylän lukion arvoperusta kokonaisuudessaan.

Läpinäkyvä arviointi edellyttää, että arviointiperusteet ovat opiskelijoiden tiedossa. Perusteita sovelletaan kaikkiin opiskelijoihin tasapuolisesti. Näin taataan arvioinnin oikeudenmukaisuus. Rehellinen arviointi korostuu formatiivisessa arvioinnissa, kun opiskelijalle annetaan kannustavaa ja tarvittaessa myös rakentavaa palautetta.

Arvioinnin tavoitteena on ohjata opiskelijaa huomaamaan, miten hänen tietonsa ja taitonsa kehittyvät sekä miten hänen toimintansa vaikuttaa hänen oppimiseensa. Tavoitteena on ohjata opiskelija kehittämään omaa opiskeluaan. Lisäksi arviointi auttaa opettajaa kehittämään omaa toimintaansa niin, että se tukee opiskelijoita heidän oppimisprosessissaan parhaiten.

Sodankylän lukiossa tavoitteena on kehittää arviointikulttuuria, jossa opiskelijat ja opettajat keskustelevat arvioinnista. Tavoitteena on, että opiskelijat ovat kiinnostuneita itseensä kohdistuvasta arvioinnista. He osallistuvat opintojakson alussa arvioinnin suunnitteluun, ottavat vastaan ja pyytävät opintojakson aikana opettajilta formatiivista palautetta oppimisestaan ja työskentelystään sekä tulevat keskustelemaan ja kysymään opettajalta arviointiin liittyvistä asioista, vaikkapa kysymään tarkennuksia saamaansa arviointipalautteeseen. Arviointi kohdistuu opiskelijan tietoihin, taitoihin ja työskentelyyn eikä opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arviointi kohdistuu siis asioihin, joihin opiskelija voi itse aktiivisesti vaikuttaa. Kun opiskelija ymmärtää tämän, hänen on helpompi ottaa arviointi avoimesti vastaan ja käyttää sitä itsensä kehittämiseen.

Sodankylän lukiossa arvioinnissa toimitaan alla olevan arvioinnin aikajanan mukaisesti. Etenemismalliin on nimetty arvot, joita kukin arvioinnin vaihe toteuttaa.

Arvioinnin aikajana

<i>Taustalla</i>	<p>Koulun arviointikulttuuri</p> <p>Oppiaineen OPS</p> <ul style="list-style-type: none"> • yleinen oppiaineen arviointi <p>Opintojakson OPS</p> <ul style="list-style-type: none"> • opintojakson arviointi
<i>Opintojakson alussa</i>	<p>OPISKELIJOILLE KERROTAAN</p> <ul style="list-style-type: none"> • yleiset arviointiperusteet • opintojakson tavoitteet, myös laaja-alaisen saamisen tavoitteet ja arviointiperusteet • mitä näyttöjä annetaan, miten oppiminen todennetaan • miten tietoja, taitoja ja työskentelyä arvioidaan <p>➤ näistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa VUOROVAIKUTUS</p> <p>TAVOITTEENA:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tukea opiskelijan opintojen suunnittelua • arvioinnin läpinäkyvyys <p>IHMISOIKEUDET, DEMOKRATIA, TASA-ARVO</p>
<i>Opintojakson aikana</i>	<p>OPISKELIJALLA</p> <ul style="list-style-type: none"> • erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia, tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan AVARAKATSEISUUS • opettajan tuella tehty itsearviointi ja vertaisarviointi <ul style="list-style-type: none"> ➤ opiskelun ja työskentelyn kehittäminen niin, että tavoitteet voivat toteutua • mahdollisuus osoittaa tietoja ja taitoja, jotka on hankkinut opintojakson ulkopuolella tai omaehtoisesti sen aikana UTELIAISUUS <p>OPETTAJA</p> <ul style="list-style-type: none"> • suuntaa opetusta opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti • antaa arviointipalautetta riittävän aikaisessa vaiheessa (formatiivinen arviointi)
<i>Opintojakson lopuksi</i>	<p>Opintosuorituksesta arvosana tai suositusmerkintä</p> <ul style="list-style-type: none"> • perustuu monipuoliseen todennettuun näyttöön opintojakson tavoitteiden (tiedot, taidot, työskentely) saavuttamisesta <p>TASA-ARVO</p>
<i>Opintojakson jälkeen</i>	<p>Jos opintojakso jää kesken = täydennettävä (T). Sovitaan opettajan kanssa, miten täydennetään.</p> <p>Jos opintojakso keskeytyy = keskeytynyt (K). Uudelleen suorittaminen</p> <p>Jos opintojaksosta tulee hylätty arvosana = H tai 4. Uusinta tai uudelleen suorittaminen. Sovitaan opettajan kanssa.</p> <p>Jos haluaa parantaa hyväksyttyä suoritusta = Uusinta sovitaa opettajan kanssa</p>

Oheinen kaavio esittää lyhyesti opintojaksojen arviointiperiaatteet Sodankylän lukiossa

Nämä arviointikulttuurin periaatteet ja käytänteet käydään vuosittain läpi opettajakunnan kanssa. Niiden toteutumista seurataan keväisin opettajien itsearviointina sekä pyytämällä palautetta opiskelijoilta.

5.2. Opintojakson arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida opetussuunnitelman mukaisen opintojakson suorittamisen aikana suhteessa opintojaksolle asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijan tulee saada palautetta oppimisensa kehittymisestä. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 2 mom.)

Opetussuunnitelman mukainen opintojakso arvioidaan sen suorittamisen päätteeksi. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Opiskelijan oppimista arvioidaan opintojakson aikana antamalla hänelle arviointipalautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimista tukevaa palautetta tulee antaa riittävän aikaisessa vaiheessa opintojaksoa, jotta opiskelijalla on mahdollisuus kehittää sen perusteella opiskeluaan ja työskentelyään.

Opiskelijan opintosuorituksista annetaan arvosana tai suoritusmerkintä opintojakson päätyttyä. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana. Jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, arvosanat annetaan oppiaineittain. Arvosanojen tulee perustua monipuoliseen oppimisen, osaamisen ja opitun näyttöön opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin toteuttamisesta päätetään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaudesta tai vammasta johtuvat haasteet, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoihin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Opintojakson arviointi perustuu koulun arviointikulttuuriin sekä oppiaineen ja opintojakson opetussuunnitelmiin. Se on koko opintojakson ajan jatkuvaa, monipuolista ja vuorovaikutuksellista toimintaa, jonka tarkoitus on tukea opiskelijaa hänen opinnoissaan ja edistymisessään. Opintojakson arvioinnissa toteutetaan **5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa** -luvussa esitettyä arvioinnin etenemismallia.

Arviointi tapahtuu tavoitteiden suuntaisesti. Tavoitteet sanallistetaan opintojaksojen ja yksittäisten tehtävien alussa. Samalla selitetään arviointiperusteet. Opiskelijaa ohjataan asettamaan myös omia tavoitteita.

Tarvittaessa opiskelijan kanssa tehdään lähtötason arviointi, jotta tavoitteet pystytään asettamaan realistisesti. Yksi arvioinnin tarkoituksista on ohjata opiskelija tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehittämisen tarpeensa ja löytämään toimivat opiskelun keinot ja käytännöt. Tämän onnistumiseksi arviointia tehdään opiskelijan kanssa vuorovaikutuksessa.

Opintojakson päätteeksi annetaan arvosana, mutta opintojakson aikainen arviointi on monipuolista: opiskelijalle annetaan useita erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Hänelle tarjotaan mahdollisuuksia myös itse- ja vertaisarviointiin.

Opiskelija saa opintojakson aikana sekä suullista että kirjallista palautetta osallistumisestaan, edistymisestään, työskentelystään ja tehtävistään, minkä avulla hän voi kehittää opiskelutapojaan.

Opiskelijan tuen tarve otetaan huomioon koko opintojakson ajan, myös näyttötilanteissa, jotta opiskelija pääsee osoittamaan todellisen osaamisensa monipuolisesti.

5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät

Numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi tai hylätyksi. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 17 §.)

Opiskelija saa arvosanan opintojaksoihin sisältyvistä opinnoista. Opintojaksoihin sisältyvistä pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat

lukuun ottamatta opinto-ohjauksen opintojaksoja, joista annetaan suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Muista valinnaisista opinnoista voidaan antaa arvosanaksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suoritusmerkintä.

Arvosanaa voidaan täydentää ja täsmentää kirjallisesti annetulla sanallisella arvioinnilla tai arviointikeskustelussa annetulla palautteella. Kesken olevan opintojakson merkintätavasta ja suorituksen täydentämiskäytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 37 §:n 3 momentin mukaan opiskelijalle tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa opintojaksolla edellytetyt tiedot ja taidot, mikäli hän ei ole suorittanut opintojaksoa hyväksytysti.

Opiskelijalla on oikeus korottaa sekä hyväksytyä että hylättyä arvosanaa siten, että hän voi osoittaa osaamistaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Uusimisen käytännöistä määritellään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa. Arvioinnin tulee tällöinkin olla monipuolista. Lopulliseksi arvosanaksi tulee eri uusimiskertojen arvosanoista paras.

Täydennettävä opintojakso

Opiskelijan opintojakso voi jäädä arvioinnissa *täydennettäväksi (T)*, jos hänellä on tekemättä opintojaksoon kuuluvia suorituksia tai koe tai hänellä on liian paljon poissaoloja. Tällöin opiskelijan on mahdollista täydentää opintojakso tekemällä puuttuvat suoritukset, koe tai poissaoloja korvaavat tehtävät. Opettaja ja opiskelija keskustelevat yhdessä täydennystehtävistä ja suunnittelevat niiden aikataulun. Jos opiskelija ei tee sovittuja täydennyksiä aikataulun mukaan, opintojakso muuttuu *keskeytyneeksi (K)*. Opintojakso pitää täydentää pääsääntöisesti saman lukuvuoden aikana, jolloin se on jäänyt täydennettäväksi.

Keskeytynyt opintojakso

Opiskelijan opintojakso voi *keskeytyä (K)*, jos

- opiskelija itse keskeyttää opintojakson
- poissaoloja kertyy niin paljon, ettei opiskelijalla ole edellytyksiä jatkaa opintojaksoa
- tekemättömiä suorituksia on niin paljon, että ne estävät opintojakson jatkamisen

Opintojakson keskeytymisuhkasta on tiedotettava opiskelijalle. Opettaja ja opiskelija sopivat yhdessä, miten keskeytymässä olevaa opintojaksoa voi vielä jatkaa. Ellei opiskelija sitoudu opintojakson suorittamiseen, se on peruste lopulliselle keskeytymiselle.

Keskeytymiseen voi johtaa myös se, että opiskelija ei poissaoloihinsa tai tekemättömiin suorituksiin liittyen ota yhteyttä opettajaan tai vastaa hänen yhteydenottoopyyntöihinsä.

Opintojaksojen uusiminen

Hylättyjä ja hyväksytyjä opintojaksoja voi uusia tekemällä uudelleen sen näyttöjen kannalta keskeisiä tuotoksia. Arvosana voi muodostua uusituista näytöistä ja aiemmista muista näytöistä. Myös uusitun opintojakson arvioinnin tulee olla monipuolista.

Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus hylätyn arvosanan (4) korottamiseen osoittamalla osaamista opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Opiskelija voi uusia hylätyn opintojakson kaksi (2) kertaa opettajan kanssa sovitulla tavalla, esimerkiksi tekemällä uudelleen opintojakson keskeisiä näyttöjä, osallistumalla opintojakson kokeeseen tai uusintakuulusteluun. Kahden uusintakerran jälkeen opintojakson voi suorittaa vain käymällä sen uudelleen.

Hyväksytyt opintojakson voi uusia niin usein kuin haluaa, ja sen suoritustavasta sovitaan opettajan kanssa. Lopulliseksi arvosanaksi jää aina suorituksista parempi.

Opintojaksojen uusimisille ei ole aikarajaa.

Integraatio-opintojakson oppiainekohtaisesta uusimisesta tai korottamisesta sovitaan oppiaineen opettajan kanssa.

5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot

Osa lukiokoulutuksen oppimäärään sisällyvistä opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti, jos se ei vaaranna koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja opiskelijan edellytyksiä oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Opiskelijalle voidaan vastaavin edellytyksin myös hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja itsenäisesti. (Lukiolaki 714/2018, 25 §.)

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään opinnoista, jotka voidaan edellyttää itsenäisesti opiskeltaviksi tai joita toisaalta ei voi itsenäisesti suorittaa. Itsenäisesti opiskellun opintojakson opinnoista edellytetään hyväksytty arvosana.

Jos opiskelija opiskelee opintojakson kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvin osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laajasti ja monipuolisesti.

Opintojaksojen opetussuunnitelmissa määritellään, mitä opintojaksoja ei voi suorittaa itsenäisesti. Niissä voidaan myös tarkentaa itsenäiseen suorittamiseen liittyviä käytänteitä kyseisen opintojakson osalta.

Opiskelijalle voidaan perustellusta syystä myöntää lupa opintojakson tai sen osan itsenäiseen suorittamiseen. Syynä voi olla esimerkiksi suoritettavien opintojaksojen päällekkäisyys, yhdistelmäutkintoa suorittavien ammattioppilaitosjakso tai se, että opintojaksoa ei ole tarjolla. Opintojakson opettaja laatii yhdessä opiskelijan kanssa opintojakson itsenäisen suorittamisen aikataulun sekä suunnitelman tavoitteineen, sisältöineen ja arviointikriteereineen. Opiskelijalle annetaan monipuolisia näyttömahdollisuuksia.

Sodankylän lukiolla on käytössä erityinen tenttisopimuslomake, joka täytetään yhdessä opettajan, opiskelijan ja opinto-ohjaajan kanssa. Sopimus tehdään, kun opiskelija suorittaa opintojakson tai osan siitä itsenäisesti.

5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen käytöstä tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä määrätään erikseen kyseisiä oppiaineita koskevissa luvuissa lukion opetussuunnitelman perusteissa. Todistus valinnaisiin opintoihin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.

Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintojaksoilla suullista kielitaitoa arvioidaan jatkuvasti. Opiskelija saa jatkuvaa suullista palautetta suullisesta kielitaidostaan.

Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten A1-, A2- ja B1- oppimäärissä on valinnaisina opintoina tarjolla suullista kielitaitoa kehittävät opintojaksot "Viesti ja vaikuta puhuen". Niissä käytetään arvioinnissa mukana Opetushallituksen tuottamia suullisen kielitaidon kokeita.

5.2.4. Opintoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa

Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. Koulutuksen järjestäjän tulee määrääjain selvittää opiskelijoiden huoltajien näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta. (Lukiolaki 714/2018, 31 § 1 mom.)

Opetus- ja ohjaushenkilöstön tulee seurata opiskelijan opintojen etenemistä. Opintojen etenemiseen liittyvistä käytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opintojen etenemisen määrittelyllä ei voida kuitenkaan tiukentaa näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyä oppiaineen oppimäärän suoritusvaatimusta.

Sen varmistamiseksi, että huoltajat saavat tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, lukio voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tai vastaavaa sähköistä kuittausta todistuksiin tai tiedotteisiin, jos opiskelija ei ole täysi-ikäinen.

Ensisijaisesti ryhmänohjaaja ja aineenopettaja vastaavat opiskelijan edistymisen seurannasta yhdessä opiskelijan ja huoltajan kanssa. Huoltaja saa tietoa opiskelijan edistymisestä seuraamalla Wilmassa opiskelijan opintosuorituksia ja poissaoloja. Sodankylän lukio ei jaa opiskelijalle jaksotodistuksia.

Ryhmänohjaaja tai opettaja voi omasta aloitteestaan tai opiskelijan tai tämän huoltajan pyynnöstä käydä arviointikeskusteluja heidän kanssaan. Myös opinto-ohjaaja voi osallistua näihin keskusteluihin.

Opinto-ohjaaja ja opettajat suunnittelevat yhdessä opiskelijan ja tämän huoltajan kanssa etenemistä opintoissa ja oppiaineissa ja tekevät tarvittaessa muutoksia.

Rehtori, opettajat ja opinto-ohjaaja käyvät arviointikokouksissa läpi opiskelijoiden etenemistä yleisellä tasolla. Tarvittaessa ryhmänohjaajan tai aineenopettajan aloitteesta myös opinto-ohjaaja osallistuu opiskelijan edistymisen ja koulunkäynnin seurantaan.

Täysi-ikäisen opiskelijan huoltajalla ei ole Wilma-oikeuksia, ellei opiskelija myönnä niitä hänelle. Täysi-ikäisen opiskelijan huoltajan kanssa tehtävään yhteistyöhön pyydetään lupa opiskelijalta.

Kaikkien ikäluokkien vanhemmille pidetään vanhempainiltoja, joissa opintojen suunnittelua ja etenemistä käsitellään yleisellä tasolla.

5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava toisessa [lukio]lain mukaista koulutusta antavassa oppilaitoksessa suoritettujen 11 §:ssä tarkoitettujen opintojen hyväksi lukemalla ne osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 37 ja 38 §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettyä ennen opintojen tai hyväksi luettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä osaamisen tunnustamisesta ja sitä koskevasta menettelystä. (Lukiolaki 714/2018, 27 §.)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa säädetään, tulee opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskelu-aikaa.

Opiskelija osoittaa lukion rehtorille hakemuksen muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamiseksi. Opiskelijan tulee esittää luotettava selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Tunnustamista varten lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöään suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Lukion rehtorin tulee varmistaa, että muualla suoritettujen opintojen sisällöt ja laajuus tai muutoin hankittu osaaminen vastaavat lukio-opetuksen tavoitteita. Opiskelijalle annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi vahvistamalla ne osaksi lukion oppimäärää. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitaviin opintoihin, tulee opinnoista antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan edellyttää opiskelijalta lisänäyttöä. Muualla hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään, kuten lukion opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa opintojaksojen ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamassa arvioinnissa. Jos kyseessä ovat paikallisessa opetussuunnitelmassa numeroin arvioitavat opinnot, arvosanat muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1–5	lukioasteikko	asteikko 1–3
1 (tyydyttävä)	5 (välttävä)	1
2 (tyydyttävä)	6 (kohtalainen)	1
3 (hyvä)	7 (tyydyttävä)	2
4 (hyvä)	8 (hyvä)	2
5 (kiitettävä)	9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)	3

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritettut opinnot vastaavat, ylempää vai alemmaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi. Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritetuissa opinnoissa.

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Pitkän oppimäärän opintojen arvosanat siirtyvät suoraan lyhyen oppimäärän opintojen arvosanoiksi, jollei opiskelija anna korkeampaan arvosanaan oikeuttavaa lisänäyttöä. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritettut opinnot tai opintojen osat voivat olla lyhyen oppimäärän valinnaisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Opiskelijan siirtyessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pidempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös jo suoritettujen opintojen arvosanat harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (jäljempänä S2/SV2-oppimäärä), häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä S2/SV2#oppiaineen mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan S2/SV2#oppiaineen opintojaksoista. Suomen/ruotsin kieli

ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritettujen opintojen luetaan hyväksi täysimääräisesti S2/SV2#oppimäärän opintoihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy S2/SV2#opintojen arvosanaksi. S2/SV2-opinnot korvaavat suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus #oppimäärän opinnot siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärästä, mutta ei molemmista.

Toisessa lukiolain mukaista opetusta antavassa oppilaitoksessa suoritettujen opintojen hyväksiluetaan osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää.

Sodankylän lukiossa hyväksiluetaan muualla kuin lukiokoulutusta antavassa oppilaitoksessa tai vaihto-oppilaitoksena toisessa maassa suoritettuja opintoja seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- Opinnot on suoritettu lukioaikana.
- Opintojen voidaan katsoa olevan lähtökohdiltaan ja tavoitteiltaan akateemisia.
- Opintojen tulee sopia johonkin opetussuunnitelmassa olevaan opintojaksoon.
- Opiskelija toimittaa todistuksen ja sisältökuvaukset, joista käy ilmi myös opintojen laajuus.
- Aineenopettaja ja rehtori arvioivat yhdessä kurssin vastaavuuden. Opiskelijalta voidaan vaatia lisänäyttöjä.

Opiskelijan siirtyessä kesken lukion matematiikan pitkän oppimäärän opinnoista lyhyen oppimäärän opintoihin hänen jo suorittamansa opintojaksot hyväksi luetaan lyhyen oppimäärän matematiikan opintoihin matematiikan vastaavuustaulukon mukaisesti. Loput opintojaksot hyväksiluetaan lyhyen matematiikan koulukohtaisiksi valinnaisiksi opinnoiksi.

5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Osa-alueet ovat 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu kaikissa oppiaineissa, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sisältyvät oppiaineen opintoihin. Ne on otettu huomioon myös oppiaineiden tavoitteissa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään, miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja osa-alueita toteutetaan eri opintojaksoissa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet tulevat esille kaikissa oppiaineissa. Laaja-alaista osaamista arvioidaan osana opintojaksojen formatiivista ja summatiivista arviointia. Näin kaikkia laaja-alaisen osaamisen osa-alueita tulee lukioaikana arvioitua.

5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi

Kun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvat opinnot tulevat suoritetuiksi, annetaan jokaisen oppiaineen oppimäärästä päättöarviointina arvosana. Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus suorittaa oppiaineen oppimäärä hyväksytysti tai korottaa arvosanaansa. [Lukiolain] 28 §:ssä tarkoitetut tukitoimet ja 29 §:ssä tarkoitetut opiskelun poikkeavat järjestämistavat voidaan ottaa huomioon opintojakson arvioinnissa ja päättöarvioinnissa. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Kunkin opintojakson arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Oppiaineen päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. (Lukiolaki 714/2018, 38 §.)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti opiskelemista opinnoista. Opiskelijan opintosuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tarkoituksenmukaisiin ja tavoitteellisiin opintojaksojen valintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on kuvattu lukion opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen moduuli luetaan opiskelijan valitsemaan matematiikan oppimäärään. Jälkikäteen ei voi poistaa opiskelijan opiskelemissa pakollisia opintoja eikä hyväksytysti suoritettuja valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muiden valinnaisten opintojen ja temaattisten opintojen mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niistä luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Saadakseen oppiaineen oppimäärän hyväksytysti suoritetuksi opiskelijan on suoritettava pääosa oppiaineen opinnoista hyväksytysti. Hylättyjä arvosanoja saa olla pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemissa pakollisia ja valinnaisia opintoja,	joista voi olla hylättyjä opintoja enintään
2–5 opintopistettä	0 opintopistettä
6–11 opintopistettä	2 opintopistettä
12–17 opintopistettä	4 opintopistettä
18 opintopistettä tai enemmän	6 opintopistettä

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyä ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin opintojaksojen arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Lisäksi arvosanaa voidaan korottaa, jos opiskelijan arvioinnista vastaavat päättävät, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat hänen antamiensa näyttöjen perusteella oppiaineen päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimäärästä annetaan lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukainen numeroarvosana. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

5.4. Lukion oppimäärän suoritus

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä – – . (Lukiolaki 714/2018, 10 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä sisältää äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintoja, matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia

ja uskonnon tai elämänkatsomustiedon opintoja ja taito- ja taideaineiden opintoja (oppiaineryhmät) sekä opinto-ohjausta. – Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää myös eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi). (Lukiolaki 714/2018, 11 § 1 ja 2 mom.)

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyy [valtioneuvoston] asetuksen liitteen 1–3 mukaisesti pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimääriin voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 12 §.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suoritetuksi, kun oppimäärään kuuluvat opinnot on suoritettu siten kuin 11 §:n 4 momentissa tarkoitettussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ottaen lisäksi huomioon mahdollinen 6 §:ssä tarkoitettu erityinen koulutustehtävä tai 18 §:ssä tarkoitettu kokeilulupa. (Lukiolaki 714/2018, 36 § 1 mom.)

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 150 opintopistettä täyttyy. Lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Opiskelijan opiskelu voidaan opiskelijan hakemuksesta tai suostumuksella järjestää osittain toisin kuin [lukio]laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:

1. opiskelijalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan lukiokoulutuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;
2. lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta;
3. se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä. (Lukiolaki 714/2018, 29 §.)

Jos opiskelijan opiskelu järjestetään toisin kuin lainsäädännön nojalla määrätään, säädetyn opintopisteiden vähimmäismäärän 150 on joka tapauksessa täytyttävä.

Opintojen mahdollisia etenemistapoja:

Yhdistelmäutkimtoa suorittava opiskelija voi poiketa annetusta opintojaksojen suoritusjärjestyksestä. Poikkeava opintojen eteneminen suunnitellaan yhdessä opinto-ohjaajan ja aineenopettajien sekä ammatillisten opintojen opettajan kanssa. Asia kirjataan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan.

Jos opiskelija päätyy suorittamaan lukio-opinnot muussa kuin kolmen vuoden opiskeluajassa, hän voi poiketa annetusta opintojaksojen suoritusjärjestyksestä. Opiskeluiden eteneminen suunnitellaan yhdessä opinto-ohjaajan ja aineenopettajien kanssa ja asia kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan.

5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus

Opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista

kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. (Lukiolaki 714/2018, 53 §.)

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja oikaisumahdollisuudesta.

[Lukio]laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

1. opiskelijaksi ottamista
2. 23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisäajan myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä
3. suoritettujen opintojen hyväksi lukemista
4. opiskelun poikkeavaa järjestämistä
5. oikeutta saada uskonnon tai elämäntiedon opetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §.)

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. (Lukiolaki 714/2018, 50 § 2 mom.)

Jollei [lukio]laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. (Lukiolaki 714/2018, 52 §.)

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla. (Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.)

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto. (Lukiolaki 714/2018, 55 §.)

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. Opiskelijalle, jonka opiskeluoikeus on päättynyt kesken lukiokoulutuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisen, annetaan todistus suoritetuista opinnoista. Aineopiskelijalle ja lukion oppimäärän erityisessä tutkinnossa osittain suorittaneelle annetaan todistus suoritetuista oppiaineiden oppimääristä ja muista opinnoista. [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa todistuksiin merkittävistä tiedoista ja muista kuin 3 momentissa mainituista todistusten liitteistä. (Lukiolaki 714/2018, 39 §.)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lisäksi päättötodistuksen liitteenä annetaan erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.

2. *Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.*
3. *Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.*

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *suoritetut opinnot*
- *paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko*
- *selvitys kielten oppimääristä*

S2/SV2 = äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

- *merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukainen.*

Lukion päättötodistukseen merkitään: "Lukion oppimäärä sijoittuu tasolle neljä kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä."

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa merkinnällä "uskonto/ elämäkatsomustieto" erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa Äidinkieli ja kirjallisuus #kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen opintopisteiden määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu S).

Temaattiset opinnot merkitään suoritusmerkinnällä. Temaattisten opintojen opintojaksojen nimet eritellään liitteeseen.

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta Lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten suoritetut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely temaattisista opinnoista ja sellaisista muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän opinnoista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet, niissä suoritettut opinnot ja opintopistemäärät sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot ja niistä saadut arvosanat joko numeroina tai suoritusmerkintänä (S = suoritettu, H = hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritettut opinnot ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittamien opintojen määrä opintopisteinä. Kokonaismäärään lasketaan hylättyjä opintoja vain pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä sekä kokeesta saatu arvosana
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään Lisätietoja#kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse
- arvosana
- lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintojen opintopisteiden määrä mukaan lukien lukiodiplomiopintojakso
- paikkakunta, todistuksen päivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

Todistuksissa käytetään Sodankylän lukion todistusohjaa.

5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arviointiluvun perusteella keskeiset paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävät asiat ovat seuraavat:

- *opintojaksoittain päätettävät asiat: opintojakson tavoitteet, keskeiset sisällöt, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa ja opintojakson arviointi*
- *oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet*
- *arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet*
- *arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen*
- *kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt*
- *hyväksytyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä*
- *opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti*
- *opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely*
- *todistusten ulkoasu.*

6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään lukiokoulutusta koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (810/2018) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa jatkuvan oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuolittetoiselle opetukselle.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan ymmärrystä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan ja ohjaa häntä toimimaan kestävän elämäntavan hyväksi tavoitteellisesti, tietoperustaisesti ja monipuolisessa yhteistyössä. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Hän saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä motivoituu erilaisten tekstien tutkimisesta, tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija tottuu arvioimaan tekstien ja tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija oppii toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että koko kielivarantoon käyttäen. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessä työskentelyssä.

Lukio-opetus rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka jatkuvan ja uudistuvan oppimisen taito ja tahto.

Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa työelämää kotimaassa ja kansainvälisesti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

6.2. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella on lukiokoulutusta eheyttävä tehtävä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Laaja-alainen osaaminen lukiossa

Tavoitteina

- hyvä yleissivistys
- kestävän tulevaisuuden rakentaminen
- vahvat jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiudet

#LOPS2021

Lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppiaineiden oppimäärät muodostavat lukiokoulutuksessa saavutettavan osaamisen perustan. Lukiokoulutuksen tehtävän mukainen yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellystä tiedonalaakohtaisesta osaamisesta, jota laaja-alainen osaaminen tukee ja syventää.

Laaja-alainen osaaminen käsittää opiskelijan hyvään yleissivistykseen ja hyväksi ihmiseksi kasvamiseen, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen sekä jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin tarvittavien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostaman kokonaisuuden.

Lukiokoulutuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa lukio-opinnoissa. Kukin oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalansa lähtökohdista. Laaja-alainen osaaminen on keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja.

Laaja-alaista osaamista kehittävässä opinnoissa opiskelija syventää osaamistaan tarkastelemalla monitahoisia kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä niiden yhteyksiä ja keskinäisriippuvuuksia. Opiskelija oppii soveltamaan aiemmin oppimaansa sekä hakemaan, tulkitsemaan, arvottamaan, jakamaan ja tuottamaan tietoa eri muodoissa, ympäristöissä ja erilaisissa yhteisöissä sekä erilaisten välineiden avulla. Kehittyvä laaja-alainen osaaminen tukee opiskelijoiden kriittisen ajattelun, yhteistyötaitojen, luovan ongelmanratkaisun, oppimaan oppimisen ja elinikäisen oppimisen taitojen kehittymistä.

Edellä esitetyn kuvion mukaisesti kaikille lukioille yhteisiä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita on kuusi. Ne muodostavat toisiaan täydentävän ja yhdistävän kokonaisuuden. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen

- monitieteinen ja luova osaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen
- eettisyys ja ympäristöosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Kaikkia osa-alueita opiskeltaessa on tarkoitus, että opiskelija

- havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä sekä oppii etsimään hyvän tulevaisuuden rakentamisen elementtejä
- osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista ja rohkaistuu toimimaan eettisesti kestävien ratkaisujen puolesta sekä oman arjen että yhteiskunnan tasolla
- saa mahdollisuuksia oman mukavuusalueen haastamiseen, osaamisen jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen.

Laaja-alaista osaamista täydennetään ja konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen kohdalla sekä jokaisen opintojakson kuvauksessa. Laaja-alainen osaaminen otetaan huomioon lukion toimintakulttuurissa. Sen toteutusta täydennetään opetussuunnitelmaan sisällytettävissä korkeakouluopintoihin ja työelämään tutustumisen sekä kansainvälisen osaamisen järjestelyjen kuvauksissa. Temaattisten opintojen sisältöjä voidaan valita laaja-alaisen osaamisen osa-alueista.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat seuraavat. Osa-alueet ja niiden tavoitteet etenevät yksilöllisestä näkökulmasta laajempiin yhteyksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kulttuuri, teknologian vastuullinen käyttö ja eettisyys.

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan valmiuksia tunnistaa myös hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, kuten uupumusta, kiusaamista ja häirintää, ja osallistua niiden ehkäisemiseen. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan palvelujärjestelmien piiriin ongelma- ja poikkeustilanteissa.

Lukio-opinnoissa tutustutaan yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvän vuorovaikutuksen lähtökohta on myötätunto, joka mahdollistaa merkityksellisyyden kokemisen. Opiskelija saa kokea kuuluvansa lukioyhteisöön, ja hän tulee kuulluksi omana itsenään. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Hän oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät niiden keskeisen merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä ratkaisujen etsimisessä. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijoita heidän asettaessaan tavoitteita opiskelulle ja muulle toiminnalleen.

Lukio-opinnot antavat opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen. Hän syventää kykyään käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin. Opiskelija saa kokemuksia toiminnasta viestien ja merkitysten välittäjänä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestäväälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä elämänhallinnan, opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmien sekä eri yhteisöjensä kannalta. Tätä konkretisoidaan tutustumalla korkeakouluopiskelun ja työssä oppimisen tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista. Samalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen. Lukio-opinnoissa pohditaan, miten teknologia ja digitalisaatio tukevat yksilöiden ja yhteisöjen kyvykkyyksiä. Opiskelija tutkii mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opiskelija pohtii tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä, ja oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avarakatseisesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Hän ymmärtää, miten yhteinen sosiaalinen pääoma muodostuu ja miten sitä voi kartuttaa. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä

paikallisesti ja kansainvälisesti. Opiskelijan oman työn merkitystä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tehdään näkyväksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Opiskelija ymmärtää, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestäväan käyttöön. Kokemukset ihmisiin ja luontoon kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luottamusta siihen, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta.

Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Hän saa mahdollisuuksia havainnoida, suunnitella, tutkia ja arvioida toimintaa, jolla näitä ilmiöitä voidaan muuttaa kestäväan suuntaan. Opiskelija reflektoi havaintojaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta pyrkien tunnistamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestäväan toiminnan tai ovat sen esteenä.

Opiskelija ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestäväa elämäntapaa. Hän tuntee YK:n kestäväan kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita ja arvioi niissä edistymistä. Opiskelija pohtii ja vahvistaa omaa panostaan ja tarvittavia kumppanuuksia kestäväan tulevaisuuden hyväksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia tutkia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja ja etiikkaa YK:n kestäväan kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti. Samalla hän oppii erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiöinä. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi. Hän tunnistaa ja oppii hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

7. Oppiaineet

7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI)

Oppiaineen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kielitaitoa, vuorovaikutustaitoa ja monilukutaitoa. Opiskelu syventää kiinnostusta kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin sekä lisää tietoisuutta omista taidoista viestijänä ja kielenkäyttäjänä. Opiskelu tukee kielitietoisuuden kehittymistä, kulttuurista yleissivistystä sekä oppimista kaikissa oppiaineissa. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat sellaisia tietoja ja taitoja, jotka tukevat jatko-opintoja ja aktiivista kansalaisuutta.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen tieto-, taito- ja kulttuuriaine. Oppiaineessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteiden sekä kulttuurintutkimuksen tarkastelemat ilmiöt. Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu tutustuttaa kulttuuriperintöön ja sen eri muotoihin, sanataiteeseen sekä media- ja viestintäkulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, tekstien tulkintaan, aktiiviseen tiedonhankintaan sekä tiedon kriittiseen käsittelyyn ja eettiseen pohdintaan. Opiskelu kehittää ajattelemisen ja oppimaan oppimisen taitoja, metakielellisiä taitoja ja luovuutta. Tavoitteena on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja monimuotoisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja.

Kielitieto integroidaan oppiaineen muihin sisältöihin, ja sen opiskelu kehittää tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Kirjallisuuden opiskelun tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, elämyksellinen lukeminen sekä tekstien analysoinnin ja tulkinnan taitojen kehittyminen. Kirjallisuuden opiskelu tukee esteettisen ja eettisen pohdinnan kehittymistä ja antaa aineksia luovuuden, vuorovaikutustaitojen ja oman ilmaisun kehittämiseen. Medialukutaidon opiskelu syventää mediatekstien ja -sisältöjen kriittisen lukemisen, tuottamisen ja tulkitsemisen taitoja sekä mediakulttuurin ymmärtämistä ja auttaa omaksumaan aktiivisen ja vastuullisen kansalaisen taitoja.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypillisiä tekstejä ovat fiktiiviset ja asiatekstit, mediatekstit sekä institutionaaliset ja arkikeskustelut.

Äidinkieli ja kirjallisuus on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi kielten roolia oppimisessa. Kielten opiskelu kehittää opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen kielellinen moninaisuus, suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä saamen kielet maan alkuperäiskansan kielinä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa tehdään yhteistyötä kirjastojen kanssa. Lisäksi hyödynnetään muita vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten teattereita, museoita ja arkistoja sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijalle riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tekstejä tuotetaan ja tulkitaan sekä itsenäisesti että vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa toteutetaan oppiaineen tavoitealueiden integraatiota. Eri oppimäärät tekevät yhteistyötä sekä toistensa että muiden oppiaineiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen karttuu äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa oppiaineen sisäisinä ja oppiainerajat ylittävinä teemoina ja osaamisalueina. Oppiaine on osa lukion kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Laaja-alaisista osaamisen alueista korostuvat äidinkielessä ja kirjallisuudessa **monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen** sekä **yhteiskunnallinen osaaminen**. Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Vaikuttamisen, argumentoinnin, omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu vahvistaa **eettisyyttä, ympäristöosaamista** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamista**, jotka otetaan huomioon opiskelun sisältöjen valinnassa. Opiskelu lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestävästä tulevaisuuden rakentamiseen. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen. Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa saavutettava osaaminen tukee monin eri tavoin opiskelijan **hyvinvointiosaamisen** kehittymistä. Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.

7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1)

Oppiaineen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan suomen kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä monilukutaitoa, vuorovaikutustaitoja ja mediataitoja. Opiskelu syventää opiskelijan käsitystä kieli- ja kulttuuritietoisuuden, kielitaidon ja vuorovaikutusosaamisen merkityksestä yksilöiden identiteettien ja yhteisöjen rakentumisessa. Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opiskelu kartuttaa monipuolisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia teksti- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelussa tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkeasteella.

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän opiskeluun kuuluu kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään kahdeksan kokonaisteosta, joista vähintään yksi on tietokirja.

Tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittämiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituseriä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstien tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojään kielen rakenteista, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Suomen kielen ja kirjallisuuden

opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määritellyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteita johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa
- vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen

Tekstien tulkitseminen

- monimuotoisten tekstien, erityisesti mediatekstien analysoiminen ja tulkitseminen
- kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen
- tiedon ja tekstien arvioinnin taidot

Tekstien tuottaminen

- tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen
- tekstien tuottamisen prosessien hallinta
- yleiskielen hallinta
- tiedonhankinnan taidot, lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

- kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen
- oppiaineeseen kytkeytyvien tiedonalojen kielten ymmärtäminen
- kielitiedon ja oppiaineen käsitteiden hallinta

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Kieli, tekstit ja vuorovaikutus, 4 op (OÄI1ÄI2ÄI3)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1), Pakollinen
- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2), Pakollinen
- Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

Kieli- ja tekstitietoisuus

- erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä
- monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsite, tekstilajin käsite
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet

Vuorovaikutus 1

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

Paikallinen lisäys

- kieli sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä: pyritään tutustumaan paikallismurteen piirteisiin
- kielipolitiikka: erityisesti saamelainen kielivähemmistö

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen korostuu opintojaksossa erityisesti, koska opiskelija kehittää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan, tekstien tuottamisen taitojaan, monilukutaitoaan sekä kielitietoisuuttaan ja vuorovaikutustaitojaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen korostuu erityisesti kieli- ja tekstitietoisuus -moduulin (ÄI2) sisällöissä. Opintojaksossa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Oma identiteettiä pohditaan suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin. Oman äidinkielen ja oman kulttuurin merkityksen ymmärtäminen auttaa ymmärtämään, että äidinkieli ja kulttuuri ovat tärkeitä myös muiden kielten puhujille - tieto omasta kielestä edistää myös toisten kulttuurien arvostamista.

Hyvinvointiosaaminen

Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opintojakso tukee keskeisiä elämönhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa. Erityisesti Vuorovaikutus 1 -moduulissa vahvistetaan keskustelu- ja kuuntelutaitoja sekä rohkaistaan ilmaisemaan omia ajatuksiaan. Vahva identiteetti ja elämönhallinnan taidot, kuten ryhmäviestintätaidot, tukevat opiskelijan hyvinvointia.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen taitoja sekä työelämätaitoja. Keskustelutaidot, monilukutaito ja kirjoittaminen ovat mitä suurimmassa määrin kaikessa opiskelussa ja oppimisessa tarvittavia taitoja - koulutuksessa ja työelämässä tarvittavaa yhteiskunnallista osaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vuorovaikutustaidot ja tekstien tulkitseminen ja tuottaminen vaativat jatkuvasti uusia luovia ratkaisuja ja ovat olennainen osa oppimistaitojen kehittämistä. Ajatusten muotoileminen ja kielentäminen on luovaa työtä, jota tarvitaan kaikkien aineiden opiskelussa. Kielen vaihtelun opiskelemisen yhteydessä opiskelija tulee tietoiseksi eri tieteenalojen erikoiskielistä ja alkaa tarkkailla eri oppiaineiden tapaa käyttää kieltä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kestävä kehitys koskee myös kulttuuria ja kieltä. Ihmisen toiminnot voivat sopeutua ympäristöihinsä kulttuuriperintöä arvostaen ja luonnon - myös äidinkielten - monimuotoisuutta vaarantamatta. Ainutkertainen, käyttäjilleen korvaamaton luonnollinen kieli ja kielellinen diversiteetti rinnastuu luonnon monimuotoisuuteen, kun käsitellään kieltä ja identiteettiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksoon Tekstit, kieli ja vuorovaikutus (OÄ1Ä2ÄI3) kuuluvat kolme moduulia arvioidaan yhdellä yhteisellä numerolla 4 - 10.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset sekä aktiivinen tuntityöskentely. Arviointi pyrkii olemaan mahdollisimman monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Itsearviointitaitojen avulla opiskelija rakentaa myönteistä ja realistista käsitystä itsestään puhujana, tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Äidinkielen ja kirjallisuuden arvioinnissa opiskelijan näytöt otetaan huomioon tasaveroisina: kirjalliset ja suulliset tehtävät, itsenäiset kotitehtävät ja ryhmätyöt vaikuttavat arvosanaan yhtä paljon kuin mahdolliset kokeetkin. Näin oppiaineen eri osa-alueiden taidot tulevat otetuksi huomioon arvosanaa annettaessa. Vertaisarviointia tai itsearviointia voi käyttää arvioinnin apuna.

Oppimisprosessin aikainen arviointi, henkilökohtainen tavoitteenasettelu, itsearviointi, vertaisarviointi ja palaute auttavat opiskelijaa kehittämään osaamistaan. Arviointiperusteet kerrotaan opiskelijalle opintojakson alussa, jotta sekä opettaja että opiskelija voivat seurata opintojen edistymistä.

Mikäli opintojaksosta järjestetään kokeita, niissä mitataan kurssin peruskäsitteistön ja keskeisten sisältöjen hallintaa sekä opiskelijan luku-, analyysi- ja tulkinta- sekä kirjoitustaitoja. Kokeessa tarvitaan kykyä päätellä ja soveltaa opittuja tietoja.

Keskeneräiseksi jääneen opintojakson suorittamista voi täydentää tekemällä puuttuvia tai korvaavia tehtäviä. Täydentäminen on mahdollista seuraavan lukuvuoden ensimmäiseen uusintakuulusteluun asti. Sen jälkeen opintojakso on suoritettava kokonaan uudelleen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti opiskeltavaksi. Opintojaksoon kuuluvat kolme moduulia jaetaan vähintään kahden periodin ajalle.

Mahdollisuuksien mukaan pyritään tekemään yhteistyötä kirjaston, median, korkeakoulujen ja työelämän toimijoiden kanssa.

Kirjallisuuden lajit ja tulkinta, 2 op (OÄI4)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta.*

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä
- kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kielestä ja kaunokirjallisuuden kertomuksista nauttiminen ja tarinoihin eläytyminen tukee opiskelijan hyvinvointia esimerkiksi tarjoamalla samastumismahdollisuuksia ja vertaiskokemuksia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kirjallisuuden luova ja eläytyvä lukeminen lisäävät taitoa etsiä merkityksiä ja yhdistellä asioita uudella tavalla.

Vuorovaikutusosaaminen

Kirjallisuudesta keskusteleminen ja kirjoittaminen tukevat vuorovaikutustaitojen kehittymistä ja monipuolistumista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kirjallisuudentuntemus on kulttuuriosaamista. Kansainvälisen kaunokirjallisuuden kertomukset tukevat globaali- ja kulttuuriosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso Kirjallisuuden lajit (OÄI4) arvioidaan numerolla 4 - 10.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset sekä aktiivinen tuntityöskentely. Arviointi pyrkii olemaan mahdollisimman monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Itsearviointitaitojen avulla opiskelija rakentaa myönteistä ja realistista käsitystä itsestään puhujana, tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Äidinkielen ja kirjallisuuden arvioinnissa opiskelijan näytöt otetaan huomioon tasaveroisina: kirjalliset ja suulliset tehtävät, itsenäiset kotitehtävät ja ryhmätyöt vaikuttavat arvosanaan yhtä paljon kuin mahdolliset kokeetkin. Näin oppiaineen eri osa-alueiden taidot tulevat otetuksi huomioon arvosanaa annettaessa. Vertaisarviointia tai itsearviointia voi käyttää arvioinnin apuna.

Oppimisprosessin aikainen arviointi, henkilökohtainen tavoitteenasettelu, itsearviointi, vertaisarviointi ja palaute auttavat opiskelijaa kehittämään osaamistaan. Arviointiperusteet kerrotaan opiskelijalle opintojakson alussa, jotta sekä opettaja että opiskelija voivat seurata opintojen edistymistä.

Mikäli opintojaksosta järjestetään kokeita, niissä mitataan kurssin peruskäsitteistön ja keskeisten sisältöjen hallintaa sekä opiskelijan luku-, analyysi- ja tulkinta- sekä kirjoitustaitoja. Kokeessa tarvitaan kykyä päätellä ja soveltaa opittuja tietoja.

Keskeneräiseksi jääneen opintojakson suorittamista voi täydentää tekemällä puuttuvia tai korvaavia tehtäviä. Täydentäminen on mahdollista seuraavan lukuvuoden ensimmäiseen uusintakuulusteluun asti. Sen jälkeen opintojakso on suoritettava kokonaan uudelleen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on mahdollista suorittaa myös itsenäisesti. Opintojakso Kieli, tekstit ja vuorovaikutus (OÄI1ÄI2ÄI3) on hyvä olla suoritettuna ennen Kirjallisuuden lajit -opintojakson tenttimistä.

Mahdollisuuksien mukaan pyritään tekemään yhteistyötä kirjaston, median, korkeakoulujen ja työelämän toimijoiden kanssa.

Kieli ja vaikuttaminen, 3 op (OÄI5ÄI7)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5), Pakollinen
- Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, erityisesti mediatekstejä, sekä analysoimaan niiden ilmaisutapoja ja vuorovaikutusta
- perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

Vuorovaikutus 2

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kieli on keskeinen vaikuttamisen väline. Opintojaksossa kannustetaan opiskelijaa ilmaisemaan mielipiteitään ja käyttämään sananvapauttaan vastuullisesti. Opintojaksossa opitaan keskeisiä demokratiataitoja, joita kansalaisyhteiskunnassa ja työelämässä tarvitaan. Opiskelijaa ohjataan itsenäiseen, kriittiseen ajatteluun.

Vuorovaikutusosaaminen

Median viestien tulkinta ja vastaanottaminen - medialukutaito ja mediakritiikki - ovat opintojakson keskeisiä taitoja. Medialukutaito on osa monilukutaitoa. Opiskelijaa rohkaistaan ideoimaan, tekemään aloitteita, käynnistämään keskusteluja ja vaikuttamaan: osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun ja kulttuurielämään.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Ymmärretään kulttuurinen moninaisuus ja eettinen toimijuus globaalissa mediamaailmassa, kun tutustutaan vuorovaikutustaitoihin ja -etiikkaan eri viestintäkanavissa. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Vaikuttamisen opintojaksossa erilaisten tekstit lisäävät ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä tietoa kestävästä tulevaisuudesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso Kieli ja vaikuttaminen (OÄI5ÄI7) arvioidaan numerolla 4 - 10.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset sekä aktiivinen tuntityöskentely. Arviointi pyrkii olemaan mahdollisimman monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Itsearviointitaitojen avulla opiskelija rakentaa myönteistä ja realistista käsitystä itsestään puhujana, tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Äidinkielen ja kirjallisuuden arvioinnissa opiskelijan näytöt otetaan huomioon tasaveroisina: kirjalliset ja suulliset tehtävät, itsenäiset kotitehtävät ja ryhmätyöt vaikuttavat arvosanaan yhtä paljon kuin mahdolliset kokeetkin. Näin oppiaineen eri osa-alueiden taidot tulevat otetuksi huomioon arvosanaa annettaessa. Vertaisarviointia tai itsearviointia voi käyttää arvioinnin apuna.

Oppimisprosessin aikainen arviointi, henkilökohtainen tavoitteenasettelu, itsearviointi, vertaisarviointi ja palaute auttavat opiskelijaa kehittämään osaamistaan. Arviointiperusteet kerrotaan opiskelijalle opintojakson alussa, jotta sekä opettaja että opiskelija voivat seurata opintojen edistymistä.

Mikäli opintojaksosta järjestetään kokeita, niissä mitataan kurssin peruskäsitteistön ja keskeisten sisältöjen hallintaa sekä opiskelijan luku-, analyysi- ja tulkinta- sekä kirjoitustaitoja. Kokeessa tarvitaan kykyä päätellä ja soveltaa opittuja tietoja.

Opintojakson arvosanaa on mahdollista korottaa täydentämällä vaillinaiseksi jäänyttä hyväksytyttä suoritusta. Sitä voi täydentää tekemällä puuttuvia kirjallisia töitä tai tekemällä uudelleen heikosti menneitä suorituksia. Täydentäminen on mahdollista seuraavan lukuvuoden ensimmäiseen uusintakuulusteluun asti. Sen jälkeen opintojakso on suoritettava kokonaan uudelleen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson (OÄI5ÄI7) tunnit jakautuvat kahteen periodiin: se on puolentoista periodin mittainen. Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Mahdollisuuksien mukaan pyritään tekemään yhteistyötä kirjaston, median, korkeakoulujen ja työelämän toimijoiden kanssa.

Kirjallisuushistoria ja kirjoittaminen, 3 op (OÄI6ÄI8)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6), Pakollinen
- Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin
- syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta.

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- tuntee Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja sekä osaa analysoida niitä osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuolto
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

Kirjallisuus 2

- Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta
- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta

Paikallinen lisäys

- Suomen kirjallisuus: otetaan huomioon myös lappilaisia kirjailijoita, teoksia ja teemoja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustuessaan maailmankirjallisuuteen ja Suomen kirjallisuuteen opiskelija tutustuu kulttuuriperintöön ja oppii ymmärtämään kulttuurista moninaisuutta ja suhteuttamaan omaa identiteettiään suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.

Hyvinvointiosaaminen

Kirjallisuus vahvistaa ja tukee oman identiteetin rakentamista. Kirjallisuus tarjoaa samastumisen mahdollisuuksia, vertaistukea, jopa terapiaa. Kirjallisuus tarjoilee elämyksiä. Kirjallisuus tukee opiskelijan hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Kirjallisuus tukee vuorovaikutusosaamisessa tarpeellisia tunne- ja empatiataitoja. Opintojaksossa keskitytään kirjoittamisen vuorovaikutustaitojen kehittämiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso Kirjallisuushistoria ja kirjoittaminen (OÄI6ÄI8) arvioidaan numerolla 4 - 10.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset sekä aktiivinen tuntityöskentely. Arviointi pyrkii olemaan mahdollisimman monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Itsearviointitaitojen avulla opiskelija rakentaa myönteistä ja realistista käsitystä itsestään puhujana, tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Äidinkielen ja kirjallisuuden arvioinnissa opiskelijan näytöt otetaan huomioon tasaveroisina: kirjalliset ja suulliset tehtävät, itsenäiset kotitehtävät ja ryhmätyöt vaikuttavat arvosanaan yhtä paljon kuin mahdolliset kokeetkin. Näin oppiaineen eri osa-alueiden taidot tulevat otetuksi huomioon arvosanaa annettaessa. Vertaisarviointia tai itsearviointia voi käyttää arvioinnin apuna.

Oppimisprosessin aikainen arviointi, henkilökohtainen tavoitteenasettelu, itsearviointi, vertaisarviointi ja palaute auttavat opiskelijaa kehittämään osaamistaan. Arviointiperusteet kerrotaan opiskelijalle opintojakson alussa, jotta sekä opettaja että opiskelija voivat seurata opintojen edistymistä.

Mikäli opintojaksosta järjestetään kokeita, niissä mitataan kurssin peruskäsitteistön ja keskeisten sisältöjen hallintaa. Koe mittaa myös opiskelijan luku-, analyysi- ja tulkinta- sekä kirjoitustaitoja. Kokeessa tarvitaan kykyä päätellä ja soveltaa opittuja tietoja.

Keskeneräiseksi jääneen opintojakson suorittamista voi täydentää tekemällä puuttuvia tai korvaavia tehtäviä. Täydentäminen on mahdollista seuraavan lukuvuoden ensimmäiseen uusintakuulusteluun asti. Sen jälkeen opintojakso on suoritettava kokonaan uudelleen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson (OÄI6ÄI8) tunnit jakautuvat kahteen periodiin: se on puolentoista jakson mittainen. Opintojakso sopii myös itsenäisesti suoritettavaksi opintojaksojen Kieli, teksti ja vuorovaikutus (OÄI1ÄI2ÄI3) ja Kirjallisuuden lajit (OÄI4) jälkeen.

Mahdollisuuksien mukaan pyritään tekemään yhteistyötä kirjaston, median, korkeakoulujen ja työelämän toimijoiden kanssa.

Puheviestintä, 2 op (OÄI9)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *monipuolistaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitojaan*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista.*

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

- *opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot*
- *oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen, argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointia sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka*
- *mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen erilaisissa puheviestinnän tilanteissa on opintojakson keskeinen sisältö.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson keskeistä sisältöä ovat opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tukee tärkeitä elämänhallinnan taitoja: puhe- ja keskustelutaitoja. Opintojaksossa harjaannutaan oman osaamisen tarkasteluun ja reflektointiin sekä toisen osaamisen rakentavaan arviointiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa perehdytään suomalaisen puhe- ja kulttuurin lisäksi vuorovaikutuksen konventioihin Euroopassa ja muualla maailmassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso Puheviestintä (OÄI9) arvioidaan numerolla 4 - 10.

Opintojakson arviointiin vaikuttaa aktiivinen tuntityöskentely ja osallistuminen puheviestinnän harjoituksiin oppitunneilla. Siksi oppitunneilla on oltava läsnä, ja poissaoloja seurataan tarkasti. Arviointiin vaikuttavat myös puheviestinnän harjoituksissa annetut näytöt sekä mahdolliset kirjalliset tehtävät. Arviointi pyrkii olemaan mahdollisimman monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa ja kannustavaa. Opiskelija rakentaa myönteistä ja realistista käsitystä itsestään puhujana itse- ja vertaisarviointien avulla.

Opintojakson arviointiin vaikuttaa itseään haastamaan ja kehittämään tähtäävä asenne. Opiskelijan henkilökohtainen tavoitteenasettelu, itsearviointi ja vertaisarviointi vaikuttavat, samoin palautteen antamisen ja vastaanottamisen taidot. Myös osallistuminen PUHVI-kokeeseen ja siinä onnistuminen voivat vaikuttaa opintojakson arviointiin. PUHVI-kokeeseen osallistuminen ei ole pakollista.

Arviointiperusteet kerrotaan opiskelijalle opintojakson alussa, jotta sekä opettaja että opiskelija voivat seurata opintojen edistymistä.

Keskeneräiseksi jääneen opintojakson suorittamista voi täydentää tekemällä puuttuvia tai korvaavia tehtäviä. Täydentäminen on mahdollista seuraavan lukuvuoden ensimmäiseen uusintakuulusteluun asti. Sen jälkeen opintojakso on suoritettava kokonaan uudelleen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti. Ennen puheviestinnän opintojakson suorittamista kannattaa opiskella opintojaksot Kieli, tekstit ja vuorovaikutus (OÄI1ÄI2ÄI3) sekä Kieli ja vaikuttaminen (OÄI5ÄI7).

Mahdollisuuksien mukaan opintojaksossa tehdään yhteistyötä kirjaston, median, korkeakoulujen ja työelämän toimijoiden kanssa.

Kirjoitustaitojen kertaus, 2 op (OÄI10)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kirjallista ilmaisukykyään ja taitoaan tuottaa asiatyylinen, laajahko teksti aineistoja hyödyntäen*
- *kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiään.*

Paikallinen lisäys

- *perehtyy kirjoitustaidon ylioppilaskoetehtävään, saa realistisen käsityksen kirjoitustaidoistaan ja valmiuksia menestyä kykyjensä mukaan kirjoitustaidon ylioppilaskokeessa.*

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- *kantaa ottavien ja pohtivien tekstien suunnittelu ja tuottaminen*
- *tiedonhallinnan taidot, lähteiden arviointi, lähdekritiikki, tekijänoikeudet*
- *kirjoittamisen eri vaiheiden ja ajankäytön hallinnan harjoittelu*
- *aiheen rajaaminen, näkökulman ja aineistojen valinta, aineistojen käyttötavat tekstissä*
- *tekstin muokkaaminen ja viimeistely, tekstin omaäänisyys, kielen- ja tekstinhuoltoa*

Paikallinen lisäys

- kirjoitustaidon ylioppilaskokeeseen valmistautuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan vuorovaikutustaidoista erityisesti kirjoitustaitoja, monipuolista kielenkäyttöä ja ajatusten kielentämistä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tekstien tuottamisen taidot ja monilukutaito tukevat opiskelua kohti ylioppilaskokeen kirjoitustaidon koetta. Kirjoitustaitojen harjoittelu tukee oppimista kaikissa oppiaineissa sekä tulevaisuissa opinnoissa että työelämässä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kirjoitustaidot vaativat jatkuvaa ajatusten yhdistelyä ja ongelmanratkaisua. Opintojakson tehtävissä tutustutaan monien tieteidenalojen teksteihin ja käytetään niitä ajatusten kehittelyn pohjana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso Kirjoitustaitojen kertaus (OÄI10) arvioidaan numerolla 4 - 10.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat kirjoitustaidon harjoitukset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset sekä aktiivinen tuntityöskentely. Arviointi pyrkii olemaan mahdollisimman monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa ja kannustavaa.

Opintojaksossa opiskelija rakentaa itseään arvioimalla myönteistä ja realistista käsitystä itsestään kirjoittajana. Vertaisarviointia ja itsearviointia käytetään arvioinnin apuna. Arviointiin vaikuttavat myös henkilökohtainen tavoitteenasettelu, itseään kehittämään tähtäävä asenne ja palautteen vastaanottaminen ja hyödyntäminen oppimisprosessin aikana.

Opintojakson yhteydessä pyritään järjestämään kirjoitustaidon preliminäärikoe, jossa onnistuminen vaikuttaa opintojakson arviointiin.

Arviointiperusteet kerrotaan opiskelijalle opintojakson alussa, jotta sekä opettaja että opiskelija voivat seurata opintojen edistymistä.

Keskeneräiseksi jääneen opintojakson suorittamista voi täydentää tekemällä puuttuvia tai korvaavia tehtäviä. Täydentäminen on mahdollista seuraavan lukuvuoden ensimmäiseen uusintakuulusteluun asti. Sen jälkeen opintojakso on suoritettava kokonaan uudelleen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kirjoitustaitojen kertaus -opintojakso suositellaan suorittamaan opetukseen osallistuen, mutta se on mahdollista suorittaa myös itsenäisesti. Opintojakso on hyvä suorittaa sinä lukuvuonna, jona aikoo osallistua äidinkielen ja kirjallisuuden ylioppilaskokeeseen.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä kirjaston, median, korkeakoulujen ja työelämän toimijoiden kanssa.

Lukutaitojen kertaus, 2 op (OÄI11)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan
- osaa analysoida, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä
- ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa
- osaa esittää ja perustella tulkintansa teksteistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.

Paikallinen lisäys

- perehtyy lukutaidon ylioppilaskokeen tehtävätyyppeihin, saa realistisen käsityksen tekstintulkintataidoistaan ja valmiuksia menestyä lukutaidon ylioppilaskokeessa kykyjään vastaavasti.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien analyysi ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö
- erilaisia tapoja tulkita tekstejä
- tekstin sijoittaminen tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa
- monimuotoisten tekstien tavat rakentaa merkityksiä, esimerkiksi ilmaisutavat ja -muodot sekä rakenteet

Paikallinen lisäys

- lukutaidon ylioppilaskokeeseen valmistautuminen
- lukion äidinkielen opintojaksojen tekstitaitojen kertaus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson vuorovaikutusosaamisessa korostuu erityisesti kriittinen ja kulttuurinen lukutaito.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Uusien merkitysten etsiminen, tekstien oivaltava erittelemine ja asioiden yhdisteleminen jatkuvasti uudenlaisilla tavoilla ovat luovaa osaamista. Sitä ovat myös oman oppimisen säätely ja jatkuva oppimistaitojen kehittäminen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan hyödyntämään kaikki tekstiosaaminen, jotta päästään omaan parhaimpaan lukutaidon ylioppilaskokeessa. Lukemistaitojen monipuolinen kehittäminen on tärkeää jatko-opintojen kannalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso Lukutaitojen kertaus (OÄI11) arvioidaan numerolla 4 - 10.

Opintojakson arviointiin vaikuttavat lukutaidon harjoitukset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset sekä aktiivinen tuntityöskentely. Arviointi pyrkii olemaan mahdollisimman monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa ja kannustavaa.

Opintojaksossa opiskelija rakentaa itseään arvioimalla myönteistä ja realistista käsitystä itsestään lukijana sekä tekstien erittelijänä, tulkitsijana ja arvioijana. Vertaisarviointia ja itsearviointia käytetään arvioinnin apuna. Arviointiin vaikuttavat myös henkilökohtainen tavoitteenasettelu, itseään kehittämään tähtäävä asenne ja palautteen vastaanottaminen ja hyödyntäminen oppimisprosessin aikana.

Opintojakson yhteydessä pyritään järjestämään lukutaidon preliminäärikoe, jossa onnistuminen vaikuttaa opintojakson arviointiin.

Arviointiperusteet kerrotaan opiskelijalle opintojakson alussa, jotta sekä opettaja että opiskelija voivat seurata opintojen edistymistä.

Keskeneräiseksi jääneen opintojakson suorittamista voi täydentää tekemällä puuttuvia tai korvaavia tehtäviä. Täydentäminen on mahdollista seuraavan lukuvuoden ensimmäiseen uusintakuulusteluun asti. Sen jälkeen opintojakso on suoritettava kokonaan uudelleen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukutaitojen kertaus -opintojakso suositellaan suorittamaan opetukseen osallistuen, mutta se on mahdollista suorittaa myös itsenäisesti. Opintojakso on hyvä suorittaa sinä lukuvuonna, jona aikoo osallistua äidinkielen ja kirjallisuuden ylioppilaskokeeseen.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä kirjaston, median, korkeakoulujen ja työelämän toimijoiden kanssa.

Kielioppia ja kielenhuoltoa, 2 op (OÄI12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tottuu huoltamaan omaa kieltään.
- Opiskelija alkaa tarkkailla ympäristönsä kielenkäyttöä kielenhuollon näkökulmasta.
- Opiskelija tuntee asiasuomen tavalliset säännöt ja suositukset.
- Opiskelija kehittää oikeinkirjoitustietojaan ja -taitojaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- suomen kielen kielioppia
- kielenhuollon sääntöjä ja kielenhuollon harjoituksia

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kielen normien tunteminen ja korrektiin kielenkäytön osaaminen on tärkeä aktiivisen kansalaisen ja työelämätaito. Oman kielen hallitseminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä jatko-opinnoissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Oman kielen tuntemuksen syventäminen ja oman kirjakielen hallitseminen kehittävät vuorovaikutusosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso Kielioppia ja kielenhuoltoa (OÄI12) arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson arviointiin vaikuttaa monipuolinen näyttö, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset sekä aktiivinen tuntityöskentely. Arviointi pyrkii olemaan mahdollisimman monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa ja kannustavaa.

Opiskelija rakentaa itseään arvioimalla myönteistä ja realistista käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä. Opintojakson aikana arviointi, henkilökohtainen tavoitteenasettelu, itsearviointi, vertaisarviointi ja palaute auttavat opiskelijaa kehittämään osaamistaan.

Arviointiperusteet kerrotaan opiskelijalle opintojakson alussa, jotta sekä opettaja että opiskelija voivat seurata opintojen edistymistä.

Mikäli opintojaksosta järjestetään kokeita, niissä mitataan kurssin keskeisten sisältöjen hallintaa.

Opintojakson vaillinaista suoritusta on mahdollista täydentää tekemällä puuttuvia tai korvaavia tehtäviä. Täydentäminen on mahdollista seuraavan lukuvuoden ensimmäiseen uusintakuulusteluun asti. Sen jälkeen opintojakso on suoritettava kokonaan uudelleen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa opintojakson sisältöön: heidän toivomuksiaan ja tarpeitaan voidaan ottaa huomioon.

Opintojakso on mahdollista suorittaa myös itsenäisesti, ja sen voi suorittaa missä tahansa lukio-opintojen vaiheessa.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä kirjaston, median, korkeakoulujen ja työelämän toimijoiden kanssa.

Tukea kirjoittamiseen, 2 op (OÄI13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää ja vahvistaa kirjoitustaitojaan.
- Opiskelija rohkaistuu ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla.
- Opiskelija pyrkii vähentämään tai poistamaan kirjoittamisen esteitä.
- Opiskelija löytää omia vahvuuksiaan kirjoittamisessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- asiatekstien ideoinnin, suunnittelun, rakentamisen ja kirjoittamisen harjoittelu
- tekstilajiosaamisen vahvistaminen, esimerkiksi referaatti, artikkeli ja essee
- palautteen hyödyntämisen harjoittelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vaikuttamisen, argumentoinnin, omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen taitoja ja työelämätaitoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso Tukea kirjoittamiseen (OÄI13) arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson arviointiin vaikuttavat kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset sekä aktiivinen tuntityöskentely. Arviointi pyrkii olemaan mahdollisimman monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa ja kannustavaa.

Opiskelija asettaa itselleen tavoitteita ja rakentaa itseään arvioimalla myönteistä ja realistista käsitystä itsestään kirjoittajana. Vertaisarviointia hyödynnetään arvioinnissa. Palautteen antamista ja vastaanottamista harjoitellaan - palaute auttaa opiskelijaa kehittämään osaamistaan opintojakson aikana.

Arviointiperusteet kerrotaan opiskelijalle opintojakson alussa, jotta sekä opettaja että opiskelija voivat seurata opintojen edistymistä.

Opintojakson suoritusta on mahdollista täydentää tekemällä puuttuvia tai korvaavia kirjallisia töitä tai tekemällä uudelleen heikosti menneitä suorituksia. Täydentäminen on mahdollista seuraavan lukuvuoden ensimmäiseen uusintakuulusteluun asti. Sen jälkeen opintojakso on suoritettava kokonaan uudelleen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa opintojakson sisältöön: heidän toivomuksiaan ja tarpeitaan voidaan ottaa huomioon.

Opintojakson oppitunnit on mahdollista hajauttaa usean jakson ajalle, niin että opetusta on esimerkiksi kaksi tuntia viikossa. Opintojakso on mahdollista suorittaa myös itsenäisesti - ja missä tahansa lukio-opintojen vaiheessa.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä kirjaston, median, korkeakoulujen ja työelämän toimijoiden kanssa.

Sanataide, 2 op (OÄI14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija innostuu kirjoittamisesta harrastuksena.
- Opiskelija monipuolistaa kirjoitustaitojaan: hän oppii havainnollistamaan, elävöittämään ja värittämään tekstejään.
- Opiskelija harjoittelee kaunokirjallisen kielenkäytön keinoja ja oppii käyttämään kaunokirjallisuuden kieltä ilmaisuvälineenä.
- Opiskelija oppii antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- luovaa kirjoittamista: monipuolisia sanataideharjoituksia

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Itsensä ilmaiseminen kehittää omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämistä. Omien vahuuksien hahmottaminen vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Kurssilla harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kurssilla ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Pyritään kokeilemaan erilaisia

Monitieteinen ja luova osaaminen

Luova kirjoittaminen kannustaa kokeilemaan uusia tapoja ilmaista itseään kielellisesti.

Vuorovaikutusosaaminen

Kurssilla opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Sanataiteen opintojakso (OÄI14) arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson arviointiin vaikuttavat aktiivinen ja innostunut harjoittelu ja työskentely oppitunneilla.

Arviointi pyrkii olemaan monipuolista, avointa ja kannustavaa ja ohjaamaan itsearviointiin, jonka avulla opiskelija rakentaa myönteistä ja realistista käsitystä itsestään kirjoittajana. Opintojakson aikana opiskelija saa vertaisarvioiteja. Opettaja pyrkii antamaan positiivista palautetta, jonka perusteella opiskelija rohkaistuu ja kehittää ilmaisukeinojaan.

Arviointiperusteet kerrotaan opiskelijalle opintojakson alussa, jotta sekä opettaja että opiskelija voivat seurata opintojen edistymistä.

Opintojakson aikana kirjoitettuja tekstejä voi mahdollisuuksien mukaan koota julkaisuksi tai julkaista niitä esimerkiksi internetissä.

Kesken jäänyttä opintojaksoa voi täydentää tekemällä puuttuvia tai korvaavia tehtäviä. Opintojakson täydentäminen on mahdollista seuraavan lukuvuoden ensimmäiseen uusintakuulusteluun asti. Sen jälkeen opintojakso on suoritettava kokonaan uudelleen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa opintojakson sisältöön: heidän toivomuksiaan ja tarpeitaan voidaan ottaa huomioon.

Opintojakson oppitunnit on mahdollista hajauttaa usean jakson ajalle, niin että opetusta on esimerkiksi kaksi tuntia viikossa. Sanataiteen opintojakso on mahdollista suorittaa myös itsenäisesti. Ennen sanataiteen opintojaksoa on hyvä suorittaa Kirjallisuuden lajit -opintojakso (OÄI4).

Mahdollisuuksien mukaan opintojaksossa tehdään yhteistyötä kirjaston, kirjailijoiden tai sanataiteen toimijoiden kanssa.

Lukeminen harrastuksena, 2 op (OÄI15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pitää yllä lukemisharrastustaan lukiovuosien aikana.
- Opiskelija tutustuu kaunokirjallisuuteen monipuolisesti.
- Opiskelija harjaantuu pohtimaan lukemaansa erilaisista näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- 20 kaunokirjallista teosta, jotka opiskelija vapaa-aikanaan lukee
- teosten lukeminen osoitetaan niistä tehdyillä tehtävillä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Lukeminen lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Kaunokirjallisuuden lukeminen ohjaa kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.

Hyvinvointiosaaminen

Erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso Lukeminen harrastuksena (OÄI15) arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakso suoritetaan lukiovuosien aikana kokonaan itsenäisesti. Lukemisurakka voi kestää koko lukio-opintojen ajan.

Opintojakson arviointiin vaikuttaa kirjallisten, suullisten ja mahdollisten muiden tuotosten tekeminen. Työllä todennetaan kaunokirjallisten teosten lukeminen. Opintojakson suorittaakseen on luettava 20 teosta ja laadittava niistä ohjeiden mukaan tehtävä, jonka opettaja hyväksyy.

Arviointi pyrkii olemaan avointa ja kannustavaa, ohjaamaan kirjallisuuden syvempään analyysiin ja itsearviointiin. Itsearviointiin avulla opiskelija rakentaa itsestään myönteistä ja realistista käsitystä kaunokirjallisuuden lukijana.

Opintojakson aikainen palaute pyrkii auttamaan opiskelijaa monipuolistamaan lukutaitojaan.

Arviointiperusteet kerrotaan opiskelijalle opintojakson alussa, jotta sekä opettaja että opiskelija voivat seurata opintojen edistymistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukeminen harrastuksena -opintojakso suoritetaan täysin itsenäisesti lukio-opintojen aikana. Opiskelija valitsee kirjallisuuslistasta 20 kaunokirjallista teosta, lukee ne ja tekee kustakin teoksesta tehtävän. Kurssin suorittaminen on hyvä aloittaa ensimmäisenä lukiovuotena. Kurssista kiinnostuneet ilmoittautuvat äidinkielen opettajalle, joka antaa tarkemmat ohjeet.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä kirjaston, kirjailijoiden, median ja korkeakoulujen kanssa.

Nykykirjallisuus, 2 op (OÄI16)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vahvistaa kirjallisuudentuntemustaan.
- Opiskelija kehittää taitojaan keskustella kirjallisuudesta ja analysoida sitä monipuolisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- 1900-luvun lopun ja 2000-luvun kirjallisuutta Suomesta, Euroopasta ja Euroopan ulkopuolelta - voidaan keskittyä tietyn alueen, tyylin tai genren edustajiin opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan
- modernismi ja postmodernismi kirjallisuuden tyylikausina
- kirjallisuudentutkimuksen suuntauksia
- esimerkiksi kirjallisuuskeskusteluja, kirjoitelmia kirjallisuudesta, blogitekstejä, esitelmiä, dramatisointeja tai nykykirjallisuuden käsittelyä muilla keinoin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kirjallisuuden lukeminen lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Kirjallisuutta lukiessa, siitä keskusteltaessa ja kirjoitettaessa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja ja rakennetaan merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Kirjallisuudesta keskusteleminen kehittää vuorovaikutusosaamista.

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaamisen ja lukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Nykykirjallisuuden opintojakso (OÄI16) arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson arviointiin vaikuttaa innostunut ja aktiivinen osallistuminen opetukseen sekä opintojaksolla annettujen tehtävien tekeminen. Arviointi pyrkii olemaan monipuolista, avointa ja kannustavaa. Itsearvioinnilla ja vertaisarvioinnilla ohjataan opiskelija rakentamaan myönteistä ja realistista käsitystä itsestään tekstien lukijana ja tulkitsijana.

Äidinkielen ja kirjallisuuden arvioinnissa opiskelijan näytöt otetaan huomioon tasaveroisina: kirjalliset ja suulliset tehtävät, itsenäiset kotitehtävät ja ryhmätyöt vaikuttavat arvosanaan yhtä paljon kuin mahdolliset testitkin. Kurssilla voidaan opiskelijoiden niin halutessa myös keskittyä omaan kiinnostuksen kohteeseen ja laatia siitä laajahko projektityö.

Arviointiperusteet kerrotaan opiskelijalle opintojakson alussa, jotta sekä opettaja että opiskelija voivat seurata opintojen edistymistä.

Opintojakson kesken jäänyttä suoritusta on mahdollista täydentää tekemällä puuttuvia tai poissaoloja korvaavia töitä. Täydentäminen on mahdollista seuraavan lukuvuoden ensimmäiseen uusintakuulusteluun asti. Sen jälkeen opintojakso on suoritettava kokonaan uudelleen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Nykykirjallisuuden opintojakson sisällöissä voidaan painottaa opiskelijoiden kiinnostuksen kohteita ja valita tehtäviä opiskelijoiden mieltymysten mukaan - voidaan esimerkiksi painottaa keskusteluja, esitelmiä tai kirjallisia töitä.

Opetukseen osallistumista suositellaan, mutta opintojakso on mahdollista suorittaa myös itsenäisesti.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä kirjaston, kirjailijoiden, median ja korkeakoulujen kanssa.

Kotimaiset klassikot, 2 op (OÄI17)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu suomalaisen kirjallisuuden klassikoihin: Kalevalaan, Seitsemään veljekseen ja Tuntemattomaan sotilaaseen - voidaan opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan keskittyä vain yhteen, kahteen tai kaikkiin kolmeen.
- Opiskelija vahvistaa luku-, tulkinta- ja analyysitaitojaan ja harjaantuu keskustelemaan kirjallisuudesta.
- Opiskelija harjoittelee, kehittää ja vahvistaa esiintymis- tai kirjoittamistaitojaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Elias Lönnrot ja Kalevala: suomalainen mytologia, eepoksen tarinat ja henkilöt, merkitys suomalaisessa kulttuurissa
- Aleksis Kivi ja Seitsemän veljestä: romaani, veljekset ja teoksen merkitys suomalaisessa kulttuurissa
- Väinö Linna ja Tuntematon sotilas: romaani, sotilaat teoksen merkitys suomalaisessa kulttuurissa
- suomalaisen klassikon lukeminen tai klassikosta tehdyn elokuva- tai teatteriesityksen katsominen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Suomen kirjallisuuden keskeiset teokset auttavat ymmärtämään suomalaista kulttuuria ja kirjallisuuden merkitystä suomalaiselle identiteetille.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Suomalaisen kirjallisuuden merkitys koko kulttuurillemme näkyy ympäröivässä yhteiskunnassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Kulttuurinen lukutaito vahvistuu. Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan monipuolisesti, kun opintojakson teoksia käsitellään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kalevala, Veljekset ja Tuntematon -opintojakso (OÄI17) arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson arviointiin vaikuttaa innostunut ja aktiivinen osallistuminen opetukseen sekä opintojaksolla annettujen tehtävien tekeminen. Arviointi pyrkii olemaan monipuolista, avointa ja kannustavaa. Itsearviointilla ja vertaisarviointilla ohjataan opiskelija rakentamaan myönteistä ja realistista käsitystä itsestään tekstien lukijana ja tulkitsijana.

Äidinkielen ja kirjallisuuden arvioinnissa opiskelijan näytöt otetaan huomioon tasaveroisina: kirjalliset ja suulliset tehtävät, itsenäiset kotitehtävät ja ryhmätyöt vaikuttavat arvosanaan yhtä paljon kuin mahdolliset testitkin. Opintojaksolla voidaan opiskelijoiden niin halutessa myös keskittyä omaan kiinnostuksenkohteeseen ja laatia siitä esimerkiksi laajahko projektityö. Opiskelijat voivat itse vaikuttaa opintojakson tehtäviin: jakson alussa voidaan yhdessä suunnitella, millaisia töitä klassikoista tehdään.

Arviointiperusteet kerrotaan opiskelijalle opintojakson alussa, jotta sekä opettaja että opiskelija voivat seurata opintojen edistymistä.

Opintojakson kesken jäänyttä suoritusta on mahdollista täydentää tekemällä puuttuvia tai poissaoloja korvaavia töitä. Täydentäminen on mahdollista seuraavan lukuvuoden ensimmäiseen uusintakuulusteluun asti. Sen jälkeen opintojakso on suoritettava kokonaan uudelleen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opetukseen osallistumista suositellaan, mutta opintojakso on mahdollista suorittaa myös itsenäisesti.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä kirjaston, median ja korkeakoulujen kanssa.

Muulla suoritettuja äidinkielen opintoja I, 2 op (OÄI18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää ja vahvistaa äidinkielen taitojaan ja osaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- esimerkiksi esiintymisen, kirjoittamisen, vuorovaikutustaitojen, media- tai teatterialan taitojen kehittäminen
- jonkin Sodankylän lukion ulkopuolisen toimijan määrittelemä sisältö, joka vahvasti liittyy äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineeseen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kaikki laaja-alaisen osaamisen alueet voivat painottua opintojaksossa sen sisällöstä riippuen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Muulla kuin Sodankylän lukiossa suoritettujen äidinkielen opinnot arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opiskelija toimittaa rehtorille todistuksen muualla suorittamistaan noin 38 tunnin laajuisista opinnoistaan. Rehtori - tarvittaessa äidinkielen opettajan kanssa - ratkaisee, hyväksytäänkö opintosuoritus lukion äidinkielen opintojaksoksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Muualla suoritettavat äidinkielen opinnot ovat esimerkiksi kesälukiassa, kansanopistoissa, kansalaisopistossa tai korkeakouluissa suoritettuja opintoja, jotka sisällöltään kytkeytyvät tiiviisti suomen kielen ja kirjallisuuden oppiaineeseen ja vastaavat laajuudeltaan 2 opintopisteen lukio-opintoja (38 tuntia).

Mikäli opiskelija suorittaa enemmän kuin yhden opintojakson verran äidinkielen ja kirjallisuuden opintoja muualla, hänelle merkitään suoritukset numerojärjestyksessä: ensin Muualla suoritettuja opintoja I, sitten II ja III.

Muualla suoritettuja äidinkielen opintoja II, 2 op (OÄI19)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää ja vahvistaa äidinkielen taitojaan ja osaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- esimerkiksi esiintymisen, kirjoittamisen, vuorovaikutustaitojen, media- tai teatterialan taitojen kehittäminen
- jonkin Sodankylän lukion ulkopuolisen toimijan määrittelemä sisältö, joka vahvasti liittyy äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineeseen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Mikä tahansa laaja-alaisen osaamisen alue voi painottua opintojaksossa sen sisällöstä riippuen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Muualla kuin Sodankylän lukiossa suoritettavat äidinkielen opinnot arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opiskelija toimittaa rehtorille todistuksen muualla suorittamistaan noin 38 tunnin laajuisista opinnoistaan. Rehtori - tarvittaessa äidinkielen opettajan kanssa - ratkaisee, hyväksytäänkö opintosuoritus lukion äidinkielen opintojaksoksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Muualla suoritettavat äidinkielen opinnot ovat esimerkiksi kesälukiossa, kansanopistoissa, kansalaisopistossa tai korkeakouluissa suoritettuja opintoja, jotka sisällöltään kytkeytyvät tiiviisti suomen kielen ja kirjallisuuden oppiaineeseen ja vastaavat laajuudeltaan 2 opintopisteen lukio-opintoja (noin 38 tuntia).

Mikäli opiskelija suorittaa enemmän kuin yhden opintojakson verran äidinkielen ja kirjallisuuden opintoja muualla, hänelle merkitään suoritukset numerojärjestyksessä: ensin Muualla suoritettuja opintoja I, sitten II ja III.

Muualla suoritettuja äidinkielen opintoja III, 2 op (OÄI20)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää ja vahvistaa äidinkielen taitojaan ja osaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- esimerkiksi esiintymisen, kirjoittamisen, vuorovaikutustaitojen, media- tai teatterialan taitojen kehittäminen
- jonkin Sodankylän lukion ulkopuolisen toimijan määrittelemä sisältö, joka vahvasti liittyy äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineeseen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Mikä tahansa laaja-alaisen osaamisen alue voi painottua opintojaksossa riippuen sen sisällöstä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Muualla kuin Sodankylän lukiossa suoritettavat äidinkielen opinnot arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opiskelija toimittaa rehtorille todistuksen muualla suorittamistaan noin 38 tunnin laajuisista opinnoistaan. Rehtori - tarvittaessa äidinkielen opettajan kanssa - ratkaisee, hyväksytäänkö opintosuoritus lukion äidinkielen opintojaksoksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Muualla suoritettavat äidinkielen opinnot ovat esimerkiksi kesälukiossa, kansanopistoissa, kansalaisopistossa tai korkeakouluissa suoritettuja opintoja, jotka sisällöltään kytkeytyvät tiiviisti

suomen kielen ja kirjallisuuden oppiaineeseen ja vastaavat laajuudeltaan 2 opintopisteen lukio-opintoja (= noin 38 tuntia).

Mikäli opiskelija suorittaa enemmän kuin yhden opintojakson verran äidinkielen ja kirjallisuuden opintoja muualla, hänelle merkitään suoritukset numerojärjestyksessä: ensin Muualla suoritettuja opintoja I, sitten II ja III.

7.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6)

Oppiaineen tehtävä

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: opiskelija oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito aiemmin oppimiensa kielten rinnalle. Oppimäärän tavoitteet ja sisällöt perustuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen keskeinen tavoite on saavuttaa sellainen suomen kielen taito ja suomalaisen kulttuurin tuntemus, jolla opiskelija selviää jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan monikielisyyden kehittymistä, suomen kielen moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Yhteistyössä opiskelijan oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden opetuksen kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus tukee opiskelijan kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentumista kulttuurisesti moninaisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden sekä omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille.

Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opetus edistää kielenoppimista kaikissa vuorovaikutustilanteissa. Kielen ja vuorovaikutustaitojen hyvä hallinta on merkityksellistä jatko-opintojen, työelämän ja arjessa selviytymisen kannalta.

Kaikissa moduuleissa kehitetään kirjoitetun kielen hallintaa, monilukutaitoa sekä puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä opitaan analysoimaan ja arvioimaan tekstejä ja vuorovaikutustilanteita kriittisesti osin jo aiemmin hankitun käsitteellisen osaamisen ja analysointitaitojen avulla. Näitä taitoja syvennetään ja laajennetaan kullakin opintojaksolla lukemalla erityisesti pitkiä kaunokirjallisia ja tietotekstejä sekä analysoimalla niitä itsenäisesti ja yhdessä. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään neljä kokonaisteosta. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen opintoja korkea-asteella.

Tavoitteet

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kielitietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen esiintymis- ja ryhmäviestintätilanteissa*

- osaa arvioida, eritellä ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- ymmärtää yhä käsitteellisempää opetuspuhetta ja muodollisia puhetilanteita, osaa toimia niissä ja hallitsee niihin sopivia viestintä- ja vuorovaikutusstrategioita
- on tietoinen vuorovaikutustilanteiden kulttuurisidonnaisuudesta ja osaa tarkastella ja tulkita erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niiden etiikkaa

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että ymmärtää monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, ja hyödyntää sopivia strategioita niiden lukemisessa ja tulkitsemisessa
- kehittää lukemalla sana-, fraasi- ja käsitevarantoaan sekä käsitystään kirjoitetun kielen rakenteista ja osaa arvioida tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, monipuolistaa lukemistoaan ja syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä oppii lukemaan ja tulkitsemaan myös pitkiä tietotekstejä, kokonaisia kaunokirjallisia teoksia ja tietokirjoja
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ilmaista ja perustella ajatuksiaan, valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon sekä käyttää aiheeseen sopivia kielen rakenteita, sanastoa, fraaseja ja käsitteitä
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisesti sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia

Kielitietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteetille sekä oppii kehittämään kielitaitoaan erilaisissa kielenkäyttöympäristöissä ja -tilanteissa ja käyttämään oppimisessaan koko kielivarantoaan
- syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, tyylipiirteistä ja sävyistä sekä niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- ymmärtää kielen oppimisen prosessia sekä oppii tuntemaan ja hyödyntämään itselleen sopivimpia keinoja ja välineitä kielitaitonsa kehittämiseksi

Osaamisen arviointi

Jos opiskelijan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleista. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritett

moduulit luetaan hyväksi täysimääräisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulin arvosanaksi. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulit korvaavat suomen kielen ja kirjallisuuden moduulit siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pakollisten moduulien osalta voidaan edellyttää lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä.

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijoiden taitojen karttumista. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltäviä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Kielitaidon arvioinnin tukena, opettajan työvälteenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin väliseen voidaan soveltuvin osin käyttää eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteista johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- kuullun ymmärtämisen ja puhumisen taitojen kehittyminen
- vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa
- vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen

Tekstien tulkitseminen

- monimuotoisten tekstien ymmärtäminen ja tulkitseminen
- kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen
- tiedon ja tekstien arvioinnin taidot

Tekstien tuottaminen

- tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen
- tekstien tuottamisen prosessien hallinta
- lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen
- kielen abstraktiotason kehittyminen ja yleiskielen hallinta

Kielitietoisuuden kehittyminen

- tiedonalojen kielten ja kielellisen moninaisuuden ymmärtäminen

- kielitiedon ja oppimäärän käsitteiden hallinta sekä kielen havainnointi ja käyttö tilanteen, tarkoituksen ja tekstilajin mukaisesti

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Kieli, tekstit ja vuorovaikutus S2, 4 op (OS21S22S23)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21), Pakollinen
- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22), Pakollinen
- Vuorovaikutus 1, 1 op (S23), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- oppii havainnoimaan kielen rakenteiden ja ilmausten käyttöä erilaisissa teksteissä ja hyödyntämään sitä omassa kirjoittamisessaan
- oppii käyttämään erilaisia tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää kirjoitusprosessin eri vaiheisiin liittyviä taitojaan.

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan
- ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle
- oppii hyödyntämään erilaisia kielenkäyttötilanteita ja -ympäristöjä kielitaitonsa kehittämisessä sekä käyttämään koko kielivarantoaan oppimisessa
- oppii arvioimaan omaa kielitaitoaan.

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää lukiokoulutuksen edellyttämiä viestintätaitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana
- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja erilaisten kontekstien, vuorovaikutussuhteiden ja puhekultuurien näkökulmasta
- oppii havainnoimaan ja ymmärtämään ryhmäviestinnän ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- pitkien tekstien lukeminen, mahdollisesti myös muilla opiskelijan osaamilla kielillä: tekstin tavoitteen ja sisällön ymmärtäminen
- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät

- luettavien tekstien ymmärtämisessä tarvittavat strategiat, abstraktin kielen taito, sana-, fraasi- ja käsitevaranto
- kielen- ja tekstinhuoltoa
- erilaisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja

Kieli- ja tekstitietoisuus

- suomen kielen ominaispiirteet, vertailu opiskelijan aiemmin oppimiin ja koulussa opiskeltaviin kieliin, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, monikielisyys, kielellinen repertuaari, monilukutaidon käsite, erilaiset tekstit ja niissä vakiintuneet ilmaisukeinot, esimerkiksi kirjoitetun kielen rakenteet
- eri kielimuodot: puhekielen ja yleiskielen sekä epävirallisen ja virallisen viestinnän erot, abstraktin ja konkreettisen kielenkäytön erot
- opetuspuheen, muodollisen puheen ja luetun ymmärtämisessä tarvittavat strategiat

Vuorovaikutus 1

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, viestintärohkeus sekä harjaantuminen kuuntelemaan, tavoitteelliseen ja monipuoliseen vuorovaikutukseen
- kuullun ymmärtämisen ja keskusteluun osallistumisen strategiat ja institutionaalisen vuorovaikutuksen kielelliset keinot
- tekstien kirjoittaminen osana suullisia vuorovaikutustilanteita: esimerkiksi yhteisten projektien suunnitelmat, muistiinpanot monimediaisista teksteistä
- verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä
- ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen painottuu opintojakson sisällöissä ja tavoitteissa. Lisäksi tutun ryhmän kanssa yhdessä työskenteleminen rohkaisee opiskelijaa ja kehittää vuorovaikutustaitoja sekä lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ryhmässä ja koko kouluyhteisössä.

Jos S2-opiskelija opiskelee yhdessä äidinkielisten kanssa, hän rohkaistuu ilmaisemaan ajatuksiaan suomen kielellä myös natiivipuhujien kanssa. Yhdessä opiskeleminen lisää myös yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista tuetaan esimerkiksi lukemalla ja kirjoittamalla itsetuntemusta tukevia tekstejä ja ohjaamalla opiskelijaa tutkimaan omia kielellisiä ja kulttuurisia juuriaan sekä valitsemalla hyvinvointia tukevia aineistoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson pakolliset moduulit S21 - S23 arvioidaan yhdellä numerolla 4 - 10.

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, esimerkiksi kirjallisiin ja suullisiin harjoitustehtäviin, opiskelijan aktiiviseen työskentelyotteeseen oppitunneilla sekä opintojaksossa opiskeltavien sisältöjen hallintaan. Arviointiperusteet ja sisällöt avataan opiskelijoille opintojakson alussa.

Opiskelijaa ohjataan kehittämään itsearvioinnin taitojaan ja hyödyntämään oppimisessaan opettajalta saamaansa palautetta sekä mahdollisesti vertaisarviointia. Arviointiviikolla tehty tuotos ei yksinään määrää opintojakson arvosanaa vaan arvosana perustuu koko jakson aikana annettuun monipuoliseen näyttöön.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jos opintojakso järjestetään integroituna äidinkielen ja kirjallisuuden opintojakson kanssa, S2-opiskelijoiden oppiminen turvataan järjestämällä riittävä mahdollisuus tukiopetukseen sekä käyttämällä eriyttäviä harjoitustehtäviä.

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi, koska sen kaikki kolme moduulia sisältävät vuorovaikutukseen liittyviä harjoituksia. Opintojaksoon kuuluvat kolme moduulia jaetaan vähintään kahden periodin ajalle.

Mahdollisuuksien mukaan pyritään tekemään yhteistyötä kirjaston, median, korkeakoulujen ja työelämän toimijoiden kanssa.

Kirjallisuuden lajit ja tulkinta S2, 2 op (OS24)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (S24), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu lukemaan, ymmärtämään ja tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä*
- *kehittää ymmärrystään kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä ja ilmaisukeinoista*
- *kiinnostuu ja oppii nauttimaan kirjallisuudesta*
- *oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti*
- *kehittää kielellisten rakenteiden ja sanaston hallintaa lukemalla suomenkielistä kaunokirjallisuutta.*

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *eläytyvää ja analyttistä kirjoittamista ja keskustelua kirjallisuuden pohjalta*
- *kielen kuvallisuus ja kulttuurisidonnaisuus, monitulkintaisuus ja kielellä leikittely*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*
- *kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja itsenäisesti tai yhdessä luettuna*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kirjallisuuden luova ja eläytyvä lukeminen lisäävät taitoa etsiä merkityksiä ja yhdistellä asioita uudella tavalla. Sanataide on luovaa kielenkäyttöä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kirjallisuudentuntemus on kulttuuriosaamista. Kansainvälisen kaunokirjallisuuden kertomukset tukevat globaali- ja kulttuuriosaamista.

Hyvinvointiosaaminen

Kielestä ja kaunokirjallisuuden kertomuksista nauttiminen ja tarinoihin eläytyminen tukee opiskelijan hyvinvointia esimerkiksi tarjoamalla samastumismahdollisuuksia ja vertaiskokemuksia.

Vuorovaikutusosaaminen

Kirjallisuudesta keskusteleminen ja kirjoittaminen tukevat vuorovaikutustaitojen kehittymistä ja monipuolistumista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson pakollinen moduuli S4 arvioidaan yhdellä numerolla 4 - 10.

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, esimerkiksi kirjallisiin ja suullisiin analyysi- ja tulkintatehtäviin, opiskelijan aktiiviseen työskentelyotteeseen oppitunneilla sekä opintojaksossa opiskeltavien sisältöjen hallintaan. Arviointiperusteet ja sisällöt avataan opiskelijoille opintojakson alussa.

Opiskelijaa ohjataan kehittämään itsearviointitaitojaan ja hyödyntämään oppimisessaan opettajalta saamaansa palautetta sekä mahdollisesti vertaisarviointia. Arviointiviikolla tehty tuotos ei yksinään määrää opintojakson arvosanaa vaan arvosana perustuu koko jakson aikana annettuun monipuoliseen näyttöön.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jos opintojakso järjestetään integroituna äidinkielen ja kirjallisuuden opintojakson kanssa, S2-opiskelijoiden oppiminen turvataan järjestämällä riittävä mahdollisuus tukiopetukseen sekä käyttämällä eriyttäviä harjoitustehtäviä.

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Mahdollisuuksien mukaan pyritään tekemään yhteistyötä kirjaston, median, korkeakoulujen ja työelämän toimijoiden kanssa.

Kieli ja vaikuttaminen S2, 3 op (OS25S27)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25), Pakollinen
- Vuorovaikutus 2, 1 op (S27), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana

- oppii tarkastelemaan erilaisissa teksteissä käytettäviä vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoja
- osaa tarkastella myös kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana
- oppii perustelevaan omia mielipiteitään yhä monipuolisemmin kirjoittajana ja puhujana.

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kuullun ymmärtämisen, kuuntelemisen, vuorovaikutuksen sekä suullisen viestinnän strategioita ja taitoja
- lisää viestintärohkettaan ja kehittää esiintymistaitojaan niin, että pystyy hyödyntämään omia vahvuuksiaan erilaisissa kielenkäyttötilanteissa
- hahmottaa puheen toimintana, jossa jokainen vuoro sekä tulkitsee että rakentaa tilannetta
- oppii tarkastelemaan kielen merkitystä ja vaihtelua vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot, argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot
- perustelemisen harjoittelu suullisesti ja kirjallisesti, lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- argumentoivan kielenkäytön sanastoon ja rakenteisiin perehtyminen: geneeriset ilmaukset, modaalisuuden ja affektisuuden ilmaisukeinot
- kielellisten keinojen valinta, tekstilaji ja tyyli
- yhteiskunnallisesti merkittävä tai ajankohtainen kokonaisteos

Vuorovaikutus 2

- kuullunymmärtämis- ja kuuntelustrategiat ja -taidot, vuorovaikutustilanteiden havainnoiminen
- yksilön kielellinen repertuaari, kielenkäyttötilanteiden ja kielen vaihtelu sekä puheen kielellisiä keinoja ja retoriikkaa
- esiintymistaidot: puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kieli on keskeinen vaikuttamisen väline. Opintojaksossa kannustetaan opiskelijaa ilmaisemaan mielipiteitään ja käyttämään sananvapauttaan vastuullisesti. Opintojaksossa opitaan keskeisiä demokratiataitoja, joita kansalaisyhteiskunnassa ja työelämässä tarvitaan. Opiskelijaa ohjataan itsenäiseen, kriittiseen ajatteluun.

Vuorovaikutusosaaminen

Median viestien tulkinta ja vastaanottaminen - medialukutaito ja mediakritiikki - ovat opintojakson keskeisiä taitoja. Medialukutaito on osa monilukutaitoa. Opiskelijaa rohkaistaan ideoimaan, tekemään aloitteita, käynnistämään keskusteluja ja vaikuttamaan: osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun ja kulttuurielämään.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Vaikuttamisen opintojaksossa erilaisten tekstit lisäävät ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä tietoa kestävästä tulevaisuudesta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Ymmärretään kulttuurinen moninaisuus ja eettinen toimijuus globaalissa mediamaailmassa, kun tutustutaan vuorovaikutustaitoihin ja -etiikkaan eri viestintäkanavissa. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson pakolliset moduulit S25 - S27 arvioidaan yhdellä numerolla 4 - 10.

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, esimerkiksi kirjallisiin ja suullisiin harjoitustehtäviin, opiskelijan aktiiviseen työskentelyotteeseen oppitunneilla sekä opintojaksossa opiskeltavien sisältöjen hallintaan. Arviointiperusteet ja sisällöt avataan opiskelijoille opintojakson alussa.

Opiskelijaa ohjataan kehittämään itsearvioinnin taitojaan ja hyödyntämään oppimisessaan opettajalta saamaansa palautetta sekä mahdollisesti vertaisarviointia. Arviointiviikolla tehty tuotos ei yksinään määrää opintojakson arvosanaa vaan arvosana perustuu koko jakson aikana annettuun monipuoliseen näyttöön.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jos opintojakso järjestetään integroituna äidinkielen ja kirjallisuuden opintojakson kanssa, S2-opiskelijoiden oppiminen turvataan järjestämällä riittävä mahdollisuus tukiopetukseen sekä käyttämällä eriyttäviä harjoitustehtäviä.

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi, koska sen moduulit sisältävät vuorovaikutukseen liittyviä harjoituksia. Opintojakso kestää puolitoista tai kaksi periodia.

Mahdollisuuksien mukaan pyritään tekemään yhteistyötä kirjaston, median, korkeakoulujen ja työelämän toimijoiden kanssa.

Kirjallisuushistoria ja kirjoittaminen S2, 3 op (OS26S28)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (S26), Pakollinen
- Kirjallisuus 2, 2 op (S28), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin sekä oppii laatimaan ja muokkaamaan laajahkoja asiategstejä*
- *oppii kirjoittamaan tekstejä myös yhdessä muiden kanssa.*

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää kaunokirjallisuuden tuntemustaan*
- *kehittää kykyään tarkastella kirjallisuutta sen kulttuurisessa ja historiallisessa syntykontekstissa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*

- tutustuu suomalaisen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin sekä osaa arvioida niiden merkitystä.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- kirjoittaminen prosessina: aiheen ja aineiston valinta ja ideointi, aiheen rajaaminen ja näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien jakaminen ja vertaisarvioinnin taidot
- sidosteisuus tekstin eri tasoilla, esimerkiksi tekstin kokonaisrakenne, kappaleet, virke, sanajärjestys
- asiatyylille ominaisten kielellisten rakenteiden hallinta, esimerkiksi infiniittiset rakenteet, yhdyslauseet, viittaussuhteet

Kirjallisuus 2

- Suomen kirjallisuuden vaiheet osana maailmankirjallisuutta
- eri aikakausien kaunokirjallisuutta ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman näkökulmasta
- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- merkittävä tai ajankohtainen kaunokirjallinen kokonaisteos

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustuessaan maailmankirjallisuuteen ja Suomen kirjallisuuteen opiskelija tutustuu kulttuuriperintöön ja oppii ymmärtämään kulttuurista moninaisuutta ja suhteuttamaan omaa identiteettiään suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.

Hyvinvointiosaaminen

Kirjallisuus vahvistaa ja tukee oman identiteetin rakentamista. Kirjallisuus tarjoaa samastumisen mahdollisuuksia, vertaistukea, jopa terapiaa. Kirjallisuus tarjoilee elämyksiä. Kirjallisuus tukee opiskelijan hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Kirjallisuus tukee vuorovaikutusosaamisessa tarpeellisia tunne- ja empatiataitoja. Opintojaksossa keskitytään kirjoittamisen vuorovaikutustaitojen kehittämiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson pakolliset moduulit S26 - S28 arvioidaan yhdellä numerolla 4 - 10.

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, esimerkiksi kirjallisiin ja suullisiin harjoitustehtäviin, opiskelijan aktiiviseen työskentelyotteeseen oppitunneilla sekä opintojaksossa opiskeltavien sisältöjen hallintaan. Arviointiperusteet ja sisällöt avataan opiskelijoille opintojakson alussa.

Opiskelijaa ohjataan kehittämään itsearvioinnin taitojaan ja hyödyntämään oppimisessaan opettajalta saamaansa palautetta sekä mahdollisesti vertaisarviointia. Arviointiviikolla tehty tuotos

ei yksinään määrää opintojakson arvosanaa vaan arvosana perustuu koko jakson aikana annettuun monipuoliseen näyttöön.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jos opintojakso järjestetään integroituna äidinkielen ja kirjallisuuden opintojakson kanssa, S2-opiskelijoiden oppiminen turvataan järjestämällä riittävä mahdollisuus tukiopetukseen sekä käyttämällä eriyttäviä harjoitustehtäviä.

Opintojaksoon kuuluvat kolme moduulia jaetaan vähintään kahden periodin ajalle.

Mahdollisuuksien mukaan pyritään tekemään yhteistyötä kirjaston, median, korkeakoulujen ja työelämän toimijoiden kanssa.

Puheviestintä S2, 2 op (OS29)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (S29), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää vuorovaikutustaitojaan ja oppii arvioimaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutusosaamisen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa, työelämässä ja yhteiskunnassa*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään tarkastella ja analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista*
- *syventää ymmärrystään kielen tilanteisesta vaihtelusta.*

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

Keskeiset sisällöt

- *kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojen sekä puhumisen ja esiintymisen taitojen monipuolistaminen, kielen rekisterit ja tilanteen edellyttämä kielenkäyttö*
- *vuorovaikutuksen ja vuorovaikutusosaamisen merkitys jatko-opinnoissa, työelämässä ja yhteiskunnassa, esimerkiksi erilaisissa järjestöissä sekä muissa muodollisissa ja epämuodollisissa yhteisöissä toimiminen*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *vuorovaikutuksen kulttuuristen piirteiden ja erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointi*
- *mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen erilaisissa puheviestinnän tilanteissa on opintojakson keskeinen sisältö

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson keskeistä sisältöä ovat opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tukee tärkeitä elämänhallinnan taitoja: puhe- ja keskustelutaitoja. Opintojaksossa harjaannutaan oman osaamisen tarkasteluun ja reflektointiin sekä toisen osaamisen rakentavaan arviointiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa perehdytään suomalaisen puhekulttuurin lisäksi vuorovaikutuksen konventioihin Euroopassa ja muualla maailmassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson valtakunnallinen syventävä moduuli S29 arvioidaan numerolla 4 - 10.

Opintojakson arvioinnissa korostuvat vuorovaikutustaidot ja vuorovaikutuksen analysoinnin taidot. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, kuten suullisiin harjoitustehtäviin, opiskelijan aktiiviseen työskentelyotteeseen oppitunneilla sekä opintojaksossa opiskeltavien sisältöjen hallintaan. Arviointiperusteet ja sisällöt avataan opiskelijoille opintojakson alussa.

Opiskelijaa ohjataan kehittämään itsearvioinnin taitojaan ja hyödyntämään oppimisessaan opettajalta saamaansa palautetta sekä mahdollisesti vertaisarviointia. Arviointiviikolla opiskelijalla on mahdollisuus osallistua toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen, josta saa erillisen todistuksen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jos opintojakso järjestetään integroituna äidinkielen ja kirjallisuuden opintojakson kanssa, S2-opiskelijoiden oppiminen turvataan järjestämällä riittävä mahdollisuus tukiopeutukseen sekä käyttämällä eriyttäviä harjoitustehtäviä.

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Mahdollisuuksien mukaan pyritään tekemään yhteistyötä kirjaston, median, korkeakoulujen ja työelämän toimijoiden kanssa.

Kirjoitustaitojen kertaus S2, 2 op (OS210)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (S210), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää edelleen taitoaan ilmaista ja perustella ajatuksiaan kirjoittamalla hyödyntäen muita tekstejä
- kehittää omaäänistä kirjoittamista
- kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiä
- syventää kirjoitetun kielen rakenteiden ja konventioiden tuntemusta
- osaa valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- aineistopohjaisten laajojen tekstien tuottaminen ja lähteiden arviointi
- omaäänisten tekstien tuottaminen
- tekstin- ja kielenhuollon käytänteiden soveltaminen tekstien muokkaamisessa
- luettaville ja kirjoitettaville teksteille tyypillisten kielen rakenteiden, sanaston, fraasien ja käsitteiden käyttöön harjaantuminen
- ajankohtainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan vuorovaikutustaidoista erityisesti kirjoitustaitoja, monipuolista kielenkäyttöä ja ajatusten kielentämistä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tekstien tuottamisen taidot ja monilukutaito tukevat opiskelua kohti ylioppilaskokeen kirjoitustaidon koetta. Kirjoitustaitojen harjoittelu tukee oppimista kaikissa oppiaineissa sekä tulevaisuuden opinnoissa että työelämässä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kirjoitustaidot vaativat jatkuvaa ajatusten yhdistelyä ja ongelmanratkaisua. Opintojakson tehtävissä tutustutaan monien tieteenalojen teksteihin ja käytetään niitä ajatusten kehittelyn pohjana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson valtakunnallinen syventävä moduuli S210 arvioidaan numerolla 4 - 10.

Opintojakson arvioinnissa painottuu S2-oppimäärän ylioppilaskokeen kriteerien mukainen osaaminen, mutta arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, esimerkiksi kirjallisiin ja suullisiin harjoitustehtäviin, opiskelijan aktiiviseen työskentelyotteeseen oppitunneilla sekä opintojaksossa opiskeltavien sisältöjen hallintaan. Arviointiperusteet ja sisällöt avataan opiskelijoille opintojakson alussa.

Opiskelijaa ohjataan kehittämään itsearvioinnin taitojaan ja hyödyntämään oppimisessaan opettajalta saamaansa palautetta sekä mahdollisesti vertaisarviointia. Arviointiviikon tuotoksena tehdään mahdollisuuksien mukaan ylioppilaskoeharjoitus eli preliminäärikoe.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jos opintojakso järjestetään integroituna äidinkielen ja kirjallisuuden opintojakson kanssa, S2-opiskelijoiden oppiminen turvataan järjestämällä riittävä mahdollisuus tukiopetukseen sekä käyttämällä eriyttäviä harjoitustehtäviä.

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Mahdollisuuksien mukaan pyritään tekemään yhteistyötä kirjaston, median, korkeakoulujen ja työelämän toimijoiden kanssa.

Lukutaitojen kertaus S2, 2 op (OS211)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan
- osaa tulkita erilaisia monimuotoisia tekstejä
- ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnessa.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien tulkinta
- analyysin ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö
- runokokoelma tai näytelmäteksti

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson vuorovaikutusosaamisessa korostuu erityisesti kriittinen ja kulttuurinen lukutaito.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Uusien merkitysten etsiminen, tekstien oivaltava erittelemine ja asioiden yhdisteleminen jatkuvasti uudentlaisilla tavoilla ovat luovaa osaamista. Sitä ovat myös oman oppimisen säätely ja jatkuva oppimistaitojen kehittäminen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan hyödyntämään kaikki tekstiosaaminen, jotta päästään omaan parhaimpaan lukutaidon ylioppilaskokeessa. Lukemistaitojen monipuolinen kehittäminen on tärkeää jatko-opintojen kannalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson valtakunnallinen syventävä moduuli S211 arvioidaan numerolla 4 - 10.

Opintojakson arvioinnissa painottuu S2-oppimäärän ylioppilaskokeen kriteerien mukainen osaaminen, mutta arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön, esimerkiksi kirjallisiin ja suullisiin harjoitustehtäviin, opiskelijan aktiiviseen työskentelyotteeseen oppitunneilla sekä opintojaksossa opiskeltavien sisältöjen hallintaan. Arviointiperusteet ja sisällöt avataan opiskelijoille opintojakson alussa.

Opiskelijaa ohjataan kehittämään itsearvioinnin taitojaan ja hyödyntämään oppimisessaan opettajalta saamaansa palautetta sekä mahdollisesti vertaisarviointia. Arviointiviikon tuotoksena tehdään mahdollisuuksien mukaan ylioppilaskoeharjoitus eli preliminäärikoe.

Opintojakson vapaa kuvaus

Jos opintojakso järjestetään integroituna äidinkielen ja kirjallisuuden opintojakson kanssa, S2-opiskelijoiden oppiminen turvataan järjestämällä riittävä mahdollisuus tukiopeutukseen sekä käyttämällä eriyttäviä harjoitustehtäviä.

Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Mahdollisuuksien mukaan pyritään tekemään yhteistyötä kirjaston, median, korkeakoulujen ja työelämän toimijoiden kanssa.

Muita suomen kielen opintoja I, 2 op (OS212)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää ja vahvistaa suomen kielen taitojaan ja osaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- esimerkiksi suomen kielen opintojen, puhumisen, kirjoittamisen, lukemisen, esiintymisen, vuorovaikutustaitojen, media- tai teatterialan taitojen kehittäminen
- jonkin Sodankylän lukion koulukohtaisen äidinkielen ja kirjallisuuden opintojakson suorittaminen
- jonkin Sodankylän lukion ulkopuolisen toimijan määrittelemä sisältö, joka vahvasti liittyy suomen kielen ja kirjallisuuden S2-oppiaineeseen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Mikä tahansa kuudesta laaja-alaisen osaamisen alueesta voi painottua muualla suoritettussa opintojaksossa. Painotus riippuu opintojakson sisällöistä ja tavoitteista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Muut suomen kielen opinnot arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opiskelija toimittaa rehtorille todistuksen muualla kuin Sodankylän lukiossa suorittamistaan noin 38 tunnin laajuisista opinnoista. Rehtori - tarvittaessa suomen kielen opettajan kanssa - ratkaisee, hyväksytäänkö opintosuoritus lukion suomen kielen ja kirjallisuuden S2-oppimäärän opintojaksoksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Muita suomen kielen ja kirjallisuuden S2-oppimäärän opintoja ovat esimerkiksi Sodankylän lukion äidinkielen ja kirjallisuuden koulukohtaiset opinnot, muiden lukioiden koulukohtaiset opintojaksot, kesälukioiden tai kansan- ja kansalaisopistojen opinnot tai korkeakoulujen opintosuoritukset, jotka sisällöltään kytkeytyvät tiiviisti suomen kielen ja kirjallisuuden S2-oppiaineeseen ja vastaavat laajuudeltaan 2 opintopisteen (38 tuntia) lukio-opintoja.

Mikäli opiskelija suorittaa enemmän kuin yhden opintojakson verran muita suomen kielen opintoja, hänelle merkitään suoritukset numerojärjestyksessä: ensin Muita suomen kielen opintoja I, sitten II - V.

Muita suomen kielen opintoja II, 2 op (OS213)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää ja vahvistaa suomen kielen taitojaan ja osaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- esimerkiksi suomen kielen opintojen, puhumisen, kirjoittamisen, lukemisen, esiintymisen, vuorovaikutustaitojen, media- tai teatterialan taitojen kehittäminen
- jonkin Sodankylän lukion koulukohtaisen äidinkielen ja kirjallisuuden opintojakson suorittaminen
- jonkin Sodankylän lukion ulkopuolisen toimijan määrittelemä sisältö, joka vahvasti liittyy suomen kielen ja kirjallisuuden S2-oppiaineeseen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Mikä tahansa kuudesta laaja-alaisen osaamisen alueesta voi painottua muualla suoritettussa opintojaksossa. Painotus riippuu opintojakson sisällöistä ja tavoitteista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Muut suomen kielen opinnot arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opiskelija toimittaa rehtorille todistuksen muualla kuin Sodankylän lukiossa suorittamistaan noin 38 tunnin laajuisista opinnoista. Rehtori - tarvittaessa suomen kielen opettajan kanssa - ratkaisee, hyväksytäänkö opintosuoritus lukion suomen kielen ja kirjallisuuden S2-oppimäärän opintojaksoksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Muita suomen kielen ja kirjallisuuden S2-oppimäärän opintoja ovat esimerkiksi Sodankylän lukion äidinkielen ja kirjallisuuden koulukohtaiset opinnot, muiden lukioiden koulukohtaiset opintojaksot, kesälukioiden tai kansan- ja kansalaisopistojen opinnot tai korkeakoulujen opintosuoritukset, jotka sisällöltään kytkeytyvät tiiviisti suomen kielen ja kirjallisuuden S2-oppiaineeseen ja vastaavat laajuudeltaan 2 opintopisteen (38 tuntia) lukio-opintoja.

Mikäli opiskelija suorittaa enemmän kuin yhden opintojakson verran muita suomen kielen opintoja, hänelle merkitään suoritukset numerojärjestyksessä: ensin Muita suomen kielen opintoja I, sitten II - V.

Muita suomen kielen opintoja III, 2 op (OS214)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää ja vahvistaa suomen kielen taitojaan ja osaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- esimerkiksi suomen kielen opintojen, puhumisen, kirjoittamisen, lukemisen, esiintymisen, vuorovaikutustaitojen, media- tai teatterialan taitojen kehittäminen
- jonkin Sodankylän lukion koulukohtaisen äidinkielen ja kirjallisuuden opintojakson suorittaminen
- jonkin Sodankylän lukion ulkopuolisen toimijan määrittelemä sisältö, joka vahvasti liittyy suomen kielen ja kirjallisuuden S2-oppiaineeseen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Mikä tahansa kuudesta laaja-alaisen osaamisen alueesta voi painottua muualla suoritettussa opintojaksossa. Painotus riippuu opintojakson sisällöistä ja tavoitteista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Muut suomen kielen opinnot arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opiskelija toimittaa rehtorille todistuksen muualla kuin Sodankylän lukiossa suorittamistaan noin 38 tunnin laajuisista opinnoista. Rehtori - tarvittaessa suomen kielen opettajan kanssa - ratkaisee, hyväksytäänkö opintosuoritus lukion suomen kielen ja kirjallisuuden S2-oppimäärän opintojaksoksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Muita suomen kielen ja kirjallisuuden S2-oppimäärän opintoja ovat esimerkiksi Sodankylän lukion äidinkielen ja kirjallisuuden koulukohtaiset opinnot, muiden lukioiden koulukohtaiset opintojaksot, kesälukioiden tai kansan- ja kansalaisopistojen opinnot tai korkeakoulujen opintosuoritukset, jotka sisällöltään kytkeytyvät tiiviisti suomen kielen ja kirjallisuuden S2-oppiaineeseen ja vastaavat laajuudeltaan 2 opintopisteen (38 tuntia) lukio-opintoja.

Mikäli opiskelija suorittaa enemmän kuin yhden opintojakson verran muita suomen kielen opintoja, hänelle merkitään suoritukset numerojärjestyksessä: ensin Muita suomen kielen opintoja I, sitten II - V.

Muita suomen kielen opintoja IV, 2 op (OS215)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää ja vahvistaa suomen kielen taitojaan ja osaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- esimerkiksi suomen kielen opintojen, puhumisen, kirjoittamisen, lukemisen, esiintymisen, vuorovaikutustaitojen, media- tai teatterialan taitojen kehittäminen
- jonkin Sodankylän lukion koulukohtaisen äidinkielen ja kirjallisuuden opintojakson suorittaminen
- jonkin Sodankylän lukion ulkopuolisen toimijan määrittelemä sisältö, joka vahvasti liittyy suomen kielen ja kirjallisuuden S2-oppiaineeseen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Mikä tahansa kuudesta laaja-alaisen osaamisen alueesta voi painottua muualla suoritettussa opintojaksossa. Painotus riippuu opintojakson sisällöistä ja tavoitteista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Muut suomen kielen opinnot arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opiskelija toimittaa rehtorille todistuksen muualla kuin Sodankylän lukiossa suorittamistaan noin 38 tunnin laajuisista opinnoista. Rehtori - tarvittaessa suomen kielen opettajan kanssa - ratkaisee, hyväksytäänkö opintasuoritus lukion suomen kielen ja kirjallisuuden S2-oppimäärän opintojaksoksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Muita suomen kielen ja kirjallisuuden S2-oppimäärän opintoja ovat esimerkiksi Sodankylän lukion äidinkielen ja kirjallisuuden koulukohtaiset opinnot, muiden lukioiden koulukohtaiset opintojaksot, kesälukioiden tai kansan- ja kansalaisopistojen opinnot tai korkeakoulujen opintosuoritukset, jotka sisällöltään kytkeytyvät tiiviisti suomen kielen ja kirjallisuuden S2-oppiaineeseen ja vastaavat laajuudeltaan 2 opintopisteen (38 tuntia) lukio-opintoja.

Mikäli opiskelija suorittaa enemmän kuin yhden opintojakson verran muita suomen kielen opintoja, hänelle merkitään suoritukset numerojärjestyksessä: ensin Muita suomen kielen opintoja I, sitten II - V.

Muita suomen kielen opintoja V, 2 op (OS216)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää ja vahvistaa suomen kielen taitojaan ja osaamistaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- esimerkiksi suomen kielen opintojen, puhumisen, kirjoittamisen, lukemisen, esiintymisen, vuorovaikutustaitojen, media- tai teatterialan taitojen kehittäminen
- jonkin Sodankylän lukion koulukohtaisen äidinkielen ja kirjallisuuden opintojakson suorittaminen
- jonkin Sodankylän lukion ulkopuolisen toimijan määrittelemä sisältö, joka vahvasti liittyy suomen kielen ja kirjallisuuden S2-oppiaineeseen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Mikä tahansa kuudesta laaja-alaisen osaamisen alueesta voi painottua muualla suoritettussa opintojaksossa. Painotus riippuu opintojakson sisällöistä ja tavoitteista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Muut suomen kielen opinnot arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opiskelija toimittaa rehtorille todistuksen muualla kuin Sodankylän lukiossa suorittamistaan noin 38 tunnin laajuisista opinnoista. Rehtori - tarvittaessa suomen kielen opettajan kanssa - ratkaisee, hyväksytäänkö opintosuoritus lukion suomen kielen ja kirjallisuuden S2-oppimäärän opintojaksoksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Muita suomen kielen ja kirjallisuuden S2-oppimäärän opintoja ovat esimerkiksi Sodankylän lukion äidinkielen ja kirjallisuuden koulukohtaiset opinnot, muiden lukioiden koulukohtaiset opintojaksot, kesälukioiden tai kansan- ja kansalaisopistojen opinnot tai korkeakoulujen opintosuoritukset, jotka sisällöltään kytkeytyvät tiiviisti suomen kielen ja kirjallisuuden S2-oppiaineeseen ja vastaavat laajuudeltaan 2 opintopisteen (38 tuntia) lukio-opintoja.

Mikäli opiskelija suorittaa enemmän kuin yhden opintojakson verran muita suomen kielen opintoja, hänelle merkitään suoritukset numerojärjestyksessä: ensin Muita suomen kielen opintoja I, sitten II - V.

7.2. Biologia (BI)

Oppiaineen tehtävä

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elämään liittyviä ilmiöitä molekyyl- ja solutasolta biosfääriin. Biologian opetuksen tarkoituksena on herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin ja tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus vahvistaa opiskelijan käsitystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Luonnontieteellinen maailmankuva perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja auttaa siten opiskelijaa tarkastelemaan maailmaa tietoperustaisesti. Biologian opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita sekä evoluution merkityksen eliökunnan kehittämisessä.

Biologian oppiaine antaa opiskelijalle valmiuksia arkielämään, työelämään ja jatko-opintoihin. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tieteenaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään monin tavoin esimerkiksi lääketieteissä, teollisuudessa sekä maa- ja metsätaloudessa. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opiskelun edetessä kokeellisen työskentelyn taidot monipuolistuvat ja syvenyvät. Opetuksessa tehdään monipuolisesti yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa. Biologian opetukseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti maantieteessä, kemiassa, fysiikassa, psykologiassa ja terveystiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla.

Laaja-alainen osaaminen

Biologian opetuksen perustana on luonnon monimuotoisuuden ja sen kehittymisen ymmärtäminen. Opetuksessa keskeinen teema on kestävänsä tulevaisuuden rakentaminen. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä biologian tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan **hyvinvointiosaamista**. Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.

Vuorovaikutusosaamisen osalta opiskelija oppii biologian oppiaineessa argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Opetusta annetaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.

Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Biologian opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä.

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Biologian opetus kehittää opiskelijan **ympäristöosaamista** ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Siinä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta. Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestäväen tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa **eettisyyttä** vaativissa pohdinnoissa.

Tavoitteet

Biologian opetuksessa edistetään opiskelijan kykyä tarkastella ilmiöitä biotieteiden näkökulmasta sekä vahvistetaan ja syvennetään biologian tietoja, taitoja ja osaamista monipuolisesti. Tavoitteet liittyvät biologiseen tarkastelutapaan, biologian ilmiöihin ja prosesseihin sekä biologisiin taitoihin ja niiden soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Biologinen tarkastelutapa

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää biologian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä
- osaa havainnollistaa biologialle ominaisia ilmiöitä lajiesimerkkien avulla
- ymmärtää, että biologinen tieto perustuu tutkimukseen ja että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta
- ymmärtää biologisen tiedon ja siihen perustuvien sovellusten merkityksen innovaatioissa sekä erilaisten ongelmien ratkaisuisissa
- saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan.

Biologiset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa eliöiden perusrakenteita ja toimintoja
- ymmärtää biologisia syy-seuraussuhteita molekyylitasolta biosfääriin
- ymmärtää evoluution merkityksen
- tuntee biologiseen tietoon perustuvia sovelluksia.

Biologiset taidot ja niiden soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- suunnittelee ja toteuttaa yksin tai ryhmässä kokeellista työskentelyä monipuolisissa oppimisympäristöissä, kuten maastossa, laboratoriossa ja virtuaalisissa ympäristöissä
- saa mahdollisuuden perehtyä biologian sovelluksiin vierailun, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla
- ymmärtää eliökunnan monimuotoisuuden säilyttämisen merkityksen, tiedostaa kestävä kehityksen välttämättömyyden sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta.

Osaamisen arviointi

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratoriossa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Elämä ja evoluutio, 2 op (OBI1)

Opintojakson moduulit

- Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1), Pakollinen

Tavoitteet

Elämä ja evoluutio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tunnistaa niitä esimerkeistä
- osaa solun perusrakennetta ja toimintaa tasolla, joka mahdollistaa evoluution ja ekosysteemin toiminnan ymmärtämisen
- osaa selittää perinnölliseen muunteluun, luonnonvalintaan ja lajiutumiseen liittyviä mekanismeja ja osaa selittää näiden merkityksen evoluutiolle
- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen

- ymmärtää ja osaa selittää, miten biologinen tieto tuotetaan.

Keskeiset sisällöt

Elämä ja evoluutio

Biologia tieteenä

- elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot
- biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät
- biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen

Evoluutio

- solujen synty ja kehittyminen
- suvullinen ja suvuton lisääntyminen
- muuntelu ja sen perinnölliset perusteet
- luonnonvalinta
- lajiutuminen
- kasvien ja eläinten evoluutio ja avainsopeumat
- ihmisen evoluutio
- evoluution tutkiminen

Eliökunta

- luokittelun periaatteet
- eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Tässä opintojaksossa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Biologian opetus kehittää opiskelijan **ympäristöosaamista** ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Siinä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta. Tässä opintojakosssa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa **eettisyyttä** vaativissa pohdinnoissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoisiksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan

antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratorioissa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu ensimmäisen vuoden opiskelijoille ja se on mahdollista suorittaa tenttimällä. Opintojakson aikana tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä muiden tahojen kanssa.

Ympäristöekologia, 2 op (OBI2BI3)

Opintojakson moduulit

- Ekologian perusteet, 1 op (BI2), Pakollinen
- Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3), Pakollinen

Tavoitteet

Ekologian perusteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää ja arvioida abioottisten ja bioottisten ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen*
- *osaa selittää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa sekä kuvata niitä esimerkkien avulla*
- *osaa kuvata luonnon monimuotoisuutta ja perustella sen merkityksen.*

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia*
- *osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä*
- *osaa esittää perustellen ympäristöongelmien ratkaisukeinoja ja tunnistaa ympäristön tilassa tapahtuvia positiivisia kehityssuuntia*
- *osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyuden kannalta*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita ja esittää ekologista tutkimusaineistoa.*

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

Ekologian perusteet

- *ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus*
- *hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemeissä*
- *populaatioiden ominaisuudet*

- sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys
- lajien väliset suhteet

Luonnon monimuotoisuus

- lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus
- monimuotoisuuden merkitys

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- ilmastonmuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin
- happamoituminen
- rehevöityminen
- vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa
- ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen

Kestävää tulevaisuutta kohti

- ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys
- toiminta kestävän elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan **hyvinvointiosaamista**. Opintojakson sisällön opiskeleminen lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisen osalta opiskelija oppii biologian oppiaineessa arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Opintojaksossa opetusta annetaan monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Opintojaksossa käytävät asiat antavat tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratorioissa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoille ja on mahdollista tenttiä tarvittaessa. Opintojakson aikana tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä muiden tahojen kanssa.

Solu ja perinnöllisyys, 2 op (OB14)

Opintojakson moduulit

- Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4), Valinnainen

Tavoitteet

Solu ja perinnöllisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa nimetä solun perusrakenteet
- osaa selittää solujen keskeisiä toimintoja
- hallitsee periytymisen perusmekanismit ja osaa soveltaa niitä esimerkkien avulla
- osaa mikroskopoida erilaisia soluja ja tulkita solujen mikroskooppisia rakenteita
- osaa toteuttaa pienen kokeellisen työn.

Keskeiset sisällöt

Solu ja perinnöllisyys

Tumallisen solun rakenne ja toiminta

- solu tutkimuskohteena
- biomolekyylit
- eläin-, kasvi- ja sienisol
- geenien ilmeneminen ja sen säätely
- fotosynteesi
- soluhengitys, käymisreaktiot

Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja solun jakautuminen
- meioosi ja sukusolujen synty

Periytymisen perusteet

- geenimutaatioiden tuottamat uudet alleelit
- mendelistinen periytyminen
- kodominantti periytyminen, polygeeninen periytyminen, sukupuoleen sitoutunut periytyminen, periytymistavan päättelemisen sukupuusta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Kyseisessä opintojaksossa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa.

Hyvinvointiosaaminen

Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan **hyvinvointiosaamista**. Opintojakson sisältö lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratorioissa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu toisen vuoden opiskelijoille. Opintojakson tenttiminen on tarvittaessa mahdollista. Opintojakson aikana tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä muiden tahojen kanssa.

Ihmisen biologia, 2 op (OB15)

Opintojakson moduulit

- Ihmisen biologia, 2 op (B15), Valinnainen

Tavoitteet

Ihmisen biologia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa nimetä ja tunnistaa tärkeimpien elinten ja elimistöjen rakenteet ja selittää niiden toimintaperiaatteita
- ymmärtää, mitä homeostasia on, ja osaa kertoa esimerkkejä siihen vaikuttavista tekijöistä
- osaa kuvata elimistön viestintäjärjestelmiä ja selittää, kuinka eri osat viestivät keskenään
- osaa selittää elimistön kykyä aistia ympäristöä ja reagoida muutoksiin
- osaa selittää ja vertailla elimistön eri puolustusmekanismeja mikrobeja vastaan
- osaa kertoa ja perustella lisääntymisen keskeisimmät vaiheet hedelmöityksestä syntymään
- osaa toteuttaa pienimuotoisen, ihmisen elimistön toimintaa mittaavan kokeellisen työn ja esittää sen tulokset.

Keskeiset sisällöt

Ihmisen biologia

Solu, kudosa, elin

- solujen erilaistuminen kantasoluista ja syöpäsolut
- elinten muodostuminen eri kudostyypeistä

Elimistön säätely

- hermoston rakenne ja toiminta
- umpirauhaset ja hormonit

Aineenvaihdunta

- ruoansulatuselimistö
- verenkierroelimistö
- hengityselimistö
- kuona-aineiden erityys

Liikkuminen

- tuki- ja liikuntaelimistö

Elimistön sopeutuminen ympäristöön

- iho ja lämmönsäätely
- aistit
- puolustusjärjestelmä

Lisääntyminen

- sukuelimet ja sukupuolen kehitys
- hedelmöitys, raskaus ja synnytys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan **hyvinvointiosaamista**. Tämän opintojakson opiskelu lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoisiksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratorioissa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu toisen ja kolmannen vuoden opiskelijoille ja on tarvittaessa tentittävissä. Opintojakson aikana tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä muiden tahojen kanssa.

Biotekniikka, 2 op (OBI6)

Opintojakson moduulit

- Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6), Valinnainen

Tavoitteet

Biotekniikka ja sen sovellukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee eri mikrobien rakenteet ja ymmärtää niiden perustoiminnot*
- *osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten mikrobeja voidaan hyödyntää biotekniikassa*
- *syventää tietoja nukleiinihapoista ja niiden ominaisuuksista sekä tietää, miten niitä voidaan hyödyntää geenitekniikassa*
- *osaa selittää esimerkkien avulla biotekniikan keskeisimpiä sovelluksia ja innovaatioita sekä perustella niiden merkityksen jalostuksessa, lääketieteissä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa*
- *osaa tunnistaa ja arvioida biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä esittää niistä perusteltuja eettisiä mielipiteitä*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeellisen työn.*

Keskeiset sisällöt

Biotekniikka ja sen sovellukset

Mikrobit

- *mikrobien luokittelu*
- *bakteerien rakenne, muuntelu, antibioottiresistenssi*
- *virusten rakenne ja lisääntyminen*
- *mikrobien hyödyntäminen biotekniikassa*

DNA:n muokkaus ja tutkiminen geenitekniikalla

- *tumallisen ja tumattoman solun perimän ja geenien toiminnan erot*
- *DNA:n monistaminen, pilkkominen ja palojen erottelu*

- DNA:n sisältämän informaation selvittäminen
- geenien siirto- ja muokkausmenetelmät

Biotekniikan keskeiset sovellukset ja merkitys

- perinteinen ja geenitekniikkaan perustuva kasvi- ja eläinjalostus
- lääketieteet
- genomitieto ja sen hyödyntäminen
- DNA-tietoon perustuva yksilön ja lajien tunnistus
- ympäristönsuojelu
- teollisuus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tämän opintojakson aikana käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestäväen tulevaisuuden kannalta, mikä auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa **eettisyyttä** vaativissa pohdinnoissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Kyseinen opintojakso antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratorioissa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu kolmannen vuoden opiskelijoille ja on sijoitettuna ensimmäiseen jaksoon. Se on myös mahdollista tenttiä tarvittaessa. Opiskelijan olisi hyödyllistä opiskella opintojakso BI4, solu ja perinnöllisyys, ennen tätä opintojaksoa. Opintojakson aikana tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä muiden tahojen kanssa.

Biologian laborointi, 2 op (OBI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tarkoituksena on, että opiskelija oppii käyttämään biologiantutkimuksen perusmenetelmiä ja työvälineitä sekä dokumentoimaan oman työnsä tulokset.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana voidaan perehtyä mm. mikroskoopin käyttöön, erilaisten eliöiden solujen rakenteeseen, eri eliöiden anatomiaan ja solun kemiallisiin prosesseihin. Opiskelijan täytyy suorittaa BI01 ennen laborointiopintojaksoa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Opintojaksossa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Biologian opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoisiksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Opintojakson kuluessa opiskelija osoittaa arvioitavaa osaamista kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratoriossa sekä niistä tehtävillä työselostuksilla.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu toisen ja kolmannen vuoden opiskelijoille. Opintojaksoa ei ole mahdollista suorittaa itsenäisesti. Opintojakson aikana tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä muiden tahojen kanssa.

Biologian kertauskurssi, 2 op (OBI8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tarkoituksena on valmistaa opiskelijoita biologian ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana käydään läpi ylioppilaskokeen rakennetta, tehtäviin vastaamista ja biologian keskeisiä sisältöjä opiskelijoiden toiveiden ja tarpeiden mukaisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Opintojaksossa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana tehdyt ylioppilaskoetta varten valmistavat työt (kirjoitetut vastaukset, vastaussuunnitelmat yms.) ja opintojakson aikana osoitettu ylioppilaskokeessa käytettävän tietotekniikan osaaminen toimivat arvioinnin perustana. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu kolmannen vuoden opiskelijoille ja on sijoitettu jaksoihin ennen kirjoituksia. Opintojakson aikana tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä muiden tahojen kanssa.

7.3. Elämäkatsomustieto (ET)

Oppiaineen tehtävä

Elämäkatsomustieto on oppiaine, joka tukee opiskelijan elämäkatsomuksen ja identiteetin muodostumista sekä hyvän elämän tavoittelua. Elämäkatsomus tarkoittaa yksilön käsitystä maailmasta ja omasta paikastaan siinä.

Elämäkatsomustiedon lähtökohtana ovat valmiiden oppijärjestelmien sijaan opiskelijan elämismaailma ja sen ilmiöt. Oppiaine kannustaa opiskelijaa jäsentämään aktiivisesti omaa elämäkatsomustaan, refleктоimaan sen perusteita ja erittelemään siihen vaikuttavia tekijöitä. Samalla tarkastellaan erilaisia yleisiä maailmankatsomuksia, jotka voivat olla esimerkiksi poliittisia, tieteellisiä, elämänfilosofisia, aatteellisia, populaarikulttuurista nousevia tai uskonnollisia.

Oppiaine on taustaltaan monitieteinen. Elämäkatsomustiedon opetuksessa sovellettavista tieteistä tärkeimmät ovat antropologia, filosofia, kulttuurin, taiteen ja uskonnon tutkimus, kasvatustiede sekä yhteiskuntatieteet, kuten mediatutkimus, politiikantutkimus, sosiologia ja sukupuolentutkimus. Opetus integroi ja hyödyntää muissa oppiaineissa, kuten historiassa, psykologiassa, biologiassa ja maantieteessä, hankittuja tietoja elämäkatsomuksellisissa pohdintoissa. Elämäkatsomustiedon opiskelu kehittää näkemyksellisyyttä, laaja-alaista kriittistä ajattelua sekä kykyä hahmottaa kokonaisuuksia ja ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

Elämäkatsomustieto kartuttaa kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, arvostelukykyä, toisten kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Oppiaine ankkuroituu ihmisoikeusetiikkaan ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Se pohjautuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen nähdään sosiaalisena olentona ja korostetaan ihmisten mahdollisuutta tutkia

kriittisesti ympäröivää todellisuutta ja elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja eettisinä yhteiskunnan jäseninä.

Oppiaineen luonne edellyttää vuorovaikutteisia ja keskustelevia työtapoja.

Laaja-alainen osaaminen

Elämäkatsomustieto tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä, hyvän elämän tavoittelua sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi ja eettisesti toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi.

Elämäkatsomustiedossa käytetään ymmärrettävää yleiskieltä, jotta vuorovaikutus on helppoa ja katsomukselliset pohdinnat avautuvat mahdollisimman hyvin eri taustoista tuleville opiskelijoille. Tarpeen mukaan oppiaine hyödyntää erikoisalojen termistöä, mikä helpottaa asioiden käsitteellistä tarkastelua.

Elämäkatsomustieto kehittää eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset sekä heidän katsomuksensa ja tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa ja vahvistaa itsetuntemusta. Se vahvistaa näin osaltaan opiskelijan **hyvinvointiosaamisen** kehittymistä.

Elämäkatsomustieto tukee **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista. Elämäkatsomustiedolle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opintoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelutapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät keskeisiä sosiaalisia taitoja.

Elämäkatsomustieto hyödyntää laajasti eri tietolähteitä ja kasvattaa kykyä arvioida niiden luotettavuutta. Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa elämäkatsomustiedon tavoitteistoa. Oppiaine on **monitieteinen**, ja siinä yhdistellään ja sovelletaan **luovasti** eri lukioaineista sekä tieteistä ja taiteista omaksuttua tietoa ja osaamista.

Elämäkatsomustiedon opetuksen perustana ovat ihmisoikeuksien, demokratian ja kestävän tulevaisuuden periaatteet. Niiden edistämiseksi opetus rohkaisee yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Opetus kannustaa itsetutkiskeluun, omien eettisten arvojen punnitsemiseen sekä identiteetin ja omien vakaumusten rakentamiseen. Näin elämäkatsomustieto tukee **yhteiskunnallisen osaamisen** tavoitteita, kuten aktiivista kansalaisuutta, elämän valintojen tekemistä, suuntautumista jatko-opintoihin ja mielekkäälle elämänuralle sekä hakeutumista työelämän eri aloille.

Elämäkatsomustiedon opetuksessa opiskelija saa tilaisuuden pohtia globaalin ja ekologisen oikeudenmukaisuuden merkitystä ajankohtaisissa ja arkielämään liittyvissä kysymyksissä. Oppiaine harjaannuttaa monipuolisesti **eettisyyden** taitoja. Siinä opetetaan erottamaan perustellut väitteet perustelemattomista ja kannustetaan etsimään tieteellistä näyttöä uskomusten tueksi. Elämäkatsomustieto auttaa opiskelijaa ymmärtämään **ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti luonnon monimuotoisuuden arvon ja opettaa pohtimaan keinoja, joilla yksilö ja yhteiskunta voivat toimia ekologisesti kestäväällä tavalla. Oppiaineessa sekä aktivoidaan toimintaa ilmastonmuutoksen torjumiseksi että pohditaan ilmastonmuutoksen kohtaamisen kannalta olennaisia asenteita ja tunnetaitoja.

Elämäkatsomustieto perustuu ajatukseen erilaisten kulttuurien ja katsomusten kohtaamisen ja vuoropuhelun tärkeydestä. Se tutustuttaa historiallisesti ja nykyajassa merkittäviin maailmankatsomuksiin, kulttuureihin ja kulttuuriperintökohteisiin. Oppiaine avartaa maailmankatsomusta ja opettaa ymmärtämään kulttuurisen moninaisuuden arvon. Se ohjaa toimimaan eettisesti ja kunnioittavasti niin oman kuin muidenkin kulttuurien ja yhteisöjen piirissä. Oppiaineessa pohditaan ihmiskunnan tulevaisuutta ja maailmaa muuttavia kehityskulkuja, kuten

utta mediaympäristöä, teknologian kehitystä ja ilmastonmuutosta. Näin elämäkatsomustieto vahvistaa opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämäkatsomuksensa rakentamiseen
- osaa hyödyntää, yhdistellä ja soveltaa eri tieteissä ja lukion oppiaineissa omaksuttuja tietoja oman elämäkatsomuksensa rakentamisessa
- osaa arvioida kriittisesti maailmankatsomuksiin ja omaan elämäkatsomukseen vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä
- osaa toimia rakentavasti erilaisissa ja erimielisissäkin vuorovaikutustilanteissa
- laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- kehittää kykyään reflektoida omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa
- kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestäväen tulevaisuuden rakentamista ja ilmastovastuuta.

Osaamisen arviointi

Elämäkatsomustiedossa arvioidaan sitä, kuinka laaja-alaisesti, monipuolisesti, johdonmukaisesti ja oivaltavasti opiskelija osaa pohtia katsomuksellisia kysymyksiä ja ilmaista ajatuksiaan. Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida oman elämäkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä kykyä perustella katsomuksellisia valintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon taito perustella katsomuksellisia käsityksiä kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Elämäkatsomukselliset kysymykset ovat henkilökohtaisia ja nousevat opiskelijan omasta elämästä. Niiden pohdiskelun arviointi perustuu ajattelun taitoihin, kuten johdonmukaisuuteen, kriittisyyteen, ristiriidattomuuteen ja systemaattisuuteen. Opiskelijan suorituksissa arvioidaan taitoa tarkastella ja eritellä monipuolisesti erilaisia katsomuksellisia kantoja sekä taitoa esittää niistä perusteltuja arvioita.

Elämäkatsomustiedossa arvioidaan myös katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä, joka sisältää sekä tiedollisen ulottuvuuden että ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja. Nämä otetaan huomioon opintojaksojen arvioinnissa. Arviointi rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Opintojaksot

Minä ja hyvä elämä, 2 op (OET1)

Opintojakson moduulit

- Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja hyvä elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää hyvän elämän pohtimiseen liittyvät keskeiset käsitteet ja osaa käyttää niitä oman elämäkatsomuksensa jäsentämisessä

- tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä, osaa arvioida niitä sekä tarkastella niitä suhteessa omiin elämäntavoitteisiin
- osaa arvioida erilaisia hyvän elämän edellytyksiä ja identiteettivalintoja yhdenvertaisuutta kunnioittaen
- tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä, miten ne johtavat erilaisiin hyvän elämän ihanteisiin
- ymmärtää oman identiteettinsä osa-alueita ja osaa eritellä siihen vaikuttavia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tekijöitä
- kehittää kykyään elämäntutkimukselliseen keskusteluun, vuorovaikutukseen ja näkemystensä ilmaisemiseen vastuullisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.

Keskeiset sisällöt

Minä ja hyvä elämä

- *minuus, elämäntutkimus, maailmankatsomus ja maailmankuva*
- *hyvän elämän tekijöitä ja ulottuvuuksia: tarpeet, onnellisuus, elämän merkityksellisyys, hyvinvointi ja toimintavalmiudet, erilaisia hyvän elämän malleja*
- *luonnon- ja ihmistieteellisiä, filosofisia, taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sekä sekulaareja ja uskonnollisia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita*
- *yksilöllisyys, elämänvalinnat ja elämäntutkimuksen keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys*
- *ihmisen identiteetti ja sosiaalisuus: yksilöt yhteisöissä, yksityinen ja julkinen, sosiaaliset suhteet, roolit ja normit, ihmisen yhteisöllisen aseman intersektionaalisuus*
- *ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus, opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pohtii omaa elämäntutkimustaan ja identiteettiään peilaten niitä erilaisiin hyvän elämän malleihin ja identiteetin osa-alueisiin. Tämä vahvistaa hänen itsetuntemustaan, mikä on omiaan kehittämään myös hänen hyvinvointiosaamistaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa käydään elämäntutkimuksellista keskustelua, mikä vahvistaa vuorovaikutusosaamista. Mikäli opiskelija suorittaa opintojakson itsenäisesti, hän saa eväitä elämäntutkimukselliseen keskusteluun omassa elämässään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija tuottaa pohdintaa elämäntutkimuksesta eri tavoin kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutuksellisesti. Pohdinnoissa huomioidaan oma henkilökohtainen pohdiskelu, mutta myös yleisemmällä tasolla oleva asioiden käsittely. Näitä pohdintoja arvioidaan opintojakson aikana ja sen päätteeksi. Varsinaiset tavat tuottaa pohdintoja (oppimispäiväkirjat, esseet, tehtävät, videot, keskustelut, väittelyt, kokeet tms.) sovitaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa yhdessä. Arvioinnissa käytetään myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti opiskellen, ellei opintojaksoa voida tarjota luokkaopetuksena.

Opintojakson aikana tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa sikäli, kuin siihen on mahdollisuuksia.

Minä ja yhteiskunta, 2 op (OET2)

Opintojakson moduulit

- Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle identiteetille
- ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä ja yhteiskunnallisia rakenteita voidaan tarkastella tieteellisesti ja niillä on suuri merkitys yksilön elämäkatsomukselle ja elämänvalinnoille
- osaa arvioida kriittisesti niin omia kuin muiden yhteiskunnallisia väitteitä ja katsomuksia
- osaa tulkita ja arvioida erilaisten medioiden ja muiden yhteiskunnallisten instituutioiden tarjoamaa informaatiota
- osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen osa-alueita, yhteiskunnallisia rakenteita, ideologioita ja arvoja
- ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnonvapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalien oikeudenmukaisuuden sekä kestävänsä tulevaisuuden rakentamisen periaatteita
- osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä
- osaa arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia sekä kasvattaa valmiuttaan rakentavaan ja vastuulliseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen.

Keskeiset sisällöt

Minä ja yhteiskunta

- kriittinen ajattelu ja väitteiden järkipäiväinen perustelu: ympäröivän todellisuuden jäsentäminen ja sen erilaiset vääristymät
- median ja muiden informaationlähteiden toimintalogiikka; koulun, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä kulttuuristen, mukaan lukien uskonnollisten yhteisöjen, vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämäkatsomukseen
- aikalaiskritiikki: yhteiskunnan ja eri alakulttuurien aatteita ja arvoja
- yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita: yhteiskunnalliset rakenteet, sosiaaliset tosiasiat, modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet, kuten individualismi ja yhteisön ja yhteiskunnan ero, sekä näiden vaikutus yksilön elämään
- taloudellinen ja poliittinen valta Suomessa ja globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset
- ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet; ihmisoikeusasiakirjat, kuten YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus; ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti
- globaali oikeudenmukaisuus, kestävä tulevaisuus, ilmastonmuutoksen torjunta sekä YK:n kestävänsä kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson sisällöt auttavat opiskelijaa tiedostamaan yhteiskunnallisia rakenteita ja omia vaikutusmahdollisuuksia omassa lähiympäristössään ja suomalaisessa yhteiskunnassa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso auttaa opiskelijaa ymmärtämään ihmisarvon käsitteen sekä ihmisoikeuksien sisällön. Nämä toimivat eettisen ajattelun perustana.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson sisällöt auttavat opiskelijaa tiedostamaan globaaleja rakenteita ja vaikutuskanavia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija tuottaa pohdintaa elämäkatsomuksesta eri tavoin kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutuksellisesti. Pohdinnoissa huomioidaan oma henkilökohtainen pohdiskelu, mutta myös yleisemmällä tasolla oleva asioiden käsittely. Näitä pohdintoja arvioidaan opintojakson aikana ja sen päätteeksi. Varsinaiset tavat tuottaa pohdintoja (oppimispäiväkirjat, esseet, tehtävät, videot, keskustelut, väittelyt, kokeet tms.) sovitaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa yhdessä. Arvioinnissa käytetään myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti opiskellen, ellei opintojaksoa voida tarjota luokkaopetuksena.

Opintojakson aikana tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa sikäli, kuin siihen on mahdollisuuksia.

Kulttuurit, 2 op (OET3)

Opintojakson moduulit

- Kulttuurit, 2 op (ET3), Valinnainen

Tavoitteet

Kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämäkatsomukselleen sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa*
- *osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa*
- *osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa*
- *hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus ja vähemmistökulttuurit*

- osaa hahmottaa erilaiset elämäkatsomukselliset ratkaisut ja identiteettivalinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun
- tunnistaa vihapuheen ja osaa erottaa sen sananvapauden vastuullisesta käytöstä.

Keskeiset sisällöt

Kulttuurit

- kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa, etnosentrismi ja kulttuurirelativismi
- kulttuuria koskevan tutkimuksen perusteita: tutkittavan ja tutkijan näkökulmat, kenttätyö, etnografia, kysely, haastattelu
- kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisuus, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämäkatsomukseen, Unescon maailmanperintöohjelma
- suomalaisen kulttuurin ja identiteettipolitiikan historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit
- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset tulkinnat ja vaikutukset
- etnisyyden, rasmin ja muun syrjinnän sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson keskeiset tavoitteet ja sisällöt pyrkivät lisäämään kulttuuriosaamista.

Opintojaksossa opitaan, että mikään kulttuuri ei ole immuuni vaikutuksille ja että kulttuurit ovat erilaisissa vuorovaikutussuhteissa keskenään.

Kulttuurisia ilmiöitä jäsennetään käsitteellisesti ja ne asetetaan historialliseen ja yhteiskunnalliseen kontekstiinsa. Tämä auttaa ymmärtämään eri kulttuuria edustavia ihmisiä ja rohkaisee antautumaan vuorovaikutukseen heidän kanssaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan myös ongelmia, joita vieraan kulttuurin ymmärtämiseen, kulttuurien välisiin eroihin ja eri kulttuuria edustavien ihmisten kohtaamisiin voi liittyä. Tällaisia ongelmia ovat esimerkiksi etnosentrismi ja syrjintä. Opintojaksossa pohditaan myös sananvapauden rajoja ja opetellaan tunnistamaan vihapuhetta. Nämä kaikki edistävät lukiolaisen eettistä osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso lisää opiskelijan yhteiskunnallista osaamista, kun hän tutustuu erilaisiin kulttuureihin ja ymmärtää näin myös oman yhteiskunnan monikulttuurisuutta. Opintojaksossa käsitellään myös sananvapautta, vihapuhetta ja syrjintää, joiden vähentäminen on merkittävä osa yhteiskunnallista osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija tuottaa pohdintaa elämäkatsomuksesta eri tavoin kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutuksellisesti. Pohdinnoissa huomioidaan oma henkilökohtainen pohdiskelu, mutta myös yleisemmällä tasolla oleva asioiden käsittely. Näitä pohdintoja arvioidaan opintojakson aikana ja sen päätteeksi. Varsinaiset tavat tuottaa pohdintoja (oppimispäiväkirjat, esseet, tehtävät, videot, keskustelut, väittelyt, kokeet tms.) sovitaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa yhdessä. Arvioinnissa käytetään myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti opiskellen, ellei opintojaksoa voida tarjota luokkaopetuksena.

Opintojakson aikana tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa sikäli, kuin siihen on mahdollisuuksia.

Katsomukset, 2 op (OET4)

Opintojakson moduulit

- Katsomukset, 2 op (ET4), Valinnainen

Tavoitteet

Katsomukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa eritellä maailman- ja elämäkatsomuksen sekä maailmankuvan käsitteitä, arvioida niihin liittyviä perusteita sekä erottaa katsomukselliset ja arvokysymykset mielipidekysymyksistä
- ymmärtää katsomusten, kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen jatkuvaa historiallista muuttumista sekä osaa sen perusteella eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia
- osaa eritellä ja arvioida evoluution, universaalien eettisten järjestelmien, Euroopan uuden ajan murroksen, valistuksen, tieteen sekä modernin markkinatalouden merkitystä maailmankuviin ja omaan elämäkatsomukseensa
- osaa arvioida erilaisten arvojen, maailmankuvien ja tietämisen tapojen sekä yksilöllisten, yhteisöllisten, poliittisten ja uskonnollisten ulottuvuuksien painoarvoa erilaisissa elämän- ja maailmankatsomuksissa
- osaa eritellä oman elämäkatsomuksensa ja siihen liittyvien uskomusten perusteita ja muotoutumista sekä ymmärtää, että elämäkatsomuksen lähtökohdat olisivat voineet poiketa nykyisistä.

Keskeiset sisällöt

Katsomukset

- katsomuksellinen käsitteistö; katsomukset perustavina tapoina käsittää maailma ja katsomuksellisten kysymysten luonne
- ihmiskunnan katsomuksellisuuden muotoutuminen: evoluution, kielen ja joustavan yhteistyön merkitys ihmislajin kehityksessä; animismi, teismi, ateismi
- katsomusten historiaa: universaalien katsomusten ja moraalijärjestelmien synty, modernin subjektin ja tieteellisen maailmankuvan synty, edistysusko ja yhteiskunnan osa-alueiden eriytyminen uudenlaisten katsomusten taustana
- poliittisia maailmankatsomuksia, kuten liberalismi, sosialismi ja nationalismi; katsomusten ilmeneminen elämäntavassa, taiteessa, urheilussa sekä suhteessa luontoon ja ympäristöön

- *elämäkatsomuksen jäsentäminen katsomushistorian näkökulmasta; oman elämäkatsomuksen taustalla olevat satunnaiset historialliset seikat*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Erilaiset katsomukset ovat merkittävä tekijä globaalissa toiminnassa ja kuuluvat tärkeänä osana kulttuuriin. Opintojakso auttaa opiskelijaa hahmottamaan katsomusten merkitystä ja huomioimaan ne omassa toiminnassaan.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan niihin kulttuuriin ja yhteiskunnallisiin tekijöihin, jotka ovat vaikuttaneet ja vaikuttavat katsomusten muotoutumiseen niin yhteiskunnan kuin yksilönkin tasolla. Moduulissa käsiteltävät asiat auttavat opiskelijaa arvioimaan oman katsomuksensa perusteita ja rakentamaan omaa identiteettiään, mikä tukee opiskelijan hyvinvointia.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso tutustuttaa opiskelijan yhteiskunnassa vaikuttaviin katsomuksellisiin tekijöihin. Sitä kautta opiskelija oppii huomioimaan nämä tekijät yhteiskunnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija tuottaa pohdintaa elämäkatsomuksesta eri tavoin kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutuksellisesti. Pohdinnoissa huomioidaan oma henkilökohtainen pohdiskelu, mutta myös yleisemmällä tasolla oleva asioiden käsittely. Näitä pohdintoja arvioidaan opintojakson aikana ja sen päätteeksi. Varsinaiset tavat tuottaa pohdintoja (oppimispäiväkirjat, esseet, tehtävät, videot, keskustelut, väittelyt, kokeet tms.) sovitaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa yhdessä. Arvioinnissa käytetään myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti opiskellen, ellei opintojaksoa voida tarjota luokkaopetuksena.

Opintojakson aikana tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa sikäli, kuin siihen on mahdollisuuksia.

Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (OET5)

Opintojakson moduulit

- Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonnot ja uskonnottomuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kykyä lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonottomia maailmankatsomuksia sekä kykyä verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämäntutkimukseensa
- tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen sekä uskontokritiikkiin
- hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustellun kantansa
- perehtyy suuriin maailmanuskontoihin ja hahmottaa niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- perehtyy ateismin, agnostismin ja humanismin historiaan
- ymmärtää, että uskonottomuus ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on vahva kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys.

Keskeiset sisällöt

Uskonnot ja uskonottomuus

- keskeisiä uskonnollisten ilmiöiden ymmärtämiseen liittyviä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja jumala
- kristinuskon ja islamin sekä buddhalaisuuden ja hindulaisuuden historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys, jakautuminen ja peruspiirteet; Itä-Aasian katsomusperinteiden yleiset piirteet
- ateismi, agnostismi, uskonottomuus ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet
- uskonnon ja uskonottomuuden näkyminen ja vaikutus arkielämässä, politiikassa ja oikeudenkäytössä: liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, tapaususkonnollisuus, uudet uskonnolliset liikkeet, sekularisaatio ja julkisen vallan tunnustuksettomuuden periaate

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa perehdytään sekä suuriin maailmanuskontoihin että uskonottomiin katsomuksiin ja hahmotetaan niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson sisällöt kehittävät opiskelijan kykyä verrata uskonnollisia ja uskonottomia katsomuksia omaan elämäntutkimukseensa ja kykyä muodostaa perusteltu kantansa niihin. Näin opintojakso tukee yhteiskunnallisen osaamisen tavoitteita, kuten elämän valintojen tekemistä ja aktiivista kansalaisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija tuottaa pohdintaa elämäntutkimuksesta eri tavoin kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutuksellisesti. Pohdinnoissa huomioidaan oma henkilökohtainen pohdiskelu, mutta myös yleisemmällä tasolla oleva asioiden käsittely. Näitä pohdintoja arvioidaan opintojakson aikana ja sen päätteeksi. Varsinaiset tavat tuottaa pohdintoja (oppimispäiväkirjat, esseet, tehtävät, videot, keskustelut, väittelyt, kokeet tms.) sovitaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa yhdessä. Arvioinnissa käytetään myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti opiskellen, ellei opintojaksoa voida tarjota luokkaopetuksena.

Opintojakson aikana tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa sikäli, kuin siihen on mahdollisuuksia.

Tulevaisuus, 2 op (OET6)

Opintojakson moduulit

- Tulevaisuus, 2 op (ET6), Valinnainen

Tavoitteet

Tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu tulevaisuuden tutkimisen keinoihin ja tehtäviin sekä ymmärtää, että vaikka tulevaisuutta on vaikea ennustaa, siihen voidaan vaikuttaa arvoilla, teoilla ja valinnoilla*
- *hahmottaa erilaisia suhtautumistapoja teknologian kehitykseen ja osaa arvioida, miten tekninen muutos vaikuttaa yhteiskuntaan, kulttuuriin ja ympäristöön*
- *omaksuu valmiuksia, niin asenteita, tietoja kuin tunnetaitojakin, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen ja ymmärtää ilmastonmuutoksen vaikutuksia sekä sen torjumisen keinoja ja niiden esteitä*
- *osaa arvioida tieteellis-teknologisen vallankumouksen vaikutusta nykyaikaisiin yhteiskuntiin, maailmankatsomuksiin ja omaan elämäntavotukseensa*
- *ymmärtää utopioiden ja dystopioiden merkityksen historiallisten, ajankohtaisten ja tulevaisuuden kysymysten heijastajina.*

Keskeiset sisällöt

Tulevaisuus

- *tulevaisuuden tutkimus, heikot ja vahvat signaalit, tulevaisuustyö; mahdollisia, todennäköisiä ja toivottavia tulevaisuuden skenaarioita*
- *tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin*
- *tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin*
- *yhteiskunnan, talouden rakenteiden ja työn muutos: esimerkiksi robotiikka, eriarvoistuminen, muutokset työn ja varallisuuden jaossa*
- *globaalisti vaikuttavat ekologiset muutokset: ilmastonmuutos, massasukupuutot, diversiteetin heikkeneminen, kansainvaellukset*
- *yksilön valinnat ja yhteistyö paremman tulevaisuuden puolesta; tekninen kehitys hyvän elämän mahdollistajana*
- *erilaisia fiktiivisiä tulevaisuuden kertomuksia ja niiden kritiikkejä, dystopiat ja utopiat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan hyvää elämää, yhteiskuntaa, kulttuureja, katsomuksia ja ympäristöä tulevaisuuden näkökulmasta. Opintojakso kattaa näin kaikki elämäntavotuksen kannalta

keskeiset aihealueet, mutta huomio kiinnitetään nyt erilaisiin tulevaisuuden skenaarioihin, jotka ohjaavat yksilöiden toimintaa, talouselämää ja yhteiskunnallista päätöksentekoa jo tällä hetkellä.

Opintojakso auttaa opiskelijaa tunnistamaan, erittelemään ja arvioimaan erilaisia vastauksia tulevaisuuden hyvinvointia, yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta, moraalialia, ympäristöä ja kulttuuria koskeviin kysymyksiin. Tällä tavalla opintojakso edistää kaikkia laaja-alaisen osaamisen tavoitteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelija tuottaa pohdintaa elämänkatsomuksesta eri tavoin kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutuksellisesti. Pohdinnoissa huomioidaan oma henkilökohtainen pohdiskelu, mutta myös yleisemmällä tasolla oleva asioiden käsittely. Näitä pohdintoja arvioidaan opintojakson aikana ja sen päätteeksi. Varsinaiset tavat tuottaa pohdintoja (oppimispäiväkirjat, esseet, tehtävät, videot, keskustelut, väittelyt, kokeet tms.) sovitaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa yhdessä. Arvioinnissa käytetään myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti opiskellen, ellei opintojaksoa voida tarjota luokkaopetuksena.

Opintojakson aikana tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa sikäli, kuin siihen on mahdollisuuksia.

7.4. Filosofia (FI)

Oppiaineen tehtävä

Filosofia tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen luo pohjan maailmaa, yhteiskuntaa ja ihmistä koskevien käsitysten ymmärtämiselle ja niiden järkiperaiselle arvioinnille. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan kriittisesti erilaisten käsitysten perusteluja.

Kriittisen ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa jäsentämään nykypäivän informaatiotulvaa sekä erottamaan tosiasiaväitteet mielipiteistä. Näin filosofian opiskelu edistää opiskelijan yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia. Argumentaation ja pätevän päättelyn opiskelu kehittävät kykyä ymmärtää ja ilmaista mutkikkaitakin ajatuskulkuja.

Perinteisesti filosofiaa on kutsuttu kaikkien tieteiden äidiksi. Siksi sen luonteeseen kuuluu jo lähtökohtaisesti eri tiedonalojen integraatio, joka tukee laajojen käsitteellisten kokonaisuuksien ja yhteyksien hahmottamista. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, miten eri tieteiden ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan. Tämä tukee eri tieteiden omaksumista, mikä helpottaa lukiolaisen siirtymistä jatko-opintoihin. Filosofian tuntemus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä.

Filosofian opiskelu vahvistaa opiskelijan käsitystä omasta identiteetistään. Se harjaannuttaa eettiseen pohdintaan ja auttaa ymmärtämään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofia kehittää arvostelukykyä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Tämä tukee opiskelijan yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkiperaiseen keskusteluun. Koska filosofisiin kysymyksiin on harvoin yksinkertaisia vastauksia, opiskelija oppii muodostamaan ja perustelemaan omia käsityksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Monimutkaisten kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijan luottamusta omiin ajattelutaitoihinsa. Oppiaineen luonteeseen sopivat keskustelevat ja dialogiset työtavat.

Laaja-alainen osaaminen

Filosofian opiskelu tukee monipuolisesti opiskelijan **vuorovaikutusosaamista sekä** kasvua sivistyneeksi, vastuulliseksi ja yhdenvertaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi. Oppiaine korostaa dialogisuutta ja hyvää argumentaatiota, mikä edistää opiskelijan sitoutumista kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia yhdistelee tiedonaloja sekä tukee eri tieteiden omaksumista ja elinikäistä oppimista. Sen opiskelu kehittää kielellistä ilmaisua, analyttistä ajattelua ja loogista päättelykykyä.

Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Vaikka filosofia hyödyntää oman traditionsa ja muiden tieteenalojen termistöä, sen tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä kieli. Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen.

Hyvää elämää ja yhteiskuntaa koskevat pohdinnat kuuluvat perinteisesti filosofian ytimeen. Filosofian opiskelu tukee hyvinvointiosaamista kehittämällä opiskelijan ymmärrystä itsestään, ajattelustaan ja suhteestaan muihin. Ymmärryksen kasvu liittyy ihmisen kasvuun kokonaisuutena ja ohjaa hyveisiin ja hyvinvointiin. Filosofian keskusteleva ja hyvää argumentaatiota korostava opiskelutapa tukee opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutustaitoja sekä opettaa erilaisten näkemysten arvostamista. Samalla kannustetaan opiskelijaa sitoutumaan kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia kehittää epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

Filosofiaan kuuluu perinteisesti **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistava, eri tiedonaloja integroiva lähestymistapa. Sen opiskelu rakentaa luontevasti siltoja eri tieteenalojen välille. Filosofia auttaa omaksumaan erilaisia tiedonhankintatapoja sekä yhdistämään eri tieteiden tuloksia, mikä helpottaa laajojen kokonaisuuksien hahmottamista. Filosofisen ajattelun vahva johdonmukaisuuden vaatimus kehittää kykyä ymmärtää erilaisten argumenttien perusteita ja erottaa tosiasiaväitteet mielipiteistä. Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun.

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta filosofian opetuksessa sitoudutaan järkipäiseen eettiseen ajatteluun, joka perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestäväen tulevaisuuden kunnioittamiseen. Oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja aktiivisen kansalaisuuden ihanteet ovat paitsi tarkastelun kohteita myös tavoitteita, joihin opetus pyrkii kasvattamaan. Filosofia kehittää luovan, kriittisen ja itsenäisen ajattelun kykyä, joka vahvistaa valmiuksia jatko-opintoihin, mielekkääseen urasuunnitteluun ja tulevaisuuden työelämän muutoksiin.

Etiikka on filosofian perinteinen osa-alue ja siksi keskeinen osa filosofian opiskelua. Filosofia opettaa arvojen, normien ja merkitysten käsitteellistä jäsentämistä. **Eettinen** pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Oppiaineen kriittinen perinne ohjaa opiskelijaa itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestäväen toimintaan. Filosofian opiskelu auttaa hahmottamaan moniulotteisia ongelmia ja luomaan niistä kokonaisjäsennyttä. Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa **ympäristöosaamisen** tavoitteita.

Gloobaali- ja kulttuuriosaamisen näkökulmasta filosofian opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään, että on olemassa erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta. Se kehittää herkkyyttä havaita yhtäläisyyksiä ja eroja maailman ilmiöissä. Filosofian osa-alueista erityisesti etiikka ja yhteiskuntafilosofia tarkastelevat ihmisten ja kulttuurien monimuotoisuutta sekä kannustavat ennakkoluulottomaan suhtautumiseen erilaisiin elämänilmiöihin. Filosofiset ajatuskokeet johdattavat hahmottelemaan mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja.

Tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia sekä niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina
- osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja
- hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot, mikä auttaa kehittämään omaa ajattelua, arvioimaan sitä kriittisesti sekä pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä
- kykenee arvioimaan moraalisia ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja sekä sitoutumaan eettisiin periaatteisiin
- oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa tai ristiriitaista
- kehittää kykyään ilmaista näkemyksiään järkiperaisesti perustellen.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä hahmottaa ja täsmentää informaatiota käsitteellisesti sekä eritellä ja pohtia sitä kriittisesti. Lisäksi arvioidaan taitoa tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia ja muotoilla niitä käsitteellisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus sekä taito esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida omaa ajatteluaan ja rohkaisee häntä oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Opintojaksojen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Opintojaksot

Johdatus filosofiaan ja psykologiaan sekä tieteelliseen ajatteluun, 4 op (OFI1PS1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Etiikka, 2 op (OFI2)

Opintojakson moduulit

- Etiikka, 2 op (FI2), Pakollinen

Tavoitteet

Etiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin

- osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta sekä hahmottaa normatiivisten ja kuvailevien väitteiden eron
- osaa esittää suullisesti ja kirjallisesti johdonmukaisia eettisiä argumentteja sekä perustella moraalien velvoittavuutta
- oppii jäsentämään oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla
- osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioimaan filosofisen etiikan välinein
- osaa soveltaa etiikkaa yhteiskuntaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.

Keskeiset sisällöt

Etiikka

- moraalien luonne normijärjestelmänä; moraalien, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi
- moraalien tarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet
- filosofisia teorioita elämän hyvyydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta
- etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat
- ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet
- etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso kehittää luontevasti opiskelijoiden eettisyyttä tutustuttamalla heidät eettiseen pohdintaan monipuolisesti. Opintojaksolla tutustutaan myös ympäristöfilosofiaan. Sitä kautta opiskelijan ympäristöosaaminen laajenee. Hän oppii tarkastelemaan ympäristöön liittyviä kysymyksiä filosofisesti ja eettisesti.

Vuorovaikutusosaaminen

Ihmisten välisen vuorovaikutuksen lähtökohtana on eettinen toiminta. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuksessa vaikuttavia eettisiä piirteitä ja sitä kautta hän voi kehittää omia vuorovaikutustaitojaan. Lisäksi eettisistä kysymyksistä keskusteleminen ja argumentoiminen kehittää opiskelijan vuorovaikutustaitoja. Opintojaksolla työskennellään paljon ryhmissä.

Hyvinvointiosaaminen

Moraalinen toiminta lisää ihmisen hyvinvointia. Opiskelija saa lisää ulottuvuutta oman moraalisen toimintansa pohtimiseen ja toteuttamiseen ja voi sitä kautta pohtia omaa hyvinvointiaan. Myös ympäristöfilosofinen pohdinta voi olla merkityksellistä opiskelijan hyvinvoinnille.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettiset kysymykset yhdistävät kaikkia ihmisiä, vaikka niihin suhtaudutaankin eri kulttuureissa eri tavalla. Opiskelija oppii miettimään eettisiä kysymyksiä laajasti koko ihmiskuntaa koskevinä kysymyksinä ja miettimään moraalien velvoittavuutta yli kulttuurirajojen. Luontoon ja eläimiin liittyvät kysymykset ovat globaaleja. Niiden filosofisessa pohdinnassa mietitään koko ihmiskunnan ja maapallon tulevaisuutta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Moraaliset kysymykset ovat yhteiskunnallisia kysymyksiä. Niiden pohtiminen vahvistaa opiskelijan sitoutumista yhteiskunnalliseen toimintaan. Hän oppii luottamaan omaan eettiseen pohdintaansa ja motivoituu sitä kautta vaikuttamaan yhteiskunnassa erityisesti asioihin, joissa hän kokee tapahtuvan moraalista vääryyttä. Hänen ymmärryksensä omasta roolistaan moraalisena toimijana yhteiskunnassa vahvistuu.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa huomioidaan opiskelijan tiedot ja ajattelun taidot. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön opintojakson aikana. Näyttöä voi antaa kirjallisilla tuotoksilla, suullisesti ja vuorovaikutteisesti. Opiskelijoille annetaan mahdollisuus osallistua opintojakson arvioinnin suunnitteluun. Se ohjaa opiskelijoita lisäksi suunnittelemaan omaa opiskeluaan ja asettamaan itselleen tavoitteita.

Opintojakson aikana käytetään myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Opintojaksolla työskennellään paljon vuorovaikutuksessa, jolloin opiskelijat voivat arvioida toistensa vuorovaikutusta ja argumentointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson voi suorittaa, kun on suorittanut FI1 moduulin mukaiset opinnot. Se on suunnattu erityisesti toisen vuoden opiskelijoille. Sen kanssa läheisesti sisällöllisessä yhteydessä on TE3 Terveys ja yhteiskunta - moduuli, jonka yhtenä keskeisenä teemana ovat eettiset kysymykset. Nämä opintojaksot olisi hyvä pystyä suorittamaan samassa periodissa tai niin, että tämä opintojakso suoritetaan ennen OTE3 -opintojaksoa. Se mahdollistaa terveystiedon opiskelijoille paremman perustan oman opintojaksonsa sisältöjen ymmärtämiseksi.

Opintojakso suositellaan suoritettavaksi opetukseen osallistuen. Poikkeustapauksissa opiskelija voi sopia opettajan kanssa opintojakson itsenäisestä suorittamisesta. Myös silloin arviointi perustuu monipuoliseen tietojen ja taitojen osoittamiseen.

Opintojaksossa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Yhteistyö voi olla esimerkiksi valmiiden materiaalin käyttämistä, vierailuja tai vierailijoita.

Yhteiskuntafilosofia, 2 op (OFI3)

Opintojakson moduulit

- Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteiskuntafilosofia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy joihinkin yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin*
- *oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vapautta, tasa-arvoa ja vallankäyttöä yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa*
- *pystyy arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta*
- *osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin*
- *ymmärtää oikeuksien merkityksen yhteiskunnan perustana.*

Keskeiset sisällöt

Yhteiskuntafilosofia

- yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimusteoriat
- vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot
- ihmisoikeudet, kansalaisoikeudet ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina
- poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat
- hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio
- ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan yhteiskuntaa laajasti eri näkökulmista, jolloin opiskelija oppii ymmärtämään yhteiskunnan toimintaa syvällisesti. Se rohkaisee opiskelijaan osallistumaan aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän saa myös käsitteellisiä välineitä analysoida yhteiskunnallisia ilmiötä ja puolustaa tärkeitä yhteiskunnallisia arvoja, kuten tasa-arvoa, vapautta ja demokratiaa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskuntafilosofia antaa opiskelijalle välineitä ymmärtää erilaisia yhteiskuntia ja kasvattaa näin hänen globaali- ja kulttuuriosaamistaan. Opintojaksossa tutustutaan myös ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ilmiöihin, jotka näkyvät globaalilla tasolla ja vaikuttavat kaikkialla maailmassa. Opiskelija oppii näkemään, miten yhteiskunnalliset ilmiöt muodostavat globaalin verkon.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Myös yhteiskunta muodostaa ihmisen ympäristön. Yhteiskuntafilosofia auttaa opiskelijaa ymmärtämään hänen sosiokulttuurista ympäristöään paremmin. Yhteiskunnan arvot ja ihanteet näkyvät myös moraalisisessa ajattelussa. Niihin tutustuminen kehittää opiskelijan eettistä osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa painottuvat opiskelijan tiedot ja ajattelun taidot. Opiskelija voi osoittaa tietojaan ja taitojaan monipuolisilla tavoilla kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti. Opintojaksossa pyritään työskentelemään hyvin paljon vuorovaikutteisesti.

Opiskelijat voidaan ottaa mukaan suunnittelemaan opintojakson arviointiin liittyviä asioita. Se ohjaa opiskelijaa suunnittelemaan omaan opiskeluaan ja ottamaan siitä vastuuta laajemmin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson voi suorittaa, kun on suorittanut FI1 moduulin mukaiset opinnot. Opintojakso on suunnattu toisen ja kolmannen vuoden opiskelijoille.

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti. Tarvittaessa opintojakson voi kuitenkin suorittaa itsenäisesti opettajan kanssa sovittavalla tavalla. Myös silloin opiskelija osoittaa tiedollista ja taidollista osaamistaan monipuolisilla tavoilla.

Opintojaksossa voidaan tehdä yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Yhteistyö voi olla esimerkiksi valmiisiin aineistoihin tutustumista tai etä- ja lähivierailuja.

Tieto ja totuus, 2 op (OFI4)

Opintojakson moduulit

- Totuus, 2 op (FI4), Valinnainen

Tavoitteet

Totuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa erottaa mielipiteet tosiasiaväittämistä ja ymmärtää tarpeen perustella tosiasiaväittämät
- ymmärtää kielen ja merkitysten roolin todellisuuden hahmottamisessa
- osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita totuudesta, tiedosta, todellisuuden luonteesta ja tieteestä
- osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta
- osaa arvioida havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden suhdetta totuuteen
- oppii arvioimaan tilanteita, joissa eri tutkimukset antavat erilaisia tuloksia ja toimintavaihtoehtoja.

Keskeiset sisällöt

Totuus

- kieli, merkitys ja totuus
- totuuden luonne ja totuusteoriat; totuuden lähestyminen; välttämätön ja kontingentti totuus
- todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealismi
- tiedon lähteet, tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen, tiedon suhde varmuuteen
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmiä sekä tieteellinen päättely; tieteen etiikka
- tieteen menetelmien ja teorioiden luotettavuus ja suhde todellisuuteen
- selittäminen, ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta erilaisissa tieteissä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tieto-oppi ja tieteenfilosofia ovat kaiken tieteellisen toiminnan taustalla. Niihin tutustuminen auttaa opiskelijaa ymmärtämään tieteiden toimintaa ja yhteyttä syvällisemmin. Filosofia rohkaisee opiskelijoita luovaan ja itsenäiseen ajatteluun.

Vuorovaikutusosaaminen

Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää opiskelijan ilmaisua ja toisen kuuntelemista. Argumentoinnissa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen. Opintojaksolla myös keskustellaan runsaasti monimutkaisista asioista, jolloin vuorovaikutusosaaminen kehittyy koko ajan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Filosofia auttaa opiskelijoita ymmärtämään erilaisia ajattelutapoja eri kulttuureiden tai kulttuurin osa-alueiden välisessä dialogissa. Se auttaa myös ymmärtämään erilaisia näkökulmia ja suhtautumaan avoimesti erilaisiin näkemyksiin globaalissa maailmassa.

Hyvinvointiosaaminen

Filosofia tuo selkeästi esille, kuinka epävarmaa tieto on. Se opettaa sietämään epävarmuutta ja lisää siten valmiutta kohdata ja sietää epävarmuutta elämässä muutenkin. Epävarmuuden sietäminen on hyvinvointiosaamisen ydintä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa huomioidaan monipuoliset tavat osoittaa tietoaan ja ajattelun taitojaan. Opiskelija voi osoittaa tietojään ja taitojaan kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti. Vuorovaikutus on filosofisen pohdinnan ydintä ja sitä hyödynnetään opintojaksossa paljon. Sen osalta voidaan hyödyntää myös vertaisarviointia, jossa opiskelija saa toisilta palautetta argumentoinnistaan.

Opiskelijoille voidaan tarjota mahdollisuus osallistua opintojakson arvioinnin suunnitteluun. Se ohjaa opiskelijoita suunnittelemaan ja kehittämään omaa opiskeluaan uudella tavalla. Opintojaksolla voidaan käyttää myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson voi suorittaa, kun on suorittanut FI1 moduulin mukaiset opinnot. Opintojakso on suunnattu erityisesti toisen ja kolmannen vuoden opiskelijoille.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella. Erityistapauksissa itsenäisestä suorittamisesta voi neuvotella opettajan kanssa. Siinäkin tapauksessa opiskelija osoittaa tietojään ja taitojaan monipuolisilla tavoilla.

Opintojaksossa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Yhteistyössä voi olla kyse esim. valmiiden materiaalien hyödyntämisestä tai etä- tai lähivierailuista.

Filosofian kertaus, 2 op (OFI5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee filosofisen näkökulman ottamista
- Opiskelija harjoittelee vastaamaan ylioppilaskokeen tehtäviin
- Opiskelija syventää filosofian työtapojen hallintaa
- Opiskelija vahvistaa minäpystyvyyttään filosofian osajana

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tutustutaan filosofian ylioppilaskokeen rakenteeseen ja erilaisiin tehtävätyyppeihin
- harjoitellaan vastaamaan erilaisiin tehtävätyyppeihin
- harjoitellaan argumentaatiota, eksplikointia ja problematisointia
- kerrataan filosofian keskeisiä käsitteitä ja teorioita

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys on merkittävä osa filosofiaa. Opintojaksossa opiskelija syventää eettistä osaamistaan yhdistämällä filosofian eri osa-alueiden sisältöjä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Filosofian kokonaisuuden hallinta ja filosofian työtapojen syvämpi harjoittelu vahvistaa opiskelijan luovaa osaamista. Kokonaisnäkömyksen muodostaminen filosofiasta antaa opiskelijalle laajemman kuvan monimutkaisista ongelmista ja hän oppii pohtimaan erilaisia mahdollisuuksia ratkaista ne.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja käsitys filosofiasta auttaa opiskelijaa hahmottamaan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja niiden taustoja paremmin. Filosofia vahvistaa opiskelijan toimijuuden taitoja ja motivoi häntä ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin asioihin hänen lähiympäristössään, mutta myös laajemmalla tasolla sekä tekemään aloitteita ja viemään niitä eteenpäin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojaksolla korostuu formatiivinen arviointi, jonka tavoitteena on kehittää opiskelijan ajattelun taitoja, filosofian laaja-alaista ymmärrystä sekä opiskelijan minäpystyvyyden kokemusta. Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää opiskelijalta aktiivista työskentelyä opintojakson aikana ja opintojaksolla tehtyjen tehtävien tunnollista tekemistä. Opintojaksoon voi liittyä preliminäärikoe, johon opiskelijan tulee osallistua suoritusmerkinnän saadakseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu ylioppilaskirjoituksissa filosofiaa kirjoittaville opiskelijoille. Opiskelija voi suorittaa opintojakson pääasiassa itsenäisesti, mutta kuitenkin opettajan ohjauksessa. Itsenäisestä suorittamisesta sovitaan yhdessä opettajan kanssa.

Opintojaksossa voidaan tehdä yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Osa opetuksesta voi olla koulun ulkopuolisen tahon tuottamaa etä- tai lähiopetusta tai verkkomateriaalia. Opintojaksolla voidaan hyödyntää myös vierailuja tai vierailijoita.

Filosofian olympialaiset, 2 op (OFI6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee tuottamaan filosofista tekstiä
- Opiskelija harjoittelee analysoimaan filosofisia tekstejä
- Opiskelija harjaantuu filosofiseen argumentaatioon

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Filosofian olympialaisiin tutustuminen
- Sitaatti esseeseen aiheena
- Esseeseen kirjoittaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Valmistautuminen filosofian olympialaisiin tapahtuu ryhmässä, johon kuuluu muita filosofiasta kiinnostuneita nuoria. Uusiin nuoriin tutustuminen vaatii vuorovaikutusta. Uusien ihmisten kanssa keskusteleminen filosofista teemoista ohjaa nuorta harjoittamaan omia vuorovaikutustaitojaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Filosofiaan tutustuminen laaja-alaisesti ja esseeseen kirjoittaminen sitaattien pohjalta rohkaisee nuorta luovaan ajatteluun ja ilmaisuun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritusmerkinnän saamisen edellytyksenä on, että opiskelija on osallistunut filosofian olympialaisten valmennukseen ja esittää siitä todistuksen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija voi osallistua Sodankylän lukiossa BSPEE -kirjoituskilpailuun - tai johonkin vastaavaan - jolla valitaan opiskelijat Suomen filosofian olympialaisvalmennusryhmään. Mikäli opiskelija tulee valituksi valmennusryhmään, hänen on mahdollista saada suoritus tästä opintojaksosta. Valmennuksesta huolehtii olympialaisvalmennustiimi. Opintojakso suoritetaan siis oman lukion ulkopuolella yhteistyössä filosofian tiedeolympialaisten valmennustiimin kanssa.

Etiikka ja terveys, 4 op (OFI2TE3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.5. Fysiikka (FY)

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkityksen jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Fysiikan opetus antaa opiskelijalle valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla sekä hyödyntää fysiikan osaamistaan työelämässä. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan ymmärrys fysiikan käsitteistä rakentuu ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijan aikaisemmat kokemukset,

uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat johdonmukaiseksi käsitykseksi ympäröivästä todellisuudesta opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa ja fysiikan teorioiden avulla.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista sekä luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuutta noudattaen.

Laaja-alainen osaaminen

Fysiikan opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Opetus kehittää **yhteiskunnallista osaamista** antamalla opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon.

Opiskelijoiden oma tutkimuksellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.

Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja ympäristöstä, käyttämään fysiikan osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta. Fysiikan opetus tukee näin **eettisyyttä ja ympäristöosaamista, globaali- ja kulttuuriosaamista** sekä **hyvinvointiosaamista**.

Fysiikan opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja. **Monitieteinen ja luova osaaminen** saa tukea fysiikan opiskelusta myös tieto- ja viestintäteknologian osalta. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.

Tavoitteet

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät fysiikan merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä fysiikan tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle
- tunnistaa fysiikan osaamistaan sekä kykenee asettamaan omia tavoitteitaan, kohtaamaan oppimishaasteitaan ja soveltamaan fysiikan opiskelustrategioita
- perehtyy fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä
- saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan sovelluksiin vierailujen, korkeakoulu yhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja fysiikkaa soveltaville aloille

- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi
- osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa
- tunnistaa virhelähteiden vaikutuksen mittauksiin
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää fysiikan keskeisiä käsitteitä johdonmukaisesti ja oikeissa yhteyksissä
- jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla
- ymmärtää fysiikan ilmiöitä ja periaatteita teknologisten sovellusten taustalla
- osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ja simulaatioita ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen
- osaa käyttää asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa fysiikan osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä. Samalla opiskelija harjaantuu itsearviointiin.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Fysiikka luonnontieteenä / ympäristö ja yhteiskunta, 2 op (OFY1FY2)

Opintojakson moduulit

- Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1), Pakollinen
- Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka luonnontieteenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä
- tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin
- tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin
- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä
- tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja
- osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.

Paikallinen lisäys

- Paperin ja kynän käyttö perusteluiden hahmottamiseen /siirto sähköiseen ympäristöön. Sähköisten apuvälineiden käytön hallinta.

Keskeiset sisällöt

Fysiikka luonnontieteenä

Keskeiset sisällöt

- suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä
- mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi
- graafinen malli ja lineaarinen malli
- yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteutus

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Keskeiset sisällöt

- energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen
- energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen
- energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastonmuutokseen

Paikallinen lisäys

- Perusluonnontieteellisen tiedon tärkeys kaikilla osa-alueilla. "Mittakaavat" universumissa (ajalliset jne...)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus mahdollisuuksien mukaisesti. Luonnontieteellisellä perustietämyksellä merkitystä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

Vuorovaikutusosaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus mahdollisuuksien mukaisesti. Vuorovaikutusosaamista lisää luonnontieteellinen perustietämys.

Hyvinvointiosaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus mahdollisuuksien mukaisesti. Mittakaavakäsitys. Hyvinvointiosaamista lisää luonnontieteellinen perustietämys

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus mahdollisuuksien mukaisesti. Mittakaavakäsitys. Ymmärrys globaalisesti kulttuureista on yhteydessä luonnontieteelliseen perustietämykseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus mahdollisuuksien mukaisesti. Mittakaavakäsitys. Luonnontieteellinen perustietämys lisää ymmärrystä ympäristöasioista ja eettisyydestä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus mahdollisuuksien mukaisesti, Muita tieteitä voi ymmärtää paremmin, os omaa tietämystä perusluonnontieteestä fysiikka.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

"Aktiivisuus" / vuorovaikutteisuus / kiinnostus / osallistuminen, kurssikoe. Kurssikoe on pääsääntöisesti abittikoe. Kokeen suoritus ja osallisuus on välttämätön ehto numeroarvosanalle. Muussa tapauksessa merkintä T (täydennettävä).

Opintojakson vapaa kuvaus

Fysiikan lainalaisuuksia / universumi / mittakaavat / energia ja ympäristö.

Energia ja lämpö, 2 op (OFY3)

Opintojakson moduulit

- Energia ja lämpö, 2 op (FY3), Valinnainen

Tavoitteet

Energia ja lämpö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä*
- *osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa*
- *tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastonmuutoksessa.*

Paikallinen lisäys

- Paperin ja kynän käyttö asioiden ja perusteluiden hahmottamiselle / sähköiseen ympäristöön siirto. Apuvälineiden hallinta

Keskeiset sisällöt

Energia ja lämpö

Keskeiset sisällöt

- *voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana*
- *mekaaninen työ*
- *termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttajat*
- *lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine*
- *energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä*
- *aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset*
- *lämpölaajeneminen*
- *kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö*

Paikallinen lisäys

- Millainen on ihmisen vaikutus maapalloon /ilmastomuutokseen. Totta vai tarua vai tiedon puutetta maapallon historiasta ja ajallisista mittakaavoista?

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Paikallinen /arktinen / kansainvälinen ulottuvuus mahdollisuuksien mukaisesti. Lämpöenergian tuottamismenetelmillä on suuri merkitys niin taloudellisesti kuin yhteiskunnallisestikin.

Vuorovaikutusosaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus mahdollisuuksien mukaisesti. Tiedonvaihto / tietämys lämpöenergiasta on tärkeää.

Hyvinvointiosaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus mahdollisuuksien mukaisesti. Mittakaavakäsitys. Lämpöenergian tuottaminen on ensiarvoisen tärkeää talouden ja hyvinvoinnin kannalta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus mahdollisuuksien mukaisesti. Mittakaavakäsitys. Energian tuottamismenetelmät.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus mahdollisuuksien mukaisesti. Mittakaavakäsitys. Lämpöenergian käyttö ja tuottaminen lämpimissä / köyhissä väkirikkaissa maissa vastakohtana kylmissä / vauriissa maissa. Tarvitaan lämpöfysiikan tietämystä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus mahdollisuuksien mukaisesti. Monitieteellisyys on ehdoton vaatimus luovalle osaamiselle etenkin sovellusten suhteen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

"Aktiivisuus", kiinnostuneisuus, osallistuminen ja koe. Pääsääntöisesti koe on abittikoe. Koe ja osallistuminen ovat edellytys numeroarvosanaan. Muutoin merkintä T (täydennettävä).

Opintojakson vapaa kuvaus

Lämpö on yksi tärkeimpiä energiamuotoja. Miten lämpöenergiaa voisi tuottaa maantieteellisesti / ajallisesti / taloudellisesti kestäväällä tavalla. Lämpöopin peruseräperiaatteet. Entropia.

Voima ja liike, 2 op (OFY4)

Opintojakson moduulit

- Voima ja liike, 2 op (FY4), Valinnainen

Tavoitteet

Voima ja liike

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä
- osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittausaineistosta
- ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa
- tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.

Paikallinen lisäys

- Kynän ja paperin käyttö hahmottamiseen ja perustelemiseen / siirto sähköiseen ympäristöön. Apuvälineiden käytön hallinta.

Keskeiset sisällöt

Voima ja liike

Keskeiset sisällöt

- tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike
- kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait
- voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö
- paino ja kitka
- liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia
- mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate
- liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset

Paikallinen lisäys

- Liikenneturvallisuus ja taloudellisuus / arktinen ulottuvuus perustuen fysiikan lakeihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus mahdollisuuksien mukaisesti. Liikenne / liike, voima ja energia on yhteiskunnan kannalta ratkaisevan tärkeää. Tässäkään ei voi rikkoa fysiikan lakeja.

Vuorovaikutusosaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus mahdollisuuksien mukaisesti. Liikenteen sujuvuus, taloudellisuus ja turvallisuus mahdollistaa vuorovaikutteisuuden. Tietotekniikka ja kännykät eivät korvaa fyysistä kanssakäymistä.

Hyvinvointiosaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus mahdollisuuksien mukaisesti. Mittakaavakäsitys. Hyvinvointiin liittyy tekninen kehitys liikenteen alalla taloudellisuutta ja päästövaikutuksia unohtamatta isommassa mittakaavassa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus mahdollisuuksien mukaisesti. Mittakaavakäsitys

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus mahdollisuuksien mukaisesti. Mittakaavakäsitys / liikkumisen tekninen kehitys ja energian tuottaminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus mahdollisuuksien mukaisesti. Monitieteellisyys itsestään selvä toimintamuoto.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

"Aktiivisuus", kiinnostus, osallistuminen ja koe. Koe pääsääntöisesti abittikoe. Jos osallistuminen / koe ei täyty, on arvosana T (täydennettävä). Numeroarvosanaan vaaditaan siis osallistuminen ja koe.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuten valtakunnalliset / painottaen kynän ja paperin käyttöä ajattelussa, hahmotuksessa ja perusteiden esittämisessä. Tuotosten siirtäminen sähköiseen ympäristöön. Apuvälineiden käytön hallinta.

Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (OFY5)

Opintojakson moduulit

- Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5), Valinnainen

Tavoitteet

Jaksollinen liike ja aallot

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä
- perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä
- osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä
- osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.

Paikallinen lisäys

- Paperin ja kynän käyttö ajatusten ja perusteiden hahmottamiseen. Siirto sähköisen ympäristöön. Apuvälineiden käytön hallinta.

Keskeiset sisällöt

Jaksollinen liike ja aallot

Keskeiset sisällöt

- momentti ja kappaleen kiertyminen
- tasapaino kiertymisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa
- tasainen ympyräliike ja normaalikiikthyvyys
- gravitaatiolaki ja planetaarinen liike
- jaksollinen liike, jaksonaika, taajuus ja amplitudi
- harmoninen voima ja värähtelyliike sekä harmonisen voiman potentiaalienergia
- mekaanisten aaltojen synty, eteneminen ja heijastuminen
- mekaanisten aaltojen diffraktio ja interferenssi sekä seisovat aallot
- ääni aaltoliikkeenä, äänen intensiteettitaso, äänen ominaisuudet ja eteneminen

Paikallinen lisäys

- Dynamiikan peruslain laajentaminen pyörimisliikkeeseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus. Energian tuotto pyörimisliike-energiasta sähköenergiaksi esimerkiksi sähkögeneraattorin ja tuulivoiman avulla. Sähköinen tiedonsiirto "valon nopeudella" smg-aaltojen avulla.

Vuorovaikutusosaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus.

Hyvinvointiosaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

" Aktiivisuus ", kiinnostus, osallistuminen ja koe. Edellytys numeroarvosanaan on osallistuminen ja koe. Muutoin merkintä T (täydennettävä).

Opintojakson vapaa kuvaus

Aallot kuljettavat energiaa, paitsi seisovat aallot. Luonnossa lähes kaikki on jaksollista liikettä / värähtelyä / pyörimistä. Aaltolähteenä on aina jokin värähtelijä. Mekaaniset aallot tarvitsevat väliaineen. Sähkömagneettiset aallot eivät. Tarkastellaan myös gravitaatiota, normaalikiiktyvyyttä ja pyörimistä yleensäkin Newtonin toisen lain mukaisesti.

Sähkö, 2 op (OFY6)

Opintojakson moduulit

- Sähkö, 2 op (FY6), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia
- osaa käyttää kentän ja potentiaalin käsitteitä sähkökentän kuvaamisessa
- tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuusnäkökohtia.

Paikallinen lisäys

- Paperin ja kynän käyttö ajatusten hahmottamiseen ja perusteluille / siirto sähköiseen ympäristöön. Apuvälineiden käytön hallinta.

Keskeiset sisällöt

Sähkö

Keskeiset sisällöt

- jännite ja sähkövirta tasavirtapiireissä
- resistanssi ja Ohmin laki
- sähköteho ja Joulen laki
- vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait
- akut ja akun latauspiiri
- Coulombin laki ja homogeeninen sähkökenttä
- potentiaalienergia ja potentiaali homogeenisessä sähkökentässä
- kondensaattori ja kondensaattorin energia
- puolijohteet, diodi ja LED komponentteina virtapiirissä
- sähköturvallisuus: sulake, suojausluokitus ja läpilyöntilujuus

Paikallinen lisäys

- Ytimekäs ja selkeä lähestyminen sähköopin lainalaisuuksiin, sovelluksiin, käytännön sähköisiin mittauksiin ja sähköturvallisuuteen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnassa sähköllä ja sähköistymisellä yhä suurempi rooli, joten sähköpillinen perustietous välttämätöntä

Vuorovaikutusosaaminen

Maailmassa vuorovaikutus tapahtuu yhä enenevässä määrin sähköisiin viestintälaitteisiin. Sähköpillinen tietämys.

Hyvinvointiosaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus. Sähköoppi ja sen sovellukset ovat lisänneet huomattavasti ihmisen hyvinvointia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus / sähkö.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus / sähkö

Monitieteinen ja luova osaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus / sähkö

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

"Aktiivisuus", kiinnostus, osallistuminen, koe. Koe pääsääntöisesti abittikoe. Osallistuminen ja koe mahdollistavat numeroarvosanan. Muutoi merkintä T (täydennettävä).

Opintojakson vapaa kuvaus

Sähköllä toimii lähes kaikki. Siten sähköopin tuntemus edes jollain tasolla on suureksi hyödyksi. Unohtaa ei sovi myöskään sähköturvallisuutta. Pelkkä sähköisten laitteiden käytön hallinta ei vaadi varsinaista sähköopin syvällisempää tuntemusta. Sen sijaan useat ammatit kyllä.

Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (OFY7)

Opintojakson moduulit

- Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkömagnetismi ja valo

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää induktioilmiön keskeisen merkityksen sähkömagnetismissa
- ymmärtää sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta
- tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia
- ymmärtää valon sähkömagneettisena ilmiönä.

Paikallinen lisäys

- Paperin ja kynän käyttö asioiden hahmottamiselle ja perusteille / siirtäminen sähköiseen ympäristöön. Apuvälineiden hallinta.

Keskeiset sisällöt

Sähkömagnetismi ja valo

Keskeiset sisällöt

- ferromagnetismi ja magneettinen dipoli
- magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä
- varatun hiukkasen liike homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä
- virtajohtimen magneettikenttä ja kahden virtajohtimen välinen voima
- sähkömagneettinen induktio, Lenzin laki ja pyörrevirrat
- generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla
- sähkömagneettinen säteily ja sen spektri sekä mustan kappaleen säteilyn spektri
- valon heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen
- valon interferenssi ja diffraktio
- valon polarisaatio kvalitatiivisesti

Paikallinen lisäys

- sähkömagnetismin ja sähkömagneettisten aaltojen sovellukset ja merkitys yhteiskunnassa / teknologian kehityksessä ja kehittämisessä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Paikallinen / pohjoinen / kansainvälinen ulottuvuus. Sähkömagnetismin perustuvat sovellukset ovat nyky-yhteiskuntamme perusta lähes kaikilla osa-alueilla. Sähköenergian tuottaminen, sähkömoottorit, muuntajat, viestintä sähkömagneettisilla aalloilla jne....

Vuorovaikutusosaaminen

Paikallinen / pohjoinen / kansainvälinen ulottuvuus / sähkömagnetismin sovellukset.

Hyvinvointiosaaminen

Paikallinen / pohjoinen / kansainvälinen ulottuvuus / sähkömagnetismin sovellukset

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Paikallinen / pohjoinen / kansainvälinen ulottuvuus / sähkömagnetismin sovellukset.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Paikallinen / pohjoinen / kansainvälinen ulottuvuus / sähkömagnetismin sovellukset.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Paikallinen / pohjoinen / kansainvälinen ulottuvuus / sähkömagnetismin sovellukset.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

"Aktiivisuus", kiinnostus, osallistuminen, koe. Koe pääsääntöisesti abittikoe. Numeroarvosanaan vaaditaan osallistuminen ja koe. Muussa tapauksessa merkintä T (täydennettävä)

Opintojakson vapaa kuvaus

Keskeiset sisällöt. Käsitteet sähkömagneettisten ilmiöiden merkityksestä nykYTEKNIikkaan ja tekniseen kehitykseen. Vaikutus on ollut enemmän kuin valtava.

Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (OFY8)

Opintojakson moduulit

- Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8), Valinnainen

Tavoitteet

Aine, säteily ja kvantittuminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön*
- *tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan*
- *ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa.*

Paikallinen lisäys

- Paperin ja kynän käyttö asioiden hahmottamiseksi ja perustelemiseksi / siirtäminen sähköiseen ympäristöön. Apuvälineiden hallinta.

Keskeiset sisällöt

Aine, säteily ja kvantittuminen

Keskeiset sisällöt

- *energian kvantittuminen aineen ja säteilyn vuorovaikutuksessa*
- *fotoni sähkömagneettisen säteilykentän kvanttina*
- *atomin rakenne, atomin elektronien kvanttitilat ja aaltomekaanisen atomimallin periaate*
- *kvantittumiseen perustuva teknologia: laser ja kvanttirakenteet*
- *atomiytimen rakenne ja muutokset, radioaktiivinen hajoaminen*
- *ydinreaktiot, massan ja energian ekvivalenssi, ytimen sidosenergia*
- *ydinvoima, fissio ja fuusio*
- *hajoamislaki*
- *ionisoivan säteilyn lajit ja biologiset vaikutukset sekä soveltaminen lääketieteessä ja teknologiassa*
- *hiukkasfysiikan standardimalli*

- *maailmankaikkeuden kehitys*

Paikallinen lisäys

- Sovellukset ja vaikutus nykuteknologiaan / ympäristön kehittämiseen / ihmisen ymmärryksen lisääntymiseen. Tutkimus on koko ajan meneillään.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus / tulevaisuuden sovellukset.

Vuorovaikutusosaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus / tulevaisuuden sovellukset.

Hyvinvointiosaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus / tulevaisuuden sovellukset.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Paikallinen / pohjoinen / kansainvälinen / tulevaisuuden sovellukset.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus / tulevaisuuden sovellukset.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Paikallinen / arktinen / kansainvälinen ulottuvuus / tulevaisuuden sovellukset.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

"Aktiivisuus", kiinnostus, osallistuminen, koe. Koe on pääsääntöisesti kurssikoe. Numeroarvosanaan vaaditaan osallistuminen ja koe. Muutoin T (täydennettävä).

Opintojakson vapaa kuvaus

Jatkuvasti kehittyvä fysiikan osa-alue. Tietämys lisääntyy / muuttuu tällä fysiikan saralla. Käsitys siitä, että kyse on ihmiskunnan kannalta tärkeimmästä tutkimus- ja kehitysosa-alueesta

Kertaus, 2 op (OFY9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmistautuminen yo-kirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Huomion kiinnittäminen perusteiden esittämiseen vastaukselle kynällä ja paperilla. Vastauksen hyvät piirteet. Siirto sähköiseen muotoon / apuvälineiden hallinta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ei määritelty

Vuorovaikutusosaaminen

Kuten edellä

Hyvinvointiosaaminen

Kuten edellä

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kuten edellä

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kuten edellä

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kuten edellä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Osallistuminen on edellytys suoritusmerkinnälle (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Tavoitteet ja keskeinen sisältö, jotka on kuvattu paikallisten tavoitteiden ja keskeisen sisällön osioissa.

7.6. Maantiede (GE)

Oppiaineen tehtävä

Maantiede tarkastelee luonnon, ihmisen ja yhteiskunnan ilmiöitä ja vuorovaikutusta. Maantieteen opetuksen tehtävänä on avartaa opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja niiden ajallista muutosta sekä alueellisia ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössään, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävästä tulevaisuuden rakentamisesta. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä.

Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja humanistis-yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua sivistyneeksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi.

Nuorten elämämaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Tutkiva lähestymistapa ja geomedian käyttö auttavat opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä ja paikallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedialla tarkoitetaan maantieteellisiä tiedonhankinta- ja esitystapoja, esimerkiksi karttoja, paikkatietoa, diagrammeja, kuvia, videoita, kirjallisia lähteitä, mediaa ja suullisia esityksiä. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinnaissa ja visuaalisessa esittämisessä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

Maantieteen opetuksessa tuetaan opiskelijan **hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen** kehittymistä. Maantieteen opetukselle ominaiset työskentelytavat ovat opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Maantieteen opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisesta sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.

Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä **monitieteelliseen ja luovaan** työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.

Maantieteen opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seurattessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävästä kehityksen merkityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävästä tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa **yhteiskunnallista osaamista**.

Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävästä elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävässä kulutusvalinnoissa.

Maantieteen opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta tukien siten opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymistä. Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Maantiede tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.

Tavoitteet

Maantieteen opetuksessa vahvistetaan opiskelijan maantieteellistä ajattelua, syvennetään ilmiöiden ja prosessien ymmärtämistä sekä kehitetään monipuolisten taitojen hallintaa ja soveltamista. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Maantieteellinen ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa
- ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana ja mihin maantieteellistä osaamista tarvitaan arkielämässä, opiskelussa ja työelämässä
- osaa käyttää maantieteellisiä käsitteitä täsmällisesti ja ilmaista perusteltuja näkemyksiä maantieteelle ominaisella tavalla oikeissa yhteyksissä
- syventää maailman karttakuvan ja paikannimistön hallintaansa
- osaa tarkastella maailmaa eri lähtökohdista, kuten yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmista
- ymmärtää kestävän elämäntavan välttämättömyyden ja luonnonvarojen säästävän kiertotalouden merkityksen.

Maantieteelliset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja
- ymmärtää ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja
- ymmärtää luonnon- ja ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien vuorovaikutuksen.

Maantieteelliset taidot ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa havainnoida arkiympäristöjä ja tulkita maisemaa
- osaa vertailla ja analysoida luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä niissä tapahtuvia muutoksia eri aluetasoilla
- osaa havainnoida, kuvata ja analysoida ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti
- osaa pohtia ja arvioida mahdollisia ratkaisuja ympäristön muutokseen ja ihmisen toiminnan aiheuttamiin muutoksiin
- ymmärtää, soveltaa ja analysoi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomediala tiedon hankinnassa, arvioinnissa ja esittämisessä
- seuraa ajankohtaisia maailman tapahtumia ja osaa kriittisesti arvioida niihin vaikuttavia tekijöitä sekä mahdollisia seurauksia
- tuntee alueiden kehittämisen, osallistumisen ja vaikuttamisen keinoja
- saa valmiuksia toimia kantaaottavana ja kestävää tulevaisuutta edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.

Osaamisen arviointi

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoisiksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisin menetelmin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätöillä sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Maailma muutoksessa, 2 op (OGE1)

Opintojakson moduulit

- Maailma muutoksessa, 2 op (GE1), Pakollinen

Tavoitteet

Maailma muutoksessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä
- osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla
- tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla
- tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla
- tuntee kestävän kehityksen sitoumuksia sekä osaa käyttää näitä eettisten perustelujen pohjana
- osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomedialla hyödyntäen
- osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.

Keskeiset sisällöt

Maailma muutoksessa

Maantiede tieteenalana

- miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa
- miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa
- alueelliset ajankohtaiset uutiset

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutosten mekanismit*
- *nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia*
- *kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat*
- *ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä*

Ihmiskunnan muutoksia

- *väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset*
- *puhtaan veden puute, nälkä*
- *hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys*
- *pakolaisuus*
- *kestävän kehityksen sitoumukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä **monitieteelliseen ja luovaan** työskentelyyn. Kurssin opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.

Hyvinvointiosaaminen

Kurssin sisällön opetuksessa tuetaan opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** kehittymistä. Maantieteen opetukselle ominaiset työskentelytavat ovat opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Maantieteen opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisilla menetelmillä. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätöillä sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoille ja on mahdollista tenttiä tarvittaessa. Opintojakson aikana tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä muiden tahojen kanssa.

Sininen planeetta, 2 op (OGE2)

Opintojakson moduulit

- Sininen planeetta, 2 op (GE2), Valinnainen

Tavoitteet

Sininen planeetta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti luonnonmaantieteen peruskäsitteitä ja paikannimistöä
- osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedian avulla
- osaa selittää Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä ja perustella ilmiöiden vaikutuksia luonnon järjestelmiin
- osaa kuvata ja analysoida elottoman ja elollisen luonnon alueellisuutta maapallolla
- osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä sekä selittää perustellen, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat
- osaa analysoida luonnonriskien syitä ja arvioida luonnonriskien seurauksia eri alueilla
- osaa selittää ja vertailla esimerkkien avulla, miten luonnonriskien seurauksia voidaan ennakoida tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.

Keskeiset sisällöt

Sininen planeetta

Luonnonmaantieteellinen ajattelu

- luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- luonnonmaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät

Ilmakehä ja vesikehä

- ilmakehän rakenne ja tuulet, muutokset otsonikerroksessa
- veden kiertokulku, sateet ja meriveden liikkeit, ENSO ja NAO
- sää ja sen ennustaminen
- ilmastoalueet

Kivikehä

- maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto
- endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina
- endogeeniset ja eksogeeniset ilmiöt riskinä, keskeiset riskialueet, ennakointi ja niihin varautuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Maantieteen opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta tukien siten opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymistä. Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Maantiede tukee opiskelijan

kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kurssin sisältö tutustuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä **monitieteelliseen ja luovaan** työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisilla menetelmillä. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geometriataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätöillä sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu ensimmäisen ja toisen vuosikurssin opiskelijoille ja tentittävässä tarvittaessa. Opintojakson aikana tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä muiden tahojen kanssa.

Yhteinen maailma, 2 op (OGE3)

Opintojakson moduulit

- Yhteinen maailma, 2 op (GE3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteinen maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti ihmismaantieteen käsitteitä ja paikannimistöä*
- *tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet*
- *osaa hankkia, analysoida, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla*
- *osaa analysoida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan sekä vertailla eri alueita*

- osaa analysoida esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä ja arvioida niiden seurauksia sekä tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa, ihmisten arkielämässä ja omassa toiminnassaan.

Keskeiset sisällöt

Yhteinen maailma

Ihmismaantieteellinen ajattelu

- ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät
- paikkojen kokeminen ja miellekartat

Väestö, asutus ja kulttuurit

- väestörakenne ja väestönmuutokset
- asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet
- kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema

Kaupungit ja kaupungistuminen

- maankäyttö ja rakennettu ympäristö
- kaupunkiympäristön muutokset ja ekokaupungit

Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- maa-, metsä- ja kalatalous
- kaivannaiset, energialähteet
- teollisuus
- kiertotalous

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu
- globalisaatio
- innovaatioiden alueellinen leviäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Maantieteen opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Kurssin sisältö edistää opiskelijan ymmärrystä kestävästä kehityksestä aluesuunnittelun lähtökohdista ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävästä tulevaisuudesta ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa **yhteiskunnallista osaamista**.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** monipuolisesti. Kurssi lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävästä elämäntavan välttämättömyydestä.

Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdintoissa ja kestävässä kulutusvalinnoissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoisiksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisin menetelmin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätöillä sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu toisen vuosikurssin opiskelijoille ja se on mahdollista tenttiä. Opintojakson aikana tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä muiden tahojen kanssa.

Geomedia, 2 op (OGE4)

Opintojakson moduulit

- Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4), Valinnainen

Tavoitteet

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja toteuttaa tutkimuksen tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus*
- *ymmärtää ja osaa selittää, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla*
- *osaa hyödyntää paikkatietosovelluksia ja tietää niiden toimintaperiaatteita*
- *osaa havainnoida arkiympäristöjä, tulkita maisemaa ja karttoja sekä kuvata ja selittää luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiötä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita*
- *tuntee ja osaa kuvata aluesuunnittelun tavoitteet ja eri tasot sekä kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.*

Keskeiset sisällöt

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Maantieteellinen tutkimus

- *geomedian käyttö tutkimuksessa; kartografian ja paikkatiedon perusteet, kuvat, videot, diagrammit ja taulukot sekä muut alueellisen tiedon lähteet*
- *ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen*

- luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla
- geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävän tulevaisuuden edistämisessä

Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet

- kaavoitus eri aluetasoilla
- osallistumisen keinot

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti (opiskelijan valinnan mukaan)

- näkökulma voi olla aluemaantieteellinen tai ilmiöpohjainen, keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta
- tutkielma tai muu projekti laaditaan yksin tai ryhmässä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kyseisen kurssin työskentelytavat ovat opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Maantieteen opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä **monitieteelliseen ja luovaan** työskentelyyn. Kurssin aikana perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoisiksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisin menetelmin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätöillä sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu toisen ja kolmannen vuosikurssin opiskelijoille ja on mahdollista tenttiä. Opintojakson aikana tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä muiden tahojen kanssa.

Maantieteen kertauskurssi, 2 op (OGE5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kurssin tarkoituksena on valmistaa opiskelijoita maantieteen ylioppilaskirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssin aikana käydään läpi kirjoitusten rakennetta, tehtäviin vastaamista ja maantieteen keskeisiä sisältöjä opiskelijoiden toiveiden ja tarpeiden mukaisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä **monitieteelliseen ja luovaan** työskentelyyn. Kurssin aikana perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssin aikana tehdyt kirjoituksia varten valmistavat työt (kirjoitetut vastaukset, vastaussuunnitelmat yms.) ja kurssin aikana osoitettu kirjoituksissa käytettävän tietotekniikan osaaminen toimivat arvioinnin perustana. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu toisen ja kolmannen vuosikurssin opiskelijoille. Se on sijoitettuun jaksoihin ennen kirjoituksia. Opintojakson aikana tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä muiden tahojen kanssa.

7.7. Historia (HI)

Oppiaineen tehtävä

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Opetuksen tehtävänä on vahvistaa opiskelijan historiallista ajattelua. Historiallinen ajattelu koostuu historiatiedon tulkinnallisen

luonteen ymmärtämisestä. Historian peruskäsitteiden, muutoksen ja jatkuvuuden sekä syyn ja seurauksen, hallinta on oleellinen osa historiallista ajattelua. Historialliseen ajatteluun kuuluu myös historian tekstitaitojen hallinta, kuten kyky analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä ja arvioida niiden tuottajien tarkoituksia. Historialle ominainen tapa lukea ja tulkita lähteitä antaa valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta myös tämän päivän maailmassa.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Siinä perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana nyt ja tulevaisuudessa sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Historian opetuksessa opiskelijat myös harjoittelevat historiallista empatiaa eli asettumista menneisyyden ihmisen asemaan kulloisessakin kontekstissa. Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään menneisyyden ihmisten tekemiä ratkaisuja. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Laaja-alainen osaaminen

Historia tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettiseen toimijuuteen. Se auttaa opiskelijaa kasvamaan sivistyneeksi ja avarakatseiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Historian opetuksen tavoitteet toteutuvat linkittyen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.

Historia vahvistaa opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa sekä edistää omien vahvuuksien tunnistamista ja hyödyntämistä. Lisäksi se syventää ymmärrystä hyvinvointiyhteiskuntien kehityksestä.

Vuorovaikutusosaaminen näkyy historian opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa. Historialle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opintoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.

Historian oppiaineen lähtökohtana on oppia hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta sekä ymmärtämään ja arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä. Opetuksessa opiskelija harjaantuu tuottamaan, yhdistelemään ja soveltamaan tietoa monialaisissa verkostoissa rohkeasti, luovasti ja tulevaisuuteen suunnaten. Historia vahvistaa monelta osin opiskelijan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä monilukutaidon kehittymistä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Historian opetuksessa korostetaan **yhteiskunnallista osaamista** tukevalla tavalla ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Demokratian, aktiivisen kansalaisuuden ja kansainvälisen yhteistyön moninaisia mahdollisuuksia tarkastellaan kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti. Lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen ovat oppiaineessa keskeisessä roolissa. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan sitä. Historiatietoisuus antaa pohjaa opiskelijan demokraattiselle osallistumiselle ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiseksi.

Historian oppiaineessa tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestävää tulevaisuutta **eettisyyden ja ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Historia syventää käsitystä siitä, miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia moniulotteisten ilmiöiden

ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta. Historiallinen empatia vahvistaa opiskelijan kykyä monipuoliseen eettiseen pohdintaan.

Kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistavana oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Historian opetus tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Historian oppiaineessa korostetaan jokaisen oikeutta omiin kulttuurisiin juuriinsa.

Tavoitteet

Historian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät historialliseen ajatteluun: arvoihin, historiallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä historiallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Arvot

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurien erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta
- saa valmiuksia muodostaa ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, demokratiaa ja kestäväää elämäntapaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena
- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan historiaan ja ymmärrystään sen merkityksellisyydestä.

Historiallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen ja maailmanhistorian keskeisimpiä historiallisia prosesseja taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuhdetta
- ymmärtää historian monitulkintaisuuden ja historiallisen tiedon rakentumisen periaatteet
- ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana
- osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista
- kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon sekä syventämään historiatietoisuuttaan.

Historiallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa etsiä, tulkita ja arvioida lähdekriittisesti erilaisia kirjallisia, tilastollisia ja kuvallisia lähteitä
- pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa erilaisia tietolähteitä kriittisesti käyttäen
- osaa hyödyntää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä
- osaa soveltaa historian osaamistaan yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja myös tulevaisuudessa.

Osaamisen arviointi

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja työskentelytavoistaan sekä kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa osaamistaan.

Historian arvioinnin keskeisiä kohteita ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta: kyky ymmärtää ajallista kehitystä, syy-yhteyksiä ja seurausvaikutuksia sekä taito hankkia informaatiota erilaisista lähteistä, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa sekä arvioida historian ilmiöitä, tulkintoja ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan taito ymmärtää, soveltaa, analysoida ja yhdistellä historiallista tietoa erilaisissa tilanteissa, kuten taito käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja muodostaa tiedoistaan loogisia kokonaisuuksia.

Opintojaksot

Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (OHI1)

Opintojakson moduulit

- Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1), Pakollinen

Tavoitteet

Ihminen, ympäristö ja historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon
- ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti
- tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalien talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit
- ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä
- osaa analysoida väestön, talouden ja yhteiskuntarakenteiden kehitystä ja riippuvaisuutta ympäristöstä
- osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.

Paikallinen lisäys

- ymmärtää ihmisen, luonnon ja yhteiskunnan välisen riippuvuussuhteen ja haasteet osana kestävästä tulevaisuudesta
- osaa tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista tietoa ja käyttää tiedon tuottamiseen monipuolista, kriittisesti arvioitua lähdeaineistoa.
- osaa historian aikakaudet (esihistoria, vanha aika, antiikki, keskiaika, uusi aika, uusinaika ja nykyaika) ja niiden sijoittumisen aikajanelle

Keskeiset sisällöt

Ihminen, ympäristö ja historia

Historia tieteenalana

- *historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan*
- *historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö*

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- *ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina*
- *maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty*
- *väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen*
- *rahatalouden ja kaupan kehitys*

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- *eurooppalaiset tutkivat ja valloittavat maailmaa*
- *kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*

Teollistuminen muuttaa ihmisen ja luonnon suhdetta

- *teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*
- *väestökehitys ja muuttoliikkeet*
- *jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous*

Paikallinen lisäys

- suurten jokilaaksojen (hedelmällinen puolikuu) kulttuurit (Egypti, Mesopotamia/ Kaksoisvirtainmaa)
- Välimeren talousalue ja yhteiskunnat antiikin aikana
- feodaaliyhteiskunta, keskiajan väestö, kauppa ja kaupunki
- löytöretkien edellytykset ja seuraukset, kolonialismin synty
- modernin tieteen ja teknologian kehitys, tuottavuuden kasvu ja elintason nousu
- muutokset sukupuolten asemassa ja työjaossa
- laajeneva hyvinvointi ja palveluyhteiskunnan synty
- väestöllinen muuntuminen ja sen yhteiskunnalliset edellytykset ja vaikutukset

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Ihminen, ympäristö ja historia on ensimmäinen lukiossa suoritettavista historian opintojaksoista, joten on tärkeää, että opiskelijat perehtyvät lukiossa käytettäviin erilaisiin työtapoihin ja oppimisympäristöihin. Myönteisen ja kannustavan työilmapiirin luominen on tärkeää.

Opiskelijoiden on tärkeää oppia tekemään yhteistyötä eri työparien tai ryhmän jäsenten kanssa. Vieraiden kanssa työskentely, toisten kuunteleminen ja perustelujen pyytäminen auttavat heitä hyväksymään erilaisia ajattelutapoja ja ymmärtämään, miten tärkeä jokaisen työpanos on yhteisen päämäärän saavuttamisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

On tärkeää, että opiskelijat hyväksyvät ajatuksen, että kaikkea tietoa ei ole tarkoitettu ulkoa opeteltavaksi ja että historian ymmärtämiseen tarvittavaa tietoa voi saada myös muualta kuin oppikirjoista, esim. lukiossa opettettavista muista oppiaineista ja mediasta.

Tärkeää on myös muistaa monilukutaitoon liittyvä asioiden tarkastaminen monesta eri tietolähteestä ja silti kriittinen suhtautuminen saatuun tietoon. Opiskelijaa kannustetaan rohkeasti ilmaisemaan perustellut mielipiteensä.

Lukiossa pyritään tarjoamaan eri oppiaineita yhdistäviä opintojaksoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Historian pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroin 4 - 10. Suorituksen arviointiin vaikuttavat kokeen lisäksi jatkuva näyttö ja tuntiaktiivisuus.

Arvosanan antaminen on yksi arvioinnin muoto. Arvioinnin tehtävänä on antaa opiskelijalle palautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta ja oppiaineen opiskelun etenemisestä. Opintojakson arviointi on monipuolista ja perustuu mahdollisiin kirjallisiin ja suullisiin kokeisiin, erilaisiin tehtäviin, opinnäytetöihin, tutkielmiin, tuntityöskentelyyn ja tuntiosallistumiseen. Myös opiskelijan itsearviointi tai vertaisarviointi voidaan ottaa huomioon. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan tarvittaessa edellyttää lisänäyttöjä.

Opintojakson koe laaditaan sen tavoitteiden ja sisältöjen pohjalta mittaamaan opiskelijan tietoja ja taitoja eri osa-alueilla. Koetehtävät mittaavat opiskelijan:

- kykyä hallita opintojakson keskeinen asiasisältö ja termistö,
- kykyä ymmärtää historian aikakaudet ja niiden sijoittuminen aikajanelle,
- kykyä käyttää ja analysoida opintojakson sisältöön liittyviä teksti-, kartta-, kuva- ja tilastoaineiksia ja
- kykyä arvioida asioita ja ilmiöitä sekä tehdä päätelmiä opintojakson tiedollisen aineksen pohjalta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso tarkastelee yksilön, yhteiskunnan ja luonnon välistä vuorovaikutusta eurooppalaisessa ja globaalissa kulttuuriympäristössä. Opetuksen näkökulma on nykyisyyden selittämisessä sekä historiallisten ilmiöiden pitkän aikavälin tarkastelussa. Opintojaksossa tutustutaan yhteiskunnallis-taloudellisten rakenteiden keskeisiin muutoksiin sekä sosiaali- ja ympäristöhistoriaan maanviljelyksen alusta nykyaikaan.

Opintojaksossa käytetään monipuolisia oppimisympäristöjä ja oppimateriaaleja sekä pyritään yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa.

Opintojakso suoritetaan ensimmäisenä vuonna. Sitä ei voi tenttiä.

Kansainväliset suhteet, 2 op (OHI2)

Opintojakson moduulit

- Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2), Pakollinen

Tavoitteet

Kansainväliset suhteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön, toimintatavat ja keskeisimmät kehityslinjat*
- *osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää mielipidevaikuttamista eri aikoina*
- *osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen*
- *osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä, vaikutuksia ja ratkaisumahdollisuuksia*
- *seuraa aktiivisesti mediaa ja osaa tarkastella kriittisesti kansainvälisiä kysymyksiä*
- *osaa eritellä ja arvioida historian käyttöä politiikan välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Kansainväliset suhteet

Kansainvälisen politiikan perusteet

- *kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet*
- *poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntiin ja kansainvälisiin suhteisiin*

Eurooppakeskeinen kansainvälinen järjestelmä

- *imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä*
- *maailmansotien syyt ja seuraukset*
- *demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu*
- *ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat*

Kaksinapaisesta moninapaiseen maailmaan

- *kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päättyminen*
- *dekolonisaation merkitys ja vaikutukset*
- *maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino*

Paikallinen lisäys

- imperialismin, nationalismin ja muiden aatteiden vaikutukset kansainväliseen politiikkaan ja yhteiskuntiin
- kylmän sodan supervaltakilpailun ideologiset, taloudelliset ja sotilaalliset muodot
- entiset ja nykyiset konfliktialueet ja niiden heijastusvaikutukset kansainväliseen politiikkaan
- maailman uudet valtakeskittymät ja niiden keskinäiset vuorovaikutussuhteet ja suhteet vanhoihin voimamaihin
- kansainväliset rauhanrakentajat ja globaalin muutoksen haluajat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Koska opintojaksossa lähestytään asioita erilaisten kriisien kautta, on hyvä, jos opiskelija käsittelee asioita myös etiikan näkökulmasta ja kokee myötätuntoa eri aikakausina hädässä olleita ihmisiä kohtaan. Hän ymmärtää, että ihmisten teoilla on todellista vaikutusta ja että on tärkeää tiedostaa yhteiskunnassa tapahtuvia asioita ja vaikuttaa niihin (laillisin keinoin).

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tutustutaan 1900-luvun eurooppalaisten valtioiden nationalismiin, joka ilmenee valtakuntia hajoittavana ja yhdistävänä. Äärimmäisyyksiin vietyinä nationalismi synnytti kommunismin, fasismin ja kansallissosialismin. Opiskelija ymmärtää, että demokratian, kansainvälisen yhteistyön ja henkilökohtaisen aktiivisen kansalaisen vaikutusmahdollisuuden kautta hän voi osaltaan vahvistaa ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden säilymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Historian pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroin 4 - 10. Suorituksen arviointiin vaikuttavat kokeen lisäksi jatkuva näyttö ja tuntiaktiivisuus.

Arvosanan antaminen on yksi arvioinnin muoto. Arvioinnin tehtävänä on antaa opiskelijalle palautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta ja oppiaineen opiskelun etenemisestä.

Opintojakson arviointi on monipuolista ja perustuu mahdollisiin kirjallisiin ja suullisiin kokeisiin, erilaisiin tehtäviin, opinnäytetöihin, tutkielmiin, tuntityöskentelyyn ja tuntiosallistumiseen. Myös opiskelijan itsearviointi tai vertaisarviointi voidaan ottaa huomioon. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan tarvittaessa edellyttää lisänäyttöjä.

Opintojakson koe laaditaan sen tavoitteiden ja sisältöjen pohjalta mittaamaan opiskelijan tietoja ja taitoja eri osa-alueilla. Koetehtävät mittaavat opiskelijan:

- kykyä hallita opintojakson keskeinen asiasisältö ja termistö,
- kykyä käyttää ja analysoida opintojakson sisältöön liittyviä teksti-, kartta-, kuva- ja tilastoaineiksia ja
- kykyä arvioida asioita ja ilmiöitä sekä tehdä päätelmiä opintojakson tiedollisen aineksen pohjalta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso tarkastelee kansainvälisen politiikan keskeisiä tapahtumia ja valtasuhteiden muutoksia 1900-luvun alusta nykypäivään. Usein tämä tarkastelu tapahtuu esimerkiksi erilaisten kriisien kautta. Myös ideologisten aatteiden vaikutusta tapahtumiin tarkastellaan. Teemoja ovat valtioiden keskinäinen kilpailu, tasapainon ja turvallisuuden tavoittelu sekä erilaisten poliittisten ja taloudellisten järjestelmien kilpailu.

Opintojaksossa käytetään monipuolisia oppimisympäristöjä ja oppimateriaaleja sekä pyritään yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa.

Opintojakso suoritetaan ensimmäisenä vuonna. Itsenäisestä suorittamisesta tulee keskustella aineen opettajan kanssa.

Itsenäisen Suomen historia, 2 op (OHI3)

Opintojakson moduulit

- Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3), Pakollinen

Tavoitteet

Itsenäisen Suomen historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää Suomen valtiollisen kehityksen, kansainvälisen aseman ja yhteiskunnan muotoutumisen osana eurooppalaista ja kansainvälistä kehitystä*
- *tuntee suomalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja talouden keskeiset muutokset, ymmärtää niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään ja osaa arvioida tulevaisuuden mahdollisuuksia*
- *ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään*
- *pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan*
- *osaa eritellä suomalaiseen identiteettiin ja kulttuuriin eri aikoina liitettyjä ominaisuuksia, mielikuvia ja ihanteita sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.*

Paikallinen lisäys

- tutustuu Lapin historiaan osana Suomen historian tapahtumia

Keskeiset sisällöt

Itsenäisen Suomen historia

Suomalaisen yhteiskunnan juuret

- Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa
- demografiset muutokset ja väestön moninaisuus
- suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen

Itsenäistynyt Suomi osana Eurooppaa

- itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti
- eheyttämisen aika ja demokratian kriisi
- Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- Suomi toisessa maailmansodassa
- kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan

Kohti nykyistä Suomea

- yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio
- kulttuuri, tiede ja osaaminen
- kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä

Paikallinen lisäys

- 1860-luvun murroskausi
- kansallinen herääminen, sivistys, tiede ja taide
- sortokaudet
- turvallisuuspoliittiset vaihtoehdot ennen toista maailmansotaa (1920 - 1930-luku)
- Lappi ja Sodankylä osana toista maailmansotaa, saksalaisaika
- partisaani-iskut siviilikohteisiin (esim. Lokka)
- vaaran vuodet (1944 - 1948)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan kansainväliseen politiikkaan ja opitaan ymmärtämään, miten eri tapahtumat muualla voivat vaikuttaa tapahtumiin toisaalla. Tapahtumien syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen on tärkeää.

Opintojakson aikana tuodaan esille, miten Lappi on ollut merkittävä osa mm. Suomen toisen maailmansodan aikaista historiaa.

Tavoitteenaan on vahvan lappilaisen ja sodankyläläisen identiteetin luominen. Sodankylän lukiosta valmistuneena opiskelija tuntee oman henkisen vahvuutensa ja tietää sen kumpuavan alueen historiasta. Hän osaa hyödyntää tätä henkistä vahvuutta myöhemmin elämässään.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opiskellaan Suomen historian keskeisiä tapahtumia taustoineen autonomian ajan loppupuolelta nykyaikaan. Keskeistä on Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman kehittyminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan sekä poliittiset, taloudelliset ja kulttuuriset murrokset.

Opiskelija ymmärtää, miten Euroopan ja maailman tapahtumat heijastuvat myös autonomisen ja itsenäisen Suomen sekä Lapin historiaan.

Opintojaksossa tutustutaan erilaisiin Suomen historiasta kertoviin lähteisiin, muuttuviin tulkintoihin ja historian tiedon käyttöön.

Hyvinvointiosaaminen

Suomen historian opintojakson tarkoitus on vahvistaa suomalaista, lappilaista ja sodankyläläistä identiteettiä. Kun opiskelija tietää omat juurensa ja oppii tunnistamaan omat vahvuutensa, hänelle muodostuu vahva minäkuva, joka auttaa häntä pärjäämään globaalissa maailmassa. Lisäksi opintojakso syventää ymmärrystä hyvinvointiyhteiskuntien kehityksestä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Historian pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroin 4 - 10. Suorituksen arviointiin vaikuttavat kokeen lisäksi jatkuva näyttö ja tuntiaktiivisuus.

Arvosanan antaminen on yksi arvioinnin muoto. Arvioinnin tehtävänä on antaa opiskelijalle palautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta ja oppiaineen opiskelun etenemisestä. Opintojakson arviointi on monipuolista ja perustuu mahdollisiin kirjallisiin ja suullisiin kokeisiin, erilaisiin tehtäviin, opinnäytetöihin, tutkielmiin, tuntityöskentelyyn ja tuntiosallistumiseen. Myös opiskelijan itsearviointi tai vertaisarviointi voidaan ottaa huomioon. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan tarvittaessa edellyttää lisänäyttöjä.

Opintojakson koe laaditaan sen tavoitteiden ja sisältöjen pohjalta mittaamaan opiskelijan tietoja ja taitoja eri osa-alueilla. Koetehtävät mittaavat opiskelijan:

- kykyä hallita opintojakson keskeinen asiasisältö ja termistö,
- kykyä käyttää ja analysoida opintojakson sisältöön liittyviä teksti-, kartta-, kuva- ja tilastoaineiksia ja
- kykyä arvioida asioita ja ilmiöitä sekä tehdä päätelmiä opintojakson tiedollisen aineksen pohjalta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tarkoituksena on saada selville Suomen historian keskeisiä tapahtumia taustoineen autonomian ajalta nykyaikaan. Siinä perehdytään mm. kansallisen identiteetin syntymiseen, Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman kehittymiseen, muutoksiin liittyviin kriiseihin sekä siirtymiseen sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan. Lisäksi käsitellään Suomen poliittiset, taloudelliset ja kulttuuriset murrokset.

Paikallisuutta opintojaksoon tuovat sotavuosien kokemukset, kuten JR27:n osallistuminen talvisodan legendaariseen Raatteentien taisteluun, saksalaisaseveljeys jatkosodan aikana ja Lapin hävitykseen johtanut Lapin sota.

Opintojaksossa käytetään monipuolisia oppimisympäristöjä ja oppimateriaaleja sekä pyritään yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa. Mikäli mahdollista vierailaan kotiseutumuseossa ja Tankavaaran Schutzwallissa (saksalaisten sodanaikainen puolustusasema).

Opintojakso suoritetaan toisena vuonna. Itsenäisestä suorittamisesta tulee keskustella aineen opettajan kanssa.

Eurooppalainen ihminen, 2 op (OHI4)

Opintojakson moduulit

- Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4), Valinnainen

Tavoitteet

Eurooppalainen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa
- ymmärtää tieteen, taiteen, ihmiskuvan ja sukupuoliroolien muutoksen suhteessa yhteiskunnalliseen kehitykseen
- ymmärtää taiteen ja populaarikulttuurin merkityksen historiakäsityksen luomisessa
- osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia
- osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan
- pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen
- osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.

Paikallinen lisäys

- ymmärtää eurooppalaisuuteen liittyvän arvopohjan

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen ihminen

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- *tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä*

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- • *antiikin kulttuurien yleispiirteet*
- • *demokratian ja tieteellisen ajattelun synty*
- • *keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus*

Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen

- *tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa*
- *reformaatio ja tiedon vallankumous*
- *valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen*
- *1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset*

Kohti nykyaikaa

- *taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen*
- *tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat*
- *demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat*
- *tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen*
- *sukupuoliroolien murros*

Paikallinen lisäys

- *kulttuurit ja elämäntavat: Kreikan kaupunkivaltiot (Ateena ja Sparta), Rooma, hellenismi*
- *keskiaikainen maailmankuva*
- *eurooppalainen yhtenäiskulttuuri: maallinen ja henkinen (katolisen kirkon vaikutusvalta)*
- *renessanssi*
- *itsevaltiuden (absolutismin) ajan kulttuuri (barokki)*
- *valistus: luonnontieteellisen maailmankuvan kehitys*

- keskeiset aatesuuntaukset (nationalismi, liberalismi, sosialismi, kommunismi) ja taidevirtaukset
- tiede uskonnon haastajana
- ihmisten arkipäivä alati muuttuvassa maailmassa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustuminen kulttuurihistoriaan syventää eurooppalaista identiteettiä ja auttaa ymmärtämään aatteiden merkityksen historian kulkuun vaikuttavana tekijänä.

Opintojakso lisää opiskelijan yleistietoa, mikäli hän haluaa kasvattaa tietämystään Euroopan maiden kulttuurista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kulttuurihistoria syventää käsitystä siitä, miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia moniulotteisten ilmiöiden ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta.

Tutustumalla eri aikakausien taidemuotoihin opiskelija ymmärtää eurooppalaisen kulttuuriperinnön kerrostuneisuuden ja moniulotteisuuden.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutustumalla eurooppalaiseen kulttuurihistoriaan opiskelija tulee tietoiseksi yhteiskunnallisesta ja poliittisesta muutoksesta ja siitä, miten nyky-Euroopalle tärkeät arvot (ihmisoikeudet, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus) ovat syntyneet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Historian pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroin 4 - 10. Suorituksen arviointiin vaikuttavat kokeen lisäksi jatkuva näyttö ja tuntiaktiivisuus.

Arvosanan antaminen on yksi arvioinnin muoto. Arvioinnin tehtävänä on antaa opiskelijalle palautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta ja oppiaineen opiskelun etenemisestä. Opintojakson arviointi on monipuolista ja perustuu mahdollisiin kirjallisiin ja suullisiin kokeisiin, erilaisiin tehtäviin, opinnäytetöihin, tutkielmiin, tuntityöskentelyyn ja tuntiosallistumiseen. Myös opiskelijan itsearviointi tai vertaisarviointi voidaan ottaa huomioon. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan tarvittaessa edellyttää lisänäyttöjä.

Opintojakson koe laaditaan sen tavoitteiden ja sisältöjen pohjalta mittaamaan opiskelijan tietoja ja taitoja eri osa-alueilla. Koetehtävät mittaavat opiskelijan:

- kykyä hallita opintojakson keskeinen asiasisältö ja termistö,
- kykyä käyttää ja analysoida opintojakson sisältöön liittyviä teksti-, kartta-, kuva- ja tilastoaineiksia ja
- kykyä arvioida asioita ja ilmiöitä sekä tehdä päätelmiä opintojakson tiedollisen aineksen pohjalta.

Koe voidaan korvata portfoliolla, johon opiskelija liittää opintojakson aikana oppitunneilla tai itsenäisesti suoritettut työt.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso käsittelee yhteiskunnallisen eurooppalaisen ajattelun, aatteiden ja ihmisoikeuksien kehittymistä sekä myyttisiä, uskonnollisia ja tieteellisiä maailmanselityksiä antiikista nykypäivään. Tarkastelun kohteena on eurooppalainen ihminen, yksilön ja yhteiskunnan suhde ja arkielämä.

Opintojakson aikana perehdytään eurooppalaiseen kulttuuriperintöön: taiteeseen ja tieteeseen oman aikansa ilmentäjinä, eurooppalaisen kulttuurin keskeisiin saavutuksiin sekä eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan muutokseen ja sen taustalla vaikuttaneeseen tieteelliseen ja aatehistorialliseen kehitykseen.

Opintojaksolla saatuja tietoja opiskelija voi hyödyntää kaupunkimatkailussa.

Opintojaksossa käytetään monipuolisia oppimisympäristöjä ja oppimateriaaleja sekä pyritään yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa.

Opintojakson voi suorittaa milloin vain lukion aikana, esimerkiksi jo ensimmäisenä vuonna. Itsenäisestä suorittamisesta tulee keskustella aineen opettajan kanssa.

Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (OHI5)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen alueen historiallisia lähteitä ja osaa arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee suomalaista, saamelaista ja muiden vähemmistöryhmien kulttuuriperintöä ja arjen historiaa*
- *hallitsee Suomen historialliset kehityslinjat sekä niiden yhteydet pohjoismaiseen kehitykseen ja Itämeren alueeseen*
- *kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta*
- *osaa eritellä Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen*
- *osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin*
- *osaa tarkastella Suomen historian käyttöä politiikassa ja identiteetin luomisessa.*

Paikallinen lisäys

- *ymmärtää Sodankylän ja Lapin asuttamisen osaksi maamme esihistoriaa*
- *oppii arvostamaan sodankyläläistä, lappilaista ja suomalaista kulttuuriperintöä*

Keskeiset sisällöt

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Suomen alue esihistoriallisella ajalla

- *tutkimusmenetelmät ja lähteet*
- *käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä*

Keskiaika

- *Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen*
- *kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen*
- *yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri*

Uusi aika

- *reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta*
- *Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen*
- *elämäntapa sääty- ja maatalousyhteiskunnassa*
- *Suomen aseman muutos ja uudistukset Ruotsin ajan lopulla*

Suomi osana Venäjää

- *Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty*
- *suomalaisen identiteetin luominen, sivistys, tiede ja taide*

Paikallinen lisäys

- Pohjois-Suomen ja erityisesti Lapin merkitys esihistoriassa
- esihistoria Sodankylässä
- rautakautinen heimoyhteiskuntien Suomi
- ristiretket Suomeen - Suomi (Itämaa) osaksi Ruotsia
- Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen (Ruotsi, Novgorod, Kalmarin unioni)
- Waasa-suvun hallitsijat
- vapauden ja hyödyn aika, kehittyvä talous (kustavilaiset uudistukset) ja vaikutukset Suomeen
- kansallisen tietoisuuden ensi askeleet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Suomi on osa Itämeren alueen ja jopa Keski-Euroopan historiaa. Opiskelija ymmärtää, mikä merkitys esihistorialla, Ruotsin vallan ajalla ja autonomian synnyllä on suomalaisen identiteetin muodostumiselle ja suomalaisten halulle etsiä omia juuriaan.

Opiskelija tulee tietoiseksi omista juuristaan ja lappilaisesta ja sodankyläläisestä identiteetistä. Osa opiskelijoista oppii myös tiedostamaan ja arvostamaan porosaamelaisia tai metsäsaamelaisia juuriaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää pohjoisen esihistoriallisten asutus- ja esinelöytöjen kautta, miten Suomen asutus on levinnyt pohjoisesta etelään. Opiskelija ymmärtää suomalaisten merkityksen Ruotsin suurvalta-aseman luojana ja takaajana. Esille tulee myös, miten suomalaisten suhtautuminen Ruotsin vallankäyttöön Suomessa alkoi vähitellen muuttua ja miten Suomi siirtyi osaksi Venäjää.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa käydään läpi esihistoriaa, Ruotsin vallan aikaa ja autonomian syntyä. Se täydentää Suomen historian pakollisessa opintojaksossa läpikäytyjä asioita ja siten syventää opiskelijan minäkuva ja oman taustansa tuntemista sekä identiteetin vahvistumista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Historian pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroin 4 - 10. Suorituksen arviointiin vaikuttavat kokeen lisäksi jatkuva näyttö ja tuntiaktiivisuus.

Arvosanan antaminen on yksi arvioinnin muoto. Arvioinnin tehtävänä on antaa opiskelijalle palautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta ja oppiaineen opiskelun etenemisestä. Opintojakson arviointi on monipuolista ja perustuu mahdollisiin kirjallisiin ja suullisiin kokeisiin, erilaisiin tehtäviin, oppinnäytetöihin, tutkielmiin, tuntityöskentelyyn ja tuntiosallistumiseen. Myös opiskelijan itsearviointi tai vertaisarviointi voidaan ottaa huomioon. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan tarvittaessa edellyttää lisänäyttöjä.

Opintojakson koe laaditaan sen tavoitteiden ja sisältöjen pohjalta mittaamaan opiskelijan tietoja ja taitoja eri osa-alueilla. Koetehtävät mittaavat opiskelijan:

- kykyä hallita opintojakson keskeinen asiasisältö ja termistö,
- kykyä käyttää ja analysoida opintojakson sisältöön liittyviä teksti-, kartta-, kuva- ja tilastoaineiksia ja
- kykyä arvioida asioita ja ilmiöitä sekä tehdä päätelmiä opintojakson tiedollisen aineksen pohjalta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan Suomen esihistoriaan, Ruotsin vallan aikaan ja siihen, miten Suomi liitettiin osaksi Venäjää ja miten maa saavutti autonomian. Siinä perehdytään autonomian aikaa edeltäneeseen sota-, asutus-, talous-, väestö- ja kulttuurihistoriaan, arjen historiaan ja tavallisten ihmisten elämäntapaan sekä elinkeinoihin. Opintojakson aikana tutustutaan myös Sodankylän ja Lapin asutus-, väestö- ja kulttuurihistoriaan esihistoriallisella ajalla.

Opintojakson aikana tuetaan opiskelijan paikallistuntemusta pyrkimällä järjestämään vierailu Sodankylän kotiseutumuseoon ja Inarin Siidaan.

Opintojaksossa käytetään monipuolisia oppimisympäristöjä ja oppimateriaaleja sekä pyritään yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa.

Opintojakson voi suorittaa milloin vain lukion aikana, mutta se suositellaan valittavaksi toisena vuotena. Itsenäisestä suorittamisesta tulee keskustella aineen opettajan kanssa.

Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (OHI6)

Opintojakson moduulit

- Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman kulttuurit kohtaavat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurien vuorovaikutusta koskevia teorioita ja käytänteitä*
- *tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa*
- *osaa eritellä kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa*
- *analysoi esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä*
- *erittelee kulttuurien moninaisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy arvioimaan sille annettuja merkityksiä*
- *osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä, eri kulttuureihin liitettyjä stereotypioita sekä kulttuurien vaikutusta yksilöön*
- *tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista asiatekstiä käyttämällä monipuolisesti ja kriittisesti lähdeaineistoa.*

Paikallinen lisäys

- hallitsee kulttuurintutkimuksen peruskäsitteitä ja erilaisia tapoja jakaa maailma kulttuurialueisiin
- tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa
- ymmärtää tarkastelemaansa kulttuuriin historiallisen kehityksen sekä sen arvojen ja elämäntapojen moninaisuuden ja osaa eritellä siihen vuorovaikutuksessa muiden kulttuurien kanssa syntyneitä kulttuurisia eroja ja yhtäläisyyksiä
- oppii ymmärtämään omasta kulttuuristaan poikkeavan kulttuurin arvomaailmaa ja elämäntapaa
- osaa analysoida esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä
- osaa arvioida monikulttuurisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy erittelemään sille annettuja merkityksiä
- osaa eritellä ja arvioida kriittisesti kulttuurisia eroja koskevia väitteitä sekä eri kulttuureihin liitetyjä stereotyyppioita
- osaa vuorovaikutustilanteissa ottaa huomioon kulttuuritaustojen erilaisuuden

Keskeiset sisällöt

Maailman kulttuurit kohtaavat

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

- *kulttuurit ja niiden vuorovaikutus*

Moduulissa tarkasteltaviksi kohteiksi valitaan kaksi tai useampia kulttuureja seuraavilta alueilta:

- *Aasian kulttuurit*
- *Afrikan kulttuurit*
- *arktiset kulttuurit*
- *Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit*
- *Latinalaisen Amerikan kulttuurit*
- *Lähi-idän kulttuurit*
- *Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.*

Paikallinen lisäys

- Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit: aboriginaalit ja maorit
- Aasian kulttuurit: Kiina, Intia, Japani
- Afrikan kulttuurit
- arktiset kulttuurit: erityisesti saamelaisuus
- Latinalaisen Amerikan kulttuurit: inkat, mayat
- Lähi-idän kulttuurit: islam, arabikulttuuri, ottomaanit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuksia rakentaa ja vahvistaa omaa maailmankansalaisen identiteettiä. Sen aikana opiskelija tutustuu Euroopan ulkopuoliseen kulttuuriin, ihmisiin ja heidän tapoihinsa. Hän tutkii ulkoeurooppalaista henkistä ja aineellista kulttuuriperintöä ja osaa kuvata eri kulttuurien erityispiirteitä. Hän oppii arvostamaan kulttuurien monimuotoisuutta elämän rikkautena ja luovuuden lähteenä. Hän osaa pohtia tulevan kulttuurikehityksen vaihtoehtoja.

Opiskelija ymmärtää kulttuurikäsitteen moninaisuuden ja pyrkii toimimaan aktiivisesti keskinäiseen kunnioittamiseen perustuvan monikulttuurisen yhteiskunnan rakentamiseksi.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija on tietoinen omasta kulttuuri-identiteetistään ja osaa toimia oman kulttuurinsa tulkkina. Hän ymmärtää, että yhteiskunnan toiminta, hyvinvointi ja turvallisuus edellyttävät eri taustoista tulevien suomalaisten vuoropuhelua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Historian pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroin 4 - 10. Suorituksen arviointiin vaikuttavat kokeen lisäksi jatkuva näyttö ja tuntiaktiivisuus.

Arvosanan antaminen on yksi arvioinnin muoto. Arvioinnin tehtävänä on antaa opiskelijalle palautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta ja oppiaineen opiskelun etenemisestä. Opintojakson arviointi on monipuolista ja perustuu mahdollisiin kirjallisiin ja suullisiin kokeisiin, erilaisiin tehtäviin, opinnäytetöihin, tutkielmiin, tuntityöskentelyyn ja tuntiosallistumiseen. Myös opiskelijan itsearviointi tai vertaisarviointi voidaan ottaa huomioon. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan tarvittaessa edellyttää lisänäyttöjä.

Opintojakson koe laaditaan sen tavoitteiden ja sisältöjen pohjalta mittaamaan opiskelijan tietoja ja taitoja eri osa-alueilla. Koetehtävät mittaavat opiskelijan:

- kykyä hallita opintojakson keskeinen asiasisältö ja termistö,
- kykyä käyttää ja analysoida opintojakson sisältöön liittyviä teksti-, kartta-, kuva- ja tilastoaineiksia ja
- kykyä arvioida asioita ja ilmiöitä sekä tehdä päätelmiä opintojakson tiedollisen aineksen pohjalta.

Kokeen voi korvata portfoliolla, johon opiskelija liittää opintojakson aikana oppitunneilla tai itsenäisesti suoritettut työt ja mahdollisen esitelmän.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kulttuuri ymmärretään kokonaisvaltaisena käsitteenä, mutta suhtautuminen eri kulttuureihin ja kulttuurieroihin on vaihdellut ajattelun ja yhteiskuntien rakenteen muuttuessa. Opintojaksossa tutustutaan Euroopan ulkopuolisiin kulttuureihin, maiden poliittiseen historiaan sekä ihmisiin ja heidän tapoihinsa.

Opintojaksoon liittyy vierailu Inarissa pidettävään Ijahis Idja -tapahtumaan ja tutustuminen Siidaan.

Opintojaksossa käytetään monipuolisia oppimisympäristöjä ja oppimateriaaleja sekä pyritään yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa.

Opintojakso suositellaan opiskeltavaksi toisena tai kolmantena vuonna. Itsenäisestä suorittamisesta tulee keskustella aineen opettajan kanssa.

Suomen historian mennyt vuosisata, 2 op (OH17)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy yksityiskohtaisemmin 1900-luvun historian tapahtumiin ja kulttuurin (taiteiden, tieteiden) saavutuksiin.
- Opiskelija tutustuu kansalaisten elämään eri vuosikymmeninä.

- Opiskelija huomaa suomalaisen yhteiskunnan valtavan muutoksen varsin lyhyenä ajanjaksona.
- Opiskelija huomaa suomalaisen kulttuurin moninaisuuden ja kansainväliset yhteydet.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- 1920 - 1930-luvun elämämeno, arjen muutos
- talvisotaan johtanut kehitys, talvisota, välirauhan aika ja elämä sotavuosina, saavutukset mm. taiteessa ja urheilussa
- 1940-luku: vaaran vuodet ja suomettumisen alku, jälleenrakentamisen vuosikymmen
- 1950-luku: yhteiskuntarakenteen murros, saavutukset mm. taiteessa ja urheilussa
- 1960-luku politiikassa: Kekkonen-vaikokausi, suomettuminen, nuorison radikalisoituminen, nuorisokulttuurin ja vanhan maaseutukulttuurin yhteentörmäys
- 1970-luku: suomettuminen ja sen näkyminen sisäpolitiikassa, maaseudun autioituminen ja kaupungistuminen, muutto Ruotsiin, saavutukset mm. taiteessa ja urheilussa
- 1980-luku: kansallistunteen uusi tuleminen
- 1990-luku: lama ja sen vaikutus perheisiin
- 2000-luvun vuosikymmenet: opiskelijoiden oman elämän muutos ja globalisaation näkyminen arjessa
- jatkosota, aseveljeys Saksan kanssa ja sen näkyminen Sodankylässä, Lapin sota ja Lapin tuhoaminen, jälleenrakennuksen aika

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Historialle ominaiset työtavat ovat keskustelevia ja vuorovaikutteisia. Usein opiskelijalla voi olla erityisosaamista liittyen itsenäisen Suomen historiankulkuihin. Toisilta oppien voi muodostaa kokonaiskäsitteksen paitsi poliittisesta historiasta myös kultuurihistoriasta (taiteet, kirjallisuus, arkkitehtuuri, urheilu, elokuvat, musiikki).

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana tuotetaan erilaisia suullisia ja kirjallisia esityksiä. Se voi sisältää myös toiminnallisia osuuksia. Näistä osa-alueista opiskelija muodostaa itselleen portfolion. Hyväksytysti suoritettutusta opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Suomen historian mennyt vuosisata on koulukohtainen valinnainen opintojakso, joka suositellaan käytäväksi OHI3-opintojakson jälkeen toisena tai kolmantena vuonna.

Nimensä mukaisesti opintojaksossa syvennetään tietämystä itsenäisen Suomen viimeisen yli 100 vuoden ajanjaksosta. Vaikka sen sisällöt painottuvat politiikkaan, tutustutaan myös tavallisten suomalaisten elämään ja eri vuosikymmenten kulttuuriin (taiteet, kirjallisuus, arkkitehtuuri, urheilu, elokuvat, musiikki). Opintojaksossa käsitellään ajanjakso itsenäisyyden alkukymmenistä ja nykyaikaan.

Opintojaksossa käytetään monipuolisia oppimisympäristöjä ja oppimateriaaleja sekä pyritään yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa.

Opintojaksoon osallistuminen edellyttää, että opiskelija on suorittanut opintojakson *Itsenäisen Suomen historia*. Sen itsenäinen suorittaminen on mahdollista vain opettajan luvalla, poikkeustapauksessa.

Maailma tänään, 2 op (OHI8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija seuraa aktiivisesti ajankohtaisia maailmantapahtumia useista eri lähteistä.
- Opiskelija tutustuu keinoihin selvittää ja ymmärtää nykytapahtumia historialliselta kannalta.
- Opiskelija pystyy tuottamaan yhteenvetoja Suomen ja maailman politiikan ajankohtaisista tapahtumista taustoineen.
- Opiskelija oppii etsimään tarvitsemaansa tietoa monipuolisesti mm. Internetiä hyödyntäen.
- Opiskelija tunnistaa lähdekritiikin merkityksen tiedon hankinnassa ja tulkinnassa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- seurataan ajankohtaisia Suomen, Euroopan, EU:n ja maailman politiikan tapahtumia mm. lehtien ja Internetin avulla
- tutustutaan keinoihin selvittää ja ymmärtää nykytapahtumien taustoja historialliselta näkökannalta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso pidetään samaan aikaan historiassa ja yhteiskuntaopissa, jolloin monitieteellinen asioihin perehtyminen on luontevaa. Opintojakson aikana opiskelija käy läpi ajankohtaisia asioita. Samalla hän vahvistaa monilukutaitoaan ja parantaa kykyään valita ja tulkita kriittisesti eri lähteistä saatavaa tietoa ja muodostaa mahdollisimman totuudenmukainen kuvan tapahtumista ja sen syistä.

Oppitunneilla syntyvän keskustelun aikana opiskelija rohkaistuu ottamaan kantaa faktatiedon pohjalta ja siten vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitojaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija perehtyy ajankohtaisiin asioihin ja ottaa selville niihin vaikuttaneet tapahtumat ja taustatekijät.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana kootaan portfolio, johon tuotetaan yhteenvetoja/raportteja ajankohtaisista tapahtumista taustoineen. Opintojaksolla pidetään myös uutispäiväkirjaa, joka liitetään osaksi portfolioa. Hyväksytysti suoritettutusta opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on koulukohtainen historian tietämystä syventävä opintojakso. Se on jatkuvan muutoksen alainen, sillä Suomen ja maailmanpolitiikan tapahtumat vaikuttavat hyvinkin lyhyellä varoitusaajalla opintojakson sisällön muotoutumiseen. Opintojakson aikana käymme läpi ajankohtaisia maailmanpolitiikan tapahtumia, niihin vaikuttaneita syitä ja mahdollisesti seuraamme reaaliaikaisesti myös seurauksia. Kurssin tarkempi sisältö määritellään vuosittain. Tarkasteltavaksi voidaan valita mm. seuraavia aihealueita, mutta tarkempi sisältö vahvistetaan

kurssin alussa ja muutokset ovat mahdollisia jopa kurssin aikana: kylmä sota - kertausta vuosien 1945 - 1991 suurvaltapolitiikkaan, Venäjä - Neuvosto-Venäjä - Neuvostoliitto - IVY - Venäjä, Yhdysvallat, Kansainvälinen terrorismi, Kuohuva Lähi-itä, Mielenkiintoinen itä - Kiina ja Intia, Euroopan unioni, Suomen sisä- ja ulkopoliittikan viimeiset tapahtumat.

Opintojakso tukee valmistautumista ylioppilastutkinnon reaalikokeeseen. Opintojaksolla käytetään monipuolisia oppimisympäristöjä ja oppimateriaalia sekä pyritään yhteistyöhön erilaisten toimijoiden kanssa.

Opintojakso on suositettava erityisesti kaikille abiturienteille, vaikka historiaa/yhteiskuntaoppia ei ylioppilaskirjoituksissa kirjoittaisikaan.

Opintojakso edellyttää, että opiskelija on suorittanut opintojakson Kansainväliset suhteet. Itsenäisestä suorittamisesta tulee sopia opettajan kanssa.

Opintojakso pidetään samaan aikaan kuin yhteiskuntaopin Maailma tänään (OYH5), 2op

Historian yo-kertaus, 1 op (OHI9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija valmentautuu määrätietoisesti ylioppilastutkinnon historian ja yhteiskuntaopin ainereaaliiin.
- Opiskelija kertaa suorittamiaan historian ja yhteiskuntaopin opintojaksoja muodostaen itselleen kokonaiskuvan lukion historian tai/ja yhteiskuntaopin oppimäärästä.
- Opiskelija oppii hahmottamaan hyvän ylioppilasvastauksen tuntomerkit

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- pakollisten ja syventävien opintojaksojen kertaaminen
- erityyppisten historian ja yhteiskuntaopin reaali-tehtävien analysointi ja niihin vastaamisen harjoittelu
- vanhoihin ylioppilastehtäviin tutustuminen ja vastaaminen
- osallistuminen preliminääriin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso valmistaa opiskelijaa ylioppilaskirjoituksiin, joten tavoitteena on, että opiskelija päivittää ajankohtaista tietoa monipuolisista lähteistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso valmistaa opiskelijaa ylioppilaskirjoituksiin, joten tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa monilukutaitoaan ja parantaa kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa ylioppilaskokeessa. Valmistautuessaan opiskelija oppii ymmärtämään lukion eri oppiaineiden hyödyn ylioppilaskokeeseen valmistautumisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Hyväksytyt suoritusmerkinnät saaminen edellyttää oppitunneille osallistumista ja vaadittavien tehtävien tekemistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu historian ylioppilaskirjoituksiin valmistautujalle (toinen tai abivuosi). Itsenäisestä suorittamisesta tulee sopia opettajan kanssa.

Opintojakso on koulukohtainen valinnainen opintojakso ja samalla se on valmistautumista ylioppilastutkinnon reaalikokeeseen. Opintojakson aikana kerrataan suoritettuja historian ja opintojaksoja, hahmotetaan hyvän vastauksen tuntomerkit, analysoidaan ja tehdään erityyppisiä historian yo-tehtäviä.

Opintojaksolla käytetään monipuolisia oppimisympäristöjä ja oppimateriaalia sekä pyritään yhteistyöhön erilaisten toimijoiden kanssa.

Opintojaksoon liittyy myös syksyisin ja keväisin pidettävä preliminääri (jatkokurssi).

Opintojakso pidetään samaan aikaan kuin Yhteiskuntaopin kertaus (OYH6), 1op

Historian yo-kertaus (jatko), 1 op (OHI10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija valmentautuu määrätietoisesti ylioppilastutkinnon historian ainereaaliiin.
- Opiskelija kertaa suorittamiaan historian opintojaksoja muodostaen itselleen kokonaiskuvan lukion historian oppimäärästä.
- Opiskelija oppii hahmottamaan hyvän ylioppilastutkinnon vastauksen tuntomerkit.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- pakollisten ja valinnaisten opintojaksojen kertaaminen
- erityyppisten historian reaalitehtävien analysointi ja niihin vastaamisen harjoittelu
- vanhoihin ylioppilastehtäviin tutustuminen ja vastaaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kertauskurssilla opiskelija päivittää ajankohtaista tietoa monipuolisista lähteistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso valmistaa opiskelijaa ylioppilaskirjoituksiin, joten tavoitteena on, että hän vahvistaa monilukutaitoaan ja parantaa kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa ylioppilaskokeessa. Opiskelija ymmärtää eri oppiaineista saatavan hyödyn ylioppilaskokeeseen valmistumisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Hyväksytyt suoritusmerkinnät saaminen edellyttää oppitunneille osallistumista ja vaadittavien tehtävien tekemistä sekä osallistumista preliminääriin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu historian ylioppilaskirjoituksiin valmistujalle (toinen tai abivuosi). Itsenäisestä suorittamisesta tulee sopia opettajan kanssa.

Historian kertauskurssi (jatko) on syventävää valmistautumista ylioppilaskokeeseen. Opintojakson voi tenttiä. Tentin tarkemmasta sisällöstä sovitaan opettajan kanssa, niin että se vastaa parhaiten opiskelijan tarpeita.

Opintojaksossa kerrataan ja syvennetään suoritettuja historian opintojaksoja, hahmotetaan hyvän vastauksen tuntomerkit sekä analysoidaan ja tehdään erityyppisiä historian reaalitehtäviä.

Opintojaksossa käytetään monipuolisia oppimisympäristöjä ja oppimateriaaleja sekä pyritään yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa.

Opiskelija osallistuu syksyllä tai keväällä pidettävään preliminääriin.

Opintojakso pidetään samaan aikaan kuin Yhteiskuntaopin kertaus (jatko) (OYH7), 1op

Historian harrastuneisuus 1, 2 op (OHI11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kannustetaan opiskelijoita suorittamaan lukion ulkopuolisia historiaan liittyviä kursseja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssien sisältö ja kurssien tarjoajat vaihtelevat, joten tarkkaa kuvausta kurssien keskeisistä sisällöistä ei voi etukäteen antaa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Erilaiset kotimaan tai ulkomaan kurssit tukevat opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi.

Hyvinvointiosaaminen

Erilaiset koulun ulkopuoliset historian kurssit vahvistavat opiskelijan hyvinvointiosaamista kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon.

Vuorovaikutusosaaminen

Osallistumalla erilaisille yksittäisille kursseille tai pitempikestoiseen historiaan liittyvään harrastustoimintaan opiskelija kehittyi ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Usein historiaan liittyvä harrastustoiminta tai yksittäiset kurssit auttavat opiskelijaa tulemaan tietoisiksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan sitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija toimittaa todistuksen, jolla todennetaan kurssin suorittaminen, laajuus ja sisältö. Opettaja ja rehtori toteavat yhdessä, voiko kurssin hyväksilukea lukion historian opiskelua syventäväksi opintojaksoksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukion ulkopuolella suoritettuja vähintään 38 tunnin tai 2op:n mittaisia historiaan liittyviä kursseja/opintojaksoja voidaan hyväksi lukea osaksi lukio-opintoja. Tarvittavan tunti-/opintopistemäärän saavuttamiseksi opiskelija voi suorittaa useampia lukion ulkopuolisia kursseja.

Opiskelija toimittaa todistuksen, jolla todennetaan kurssin/kurssien suorittaminen, laajuus ja sisältö. Opettaja ja rehtori toteavat yhdessä, voiko kurssin hyväksilukea lukion historian opiskelua syventäväksi opintojaksoksi.

Lukion ulkopuolisia kursseja voi suorittaa milloin vain lukion aikana.

Historian harrastuneisuus 2, 2 op (OHI12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kannustetaan opiskelijoita suorittamaan lukion ulkopuolisia historiaan liittyviä kursseja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssien sisältö ja kurssien tarjoajat vaihtelevat, joten tarkkaa kuvausta kurssien keskeisistä sisällöistä ei voi etukäteen antaa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Erilaiset koulun ulkopuoliset historian kurssit vahvistavat opiskelijan hyvinvointiosaamista kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Erilaiset kotimaan tai ulkomaan kurssit tukevat opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi.

Vuorovaikutusosaaminen

Osallistumalla erilaisille yksittäisille kursseille tai pitempiketoiseen historiaan liittyvään harrastustoimintaan opiskelija kehitty ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Usein historiaan liittyvä harrastustoiminta tai yksittäiset kurssit auttavat opiskelijaa tulemaan tietoisiksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan sitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija toimittaa todistuksen, jolla todennetaan kurssin suorittaminen, laajuus ja sisältö. Opettaja ja rehtori toteavat yhdessä, voiko kurssin hyväksilukea lukion historian opiskelua syventäväksi opintojaksoksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukion ulkopuolella suoritettuja vähintään 38 tunnin tai 2op:n mittaisia historiaan liittyviä kursseja/opintojaksoja voidaan hyväksi lukea osaksi lukio-opintoja. Tarvittavan tunti-/opintopistemäärän saavuttamiseksi opiskelija voi suorittaa useampia lukion ulkopuolisia kursseja.

Opiskelija toimittaa todistuksen, jolla todennetaan kurssin suorittaminen, laajuus ja sisältö. Opettaja ja rehtori yhdessä toteavat, voiko kurssin/kurssit hyväksilukea lukion historian opiskelua syventäväksi opintojaksoksi.

Kursseja voi suorittaa milloin vain lukion aikana.

Kansainvälinen opiskelijavaihto ja historian opiskelu 1, 2 op (OHI13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu toisen maan kulttuuriin ja kasvaa kansainvälisyyteen ja suvaitsevaisuuteen.
- Opiskelija tiedostaa oman kulttuurinsa voimavarana kansainvälisessä ympäristössä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson sisältö perustuu vaihto-opiskelijan oppilaitoksen historian opintoihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijavaihtoon kuuluva historian opiskelu tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi.

Vuorovaikutusosaaminen

Historian opintoihin osallistuessaan opiskelija kehittyy ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, joita voi hyödyntää kotimaahan palattuun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija toimittaa oppilaitoksen todistuksen, jolla todennetaan historian opintojen suorittaminen ja laajuus vaihto-oppilasaikana. Opinnoista saa lukio-opintoihin suoritusmerkinnän.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yleensä vaihto-oppilaaksi lähdetään ensimmäisen lukiovuoden jälkeen. Vaihto voi kestää koko lukuvuoden tai olla esim. kesävaihto. Opiskelijan vaihdossa suorittamia historian opintoja voidaan hyväksilukea osaksi lukio-opintoja.

Kansainvälinen opiskelijavaihto ja historian opiskelu 2, 2 op (OHI14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu toisen maan kulttuuriin ja kasvaa kansainvälisyyteen ja suvaitsevaisuuteen.
- Opiskelija tiedostaa oman kulttuurinsa voimavarana kansainvälisessä ympäristössä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson sisältö perustuu vaihto-opiskelijan oppilaitoksen historian opintoihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijavaihtoon kuuluva historian opiskelu tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi.

Vuorovaikutusosaaminen

Historian opintoihin osallistuessaan opiskelija kehittyy ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä

arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, joita voi hyödyntää kotimaahan palattuaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija toimittaa oppilaitoksen todistuksen, jolla todennetaan historian opintojen suorittaminen ja laajuus vaihto-oppilasaikana. Opinnoista saa lukio-opintoihin suoritusmerkinnän.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yleensä vaihto-oppilaaksi lähdetään ensimmäisen lukiovuoden jälkeen. Vaihto voi kestää koko lukuvuoden tai olla esim. kesävaihto. Opiskelijan vaihdossa suorittamia historian opintoja voidaan hyväksilukea osaksi lukio-opintoja.

7.8. Kemia (KE)

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Se ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, yhteiskunnassa ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Opetus herättää kiinnostusta kemian opiskelua ja kemian alan ammatteja kohtaan sekä antaa valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Kemian opetus tukee opiskelijan käsitteiden ja ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijan aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti.

Kemian opetuksessa käytetään vaihtelevia ja monipuolisia opetus- ja opiskelumenetelmiä, joilla kehitetään opiskelijan käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista. Opetuksen keskeisiin lähtökohtiin kuuluu havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti. Opiskelijat harjaantuvat ottamaan vastuuta yhteisestä turvallisuudesta, jolloin myös työelämässä tarvittava turvallisuusosaaminen kehittyy.

Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Tutkimisen taitojen perustana on kysymysten ja havaintojen tekeminen. Mittaaminen, luokittelu ja muut tutkimisen taidot kehittyvät erilaisten menetelmien harjoittelun kautta. Myös opiskelijan tiedon käsittelyn ja esittämisen taidot karttuvat. Kokeellisen työn taidot etenevät kohti oman tutkimuksen suunnittelua. Samalla opiskelija oppii tekemään johtopäätöksiä sekä arvioimaan ja argumentoimaan tutkimuksen tuloksia.

Laaja-alainen osaaminen

*Kemian opetuksessa opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta, mikä tukee **hyvinvointiosaamisen** tavoitteita. Opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja,*

jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Kemian opiskelumenetelmät tukevat työskentelyä, jossa opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja asettaa itselleen tavoitteita. Suunnitelmallinen opiskelu on tärkeä arjen taito, joka vahvistaa opiskelijan jaksamista ja kehittää kykyä työskennellä myös muuttuvissa olosuhteissa.

Kemian opetuksen kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimuksellinen työskentely kehittävät työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua ja innostavat opiskelijaa kemian opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.

Kemian opetuksessa tiedostetaan kemian täsmällisen kielenkäytön ja arkikielen välinen ero. Universaalia kemian kieltä lähestytään opiskelijan havaintojen ja arkikielen näkökulmasta. Kemiassa kielitietoisuuden ja kielitaidon merkitys näkyy erityisesti käsitteistön oppimisessa ja omien päätelmien selkeässä ja johdonmukaisessa perustelemissa.

Kemian opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkittamista, argumentointia ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkittamalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua kieltä, kuvia, videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia tai kemian merkkikieltä. Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja ja submikroskooppisia kuvallisia malleja samoista ilmiöistä. Myös tieto- ja viestintäteknologia on osa nykyaikaista ja **monitieteistä osaamista** tukevaa kemian opetusta. Sitä käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkittamiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Tietokonepohjaisella mittausjärjestelmällä voidaan korvata perinteisiä välineitä, ja tutkimusaineistoa on mahdollista taltioida myös kuvina ja videoina.

Luonnontieteellisessä työskentelyssä **luova osaaminen** näkyy kykyä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja. Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu edellyttävät luovaa lähestymistapaa ja kehittävät luovaa ajattelua.

Kemian opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä. Luonnontieteellisen tiedon historiallinen kehitys avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Kemian opetus vahvistaa **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestävänsä tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävänsä käytön ja kiertotalouden kannalta. Opiskelija tunnistaa kemian tarjoamia ratkaisuja erilaisiin ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen ja luonnonvarojen riittävyys.

Tavoitteet

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kemian merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä kemian tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa
- osaa arvioida kemian ja siihen liittyvien teknologioiden tarjoamia ratkaisuja sekä niiden merkitystä yksilön, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta
- saa mahdollisuuksia perehtyä kemian sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja kemiaa soveltaville aloille.

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa yhteisöllisesti
- tuntee kemian turvalliset työskentelytavat ja osaa käsitellä syntyneet kemikaalijätteet asianmukaisesti
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja ongelmanratkaisun lähtökohdiksi
- osaa toteuttaa kokeellisia tutkimuksia käyttäen kemialle tunnusomaisia työmenetelmiä
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä analysoida ja arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa kemian keskeisiä käsitteitä
- osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä
- osaa käyttää monipuolisesti asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida eri yhteyksissä esitettyä tietoa kriittisesti kemian osaamisensa avulla.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute sekä itsearviointi tukevat opiskelijaa kemian osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, havainnollistaa ja esittää kemiallista tietoa. Kemiallisen tiedon soveltaminen, luonnontieteellisten lainalaisuuksien ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen ovat myös arvioinnin kohteita. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan taitoon arvioida tietoa kriittisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Kemia, minä ja kestävä tulevaisuus, 2 op (OKE1KE2)

Opintojakson moduulit

- Kemia ja minä, 1 op (KE1), Pakollinen
- Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2), Pakollinen

Tavoitteet

Kemia ja minä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin
- saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta
- oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna
- osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa
- osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat.
- Oppilas tutkii ja kokeilee arjen teknologisia sovelluksia, niiden käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita.

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestäväen elämäntavan edistämässä
- tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa
- osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti
- osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa
- ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Kemia ja minä

Keskeiset sisällöt

- arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä
- kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa
- jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla
- puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät
- ainemäärä ja konsentraatio

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Keskeiset sisällöt

- tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestäväen elämäntavan edistämässä luonnontieteissä
- aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen
- alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus
- aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kemian opetuksessa opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta. Opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja, jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta.

Kemian opetuksessa panostetaan työturvallisuuteen ja suojautumiseen haitallisilta aineilta. Työturvallisuusasiat ja kemikaalien sekä jätteiden oikea käsittelytapa käydään läpi aloittavan ryhmän kanssa.

Opintojaksossa tarkastellaan arjen ja oman ympäristön kemikaaleja. Laskuissa harjoitellaan ADI- ja LD50-arvojen käyttöä turvallisten annosten laskemiseen.

Kemiallisten ilmiöiden, kemian materiaalien, kemikaalien ja kemian teollisuuden prosessien käsittelyssä painotetaan ympäristövaikutusten huomioon ottamista. Laboratorio työskentelyssä kokeet ja tutkimukset suunnitellaan siten, että jätteen määrä on vähäinen ja haitalliset aineet kerätään talteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Kemian opetuksen kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimuksellinen työskentely kehittävät työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua ja innostavat opiskelijaa kemian opiskeluun. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä. Opiskelija syventää vuorovaikutus- ja vaikuttamistaitojaan yhteisissä tuotoksissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä. Luonnontieteellisen tiedon historiallinen kehitys avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Opintojaksolla harjoitellaan tietolähteen luotettavuuden arviointia ja valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun. Kemian työselostuksissa ja ryhmätöissä opiskelijat joutuvat tulkitsemaan ja tuottamaan tekstejä. He hakevat, valitsevat ja käyttävät erilaisia tekstiaineistoja tiedonhankinnassa.

Luonnontieteellinen tieto käsitetään jatkuvasti muuttuvaksi. Tieteellinen tieto on sen hetken paras käsitys ilmiöstä ja sen oikeellisuus on jatkuvan tarkastelun alla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

KE1 moduulissa käsitellään ainemäärä ja konsentraatio uusina suureina, mikä yhdistyy FY1 moduuliin, jossa keskeisiä sisältöjä ovat suure ja yksikkö. Kemian moduulissa KE2 tutustutaan tieteellisen tiedon luonteeseen ja tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa kuten myös fysiikan moduulissa FY1. Kestävä elämäntapa, kestävä tulevaisuus ja ilmastonmuutoksen syyt ja torjunta yhdistävät monia luonnontieteiden ensimmäisiä opintojaksoja.

Luovaa ja monitieteistä osaamista opiskelija kehittää myös erilaisissa mallintamisissa sekä kokeellisten töiden palautuksissa, kun hän pyrkii käyttämään erilaisia tieto- ja viestintäteknikan sovelluksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen opintojaksokohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Opiskelija oppii käyttämään ja soveltamaan tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa. Hän osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa ja laskea kemian peruslaskutoimituksia eli aineemäärän ja konsentraation.

Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään ja tiedostamaan kemian osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi voidaan arvioida työskentelyn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja sekä vuorovaikutus- ja vaikuttamistaitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon kokeellisen työskentelyn taidot sekä tiedonhankinnan ja -käsittelyn taidot.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti. Se pyritään suorittamaan ensimmäisenä vuonna ja ennen muita kemian opintojaksoja. Muusta järjestyksestä on keskusteltava opettajan kanssa.

Opintojakson aikana pyritään vierailemaan jossakin työpaikassa, jossa tarvitaan kemiallista osaamista tai kutsumaan joku asiantuntija /vierailija oppitunnille.

Molekyylit ja mallit, 2 op (OKE3)

Opintojakson moduulit

- Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3), Valinnainen

Tavoitteet

Molekyylit ja mallit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä*
- *osaa soveltaa ainemäärän ja konsentraation käsitteitä*
- *osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen hiilen yhdisteitä*
- *ymmärtää, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta*
- *osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Molekyylit ja mallit

Keskeiset sisällöt

- *liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi*

- hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet
- hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä
- hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla
- suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria
- kvanttimekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä
- tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kemian opetuksessa panostetaan työturvallisuuteen ja suojautumiseen haitallisilta aineilta. Laboratoriotyöskentelyssä kokeet ja tutkimukset suunnitellaan siten, että jätteen määrä on vähäinen ja haitalliset aineet kerätään talteen. Kemiallisten ilmiöiden, kemian materiaalien, kemikaalien ja kemian teollisuuden prosessien käsittelyssä painotetaan ympäristövaikutusten huomioon ottamista.

Opintojakossa tutustutaan joihinkin arjen ja elinympäristön yksinkertaisiin molekyyliin. Opiskelija opettele käyttämään ja soveltamaan tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kemian opetuksessa käsitellään yhteyksiä jokapäiväisen elämän ilmiöihin sekä luonnon ja ihmisen hyvinvointiin. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä. Kemialla tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat voivat opiskella pienryhmissä ja harjoitella opiskeltavaan asiaan liittyviä tehtäviä yhdessä. Kemian opetuksen kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimuksellinen työskentely kehittävät työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua ja innostavat opiskelijaa kemian opiskeluun. Samalla opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa tutustutaan kvanttimekaanisen atomimallin perusteisiin, mikä yhdistää kemian ja fysiikan.

Luovaa ja monitieteistä osaamista opiskelija kehittää esimerkiksi tulkitsemalla spektrejä ja tuottamalla esimerkiksi malleja, taulukoita ja kuvaajia. Tieto- ja viestintäteknikkaa voidaan käyttää muun muassa tehtävien tai töiden yhteydessä tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Tietokonepohjaisella mittausjärjestelmällä voidaan korvata perinteisiä välineitä, ja tutkimusaineistoa on mahdollista taltioida myös kuvina ja videoina.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla. Sen suorittaminen itsenäisesti on mahdollista, mutta edellyttää hyvää osaamista aiemmilta opintojaksoilta. Itsenäiseen opiskeluun kuuluu yleensä kirjallisia tehtäviä opintojakson alueelta sekä laboratoriotöitä.

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen opintojaksokohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Opiskelija osaa esimerkiksi soveltaa ainemäärän ja konsentraation käsitteitä sekä tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen hiilen yhdisteitä. Opiskelijan tulisi osata käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.

Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään ja tiedostamaan kemian osaamistaan. Opintojakson arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi voidaan arvioida työskentelyn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja sekä vuorovaikutus- ja vaikuttamistaitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon kokeellisen työskentelyn taidot sekä tiedonhankinnan ja -käsittelyn taidot.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso suoritetaan pääsääntöisesti toisena opiskeluvuonna. Ennen tätä opintojaksoa tulee olla OKE1KE2-opintojakso suoritettu. Muusta järjestyksestä on keskusteltava opettajan kanssa.

Opintojakson aikana pyritään käymään jossakin vierailulaitoksessa esimerkiksi tutkimuslaboratoriossa tai kutsumaan asiantuntija/vierailija oppitunnille.

Kemiallinen reaktio, 2 op (OKE4)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen reaktio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme
- osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykYTEKNOLOGIAN sovelluksissa
- osaa tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen
- ymmärtää aineen häviämättömyyden merkityksen kemiassa.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen reaktio

Keskeiset sisällöt

- reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen
- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet
- saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa
- ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä
- saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio
- protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä

- *additio, eliminaatio, substituutio, kondensaatio ja hydrolyysi hiiliyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen*
- *polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa tutustutaan esimerkiksi kaasulaskuihin, polymeerimateriaaleihin sekä saostumis- ja palamisreaktioihin, jotka yhdistävät kemian muihin luonnontieteisiin.

Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja, kuten reaktioyhtälöitä sekä reaktiotuotteiden kaavoja ja nimiä. Kemian opetuksen yhtenä tavoitteena on, että opiskelija perehtyy tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksiin tiedonhankinnan ja mallintamisen välineinä. Kemian työselostuksissa ja ryhmätöissä opiskelijat joutuvat tulkitsemaan ja tuottamaan tekstejä. He hakevat, valitsevat ja käyttävät erilaisia tekstiaineistoja tiedonhankinnassa. Työskentelyssä pyritään muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltamaan, arvioimaan, yhdistelemään ja analysoimaan hankittuja tietoja. Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu edellyttävät luovaa lähestymistapaa ja kehittävät luovaa ajattelua.

Vuorovaikutusosaaminen

Kemian kokeelliset työt pyritään tekemään ryhmissä. Myös tehtäviä voidaan tehdä pareittain tai ryhmissä. Näin opiskelijat syventävät vuorovaikutus- ja vaikuttamistaitojaan sekä oppivat pitkäjänteisyyttä ja vastuunottamista omasta työskentelystään.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kemian opetus vahvistaa eettisyyttä ja ympäristöosaamista syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opintojaksolla perehdytään erilaisiin saostumis-, hajoamis- ja palamisreaktioihin sekä neutraloitumiseen. Nämä täytyy huomioida etenkin teollisuusprosessien sivutuotteissa. Lisäksi tutustutaan polymeerien ominaisuuksiin, käyttöön ja kierrätykseen.

Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön ja kiertotalouden kannalta. Opiskelija tunnistaa kemian tarjoamia ratkaisuja erilaisiin ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen ja luonnonvarojen riittävyyteen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla. Sen suorittaminen itsenäisesti on mahdollista, mutta edellyttää hyvää osaamista aiemmilta opintojaksoilta. Itsenäiseen opiskeluun kuuluu yleensä kirjallisia tehtäviä opintojakson alueelta sekä laboratoriotöitä.

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen opintojaksokohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Opiskelija osaa tutkia reaktioita kokeellisesti sekä käsitellä, tulkita ja esittää tutkimustuloksia. Lisäksi hän osaa esimerkiksi ilmaista kemiallisen reaktion symbolisesti ja tasapainottaa sen.

Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään ja tiedostamaan kemian osaamistaan. Opintojakson arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi voidaan arvioida työskentelyn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja sekä vuorovaikutus- ja vaikuttamistaitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon kokeellisen työskentelyn taidot sekä tiedonhankinnan ja -käsittelyn taidot.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso suoritetaan pääsääntöisesti toisena opiskeluvuonna. Muusta järjestyksestä on keskusteltava opettajan kanssa.

Opintojakson aikana pyritään käymään jossakin vierailulaitoksessa esimerkiksi tutkimuslaboratoriossa tai kutsumaan asiantuntija/vierailija oppitunnille.

Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (OKE5)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista*
- *ymmärtää energian häviämättömyyden ja energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa*
- *tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen*
- *osaa tutkia sähkökemian liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja kuvata niitä malleja käyttäen*
- *tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Keskeiset sisällöt

- *reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla*
- *reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet*
- *hapetusluvut ja hapettumis-pelkistymisreaktiot*
- *metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja sekä riittävyys ja kierrätettävyys*
- *sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiali, kemiallinen pari, elektrolyysi ja kemiallisen energian varastointi*
- *luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kemiallisten ilmiöiden, kemian materiaalien, kemikaalien ja kemian teollisuuden prosessien käsittelyssä painotetaan ympäristövaikutusten huomioon ottamista. Opiskelija oppii opintojakson

aikana tuntemaan merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen ja tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja. Hän ymmärtää vastuun omasta toiminnastaan sekä luonnonvarojen riittämisestä.

Laboratoriotyöskentelyssä kokeet ja tutkimukset suunnitellaan siten, että jätteen määrä on vähäinen ja haitalliset aineet kerätään talteen. Mahdollisuuksien mukaan käytetään tavallisia kodin kemiallisia aineita tutkimuskohteina.

Vuorovaikutusosaaminen

Kemian kokeelliset työt pyritään tekemään ryhmissä. Myös tehtäviä voidaan tehdä pareittain tai ryhmissä. Näin opiskelijat syventävät vuorovaikutus- ja vaikuttamistaitojaan sekä oppivat pitkäjänteisyyttä ja vastuunottamista omasta työskentelystään.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana tutustutaan muun muassa metallien ominaisuuksiin ja käyttökohteisiin, valmistus- ja jalostusprosesseihin sekä riittävyteen ja kierrätettävyyteen. Näin kehitetään opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä. Luonnontieteellisen tiedon historiallinen kehitys avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla. Sen suorittaminen itsenäisesti on mahdollista, mutta edellyttää hyvää osaamista aiemmilta opintojaksoilta. Itsenäiseen opiskeluun kuuluu yleensä kirjallisia tehtäviä opintojakson alueelta sekä laboratoriotöitä.

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen opintojaksokohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Opiskelija osaa esimerkiksi määrittää reaktiossa sitoutuvan tai vapautuvan energian muodostumisen entalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla. Hän myös tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen.

Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään ja tiedostamaan kemian osaamistaan. Opintojakson arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi voidaan arvioida työskentelyn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja sekä vuorovaikutus- ja vaikuttamistaitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon kokeellisen työskentelyn taidot sekä tiedonhankinnan ja -käsittelyn taidot.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso suoritetaan pääsääntöisesti kolmantena opiskeluvuonna. Muusta järjestyksestä on keskusteltava opettajan kanssa.

Opintojakson aikana pyritään käymään jossakin vierailulaitoksessa esimerkiksi kaivoksella tai kutsumaan asiantuntija/vierailija oppitunnille.

Kemiallinen tasapaino, 2 op (OKE6)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen tasapaino

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa
- osaa tutkia kokeellisesti reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä
- osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämässä ja ennusteiden tekemisessä
- osaa esittää tutkimustuloksia graafisesti ja arvioida tutkimustuloksia ja -prosessia
- tutustuu teollisuuden prosesseissa ja luonnossa tapahtuviin tasapainoreaktioihin ja niiden merkitykseen.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen tasapaino

Keskeiset sisällöt

- kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät
- homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely konsentraatioilla, tasapainotilaan vaikuttaminen
- hapot ja emäkset ja niihin liittyvät käsitteet sekä palamistuotteiden reaktiot vedessä
- happo-emästasapainon laskennallinen käsittely
- puskuriliuosten toimintaperiaate sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla
- reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkiminen kokeellisesti sekä ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokonesovelluksella
- tutustuminen kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja, jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Kemian opiskelumenetelmät tukevat työskentelyä, jossa opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja asettaa itselleen tavoitteita. Suunnitelmallinen opiskelu on tärkeä arjen taito, joka vahvistaa opiskelijan jaksamista ja kehittää kykyä työskennellä myös muuttuvissa olosuhteissa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Laboratoriotyöskentelyssä kokeet ja tutkimukset suunnitellaan siten, että jätteen määrä on vähäinen ja haitalliset aineet kerätään talteen. Mahdollisuuksien mukaan käytetään tavallisia kodin kemiallisia aineita tutkimuskohteina.

Kemian opetus vahvistaa eettisyyttä ja ympäristöosaamista syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opintojaksolla perehdytään esimerkiksi

metalli- ja epämetallioksidien vesiliuosten happo-emäsluonteeseen sekä puskuriliuosten toimintaperiaatteeseen elimistössä ja luonnossa.

Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestävänsä tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävänsä käytön ja kiertotalouden kannalta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat voivat opiskella pienryhmissä ja harjoitella opiskeltavaan asiaan liittyviä tehtäviä yhdessä. Kokeellisen kemian työt tehdään ryhmissä, jolloin vuorovaikutusosaaminen korostuu. Näin opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa tutustutaan esimerkiksi tasapainoreaktioihin, kemiallisen reaktion nopeuteen ja siihen vaikuttavat tekijöihin, happo-emäslaskuihin sekä neutraloitumisreaktioihin. Näitä tutkitaan kokeellisesti ja mallinnetaan graafisesti tietokonesovelluksella.

Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja, kuten reaktioyhtälöitä sekä reaktiotuotteiden kaavoja ja nimiä. Kemian opetuksen yhtenä tavoitteena on, että opiskelija perehtyy tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksiin tiedonhankinnan ja mallintamisen välineinä. Kemian työselostuksissa ja ryhmätöissä opiskelijat joutuvat tulkitsemaan ja tuottamaan tekstejä. He hakevat, valitsevat ja käyttävät erilaisia tekstiaineistoja tiedonhankinnassa. Työskentelyssä pyritään muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltamaan, arvioimaan, yhdistelemään ja analysoimaan hankittuja tietoja. Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu edellyttävät luovaa lähestymistapaa ja kehittävät luovaa ajattelua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla. Sen suorittaminen itsenäisesti on mahdollista, mutta edellyttää hyvää osaamista aiemmilta opintojaksoilta. Itsenäiseen opiskeluun kuuluu yleensä kirjallisia tehtäviä opintojakson alueelta sekä laboratoriotöitä.

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen opintojaksokohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Opiskelija osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä. Lisäksi hän osaa tutkia kokeellisesti reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä.

Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään ja tiedostamaan kemian osaamistaan. Opintojakson arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi voidaan arvioida työskentelyn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja sekä vuorovaikutus- ja vaikuttamistaitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon kokeellisen työskentelyn taidot sekä tiedonhankinnan ja -käsittelyn taidot.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso suoritetaan pääsääntöisesti kolmantena opiskeluvuonna ennen kertauskurssia. Muusta järjestyksestä on keskusteltava opettajan kanssa.

Opintojakson aikana pyritään käymään jossakin vierailulaitoksessa esimerkiksi laboratoriossa tai kutsumaan asiantuntija/vierailija oppitunnille.

Kemian työkurssi, 2 op (OKE7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- oppii tekemään ja kirjaamaan havaintoja
- vahvistaa ja syventää kokeellisen työskentelyn taitojaan
- perehtyy monipuolisesti kemian työ- ja tutkimusmenetelmiin
- oppii tulkitsemaan ja arvioimaan tuloksia sekä esittämään niitä
- oppii ottamaan huomioon työturvallisuusnäkökohdat ja tietää, miten työvälineitä ja kemikaaleja käsitellään turvallisesti
- saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- työturvallisuus laboratoriossa
- kemikaalien käsittely ja jätteiden hävittäminen
- lasiastioiden käsittely ja puhdistus
- reaktioseoksen kuumentaminen ja jäädyttäminen
- liuosten valmistus ja laimentaminen
- erotusmenetelmiä: saostaminen, kiteyttäminen, uuttaminen, tislauk
- kvantitatiivisia analyysimenetelmiä: painoanalyysi, mitta-analyysi, spektrofotometria
- tietokonemittaukset kuten titrauskäyrä, spektrofotometria ja reaktiolämpö

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Työt tehdään pareittain tai ryhmissä. Opiskelija kehittää työskentelyn taitojaan tutkimuksellisessa työskentelyssä. Hän oppii yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua. Tutkimustyöt kehittävät pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottoa ja innostavat opiskelijaa kemian opiskeluun.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Töiden yhteydessä kiinnitetään huomiota työturvallisuuteen ja jätteiden oikeaan käsittelyyn.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Työskentelytaitojen lisäksi arvioidaan yhteistyötä muiden opiskelijoiden kanssa. Arvioinnissa otetaan huomioon myös työvihkon täydentäminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti. On suositeltavaa, että kemian ensimmäinen opintojakso on suoritettu ennen työkurssia. Muusta järjestyksestä on keskusteltava aineen opettajan kanssa.

Opintojakson aikana voidaan käydä vierailulla jossakin laboratoriossa.

Kemian kertauskurssi, 2 op (OKE8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- muodostaa itselleen kokonaiskuvan kemian oppimäärästä
- saa realistisen käsityksen omista kemian tiedoistaan ja taidoistaan
- saa riittävät valmiudet kemian ylioppilaskokeeseen ja jatko-oppilaitosten pääsykokeisiin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- pakollisen ja syventävien kurssien sisältöjen kertaus
- ylioppilastehtävien ratkaiseminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson tehtävissä on mukana oppiainerajat ylittäviä tehtäviä. Opiskelija joutuu miettimään näissä asioita esimerkiksi biologian, terveystiedon tai fysiikan kannalta.

Kemian tehtävissä voidaan vaatia mallintamista ja kuvaajien piirtämistä tai tulkintaa sekä esimerkiksi mittaustulosten oikeellisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla tai suoritusmerkinnällä. Kahdesta opintopisteestä yksi saattaa joinakin vuosina olla läsnäolo-opetusta ja toinen itsenäistä opiskelua.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kertauskurssi kannattaa suorittaa kolmantena vuonna, eikä sitä voi suorittaa itsenäisesti.

7.9. Uskonto (KT)

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijaa uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän laaja-alaisen yleissivistyksen muodostamisessa. Uskonnon opetuksessa perehdytään uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja ja katsomuksia tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja kehittää opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää monilukutaitoa. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoon liittyviä ilmiöitä analyyttisesti eri näkökulmista sekä soveltamaan ja arvioimaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota. Uskonnon opetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen sekä dialogiin, jota käydään sekä uskontojen ja katsomusten sisällä että niiden välillä. Uskonnon opetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon, kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia ja edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi jäseneksi.

Opetuksessa käytetään tutkimustietoa, uskontojen omia lähteitä ja ajankohtaisia media-aineistoja. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen tiedepohja on erityisesti teologiassa ja uskontotieteessä. Lisäksi opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti uskontoihin liittyvää kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta.

Oppiaineen tehtävä ja moduulien tavoitteet huomioon ottaen opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä oppiaineen eri oppimäärien ja muiden oppiaineiden kanssa. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti vuorovaikutteisia työtapoja sekä digitaalisia ja koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä ja asiantuntijoita. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä uskonnon oppiaineen tavoitteiden kanssa.

Uskonnon opetus edistää **hyvinvointiosaamista** tukemalla opiskelijan itsetuntemusta sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opetus antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämäntutkimuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.

Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen vahvistuu uskonnon opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.

Uskonnon opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistamalla osallisuutta ja osallistumista. Opetus rohkaisee opiskelijaa toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Oppiaine antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Kehittämällä opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja oppiaine antaa valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta.

Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan uskontojen eettisiä ulottuvuuksia ja rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä **eettisyyden** tavoitteet huomioon ottaen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan **ympäristöosaamista** lisäämällä ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittäminen kytkeytyy vahvasti uskonnon oppiaineen keskeisiin tavoitteisiin. Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta ja vahvistetaan näin ymmärrystä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta. Uskonnon opetus tarjoaa turvallisen tilan käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita. Arvoja ja katsomuksia pohtivana oppiaineena uskonto rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.

Tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- osaa hankkia, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää tietoa
- kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan
- hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja
- tuntee uskonnon tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, näkökulmia ja menetelmiä
- perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen sekä yhteiskunnan, kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutukseen eri puolilla maailmaa
- perehtyy opiskeltavan uskonnon erityispiirteisiin Suomessa ja muualla maailmassa
- tunnistaa ja ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta
- ymmärtää uskonnon erityisluonnetta, esimerkiksi uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä, sekä tunnistaa ja osaa analysoida uskonnollisen ja tieteellisen tiedon ominaispiirteitä
- kehittää valmiuksia rakentaa ja jäsentää omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään
- kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus, sekä valmiuksia toimia moniarvoisissa, moniuskontoisissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä
- ymmärtää ja kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta
- kehittää valmiuksia rakentaa ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä tulevaisuutta sekä toimia yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä.

Osaamisen arviointi

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa.

7.9.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (OUE1)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä
- hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu oman alueensa uskontotilanteeseen ja uskontojen toimintaan alueellaan.

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde
- maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena
- uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet
- pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa
- juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille

Paikallinen lisäys

- oman alueen uskontotilanne ja uskontojen toiminta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää tietämystään ja ymmärrystään yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa. Tavoitteena on, että opiskelijan kokema osallisuus vahvistuu ja että opiskelija kokee mielekkääksi ja tärkeäksi osallistua monipuolisesti yhteiskunnan toimintaan. Opiskelijaa kannustetaan toimimaan yhteiskuntarauhaa ja kestävää kehitystä edistävällä tavalla.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija keskustelee ja työskentelee paljon ryhmissä kokoonpanoja vaihdellen. Opiskelija seuraa uskontoon liittyviä ajankohtaisia asioita mediasta ja keskustelee niistä muiden kanssa. Opiskelija myös ottaa kantaa ja perustelee näkemyksiään. Opiskelija oppii ottamaan huomioon ja kunnioittamaan toisten katsomuksia, näkemyksiä ja mielipiteitä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija perehtyy uskontojen, katsomusten, kulttuurien ja yhteiskuntien väliseen vuorovaikutukseen sekä Lähi-idän uskontoihin. Opiskelija vahvistaa ymmärrystään suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja sen moninaisuudesta.

Opiskelija saa valmiuksia toimia globaalissa maailmassa ja ymmärtää eri katsomuksista ja uskonnoista tulevia ihmisiä. Opiskelijaa rohkaistaan keskustelemaan myös omasta katsomuksestaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija pohtii laajasti uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja arvoja sekä keskustelee niistä. Opiskelija pohtii myös omia arvojaan ja toimintaansa eettiseltä kannalta. Opiskelija pohtii myös uskontojen ja katsomusten roolia maailman ympäristötilanteen hoitamisessa sekä kestävän kehityksen turvaamisessa.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa aineksia oman maailmankatsomuksensa ja elämäntätönsä rakentamiseen sekä oman identiteetin vahvistamiseen. Opiskelijan itsetuntemus lisääntyy, mikä edistää hyvinvointia. Lisäksi opiskelija on vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja oppii arvostamaan ja kunnioittamaan muiden näkemyksiä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijat käyttäät monipuolisia työskentelymenetelmiä. Opiskelijoita kannustetaan tietöjen ja taitöjen monipuoliseen soveltamiseen. Medialukutaitoa ja lähdekritiikkiä harjoitellaan ja harjoitetaan laajasti. Opiskelijat tutustuvat teologian eri suuntauksiin ja uskontotieteeseen sekä uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboleihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietöjen ja taitöjen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa. Edellä mainitun lisäksi: opiskelijat osallistuvat opintojakson työtapöjen suunnitteluun ja asettavat itselleen tavoitteita opintojaksolle. Opiskelijat tekevät opintojakson aikana **itsearviointia** (laaja-alaisen tavoitteiden saavuttaminen, opintojakson tavoitteiden saavuttaminen ja keskeisten sisältöjen oppiminen) ja **vertaisarviointia** (opiskelijatoverien esityksistä ja töistä palautteen antaminen) sekä seuraavat omien opintojensa etenemistä. Opiskelijat voivat osoittaa tavoitteiden saavuttamista, oppimista ja osaamista monipuolisesti koko opintojakson ajan (esim. keskustelut, pari- ja ryhmätyöt, esseet, mediaseurantatyö, testit, koe). Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tämä opintojakso suoritetaan uskonnon opinnoista ensimmäisenä. Tätä opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisinä opintoina. Opintojakso voi toteutua yhden periodin aikana. Opintojakso sopii opiskeltavaksi ensimmäisen vuoden syksyllä. Yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahöjen kanssa tehdään mahdollisuuksien mukaan.

Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (OUE2)

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2), Pakollinen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen kristinusko

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä*
- *perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu oman alueensa kristillisiin ja kristillisperäisiin suuntauksiin ja perehtyy niiden toimintaan.

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen kristinusko

- *kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa*
- *uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa*
- *katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *karismaattinen kristillisuus ilmiönä*
- *kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet*
- *ekumenia ja uskontodialogi*
- *kristinusko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Paikallinen lisäys

- oman alueen kristilliset ja kristillisperäiset liikkeet ja niiden toiminta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija kehittää kristinuskoon liittyvää tietämystään ja ymmärrystään yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa. Tavoitteena on, että opiskelijan kokemus osallisuudesta vahvistuu ja että opiskelija kokee mielekkääksi ja tärkeäksi osallistua monipuolisesti yhteiskunnan toimintaan. Opiskelijaa kannustetaan toimimaan yhteiskuntarauhaa ja kestävästä kehityksestä edistävällä tavalla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija perehtyy kristillisiin arvoihin ja eettisiin näkemyksiin. Opiskelija ymmärtää, että kristinuskon sisällä on eroja eettisissä korostuksissa ja arvoissa. Opiskelija pohtii omia arvojaan ja eettisiä näkemyksiään ja keskustelee arvoista ja eettisistä näkemyksistä muiden kanssa.

Opiskelija perehtyy kristillisten kirkkojen ja suuntauksien näkemyksiin kestävästä kehityksestä ja ympäristönsuojelusta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija pohtii kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa. Opiskelija perehtyy uskontojen, katsomusten, kulttuurien ja yhteiskuntien väliseen vuorovaikutukseen. Opiskelija vahvistaa ymmärrystään suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kristillisestä kulttuuriperinnöstä ja sen moninaisuudesta. Opiskelija saa myös valmiuksia toimia globaalissa maailmassa ja ymmärtää eri kristillisten suuntausten piiristä tulevia ihmisiä. Opiskelijaa rohkaistaan keskustelemaan myös omista kristillisistä arvoista ja näkemyksistä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa aineksia oman maailmankatsomuksensa ja elämäkatsomuksensa rakentamiseen sekä oman identiteetin vahvistamiseen. Opiskelijan itsetuntemus lisääntyy, mikä edistää hyvinvointia. Lisäksi opiskelija on vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja oppii arvostamaan ja kunnioittamaan muiden näkemyksiä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija keskustelee ja työskentelee paljon ryhmissä kokoonpanoja vaihdellen. Opiskelija seuraa kristinuskoon liittyviä ajankohtaisia asioita mediasta ja keskustelee niistä. Opiskelijat perehtyvät kristinuskon kirkkoihin ja suuntauksiin esimerkiksi tekemällä esitelmiä. Opiskelija myös ottaa kantaa ja perustelee näkemyksiään. Opiskelija oppii ottamaan huomioon ja kunnioittamaan toisten näkemyksiä ja mielipiteitä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija käyttää monipuolisia työskentelymenetelmiä. Opiskelijaa kannustetaan oppimiensa tietojen ja taitojen monipuoliseen soveltamiseen. Medialukutaitoa ja lähdekritiikkiä harjoitellaan ja harjoitetaan laajasti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa. Edellä mainitun lisäksi: Opiskelija osallistuu opintojakson työtapojen suunnitteluun ja asettaa itselleen tavoitteita opintojaksolle. Opiskelija tekee opintojakson aikana **itsearviointia** (laaja-alaisen tavoitteiden saavuttaminen, opintojakson tavoitteiden saavuttaminen ja keskeisten sisältöjen oppiminen) ja **vertaisarviointia** (opiskelijatoverien esityksistä ja töistä palautteen antaminen) sekä seuraa omien opintojensa etenemistä. Opiskelija voi osoittaa tavoitteiden saavuttamista, oppimista ja osaamista monipuolisesti koko opintojakson ajan (esim. keskustelut, pari- ja ryhmätyöt, esseet, esitelmät, testit, koe). Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson voi suorittaa, kun on suorittanut 1. opintojakson (Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä). Opintojakson voi suorittaa yhden periodin aikana. Opintojakson voi tarvittaessa suorittaa myös itsenäisesti. Opintojakson aikana tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Maailman uskontoja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (OUE3)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*
- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntauksat ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvä ymmärrys lisääntyy, mikä antaa opiskelijalle valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Opiskelijan valmiudet rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta kehitty.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija vahvistaa ymmärrystään maailman uskonnollisesta tilanteesta ja erilaisista uskonnollisista kulttuureista ja elämäntavoista. Opiskelija saa valmiuksia toimia globaalissa maailmassa ja oppii ymmärtämään eri uskontojen piiristä tulevia ihmisiä. Opiskelija saa valmiuksia myös uskontodialogin käymiseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija pohtii laajasti eri uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja arvoja sekä keskustelee niistä. Opiskelija pohtii myös omia arvojaan ja toimintaansa eettiseltä kannalta. Opiskelija pohtii myös uskontojen ja katsomusten roolia maailman ympäristötilanteen hoitamisessa sekä kestävän kehityksen turvaamisessa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija keskustelee ja työskentelee paljon ryhmissä kokoonpanoja vaihdellen. Opiskelija seuraa Intian, Kiinan ja Japanin uskontoihin sekä uusiin uskontoihin liittyviä ajankohtaisia asioita mediasta ja keskustelee niistä muiden kanssa. Opiskelija esittää ja perustelee omia näkemyksiä sekä oppii kuuntelemaan ja kunnioittamaan toisten näkemyksiä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa aineksia oman maailmankatsomuksensa ja elämänskatsomuksensa rakentamiseen sekä oman identiteetin vahvistamiseen. Opiskelijan itsetuntemus lisääntyy, mikä edistää hyvinvointia. Lisäksi opiskelija on vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja yhteistyötaidot kehittyvät.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa. Edellä mainitun lisäksi: opiskelijat osallistuvat opintojakson työtapojen suunnitteluun ja asettavat itselleen tavoitteita opintojaksolle. Opiskelijat tekevät opintojakson aikana **itsearviointia** (laaja-alaisen tavoitteiden saavuttaminen, opintojakson tavoitteiden saavuttaminen ja keskeisten sisältöjen oppiminen) ja **vertaisarviointia** (opiskelijatoverien esityksistä ja töistä palautteen antaminen) sekä seuraavat omien opintojensa etenemistä. Opiskelijat voivat osoittaa tavoitteiden saavuttamista, oppimista ja osaamista monipuolisesti koko opintojakson ajan (esim. keskustelut, pari- ja ryhmätyöt, esseet, portfolio, testit, koe). Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson voi suorittaa, kun on suorittanut 1. opintojakson (Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä). Opintojakson voi suorittaa yhden periodin aikana. Opintojakson voi tarvittaessa suorittaa myös itsenäisesti. Opintojakson aikana tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (OUE4)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapautteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen omalla alueellaan
- Opiskelija perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen oman alueensa julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- Opiskelija tunnistaa ja osaa analysoida saamelaisen uskontoperinteen vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio*
- *uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinuskon yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- *uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

- Oman alueen uskontotilanne ja maallistumiskehitys
- Uskonto ja uskonnolliset yhteisöt omalla alueella
- Saamelainen uskontoperinne ja sen merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija kehittää tietämystään ja ymmärrystään uskonnonvapauteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvistä asioista yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa. Tavoitteena on, että opiskelijan kokemus osallisuus vahvistuu ja että opiskelija kokee mielekkääksi ja tärkeäksi osallistua monipuolisesti yhteiskunnan toimintaan. Opiskelijaa kannustetaan toimimaan yhteiskuntarauhaa ja kestävästä kehitystä edistävällä tavalla.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa aineksia oman maailmankatsomuksensa ja elämäntietämyksensä rakentamiseen sekä oman identiteetin vahvistamiseen. Opiskelijan itsetuntemus lisääntyy, mikä edistää hyvinvointia. Opiskelija osallistuu yhdessä muiden kanssa keskusteluun Suomen uskontotilanteesta ja maallistumiskehityksestä. Lisäksi opiskelija on vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja oppii arvostamaan ja kunnioittamaan muiden näkemyksiä. Hyvinvointia lisää myös valmius osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä toimiminen kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija keskustelee ja työskentelee paljon ryhmissä kokoonpanoja vaihdellen. Opiskelija seuraa uskonnonvapauteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua mediasta ja keskustelee laajasti ja monipuolisesti löytämistään asioista. Opiskelija myös ottaa kantaa ja perustelee näkemyksiään. Opiskelija oppii ottamaan huomioon ja kunnioittamaan toisten näkemyksiä ja mielipiteitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa. Edellä mainitun lisäksi: Opiskelijat osallistuvat opintojakson työtapojen suunnitteluun ja asettavat itselleen tavoitteita opintojaksolle. Opiskelijat tekevät opintojakson aikana **itsearviointia** (laaja-alaisen tavoitteiden saavuttaminen, opintojakson tavoitteiden saavuttaminen ja keskeisten sisältöjen oppiminen) ja **vertaisarviointia** (opiskelijatoverien esityksistä ja töistä palautteen antaminen) sekä seuraavat omien opintojensa etenemistä. Opiskelijat voivat osoittaa tavoitteiden saavuttamista, oppimista ja osaamista monipuolisesti koko opintojakson ajan (esim. keskustelut, pari- ja ryhmätyöt, esseet, testit, koe). Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson voi suorittaa, kun on suorittanut 1. opintojakson (Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä). Opintojakson voi suorittaa yhden periodin aikana. Opintojakson voi

tarvittaessa suorittaa myös itsenäisesti. Opintojakson aikana tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (OUE5)

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen*
- *perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia*
- *tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja*
- *harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa*

Paikallinen lisäys

- tutustuu esimerkiksi kotikuntansa kirkkoihin ja niissä olevaan taiteeseen

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa*
- *uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa*
- *Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tarkastelee uskonnon ja taiteen välistä vuorovaikutusta. Opiskelija tunnistaa, millainen vaikutus esimerkiksi kristinuskolla on ollut länsimaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan. Opiskelija tutustuu myös muiden uskontojen vaikutukseen taiteessa ja populaarikulttuurissa. Opiskelija harjaannuttaa taitojaan tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja. Opiskelija harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa. Opiskelija hyödyntää eri oppiaineissa saamia tietoa ja taitoja (esim. historia, kuvataide, kirjallisuus ja musiikki). Opiskelijaa kannustetaan oppimiensa tietojen ja taitojen monipuoliseen soveltamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa. Edellä mainitun lisäksi: Opiskelijat osallistuvat opintojakson työtapojen suunnitteluun ja asettavat itselleen tavoitteita opintojaksolle. Opiskelijat tekevät opintojakson aikana **itsearviointia** (laaja-alaisen tavoitteiden saavuttaminen, opintojakson tavoitteiden saavuttaminen ja keskeisten sisältöjen oppiminen) ja **vertaisarviointia** (opiskelijatoverien esityksistä ja töistä palautteen antaminen) sekä seuraavat omien opintojensa etenemistä. Opiskelijat voivat osoittaa tavoitteiden saavuttamista, oppimista ja osaamista monipuolisesti koko opintojakson ajan (esim. keskustelut, pari- ja ryhmätyöt, esseet, testit, koe). Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson voi suorittaa, kun on suorittanut 1. opintojakson (Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä). Opintojakson voi suorittaa yhden periodin aikana. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti. Opintojakson aikana tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (OUE6)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta*
- *tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa*
- *osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa*

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- *uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuuritutkimus ja yhteiskuntatieteet*
- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus*

- *uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii analysoimaan uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioimaan kriittisesti uskuntoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä. Opiskelijalle kehittyy valmiuksia tuottaa ja esittää uskuntoon liittyvää tietoa. Opiskelija perehtyy uskontoilmiöiden käsittelyyn mediassa ja oppii tunnistamaan uskontoihin liittyviä asenteita, mielikuvia ja uskontokritiikkiä sekä uskontojen roolia konflikteissa ja rauhan rakentamisessa. Opiskelija tunnistaa ja pohtii uskontojen näkökulmia eettisiin kysymyksiin. Opiskelija kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystään ja dialogitaitojaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija tunnistaa ja pohtii uskontojen näkökulmia eettisiin ja ympäristöön liittyviin kysymyksiin. Opiskelija hahmottaa, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestävänsä tulevaisuuden rakentamisessa. Opiskelijaa myös rohkaistaan pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija perehtyy uskontoilmiöiden käsittelyyn mediassa. Oppilas seuraa maailmanlaajuisesti uskontoihin liittyvää tiedonvälitystä, minkä kautta hän oppii tunnistamaan uskontojen roolia maailmanpolitiikassa, konflikteissa ja rauhantyössä sekä rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä. Opiskelija tarkastelee monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta ja vahvistaa näin ymmärrystään suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija perehtyy uskonnon tutkimuksen ajankohtaisiin näkökulmiin ja menetelmiin eri tieteenaloilla: uskontotiede, teologian eri tutkimusalat, taiteen- ja kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet. Opiskelija vahvistaa omaa monilukutaitoaan, soveltaa tietojaan ja taitojaan erilaisissa toimintaympäristöissä sekä kehittää lähdekriittisiä taitojaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa. Edellä mainitun lisäksi: opiskelijat osallistuvat

opintojakson työtapojen suunnitteluun ja asettavat itselleen tavoitteita opintojaksolle. Opiskelijat tekevät opintojakson aikana **itsearviointia** (laaja-alaisten tavoitteiden saavuttaminen, opintojakson tavoitteiden saavuttaminen ja keskeisten sisältöjen oppiminen) ja **vertaisarviointia** (opiskelijatoverien esityksistä ja töistä palautteen antaminen) sekä seuraavat omien opintojensa etenemistä. Opiskelijat voivat osoittaa tavoitteiden saavuttamista, oppimista ja osaamista monipuolisesti koko opintojakson ajan (esim. keskustelut, pari- ja ryhmätyöt, esseet, testit, koe). Opintojakson aikana opiskelija tuottaa arvioitavan mediasisällön, tekee media-analyysin tai uskontoon liittyvän tutkimuksen joko yksin tai parityönä. Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson voi suorittaa, kun on suorittanut 1. opintojakson (Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä). Opintojakson voi suorittaa yhden periodin aikana. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti. Opintojakson aikana tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakson aikana opiskelija tuottaa mediasisällön, tekee media-analyysin tai uskontoon liittyvän tutkimuksen joko yksin tai parityönä.

Raamattutieto, 2 op (OUE7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy Raamatun syntyprosessiin, Raamatun syntyajan kulttuuriin, Raamatun tutkimukseen, Raamatun erilaisiin tulkintatapoihin sekä Raamatun käännöstyöhön.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Raamatun syntyprosessi
- Raamatun syntyajan kulttuuri
- Raamatun sisältö
- Raamatun tutkimus (eksegetiikka)
- Raamatun erilaiset tulkintatavat
- Raamatun käännöstyö

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustumalla kattavasti kristinuskon pyhään kirjaan, Raamattuun, opiskelija vahvistaa ymmärrystään suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija saa valmiuksia uskontoa koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opiskelija tutustuu eksegetiikkaan ja sen aputieteisiin (arkeologia, historia, kulttuuriantropologia, kielitiede ym). Myös opiskelijan monilukutaito kehittyy.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa. Edellä mainitun lisäksi: Opiskelija osallistuu opintojakson työtapojen suunnitteluun ja asettaa itselleen tavoitteita opintojaksolle. Opiskelija tekee opintojakson aikana **itsearviointia** (laaja-alaisen tavoitteiden saavuttaminen, opintojakson tavoitteiden saavuttaminen ja keskeisten sisältöjen oppiminen) ja **vertaisarviointia** (opiskelijatoverien esityksistä ja töistä palautteen antaminen) sekä seuraa omien opintojensa etenemistä. Opiskelija voi osoittaa tavoitteiden saavuttamista, oppimista ja osaamista monipuolisesti koko opintojakson ajan (esim. keskustelut, pari- ja ryhmätyöt, esseet, esitelmät, testit, koe). Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson voi suorittaa, kun on suorittanut 1. opintojakson (Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä). Opintojakson voi suorittaa yhden periodin aikana. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Uskonnon kertauskurssi, 2 op (OUE8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on kerrata kaikkien uskonnon opintojaksojen keskeinen sisältö.
- Opintojakson tavoitteena on valmistaa opiskelijaa uskonnon ylioppilaskirjoituksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Uskonnon opintojaksojen sisältöjen kertaaminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija perehtyy uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opiskelija saa valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opiskelijan monilukutaito vahvistuu ja kyky opittujen tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen erilaisissa toimintaympäristöissä laajenee.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija perehtyy monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutukseen ja vahvistaa ymmärrystään suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta. Opiskelija tarkastelee yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita. Opiskelija saa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.

Opiskelijan yleissivistys ja kyky osallistua uskontodialogiin laajenevat. Opiskelija kokee olevansa aktiivinen toimija globaalissa maailmassa ja suomalaisessa yhteiskunnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa. Edellä mainitun lisäksi opintojakson alussa opiskelija asettaa tavoitteet, tekee suunnitelman opintojaksojen kertaamisesta ja osallistuu työtapojen suunnitteluun. Opiskelija tekee opintojakson aikana **itsearviointia** (laaja-alaisen tavoitteiden saavuttaminen, opintojakson tavoitteiden saavuttaminen ja keskeisten sisältöjen oppiminen) ja **vertaisarviointia** (opiskelijatoverien esityksistä ja töistä palautteen antaminen) sekä seuraa omien opintojensa etenemistä. Opiskelija voi osoittaa tavoitteiden saavuttamista, oppimista ja osaamista monipuolisesti koko opintojakson ajan (esim. keskustelut, pari- ja ryhmätyöt, esseet, testit, preliminäärikoe). Opintojaksosta opiskelija saa suoritusmerkinnän (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu lukion uskonnon opintojaksojen sisältöjen kertaamiseen. Opintojakson tavoitteena on valmistaa opiskelijaa ylioppilaskirjoituksiin. Tämä opintojakso on siis tarkoitus suorittaa ihan viimeisenä. Opintojakso voi tarvittaessa olla myös yhden opintopisteen laajuinen. Opintojakson on tarkoitus päättyä uskonnon preliminääriin.

Lukion ulkopuolella suoritettavat uskonnon opinnot, 2 op (OUE9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija voi oman kiinnostuksensa mukaan suorittaa lukion ulkopuolisia uskontoon liittyviä opintoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojen sisältö ja kurssien tarjoajat vaihtelevat, joten tarkkaa määritelmää opintojen keskeisestä sisällöstä ei voi antaa etukäteen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Harrastekurssin suorittaminen vahvistaa opiskelijan osallisuutta ja osallistumista.

Hyvinvointiosaaminen

Harrastekurssin suorittaminen tukee opiskelijan itsetuntemusta ja sekä itsensä ja muiden arvostamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Harrastekurssin suorittaminen vahvistaa opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Harrastetoiminta antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Merkinnän saaminen edellyttää opintotodistuksen esittämistä. Todistuksesta pitää käydä ilmi opintojen suorituspaikka, sisältö ja laajuus.

Opintojakson vapaa kuvaus

Voit hyväksilukea lukion ulkopuolella suoritettuja vähintään 38 tunnin tai 2 op:n mittaisia uskontoon liittyviä opintoja (kurseja). Kurseja voi olla useampia tarvittavan tunti/opintopistemäärän saavuttamiseksi.

Opiskelija toimittaa todistuksen, jolla todennetaan opintojen suorittaminen, laajuus ja sisältö. Rehtori ja aineenopettaja yhdessä katsovat, voiko opinnot hyväksilukea lukion uskonnon opiskelua syventäväksi kurssiksi.

7.9.2. Ortodoksinen uskonto (KT2)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (OU01)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (OU01), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä*
- *tuntee ortodoksisen kirkon opin synnyn sekä Raamatun ja tradition merkityksen ortodoksisessa kirkossa ja sen ihmiskuvassa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida kristikunnan moninaisuuteen johtaneita syitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kohtaamisia historiassa sekä vaikutuksia kulttuuriperintöön ja yhteiskuntaan sekä kehittää näihin pohjautuvaa kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä valmiuksia keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä*

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- uskonnollisuus ja uskonnot yleisinhimillisenä ilmiönä
- maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena
- uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä
- kristinuskon synty ja leviäminen, kirkolliskokoukset ortodoksisen kirkon opin, etiikan ja ihmiskuvan muotoutumisen perustana
- kristikunnan jakaantuminen ja sen vaikutukset
- juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa
- juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille
- pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- ortodoksisen kirkon, juutalaisuuden ja islamin kohtaamiset

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija kehittää valmiuksiaan toimia monimuotoisessa ja monikulttuurisessa työelämässä. Tutustuttaessa maailman uskontotilanteeseen, uskonnonvapauteen sekä kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin yhteiskunnallisiin vaikutuksiin opiskelijaa rohkaistaan toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija saa valmiuksia kehittää sosiaalisia taitojaan ja mahdollisuuksia harjaannuttaa kykyään keskustella uskontoihin liittyvistä kysymyksistä. Tämä vahvistaa opiskelijan yhteistyökykyä ja yhdessä oppimisen taitoja. Opiskelija saa valmiuksia hahmottaa kulttuurien välisen ymmärryksen merkitystä kestäväälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa välineitä rakentaa omaa identiteettiään monimuotoisessa ja moniuskontoisessa ympäristössä sekä tutustuu juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin yhteisiin juuriin, keskeisiin piirteisiin, kulttuuriperintöön ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii tuntemaan globaalia uskonnollista kulttuuriperintöä, ymmärtämään uskonnollista ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä hahmottamaan ortodoksisuuden, juutalaisuuden ja islamin kohtaamisia. Ortodoksisuuden, juutalaisuuden ja islamin keskeisten oppien tuntemisen kautta hän kehittää näihin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan sekä saa valmiuksia tarkastella uskontoihin liittyviä ajankohtaisia kysymyksiä. Samalla hän kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja arvostaa erilaisia uskonnollisia ja kulttuurisia näkemyksiä sekä ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä saa valmiuksia toimia kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija saa välineitä ymmärtää omien eettisten ratkaisujen sekä uskonnon merkitystä kestävästä tulevaisuudesta rakentamisessa. Hän oppii hahmottamaan eri uskontojen arvoihin perustuvaa kestävästä tulevaisuudesta ekologista, taloudellista, sosiaalista ja kulttuurista ulottuvuutta ja näiden keskinäistä riippuvuutta. Opiskelija kehittää valmiuksiaan soveltaa kestävästä kehityksen periaatteiden mukaista toimintaa moniuskontoisissa ja kulttuurisesti moninaisissa yhteisöissä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii hahmottamaan ja analysoimaan maailman uskonnollista tilannetta ja tunnistamaan uskontojen merkitystä ja ilmenemistä yhteiskunnassa ja kulttuurissa. Opiskelija saa valmiuksia hahmottaa uskontoa eri tieteenalojen ja uskontojen omasta näkökulmasta. Tutustuttaessa uskontojen erilaisiin tulkintatapoihin ja sisäiseen monimuotoisuuteen opiskelija harjaantuu myös tarkastelemaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota ja kielenkäyttöä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota siihen, miten opiskelija hankkii uskonnollista tietoa sekä miten hän kykenee muokkaamaan ja soveltamaan hankkimaansa tietoa omassa tuotoksissaan. Arvioinnissa lähdetään liikkeelle opintojakson tavoitteista ja siitä, kuinka ne ovat toteutuneet kunkin opiskelijan kohdalla. Arvioinnissa käytetään apuna opiskelijoiden tekemiä töitä, kokeita ja lisäksi otetaan huomioon opiskelijoiden tekemä itsearviointi. Opintojakso arvioidaan numeroin 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ortodoksisen uskonnon opintojaksojen suoritusjärjestys on vapaa. Opintojaksot voidaan myös suorittaa itsenäisesti.

Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (OUO2)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2), Pakollinen

Tavoitteet

Ortodoksisuus maailmassa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ortodoksisuuden apostolisen kirkon ja kirkkoisien perinteen jatkumona sekä luostarilaitoksen merkityksen ortodoksisen kirkon hengelliselle elämälle*
- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon historiallista kehitystä ortodoksisen kirkon, kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tutustuu ortodoksisiin paikalliskirkkoihin maailmassa ja tuntee niiden historiallista kehitystä ja sisäistä moninaisuutta*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset, niiden syntytaustan ja keskeiset piirteet sekä pystyy vertailemaan niitä*
- *tutustuu kirkkojen väliseen maailmanlaajuiseen yhteistyöhön*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuus maailmassa

- *ortodoksisen kirkon opillisten perusteiden sekä hengellisen elämän vaikutus kulttuuriin ja ihmisten arkeen*
- *ortodoksisen paikalliskirkkokäsitteen muodostuminen*
- *Bysantin kirkko ja luostarilaitos itäisen kristillisyyden lähteenä ja sen yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *ortodoksiset kirkot Euroopassa ja muilla mantereilla sekä niiden paikalliset erityispiirteet*
- *orientaaliset ortodoksiset kirkot*
- *läntinen kristillisuus, katolinen kirkko, protestanttiset kirkot ja karismaattinen kristillisuus sekä niiden erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnallinen vaikutus*
- *ajankohtaisia ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*
- *ortodoksiset kirkot ja ekumeeninen liike sekä uskontodialogi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutustumalla ortodoksisen kirkon ja muiden kristillisten kirkkojen asemaan sekä kirkkojen ja valtioiden suhteisiin Euroopassa sekä kristinuskon vaikutukseen ympäröivän kulttuurin kanssa opiskelija saa valmiuksia hahmottaa yksilöiden ja yhteisöjen erilaisia mahdollisuuksia ja asemaa demokraattisessa yhteiskunnassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija perehtyy ortodoksisen kirkon perinteen monimuotoisuuteen ja muihin kristillisiin perinteisiin sekä ekumeniaan ja uskontodialogiin. Hän saa valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä sekä hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestäväälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa välineitä oman identiteetin, elämäkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Opiskelija saa mahdollisuuden pohtia omaa identiteettiään suhteessa kirkkoon, kulttuuriin ja yhteiskuntaan ja kasvaa vastuulliseksi toimijaksi monimuotoisissa toimintaympäristöissä huomioiden oman identiteettinsä lähtökohdat.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu ortodoksiseen sekä muiden kristillisten kirkkojen kulttuuriperintöön ja ymmärtää niiden kulttuurista moninaisuutta ja vaikutusta eri yhteiskuntiin ja kulttuureihin. Opiskelija syventää tietoaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä yhteiskunnan moninaisuudesta. Opiskelija oppii tunnistamaan ja tarkastelemaan kulttuuriperintöjä, arvoja ja ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä Suomessa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija kehittyi tarkastelemaan ja vertailemaan uskonnollista monimuotoisuutta arvo-
lähtöisesti ja eettisesti. Opiskelija perehtyy ortodoksisen kirkon eettiseen opetukseen ja saa valmiuksia osallistua eettisistä kysymyksistä käytävään keskusteluun. Tutustuttaessa

ortodoksisuuden ja muiden kristinuskon muotojen eettiseen ajatteluun sekä ajankohtaisiin eettisiin kysymyksiin vahvistetaan opiskelijan ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestävänsä tulevaisuuden rakentamisessa. Opetuksessa rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija vahvistaa valmiuksiaan analysoida ja arvioida ajankohtaisia ortodoksiseen kirkkoon ja muuhun kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä, tietolähteitä ja keskusteluja. Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään ortodoksiseen kirkkoon ja muuhun kristinuskoon liittyvän kulttuurisen ja symbolisen lukutaidon osalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota siihen, miten opiskelija hankkii uskonnollista tietoa sekä miten hän kykenee muokkaamaan ja soveltamaan hankkimaansa tietoa omissa tuotoksissaan. Arvioinnissa lähdetään liikkeelle opintojakson tavoitteista ja siitä, kuinka ne ovat toteutuneet kunkin opiskelijan kohdalla. Arvioinnissa käytetään apuna opiskelijoiden tekemiä töitä, kokeita ja lisäksi otetaan huomioon opiskelijoiden tekemä itsearviointi. Opintojakso arvioidaan numeroin 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ortodoksisen uskonnon opintojaksojen suoritusjärjestys on vapaa. Opintojaksot voidaan myös suorittaa itsenäisesti.

Maailman uskontoja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (OUO3)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UO3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee maailman uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden paikallisia vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä niiden suhdetta ortodoksiseen kirkkoon*
- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka sekä hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan, Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*

- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan, Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuus sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tutustuttaessa erilaisiin maailmalla esiintyviin uskontoihin, sekä erityisesti niihin liittyviin elämäntapoihin ja etiikkaan, opiskelija saa valmiuksia ymmärtää katsomusten roolia osana yksilöiden ja yhteisöjen elämää. Nämä valmiudet tarjoavat työkaluja tarkastella uskonnon ja katsomuksen merkitystä niin omassa kuin muidenkin elämässä.

Vuorovaikutusosaaminen

Perehdyttäessä eri uskontoihin ja niiden merkityksiin yksilöiden ja yhteisöjen elämässä, opiskelija saa välineitä huomioida katsomuksiin liittyviä tekijöitä omassa vuorovaikutuksessaan, näin luoden valmiuksia toimia tiedostaen, empaattisesti ja kunnioittavasti kansainvälisissä ja katsomuksellisesti moninaisissa opiskelu- ja työympäristöissä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tarkasteltaessa Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneitä uskontoja, luonnonuskontoja ja uusia uskonnollisia liikkeitä, opiskelija tutustuu esimerkiksi näihin uskontoihin liittyviin käsitteisiin, käytäntöihin, kieleen ja symboliikkaan, kehittäen näin uskontoihin liittyvää monilukutaitoaan. Tutustuessaan eri uskontojen keskeisiin piirteisiin sekä uskontoperinteiden sisäiseen monimuotoisuuteen eri lähteiden kautta opiskelija kehittää kykyään analysoida ja arvioida erilaisia uskontoja koskevia tiedonlähteitä lähdekriittisesti ja eri tieteenalojen näkökulmista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Käsiteltäessä esimerkiksi hindulaisuuden vaikutuksia Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan, buddhalaisuuden vaikutuksia Aasian maiden kulttuureihin sekä Kiinan perinteisten uskontojen vaikutuksia Kiinan kulttuuriin ja yhteiskuntaan, opiskelija kehittää kulttuurista lukutaitoaan ja saa valmiuksia ymmärtää uskontojen ja katsomusten roolia osana kulttuureita ja yhteiskuntia. Tutustumalla moduulissa käsiteltyjen uskontojen yhteiskunnallisiin vaikutuksiin ja vaikutuksiin länsimaissa, opiskelija kerryttää valmiuksiaan toimia katsomuksellisesti moninaisissa ja globaaleissa opiskelu- ja työympäristöissä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Perehdyttäessä hindulaisuuden, buddhalaisuuden, shintolaisuuden, sikhiläisyyden ja jainalaisuuden eettisiin piirteisiin, sekä Kiinan perinteisten uskontojen keskeisiin piirteisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin, opiskelija saa välineitä hahmottaa, miten uskonnot ja katsomukset voivat joko edistää tai estää toimintaa ekologisesti kestävänsä tulevaisuuden puolesta. Käsiteltäessä luonnonuskontojen ja uusien uskonnollisten liikkeiden keskeisiä piirteitä opiskelija saa välineitä pohtia ihmisen ja luonnon välistä suhdetta erilaisista näkökulmista käsin. Tutustuttaessa luonnonuskontoihin ja niiden levinneisyyteen, opiskelija hahmottaa syitä siihen, miksi ihmisen

toiminta on sovittava luonnon kantokykyyn sekä saa valmiuksia pohtia ilmastonmuutoksen vaikutuksia erilaisten yhteisöjen ja elämäntapojen kannalta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustuttaessa eri uskontojen keskeisiin piirteisiin ja niiden rooliin osana yksilöiden ja yhteisöjen elämäntapaa, opiskelija rakentaa ymmärrystä maailman ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Moduulissa käsiteltävien sisältöjen avulla opiskelija saa valmiuksia reflektoida uskontojen ja katsomusten roolia yhteisöjen kulttuuriperinnössä, yksilöiden elämässä ja globaalissa maailmassa ja tämän kautta saa valmiuksia toimia kulttuurisen ja katsomuksellisen moninaisuuden puolesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota siihen, miten opiskelija hankkii uskonnollista tietoa sekä miten hän kykenee muokkaamaan ja soveltamaan hankkimaansa tietoa omissa tuotoksissaan. Arvioinnissa lähdetään liikkeelle opintojakson tavoitteista ja siitä, kuinka ne ovat toteutuneet kunkin opiskelijan kohdalla. Arvioinnissa käytetään apuna opiskelijoiden tekemiä töitä, kokeita ja lisäksi otetaan huomioon opiskelijoiden tekemä itsearviointi. Opintojakso arvioidaan numeroin 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ortodoksisen uskonnon opintojaksojen suoritusjärjestys on vapaa. Opintojaksot voidaan myös suorittaa itsenäisesti.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (OUO4)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UO4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee muinaissuomalaista uskonnollista perinnettä sekä tunnistaa sen ilmenemisen suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *tuntee ortodoksisen kirkon historialliset vaiheet Suomessa kristinuskon saapumisesta nykypäivään saakka*
- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen osana Suomen valtiollista ja kansallista kehitystä*
- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää taitojaan toimia aktiivisena kansalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä*
- *kehittää valmiuksiaan osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden ilmeneminen suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *kristinuskon tulo Suomeen ja luostarien vaikutus ortodoksisuuteen Karjalassa*
- *ortodoksit lännen ja idän välissä, autonominen Suomen ortodoksinen kirkko ja suuntautuminen suomalaiseen yhteiskuntaan*
- *kielelliset ja kansalliset ortodoksiset vähemmistöt Suomessa*
- *luterilainen ja katolinen kirkko sekä muita uskonnollisia yhteisöjä Suomessa*
- *kristinusko suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa*
- *uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Käsiteltäessä suomalaista uskonnollisuutta ja uskonnottomuutta, uskonnon- ja katsomuksenvapautta sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyviä kysymyksiä opiskelija saa välineitä oman identiteettinsä rakentamiseen sekä itsensä ja toisten arvostamiseen. Samalla hän saa valmiuksia toimia oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää sosiaalisia vuorovaikutus- ja yhdessä oppimisen taitoja. Hän perehtyy suomalaisen kristillisen ja katsomuksellisen kentän piirteisiin kuten uskonnon ja uskonnottomuuden rooliin yksilöiden ja perheiden elämässä sekä uskonnon rooliin etnisten ja kulttuuristen vähemmistöjen elämässä. Samalla hän saa välineitä hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurien välisen ymmärryksen merkitystä yhteiskunnan toiminnalle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija saa valmiuksia hahmottaa monipuolisesti suomalaista uskonnollista ja katsomuksellista kenttää eri tieteenalojen kuten yhteiskunnan ja kulttuurin tutkimuksen näkökulmista. Opiskelija perehtyy muinaissuomalaiseen uskonnolliseen perinteeseen, ortodoksinen ja muiden kirkkojen historiallisiin vaiheisiin Suomessa sekä oppii tunnistamaan niiden vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä (esim. Karjala ja ortodoksisuus), Suomen kansallisessa kehityksessä sekä yhteiskunnallisessa elämässä ja tapakulttuurissa. Samalla hän saa välineitä uskontoja koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Perehdyttäessä uskonnon merkitykseen ja näkyvyyteen julkisella, yksityisellä ja kolmannella sektorilla sekä yksilöiden ja perheiden elämässä opiskelija saa valmiuksia pohtia tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristö, kulttuuri, politiikka, talous ja teknologia.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija osaa käyttää omaa osaamistaan itsensä ja yhteiskunnan hyväksi. Moduulin sisältöjä opiskeltaessa opiskelija kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystään ja dialogitaitojaan, mikä antaa hänelle valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta. Opiskelija syventää

ymmärrystään omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea ihmisoikeuksien ja demokratian toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii tuntemaan suomalaista ja karjalaisortodoksista kulttuuriperintöä ja saa valmiuksia ymmärtää kulttuurista ja katsomuksellista monimuotoisuutta. Hän oppii tunnistamaan ja refleктоimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat yksilöiden arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa. Samalla hän syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä yhteiskunnan moninaisuudesta saaden valmiuksia toimia kulttuurisen moninaisuuden ja ihmisoikeuksien toteutumisen puolesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota siihen, miten opiskelija hankkii uskonnollista tietoa sekä miten hän kykenee muokkaamaan ja soveltamaan hankkimaansa tietoa omissa tuotoksissaan. Arvioinnissa lähdetään liikkeelle opintojakson tavoitteista ja siitä, kuinka ne ovat toteutuneet kunkin opiskelijan kohdalla. Arvioinnissa käytetään apuna opiskelijoiden tekemiä töitä, kokeita ja lisäksi otetaan huomioon opiskelijoiden tekemä itsearviointi. Opintojakso arvioidaan numeroin 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ortodoksisen uskonnon opintojaksojen suoritusjärjestys on vapaa. Opintojaksot voidaan myös suorittaa itsenäisesti.

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (OU05)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus, 2 op (U05), Valinnainen

Tavoitteet

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida yleisesti uskontojen ja taiteen suhdetta*
- *kehittää taitojaan tulkita uskonnollisen taiteen eri muotoja*
- *perehtyy taiteen eri muotojen ilmaisutapoihin ja siihen, miten niissä tuodaan esille uskontojen, erityisesti kristinuskon ja ortodoksisen kirkon, keskeistä opetusta*
- *tunnistaa ja tietää ortodoksisen ja muun kristillisen taiteen eri ilmaisumuotoja*
- *ymmärtää sakraalin ja uskonnollisen taiteen eron*
- *tutustuu uskonnolliseen symboliikkaan ja tunnistaa uskonnon vaikutuksen nykypäivän taiteessa ja kulttuurissa*

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuuden ja taiteen vuorovaikutus

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus ja uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa*
- *ortodoksisen taiteen muodot: kirkkomusiikki, ikonitaide, arkkitehtuuri, hymnografia*
- *Raamatun kertomusten ja kristillisen opin tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*

- *uskontojen ja erityisesti ortodoksisuuden ilmeneminen tämän päivän taiteessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa välineitä pohtia ja rakentaa omaa elämän- ja maailmankatsomustaan taiteen ja kulttuurin kautta. Hän perehtyy ortodoksisen ja muun uskonnollisen taiteen erilaisiin ilmaisutapoihin ja pystyy erottamaan uskonnollisia elementtejä myös ei-uskonnollisesta taiteesta. Opiskelija oppii hahmottamaan uskonnon, erityisesti ortodoksisuuden, ja taiteen välistä suhdetta ja siten laajentaa näkemystään taiteen merkityksestä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle. Hän harjaantuu myös tunnistamaan erityisesti ortodoksisen taiteen ilmaisussa tekijän tavoitteen ja uskonnollisen sisällön.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija ymmärtää taiteen eri muotojen viestinnällisen sanoman. Hän oppii tunnistamaan taiteen eri muotojen kautta tapahtuvaa uskonnollista viestintää ja osallistumaan siitä käytävään keskusteluun. Opiskelija saa välineitä ymmärtää ortodoksisen sakraalin taiteen monimuotoisuutta ja siten valmiuksia etsiä yhtymäkohtia muun uskonnollisen taiteen kanssa sekä tunnistaa uskonnollisia elementtejä ei-sakraalin taiteen ja kulttuurin sisällöissä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään taiteen eri muotojen sisällöllisiä merkityksiä ja hahmottamaan uskonnon, taiteen ja kulttuurin keskinäistä vuorovaikutusta. Hän oppii analysoimaan uskontojen ja erityisesti ortodoksisuuden suhdetta taiteen eri teemoihin ja muotoihin sekä symboliikkaan ja myytteihin. Tämä vahvistaa opiskelijan kykyä ymmärtää uskonnon, taiteen ja kulttuurin välisiä suhteita.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu uskonnon ja taiteen eri muotojen väliseen vuorovaikutukseen yhteiskunnassa ja perehtyy erityisesti ortodoksisen taiteen kehitykseen ja vuorovaikutukseen yhteiskunnassa eri historiallisina ajanjaksoina. Opiskelija oppii havaitsemaan uskonnollisen ja erityisesti ortodoksisen taiteen ilmiöitä ja muotoja yhteiskunnassa sekä ymmärtämään uskonnon ja kulttuurin eri muotojen välistä suhdetta erilaisissa yhteiskuntajärjestelmissä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija tutustuu ortodoksisen taiteen tapoihin ilmaista ortodoksista näkemystä eettisestä elämästä ja suhteesta ympäristöön. Hän tutustuu yleisesti uskonnollisten eettisten näkemysten ilmaisuun sekä uskonnollisessa että ei-sakraalissa taiteessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tuntemustaan ortodoksisesta ja muihin uskontoihin kytkeytyvästä kulttuuriperinnöstä. Hän tutustuu ortodoksisen ja muun uskonnollisen taiteen symboliikkaan ja ilmaisumuotoihin eri kulttuureissa sekä historiallisesi että nykypäivänä. Opiskelija saa valmiuksia ymmärtää ympäröivän kulttuurin ja yhteiskunnan vaikutusta ortodoksisen taiteeseen eri aikoina.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota siihen, miten opiskelija hankkii uskonnollista tietoa sekä miten hän kykenee muokkaamaan ja soveltamaan hankkimaansa tietoa omassa tuotoksissaan. Arvioinnissa lähdetään liikkeelle opintojakson tavoitteista ja siitä, kuinka ne ovat toteutuneet kunkin opiskelijan kohdalla. Arvioinnissa käytetään apuna opiskelijoiden tekemiä töitä, kokeita ja lisäksi otetaan huomioon opiskelijoiden tekemä itsearviointi. Opintojakso arvioidaan numeroin 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ortodoksisen uskonnon opintojaksojen suoritusjärjestys on vapaa. Opintojaksot voidaan myös suorittaa itsenäisesti.

Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (OUO6)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuus, tiede ja media, 2 op (UO6), Valinnainen

Tavoitteet

Ortodoksisuus, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita
- osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- perehtyy ortodoksisuuden ja eri uskontojen kansalliseen ja kansainväliseen mediakuvaan
- perehtyy tieteen ja median esille tuomiin eettisiin kysymyksiin ortodoksisen kirkon perinteen ja etiikan näkökulmasta
- perehtyy tieteen ja ortodoksisen kirkon ihmiskuvaan
- hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ortodoksisen kirkkoon liittyvää ajankohtaista tutkimusta

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuus, tiede ja media

- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa
- uskonnollisen kielen ja symbolien käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus ja ortodoksisen kirkon mediamaailma
- uskonnon käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki
- tiede, media ja ortodoksisen kirkon eettinen opetus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija perehtyy median, tieteen ja ortodoksisuuden väliseen suhteeseen ja oppii vertailemaan näihin liittyviä erilaisia näkemyksiä. Hän saa mahdollisuuksia kehittää omia viestintä- ja dialogitaitojaan sekä valmiuksia osallistua moduulin teemoista käytävään ajankohtaiseen keskusteluun. Opiskelija saa mahdollisuuksia hyödyntää ortodoksisuutta koskevaa tietämystään nykyaikana käytävään keskusteluun.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija perehtyy tieteen ja median esille nostamiin kysymyksiin liittyen ortodoksiseen etiikkaan ja perinteeseen. Hän oppii tunnistamaan tieteen ja median erilaiset ilmaisutavat ja harjaannuttaa taitojaan verrata ja arvioida niiden tuottamaa sisältöä. Opiskelija saa valmiuksia pohtia ja rakentaa elämäkatsomustaan ja identiteettiään.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää omaa osaamistaan erilaisten informaation sisältöjen tarkastelussa ja kykenee tarkastelemaan kriittisesti tieteen ja median erilaisia sisältöjä ja niiden lähtökohtia. Hän perehtyy ortodoksisuuden ja muiden uskontojen kansalliseen ja kansainväliseen mediakuvaan, oppii analysoimaan median, tieteen ja ortodoksisuuden välistä suhdetta sekä kehittää valmiuksiaan tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija perehtyy median, tieteen ja uskontojen rooliin yhteiskunnallisessa keskustelussa sekä rauhan ja konfliktien kysymyksissä. Hän harjaantuu erottamaan mediasisältöjen yhteiskunnallisia vaikutuspyrkimyksiä ja tarkastelemaan niiden yhteyttä ortodoksisuuden ja yleisesti uskontojen kansalliseen ja kansainväliseen mediakuvaan. Opiskelija kehittää myös taitojaan tunnistaa ja analysoida uskonnollisen kielen ja symbolien käyttöä eri medioissa sekä taitojaan tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu tieteen, teknologian, median sekä ortodoksisen kirkon kanssakäymiseen erilaisten ajankohtaisten ja eettisten kysymysten osalta. Hän oppii tunnistamaan ja analysoimaan näiden kulttuurisia vaikutuksia ihmisten arjessa ja yhteiskunnassa yleensä. Opiskelija saa mahdollisuuksia vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja harjaantuu käyttämään erilaisia median ja tieteen lähdeaineistoja. Opiskelija saa valmiuksia tarkastella kansainvälistymistä ja globalisaatiota ortodoksisuuden perspektiivistä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija oppii tuntemaan eri uskontojen, erityisesti ortodoksisuuden roolia ja näkökulmia ympäristökysymyksissä. Hän saa valmiuksia soveltaa tietojansa ympäristökysymyksissä eettisesti ja arvolähtöisesti. Hän oppii hahmottamaan ympäristökysymysten globaalia merkitystä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota siihen, miten opiskelija hankkii uskonnollista tietoa sekä miten hän kykenee muokkaamaan ja soveltamaan hankkimaansa tietoa omassa tuotoksissaan. Arvioinnissa lähdetään liikkeelle opintojakson tavoitteista ja siitä, kuinka ne ovat toteutuneet kunkin opiskelijan kohdalla. Arvioinnissa käytetään apuna opiskelijoiden tekemiä töitä, kokeita ja lisäksi otetaan huomioon opiskelijoiden tekemä itsearviointi. Opintojakso arvioidaan numeroin 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ortodoksisen uskonnon opintojaksojen suoritusjärjestys on vapaa. Opintojaksot voidaan myös suorittaa itsenäisesti.

7.10. Kuvataide (KU)

Oppiaineen tehtävä

Kuvataide on visuaalista kulttuurikasvatusta, jossa opiskelija tutkii todellisuutta taiteen keinoin. Oppiaineen keskeisenä päämääränä on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään. Kokemukset, mielikuvitus ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle oppimiselle. Opetuksessa tarkastellaan taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja. Opiskelija vahvistaa aineettoman ja aineellisen kulttuuriperinnön tuntemustaan, joka tukee traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetuksella tuetaan laaja-alaisen yleissivistyksen rakentumista sekä aktiiviseen paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kasvamista. Opiskelijoille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia tulevaisuuden jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksien kehittämiseen. Opinnot antavat edellytyksiä luovan ja kriittisen ajattelun kehittämiseksi, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestävän elämäntavan edistämiseksi.

Kuvataiteen opetuksessa syvennetään opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa ja kielitietoisuutta. Opiskelijat havainnoivat, tuottavat, tulkitsevat ja arvottavat kuvia hyödyntämällä visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja. Eri tiedonalojen kielet avaavat opiskeltavaan ilmiöön uusia näkökulmia. Opetuksessa kannustetaan kulttuurisen osaamisen syventämiseen taiteiden- ja tieteidenvälisyyttä hyödyntäen. Opiskelija perehtyy erilaisiin taidekäsityksiin. Opinnoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan perustelemaan mielipiteitään ja näkemyksiään kuvataiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

Kuvataiteen opetuksessa tutkitaan opiskelijoille tuttuja ja heille uusia visuaalisen kulttuurin teoksia, tuotteita ja ilmiöitä. Kuvilla tarkoitetaan kaksi- ja kolmiulotteisia teoksia ja tuotteita sekä niitä esittäviä jäljenteitä. Visuaalisen kulttuurin kenttään kuuluvat opiskelijoiden omaehtoisesti tekemät kuvat, luonto, rakennettu ympäristö, esineet, median kuvat ja taiteeksi määritetyt teokset. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa tarjotaan edellytykset työtapojen ja opiskeluympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijaa kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat, mediaympäristöt ja audiovisuaalisen kulttuurin muodot ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuvailmaisun välineitä. Opiskelijat perehtyvät ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin ja toimintatapoihin sekä erilaisiin osallistumisen ja vaikuttamisen muotoihin. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti myös museoiden ja muiden kulttuuritoimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kuvataiteen lukio-opinnot luovat hyvän pohjan rakentaa omakohtaista ja elinikäistä suhdetta visuaaliseen kulttuuriin.

Laaja-alainen osaaminen

Kuvataiteen opinnot tukevat opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kuvailmaisuuksiin sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Opinnot tarjoavat välineitä yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.

Kuvataiteen opinnoissa kehitetään **vuorovaikutusosaamista** rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja taiteelle ominaisen kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla. Opiskelijat kehittävät vuorovaikutustaitojaan esimerkiksi visuaalisen kulttuurin kuvallisiin ja sanallisiin käsitteistöihin, kuvatyyppeihin ja kuvastoihin perehtymällä. Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.

Kuvataide syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös **monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan

visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Kuvatulkinnassa tarkastellaan myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.

Yhteiskunnallista osaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä esimerkiksi rakennetussa ympäristössä, esineissä, mediassa ja taiteessa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta. Oppiaine tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä taiteen keinoin. Opiskelijat perehtyvät myös oikeudellisesti suojeltuihin etuihin, kuten tekijänoikeuksiin, sananvapauteen ja yksityisyyteen. Opinnoissa tutustutaan työelämän, kansalaistoiminnan ja jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.

Kuvataiteen opinnoissa syvennetään **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävään kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoihin tulevaisuuksiin.

Globaali- ja kulttuuriosaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Kuvataiteessa tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.

Tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen yleiset tavoitteet on jäsennetty kolmeksi tavoitealueeksi: Kuvien merkitys, Osallisuus ja toimijuus sekä Ilmaisun ja tulkinnan taidot.

Kuvien merkitys

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla
- kehittää valmiuksiaan ja vahvuuksiaan vastaanottaa, ymmärtää ja tuottaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä
- tulkitsee, millaisia esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kytkeytyy
- tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa
- ymmärtää aistinautintojen, mielikuvien, tunteiden ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle ja hyvinvoinnille.

Osallisuus ja toimijuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- ottaa kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin
- osaa soveltaa kuvallisen tuottamisen, viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä, osallistumisessa ja vaikuttamisessa
- kehittää kriittistä ajatteluaan ympäristön havainnoinnissa ja omassa toiminnassa
- hyödyntää mielikuvia kuvallisessa ajattelussa, luomisprosessissa ja vaihtoehtoisten toimintatapojen kuvittelussa
- osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa suunnittelussa, työskentelyssä ja kuvailmaisussa
- ottaa toiminnassaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestäväen elämäntavan näkökulmia.

Ilmaisun ja tulkinnan taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita taiteelle ominaiselle tutkivalle, pitkäkestoiselle ja ilmiökeskeiselle työskentelylle ja oppimiselle
- syventää visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa hyödyntämällä kuvien tekemisessä ja tulkinnassa erilaisia tietämisen tapoja
- kehittää kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa visuaalisen kulttuurin tuottamisessa ja tulkinnassa
- syventää kuvailmaisun taitoja erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja toimintatapoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen
- osaa tehdä ja tulkita kuvia liittämällä ne erilaisiin käsityksiin taiteesta
- tarkastelee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän, vastaanottajan ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Osaamisen arviointi

Kuvataiteen opetuksessa arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja moduulikohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Opintojaksot

Omat kuvat - jaettu kulttuuri, 2 op (OKU1)

Opintojakson moduulit

- Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1), Pakollinen

Tavoitteet

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä kuvia sekä jakaa ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen

- käyttää erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä
- soveltaa visuaalisen viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä sekä osallistumisessa ja vaikuttamisessa
- tutkii ja tulkitsee taidetta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista
- tutkii ja tulkitsee eri aikojen, kulttuurien ja yhteisöjen visuaalista kulttuuria
- tutkii ja tulkitsee kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä
- ymmärtää kuvakulttuurien merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjänä, kulttuuriperinnön uudistamisessa ja kestäväen tulevaisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Omat kuvat

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Taiteen ja ympäristön kuvat

- kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen
- erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista tutustuminen
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa
- vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opinnot tukevat opiskelijan hyvinvointiosaamista kuvailmaisuuun sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Opinnoissa tarkastellaan erilaisia kuvakulttuureja ja luodaan edellytyksiä rakentaa dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille omia havaintoja, kokemuksia ja työskentelyn tuotoksia jakamalla ja niistä keskustellen. Opiskelijat kehittävät vuorovaikutustaitojaan perehtymällä visuaalisen kulttuurin kuvallisiin ja sanallisiin käsitteistöihin, kuvatyyppeihin, kuvastoihin ja kuvatulkinnan menetelmiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Kuvatulkinnassa tarkastellaan kuvan intertekstuaalisia viittauksia muihin kulttuurituotteisiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan portfolion perusteella. Portfoliolla tarkoitetaan joko fyysisen kansion tai digitaalisen esityksen muotoon koottua työnäytekansiota. Portfolioon on hyvä liittää valmiiden töiden tai niiden kuvien lisäksi myös sanallista ja kuvallista materiaalia luonnos- ja työskentelyvaiheista. Kansion kattavuus, arvioinnin kannalta oleellisen sisällön valinta ja kokonaisuuden visuaalinen mielenkiintoisuus ovat osa arvioitavaa kokonaisuutta. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tällä opintojaksolla keskitymme henkilökohtaisen merkityksellisyyden ja yhteisöllisesti jaetun kulttuurin vuorovaikutuksen havainnoimiseen kuvataiteessa, kuvallisessa tuottamisessa, itselle tärkeissä kuvissa ja muissa visuaalisen kulttuurin muodoissa. Tutustumme kuvallisiin, sanallisiin ja muihin kuvantulkinnan keinoihin sekä laajennamme kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin tuottamiskeinojen, käsitteistöjen ja kuvastojen tuntemusta.

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (OKU2)

Opintojakson moduulit

- Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä teoksia, tuotteita ja palveluita sekä digitaalisia, rakennettuja ja luonnon ympäristöjä*
- *perustelee ympäristöihin, tuotteisiin ja palveluihin liittyviä havaintojaan ja ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen*
- *tarkastelee ympäristön kuvien yhteyksiä omiin kuviinsa, taiteeseen ja kulttuuriperintöön*
- *soveltaa arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen prosesseja, teknologioita ja toimintatapoja kuvailmaisussaan itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *tutkii ja tulkitsee rakennettua ympäristöä, tuotteita ja palveluja yhteiskuntakehityksen, oikeuksien ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista*
- *kehittää osaamistaan ympäristön kuvien tekijänä, tulkitsijana, arvottajana ja toimijana*
- *ymmärtää visuaalisuuden merkityksiä tuotteiden, palveluiden ja arkkitehtuurin kestävässä suunnittelussa, viestinnässä ja käyttämisessä*
- *ymmärtää kuvilla vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia omassa elämässään esteettisesti, eettisesti ja ekologisesti kestävän tulevaisuuden kannalta.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Omat kuvat

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa ympäristön kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Ympäristön kuvat

- kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja ympäristössä, mediassa ja taiteessa
- arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen
- visuaalisen kulttuurin teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinna keinojen käyttäminen
- ympäristön ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa
- vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson opinnoissa syvennetään eettisyyttä ja ympäristöosaamista tutkimalla arkkitehtuurin, muotoilun ja median tuotteita eettisestä ja ekologisesta näkökulmasta. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävään kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoisiin tulevaisuuksiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista syvennetään tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä rakennetussa ympäristössä, esineissä, mediassa ja taiteessa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta. Opinnoissa tutustutaan työelämän, kansalaistoiminnan ja jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista syvennetään tutkimalla elinympäristön tiloja, paikkoja ja ilmiöitä. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten arkkitehtuuri, muotoilu ja media heijastavat ja muokkaavat yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Arkkitehtuuria ja muotoilua tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutustutaan arkkitehtuurin ja muotoilun suunnittelu-, tuotanto- ja markkinointiprosesseihin sekä niihin liittyviin tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan portfolion perusteella. Portfoliolla tarkoitetaan joko fyysisen kansion tai digitaalisen esityksen muotoon koottua työnäytekansiota. Portfolioon on hyvä liittää valmiiden töiden tai niiden kuvien lisäksi myös sanallista ja kuvallista materiaalia luonnos- ja työskentelyvaiheista. Kansion kattavuus, arvioinnin kannalta oleellisen sisällön valinta ja kokonaisuuden visuaalinen mielenkiintoisuus ovat osa arvioitavaa kokonaisuutta. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarkastellaan omaa ympäristöä ja omia ympäristökokemuksia. Tarkastellaan eri näkökulmista esineympäristön, rakennetun ja luonnonympäristön sekä digitaalisten ympäristöjen ilmiöitä. Tutustutaan muotoilun ja arkkitehtuurin käsitteistöön, suunnitteluprosesseihin, havainnollistamismenetelmiin ja vaikuttamiskeinoihin.

Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (OKU3)

Opintojakson moduulit

- Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3), Valinnainen

Tavoitteet

Kuva viestii ja vaikuttaa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää omakohtaista suhdettaan digitaaliseen kuvaan, mediaan, taiteeseen ja teknologiaan ajattelun ja ilmaisun taitojaan kehittämällä*
- *laajentaa median, taiteen, teknologian ja audiovisuaalisen kulttuurin tuntemustaan perehtymällä erilaisiin ilmaisu-, tuotanto- ja esitystapoihin*
- *tutkii mediakulttuuria tuottaessaan ja tulkitessaan teoksia, tuotteita ja palveluja*
- *hyödyntää mediateknologian keinoja, työtapoja ja prosesseja suunnittelussa, vuorovaikutuksessa ja osallistumisessa itsenäisesti sekä osana ryhmää*
- *tulkitsen tiedon tuottamisen tapoja yhdisteleviä visuaalisen kulttuurin tuotteita ja niihin sisältyviä intertekstuaalisia suhteita*
- *tulkitsen mediaesityksiä ja taidetta teoksen, tekijän, yleisön ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *ottaa kuvillaan kantaa mediassa, kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii median ja taiteen kuvia identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Keskeiset sisällöt

Kuva viestii ja vaikuttaa

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä mediakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa median kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Median kuvat

- kuvan tuottaminen, muokkaaminen ja esittäminen digitaalisesti ja muilla keinoilla
- median, viestinnän ja taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen
- mediaesitysten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen
- opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen
- opiskelijoiden toimijuus mediassa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista syvennetään tutkimalla arvoja ja merkityksiä mediassa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestäväen tulevaisuuden puolesta. Opiskelijat perehtyvät oikeudellisesti suojeltuihin etuihin, kuten tekijänoikeuksiin, sananvapauteen ja yksityisyyteen. Opintoissa tutustutaan työelämän ja media-alan jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan mediaesitysten suunnittelu- ja tuotantoprosesseihin ja niihin liittyvään visuaaliseen ajatteluun, teknologiaan ja ohjelmistoihin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista syvennetään tutkimalla mediatodellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson keskeisiä tavoitteita ovat median välityksellä tapahtuvan vuorovaikutuksen prosessien tiedostaminen ja analysointi sekä sisältötuotannon ja itseilmaisun taitojen vahvistaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan digitaalisen portfolion perusteella. Portfoliolla tarkoitetaan työnäytekansiota. Portfolioon on hyvä liittää valmiiden töiden tai niiden kuvien lisäksi myös sanallista ja kuvallista materiaalia luonnos- ja työskentelyvaiheista. Kansion kattavuus, arvioinnin kannalta oleellisen sisällön valinta ja kokonaisuuden visuaalinen mielenkiintoisuus ovat osa arvioitavaa kokonaisuutta. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään median kuvastojen tarkasteluun, analysointiin ja niiden tuottamisessa käytettäviin digitaalisiin työkaluihin ja työskentelyprosesseihin.

Taiteen monet maailmat, 2 op (OKU4)

Opintojakson moduulit

- Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4), Valinnainen

Tavoitteet

Taiteen monet maailmat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii, tulkitsee ja arvottaa taiteen kuvien henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä
- syventää omakohtaista suhdettaan eri aikojen ja eri kulttuurien kuvailmaisuun
- syventää kuvailmaisun taitojaan omien tavoitteiden suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä
- soveltaa kuvan tekemisessä nykyaiteelle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja
- tulkitsee taidetta teoksen, tekijän, vastaanottajan, taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista
- tutkii ilmaisussaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä
- ottaa kuvillaan kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin
- tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestäväen tulevaisuuden näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

Taiteen monet maailmat

Omat kuvat

- opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä taiteen maailmat, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisien ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Taiteen kuvat

- kuvan tekemisen, muokkaamisen ja esittämisen perinteiset ja uudet keinot
- taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen
- eri aikoina ja eri kulttuureissa tuotettu taide tutkimuksen kohteena
- teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen
- opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen
- opiskelijoiden toimijuus kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tarkastellaan oman visuaalisen tuotannon kautta eri aikojen globaalien visuaalisen kulttuurin ilmiöitä ja paikallista kulttuuriperintöä.

Vuorovaikutusosaaminen

Taiteella vaikuttaminen ja taiteesta keskusteleminen. Kokemusten ja mielen sisältöjen viestiminen visuaalisessa muodossa.

Hyvinvointiosaaminen

Kuvataide oman hyvinvoinnin tukena.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan portfolion perusteella. Portfoliolla tarkoitetaan joko fyysisen kansion tai digitaalisen esityksen muotoon koottua työnäytekansiota. Portfolioon on hyvä liittää valmiiden töiden tai niiden kuvien lisäksi myös sanallista ja kuvallista materiaalia luonnos- ja työskentelyvaiheista. Kansion kattavuus, arvioinnin kannalta oleellisen sisällön valinta ja kokonaisuuden visuaalinen mielenkiintoisuus ovat osa arvioitavaa kokonaisuutta. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarkastellaan eri aikojen ja eri kulttuuriympäristöjen kuvataidetta ja visuaalista kulttuuria. Tutustutaan taiteen tulkintaan tekijän, vastaanottajan, taideinstituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmasta. Tarkastellaan taiteen ja visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä ja niissä ilmeneviä arvoja. Opiskelijalla on mahdollisuus syventää kuvailmaisun taitojaan omien tavoitteidensa suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä soveltaen kuvan tekemisessä nykytaiteelle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja.

IhmeFilmi, 2 op (OKU5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Elokuvakulttuurin tuntemuksen lisääminen ja elokuvakokemusten laajentaminen laatu elokuvia katsomalla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Vuosittaisen IhmeFilmi -elokuvasarjan katsominen ja katsomiskokemusten reflektointi elokuvapäiväkirjaa pitämällä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opinnot tukevat opiskelijan hyvinvointiosaamista elokuvakokemukseen sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Opinnot tarjoavat välineitä yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opinnoissa kehitetään vuorovaikutusosaamista rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista syvennetään tutkimalla elokuvien ilmentämiä arvoja ja merkityksiä. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta. Elokuva on yksi keinoista, joilla voi tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä taiteen keinoin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista syvennetään katsomalla eri kulttuureissa tuotettuja elokuvia. Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan omaa elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä antaen arvoa myös kulttuuriseen moninaisuuteen liittyville ilmiöille.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan palautetun elokuvapäiväkirjan perusteella suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso järjestetään yhteistyössä Ihmefilmi ry:n, CinEdin ja paikallisten toimijoiden kanssa Ihmefilmi ry:n koostamia, vuosittain vaihtuvia elokuvasarjoja katsomalla ja analysoimalla.

Midnight Sun -elokuvakurssi, 2 op (OKU6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Elokuvien ja elokuvakulttuurin tuntemuksen syventäminen ja laajentaminen.
- Elokuvan rakenteen ja elokuvakokemusten analysointi.
- Tutustuminen elokuvafestivaaliin tapahtumana.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Festivaalielokuvien katsominen, vähintään yhden tekijävieraan aamukeskustelutilaisuuteen osallistuminen ja elokuvapäiväkirjan pitäminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson opinnot tukevat opiskelijan hyvinvointiosaamista elokuvakokemuksiin sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Opinnot tarjoavat välineitä yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson opinnoissa kehitetään vuorovaikutusosaamista rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille elokuvakokemuksia tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Opiskelijat kehittävät vuorovaikutustaitojaan perehtymällä elokuvakerronnan käsitteistöihin, elokuvien lajityyppeihin ja kuvastoihin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista syvennetään tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä elokuvissa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson opinnoissa syvennetään eettisyyttä ja ympäristöosaamista havainnoimalla elokuvissa ilmeneviä eettisiä ja ekologisia kysymyksiä sekä niistä kertomisen tapoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista syvennetään tutkimalla elokuvaan liittyvää todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten elokuvakulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan palautetun elokuvapäiväkirjan perusteella suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso järjestetään yhteistyössä Sodankylän elokuvajuhlien kanssa. Se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuden tutustua elokuvafestivaaliin sekä syventää ja laajentaa elokuvakulttuurin tuntemustaan elokuvia katsomalla ja tekijävieraiden haastattelutilaisuuksiin osallistumalla. Kokemuksia reflektoidaan elokuvapäiväkirjaa pitämällä ja ryhmäkeskusteluissa, joita järjestetään huomioiden osallistujien kesätöiden mahdollisesti asettamat rajoitukset. Opintojakson ilmoittautumiset vahvistetaan toukokuun loppupuolella ja ohjelma sovitaan yhdessä osallistujien kanssa.

Omat kuvat 1, 2 op (OKU7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteet määritellään yksilöllisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson sisällöt määritellään yksilöllisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan itseopiskeluna suoritettaessa suoritusmerkinnällä työskentelypäiväkirjan ja opettajan kanssa sovitussa muodossa palautettujen tuotosten perusteella.

Lukion ulkopuolisen opetuksen järjestäjän kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä opetuksen järjestäjän antaman todistuksen tai vastaavan dokumentin perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson voi suorittaa erikseen sovittavalla tavalla joko itseopiskeluna tai lukion ulkopuolisen koulutuksen järjestäjän kursseilla (esim. Revontuli-opisto).

Omat kuvat 2, 2 op (OKU8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteet määritellään yksilöllisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson sisällöt määritellään yksilöllisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan itseopiskeluna suoritettaessa suoritusmerkinnällä työskentelypäiväkirjan ja opettajan kanssa sovitussa muodossa palautettujen tuotosten perusteella.

Lukion ulkopuolisen opetuksen järjestäjän kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä opetuksen järjestäjän antaman todistuksen tai vastaavan dokumentin perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson voi suorittaa erikseen sovittavalla tavalla joko itseopiskeluna tai lukion ulkopuolisen koulutuksen järjestäjän kursseilla (esim. Revontuli-opisto).

Omat kuvat 3, 2 op (OKU9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteet määritellään yksilöllisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson sisällöt määritellään yksilöllisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan itseopiskeluna suoritettaessa suoritusmerkinnällä työskentelypäiväkirjan ja opettajan kanssa sovitussa muodossa palautettujen tuotosten perusteella.

Lukion ulkopuolisen opetuksen järjestäjän kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä opetuksen järjestäjän antaman todistuksen tai vastaavan dokumentin perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson voi suorittaa erikseen sovittavalla tavalla joko itseopiskeluna tai lukion ulkopuolisen koulutuksen järjestäjän kursseilla (esim. Revontuli-opisto).

7.11. Lukiodiplomit (LD)

Oppiaineen tehtävä

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltäviin opintojaksoihin voivat kuulua eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavat lukiodiplomit. Lukiodiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla. Lukiodiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiodiplomin suorittaminen hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista. Opiskelija ilmentää lukiodiplomillaan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitojaan sekä omaehtoista harrastuneisuuttaan. Lukiodiplomi luo edellytyksiä oman ja toisten osallisuuden, toimijuuden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistamiselle lukioyhteisössä.

Lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Lukiodiplomin laajuus on kaksi opintopistettä. Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lukio-opintojen aikana karttunutta osaamistaan ja vahvuuksiaan jatko-opintojen näkökulmasta. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän päätöksellä mahdollista suorittaa lukiossa yhdessä tai useammassa oppiaineryhmässä tai oppiaineessa. Lukiodiplomi voi sisältyä oppiaineen oppimäärän valinnaisiin opintoihin paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyllä tavalla. Opetushallitus antaa erilliset ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan koulutuksen järjestäjän tarjoamien lukiodiplomien osalta lukiodiplomien tehtävä, yleiset tavoitteet ja arviointi sekä tavoitteet ja keskeiset sisällöt lukiodiplomeittain kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Kaikkia lukiodiplomeja yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija

- asettaa lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet*
- työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa*
- tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla*
- soveltaa lukioaikana karttunutta erityistä osaamista ja omaehtoista harrastuneisuutta*
- hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista*
- valitsee tarkoituksenmukaisia opiskelu ympäristöjä, työtapoja ja ilmaisun keinoja*
- arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, työskentelyä, lopputulosta ja kokonaisuutta*
- vahvistaa omaa ja toisten osallisuutta, toimijuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia lukioyhteisössä.*

Osaamisen arviointi

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan oppiaineryhmässä tai oppiaineessa osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia.

Opintojaksot

Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (OKULD1)

Opintojakson moduulit

- Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2), Valinnainen

Tavoitteet

Kuvataiteen lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa
- osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti kuvia
- osaa kertoa ja välittää lukiodiplomille asettamansa tavoitteet ja lähtökohdat
- osaa tuottaa taiteellisen ja visuaalisen kokonaisuuden, jonka sisällön tuottamisen ja esittämisen tavat tukevat toisiaan
- osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta
- osaa arvioida työskentelyprosessia ja teosta oman oppimisen näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Kuvataiteen lukiodiplomi

- perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan
- muodostuvat teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia sekä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta kuvaavasta portfolioista.

Tanssin lukiodiplomi, 2 op (OTALD2)

Opintojakson moduulit

- Tanssin lukiodiplomi, 2 op (TALD7), Valinnainen

Tavoitteet

Tanssin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan tanssissa
- kehittää tanssillisen tehtävän myötä tanssillista osaamistaan edelleen
- kuvaa kirjallisesti tanssin opiskelupolkuun ja tanssillista kehitystään.

Keskeiset sisällöt

Tanssin lukiodiplomi

- *tanssillisena tehtävänä soolo- tai ryhmäteos, jonka opiskelija voi suorittaa joko esiintymällä tanssijana tai tekemällä koreografian*
- *tanssilliseen tehtävään liittyvä kirjallinen työ*
- *tanssin lukiodiplomiin sisältyvä tutkielma*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tanssin lukiodiplomia suoritettaessa syvennyttään itsensä kehittämiseen tanssissa. Tanssin lukiodiplomin suorittaminen on pitkäjänteistä lukioaikaista toimintaa, missä syvennetään tanssietoutta, ohjataan opiskelijan kriittistä arviointia omasta tekemisestään sekä annetaan mahdollisuus itsensä kehittämiseen tanssijana yksilöllisesti ja luovasti. Lukiodiplomin työstäminen voi kestää koko lukion ajan. Tämä kehittää opiskelijan sinnikkyyttä.

Kulttuuri ja tanssi osana sitä on merkittävä hyvinvointia edistävä tekijä. Tanssin lukiodiplomin työstäminen tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuden kehittää omaan hyvinvointiaan ja huomata oman toiminnan vaikutus lähiympäristön hyvinvoinnille.

Vuorovaikutusosaaminen

Tanssi on esittävää taidetta, jossa tanssija ja koreografi ovat vuorovaikutuksessa yleisön kanssa. Tanssidiplomin tanssillisessa tehtävässä opiskelijan tulee miettiä, mitä hän haluaa tehtävällään välittää katsojalle. Opiskelija siis reflektoi omia keinojaan olla vuorovaikutuksessa yleisön kanssa. Tanssillisessa tehtävässä opiskelija voi kehittää vuorovaikutusosaamistaan myös tanssijoiden kanssa, jos hän tekee koreografian muille. Hänen tulee koreografina pystyä viestimään tanssijoiden kanssa selkeästi. Jos opiskelija esiintyy tanssillisessa tehtävässä muiden tanssijoiden kanssa, myös heidän välillään on vuorovaikutusta. Myös tanssillisen tehtävän arvioinnissa kiinnitetään huomio opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Diplomin tanssillisessa tehtävässä opiskelija kehittää omaa luovaa osaamistaan joko tanssijana tai koreografina tai molempina. Myös arvionnissa kiinnitetään huomio opiskelijan luovaan osaamiseen.

Diplomin suorittamiseen kuuluu myös tutkielma, joka harjoittaa opiskelijan monitieteisiä taitoja. Hän esimerkiksi harjoittelee siinä lähdemateriaalin käyttöä. Hän harjoittelee tiedonhankintaa valitsemastaan tanssiin liittyvästä aiheesta ja saamansa tiedon esittämistä selkeällä tavalla. Myös tanssilliseen tehtävään liittyy erilaisia tiedonesittämisen tapoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Lukiodiplomi arvioidaan OPH:n tanssin lukiodiplomista antamien ohjeiden mukaisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tanssin lukiodiplomi suoritetaan OPH:n ohjeiden mukaisesti. Ohjeet löytyvät OPH:n sivuilta: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tanssin-lukiodiplomi#2510858f>

Lukiodiplomin suorittaminen edellyttää vähintään kolmen lukion tanssikurssin suorittamista. Koska Sodankylän lukiossa ei voi suorittaa tanssin kursseja, opiskelijalle voidaan hyväksilukea taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisia tanssiopintoja esim. Revontuli-Opistossa. Näistä kursseista merkitään suoritukset liikunnan oman lajin kursseihin.

Lukiodiplomia esitellään opiskelijoille jo ensimmäisenä lukiovuonna. Opiskelija suorittaa lukiodiplomin opettajan ohjauksessa itsenäisesti. Ohjauksessa ja arvioinnissa tehdään yhteistyötä Revontuli-Opiston tanssinopettajien kanssa.

Musiikin lukiodiplomi, 2 op (OMULD3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Musiikin lukiodiplomi perustuu lukion musiikinopetuksen tavoitteisiin ja sisältöihin sekä opiskelijan lukioaikaiseen musiikinopiskeluun.
- Koulun ulkopuolinen musiikin harrastustoiminta voi näkyä ja kuulua musiikin lukiodiplomin näytetöissä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Musiikin lukiodiplomikurssilla kootaan näytesalkku tai viimeistellään näyte- tai projektityö OPH:n ohjeiden mukaisesti.
- Lukiodiplomin suorittaminen on osoitus erityisestä harrastuneisuudesta musiikissa ja musiikillisesta erityisosaamisesta.

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Lukiodiplomin tekeminen musiikista syventää opiskelijan taitoja dokumentoida omaa musiikillista erityisosaamistaan koulun musiikinopetuksen tavoitteiden suuntaisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan, lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena kurssin päätyttyä. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta.

Lukiodiplomin suorituksen arvioi diplomin tekijän musiikinopettaja seä yksi koulun ulkopuolinen musiikinopettaja tai muu musiikkialan asiantuntija. Lukiodiplomin suorituksesta annetaan numeroarvosana. Arvioinnissa käytetään asteikkoa 4-10. Lisäksi sanallinen arvio opiskelijan näytesalkusta sisällytetään salkkuun, kun arviointi on suoritettu.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kun opiskelija suorittaa musiikin lukiodiplomin, opiskelija käyttää muualla hankkimiaan taitoja ja tietoja lukion musiikinopetukselle asetettujen tavoitteiden suuntaisesti koulun musiikkitoiminnassa. Koulun ulkopuoliset musiikkisuoritukset eivät sellaisinaan vielä riitä musiikin lukiodiplomisuorituksiksi, sillä musiikin lukiodiplomin lähtökohtana ovat lukion musiikinopetuksen tavoitteet ja sisällöt. Opintojakson suorittamisen edellytys on neljän muun lukion musiikin

opintojakson suorittaminen. Diplomin tekijän musiikinopettajan lisäksi yksi koulun ulkopuolinen musiikinopettaja tai muu musiikkialan asiantuntija arvioi lukiodiplomin suorituksen.

Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (OLILD4)

Opintojakson moduulit

- Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4), Valinnainen

Tavoitteet

Liikunnan lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa
- pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyään.

Keskeiset sisällöt

Liikunnan lukiodiplomi

- muodostuvat liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.

Paikallinen lisäys

- keskeiset sisällöt päivittyvät aika-ajoin opetushallituksen sivuille, jossa voit tutustua liikuntadiplomiin
- <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/liikunnan-lukiodiplomi#0ff910c5>

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

4-10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija voi osoittaa erityisosaamista omassa lajissaan edellyttäen, että hän on suorittanut lukiossa jo viisi moduulia (yksi voi olla ko. moduuli). Tarkemmat suoritusohjeet löytyvät Opetushallituksen sivuilta. Diplomin suorittamisesta saa todistuksen lukion päättötodistuksen liitteeksi.

7.12. Liikunta (LI)

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista. Liikunnassa opetetaan taitoja ja tietoja, joiden avulla opiskelija pystyy arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään. Opetuksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta fyysisestä aktiivisuudestaan sekä toiminta- ja opiskelukykyystään. Opetuksessa korostetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana aktiivista elämäntapaa. Opiskelija rakentaa myönteistä kehosuhdetta ja minäkuvaavaa liikunnan avulla. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista

245

pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Lukion liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla monipuolisesti ja turvallisesti ottaen huomioon eri opiskelu ympäristöjen ja vuodenaikojen tarjoamat mahdollisuudet. Opetuksessa käytetään erilaisia työtapoja ja menetelmiä, osallistetaan opiskelijoita toiminnan suunnitteluun ja arviointiin sekä ohjataan heitä ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta ja turvallisuudesta.

Opetusryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon opiskelijan oikeus fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen. Oppimista tuetaan opetusta eriyttämällä ottaen huomioon opiskelijoiden yksilölliset lähtökohdat ja kehitystarpeet (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Laaja-alainen osaaminen

Liikunnan opetus vahvistaa opiskelijan motivaatiota, itseluottamusta ja pätevyyttä fyysiseen aktiivisuuteen sekä ymmärrystä elämänmittaisen liikunta-aktiivisuuden merkityksestä.

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuvaa vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesäätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelystä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.

Lukion liikunta on monitieteinen oppiaine, joka tarjoaa mahdollisuuksia eri tieteenalojen ja oppiaineiden, esimerkiksi terveystiedon, biologian, fysiikan ja musiikin, ymmärtämiseen. **Monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy liikunnan oppimistilanteissa, jotka ovat luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita. Liikunta kehittää aivoja ja niiden hyvinvointia monipuolisesti tukien yleistä opiskeluvireyttä ja oppimisedellytyksiä.

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. **Yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.

Itsensä pitkäjänteinen kehittäminen, oman lihasvoiman käyttö sekä toisia kunnioittava toiminta ilmenevät **eettisyytenä ja ympäristöosaamisena**, joka toteutuu liikunnassa toimintana yhteiseksi hyväksi. Liikunnassa tuetaan opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa, kuten rehellisyyttä, vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opiskelija oppii tunnistamaan ympäristöä säästäviä ja kuormittavia liikuntamuotoja oppien esimerkiksi luontoliikunnassa eettisesti kestävään liikuntakulutukseen.

Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suorituskuvaamista. Liikunta globaalina, yhteisenä ja

kehollisena, kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- oppii soveltamaan liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)
- oppii arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä saadun tiedon pohjalta harjoittamaan niitä
- osaa tehdä perusteltuja valintoja fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittämiseksi sekä fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi
- kehittää taitoa itsearviointiin (tavoitteenasettelu, suunnitelma ja toteutus tavoitteiden suuntaisesti sekä edistymisen arviointi)
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti
- toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla, tukee yhteisöllisyyttä kannustamalla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia.

Osaamisen arviointi

Liikunnassa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä. Liikunnan arviointi perustuu opintojaksoissa määriteltyihin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearviointien eri muotoja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon liikunnan arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Opintojaksot

Oppiva liikkuja, 2 op (OL1)

Opintojakson moduulit

- Oppiva liikkuja, 2 op (LI1), Pakollinen

Tavoitteet

Oppiva liikkuja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)
- osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

Oppiva liikkuja

- liikuntataitojen soveltaminen erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen
- opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuvaa vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesäätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelystä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. **Yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Liikunnassa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä. Liikunnan arviointi perustuu opintojaksoissa määriteltyihin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearviointin eri muotoja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon liikunnan arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Aktiivinen elämä, 2 op (OLI2)

Opintojakson moduulit

- Aktiivinen elämä, 2 op (LI2), Pakollinen

Tavoitteet

Aktiivinen elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- arvioi fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä asettaa kehittämistavoitteita saadun tiedon pohjalta
- osaa tehdä oman toimintakyvyn ja ympäristön kannalta perusteltuja valintoja fyysisen toimintakyvyn kehittämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi
- toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittämällä itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

Aktiivinen elämä

- fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) itsearviointi, ylläpito ja kehittäminen monipuolisesti liikkuen
- liikkuvuus ja kehonhuolto
- ergonomia liike- ja suoritustekniikoissa
- yhteistyötaitoja sekä yhteishenkeä kehittävät liikunnalliset pari- ja ryhmätehtävät

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuvaava vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesääätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelyä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta koulu yhteisössä laajemminkin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. **Yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla

muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Liikunnassa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä. Liikunnan arviointi perustuu opintojaksoissa määriteltyihin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearvioinnin eri muotoja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon liikunnan arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Uudet mahdollisuudet, 2 op (OLI3)

Opintojakson moduulit

- Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3), Valinnainen

Tavoitteet

Uudet mahdollisuudet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjoittaa ja soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja monipuolisesti ja uusin tavoin*
- *harjaantuu kehon hallinnassa*
- *tunnistaa tunteitaan, toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittaen sekä tukee yhteisöllisyyttä toisia auttaen ja kannustaen*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Uudet mahdollisuudet

- *uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin tutustuminen*
- *liikuntataitojen ja fyysisten ominaisuuksien monipuolinen ylläpito ja kehittäminen*

Paikallinen lisäys

- sisältö sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa opintojakson ensimmäisillä tunneilla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. **Yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla

muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuvaava vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesääätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelystä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta koulu yhteisössä laajemminkin.

Hyvinvointiosaaminen

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvittää erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskäyttöön sekä hyvinvointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Liikunnassa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä. Liikunnan arviointi perustuu opintojaksoissa määriteltyihin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearviointin eri muotoja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon liikunnan arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Vanhojen tanssien kertaus, 2 op (OLI4)

Opintojakson moduulit

- Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4), Valinnainen

Tavoitteet

Yhdessä liikkuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *toimii yhdessä asetetun liikunnallisen tavoitteen saavuttamiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Yhdessä liikkuen

- yhdessä toteutettava liikunta, kuten vanhojenpäivän tanssit, luontoliikunta tai muut projektiluonteiset kokonaisuudet.

Paikallinen lisäys

- kerrataan vanhojenpäivän tanssit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. **Yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan vanhojen tanssien kertaus -opintojaksossa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin tanssien opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Vanhojen tansseissa opiskelijat saavat yhteisöllisyyden kokemuksia yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuva vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesääätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelystä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Liikunnassa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä. Liikunnan arviointi perustuu opintojaksoissa määriteltyihin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearviointien eri muotoja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon liikunnan arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Opintojakson vapaa kuvaus

Vanhat tanssit kertaava opintojakso. Jos haluaa tanssia vanhojentanssit toiseen kertaan, kannattaa valita tämä opintojakso.

Virkistystä liikunnasta, 2 op (OLI5)

Opintojakson moduulit

- Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5), Valinnainen

Tavoitteet

Virkistystä liikunnasta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi omaa jaksamistaan ja vireyttään sekä osaa tehdä perusteltuja liikunnallisia valintoja toiminta- ja opiskelukyvyyn lisäämiseksi*
- *ymmärtää, miten liikunnan avulla voidaan edistää jaksamista ja opiskeluvireyttä*
- *osallistuu toimintaan asiallisesti, aktiivisesti ja yhteisöllisyyttä edistäen.*

Keskeiset sisällöt

Virkistystä liikunnasta

- *virkistystä lisäävät liikuntamuodot*
- *rentoutus ja keuhonhuolto*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvylle tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. **Yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Liikunnassa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä. Liikunnan arviointi perustuu opintojaksoissa määriteltyihin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearvioinnin eri muotoja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon liikunnan arvioinnissa siten, että opiskelijalla on

mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Vanhojen tanssit, 2 op (OLI6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija toimii yhdessä asetetun liikunnallisen tavoitteen saavuttamiseksi.
- Opiskelija toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia.
- opiskelija yrittää parhaansa, suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskentelee aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittää itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Vanhojen tanssien opettelu ja vanhojentanssijuhlan järjestäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. **Yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita **vanhojen tansseissa**. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin **tanssien opiskelun** kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. **Vanhojen tansseissa** opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Vanhojen tanssit -opintojaksolla opetellaan vanhojentansseja ja järjestetään vanhojenpäivän tanssiaisjuhla.

Arktinen selviytyminen, 2 op (OLI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee sietämään epävarmuutta ja selviytymään joistakin yllättävistä selviytymistehtävistä kuten kylmäuinnista.
- Opiskelija harjoittelee havaintojen tekemistä omasta ja kavereiden psyykkisestä, fyysisestä, sosiaalisesta ja kognitiivisesta toimintakyvystä.
- Opiskelija harjoittelee tekemään oman ja kavereiden hyvinvointia tukevia toimenpiteitä.
- Opiskelija ymmärtää eri tekijöiden esim. luonnonolosuhteiden vaikutuksen valintoihin varustuksen ja kuljettavan reitin suhteen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Selviytymisen strategialuento ja selviytymisretken purkutilaisuus
- Kylmäuinti
- Yhden yön selviytymisretki tuntemattomaan kohteeseen, jossa suoritetaan selviytymistehtäviä

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Arktinen selviytymisjakso tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Arktisella selviytymisjaksolla toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista yllättävistäkin tilanteista kylmässä luonnossa. Jaksolla opetellaan pitämään **huolta omasta ja kaverin toimintakyvystä** sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Arktinen selviytyminen -opintojakson voi valita minä vuonna tahansa, mutta vanhemmat oppilaat ovat etusijalla, jos kurssi tulee täyteen. Maksimiosallistujamäärä on 9 kurssin luonteesta johtuen. Muutoin kurssilaiset valitaan ilmoittautumisjärjestyksessä.

Opintojakso toteutetaan suorittamalla yhden yön (pe-la) selviytymisretki tuntemattomaan kohteeseen, jossa suoritetaan vuosittain vaihtelevia selviytymistehtäviä. Ennen retkeä on kaksi kurssitapaamista tai -luentoa (2 x 2 h) ja kylmäuinti (2 h). Retken jälkeen pidetään loppupalaveri. Tarkempi aikataulu sovitaan jakson alussa, mutta kylmäuinti on lokakuun ensimmäisellä viikolla ja selviytymisretki toteutetaan marraskuun ensimmäisenä viikonloppuna.

Köysikiipeilyn alkeet, 2 op (OLI8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opetellaan turvallinen, oikea yläköysivarmistustekniikka ja kasisolmu.
- Harjoitellaan sisäseinällä ja ulkona tapahtuvaa yläköysikiipeilytoimintaa.
- Opetellaan ymmärtämään lämmittelyn merkitys kiipeilyvammojen ehkäisyssä.
- Opetellaan luottamaan kiipeilyvälineisiin ja kiipeilypariin.
- Opetellaan kommunikoimaan selkeästi kiipeilyparin kanssa turvallisuus huomioon ottaen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Käydään läpi eri kiipeilymuodot, -välineet ja solmut.
- Harjoitellaan turvallinen ja oikea yläköysivarmistustekniikka.
- Harjoitellaan sisäseinällä tapahtuvaa yläköysikiipeilyä.

- Tutustutaan pohjoismaiseen kiipeilykulttuuriin, etiikkaan ja vaikeusastetaulukoon.
- Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan Lapin ulkokiipeilykallioihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kiipeily tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Kiipeilyssä toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvittää erilaisista kiipeilyyn kuuluvista toiminnoista. Kiipeilyssä opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky (lihasväsymys, ravinto, lepo, uni, palautuminen) vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuvaa vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesääätelyn taitoja, kuten omien tunteiden esimerkiksi pelon tunnistamista ja tunnustamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelemistä. Kiipeilyssä on ensiarvoisen tärkeää osata pitää huolta myös kiipeilykavereista. Kommunikoinnin täytyy olla selkeää ja positiivista, jotta toiminta on turvallista. Näin kiipeily edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Itsensä pitkäjänteinen kehittäminen, oman lihasvoiman käyttö sekä toisia kunnioittava toiminta ilmenevät **eettisyytenä ja ympäristöosaamisena**, joka toteutuu kiipeilyssä toimintana yhteiseksi hyväksi. Kiipeilyssä tuetaan opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa, kuten rehellisyyttä, vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Kiipeilyetiikan oppiminen auttaa omaksumaan näitä arvoja, koska lajin etiikka on hyvin korkeatasoinen. Opiskelija oppii tunnistamaan ympäristöä säästäviä ja kuormittavia liikuntamuotoja oppien esimerkiksi luontoliikunnassa eettisesti kestävään liikuntakulutukseen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kiipeilyssä kehittyvä hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. **Yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan kiipeilyssä opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita kiipeillessä. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin kiipeilyn kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Kiipeilyssä opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kiipeilyn opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon, esimerkiksi kiipeilytopon (=opaskirjan) tietojen tai säätietojen, kriittistä tulkintaa. Kiipeilyyn kuuluu tänä päivänä olennaisena osana suoritusten kuvaaminen ja paikkatietojen julkaiseminen internetissä maailmanlaajuisesti. Tämä on kuitenkin osattava tehdä turvallisesti ja paikallista kiipeilykulttuuria kunnioittaen. Eri maissa ja eri alueilla voi olla erilainen

kiipeilykulttuuri. Kiipeily globaalina, yhteisenä ja kehollisena kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy varsinkin kiipeilyn oppimistilanteissa, jotka ovat luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita. Ratkaisemattomia pikkukivikiipeilyreittejä kutsutaankin boulder-ongelmiksi. Ihmiset, joita kiinnostaa älyllinen ongelmanratkaisu, viehättyvät myös kiipeilyn tarjoamista probleemista. Kiipeily kehittää aivoja ja niiden hyvinvointia monipuolisesti tukien yleistä opiskeluvireyttä ja oppimisedellytyksiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Köysikiipeilyn alkeet -opintojakso toteutetaan syyslukukaudella ja sen voi valita minä vuonna tahansa.

Jaksossa käydään läpi kiipeilyn alkeiskurssi, joka antaa valmiudet turvalliseen yläköysikiipeilyyn sisäseinällä. Tämän jälkeen harjoitellaan kiipeilyä ja erityisesti turvallista varmistamista liikuntahallin sisäseinällä.

Boulderkiipeily, 2 op (OLI9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opitaan turvallinen spottaustekniikka (varmistamistekniikka).
- Opitaan tekemään boulderkiipeilyreittejä.
- Opitaan erilaisia kiipeilytekniikoita ja uutta kiipeilyosanastoa.
- Tutustutaan Sodankylän alueen boulderreitteihin.
- Tutustutaan pohjoismaiseen boulderkiipeilykulttuuriin ja -etiikkaan.
- Tutustutaan ranskalaiseen bouldervaikkeusasteikkoon.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Boulderkiipeillään sekä tehdään reittejä sisällä ja ulkona turvallisesti toisia varmistuen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kiipeily tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Kiipeilyssä toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista kiipeilyyn kuuluvista toiminnoista. Kiipeilyssä opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky (lihasväsymys, ravinto, lepo, uni, palautuminen) vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Boulderkiipeily-opintojakso toteutetaan kevätlukukaudella ja sen voi valita minä vuonna tahansa. Opintojaksolla ei tarvitse mitään etukäteistietoa lajista.

Jakson tärkein tavoite on oppia turvallinen spottaustekniikka (varmistamistekniikka). Lisäksi opitaan tekemään boulderreittejä, parempaa kiipeilytekniikkaa ja uutta kiipeilysanastoa.

Prokiipeily, 2 op (OLI10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opetellaan asettamaan realistisia kiipeilytavoitteita.
- Tutustutaan tavoitteelliseen kiipeilyharjoitteluun ja sen jaksottamiseen.
- Harjoitetaan kiipeilyurheilun eri osa-alueita: kestävyyttä, voimaa ja tekniikkaa.
- Tutustutaan ravinnon, levon ja harjoittelun oikeaan suhteeseen.
- Tutustutaan kiipeilijän psyykkisten ominaisuuksien harjoittamiseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Asetetaan oma kiipeilytavoite.
- Tehdään suunnitelma kiipeilytavoitteen saavuttamiseksi.
- Harjoitellaan suunnitelman mukaisesti kiipeilytavoitteen saavuttamiseksi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kiipeily tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Kiipeilyssä toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista kiipeilyyn kuuluvista toiminnoista. Kiipeilyssä opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky (lihasväsymys, ravinto, lepo, uni, palautuminen) vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Prokiipeily-opintojakso tarjotaan syyslukukaudella ja sen voi valita aikaisintaan toisen vuoden syksyllä. Jaksolle pääsemisen edellytyksenä on Köysikiipeilyn alkeet (OLI8) tai Boulderkiipeily-opintojakson (OLI9) suorittaminen tai jaksoja vastaavat tiedot.

Jaksossa syvennyttään kiipeilyn tavoitteelliseen treenaamiseen ja tutustutaan eri treenausmuotoihin. Käydään läpi harjoittelun jaksottaminen. Otetaan huomioon myös ruokavalion ja levon merkitys palautumisen ja kehittymisen kannalta.

Palloilu 1, 2 op (OLI11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Saalistetaan mukavia pelielämyksiä.
- Harjaannutetaan pelitaitoja, -tekniikkaa ja -taktiikkaa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoiden valitsemien pelien ja palloilulajien pelaaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuvaa vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesäätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelyä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. **Yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Palloilu 1 -opintojaksoa tarjotaan syyslukukaudella ja sen voi valita minä vuonna tahansa.

Palloilu 2, 2 op (OLI12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kehitetään edelleen palloilutaitoja ja mahdollistetaan jatkuva harrastus.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelijaryhmän valitsemien sisä- ja ulkopalloilulajien harjoittaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuvaava vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesäätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelystä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. **Yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Palloilu 2 -opintojaksoa tarjotaan kevätlukukaudella. Jakson voi valita ensimmäisenä tai toisena lukivuonna. Opiskelijaryhmän valitsemisissa sisä- ja ulkopalloilulajeissa pyritään taitojen edelleen kehittämiseen ja jatkuvan harrastuksen luomiseen.

Oma laji 1, 2 op (OLI13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee omaa lajiaan, kehittää itseään aktiivisessa urheiluharrastuksessaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso on tarkoitettu johdetussa valmennuksessa oleville opiskelijoille.
- Opintojakson suorittamisesta ja sisällöstä sovitaan opettajan kanssa lukukauden alussa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskyykyyn sekä hyvinvointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Oma laji -opintojaksot on tarkoitettu johdetussa valmennuksessa oleville. Suoritukset ja sisällöt sovitaan opettajan kanssa lukukauden alussa. Opintojaksoksi voidaan hyväksyä myös esim. muissa oppilaitoksissa suoritettut opinnot tai kurssit opettajan harkinnan mukaan. Lukion aikana suoritettujen liikunnan opintojaksojen maksimimäärä on 15.

Oma laji 2, 2 op (OLI14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee omaa lajiaan, kehittää itseään aktiivisessa urheiluharrastuksessaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso on tarkoitettu johdetussa valmennuksessa oleville opiskelijoille.
- Opintojakson suorittamisesta ja sisällöstä sovitaan opettajan kanssa lukukauden alussa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Oma laji -opintojaksot on tarkoitettu johdetussa valmennuksessa oleville. Suoritukset ja sisällöt sovitaan opettajan kanssa lukukauden alussa. Opintojaksoksi voidaan hyväksyä myös esim. muissa oppilaitoksissa suoritettut opinnot tai kurssit opettajan harkinnan mukaan. Lukion aikana suoritettujen liikunnan opintojaksojen kokonaismäärä on enintään 15 kurssia.

Oma laji 3, 2 op (OLI15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee omaa lajiaan, kehittää itseään aktiivisessa urheiluharrastuksessaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso on tarkoitettu johdetussa valmennuksessa oleville opiskelijoille.
- Opintojakson suorittamisesta ja sisällöstä sovitaan opettajan kanssa lukukauden alussa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta

toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Oma laji -opintojaksot on tarkoitettu johdetussa valmennuksessa oleville. Suoritukset ja sisällöt sovitaan opettajan kanssa lukukauden alussa. Opintojaksoksi voidaan hyväksyä myös esim. muissa oppilaitoksissa suoritettut opinnot tai kurssit opettajan harkinnan mukaan. Lukion aikana suoritettujen liikunnan opintojaksojen maksimimäärä on 15.

Oma laji 4, 2 op (OLI16)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee omaa lajiaan, kehittää itseään aktiivisessa urheiluharrastuksessaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso on tarkoitettu johdetussa valmennuksessa oleville opiskelijoille.
- Opintojakson suorittamisesta ja sisällöstä sovitaan opettajan kanssa lukukauden alussa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvittää erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Oma laji -opintojaksot on tarkoitettu johdetussa valmennuksessa oleville. Suoritukset ja sisällöt sovitaan opettajan kanssa lukukauden alussa. Opintojaksoksi voidaan hyväksyä myös esim. muissa oppilaitoksissa suoritettut opinnot tai kurssit opettajan harkinnan mukaan. Lukion aikana suoritettujen liikunnan opintojaksojen maksimimäärä on 15.

7.13. Matematiikka (MA)

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opiskelu antaa opiskelijalle valmiudet ymmärtää, soveltaa ja tuottaa sekä arvioida matemaattisesti esitettyä tietoa. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään matematiikan merkityksen aikamme kulttuurissa ja huomaamaan sen välttämättömyyden eri aloilla kuten tekniikassa, lääke-, talous-, yhteiskunta- ja luonnontieteissä sekä taiteissa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on perehdyttää opiskelija matematiikan peruskäsitteisiin, perusideoihin ja rakenteisiin sekä ohjata käyttämään puhuttua, kirjoitettua ja muutoin ilmaistua matemaattista. Opetus kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opiskelussa opiskelija kehittyä hyödyntämään tietokoneohjelmistoja ja digitaalisia tiedonlähteitä oppimisessa, tutkimisessa sekä ongelmanratkaisussa. Hän myös oppii arvioimaan tietoteknisten välineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta.

Laaja-alainen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustaa opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävässä kehityksessä ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa. Näin vahvistetaan opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista, eettistä ja ympäristöosaamista** sekä **hyvinvointiosaamista**.

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**. Opetustavat valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelevaan niitä.

Matematiikan opiskelu tukee **globaali- ja kulttuuriosaamisen** sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** laaja-alaisia tavoitteita. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessä.

Tavoitteet

Matematiikan opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- saa myönteisiä oppimiskokemuksia, tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa
- ymmärtää matematiikan sekä ainutlaatuisena itsenäisenä tieteenalana että käyttökelpoisena välineenä, kun mallinnetaan, hallitaan tai ennustetaan yhteiskunnan, talouden tai luonnon ilmiöitä
- rakentaa matemaattista pohjaa jatko-opinnoilleen

- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla ja tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta, laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä
- kykenee seuraamaan matemaattista esitystä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, perustelevaan väitteitä ja arvioimaan eri muodoissa tarjottua informaatiota
- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita
- rohkaistuu myös kokeilemaan ja tutkimaan toimintaan, ongelmien ratkaisujen keksimiseen ja selkeään esittämiseen
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, ohjelmistoja ja tietolähteitä sekä ymmärtää ettei ohjelmiston tuottama tulos yksinään riitä osoittamaan, todistamaan tai perustelevaan väitettä.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Oppimäärän vaihtaminen

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli	Lyhyen oppimäärän moduuli
MAA2	MAB2
MAA3	MAB3
MAA6	MAB8
MAA8	MAB5
MAA9	MAB7

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritettut opinnot tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritettut osaopinnot voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia tai temaattisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelijan siirryessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään tulee opiskelijalle hänen niin halutessa järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Kun opiskelija siirtyy lyhyestä oppimäärästä pitkään oppimäärään, häneltä voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Vaihdon yhteydessä moduuleista puuttumaan jäävät opintopisteet tulee suorittaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän moduuleja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset moduulit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi tai temaattisiksi opinnoiksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

7.13.1. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY)

Opintojaksot

MAY Luvut ja yhtälöt, 2 op (OMAY1)

Opintojakson moduulit

- Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1), Pakollinen

Tavoitteet

Luvut ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kertaat prosenttilaskennan periaatteet
- osaa käyttää verrannollisuutta ongelmanratkaisussa
- syventää murtolukujen laskutoimitusten osaamistaan
- kertaat potenssin laskusäännöt
- vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä
- ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet
- oppii käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.

Keskeiset sisällöt

Luvut ja yhtälöt

- lukujoukot ja peruslaskutoimitukset
- luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo
- prosenttilaskenta
- potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)
- suoraan ja kääntäen verrannollisuus
- funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta
- ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- yhtälöpari
- neliö- ja kuutiojuuri
- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta ja itsetuntoa. Samalla tuetaan epävarmuuden sietokykyä ja luodaan työntekeksen kulttuuri. Näin opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja asettaa itselleen tavoitteita, työskentelee sinnikkäästi ja suunnitelmallisesti. Hän kehittää kykyä työskennellä myös muuttuvissa oloissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa pyritään käyttämään vaihtelevia työtapoja, joissa työskennellään yksin ja yhdessä muiden ryhmän jäsenten kanssa. Opiskelijoita kannustetaan keskusteluun, omien ratkaisumenetelmien esittämiseen ja oman ajattelun sanoittamiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana kiinnitetään erityistä huomiota siirtymiseen luvuista symbolien käyttöön. Luodaan ne opiskelutottumukset, joihin myöhempien opintojaksojen opiskelu perustuu sekä otetaan käyttöön niitä ohjelmistoja, joita hyödynnetään myöhemmissä opinnoissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys sekä sen luonne universaalina kielenä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Opiskelijan tulisi pyrkiä tavoitteelliseen, sinnikkääseen ja suunnitelmalliseen työskentelyyn. Arvioinnilla pyritään ohjaamaan opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ohjataan oman työn arvioimiseen.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota ratkaisumenetelmien esittämiseen ja oman ajattelun sanoittamiseen. Opiskelijan tulisi osata valita tehtävään soveltuva ohjelmisto ja osata käyttää sitä esimerkiksi funktion kuvaajan piirtämisessä ja havainnoinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on sama sekä lyhyen että pitkän matematiikan opiskelijoille. Se suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä lukion matematiikan opintojaksona. Itsenäisestä suorittamisesta on keskusteltava aineen opettajan kanssa.

Opintojakso perehdyttää opiskelijat matemaattisen tekstin tuottamiseen sähköisesti.

7.13.2. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA)

Opintojaksot

Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (OMAA2)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, tuntee polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin*

liittyviä yhtälöitä sekä tietää polynomifunktion nollakohtien ja polynomin tekijöiden välisen yhteyden

- osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä
- osaa käyttää ohjelmistoja matemaattisessa mallintamisessa, polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 1

- polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö
- 2. asteen yhtälön ratkaisukaava
- polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)
- polynomien tekijät
- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)
- rationaalifunktiot ja -yhtälöt
- juurifunktiot ja -yhtälöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opetustilanteissa rakennetaan positiivinen, avoin ja kannustava ilmapiiri. Opiskelijoita kannustetaan keskusteluun, omien ratkaisumenetelmien esittämiseen ja oman ajattelun sanoittamiseen sekä yhteistyöhön, yhdessä tutkimiseen ja oppimiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Arviointi kohdistuu matematiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen opintojakson tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Opiskelijan tulisi osata mallintaa polynomi-, rationaali- ja juurifunktioita, tunnistaa niiden ominaisuuksia ja ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä. Hänen tulisi myös osata ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan sekä välivaiheiden esittämiseen. Lisäksi kiinnitetään huomiota ohjelmistojen valintaan ja käyttöön sovellusten ratkaisemisen yhteydessä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso suoritetaan ensimmäisenä opiskeluvuotena OMA1-opintojakson jälkeen. Itsenäisestä suorittamisesta on keskusteltava aineen opettajan kanssa.

Geometria, 2 op (OMAA3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAA3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa
- osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa
- harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa sisältäviä lauseita
- osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.

Keskeiset sisällöt

Geometria

- kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen
- ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometriaa
- suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä. Opiskelijoita kannustetaan yrittämään sinnikkäästi ja opetetaan työn loppuunsaattamisen merkitys.

Vuorovaikutusosaaminen

Työskentelytavat valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opiskelijat voivat työskennellä yksin tai ryhmissä ja osa tehtävistä tehdään myös yhdessä. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa. Lisäksi ohjataan etsimään säännönmukaisuuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Arviointi kohdistuu matematiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen opintojakson tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Opiskelijan tulisi osata hahmottaa ja kuvata tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa. Hänen tulisi osata soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota päätelmien perustelemiseen sekä matemaattisilla lauseilla että kuvien avulla. Lisäksi kiinnitetään huomiota ohjelmistojen käyttöön kuvioita ja kappaleita ja niihin liittyviä geometrian sovelluksia ratkottaessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu ensimmäisen vuoden opiskelijoille. Itsenäisestä suorittamisesta tulee keskustella aineen opettajan kanssa ja se edellyttää aiempien kurssien hyväksytyä suorittamista.

Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (OMAA4)

Opintojakson moduulit

- Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4), Pakollinen

Tavoitteet

Analyttinen geometria ja vektorit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometrinen ja algebrallisten käsitteiden välille*
- *ymmärtää yhtälön geometrinen merkityksen*
- *osaa ratkaista muotoa $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$ olevia itseisarvoyhtälöitä*
- *ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin*
- *osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla*
- *osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla*
- *osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.*

Keskeiset sisällöt

Analyttinen geometria ja vektorit

- *käyrän yhtälö*
- *suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö*
- *yhtälöryhmä*
- *suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus*
- *itseisarvoyhtälö*
- *pisteen etäisyys suorasta*
- *vektoreiden perusominaisuudet*
- *tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla*
- *tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija harjaantuu sujuvuuteen mallikuvan piirtämisessä ja laskemalla saadun vastauksen tarkistamisessa. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa

että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä.

Vektorilaskenta monipuolistaa geometrian menetelmiä ja tuo erilaista näkökulmaa geometristen ongelmien ratkaisemiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat voivat työskennellä yksin tai ryhmissä. Opintojaksolla kannustetaan opiskelijoita tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Arviointi kohdistuu matematiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen opintojakson tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Opiskelijan tulisi ymmärtää, kuinka analyyttinen geometria luo yhteyksiä geometristen ja algebrallisten käsitteiden välille. Hänen tulisi osata vektorilaskennan perusteet sekä osata ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota menetelmien valintaan, päätelmien perusteleamiseen sekä kuvilla että matemaattisilla lauseilla ja tulosten analysoimiseen. Arvioinnissa huomioidaan myös ohjelmistojen valinta ja käyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu ensimmäisen vuoden opiskelijoille. Sitä ennen tulee olla suoritettuna geometrian opintojakso.

Itsenäisestä suorittamisesta tulee keskustella aineen opettajan kanssa ja se edellyttää aiempien kurssien hyväksytyä suorittamista.

Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (OMAA5)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla*
- *tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla*
- *osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$*
- *osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$*
- *tuntee eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 2

- suunnattu kulma ja radiaani
- yksikköympyrä
- sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen
- murtopotenssi ja sen yhteys juureen
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmi ja logaritmin laskusäännöt
- logaritmifunktiot ja -yhtälöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat voivat työskennellä yksin tai ryhmissä. Opintojaksolla kannustetaan opiskelijoita keskustelemaan, tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuuksiin ja niiden käyttöön ilmiöiden kuvaamisessa ja ongelmanratkaisussa. Kuvaajien hahmottamisessa, mallintamisessa ja yhtälöiden ratkaisemisessa voidaan hyödyntää eri ohjelmistoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Arviointi kohdistuu matematiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen opintojakson tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Opiskelijan tulisi ymmärtää sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuuksia ja niiden käyttöä ilmiöiden kuvaamisessa ja ongelmanratkaisussa. Lisäksi tulee osata ratkaista funktioihin liittyviä yhtälöitä ja esittää trigonometristen yhtälöiden ratkaisussa esiintyvä jaksollisuus.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön. Opiskelijan tulisi osata käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu toisen vuoden opiskelijoille. Itsenäisestä suorittamisesta tulee keskustella aineen opettajan kanssa.

Derivaatta, 3 op (OMAA6)

Opintojakson moduulit

- Derivaatta, 3 op (MAA6), Pakollinen

Tavoitteet

Derivaatta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla
- omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta
- ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena
- kykenee määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat
- osaa derivoida yhdistettyjä funktioita
- hallitsee funktioiden kulun tutkimisen derivaatan avulla ja osaa määrittää niiden ääriarvot suljetulla välillä
- osaa käyttää ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Derivaatta

- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktion derivaatat
- sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmfunktioiden derivaatat • funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta
- funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta
- yhdistetty funktio ja sen derivointi
- funktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat voivat työskennellä yksin tai ryhmissä. Opintojaksolla kannustetaan opiskelijoita keskustelemaan, tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelevaan niitä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa harjaannutaan sujuvaan lausekkeiden käsittelyyn, opitaan tutkimaan raja-arvoa esimerkiksi taulukoimalla tai kuvaajan avulla. Derivaatan merkkiä ja funktion kulkua havainnoidaan kuvaajasta. Tavoitteena on oppia käyttämään derivaattaa monipuolisesti funktioiden tutkimisessa ja ääriarvojen ratkaisemisessa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Arviointi kohdistuu matematiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen opintojakson tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Opiskelijan tulisi ymmärtää derivaatan tulkinta funktion muutosnopeutena, kyetä määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat ja osata derivoida yhdistettyjä funktioita. Lisäksi tulisi hallita funktioiden kulun tutkiminen derivaatan avulla ja osata määrittää niiden ääriarvot suljetulla välillä.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön. Opiskelijan tulisi osata käyttää ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu toisen vuoden opiskelijoille. Itsenäisestä suorittamisesta tulee keskustella aineen opettajan kanssa.

Integraalilaskenta, 2 op (OMAA7)

Opintojakson moduulit

- Integraalilaskenta, 2 op (MAA7), Pakollinen

Tavoitteet

Integraalilaskenta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita*
- *ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä*
- *osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla*
- *perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.*

Keskeiset sisällöt

Integraalilaskenta

- *integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi*
- *määrätty integraali*
- *suorakaidesääntö*
- *pinta-alan ja tilavuuden laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat voivat työskennellä yksin tai ryhmissä. Heitä kannustetaan keskustelemaan, tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla harjaannutaan havainnollistamaan pinta-aloja ja pyörähdyskappaleita tehtävänannon mukaisesti. Lisäksi perehdytään integraalilaskennan sovelluksiin. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessä sekä tuloksesta keskustelemisessä.

Hyvinvointiosaaminen

Opetuksessa kannustetaan työn tekemiseen ja epävarmuuden sietokykyyn. Opiskelutaitojen kehittymistä ohjataan tavoitteellisesti, jolloin opiskelija omaksuu matematiikan oppimista tukevia käytänteitä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Arviointi kohdistuu matematiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen opintojakson tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Opiskelijan tulisi sisäistää integraalilaskennan peruskäsitteet: integraalifunktio ja määrätty integraali. Lisäksi tulisi ymmärtää niiden välinen yhteys. Tulisi myös osata määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla sekä perehtyä integraalilaskennan sovelluksiin.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin sekä päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen. Opiskelijan tulisi osata käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu toisen vuoden opiskelijoille. Itsenäisestä suorittamisesta tulee keskustella aineen opettajan kanssa.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (OMAA8)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja*
- *osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän*

- perehtyy kombinatorisiin menetelmiin
- perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin
- ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä
- osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä
- osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

- keskiluvut ja keskihajonta
- korrelaatio ja lineaarinen regressio
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- permutaatiot ja kombinaatiot
- todennäköisyyden laskusäännöt
- binomijakauma
- diskreetti todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla ohjataan hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Samalla harjoitellaan erilaisia tiedonhankinnan ja esittämisen tapoja sekä tiedon luotettavuuden ja sovellusalojen arviointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksen lähtökohdat pyritään valitsemaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Samoin pyritään käyttämään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä keskustellen ja tehden kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustellen niitä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävään kehitykseen ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa esimerkiksi lääketieteessä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Arviointi kohdistuu matematiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen opintojakson tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Opiskelijan tulisi esimerkiksi osata havainnollistaa erilaisia jakaumia sekä määrittää ja tulkita jakaumien tunnuslukuja.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin sekä päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen. Opiskelijan tulisi osata käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu kolmannen vuoden opiskelijoille. Itsenäisestä suorittamisesta tulee keskustella aineen opettajan kanssa.

Talousmatematiikka, 1 op (OMAA9)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAA9), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan
- soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa
- oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset
- osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opinnot ohjaavat opiskelijaa kehittävään ja uudistuvaan otteeseen suhteessa omaan uraan ja taloudenhoitoon sekä yrittäjämäiseen asenteeseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa rohkaistaan opiskelijaa tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla, yhdistelemään asioita sekä soveltamaan matematiikan menetelmiä eri oppiaineissa, kuten yhteiskuntaopissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Kannustetaan opiskelijoita keskusteluun, omien ratkaisumenetelmien esittämiseen ja oman ajattelun sanoittamiseen sekä yhteistyöhön, yhdessä tutkimiseen ja oppimiseen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa autetaan hahmottamaan, että matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Arviointi kohdistuu matematiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen opintojakson tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Opiskelijan tulisi osata hyödyntää matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan. Lisäksi tulisi osata soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa sekä sovittaa taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin sekä päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen. Opiskelijan tulisi osata hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu toisen vuoden opiskelijoille. Itsenäisestä suorittamisesta tulee keskustella aineen opettajan kanssa.

3D-geometria, 2 op (OMAA10)

Opintojakson moduulit

- 3D-geometria, 2 op (MAA10), Valinnainen

Tavoitteet

3D-geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää vektorilaskennan tuntemustaan ja oppii käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa*
- *oppii tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla*
- *vahvistaa avaruusgeometrian osaamistaan ääriarvosovellusten yhteydessä*
- *tutustuu kahden muuttujan funktioon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.*

Keskeiset sisällöt

3D-geometria

- *vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa*
- *piste- ja ristitulo*
- *piste, suora ja taso avaruudessa*
- *kulma avaruudessa*

- yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa
- kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat voivat työskennellä yksin tai ryhmissä. Heitä kannustetaan keskustelemaan ja tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Arviointi kohdistuu matematiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen opintojakson tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Opintojaksolla syvennetään vektorilaskennan tuntemusta ja opitaan käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa. Lisäksi opitaan tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla sekä vahvistetaan avaruusgeometrian osaamista ääriarvosovellusten yhteydessä. Jakson lopussa tutustutaan vielä kahden muuttujan funktioon.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin sekä päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen. Opiskelijan tulisi osata käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu kolmannen vuoden opiskelijoille. Itsenäisestä suorittamisesta tulee keskustella aineen opettajan kanssa.

Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (OMAA11)

Opintojakson moduulit

- Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11), Valinnainen

Tavoitteet

Algoritmit ja lukuteoria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat
- laatii yksinkertaisiin matemaattisiin ongelmiin liittyviä algoritmeja
- oppii ohjelmoimaan yksinkertaisia algoritmeja
- perehtyy logiikan käsitteisiin
- hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin

- osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta

Keskeiset sisällöt

Algoritmit ja lukuteoria

- Algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto
- vuokaavio
- yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien tai yhtälön numeerisen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmointi
- konnektiivit ja totuusarvot
- kokonaislukujenjaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi
- Eukleideen algoritmi
- aritmetiikan peruslause

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat voivat työskennellä yksin tai ryhmissä. Heitä kannustetaan keskustelemaan, tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojen aikana tutustutaan matematiikan kannalta olennaisten monilukutaitojen osa-alueiden (sanallinen, numeerinen, symbolinen ja kuvallinen) hallintaan. Samalla opiskelija oppii arvioimaan matemaattisesti esitetyn tiedon luotettavuutta ja sovellusaloja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa autetaan hahmottamaan, että matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Arviointi kohdistuu matematiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen opintojakson tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Opiskelijan tulisi tietää perusasioita algoritmeista ja osata laatia yksinkertaisiin matemaattisiin ongelmiin liittyviä algoritmeja. Hänen tulisi perehtyä logiikan käsitteisiin ja hallita lukuteorian peruskäsitteet.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin sekä päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen. Opiskelijan tulisi osata käyttää ohjelmistoja ohjelmoinnissa ja lukujen tutkimisessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu toisen vuoden opiskelijoille. Itsenäisestä suorittamisesta tulee keskustella aineen opettajan kanssa.

Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (OMAA12)

Opintojakson moduulit

- Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12), Valinnainen

Tavoitteet

Analyysi ja jatkuva jakauma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään analyysin peruskäsitteistä
- osaa muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita
- täydentää integraalilaskennan taitojaan
- perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Analyysi ja jatkuva jakauma

Keskeiset sisällöt

- paloittain määritelty funktio
- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- käänteisfunktio
- funktioiden raja-arvot äärettömyydessä
- epäoleelliset integraalit
- jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat voivat työskennellä yksin tai ryhmissä. Heitä kannustetaan keskustelemaan, tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.

Hyvinvointiosaaminen

Opetuksessa kannustetaan työn tekemiseen ja epävarmuuden sietokykyyn. Menestyksellinen opiskelu vaatii pitkäjänteistä työtä ja sinnikkyyttä. Opiskelutaitojen kehittymistä ohjataan tavoitteellisesti, jolloin opiskelija omaksuu matematiikan oppimista tukevia käytänteitä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen

tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla.

Arviointi kohdistuu matematiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen opintojakson tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Opiskelijan tulisi osata muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita sekä osata soveltaa normaalijakaumaa. Opintojakson aikana opiskelija täydentää integraalilaskennan taitojaan ja perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin sekä päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen. Opiskelijan tulisi osata käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu kolmannen vuoden opiskelijoille. Itsenäisestä suorittamisesta tulee keskustella aineen opettajan kanssa.

Kertauskurssi, 2 op (OMAA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa kokonaiskuvan pitkän matematiikan oppimäärästä, realistisen käsityksen matemaattisesta osaamisestaan sekä valmiudet kykyjensä mukaiseen menestykseen matematiikan ylioppilaskokeessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan pakollisten ja syventävien opintojaksojen sisältöjä hyödyntäen aiempia ylioppilaskirjoituksia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat voivat työskennellä yksin tai ryhmissä. Heitä kannustetaan keskustelemaan epäselvistä asioista ja löytämään näin ratkaisuja.

Hyvinvointiosaaminen

Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustaa opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä tai numeroarvosanalla. Opintojaksosta puolet voi olla läsnäolo-opetusta ja puolet itsenäistä opiskelua.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu kolmannen vuoden opiskelijoille.

Hyväksiluku OMAB10 Lyhyen matematiikan kertauskurssi, 2 op (OMAA14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa kokonaiskuvan lyhyen matematiikan oppimäärästä, realistisen käsityksen matemaattisesta osaamisestaan sekä valmiudet kykyjensä mukaiseen menestykseen matematiikan ylioppilaskokeessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan pakollisten ja syventävien opintojaksojen sisältöjä hyödyntäen aiempia ylioppilaskirjoituksia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat voivat työskennellä yksin tai ryhmissä. Heitä kannustetaan keskustelemaan epäselvistä asioista ja löytämään näin ratkaisuja.

Hyvinvointiosaaminen

Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustaa opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan ainoastaan suoritusmerkinnällä. Opintojaksosta puolet voi olla läsnäolo-opetusta ja puolet itsenäistä opiskelua.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu kolmannen vuoden opiskelijoille ja yleensä niille opiskelijoille, jotka ovat opiskelleet pitkän matematiikan, mutta kirjoittavat lyhyen matematiikan.

Hyväksiluku OMAB6 Talousmatematiikan alkeet, 1 op (OMAA15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot
- syventää prosenttilaskennan taitojaan
- oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä
- osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- suhteellinen osuus, vertailu ja muutoksen laskeminen
- indeksi
- korkokäsite ja yksinkertainen korko
- verotus
- valuutat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opinnot ohjaavat opiskelijaa kehittävään ja uudistuvaan otteeseen suhteessa omaan uraan ja taloudenhoitoon sekä yrittäjämäiseen asenteeseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa rohkaistaan opiskelijaa tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla, yhdistelemään asioita sekä soveltamaan matematiikan menetelmiä eri oppiaineissa, kuten yhteiskuntaopissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Kannustetaan opiskelijoita keskusteluun, omien ratkaisumenetelmien esittämiseen ja oman ajattelun sanoittamiseen sekä yhteistyöhön, yhdessä tutkimiseen ja oppimiseen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa autetaan hahmottamaan, että matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu niille pitkän matematiikan opiskelijoille, jotka haluavat syventää talousmatematiikan opintojaan.

7.13.3. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB)

Opintojaksot

Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (OMAB2)

Opintojakson moduulit

- Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2), Pakollinen

Tavoitteet

Lausekkeet ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä*
- *oppii muodostaan lausekkeita ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua*
- *osaa soveltaa lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa, polynomi yhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää laskutaitoaan (kynä ja paperi) sekä oppii apuvälineiden käyttöä.

Keskeiset sisällöt

Lausekkeet ja yhtälöt

Keskeiset sisällöt

- *ongelmien muotoileminen yhtälöiksi*
- *yhtälöiden ratkaiseminen*
- *ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen*
- *toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *aritmeettinen lukujono ja summa*
- *geometrinen lukujono ja summa*

Paikallinen lisäys

- "punaisen langan" löytäminen keskeisestä sisällöstä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Paikallinen, arktinen ja kansainvälinen ulottuvuus.

Vuorovaikutusosaaminen

Paikallinen, arktinen ja kansainvälinen ulottuvuus.

Hyvinvointiosaaminen

Paikallinen, arktinen ja kansainvälinen ulottuvuus. Mittakaavakäsitys.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Paikallinen, arktinen ja kansainvälinen ulottuvuus. Mittakaavakäsitys.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Paikallinen, arktinen ja kansainvälinen ulottuvuus. Mittakaavakäsitys.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Paikallinen, arktinen ja kansainvälinen ulottuvuus.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiin vaikuttavat aktiivisuus, kiinnostus, osallistuminen ja koe. Koe on pääsääntöisesti Abitti-koe. Numeroarvosanaan vaaditaan osallistuminen ja koe. Opintojakso arvioidaan merkinnällä täydennettävä (T), elleivät numeroarvosanaan vaadittavat ehdot täyty.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso suoritetaan ensimmäisenä lukiovuotena matematiikan yhteisen opintojakson OMA1 jälkeen.

Geometria, 2 op (OMAB3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAB3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan
- osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen
- osaa käyttää ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää laskutaitoaan (kynä ja paperi), apuvälineiden hallintaa ja perusteluiden esittämistä.

Keskeiset sisällöt

Geometria

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden yhdenmuotoisuus
- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause
- kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa

Paikallinen lisäys

- "punaisen langan" löytäminen keskeisestä sisällöstä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Paikallinen, arktinen ja kansainvälinen ulottuvuus.

Vuorovaikutusosaaminen

Paikallinen, arktinen ja kansainvälinen ulottuvuus.

Hyvinvointiosaaminen

Paikallinen, arktinen ja kansainvälinen ulottuvuus. Käsite mittakaavasuhteista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Paikallinen, arktinen ja kansainvälinen ulottuvuus. Käsite mittakaavasuhteista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Paikallinen, arktinen ja kansainvälinen ulottuvuus. Käsitteet mittakaavasuhteista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Paikallinen, arktinen ja kansainvälinen ulottuvuus.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiin vaikuttavat aktiivisuus, kiinnostus, osallistuminen ja koe. Numeroarvosana edellyttää osallistumista ja koetta - muutoin opintojakso arvioidaan merkinnällä täydennettävä (T).

Opintojakson vapaa kuvaus

Geometria on erittäin tärkeä matematiikan osa-alue. Se liittyy lähes kaikkiin maailmamme asioihin. Geometrian perusosaaminen.

Matemaattisia malleja, 2 op (OMAB4)

Opintojakson moduulit

- Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4), Pakollinen

Tavoitteet

Matemaattisia malleja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *näkee reaali maailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla*
- *arvioi lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla*
- *tottuu arvioimaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta*
- *osaa käyttää ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää laskutaitoaan (kynä ja paperi) sekä oppii apuvälineiden hallintaa.

Keskeiset sisällöt

Matemaattisia malleja

Keskeiset sisällöt

- *lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen*
- *eksponenttiyhtälön ratkaiseminen*
- *ennusteet ja mallin hyvyys*

Paikallinen lisäys

- "punaisen langan" löytäminen keskeisestä sisällöstä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Paikallinen, arktinen ja kansainvälinen ulottuvuus.

Vuorovaikutusosaaminen

Paikallinen, arktinen ja kansainvälinen ulottuvuus.

Hyvinvointiosaaminen

Paikallinen, arktinen ja kansainvälinen ulottuvuus. Käsitys mittakaavasuhteista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Paikallinen, arktinen ja kansainvälinen ulottuvuus. Käsitys mittakaavasuhteista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Paikallinen, arktinen ja kansainvälinen ulottuvuus. Käsitys mittakaavasuhteista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Paikallinen, arktinen ja kansainvälinen ulottuvuus.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiin vaikuttavat aktiivisuus, kiinnostus, osallistuminen ja koe. Numeroarvosana edellyttää osallistumista ja koetta, muutoin opintojakso arvioidaan merkinnällä täydennettävä (T).

Opintojakson vapaa kuvaus

Matemaattinen mallintaminen ja ennusteet. Mallien tulkitseminen.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (OMAB5)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja*
- *perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin*

- osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää päättelykykyään ja talonpoikaisjärkeään sekä apuvälineiden hallintaa.

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

Keskeiset sisällöt

- tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen
- regression ja korrelaation käsitteet
- havainto ja poikkeava havainto
- ennusteiden tekeminen
- todennäköisyyden käsite
- yhteen- ja kertolaskusääntö
- kombinaatiot ja tuloperiaate
- todennäköisyyslaskennan malleja

Paikallinen lisäys

- tilasto- ja todennäköisyyslaskennan peruseriaatteet ja soveltaminen sekä apuvälineiden hallinta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Paikallinen, arktinen ja kansainvälinen ulottuvuus. Kriittinen suhtautuminen erilaisiin tilastollisiin tutkimustuloksiin suhteessa yhteiskunnallisiin harhauttamis- ja vaikuttamispyrkimyksiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Paikallinen, arktinen ja kansainvälinen ulottuvuus. Tilastollisten gallupien kyseenalaistaminen.

Hyvinvointiosaaminen

Paikallinen, arktinen ja kansainvälinen ulottuvuus. Mittakaavasuhteet. Tilastollisten tunnuslukujen ja todennäköisyyksien lukutaito.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Paikallinen, arktinen ja kansainvälinen ulottuvuus. Mittakaavasuhteet.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Paikallinen, arktinen ja kansainvälinen ulottuvuus. Käsitys mittakaavasuhteista sekä tilastojen ja todennäköisyyksien luotettavuusasteesta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Paikallinen, arktinen ja kansainvälinen ulottuvuus.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiin vaikuttavat aktiivisuus, kiinnostus, osallistuminen ja koe. Numeroarvosana edellyttää osallistumista ja koetta, muutoin opintojakso arvioidaan merkinnällä täydennettävä (T).

Opintojakson vapaa kuvaus

Tilasto- ja todennäköisyyslaskennalla on suuri merkitys ihmiselle ja ympäristölle globaalisti: ennustamisessa, päätösten tekemisessä, väärin tai harhauttavien tilastojen tai ennusteiden tunnistamisessa jne. Tämä vaatii todennäköisyyslaskennan ja tilastomatematiikan perusteiden osaamista.

Talousmatematiikan alkeet, talousmatematiikka, 2 op (OMAB6MAB7)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6), Pakollinen
- Talousmatematiikka, 1 op (MAB7), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikan alkeet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot*
- *syventää prosenttilaskennan taitojaan*
- *oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä*
- *osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.*

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- *Opiskelijaa ohjataan oman talouden suunnitteluun, kannustetaan yrittäjyyteen sekä taloudellisten tunnuslukujen ja niiden vaikutusten seuraamiseen.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikan alkeet

Keskeiset sisällöt

- *suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen*
- *indeksi*
- *korkokäsite, yksinkertainen korko*
- *verotus*
- *valuutat*

Talousmatematiikka

Keskeiset sisällöt

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Paikallinen lisäys

- talousmatematiikan peruseriaatteiden ymmärtäminen ja laskennallisten apuvälineiden käytön hallinta sekä "punaisen langan" erottaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Paikallinen, arktinen ja kansainvälinen globaali ulottuvuus. Talous on globaalia myös paikallisella tasolla.

Vuorovaikutusosaaminen

Paikallinen, arktinen ja globaali ulottuvuus on edellytys taloudelliselle tiedolle ja osaamiselle.

Hyvinvointiosaaminen

Yritykset luovat työtä ja hyvinvointia. Paikallinen, arktinen ja globaali ymmärrys ja tietämys taloudesta ja sen kehityksen suunnista. Paikallinen, arktinen ja globaali ulottuvuus.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Edellytys globaalille yritystoiminnalle ja uusille yritysideoille. Suuri rooli on talousosaamisen lisäksi kulttuurintuntemuksella. Paikallinen, arktinen ja globaali ulottuvuus.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tulevaisuudessa ja jo nyt ympäristöteknologia on merkittävä osa-alue yritystoiminnassa ja yritysideoissa. Paikallinen, arktinen ja globaali ulottuvuus.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteisellä luovalla yhteistyöllä ja osaamisella niin paikallisella kuin globaalillakin alustalla on suuri merkitys. Tässä talousosaamisella on oma tärkeä roolinsa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiin vaikuttavat aktiivisuus, kiinnostus, osallistuminen ja koe. Numeroarvosana edellyttää osallistumista ja koetta, muutoin opintojakso arvioidaan merkinnällä täydennettävä (T).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso antaa valmiuksia talousmatemaattiseen osaamiseen ja kiinnostukseen. Oman talouden suunnittelu, yrittäjyys, sijoitustoiminta.

Matemaattinen analyysi, 2 op (OMAB8)

Opintojakson moduulit

- Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8), Valinnainen

Tavoitteet

Matemaattinen analyysi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla*
- *osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osaa muodostaa funktion derivaattafunktion (myös laskimella) ja ymmärtää, mitä derivaattafunktion arvo etumerkkeineen kertoo itse funktion kulusta.

Keskeiset sisällöt

Matemaattinen analyysi

Keskeiset sisällöt

- *graafisia ja numeerisia menetelmiä*
- *polynomifunktion derivaatta*
- *polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen*
- *polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä*
- *funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla*

Paikallinen lisäys

- "punaisen langan" löytäminen keskeisestä sisällöstä sekä apuvälineiden hallinta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija osaa soveltaa oppimaansa esim. talousmaailmaan ja fysikaalisiin sovelluksiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Paikallinen, arktinen ja kansainvälinen ulottuvuus monitieteisesti.

Hyvinvointiosaaminen

Analysointi ja järjeistäminen esim. yritystoiminnassa, yhteiskunnallisissa asioissa ja oman talouden suunnittelussa. Käsitys mittakaavoista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Paikallinen, arktinen ja kansainvälinen ulottuvuus sekä analysointi. Käsitys mittakaavoista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Liittyy kasvu- ja muutosnopeuksiin sekä analysointiin. Luonto toimii matemaattisten mallien mukaisesti. Paikallinen, arktinen ja globaali ulottuvuus. Käsitys mittakaavoista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteisesti matemaattinen analyysi edustaa yhtä tärkeimmistä simulaation perusteista. Tietokoneilla ajetaan ihmisen suunnittelemaa simulaatioita ja mallintamisia. Paikallinen, arktinen ja globaali ulottuvuus.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiin vaikuttavat aktiivisuus, kiinnostus, osallistuminen ja koe. Numeroarvosana edellyttää osallistumista ja koetta, muutoin opintojakso arvioidaan merkinnällä T = täydennettävä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Funktion derivaattafunktion arvon merkitys monitieteisesti analysoinnissa ja sovelluksissa.

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (OMAB9)

Opintojakson moduulit

- Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9), Valinnainen

Tavoitteet

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu normaalijakaumaan matemaattisena mallina*
- *tutustuu binomijakaumaan matemaattisena mallina*
- *vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla*
- *tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla*
- *ymmärtää luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteen ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää ja osaa perustella, milloin ja miten eri todennäköisyysjakaumia käytetään sekä hallitsee apuvälineiden, kuten laskimen, käytön.

Keskeiset sisällöt

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Keskeiset sisällöt

- *normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)*
- *toistokoe*
- *binomijakauma*
- *luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite*

Paikallinen lisäys

- normalijakauman ja binomijakauman ero sekä käyttö todennäköisyyksien laskennassa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Liittyy pitkälti normaalijakaumaan suurilla populaatioilla.

Vuorovaikutusosaaminen

Paikallinen ja globaali ulottuvuus.

Hyvinvointiosaaminen

Paikallinen ja globaali ulottuvuus.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tilastolliset todennäköisyysjakaumat, kuten normaalijakauma, liittyvät globaaliin ja kulttuuriosaamiseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tilastolliset todennäköisyysjakaumat, kuten normaalijakauma, antavat tärkeää tietoa ympäristöstä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Paikallinen ja globaali ulottuvuus laajennettuna monitieteisyyteen ja luovuuteen. Tilastollisilla todennäköisyysjakaumilla on tässäkin suuri merkitys.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiin vaikuttavat aktiivisuus, kiinnostus, osallistuminen ja koe. Koe on pääsääntöisesti Abitti-koe. Numeroarvosanaan vaaditaan osallistuminen ja koe. Opintojakso arvioidaan merkinnällä täydennettävä (T), elleivät numeroarvosanaan vaadittavat ehdot täyty.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuten opintojakson otsikko, tavoitteet ja sisältö. Apuvälineiden hallinta.

Kertaus, 2 op (OMAB10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija valmistautuu yo-kokeisiin, oppii hahmottamaan vastauksen perusteluineen paperille ja siirtämään sen sähköiseen ympäristöön.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- lukion opintojaksojen keskeiset sisällöt, ohjeet vastaamiseen yo-kokeissa sekä apuvälineiden käytön hallinta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yo-valmentautuminen.

Vuorovaikutusosaaminen

Yo-valmentautuminen.

Hyvinvointiosaaminen

Yo-valmentautuminen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yo-valmentautuminen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Yo-valmentautuminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yo-valmentautuminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. S-merkintä vaatii osallistumista tai osallisuutta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yo-valmentautuminen. Lukion matematiikan keskeinen sisältö, perustelujen hahmottaminen paperille ja siirtäminen sähköiseen muotoon, apuvälineiden hallinta, tutustuminen yo-kokeiden tehtävätyyppeihin ja vaikeusasteeseen vanhoja yo-kokeita tarkastelemalla.

Hyväksiluku OMAA2 ylimääräinen 1 op, 1 op (OMAB11)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opetustilanteissa rakennetaan positiivinen, avoin ja kannustava ilmapiiri. Opiskelijoita kannustetaan keskusteluun, omien ratkaisumenetelmien esittämiseen ja oman ajattelun sanoittamiseen sekä yhteistyöhön, yhdessä tutkimiseen ja oppimiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Muu valinnainen opinto. Kyseessä on muu pitkän matematiikan oppimäärän mukainen hyväksytysti suoritettu opinto, josta on vaihdon yhteydessä jäänyt yksi opintopiste yli.

Hyväksiluku OMAA4 Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (OMAB12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää, kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometrinen ja algebrallisten käsitteiden välille.
- Opiskelija ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen.
- Opiskelija osaa ratkaista muotoa $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$ olevia itseisarvoyhtälöitä.
- Opiskelija ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin.
- Opiskelija osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla.
- Opiskelija osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla.
- Opiskelija osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- käyrän yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö
- yhtälöryhmä

- suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus
- itseisarvoyhtälö
- pisteen etäisyys suorasta
- vektoreiden perusominaisuudet
- tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla
- tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija harjaantuu sujuvuuteen mallikuvan piirtämisessä ja laskemalla saadun vastauksen tarkistamisessa. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä.

Vektorilaskenta monipuolistaa geometrian menetelmiä ja tuo erilaista näkökulmaa geometristen ongelmien ratkaisemiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat voivat työskennellä yksin tai ryhmissä. Opintojaksolla kannustetaan opiskelijoita tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Arviointi kohdistuu matematiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen opintojakson tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Opiskelijan tulisi ymmärtää, kuinka analyyttinen geometria luo yhteyksiä geometristen ja algebrallisten käsitteiden välille. Hänen tulisi osata vektorilaskennan perusteet sekä osata ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota menetelmien valintaan, päätelmien perustelemiseen sekä kuvilla että matemaattisilla lauseilla ja tulosten analysoimiseen. Arvioinnissa huomioidaan myös ohjelmistojen valinta ja käyttö.

Opintojakson vapaa kuvaus

Muu valinnainen opinto. Kyseessä on pitkän matematiikan hyväksytysti suoritettu opinto, jolle ei ole lyhyessä matematiikassa korvaavaa moduulia.

Hyväksiluku OMAA5 Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (OMAB13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla.
- Opiskelija tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla.
- Opiskelija osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$.

- Opiskelija osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$.
- Opiskelija tuntee eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä.
- Opiskelija osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- suunnattu kulma ja radiaani
- yksikköympyrä
- sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen
- murtopotenssi ja sen yhteys juureen
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmi ja logaritmin laskusäännöt
- logaritmifunktiot ja -yhtälöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat voivat työskennellä yksin tai ryhmissä. Opintojaksolla kannustetaan opiskelijoita keskustelemaan, tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelevaan niitä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuuksiin ja niiden käyttöön ilmiöiden kuvaamisessa ja ongelmanratkaisussa. Kuvaajien hahmottamisessa, mallintamisessa ja yhtälöiden ratkaisemisessa voidaan hyödyntää eri ohjelmistoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Arviointi kohdistuu matematiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen opintojakson tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Opiskelijan tulisi ymmärtää sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuuksia ja niiden käyttöä ilmiöiden kuvaamisessa ja ongelmanratkaisussa. Lisäksi tulee osata ratkaista funktioihin liittyviä yhtälöitä ja esittää trigonometrinen yhtälöiden ratkaisussa esiintyvä jaksollisuus.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön. Opiskelijan tulisi osata käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Muu valinnainen opinto. Kyseessä on pitkän matematiikan hyväksytysti suoritettu opinto, jolle ei ole lyhyessä matematiikassa korvaavaa moduulia.

Hyväksiluku OMAA6 ylimääräinen 1 op, 1 op (OMAB14)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat voivat työskennellä yksin tai ryhmissä. Opintojaksolla kannustetaan opiskelijoita keskustelemaan, tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa harjaannutaan sujuvaan lausekkeiden käsittelyyn, opitaan tutkimaan raja-arvoa esimerkiksi taulukoimalla tai kuvaajan avulla. Derivaatan merkkiä ja funktion kulkua havainnoidaan kuvaajasta. Tavoitteena on oppia käyttämään derivaattaa monipuolisesti funktioiden tutkimisessa ja ääriarvojen ratkaisemisessa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Muu valinnainen opinto. Kyseessä on muu pitkän matematiikan oppimäärän mukainen hyväksytysti suoritettu opinto, josta on vaihdon yhteydessä jäänyt yksi opintopiste pois.

Hyväksiluku OMAA7 Integraalilaskenta, 2 op (OMAB15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita.
- Opiskelija ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä.
- Opiskelija osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla.
- Opiskelija perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin.
- Opiskelija osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi
- määrätty integraali
- suorakaidesääntö
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat voivat työskennellä yksin tai ryhmissä. Heitä kannustetaan keskustelemaan, tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelevaan niitä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla harjaannutaan havainnollistamaan pinta-aloja ja pyörähdyskappaleita tehtävänannon mukaisesti. Lisäksi perehdytään integraalilaskennan sovelluksiin. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessä sekä tuloksesta keskustelemisessä.

Hyvinvointiosaaminen

Opetuksessa kannustetaan työn tekemiseen ja epävarmuuden sietokykyyn. Opiskelutaitojen kehittymistä ohjataan tavoitteellisesti, jolloin opiskelija omaksuu matematiikan oppimista tukevia käytänteitä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Arviointi kohdistuu matematiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen opintojakson tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Opiskelijan tulisi sisäistää integraalilaskennan peruskäsitteet: integraalifunktio ja määrätty integraali. Lisäksi tulisi ymmärtää niiden välinen yhteys. Tulisi myös osata määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla sekä perehtyä integraalilaskennan sovelluksiin.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin sekä päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen. Opiskelijan tulisi osata käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Muu valinnainen opinto. Kyseessä on pitkän matematiikan hyväksytysti suoritettu opinto, jolle ei ole lyhyessä matematiikassa korvaavaa moduulia.

Hyväksiluku OMAA10 3D-geometria, 2 op (OMAB16)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää vektorilaskennan tuntemustaan ja oppii käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa.
- Opiskelija oppii tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla.
- Opiskelija vahvistaa avaruusgeometrian osaamistaan ääriarvosovellusten yhteydessä.
- Opiskelija tutustuu kahden muuttujan funktioon.
- Opiskelija osaa käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa
- piste- ja ristitulo
- piste, suora ja taso avaruudessa
- kulma avaruudessa
- yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa
- kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat voivat työskennellä yksin tai ryhmissä. Heitä kannustetaan keskustelemaan, tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Arviointi kohdistuu matematiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen opintojakson tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Opintojaksolla syvennetään vektorilaskennan tuntemusta ja opitaan käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa. Lisäksi opitaan tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla sekä vahvistetaan avaruusgeometrian osaamista ääriarvosovellusten yhteydessä. Jakson lopussa tutustutaan vielä kahden muuttujan funktioon.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin sekä päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen. Opiskelijan tulisi osata käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Muu valinnainen opinto. Kyseessä on pitkän matematiikan hyväksytysti suoritettu opinto, jolle ei ole lyhyessä matematiikassa korvaavaa moduulia.

Ohjelmointi, 1 op (OMAB17)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat.
- Opiskelija laatii yksinkertaisiin matemaattisiin ongelmiin liittyviä algoritmeja.
- Opiskelija oppii ohjelmoimaan yksinkertaisia algoritmeja.
- Opiskelija käyttää ohjelmistoja ohjelmoinnissa ja lukujen tutkimisessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojen aikana tutustutaan matematiikan kannalta olennaisten monilukutaitojen osa-alueiden (sanallinen, numeerinen, symbolinen ja kuvallinen) hallintaan. Samalla opiskelija oppii arvioimaan matemaattisesti esitetyn tiedon luotettavuutta ja sovellusaloja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa autetaan hahmottamaan, että matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu ohjelmoinnista kiinnostuneille ja se voidaan suorittaa itsenäisesti.

Hyväksiluku OMAA11 Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (OMAB18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat.
- Opiskelija laatii yksinkertaisiin matemaattisiin ongelmiin liittyviä algoritmeja.
- Opiskelija oppii ohjelmoimaan yksinkertaisia algoritmeja.
- Opiskelija perehtyy logiikan käsitteisiin.
- Opiskelija hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin.
- Opiskelija osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta.
- Opiskelija käyttää ohjelmistoja ohjelmoinnissa ja lukujen tutkimisessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto
- vuokaavio
- yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien tai yhtälön numeerisen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmointi
- konnektiivit ja totuusarvot
- kokonaislukujen jaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi
- Eukleideen algoritmi
- aritmetiikan peruslause

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat voivat työskennellä yksin tai ryhmissä. Heitä kannustetaan keskustelemaan, tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelevaan niitä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojen aikana tutustutaan matematiikan kannalta olennaisten monilukutaitojen osa-alueiden (sanallinen, numeerinen, symbolinen ja kuvallinen) hallintaan. Samalla opiskelija oppii arvioimaan matemaattisesti esitetyn tiedon luotettavuutta ja sovellusaloja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa autetaan hahmottamaan, että matematiikan avulla voidaan jäsentää ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Arviointi kohdistuu matematiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen opintojakson tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Opiskelijan tulisi tietää perusasioita algoritmeista ja osata laatia yksinkertaisiin matemaattisiin ongelmiin liittyviä algoritmeja. Hänen tulisi perehtyä logiikan käsitteisiin ja hallita lukuteorian peruskäsitteet.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin sekä päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen. Opiskelijan tulisi osata käyttää ohjelmistoja ohjelmoinnissa ja lukujen tutkimisessa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Muu valinnainen opinto. Kyseessä on pitkän matematiikan hyväksytysti suoritettu opinto, jolle ei ole lyhyessä matematiikassa korvaavaa moduulia.

Hyväksiluku OMAA12 Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (OMAB19)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää ymmärrystään analyysin peruskäsitteistä.
- Opiskelija osaa muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita.
- Opiskelija täydentää integraalilaskennan taitojaan.
- Opiskelija perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa.
- Opiskelija osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- paloittain määritelty funktio
- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- käänteisfunktio
- funktioiden raja-arvot äärettömyydessä
- epäoleelliset integraalit
- jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat voivat työskennellä yksin tai ryhmissä. Heitä kannustetaan keskustelemaan, tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.

Hyvinvointiosaaminen

Opetuksessa kannustetaan työn tekemiseen ja epävarmuuden sietokykyyn. Menestyksellinen opiskelu vaatii pitkäjänteistä työtä ja sinnikkyyttä. Opiskelutaitojen kehittymistä ohjataan tavoitteellisesti, jolloin opiskelija omaksuu matematiikan oppimista tukevia käytänteitä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Arviointi kohdistuu matematiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen opintojakson tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Opiskelijan tulisi osata muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita sekä osata soveltaa normaalijakaumaa. Opintojakson aikana opiskelija täydentää integraalilaskennan taitojaan ja perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin sekä päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen. Opiskelijan tulisi osata käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Muu valinnainen opinto. Kyseessä on pitkän matematiikan hyväksytysti suoritettu opinto, jolle ei ole lyhyessä matematiikassa korvaavaa moduulia.

7.14. Musiikki (MU)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksessa musiikin opetuksen tehtävänä on edistää opiskelijan aktiivista musiikillista toimintaa ja osallisuutta. Musiikin opetuksessa opiskelija tutustuu maailmaan moniaistisesti ja tutkii sitä etenkin kuulonvaraisesti. Hän syventää myönteistä suhdetta musiikkiin ja taiteelliseen ilmaisuun sekä pohtii niiden merkitystä elämässä.

Lukion musiikin opetus tarjoaa tilaisuuksia musiikillisten ilmaisutapojen kokeilemiseen, mielikuvituksen käyttöön ja taiteidenväliseen työskentelyyn. Luova tuottaminen ja uusien musiikillisten ratkaisujen etsiminen ovat prosesseja, jotka vaativat aikaa ja rauhaa ajatella. Ne kehittävät pitkäjänteisyyttä ja kykyä soveltaa oppitua uusissa tilanteissa.

Musiikin opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoiden kokemukset ja musiikille antamat merkitykset. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä musiikillisen identiteetin kehittymistä. Musiikin opetus myös syventää opiskelijan ymmärrystä musiikista yhteiskunnallisena ilmiönä. Musiikillinen ja muu taiteellinen työskentely antavat valmiuksia musiikilliseen kansalaisaktiivisuuteen, kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä median ja ääniympäristön kriittiseen tarkasteluun.

Musiikin opiskelu tukee oppimista ja yhteisöllisyyttä monin tavoin. Yhteismusisointi on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. Rakentava vuorovaikutus ja yhteensovittaminen avartavat opiskelijan näkemyksiä musiikista ja muista taiteista sekä kulttuurisista arvostuksista ja arvojärjestyksistä. Samalla kehittyvät muun muassa luovan ja kriittisen ajattelun taidot. Näitä taitoja opiskelija tarvitsee niin hyvän elämän rakentamisessa kuin eri alojen opinnoissa ja työtehtävissä.

Musiikkikäsitteiden merkitykset opitaan kehollisesti musiikillisessa toiminnassa auditiivisten, visuaalisten ja motoristen kokemusten kautta. Soivan äänimateriaalin lisäksi opetuksessa käytetään muun muassa puhetta, liikettä ja kuvia sekä erilaisia kirjoitettuja tekstejä, kuten nuotteja ja tabulatuureja.

Laaja-alainen osaaminen

Musiikin opiskelu on kokonaisvaltainen musiikillinen oppimisprosessi, jossa on kyse kehollisten, motoristen, kognitiivisten ja ilmaisutaitojen kehittämisestä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Tämän lisäksi musiikilla oppiaineena on luonteva yhteys kaikkiin lukion laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin.

Musiikki on olennaiselta olemukseltaan yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä. Oppiaineena musiikki luo pohjaa **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutustaitojen** sekä **eettisyyden** kehittymiselle. Se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä elämässä. Musiikkia opiskellessaan opiskelija oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja myös vielä harjoiteltavia taitoja. Musiikillisen ja muun taiteellisen toiminnan kautta opiskelijat harjaantuvat ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvyille asettua toisen asemaan.

Monipuolinen musiikin opetus kehittää opiskelijan **luovaa ja monitieteistä osaamista**. Musiikillinen toiminta ohjaa ymmärtämään, että mielikuvitus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia. Ne auttavat katsomaan asioita toisin, ajattelemaan uusilla tavoilla ja ratkomaan käytännön ongelmia. Kyky kuvitteluun on tärkeää myös **ympäristöosaamisen** kannalta. Ekologinen kuvittelukyky auttaa näkemään vaihtoehtoisia valinnan mahdollisuuksia ja punnitsemaan toiminnan seurauksia kestävästä elämäntavan näkökulmasta. Musiikin opetus vahvistaa esteettistä harkintakykyä ja auttaa hahmottamaan musiikin ja muiden tiedonalojen yhtymäkohtia. Olennaista taiteessa ja luovassa tuottamisessa on kuitenkin se, että ne auttavat näkemään toisissa täyden ihmisyyden taitoineen, tietoineen, kokemuksineen ja tunteineen.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen sekä **yhteiskunnallisen osaamisen** kehittäminen kytkeytyy luontevasti musiikin opetuksen tavoitteisiin. Musiikki avaa näköalan ihmisenä olemiseen ja yhteiskuntaan. Musiikki ja muut taiteet avartavat ja laajentavat ajattelua, sisäistä katsetta, mikä auttaa näkemään esimerkiksi yli erilaisten raja-aitojen ja kohtaamaan konflikteja. Musiikillinen toiminta kehittää taitoa arvioida kriittisesti asioille annettuja ja ilmaisussa tuotettuja merkityksiä. Tällöin opiskelijoiden on mahdollista tarvittaessa vastustaa ajattelua, joka nojaa epädemokraattisiin arvoihin halventaen ihmisarvoa tai esimerkiksi muita kulttuureita. Musiikki opettaa opiskelijoita toimimaan vastuullisesti ja yhdessä yhteisen päämäärän hyväksi myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdista. Musiikin ja muun taiteen keinoin elämän vaikeidenkin aihepiirien käsittely on mahdollista.

Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi musiikin opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnoistä. Näin musiikin opiskelu voi vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia.

Tavoitteet

Musiikin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät musiikilliseen monipuolisuuteen, musiikilliseen luovaan ajatteluun, musiikin merkityksiin ja musiikilliseen vuorovaikutukseen sekä musiikin oppimiseen ja demokratiaan. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Musiikillinen monipuolisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää edelleen musiikillista osaamistaan, kuten laulu-, soitto- ja kuuntelutaitoaan
- syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan
- käyttää musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä.

Musiikillinen luova ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- suhtautuu kiinnostuneesti ja uteliaasti musiikkiin sekä muuhun taiteelliseen ilmaisuun
- kokeilee rohkeasti uusia ja epätavallisiakin musiikillisia ideoita myös yhdessä muiden kanssa
- ymmärtää luovan prosessin luonnetta ja sietää keskeneräisyyttä.

Musiikin merkitys ja musiikillinen vuorovaikutus

Tavoitteena on, että opiskelija

- suhtautuu avoimesti ja arvostavasti eri kulttuureihin sekä käy dialogia musiikillisista kokemuksista
- oppii musiikin kautta suhtautumaan myötätuntoisesti monenlaisiin kokemuksiin ja elämäntilanteisiin
- osaa käyttää musiikkia hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja edistämiseen
- huolehtii ääni- ja musisointiympäristön turvallisuudesta ja suojelee kuuloa.

Musiikin oppiminen ja demokratia

Tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa musiikillisia vahvuuksiaan sekä rohkaistuu käyttämään ja kehittämään niitä
- asettaa tavoitteita musiikilliselle toiminnalleen ja kehittää toimintatapojaan
- osaa käyttää musiikillisia ja muita taiteellisia ilmaisukeinoja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen
- ymmärtää ja tuntee vastuunsa sananvapautta, yksityisyyden suojaa ja tekijänoikeuksia koskevissa kysymyksissä.

Osaamisen arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa ja antaa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin, musiikille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa ja erityisesti opintojaksojen aikana, ei hänen musikaalisuuttaan.

Opintojaksot

Intro - kaikki soimaan, 2 op (OMU1)

Opintojakson moduulit

- Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1), Pakollinen

Tavoitteet

Intro – kaikki soimaan

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan*
- *uskaltaa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita*
- *harjaantuu hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti*
- *tutkii ja syventää omaa kuuntelusuhdettaan*
- *ymmärtää ja osaa soveltaa teknologian käyttömahdollisuuksia musiikissa*
- *ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa*
- *toimii edistäen turvallisen ääniympäristön syntymistä.*

Keskeiset sisällöt

Intro – kaikki soimaan

- *monipuoliset äänenkäyttöä sekä laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät ja ohjelmisto*
- *luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät*
- *musiikin merkitysten pohdintaan innostava kuuntelu- ja musisointiohjelmisto*
- *musiikkiteknologian monipuolisen hyödyntämisen mahdollisuudet*
- *mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Musiikin opiskelu lisää opiskelijoiden hyvinvointia. Sekä käytännön kokemukset että tieteellinen tutkimus tukevat tätä. Opintojaksossa opiskelija tutustuu monipuolisesti erilaisiin tapoihin toimia musiikin parissa ja pyrkii löytämään niistä omaa hyvinvointiaan parhaiten tukevat tavat.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Musisoiminen ja musiikillinen keksiminen rakentavat opiskelijoiden luovuutta. Monitieteisyys ilmenee musiikissa yhteyksinä eri tieteidenalojen (psykologia, fysiikka, matematiikka, kasvatustiede, lääketiede jne.) välillä. Opintojakson aikana harjoitellaan oman musiikin tekemistä ja tutustutaan musiikin ja eri tieteiden välisiin yhteyksiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Musiikki on globaali ja kulttuurispesifi ilmiö, jota tutkimalla opitaan eri kulttuureista ja myös globaaleista musiikki-ilmiöistä. Opintojaksolla kurkistetaan eri kulttuurien musiikkeihin sekä opitaan, miten musiikki ja kulttuuri laajemmin liittyvät yhteen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opiskellaan, soitetaan, lauletaan ja harjoitellaan kaikki toimimaan yhdessä yhteistä päämäärää kohti kukin omista yhteiskunnallisista ja musiikillisista lähtökohdistaan lähtien. Taide ja luova tuottaminen auttavat näkemään toisissa täyden ihmisyyden taitoineen, tietoineen, kokemuksineen ja tunteineen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Monipuolista arviointia toteutetaan etupäässä erilaisten tehtävien avulla. Tehtävät voivat olla esimerkiksi kirjoitustehtäviä, soittotehtäviä, sävellystehtäviä, musiikkiteknologiaa hyödyntäviä tehtäviä jne. Opintojaksoon voi myös sisältyä koe.

Opintojakson vapaa kuvaus

"Intro - kaikki soimaan" -opintojakso rohkaisee opiskelijaa käyttämään ääntään ja kehittämään musisointitaitojaan yhdessä muiden kanssa. Opintojakso innostaa musiikin merkitysten pohdintaan musisoimalla ja kuuntelemalla, tutustuttaa musiikkiteknologiaan ja sen käyttömahdollisuuksiin sekä auttaa ymmärtämään musiikin monia merkityksiä elämässä ja yhteiskunnassa.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti eikä korvata muualla (esim. musiikkiopistossa) suoritetuilla musiikin opinnoilla. Opintojaksolla tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä musiikkikorkeakoulujen, paikallisten musiikkitoimijoiden sekä oppilaitosten kanssa. Oppimisympäristöt ja opiskelumenetelmät ovat sekä virtuaalisia (digitaaliset oppimisalustat) että fyysisiä (musiikinluokka välineineen).

Syke - soiva ilmaisu, 2 op (OMU2)

Opintojakson moduulit

- Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU2), Pakollinen

Tavoitteet

Syke – soiva ilmaisu

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää osaamistaan itselleen mieluisissa musiikillisissa ilmaisutavoissa*
- *kehittää yhteismusisointitaitojaan ja taiteellista ilmaisuaan*
- *analysoi musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä*
- *heittäytyy rohkeasti tuottamaan musiikillisia ideoita.*

Keskeiset sisällöt

Syke – soiva ilmaisu

- *musiikillisen osaamisen eri osa-alueita kehittävä ohjelmisto*
- *suomalaiset ja opiskelijoiden omat musiikkikulttuurit*
- *luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät myös teknologiaa hyödyntäen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Musiikin opiskelu lisää opiskelijoiden hyvinvointia. Sekä käytännön kokemukset että tieteellinen tutkimus tukevat tätä. Opintojaksossa opiskelija tutustuu monipuolisesti erilaisiin tapoihin toimia musiikin parissa ja pyrkii löytämään niistä omaa hyvinvointiaan parhaiten tukevat tavat.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Musisoiminen ja musiikillinen keksiminen rakentavat opiskelijoiden luovuutta. Monitieteisyys ilmenee musiikissa yhteyksinä eri tieteenalojen (psykologia, fysiikka, matematiikka, kasvatustiede, lääketiede jne.) välillä. Opintojakson aikana harjoitellaan oman musiikin tekemistä ja tutustutaan musiikin ja eri tieteiden välisiin yhteyksiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Musiikki on globaali ja kulttuurispesifi ilmiö, jota tutkimalla opitaan eri kulttuureista ja myös globaaleista musiikki-ilmiöistä. Opintojaksolla kurkistetaan eri kulttuurien musiikkeihin sekä opitaan, miten musiikki ja kulttuuri laajemmin liittyvät yhteen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä elämässä. Opiskelijat oppivat paitsi oman, myös vähemmistöjen musiikkikulttuurien tuntemusta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Monipuolista arviointia toteutetaan jatkuvalla tuntiaktiivisuuden arvioinnilla sekä erilaisten tehtävien avulla. Tehtävät voivat olla esimerkiksi kirjoitustehtäviä, soittotehtäviä, sävellystehtäviä, musiikkiteknologiaa hyödyntäviä tehtäviä jne. Opintojaksoon voi myös sisältyä koe.

Opintojakson vapaa kuvaus

"Syke - soiva ilmaisu" -opintojaksolla opiskelija syventää omaa musiikkiosaamistaan, kehittää yhteismusisointitaitojaan ja taiteellista ilmaisuaan. Opintojaksolla analysoidaan musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä ja heittäytyään rohkeasti tuottamaan musiikillisia ideoita. Sisältönä ovat suomalaiset sekä opiskelijoiden omat musiikkikulttuurit. Opintojaksolla hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan myös musiikkiteknologiaa.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti eikä korvata muualla (esim. musiikkiopistossa) suoritetuilla musiikin opinnoilla. Opintojaksolla tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä musiikkikorkeakoulujen, paikallisten musiikkitoimijoiden sekä oppilaitosten kanssa. Oppimisympäristöt ja opiskelumenetelmät ovat sekä virtuaalisia (digitaaliset oppimisalustat) että fyysisiä (musiikinluokka välineineen).

Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (OMU3)

Opintojakson moduulit

- Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3), Valinnainen

Tavoitteet

Genre - globaali uteliaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta ja kulttuurien välisiä kytköksiä*
- *suhtautuu uteliaasti ja perehtyy kokemuksellisesti itselleen uusiin musiikin lajeihin ja musiikkikulttuureihin*
- *hahmottaa itsensä osana globaalia musiikillista maailmaa*

- *tunnistaa omat lähtökohtansa sekä kulttuurien välisen vastavuoroisuuden haasteet ja mahdollisuudet.*

Keskeiset sisällöt

Genre - globaali uteliaisuus

- *erilaiset musiikinlajit, musiikkityylit ja -kulttuurit sekä niihin kytkeytyvät merkitykset ja arvostukset*
- *musiikkikulttuurit kulttuurin osana*
- *monipuolinen työskentely erilaisten musiikkien kanssa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Musiikki on globaali ja kulttuurispesifi ilmiö, jota tutkimalla opitaan eri kulttuureista ja myös globaaleista musiikki-ilmiöistä. Opintojaksolla tutustutaan eri kulttuurien musiikkeihin sekä opitaan, miten musiikki ja kulttuuri laajemmin liittyvät yhteen. Tavoitteena on myös vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla tutustuminen erilaisiin (musiikki)kulttuureihin auttaa opiskelijoita näkemään vaihtoehtoisia valinnanmahdollisuuksia ja punnitsemaan toiminnan seurauksia myös kestävän elämäntavan näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla yhtenä tavoitteena on edistää eri ryhmien välistä dialogia yhteiskunnassa tutustumalla esim. vähemmistöjen musiikkikulttuureihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Tämä opintojakso kasvattaa opiskelijoiden vuorovaikutusosaamista sekä yhdessä musisoimisen kautta että sitä kautta, että tutkitaan eri musiikkikulttuurien syntyä, kehitystä ja keskinäistä vuorovaikutusta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu tehtäviin ja opiskelijan omaan näyttöön musiikillisesta osaamisestaan sekä sen kehittymisestä opintojakson aikana. Tätä voidaan dokumentoida esimerkiksi oppimispäiväkirjan tai portfolion avulla. Opettaja voi suunnitella opintojakson suoritustavan ja tarkemmat sisällöt kurssin aluksi yhteistyössä opiskelijoiden kanssa.

Opintojakso "Genre - globaali uteliaisuus" on mahdollista suorittaa, kun jompikumpi tai molemmat pakolliset musiikin opintojaksot on suoritettu. Opintojakso on mahdollista suorittaa myös itsenäisesti, mutta kuitenkin niin, että opettajan johdolla on aluksi suunniteltu opintojakson suoritustapa ja tarkemmat sisällöt.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso "Genre - globaali uteliaisuus" tutustuttaa opiskelijat musiikin eri lajeihin, tyyleihin ja kulttuureihin. Se perehdyttää myös siihen, miten musiikkikulttuurit ovat osa niitä ympäröivää kulttuuria, sekä tutkii kulttuurien välistä vuorovaikutusta musiikin näkökulmasta.

Opintojakso on mahdollista suorittaa, kun jompikumpi tai molemmat pakolliset musiikin opintojaksot on suoritettu. Opintojakso on mahdollista suorittaa myös itsenäisesti, mutta kuitenkin niin, että opettajan johdolla on aluksi suunniteltu opintojakson suoritustapa ja tarkemmat sisällöt.

Demo - luovasti yhdessä, 2 op (OMU4)

Opintojakson moduulit

- Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4), Valinnainen

Tavoitteet

Demo - luovasti yhdessä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää luovaa osaamistaan musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa*
- *ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta*
- *syventää ymmärrystään musiikillisen vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista*
- *hahmottaa musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin ja mediaan.*

Keskeiset sisällöt

Demo - luovasti yhdessä

- *moduulin tavoitteiden toteuttamistavan ja ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu*
- *musiikillinen tai taiteidenvälinen ryhmän resurssien mukaan*
- *musiikin vaikuttavuus esimerkiksi vuorovaikutuksessa, lyriikassa ja muissa taiteissa, mediassa tai yhteiskunnassa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso auttaa opiskelijaa syventämään vuorovaikutusosaamistaan sekä kasvattaa hänen ymmärrystään musiikillisen vuorovaikutuksen tavoista. Se myös tutkii musiikin vaikuttavuutta esimerkiksi ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla opiskelija kehittää luovaa osaamistaan musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson tavoitteiden toteuttamistavan ja ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu vahvistaa opiskelijan hyvinvointiosaamista, kun kukin opiskelija ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojaksolla tapahtuvaan musiikilliseen tai taiteidenväliseen prosessiin ja opiskelijan kehittymiseen sen aikana. Tätä voi opettaja arvioida sekä sitä voidaan dokumentoida esimerkiksi oppimispäiväkirjan tai portfolion avulla. Opettaja suunnittelee opintojakson suoritustavan ja tarkemmat sisällöt kurssin aluksi yhteistyössä opiskelijoiden kanssa.

Opintojakso "Demo - luovasti yhdessä" on mahdollista suorittaa, kun jompikumpi tai molemmat pakolliset musiikin opintojaksot on suoritettu. Opintojakso on mahdollista suorittaa myös itsenäisesti, mutta kuitenkin niin, että opettajan johdolla on aluksi suunniteltu opintojakson suoritustapa ja tarkemmat sisällöt. Opintojaksoon tulee sisältyä musiikillista toimimista osana musisoivaa tai taiteidenvälisiä ryhmiä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso "Demo - luovasti yhdessä" sisältää musiikillista toimintaa osana musisoivaa tai taiteidenvälisiä ryhmiä. Jakson aikana opiskelija ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta, syventää ymmärrystään musiikillisen vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista sekä hahmottaa musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin ja mediaan. Toteuttamistapa ja ohjelmisto suunnitellaan opiskelijälähtöisesti ryhmän resurssien sekä mahdollisten yhteistyötahojen mukaan.

Opintojakso "Demo - luovasti yhdessä" on mahdollista suorittaa, kun jompikumpi tai molemmat pakolliset musiikin opintojaksot on suoritettu. Opintojakso on mahdollista suorittaa myös itsenäisesti, mutta kuitenkin niin, että opettajan johdolla on aluksi suunniteltu opintojakson suoritustapa ja tarkemmat sisällöt. Opintojaksoon tulee sisältyä musiikillista toimimista osana musisoivaa tai taiteidenvälisiä ryhmiä.

Musisointi 1, 2 op (OMU5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee omaa instrumenttia opettajan johdolla kahden opintopisteen edellyttämässä laajuudessa musiikkiopistossa, taideyliopistossa tai muussa taiteen perusopetusta musiikissa antavassa oppilaitoksessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- musiikin harrastamista ja esittämistä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Musiikkia tehdään vuorovaikutuksessa opettajan ja muiden opiskelijoiden kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Musiikin opiskeluun ja tekemiseen liittyy läheisesti luova osaaminen ja sen harjaannuttaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä oppilaitoksesta saadun dokumentin perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Erityisesti yhteistyötä tehdään Lapin musiikkiopiston kanssa ja Sibelius-Akatemian nuorisokoulutuksen kanssa, mutta myös muiden musiikinopetusta taiteen perusopetuksessa antavien vastaavien musiikkioppilaitosten kanssa. Opintojaksoa vastaa noin 38 tuntia opetusta.

Musisointi 2, 2 op (OMU6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee omaa instrumenttia opettajan johdolla kahden opintopisteen edellyttämässä laajuudessa musiikkiopistossa, taideyliopistossa tai muussa taiteen perusopetusta musiikissa antavassa oppilaitoksessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- musiikin harrastamista ja esittämistä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Musiikkia tehdään vuorovaikutuksessa opettajan ja muiden opiskelijoiden kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Musiikin opiskeluun ja tekemiseen liittyy läheisesti luova osaaminen ja sen harjaannuttaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä oppilaitoksesta saadun dokumentin perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Erityisesti yhteistyötä tehdään Lapin musiikkiopiston kanssa ja Sibelius-Akatemian nuorisokoulutuksen kanssa, mutta myös muiden musiikinopetusta taiteen perusopetuksessa antavien vastaavien musiikkioppilaitosten kanssa. Opintojakso vastaa noin 38 tuntia opetusta. Opintojakso on mahdollista suorittaa, kun on saanut suoritusmerkinnän opintojaksosta Musisointi 1 (OMU5).

Musisointi 3, 2 op (OMU7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee omaa instrumenttia opettajan johdolla kahden opintopisteen edellyttämässä laajuudessa musiikkiopistossa, taideyliopistossa tai muussa taiteen perusopetusta musiikissa antavassa oppilaitoksessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- musiikin harrastamista ja esittämistä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Musiikkia tehdään vuorovaikutuksessa opettajan ja muiden opiskelijoiden kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Musiikin opiskeluun ja tekemiseen liittyy läheisesti luova osaaminen ja sen harjaannuttaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä oppilaitoksesta saadun dokumentin perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Eryteisesti yhteistyötä tehdään Lapin musiikkiopiston kanssa ja Sibelius-Akatemian nuorisokoulutuksen kanssa, mutta myös muiden musiikinopetusta taiteen perusopetuksessa antavien vastaavien musiikkioppilaitosten kanssa. Opintojaksoa vastaa noin 38 tuntia opetusta. Opintojakso on mahdollista suorittaa, kun on saanut suoritusmerkinnän opintojaksoista Musisointi 1 (OMU5) ja Musisointi 2 (OMU6).

Musiikin hahmotus 1, 2 op (OMU8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan tavoitteena on saada nuottikuva soimaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Musiikkiopiston MuHa 1a, 1b, 2a, 2b, 3 tai YMT-opintokokonaisuuksien mukaiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii kirjoittamaan ja lukemaan globaalia musiikin kieltä sekä tuntemaan taidemusiikin historiaa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Musiikin opiskeluun ja tekemiseen liittyy läheisesti luova osaaminen ja sen harjaannuttaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä oppilaitoksesta saadun dokumentin perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Eryteisesti yhteistyötä tehdään Lapin musiikkiopiston kanssa ja Sibelius-Akatemian nuorisokoulutuksen kanssa, mutta myös muiden musiikin laajaa oppimäärää taiteen perusopetuksessa antavien vastaavien musiikkioppilaitosten kanssa. Opintojakso vastaa noin 38 tuntia opetusta.

Musiikin hahmotus 2, 2 op (OMU9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan tavoitteena on saada nuottikuva soimaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Musiikkiopiston MuHa 1a, 1b, 2a, 2b, 3 tai YMT-opintokokonaisuuksien mukaiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii kirjoittamaan ja lukemaan globaalia musiikin kieltä sekä tuntemaan taidemusiikin historiaa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Musiikin opiskeluun ja tekemiseen liittyy läheisesti luova osaaminen ja sen harjaannuttaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä oppilaitoksesta saadun dokumentin perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Eryteisesti yhteistyötä tehdään Lapin musiikkiopiston kanssa ja Sibelius-Akatemian nuorisokoulutuksen kanssa, mutta myös muiden musiikin laajaa oppimäärää taiteen perusopetuksessa antavien vastaavien musiikkioppilaitosten kanssa. Opintojakso vastaa noin 38 tuntia opetusta. Opintojakso on mahdollista suorittaa, kun on saanut suoritusmerkinnän opintojaksosta Musiikin hahmotus 1 (OMU8).

Musiikin hahmotus 3, 2 op (OMU10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan tavoitteena on saada nuottikuva soimaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Musiikkiopiston MuHa 1a, 1b, 2a, 2b, 3 tai YMT-opintokokonaisuuksien mukaiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija oppii kirjoittamaan ja lukemaan globaalia musiikin kieltä sekä tuntemaan taidemusiikin historiaa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Musiikin opiskeluun ja tekemiseen liittyy läheisesti luova osaaminen ja sen harjaannuttaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä oppilaitoksesta saadun dokumentin perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Erityisesti yhteistyötä tehdään Lapin musiikkiopiston kanssa ja Sibelius-Akatemian nuorisokoulutuksen kanssa, mutta myös muiden musiikin laajaa oppimäärää taiteen perusopetuksessa antavien vastaavien musiikkioppilaitosten kanssa. Opintojakso vastaa noin 38 tuntia opetusta. Opintojakso on mahdollista suorittaa, kun on saanut suoritusmerkinnät opintojaksoista Musiikin hahmotus 1 (OMU8) ja Musiikin hahmotus 2 (OMU9).

Yhteismusisointi 1, 2 op (OMU11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee ryhmässä musisointia opettajan johdolla kahden opintopisteen edellyttämässä laajuudessa musiikkiopistossa, taideyliopistossa tai muussa taiteen perusopetusta musiikissa antavassa oppilaitoksessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Musiikkiopiston, kansalaisopiston tai taideyliopiston kuoron, yhtyeen, orkesterin tai kamarimusiikin opintokokonaisuuksien mukaiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Musiikkia tehdään vuorovaikutuksessa opettajan ja muiden opiskelijoiden kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Musiikin opiskeluun ja tekemiseen liittyy läheisesti luova osaaminen ja sen harjaannuttaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä oppilaitoksesta saadun dokumentin perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Erityisesti yhteistyötä tehdään Lapin musiikkiopiston kanssa ja Sibelius-Akatemian nuorisokoulutuksen kanssa, mutta myös muiden musiikinopetusta taiteen perusopetuksessa antavien vastaavien musiikkioppilaitosten kanssa. Opintojakso vastaa noin 38 tuntia opetusta.

Yhteismusisointi 2, 2 op (OMU12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee ryhmässä musisointia opettajan johdolla kahden opintopisteen edellyttämässä laajuudessa musiikkiopistossa, taideyliopistossa tai muussa taiteen perusopetusta musiikissa antavassa oppilaitoksessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Musiikkiopiston, kansalaisopiston tai taideyliopiston kuoron, yhtyeen, orkesterin tai kamarimusiikin opintokokonaisuuksien mukaiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Musiikkia tehdään vuorovaikutuksessa opettajan ja muiden opiskelijoiden kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Musiikin opiskeluun ja tekemiseen liittyy läheisesti luova osaaminen ja sen harjaannuttaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä oppilaitoksesta saadun dokumentin perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Eryteisesti yhteistyötä tehdään Lapin musiikkiopiston kanssa ja Sibelius-Akatemian nuorisokoulutuksen kanssa, mutta myös muiden musiikinopetusta taiteen perusopetuksessa antavien vastaavien musiikkioppilaitosten kanssa. Opintojakso vastaa noin 38 tuntia opetusta. Opintojakso on mahdollista suorittaa, kun opiskelija on suorittanut Yhteismusisointi 1:n (OMU11).

Yhteismusisointi 3, 2 op (OMU13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee ryhmässä musisointia opettajan johdolla kahden opintopisteen edellyttämässä laajuudessa musiikkiopistossa, taideyliopistossa tai muussa taiteen perusopetusta musiikissa antavassa oppilaitoksessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Musiikkiopiston, kansalaisopiston tai taideyliopiston kuoron, yhtyeen, orkesterin tai kamarimusiikin opintokokonaisuuksien mukaiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Musiikkia tehdään vuorovaikutuksessa opettajan ja muiden opiskelijoiden kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Musiikin opiskeluun ja tekemiseen liittyy läheisesti luova osaaminen ja sen harjaannuttaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä oppilaitoksesta saadun dokumentin perusteella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Eryteisesti yhteistyötä tehdään Lapin musiikkiopiston kanssa ja Sibelius-Akatemian nuorisokoulutuksen kanssa, mutta myös muiden musiikinopetusta taiteen perusopetuksessa antavien vastaavien musiikkioppilaitosten kanssa. Opintojakso vastaa noin 38 tuntia opetusta. Opintojakso on mahdollista suorittaa, kun opiskelija on suorittanut Yhteismusisointi 1:n (OMU11) ja Yhteismusisointi 2:n (OMU12).

7.15. Opinto-ohjaus (OP)

Oppiaineen tehtävä

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle mahdollisuus hankkia sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämässä, opiskelussa ja työelämässä. Opinto-ohjauksella tarkoitetaan toimia, joiden avulla opiskelija vahvistaa toimijuuttaan, toimintakykyään, oppimaan oppimistaan sekä urasuunnittelutaitojaan. Toimijuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä opiskelijan kykyä rakentaa

tulevaisuuttaan sekä taitoa tehdä opintoihin ja työuraan liittyviä päätöksiä. Opinto-ohjauksen avulla vahvistuu opiskelijan usko omiin mahdollisuuksiin saavuttaa asettamansa tavoitteet ja opiskelija luottaa selviytyvänsä muutostilanteista.

Opinto-ohjaus yhdistää lukiota yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Sukupuolitietoisella ohjauksella pyritään purkamaan segregoituneita koulutuslavalintoja ja työmarkkinoita. Opinto-ohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Laaja-alainen osaaminen

Opinto-ohjauksessa opiskelija oppii tietoja ja taitoa toimia vastuullisena kansalaisena ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa. Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **yhteiskunnallista ja vuorovaikutusosaamistaan**.

Opiskelija osaa opinto-ohjauksen tuella etsiä aktiivisesti tietoa, tarkastella sitä kriittisesti ja soveltaa sitä. Hän oppii kehittämään **hyvinvointiosaamistaan**. Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa.

Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan. Hän kehittää **eettisen ja ympäristöosaamisen** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamisen** tavoitteissa linjattua halua kehittyä mainittujen osaamisalueiden ja elämän eri osa-alueilla.

Tavoitteet

Opinto-ohjaus tukee opiskelijan uskoa tulevaisuuteen ja antaa hänelle rohkeutta vaikuttaa siihen.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että

opiskelija

- löytää omat elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia
- saa tukea elämänsuunnitteluun ja -hallintaan sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyviin päätöksiin
- suunnittelee ja hallitsee ajankäyttöään
- osaa arvioida toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarvettaan sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan
- tunnistaa arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin
- oppii itsearviointitaitoja sekä osaa kartoittaa ja sanoittaa osaamistaan ja vahvuuksiaan
- tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, työelämään ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa
- oppii arvioimaan omien opiskelu- ja urasuunnittelutaitojensa kehittymistä
- harjaantuu arvioimaan tiedonhankintataitojaan ja tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämäntiedon hankkimisessa
- kiinnittää huomiota taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta omassa urasuunnittelussaan

- toimii ja arvioi toimintaansa digitaalisissa tai muissa ympäristöissä, joissa käydään urasuunnitteluun liittyvää keskustelua.

Osaamisen arviointi

Opinto-ohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista, vaan opintojaksoista annetaan suoritusmerkinnät. Opinto-ohjauksessa arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Jokainen opiskelija asettaa itselleen omat tavoitteensa, joiden toteutumista ohjauksessa seurataan.

Opintojaksot

Minä opiskelijana, 2 op (OOP1)

Opintojakson moduulit

- Minä opiskelijana, 2 op (OP1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä opiskelijana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa ja osaa sanoittaa vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan
- tuntee lukio-opintojen käytänteet ja opintojen rakenteen
- asettaa valintojaan tärkeysjärjestykseen suhteessa omiin suunnitelmiinsa
- osaa lukiossa tarvittavat opiskelutaidot ja -menetelmät sekä työtavat
- tunnistaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman merkityksen urasuunnittelun kannalta
- osaa suunnitella opintojaan suhteessa ylioppilastutkinnon suorittamiseen liittyviin vaatimuksiin
- ymmärtää, miten tehdyt valinnat vaikuttavat mahdollisuuksiin hakeutua jatko-opintoihin
- osaa suunnitella ajankäyttönsä siten, että selviytyy opiskelun ja muun elämän vaatimuksista
- tunnistaa tapoja edistää hyvinvointiaan ja toimintakykyään.

Keskeiset sisällöt

Minä opiskelijana

- henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma
- itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen, kehittäminen ja dokumentointi
- toimijuus, arjen- ja elämäntaitotaidot, minäpystyvyys sekä toimintakyky
- hyvinvointi, opiskelukyky, tasapainoinen elämä
- opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen
- jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, digitaaliset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät
- työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija harjoittelee elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelijan itsetuntemusta lisätään oppitunneilla, pienryhmissä ja yksilöohjauksessa tehtävin harjoituksin ja keskusteluin. Opiskelu- ja jatkosuunnitelmat dokumentoidaan opintosuunnitelmaan henkilökohtaisissa ohjauskeskusteluissa.

Opiskelija oppii tietoja ja taitoa toimia vastuullisena kansalaisena. Hän tietää, miten osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän harjaantuu suunnittelemaan omaa toimintaansa ja oppii ennakkoivaa ajattelua ja arviointia. Hän oppii kohtaamaan ja sietämään epävarmuutta. Hän myös rohkaistuu olemaan oma-aloitteinen sekä toimimaan yrittäjämäisesti yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Opiskelija osaa hankkia välttämätöntä tietoa eri lähteistä, arvioida sitä kriittisesti ja soveltaa sitä. Opinto-ohjauksessa hän oppii käyttämään jatko-opintojen ja uran suunniteluun liittyviä tiedonhakuvälineitä ja tietolähteitä. Niitä harjoitellaan sekä oppitunneilla että pienryhmä- tai henkilökohtaisessa ohjauksessa.

Opiskelija omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Hän oppii tuntemaan jatko-opinto- ja työllistymisvaihtoehtoja sekä työ- ja opiskeluelämää osallistumalla vierailijoiden koulukäynneille sekä oppilaitosvierailuille ja työpaikkakäynneille.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa. Lukio-opiskelu- sekä jatkokoulutus- ja urasuunnitelmia pohjustetaan oppitunneilla ja pienryhmissä ja niitä tarkennetaan henkilökohtaisissa ohjauskeskusteluissa. Opiskelija oppii etsimään aktiivisesti tietoa ja pohtimaan arvioiden eri vaihtoehtoja joko itsenäisesti tai yhdessä muiden kanssa.

Opiskelija työskentelee rakentavasti muiden kanssa ja pohtii toimintaansa ja sen vaikutuksia sekä luokkamutoisessa että pienryhmätyöskentelyssä. Lisäksi mahdollisuuksien tai tarpeen mukaan harjoitellaan opiskelua ja ohjaustoimintoja erilaisissa verkkopohjaisissa ympäristöissä.

Opintojaksoon kuuluu mahdollisuuksien mukaan vierailuja esim. työpaikoille, toisen ja korkea-asteen oppilaitoksiin ja messuille. Lisäksi eri oppiaineiden tai opinto-ohjauksen tunneilla käy vierailijoita pitämässä esittelytunteja. Opiskelija oppii toimimaan vieraassa ympäristössä ja olemaan kontaktissa uusiin ihmisiin sekä hankkimaan vuorovaikutuksessa tietoa omien suunnitelmiansa tueksi.

Opiskelijan kanssa käydään vuosittain opiskeluun ja tulevaisuudensuunnitelmiin liittyvä henkilökohtainen ohjauskeskustelu. Opiskelija on keskustelussa aktiivinen toimija ja keskustelu etenee hänen toiveidensa ja tarpeidensa mukaisesti.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa oma-aloitteisesti ohjausta ja neuvontaa. Hänen hyvinvointiosaamisensa kehittyä ja hän ymmärtää, mikä on hänen osuutensa omassa ja lukioyhteisön hyvinvoinnissa, terveydessä ja turvallisuudessa. Hän oppii ratkaisemaan ristiriitoja ja hänellä on keinoja toimia pitkäjänteisesti muutos- ja ongelmatilanteissa. Hän tietää, mistä ja miten voi hakea apua.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii näkemään teknologian osuuden ja merkityksen yksilön elämäntapojen muotoutumisessa sekä tulevaisuuden koulutus- ja työelämään sekä yhteiskuntaan vaikuttavana tekijänä. Hän oppii teknologiavälitteisiä opiskelun ja yhteistyön taitoja.

Opiskelija on kiinnostunut tietämään ja hankkimaan tietoa monipuolisesti. Sähköisistä ympäristöstä hän oppii löytämään ja käyttämään hyödykseen tietoa mm. urasuunnitteluunsa, ulkomailla opiskeluun tai työllistymiseen.

Opiskelija pohtii teknologian käyttöä muun muassa eettisestä, taloudellisesta, hyvinvointi- ja turvallisuusnäkökulmista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä eikä sitä voi tenttiä.

Arviointi perustuu erilaisissa ohjaustilanteissa ja -ympäristöissä tapahtuvaan opiskelijan itsearviointiin, vertaisarviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen.

Jokainen opiskelija asettaa itselleen omat tavoitteensa, joiden toteutumista seurataan sekä ohjauskeskusteluissa että opintosuunnitelmaa päivitettäessä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso *Minä opiskelijana* sijoittuu kolmelle opiskeluvuodelle siten, että jokaisena opiskeluvuonna oppitunneilla käsitellään sekä ajankohtaisia että opiskelu-, jatkokoulutus- ja urasuunnitteluun liittyviä asioita. Opintojaksoon kuuluu mahdollisuuksien mukaan tutustumista työelämään sekä jatko-koulutusmahdollisuuksiin esim. vierailuiden tai tapahtumien muodossa.

Opintojaksoa ei voi tenttiä.

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OOP2)

Opintojakson moduulit

- Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2), Pakollinen

Tavoitteet

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa suunnitella tulevaisuuttaan sekä tuntee koulutusvaihtoehtoja ja työelämän mahdollisuuksia muuttuvassa maailmassa*
- *syventää osaamistaan itsetuntemuksen sekä elämänsuunnittelu- ja elämäntaitojen osalta*
- *tunnistaa ja osaa sanoittaa sekä dokumentoida osaamistaan*
- *tuntee keskeiset työelämätaidot ja osaa arvioida osaamistaan suhteessa niihin*
- *tuntee työelämän ja työllistymisen eri muotoja sekä ymmärtää yhteiskunnan ja talouden muutosten merkityksen työllisyyden näkökulmasta*
- *tuntee yrittäjyyden eri muotoja ja osaa arvioida omaa suhdettaan yrittäjyyteen*
- *tuntee kansainvälisiä koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoja*
- *osaa toimia monikulttuurisissa toimintaympäristöissä*
- *tuntee itsensä kannalta olennaiset jatkokoulutusvaihtoehdot ja niiden pääsyaatimukset sekä valintaprosessit*
- *osaa hakea töitä ja tunnistaa erilaisia työllistymismahdollisuuksia.*

Paikallinen lisäys

- tutustuu paikkakunnan tarjoamiin työllistymismahdollisuuksiin ja työelämään

- halutessaan tutustuu tarkemmin valitsemaansa yliopisto- tai amk-koulutukseen

Keskeiset sisällöt

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

- henkilökohtaisen opinto-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen
- jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla
- työelämä tietous ja -taidot, yrittäjyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa
- työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen
- oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen
- oman hyvinvoinnin edistäminen
- tulevaisuuden ennakkointiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat

Paikallinen lisäys

- työelämään tai korkeakouluopiskeluun tutustumisen jakso

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija harjoittelee ja omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Hänen itsetuntemustaan lisätään oppitunneilla ja pienryhmissä tehtävin harjoituksin ja keskusteluihin. Opiskelija löytää omia kiinnostuksen kohteita, toimintatapoja ja -kanavia ja harjaantuu suunnittelemaan omaa tulevaisuuttaan ja valintojaan, jotka pohjautuvat monipuoliseen itsetuntemukseen. Opiskelu- ja jatkosuunnitelmia päivitetään opintojakson teemojen yhteydessä ja henkilökohtaisissa keskusteluissa.

Opiskelija oppii tietoja ja taitoja toimia aktiivisena kansalaisena. Hän tietää, miten osallistua yhteiskunnan toimintaan. Hän laajentaa työelämän ja yrittäjyyden tuntemustaan sekä ymmärtää työelämän ja yrittäjyyden lähtökohtia ja tulevaisuudennäkymiä. Hän saa kokemuksia koulutus- ja työelämästä esimerkiksi oppilaitos- ja työpaikkavierailujen ja työelämään tutustumisen muodossa. Hän kehittää yhteiskunnassa tarvittavia taitoja, kuten kieli-, viestintä- ja vuorovaikutustaitoja.

Opiskelija harjaantuu suunnittelemaan omaa toimintaansa ja oppii ennakoivaa ajattelua ja arviointia. Hän oppii kohtaamaan ja sietämään epävarmuutta. Hän myös rohkaistuu olemaan oma-aloitteinen sekä toimimaan yrittäjämäisesti yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Opiskelija osaa hankkia välttämätöntä tietoa eri lähteistä, arvioida sitä kriittisesti ja soveltaa sitä. Opinto-ohjauksessa hän oppii käyttämään jatko-opinto- ja urasuunniteluun liittyviä tiedonhakuvälineitä ja tietolähteitä. Niiden käyttöä harjoitellaan sekä oppitunneilla että pienryhmä- tai henkilökohtaisessa ohjauksessa.

Opiskelija oppii tuntemaan jatko-opinto- ja työllistymisvaihtoehtoja sekä työ- ja opiskeluelämää osallistumalla vierailijoiden koulukäynneille sekä oppilaitosvierailuille ja työpaikkakäynneille.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan.

Opiskelija oppii näkemään teknologian osuuden ja merkityksen yksilön elämäntapojen muotoutumisessa sekä tulevaisuuden koulutukseen ja työelämään sekä yhteiskuntaan vaikuttavana tekijänä. Hän oppii teknologiavälitteisiä opiskelun ja yhteistyön taitoja. Opiskelija

oppii löytämään sähköisistä ympäristöistä tietoa urasuunnittelua varten. Hän oppii löytämään tietoa myös ulkomailla opiskelusta ja työllistymisestä sekä käyttämään kaikkea oppimaansa hyödykseen.

Opiskelija osaa hankkia välttämätöntä tietoa eri lähteistä, arvioida sitä kriittisesti ja soveltaa sitä. Hän osaa käyttää myös muussa opiskelussa saamia tietoja omien tulevaisuudensuunnitelmien apuna. Opinto-ohjauksessa hän oppii myös käyttämään jatko-opinto- ja urasuunniteluun liittyviä tiedonhakuvälineitä ja tietolähteitä. Niiden käyttöä harjoitellaan sekä oppitunneilla että pienryhmä- tai henkilökohtaisessa ohjauksessa.

Opiskelija pohtii teknologian käyttöä muun muassa eettisestä, taloudellisesta, hyvinvointi- ja turvallisuusnäkökulmista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija suunnittelee tulevaisuuttaan eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista. Opiskelija oppii tekemään kriittisesti ja perustellusti havaintoja ympäröivän yhteiskunnan tapahtumista ja rakenteista ja ymmärtää yksilön merkityksen ja vaikutusmahdollisuudet yhteisön hyvinvoinnin ja toiminnan kannalta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija lisää ymmärrystä identiteetistään sekä yhteisöjen moninaisuudesta. Opiskelija saa tietää kansainvälisistä kouluttautumisen- ja työllistymismahdollisuuksista ja osaa verrata niitä ja kansallisia mahdollisuuksia keskenään.

Opiskelija tutustuu siihen, mistä osallisuus ja toimintakykyisyys muodostuvat kulttuurisesti moninaistuvassa yhteiskunnassa ja kansanvälistyvässä työelämässä. Hän pohtii muun muassa eri kulttuurien, arvojen ja taloudellisten toimintaympäristöjen vaikutusta omaan kulttuuri-identiteettiinsä ja elämäntapojensa rakentumiseen. Tavoitteena on, että opiskelija kykenee aitoon, kunnioittavaan vuorovaikutukseen erilaisissa verkostoissa ja toimintaympäristöissä. Samalla kun hän oppii kunnioittamaan muita elämäntapoja ja kulttuureja, hän muodostaa omaa identiteettiään saamansa tiedon ja kokemuksen perusteella.

Vuorovaikutusosaaminen

Lukio-opiskelu-, jatkokoulutus- ja urasuunnitelmia pohjustetaan oppitunneilla ja pienryhmissä. Opiskelija työskentelee rakentavasti muiden kanssa ja pohtii toimintaansa ja sen vaikutuksia. Mahdollisuuksien tai tarpeen mukaan harjoitellaan opiskelua ja ohjaustoimintoja erilaisissa verkkopohjaisissa ympäristöissä. Opiskelija oppii etsimään aktiivisesti tietoa ja pohtimaan arvioiden eri vaihtoehtoja joko itsenäisesti tai yhdessä muiden kanssa.

Opintojaksoon kuuluu vierailuja esim. työpaikoille, toisen ja korkea-asteen oppilaitoksiin ja messuille. Lisäksi eri oppiaineiden tai opinto-ohjauksen tunneilla käy vierailijoita pitämässä esittelytunteja. Opiskelija oppii toimimaan vieraassa ympäristössä ja olemaan kontaktissa uusiin ihmisiin sekä hankkimaan vuorovaikutuksessa tietoa omien suunnitelmien tueksi.

Opiskelija saa tietoa yhteiskunnan toimintaan osallistumisesta ja työelämän toimintatavoista. Hän saa kokemuksia koulutus- ja työelämästä esimerkiksi oppilaitos- ja työpaikkavierailujen ja työelämään tutustumisen muodossa. Harjoitellaan opintojakson teemoihin liittyviä työelämän vuorovaikutustilanteita ja vaadittavien dokumenttien laatimista sähköisillä alustoilla tai perinteisesti.

Opiskelija kehittää yhteiskunnassa tarvittavia taitoja, kuten kieli-, viestintä ja vuorovaikutustaitoja. Tavoitteena on, että opiskelija kykenee aitoon, kunnioittavaan vuorovaikutukseen erilaisissa verkostoissa ja toimintaympäristöissä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa oma-aloitteisesti ohjausta ja neuvontaa. Hänen hyvinvointiosaamisensa kehittyä ja hän ymmärtää, mikä on hänen osuutensa omassa ja lukioyhteisön hyvinvoinnissa, terveydessä ja turvallisuudessa. Hän oppii ratkaisemaan ristiriitoja ja hänellä on keinoja toimia ongelmatilanteissa. Hän tietää, mistä ja miten voi hakea apua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojaksoa ei voi tenttiä kuin erityisestä syystä, sillä useimmat teemat käsitellään luokkamuotoisesti ja pienryhmissä, ja keskeinen opiskelumuoto on ryhmä- ja vertaisoppiminen. Opintojakso sisältää lisäksi ryhmävierailuja sekä työelämään tai korkeakouluopiskeluun tutustumisen jakson ja niihin liittyviä tehtäviä.

Opinto-ohjauksessa arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin, vertaisarviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Jokainen opiskelija asettaa itselleen omat tavoitteensa, joiden toteutumista ohjauksessa seurataan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso suoritetaan yleensä toisena opiskeluvuotena.

Opintojakso sisältää yhteistyötä työelämän ja eri oppilaitosten kanssa, ja yhteistyö toteutetaan esim. vierailuina, osa ja osallistumalla tapahtumiin. Opintojaksoon kuuluu työelämään tutustumisen jakso.

Opintojaksoa ei voi tenttiä, mutta pätevistä syistä osia siitä voidaan sopia itsenäisesti suoritettavaksi.

Lukio-opiskelijaksi, 2 op (OOP3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii tuntemaan oman opiskeluryhmänsä.
- Opiskelija tietää, kenen kanssa voi hoitaa opiskeluun ja opiskeluarkeen sekä hyvinvointiin liittyviä asioitaan.
- Opiskelija tutustuu Sodankylän lukion toimintatapoihin ja käytäntöihin.
- Opiskelija tutustuu lukio-opintojen rakentumiseen ja opintojen etenemistapaan ja alkaa pohtia omaa opintosuunnitelmaansa.
- Opiskelija omaksuu kokeilemalla ja harjoittelemalla lukio-opintojen vaatimia työskentelytapoja ja ymmärtää oman vastuunsa opintojen etenemisestä.
- Opiskelija tutustuu eri oppiaineiden opiskeluteknikoihin sekä niissä käytettäviin oppimisympäristöihin, laitteisiin ja sovelluksiin.
- Opiskelija tietää, mitä opiskeluhuoltopalveluita ja niihin liittyviä toimijoita Sodankylän lukiossa ja Sodankylässä on sekä miten ne saavuttaa.
- Opiskelija tuntee opiskelun tukimahdollisuudet.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- lukio-opiskelun yleiset periaatteet

- lukio-opintojen rakenne ja opintojen suunnittelu
- Sodankylän lukion käytännöt ja järjestyssäännöt
- luki- ja matematiikkatestaus
- eri oppiaineiden opiskelutekniikoita
- lukiossa käytettävät sähköiset oppimisympäristöt ja välineet
- opinto-ohjaus lukiossa
- Sodankylän lukion opiskeluhoitopalvelut
- opiskelun tuki ja erityisopetus Sodankylän lukiossa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opiskelija oppii sekä tietoja että taitoja toimia vastuullisena kansalaisena ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja. Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa.

Ryhmän jäsenenä opiskelija rohkaistuu osallistumaan, ideoimaan, tekemään aloitteita, käynnistämään keskusteluita ja vaikuttamaan. Hän harjaantuu suunnittelemaan toimintaansa ja oppii ennakoivaa ajattelua ja tilannearviointia.

Opiskelija saa tietoa oppimisesta ja sen edistämisestä. Tavoitteena on ohjata häntä omassa opiskelussaan mm. aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön ja vastuullisuuteen. Hän harjoittelee myös pohtimaan valintojen tekemistä ja valintojensa vaikutuksia. Hän oppii tuntemaan itseään sekä mahdollisuuksiaan opiskelijakunnan ja yhteiskunnan jäsenenä.

Opintojakson aikana opiskelija saa tietoa lukion ulkopuolisista opiskelumahdollisuuksista sekä siitä, miten työelämä ja kansainvälisyys ovat sisällytettävissä opintoihin Sodankylän lukiossa. Opintojaksoon voi sisältyä sekä oppituntivierailijoita että vierailuja.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu lukioryhmäänsä, ryhmänohjaajaansa ja muihin opiskelijoiden kanssa ja lukiossa työskenteleviin. Hän oppii tuntemaan lukion toimintatavat, ymmärtämään oppilaitoksen käytäntöjä ja oppii toimimaan niiden mukaan.

Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja taipumuksiaan ja oppii hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa opiskeluihin ja hyvinvointiin liittyvissä asioissa.

Hän oppii tuntemaan itseään opiskelijana, yhteiskunnan jäsenenä ja yksilönä.

Erytisopettajan tekemät lähtötasotestaukset antavat tietoa opintojen suunnittelua varten. Niiden perusteella opiskelijan on mahdollista päästä tarkempiin testeihin ja saada tarvittaessa tukea opintoihinsa.

Vuorovaikutusosaaminen

Ryhmän jäsenenä opiskelija rohkaistuu osallistumaan, ideoimaan, tekemään aloitteita, käynnistämään keskusteluita sekä vaikuttamaan. Hän oppii kohtaamaan epävarmuutta ja hankkimaan yhteistyössä muiden kanssa tietoja ja taitoja epävarmuuden vähentämiseksi.

Opiskelija saa tietää, mistä saa apua ja ohjausta eri tilanteissa, ja osaa aktiivisesti hakea sitä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu siihen, mitä vaihtoehtoja hänellä on lukion aikana ja sen jälkeen. Hän alkaa harjoitella lukion ja jatko-opintojen vaatimia opiskelutapoja.

Opintojaksoon kuuluu harjoituksia, joissa tutustutaan lukio-opiskeluun ja tieteelliseen työskentelyyn esim. harjoittelemalla sähköisiä ohjelmia ja opiskeluympäristöjä sekä esim. lähdeviittausten tekemistä.

Opiskelija kehittää sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksoa ei voi tenttiä. Se arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan, kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien ja tehtävien yhteydessä.

Opintojakson arviointiin osallistuvat kaikki sen opetukseen osallistuneet, mutta lopullisen suoritusmerkinnän antaa sen vastuopettaja. Kurssiin kuuluvan tehtävän antanut opettaja antaa siitä palautteen tai käy opiskelijan kanssa arviointikeskustelun. Suoritusmerkinnän saadakseen opiskelija tekee hänelle annetut tehtävät sekä osallistuu aktiivisesti opetukseen, vierailuihin ja arviointikeskusteluihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukio-opiskelijaksi on ensimmäisen vuoden opiskelijoille syyslukukaudella tarjottava koulukohtainen valinnainen opintojakso.

Opintojakso voi sisältää sen tavoitteisiin ja sisältöihin liittyviä lukion ulkopuolelle tehtäviä vierailuja ja vierailijoita.

Opintojaksoa ei voi tenttiä.

Opi oppimaan, 1 op (OOP4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tuntee itsensä omista opinnoistaan vastuun ottavana opiskelijana.
- Opiskelija ymmärtää motivaation merkityksen opiskeluiden onnistumiselle ja tietää, miten siihen voi vaikuttaa.
- Opiskelija osaa hallita ajankäyttöään.
- Opiskelija tunnistaa keskittymisen haasteet opiskelussa ja miten niihin voi vaikuttaa tai mistä niihin voi hakea apua.
- Opiskelija oppii erilaisia opiskelutekniikoita ja osaa käyttää niitä hyväkseen eri oppiaineissa niiden vaatimalla tavalla.
- Opiskelija kehittää omia tapoja opiskella.
- Opiskelija tietää, mistä hyvinvointi koostuu, ja tietää, minkälaiset asiat vaikuttavat stressin syntyyn ja sekä sen lievittämiseen.
- Opiskelija tunnistaa oppimisen vaikeuksia ja tietää, mistä niihin voi hakea apua.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- motivaation merkitys ja miten sitä voi parantaa
- ajankäytön harjoittaminen
- opiskelijan käsitys itsestään oppijana
- keskittymisen ja sen haasteiden vaikutus oppimiseen
- muistiinpanojen tekeminen oppimisen edistäjänä
- vieraiden kielten tai matematiikan opiskelutekniikoihin tutustuminen
- hyvinvoinnista huolehtiminen ja stressin säätely
- lukemisen ja kirjoittamisen haasteiden vaikutus oppimiseen
- tietoa oppimisvaikeuksista sekä siitä, miten niiden kanssa opiskellaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tuntemaan itseään ihmisenä, opiskelijana ja ryhmän jäsenenä. Hän tunnistaa vahvuuksiaan ja oppii käyttämään niitä ja rakentaa niiden mukaista identiteettiään. Opiskelija oppii huolehtimaan arjen opiskeluista, itsestään ja muista. Hän tietää, mistä voi saada apua opiskeluun liittyvissä asioissa, ja rohkenee hakea sitä. Hän ymmärtää tuen merkityksen omalle hyvinvoinnilleen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää oppimisen taitojaan vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Samalla hän kehittää opiskelussa ja tulevaisuuden työelämässä tarvittavia sosiaalisia taitoja, yhteistyökykyä sekä yhdessä oppimisen taitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija löytää omista lähtökohdistaan tarpeellisen uteliaisuuden ja motivaation oppia. Hän kehittää ohjauksessa ja vuorovaikutuksessa monipuolisia oppimisen taitoja ja oppii yhdistämään asioita uudella tavalla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan työskentelyä kuvaa yrittäjämäinen asenne omaan oppimiseen. Hän tekee työtä itseään ja ryhmää varten ja uudistaa oppimisen tapojaan joustavasti ja tarkoituksenmukaisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä eikä sitä voi tenttiä.

Arviointi perustuu opettajan, opiskelijan ja ryhmän vuorovaikutukseen sekä ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen opintojakson aikana käsiteltävien teemojen yhteydessä. Teemoja käsitellään erilaisin opiskelumenetelmin. Opiskelija asettaa omat tavoitteensa, joiden toteutumista seurataan hänen kanssaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukiossa opiskelijan vastuu omasta oppimisestaan kasvaa. Motivaatio-ongelmat, harjaantumattomuus itsenäiseen opiskeluun ja erilaiset oppimisvaikeudet ovat silti todellinen haaste varsinaisen oppimisen tiellä. Opi oppimaan -opintojakso toimii tukena opiskelutaitojen rakentamisesta sekä lukioaineiden oppimista ja asiasisältöjen sisäistämistä varten.

Opintojakso sijoittuu pääsääntöisesti ensimmäisen opiskeluvuoden alkuun eikä sitä voi tenttiä. Opintojakson sisällöistä poimitaan opiskeltavaksi opiskelijoiden kannalta keskeisiä aiheita.

Aih kokonaisuudet:

Käsitys itsestä oppijana
Motivaatio
Ajankäytön suunnittelu
Keskittyminen
Lukeminen
Kirjoittaminen
Muistiinpanojen tekeminen
Vieraiden kielten opiskelu
Matematiikan opiskelu
Hyvinvointi ja stressin hallinta
Oppimisvaikeudet

Kesätyö, 2 op (OOP5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii työelämässä vaadittavia taitoja.
- Opiskelija lisää tulevaisuuden suunnittelussa hyödyllisiä tietoja.
- Opiskelija oppii itsearviointitaitoja ja osaa kartoittaa ja sanoittaa osaamistaan ja vahvuuksiaan.
- Opiskelija oppii arvioimaan omien opiskelu- ja urasuunnitelmiansa kehittymistä.
- Opiskelija harjaantuu toimimaan ja osallistumaan ympäristössä, jossa käydään työelämään liittyvää keskustelua sekä oppii käyttämään saamaansa tietoa ja kokemusta omaan urasuunnitteluunsa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kokemus työelämästä ja sen vaatimien taitojen harjoittelu
- työelämäkokemuksen pohtiminen suhteessa urasuunnitelmiin
- yhdessä työnantajan ja ohjaajan kanssa omien työelämätaitojen ja vahvuuksien sekä oman osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii tavoitteellisesti työelämässä vaadittavia tietoja ja taitoja. Hän osaa arvioida omaa panostaan työntekijänä ja työyhteisön jäsenenä. Hän on oma-aloitteinen, aktiivinen, ahkera ja osallistuva. Hän huomaa työskentelyn ja osallistumisen merkityksen ja vaikutuksen työssä ja työyhteisössä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kohtaa työelämässä monenlaisia vuorovaikutustilanteita ja harjaantuu huomaamaan oman viestintänsä vaikutuksen vastaanottajassa. Hän oppii toimimaan joustavasti ja rakentavasti viestintätilanteen ja -välineen vaatimalla tavalla.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii huomaamaan työn merkityksen hyvinvoinnille. Samalla hän oppii, miten säännöllinen arki ja elintavat auttavat jaksamaan työelämän eri tilanteissa.

Opiskelija oppii tuntemaan työelämän vahvuuksiaan ja kehittämään erilaista työelämässä vaadittavaa osaamista. Hän oppii sietämään epävarmuutta ja löytämään joustavasti keinoja sen hälventämiseksi sekä vaadittavan tiedon ja taidon lisäämiseksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Suoritus perustuu opiskelijan työelämäkokemukseen esim. kesätyössä. Työkokemuksen pituus on vähintään 30 tuntia. Kurssisuoritukseen vaaditaan lisäksi työelämätehtäväpaketin tekeminen. Tehtävien tavoite on tehdä opiskelijalle näkyväksi hänen omaa osaamistaan ja vahvuuksiaan, työelämätaitoja ja niissä kehittymistä sekä yleisiä työelämän vaatimuksia. Tehtävät harjoittavat itsearviointitaitoja.

Työelämäjakso ja tehtävät käydään läpi arviointikeskustelussa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso suoritetaan arviointia lukuun ottamatta täysin itsenäisesti. Se sijoittuu yleensä opintojen loppuvaiheeseen.

4H yrityskurssi, 1 op (OOP6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Osallistuja osaa tunnistaa omat vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet ja hyödyntää niitä yritysideoissaan
- Osallistuja osaa suunnitella kannattavaa yritystoimintaa
- Osallistuja osaa perustaa 4H-yrityksen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- oman osaamisen ja kiinnostuksen kohteiden tunnistaminen
- palvelu- tai tuoteidea
- liikeidea
- kannattava yritys
- 4H-yrityksen perustaminen
- 4H-yrittäjän paperityöt ja velvollisuudet
- tapaaminen 4H-yhdistyksessä, jossa opiskelija esittelee koulutuksen aikana tekemänsä 4H yritysideoita.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija perehtyy yrittäjyyteen asenteena ja uravaihtoehtona. Hän oppii arvioimaan omaa yrittäjämäistä asennettaan sekä taitojaan yrityksen perustajana ja johtajana. Hän on oma-aloitteinen, aktiivinen, ahkera ja osallistuva. Hän huomaa työskentelyn ja osallistumisen merkityksen ja vaikutuksen työssä ja yhteiskunnassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii tuntemaan erilaisia yrittäjän vuorovaikutustilanteita ja harjaantuu huomaamaan oman viestintänsä vaikutuksen vastaanottajassa. Hän oppii toimimaan joustavasti ja rakentavasti viestintätilanteen ja -välineen vaatimalla tavalla.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii huomaamaan luovuuden ja itsenäisyyden lisäävän omaa hyvinvointia ja pystyvyysskokemuksia. Samalla hän oppii, miten säännöllinen arki ja elintavat auttavat jaksamaan työelämän eri tilanteissa.

Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittämään erilaista työelämässä ja yhteiskunnassa vaadittavaa osaamista. Hän oppii sietämään epävarmuutta ja löytämään joustavasti keinoja sen hälventämiseksi sekä vaadittavan tiedon ja taidon lisäämiseksi.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija on kiinnostunut tietämään ja hankkimaan tietoa monipuolisesti. Sähköisiä ympäristöjä hän oppii käyttämään hyödykseen mm. yritys- ja urasuunnitteluunsa.

Omaa yritysidea kehittäessään opiskelija luo uusia ideoita ja ratkaisuja. Hän tarkastelee asioita useista näkökulmista, kasvattaa päätöksentekotaitojaan sekä joustavuutta erilaisten vaihtoehtojen edessä.

Opiskelija pohtii teknologian käyttöä muun muassa eettisestä, taloudellisesta, hyvinvointi- ja turvallisuusnäkökulmista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Yrityskurssin suoritettuaan opiskelija saa todistuksen, minkä mukaan opintojakso merkitään suoritetuksi (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

4H yrityskoulutuksessa mietitään ideoita, joilla voi ansaita omaa rahaa. Näistä kehitetään oma yritysidea ja kurssin jälkeen on mahdollista perustaa oma 4H-yritys. Kurssin voi suorittaa 4H-yhdistyksessä tai verkossa. Se sisältää opetusta ja itsenäisiä tehtäviä. Yrityskurssista saa opintopisteytetyn todistuksen, joka on samalla todistus opintojakson suorittamisesta.

4H yrityskurssi ja oma yritys, 2 op (OOP7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Osallistuja osaa tunnistaa omat vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet ja hyödyntää niitä yritysideassaan.
- Osallistuja osaa suunnitella kannattavaa yritystoimintaa.
- Osallistuja osaa perustaa 4H-yrityksen.
- Osallistuja perustaa oman yrityksen vähintään kesätyöksi ja huolehtii yrityksen vaatimista tehtävistä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- oman osaamisen ja kiinnostuksen kohteiden tunnistaminen
- palvelu- tai tuoteidea
- liikeidea
- kannattava yritys
- 4H-yrityksen perustaminen
- 4H-yrittäjän paperityöt ja velvollisuudet
- tapaaminen 4H-yhdistyksessä, jossa opiskelija esittelee koulutuksen aikana tekemänsä 4H yritysidean
- oma (kesä)yritys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija perehtyy yrittäjyyteen asenteena ja uravaihtoehtona. Hän oppii arvioimaan ja kehittämään omaa yrittäjämäistä asennettaan sekä taitojaan yrityksen perustajana ja johtajana. Hän on oma-aloitteinen, aktiivinen, ahkera ja osallistuva. Hän huomaa työskentelyn ja osallistumisen merkityksen ja vaikutuksen työssä ja yhteiskunnassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii tuntemaan erilaisia yrittäjän vuorovaikutustilanteita ja harjaantuu huomaamaan oman viestintänsä vaikutuksen vastaanottajassa. Hän oppii toimimaan joustavasti ja rakentavasti viestintätilanteen ja -välineen vaatimalla tavalla.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii huomaamaan luovuuden ja itsenäisyyden lisäävän omaa hyvinvointia ja pystyvyysskokemuksia. Samalla hän oppii, miten säännöllinen arki ja elintavat auttavat jaksamaan työelämän eri tilanteissa.

Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittämään erilaista työelämässä ja yhteiskunnassa vaadittavaa osaamista. Yritystä pitäessään hän oppii pitkäjänteisyyttä ja suunnitelmallisuutta. Samoin hän oppii sietämään epävarmuutta ja löytämään joustavasti keinoja sen hälventämiseksi sekä vaadittavan tiedon ja taidon lisäämiseksi.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija on kiinnostunut tietämään ja hankkimaan tietoa monipuolisesti. Sähköisiä ympäristöjä hän oppii käyttämään hyödykseen mm. yritys- ja urasuunnitteluunsa sekä esim. yrityksen markkinointiin.

Omaa yritysideaa kehittäessään opiskelija luo uusia ideoita ja ratkaisuja. Hän tarkastelee asioita useista näkökulmista ja oppii ottamaan ne huomioon. Hän kasvattaa päätöksentekotaitojaan sekä joustavuutta erilaisten vaihtoehtojen edessä.

Opiskelija pohtii teknologian käyttöä muun muassa eettisestä, taloudellisesta, hyvinvointi- ja turvallisuusnäkökulmista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Yrityskurssin suoritettuaan opiskelija saa todistuksen. Sen lisäksi hän käy (kesä)yrittäjyydestään arviointikeskustelun opinto-ohjaajan kanssa.

Opintojakson vapaa kuvaus

4H yrityskoulutus ja (kesä)yrittäjyys -opintojakso muodostuu 4H yrityskurssista sekä oman yrityksen pitämisestä.

Koulutuksessa mietitään ideoita, joilla voi ansaita omaa rahaa. Kurssin voi suorittaa 4H-yhdistyksessä tai verkossa. Se sisältää opetusta ja itsenäisiä tehtäviä. Yrityskurssista saa opintopisteytetyn todistuksen.

Kurssin aikana kehitetään oma yritysidea ja kurssin jälkeen perustetaan oma 4H-yritys, jota pidetään vähintään kesätyön ajan. Yrittäjyyden aikana hoidetaan kaikki yrityksen pyörittämiseen vaadittavat tehtävät.

7.16. Psykologia (PS)

Oppiaineen tehtävä

Psykologian tehtävä on antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida, ymmärtää ja arvioida ihmisen psyykkistä toimintaa ja siihen vaikuttavia sosiaalisia, kulttuurisia ja biologisia tekijöitä. Opetuksessa perehdytään psykologian tieteenalan kieleen, käsitteisiin ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen sisällöt perustuvat tutkimustietoon, joka tuodaan lähelle opiskelijaa kytkemällä se ihmisen toiminnan ja arjen ilmiöiden ymmärtämiseen. Psykologian moninäkökulmaisuus sekä empiirinen ja reflektiivinen ote kehittävät laajasti opiskelijan ajattelun taitoja. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta sekä vahvistamaan taitoa arvioida ja soveltaa oppimaansa.

Psykologian opetuksessa käytetään monipuolisia ja opiskelijaa aktivoivia menetelmiä sekä hyödynnetään digitaalisuuden ja erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Psykologiassa on luontevaa tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa. Psykologian oppiaineeseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti biologiassa, terveystiedossa, opinto-ohjauksessa, filosofiassa, uskonnossa ja elämänkatsomustiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä psykologian oppiaineen tavoitteiden kanssa.

Hyvinvointiosaamisen näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.

Psykologian opetuksessa käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentamaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.

Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Psykologiassa ihmisen toimintaa tarkastellaan monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä näkökulmasta. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.

Psykologian opiskelu kehittää opiskelijan itsetuntemusta, mikä tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ja muuta **yhteiskunnallista osaamista**. Psykologian opiskelu antaa valmiuksia ymmärtää esimerkiksi pystyvyysuskomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla.

Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja **eettisissä** kysymyksissä. Psykologian sisällöt lisäävät ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien **ympäristöosaamisen** kehittymistä.

Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista. Psykologian opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta ja kehittää siten **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Psykologian opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä ja kysymyksenasetteluja sekä osaa perustella väitteitä psykologian tietojen ja näkökulmien pohjalta
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä
- pystyy arvioimaan psykologisen tutkimuksen mahdollisuuksia, rajoituksia ja eettisiä näkökulmia sekä hallitsee tutkimustiedon soveltamisen ja kriittisen ajattelun taitoja
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojaan oman hyvinvointinsa edistämiseen, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa vahvistamiseen sekä omien opiskelu- ja ajattelutaitojensa kehittämiseen
- osaa hyödyntää ja soveltaa psykologian tietoja laaja-alaisen ilmiöiden jäsentämiseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.

Osaamisen arviointi

Psykologian oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan oppimista sekä antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Arvioinnin avulla opiskelijaa kannustetaan ajattelun taitojen monipuoliseen kehittämiseen. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja psykologian

yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön, ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Opintojaksot

Johdatus filosofiaan ja psykologiaan sekä tieteelliseen ajatteluun, 4 op (OFI1PS1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kehittyvä ihminen, 2 op (OPS2)

Opintojakson moduulit

- Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2), Valinnainen

Tavoitteet

Kehittyvä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta
- osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudelta läpi elämänkulun
- osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa
- osaa antaa esimerkkejä sosialisoinnin ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen
- ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta
- perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä
- osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen
- osaa kuvailla, miten ihmisen kehitystä tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

Kehittyvä ihminen

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana

- perimän merkitys
- kypsyminen ja oppiminen
- herkkyyksikaudet
- plastisuuden merkitys kehityksessä

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet
- temperamentti
- minuus ja minäkäsitys
- tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely
- vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *kieli ja ajattelu*
- *toiminnanohjaus*

Identiteetin muuttuvuus elämänkulun aikana

- *henkilökohtainen identiteetti*
- *sosiaalinen identiteetti*
- *kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti*
- *sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus*

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus

- *erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen*
- *vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitys*

Psykologinen tutkimus

- *kaksos- ja adoptiotutkimus*
- *pitkittäis- ja poikittaistutkimus*
- *esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii opintojakson aikana soveltamaan kehityspsykologista tietoa omaan itseensä. Se lisää opiskelijan itsetuntemusta ja itsensä ymmärtämistä, jotka ovat tärkeitä hyvinvointiosaamisen alueita.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ihmisen kehitystä tarkastellaan monitieteisesti, sillä kehitys on moniulotteista ja siihen vaikuttavat hyvin monenlaiset tekijät. Oman kehityksen tarkastelu kehityspsykologisen tiedon valossa lisää opiskelijan luovaa osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kehityksen universaaliuden ja toisaalta kulttuurisidonnaisuuden ja yksilöllisyyden ymmärtäminen lisää opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista. Opiskelija oppii hahmottamaan, millaiset tekijät ovat ihmisten erilaisuuden ja toisaalta samanlaisuuden taustalla kaikkialla maailmassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa huomioidaan monipuoliset tavat osoittaa osaamistaan. Opiskelijat voivat osallistua opintojakson arvioinnin suunnitteluun. Se ohjaa heitä suunnittelemaan opiskeluaan ja miettimään, minkälaiset asiat kehittävät heidän osaamistaan ja ajattelun taitojaan parhaiten. Opiskelijoita ohjataan myös asettamaan itselleen tavoitteita ja arvioimaan niiden toteutumista.

Arvosanan antamisessa huomioidaan monipuolinen näyttö tiedollisesta osaamisesta ja käsitteiden hallinnasta. Arvioinnissa huomioidaan myös tiedonkäsittelytaidot. Opintojaksolla yksi näyttö on elämäkaaritehtävä, jossa opiskelija analysoi omaa elämäänsä kehityspsykologian teorialiedon avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson voi suorittaa, kun on suorittanut *Toimiva ja oppiva ihminen* -moduulin (PS1) mukaiset opinnot. Opintojakson voi suorittaa tarvittaessa itsenäisesti opiskellen opettajan kanssa sovitulla tavalla. Myös silloin opintojakson suorittaminen perustuu monipuoliseen näyttöön, johon kuuluu yhtenä elämänkaaritehtävä.

Opintojaksossa olisi luontevaa tehdä yhteistyötä kehityspsykologian ammattilaisten kanssa. Tällaisia osajia ovat esim. koulupsykologi tai perheneuvolan psykologi. Heidän kanssaan pyritään tekemään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä esim. vierailujen kautta. Opintojaksossa voidaan hyödyntää myös muita koulun ulkopuolisia tahoja, esim. käyttämällä verkkomateriaaleja.

Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (OPS3)

Opintojakson moduulit

- Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3), Valinnainen

Tavoitteet

Tietoa käsittelevä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen
- osaa selittää, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn
- ymmärtää kielen merkitystä ihmisen toiminnalle
- ymmärtää päätöksenteon kognitiivista perustaa
- tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä
- ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana
- osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotoimintaa
- osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.

Keskeiset sisällöt

Tietoa käsittelevä ihminen

Tiedonkäsittelyn yleisiä periaatteita

- ärsykelähtöinen ja skeemalähtöinen tiedonkäsittely
- tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely

Havaitseminen ja tarkkaavaisuus

- sisäiset mallit ja havaintokehä
- havaitseminen, perustietoa erityisesti näönvaraisesta havaitsemisesta sekä sen hermostollisesta perustasta
- tahaton ja tahdonalainen tarkkaavaisuus
- perustietoa tarkkaavaisuuden hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä tarkkaavaisuushäiriöistä

Muisti

- työmuistin ja säilömuistin toiminta
- muistin rekonstruktivisuus ja unohtaminen

- perustietoa muistin hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä aivoperäisistä muistihäiriöistä

Kieli

- kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä
- perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä

Päätöksenteko

- nopea ja hidas ajattelu
- esimerkkejä kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista

Aivojen rakenne ja hermostollinen toiminta

- hermoston ja aivojen päärakenteet
- hermosolun ja synapsin toiminta
- tiedon kulku hermoverkoissa
- plastisuus
- esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta

Kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmät

- kokeellisen tutkimuksen periaatteet
- esimerkkejä tapaustutkimuksista
- esimerkkejä aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista
- kokeellisen tutkimuksen suunnittelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kognitiiviset toiminnot ovat vuorovaikutuksen perustana. Niiden opiskeleminen auttaa opiskelijaa hahmottamaan toimintoja, jotka ovat vuorovaikutuksen taustalla. Erityisesti kieleen liittyvät sisällöt ovat merkityksellisiä vuorovaikutustaitojen ymmärtämisessä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan tarkemmin kokeellisen tutkimuksen periaatteisiin ja tavoitteena on, että opiskelija osaa suunnitella kokeellisen tutkimuksen. Se lisää opiskelijan luovaa osaamista sekä tieteellisen tutkimuksen periaatteiden ymmärtämistä. Myös kognitiivisten toimintojen käsittely tukee monitieteistä osaamista, koska samoja asioita voidaan tarkastella myös muiden tieteiden näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa huomioidaan monipuoliset tavat osoittaa osaamistaan. Opiskelijat voivat osallistua opintojakson arvioinnin suunnitteluun. Se ohjaa heitä suunnittelemaan opiskeluaan ja miettimään, minkälaiset asiat kehittävät heidän osaamistaan ja ajattelun taitojaan parhaiten. Opiskelijoita ohjataan myös asettamaan itselleen tavoitteita ja arvioimaan niiden toteutumista. Opintojaksolla voidaan hyödyntää itsearviointia ja vertaisarviointia.

Arvosanan antamisessa huomioidaan monipuolinen näyttö tiedollisesta osaamisesta ja käsitteiden hallinnasta. Arvioinnissa huomioidaan myös tiedonkäsittelytaidot.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson voi suorittaa, kun on suorittanut *Toimiva ja oppiva ihminen* -moduulin (PS1) mukaiset opinnot. Opintojakso voi olla opiskelijalle haastava suorittaa itsenäisesti opiskellen, mutta tarvittaessa opiskelija voi sopia itsenäisestä suorittamisesta opettajan kanssa.

Opintojaksossa voidaan tehdä yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa mahdollisuuksien mukaan. Opintojaksolla voidaan hyödyntää esimerkiksi muiden toimijoiden tuottamaa verkkomateriaalia tai voidaan hyödyntää etä- ja lähivierailuja.

Tunteet ja mielenterveys, 2 op (OPS4)

Opintojakson moduulit

- Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4), Valinnainen

Tavoitteet

Tunteet ja mielenterveys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta
- ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä
- osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen
- tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä
- osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia
- osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa
- syventyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.

Keskeiset sisällöt

Tunteet ja mielenterveys

Tunteiden psykologia

- tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus
- perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta
- tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus
- tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä
- tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä

Psyykinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- hallintakeinojen ja defenssien merkitys
- resilienssin merkitys hyvinvoinnille
- nukkumisen ja vuorokausirytmien merkitys psyykkiselle toiminnalle
- keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät
- stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja
- kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen

Mielenterveys

- mielenterveys käsitteenä
- yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyypillisistä oireista

- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävistä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista*
- *esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta*

Psykologinen tutkimus

- *ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus*
- *esimerkkejä fysiologisia mittausmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Psyykinen hyvinvointi on opintojakson keskeinen osa. Tunnetaidot ovat merkittävä osa hyvinvointiosaamista. Hyvinvointiosaamista tukevat myös esimerkiksi ymmärrys resilienssistä sekä kriisien ja niistä selviytymisen käsittely. Lukiolaisten hyvinvointia heikentää erityisesti stressi. Opintojaksolla sen käsittely voi auttaa opiskelijoita selviytymään paremmin stressistään. Riittävästä unesta huolehtiminen lisää ihmisen hyvinvointia. Opiskelija saa syvempää tietoa unen ja nukkumisen merkityksestä hyvinvoinnille. Kaikkineen opintojakso siis voi lisätä opiskelijan hyvinvointiosaamista merkittävästi.

Vuorovaikutusosaaminen

Tunnetaidot ovat keskeinen osa myös vuorovaikutustaitoja. Tunteiden säätelyn ymmärtäminen ja ylipäättään tunteiden merkityksen ymmärtäminen sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä kehittävät opiskelijan vuorovaikutustaitoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Mielenterveys on yhteiskunnallisesti merkittävä teema. Opiskelija oppii arvioimaan mielenterveyteen liittyviä asioita myös yhteiskunnallisesta näkökulmasta. Resilienssin tarkastelun avulla opiskelijaa voidaan rohkaista ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumista, joita esim. aktiiviseen kansalaisuuteen usein liittyy. Tällä tavoin opiskelijaa voidaan tukea toimimaan aktiivisesti yhteiskunnassa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Sekä tunteisiin että mielenterveyteen liittyy paljon kulttuurisidonnaisia tekijöitä, joiden ymmärtäminen auttaa opiskelijaa kehittämään kulttuuriosaamistaan. Toisaalta näihin ilmiöihin liittyy myös yleisesti ihmisyyteen liittyviä asioita, joiden avulla opiskelija huomaa ihmisten samanlaisuuden, mikä lisää suvaitsevaisuutta ja ihmisten ymmärtämistä tasa-arvoisina.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ajankohtaiseen mielenterveyshäiriöihin liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun liittyy myös monia eettisiä näkökohtia, joita pohtimalla voidaan vahvistaa opiskelijan eettistä osaamista. Eettisen toiminnan taustalla vaikuttavat usein myös tunteet. Tunteisiin ja niiden säätelyyn perehtyminen kehittää myös opiskelijan eettistä osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa huomioidaan monipuoliset tavat osoittaa osaamistaan. Opiskelijat voivat osallistua opintojakson arvioinnin suunnitteluun. Se ohjaa heitä suunnittelemaan opiskeluaan ja miettimään, minkälaiset asiat kehittävät heidän osaamistaan ja ajattelun taitojaan parhaiten. Opiskelijoita ohjataan myös asettamaan itselleen tavoitteita ja arvioimaan niiden toteutumista. Formatiivinen arviointi opintojakson aikana auttaa opiskelijaa seuraamaan omien tavoitteidensa toteutumista.

Arvosanan antamisessa huomioidaan monipuolinen näyttö tiedollisesta osaamisesta ja käsitteiden hallinnasta. Arvioinnissa huomioidaan myös tiedonkäsittelytaidot.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson voi suorittaa, kun on suorittanut *Toimiva ja oppiva ihminen* -moduulin (PS1) mukaiset opinnot. Opintojakson voi suorittaa tarvittaessa itsenäisesti opiskellen opettajan kanssa sovitulla tavalla. Itsenäisesti suoritettaessakin opiskelija antaa monipuolisia näyttöjä osaamisestaan.

Opintojaksossa voidaan tehdä yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa mahdollisuuksien mukaan. Opintojaksolla voidaan hyödyntää muiden tahojen tuottamaa verkkomateriaalia tai etä- tai lähivierailuja. Opintojaksolla voidaan hyödyntää mielenterveyden ammattilaisten osaamista esimerkiksi vierailijoiden kautta.

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (OPS5)

Opintojakson moduulit

- Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5), Valinnainen

Tavoitteet

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvailla yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa
- osaa tarkastella persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa
- osaa kuvailla yksilöllisiä eroja älykkyudessa ja luovuudessa
- osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan
- ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta
- osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen
- osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.

Keskeiset sisällöt

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Perimän, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön merkitys persoonallisuuden kehittymiseen

- persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus
- perustietoa käyttäytymisgenetiikasta

Persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista

- temperamentti
- piirreteoreettinen näkökulma
- motivaatio
- yksilölliset tulkinta- ja toimintatyylit
- identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu

Älykkyys ja luovuus osana ihmisen toimintaa

- älykkyyden määritelmiä
- älykkyyden mittaaminen ja siihen liittyvät haasteet
- perimän ja ympäristön vuorovaikutus älykkyydessä
- luovuuden määritelmiä ja luovuuteen liittyviä tekijöitä

Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan

- tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa: stereotyyppien, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen
- esimerkkejä sosiaalisuuden hermostollisesta perustasta
- ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet
- tilannetekijöiden vaikutus yksilöön ja ryhmään
- kulttuurien eri ulottuvuuksia
- esimerkkejä kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen
- esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestävästä tulevaisuuden rakentamisesta

Psykologinen tutkimus

- yksilöllisten erojen tutkiminen
- persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät
- reliabiliteetti ja validiteetti
- esimerkkejä kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista
- esimerkkejä sosiaalipsykologian tutkimuksista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Persoonallisuuden tarkastelu vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja sitä kautta hänen hyvinvointiosaamistaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla käsitellään kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutusta ihmisen toimintaan. Opiskelija oppii hahmottamaan, miten esim. stereotyyppit, attribuutiot, asenteet ja ennakkoluulot muodostuvat ja miten ne vaikuttavat ihmisten keskinäisiin suhteisiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla käsitellään ihmisten välisiä (persoonallisuus)eroja ja niihin vaikuttavia tekijöitä, mikä auttaa opiskelijaa toimimaan paremmin erilaisten ihmisten kanssa. Toisaalta myös sosiaalinen psykologinen tieto auttaa opiskelijaa toimimaan paremmin erilaisten ihmisten kanssa ja ymmärtämään paremmin ihmisen toimintaa erilaisissa ryhmissä. Yhteiskunnassa pitää pystyä toimimaan erilaisten ihmisten kanssa sekä erilaissa ryhmissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa huomioidaan monipuoliset tavat osoittaa osaamistaan. Opiskelijat voivat osallistua opintojakson arvioinnin suunnitteluun. Se ohjaa heitä suunnittelemaan opiskeluaan ja miettimään, minkälaiset asiat kehittävät heidän osaamistaan ja ajattelun taitojaan parhaiten. Opiskelijoita ohjataan myös asettamaan itselleen tavoitteita ja arvioimaan niiden toteutumista.

Arvosanan antamisessa huomioidaan monipuolinen näyttö tiedollisesta osaamisesta ja käsitteiden hallinnasta. Arvioinnissa huomioidaan myös tiedonkäsittelytaidot.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson voi suorittaa, kun on suorittanut *Toimiva ja oppiva ihminen* -moduulin (PS1) mukaiset opinnot. Opintojakson voi suorittaa tarvittaessa itsenäisesti opiskellen opettajan kanssa sovitulla tavalla.

Opintojaksossa voidaan tehdä yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa mahdollisuuksien mukaan.

Sosiaalipsykologia, 2 op (OPS6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa toimivan kokonaisnäkömyksen sosiaalipsykologisesta tavasta hahmottaa ja tutkia sosiaalisia ilmiöitä.
- Opiskelija omaksuu sosiaalipsykologian keskeiset käsitteet ja sosiaalipsykologisia selitysmalleja eri ilmiöille.
- Opiskelija osaa soveltaa sosiaalipsykologista tietoa niin yksilö- kuin yhteisötasolla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- sosiaalipsykologian määrittely
- sosiaalipsykologian tutkimusmenetelmät
- sosiaalinen vaikuttaminen ja socialisaatio
- yksilön tavat jäsentää sosiaalista maailmaansa
- ihmissuhteiden perusmuodot
- yksilön toiminta yhteisöissä ja ryhmissä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutus on sosiaalipsykologian perusaiheita, joten vuorovaikutusosaaminen on opintojakson ydintä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Sosiaalipsykologiassa tutustutaan sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vaikutukseen ihmisen toiminnassa. Opiskelija oppii arvioimaan, miten ihmiset eri kulttuureissa toimivat. Hän oppii myös arvioimaan sosiaalista havainnoimista ja siihen vaikuttavia seikkoja, kuten stereotyyppioita ja ennakkoluuloja, sekä huomioimaan niiden merkityksen eri kulttuureista tulevien ihmisten keskinäisessä vuorovaikutuksessa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ihmisten sosiaaliseen toimintaan liittyy vahvasti eettisyys. Sosiaalipsykologian ymmärryksen lisääntyminen vahvistaa myös opiskelijan eettistä osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ihmiset toimivat yhteiskunnassa erilaisissa ryhmissä. Ryhmien toiminnan ymmärtäminen vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista. Hän osaa paremmin toimia yhteiskunnan erilaisissa ryhmissä ja tietää, miten voi vaikuttaa niiden toimintaan. Sosiaalipsykologinen tieto auttaa opiskelijaa muutenkin toimimaan yhteiskunnassa yhdessä toisten ihmisten kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4 - 10. Opintojakson arvioinnissa huomioidaan monipuoliset tavat osoittaa osaamistaan. Opiskelijat voivat osallistua opintojakson arvioinnin suunnitteluun. Se ohjaa heitä suunnittelemaan opiskeluaan ja miettimään, minkälaiset asiat kehittävät heidän osaamistaan ja ajattelun taitojaan parhaiten. Opiskelijoita ohjataan myös asettamaan itselleen tavoitteita ja arvioimaan niiden toteutumista. Siihen voidaan käyttää erilaisia itsearvioinnin keinoja.

Arvosanan antamisessa huomioidaan monipuolinen näyttö tiedollisesta osaamisesta ja käsitteiden hallinnasta. Arvioinnissa huomioidaan myös tiedonkäsittelytaidot. Arviointiin liittyviä näyttöjä voidaan toteuttaa myös ryhmätyöskentelynä.

Opintojaksolla pyritään käyttämään runsaasti sosiaalisen oppimisen keinoja, jotta opiskelijat voivat käytännössä havainnoida ja kokeilla opintojakson sisältöihin liittyviä asioita. Voidaan hyödyntää myös vertaisarviointia, jolloin opiskelija saa muilta palautetta oman toimintansa vaikutuksesta muihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson voi suorittaa, kun on suorittanut *Toimiva ja oppiva ihminen* -moduulin (PS1) mukaiset opinnot. Opintojakson voi suorittaa tarvittaessa itsenäisesti opiskellen opettajan kanssa sovittulla tavalla.

Opintojaksossa voidaan tehdä yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa mahdollisuuksien mukaan.

Motivaatio ja oppiminen, 2 op (OPS7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää ihmisen toimintaan vaikuttavan sekä tietoisia että tiedostamattomia motiiveja.
- Opiskelija tutustuu motivaation perusteorioihin ja peruskäsitteisiin.
- Opiskelija osaa selittää omaa toimintaansa motiiveista käsin ja kehittää omaa motivaatiotaan.
- Opiskelija ymmärtää oppimisen periaatteet syvällisemmin.
- Opiskelija osaa säädellä omaa oppimistaan ja kehittää metakognitiivisia taitojaan.
- Opiskelija osaa lukea tieteellistä tekstiä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- eritasoiset motiivit sekä motivaation kehittäminen ja ylläpitäminen
- motivaation perusteoria ja tutkimus
- motivaation yhteydet sosiaalisiin ja kulttuurisiin tekijöihin sekä motivaation biopsykologinen perusta

- motivaation ja oppimisen välinen yhteys
- oppimisen muodot, kuten tiedotamattoman oppimisen muodot, konstruktivinen oppiminen ja sosiokonstruktivinen oppiminen
- oppimisen hermostollinen perusta
- metakognitio ja itseohjautuminen
- teorioihin ja tutkimuksiin tutustuminen lukemalla tieteellistä tekstiä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijalle annetaan mahdollisuuksia kehittää omia opiskelumenetelmiään sekä motivaatiotaan ja sitä kautta vahvistaa omaa itsetuntemustaan ja itseohjautuvuuttaan. Asioiden tekeminen sisäisesti motivoituneena tuottaa hyvinvointia. Opintojakson tavoitteena on antaa opiskelijoille työkaluja, joiden avulla voi kehittää omaa motivaatiotaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Motivaatiolla on suuri merkitys itsensä kehittämässä ja oman elämän suunnittelussa. Motivaation ja opiskelutaitojen kehittäminen tukee opiskelijan työelämävalmiuksia ja muuta yhteiskunnallista osaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla käytetään tieteellisiä tekstejä lähdemateriaalina. Opiskelija harjaantuu siinä tieteellisen tekstin lukemiseen. Samalla hän tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä oman elämänhallinnan ja opiskelun kannalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla (4 - 10). Opintojakson arvosana ei vaikuta suoraan psykologian päättöarvosanaan, mutta se voidaan huomioida päättöarvosanaa nostavana tekijänä. Opintojaksolla pyritään käyttämään opiskelijaa aktivoivia menetelmiä ja harjoittelemaan erilaisia opiskelumenetelmiä ja kehittämään jokaisen omaa motivaatiota. Arvioinnissa käytetään hyväksi opiskelijan itsearviointia, joka kehittää hänen metakognitiivisia taitojaan ja itseohjautuvuuttaan. Arvosanan määräytymisessä huomioidaan monipuoliset tavat osoittaa osaamistaan ja tiedonkäsitteilyn taitojaan. Opiskelijat voidaan osallistaa opintojakson arvioinnin suunnitteluun. Se ohjaa heitä suunnittelemaan omaa opiskeluaan ja asettamaan itselleen tavoitteita sekä seuraamaan niiden toteutumista. Tavoitteiden asettaminen on pohja motivaatiolle.

Opintojaksolla voidaan käyttää myös vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson suorittaminen edellyttää PS1 -moduulin mukaisten opintojen suorittamista. Opintojakson suorittaminen itsenäisesti ei ole mahdollista. Kesken jääneen opintojakson suorittamisesta itsenäisesti voidaan neuvotella opettajan ja opiskelijan kesken. He arvioivat yhdessä, onko opiskelijalla valmiuksia suorittaa opintojakso itsenäisesti loppuun.

Opintojaksolla tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojaksolla voidaan käyttää esimerkiksi muiden tahojen tuottamaa materiaalia tai hyödyntää vierailuja.

Psykologian kertaus, 2 op (OPS8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tuntee ylioppilaskokeen tehtävätyypit ja osaa vastata niihin oikealla tavalla.
- Opiskelija hallitsee psykologian keskeiset käsitteet ja teoriat.
- Opiskelija osaa pohtia erilaisia ilmiöitä psykologian näkökulmasta.
- Opiskelija osaa käyttää sujuvasti Abitti-järjestelmää.
- Opiskelija vahvistaa minäpystyvyyttään psykologian osaajana.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- psykologian keskeiset käsitteet ja teoriat
- esseen kirjoittamisen harjoittelu
- Abitti-järjestelmän harjoittelu
- erilaisten tehtävätyyppien harjoittelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla luodaan laajaa kuvaa psykologiasta ja opiskelijan näkemys psykologisten ilmiöiden merkityksestä yhteiskunnassa syvenee. Toisaalta myös hänen ymmärryksensä yhteiskunnan vaikutuksesta psyykkisiin ilmiöihin syvenee. Hänen kykynsä pyrkiä vaikuttamaan yhteiskunnassa esim. psyykkiseen terveyteen liittyviin asioihin paranee.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla opiskelija oppii yhdistelemään eri oppiaineissa oppimaansa ja katsomaan psykologisia ilmiöitä entistä enemmän monitieteisestä näkökulmasta. Hän harjoittelee luovaa osaamistaan yhdistelmällä tietojaan ja harjoittelemalla erilaisia tiedonkäsittelyn taitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojaksolla korostuu formatiivinen arviointi, jonka tavoitteena on kehittää opiskelijan tiedonkäsittelyn taitoja, psykologian laaja-alaista ymmärrystä sekä hänen minäpystyvyyttään. Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää opiskelijalta aktiivista työskentelyä opintojakson aikana ja opintojaksolla tehtyjen tehtävien tunnollista tekemistä. Opintojaksoon voi liittyä preliminäärikoe, johon opiskelijan tulee osallistua suoritusmerkinnän saadakseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu ylioppilaskirjoituksissa psykologiaa kirjoittaville opiskelijoille. Opintojaksoa ei voi suorittaa kokonaan itsenäisesti. Osa opintojaksosta voidaan kuitenkin edellyttää suoritettavaksi itsenäisesti, mikäli opetusta pystytään järjestämään vain yhden opintopisteen verran. Silloin opiskelija suorittaa opettajan ohjeiden mukaisesti yhden opintopisteen verran opintoja itsenäisesti.

Psykologinen tutkimus, 2 op (OPS9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää psykologian tutkimusongelmien asettelua, tutkimuksen kulun, tutkimusotteet ja tiedonhankintamenetelmät.
- Opiskelija osaa tulkita ja arvioida tutkimustuloksia.
- Opiskelija ymmärtää tutkimukseen liittyvät rajoitukset ja ongelmat.
- Opiskelija ymmärtää tutkimukseen liittyviä eettisiä ongelmia.
- Opiskelija osaa käytännössä toteuttaa pienimuotoisen psykologisen tutkimuksen suunnittelusta raportointiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- psykologinen tutkimus: ilmiöiden selittäminen tutkimustiedolla, psykologinen kysymyksenasettelu
- tutkimusotteet, tiedonhankintamenetelmät, esimerkkejä tutkimuksista psykologian eri osa-alueilta
- tutkimuksen etiikka sovellettuna erityisesti psykologiseen tutkimukseen
- pienimuotoisen psykologisen tutkimuksen toteuttaminen ja raportointi
- toisen tutkimuksen vertaisarviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla perehdytään tutkimuksen tekemiseen, jossa on paljon yhteisiä piirteitä eri tieteenaloilla. Opiskelija tiedostaa, että tässä opintojaksossa oppimaansa hän voi hyödyntää myös muilla tieteenaloilla. Opiskelija myös toteuttaa pienimuotoisen tutkimuksen, joka vahvistaa hänen luovaa osaamistaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tutkimuksen tekemisessä pitää aina huomioida myös eettiset näkökulmat. Tutkimusetiikkaan perehtyminen ja sen pohtiminen omassa tutkimuksessa vahvistavat opiskelijan eettistä osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojakson suorittaminen edellyttää hyväksytyt tutkimuksen tekemistä ja raportointia sekä toisen opiskelijan tutkimuksen vertaisarviointia. Kurssin arvioinnissa painottuvat itsearviointi ja vertaisarviointi. Opiskelija saa koko opintojakson ajan opettajalta palautetta, joka ohjaa häntä tutkimuksen tekemisessä oikeaan suuntaan ja tukee hänen oppimistaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojaksolla voidaan tehdä yhteistyötä esim. yliopistojen kanssa. Opintojaksolla voidaan hyödyntää esim. yliopistojen tarjontaa tutkimuksen opetuksessa tai yliopistoissa tehtyjä tutkimuksia.

7.17. Terveystieto (TE)

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteinen oppiaine, jonka tehtävänä on opiskelijan terveysosaamisen kehittäminen. Terveysosaaminen ilmenee asiatietojen ja käsitteiden hallintana, terveyteen liittyvinä taitoina, kykyinä itsenäiseen kriittiseen ajatteluun, itsetuntemuksen syventymisenä sekä eettisenä vastuullisuutena. Se mahdollistaa terveyden laaja-alaisuuden hahmottamisen sekä antaa valmiuksia tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat opiskelijan oman ja muiden ihmisten terveyden sekä ympäristön terveellisyyden arvostamisen, edistämisen ja ylläpitämisen. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toimintakykyinä. Oppiaineen arvopohja rakentuu elämän kunnioittamisen, ihmisoikeuksien mukaisen arvokkaan elämän, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, vastuullisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden perustalle.

Opetuksessa haastetaan tarkastelemaan terveyttä, turvallisuutta, terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä sekä näihin liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalin maailman näkökulmasta. Olennaista on ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyttä voimavarana, jonka pohjalta monet muut arkielämän toiminnot rakentuvat. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan valmiuksia yksilölliseen ja yhteisölliseen tiedon hankintaan, rakentamiseen ja käyttämiseen sekä taitoa arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää. Oppiaineen tehtävänä on myös kehittää opiskelijan valmiuksia omien terveyteen liittyvien valintojen ja tottumusten taustalla vaikuttavien tekijöiden analysointiin ja seurausten arviointiin sekä itselle sopivien oppimisen tapojen tunnistamiseen. Opetuksessa kehitetään opiskelijan kykyä tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä. Lisäksi terveyden osalta edistetään valmiuksia tarkoituksenmukaisten ja perusteltujen valintojen tekemiseen sekä omien voimavarojen ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen toteutuu terveystiedon opetuksessa monipuolisesti ja auttaa siten osaltaan opiskelijaa kehittymään tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi.

*Terveystiedon opetus tuottaa **hyvinvointiosaamista** kehittämällä ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä sekä lisäämällä valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Terveystiedossa kehitetään opiskelijan itsetuntemusta, mikä auttaa tunnistamaan omia vahvuuksia ja rakentamaan identiteettiä.*

***Vuorovaikutusosaaminen** kehittyy terveystiedossa sekä oppiaineen sisältöjen että käytettävien opetusmenetelmien avulla. Opetuksessa käsitellään mielen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Yhteisöllinen tiedonrakentaminen edistää sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön.*

*Eri tieteenaloihin perustuvana oppiaineena terveystiedolle on luontevaa kehittää **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Terveystiedossa opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselle uutta tietoa. Oppiaine sisältää tavoitteita, jotka ohjaavat tiedon soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan. Terveystiedon tavoitteet tukevat myös oppimisen säätelyä ohjaamalla opiskelijaa löytämään itselle sopivia oppimisen tapoja ja pohtimaan oppiaineen aihepiirien merkitystä itselle.*

Oppiaineen tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestäväen tulevaisuuden hahmottamiseen ja kehittävät siten **yhteiskunnallista osaamista**.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen näkyy terveystiedon opetuksessa erilaisten ympäristöjen terveysvaikutuksiin liittyvien omien kulutustottumusten analysointina ja seurausten arviointina sekä eettisten kysymysten ratkomisena.

Terveystiedossa etsitään selityksiä erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden syntymiselle ja arvioidaan niiden merkitystä. Lisäksi tarkastellaan globaaleja terveyskysymyksiä ja niihin vaikuttamista. Tällaisten aihepiirien käsittely vahvistaa osaltaan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- pystyy luomaan kokonaiskuvaa terveydestä ja sen yksilöllisistä, yhteisöllisistä, yhteiskunnallisista ja globaaleista edellytyksistä, pystyy tekemään perusteltuja ehdotuksia siitä, miten omaa, muiden ihmisten sekä ympäristön terveyttä ja turvallisuutta voidaan ylläpitää tai edistää, sekä osaa käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti
- osaa hakea tietoa eri lähteistä, soveltaa ja analysoida terveyteen liittyvää tietoa sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä, ymmärtää tieteellisen tiedon ja arkitiedon eron terveyden ja sairauksien riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä sekä osaa perustella näkemyksiään tutkimustiedon avulla
- osaa analysoida ja arvioida omien tarpeiden, käsitysten, kokemusten, asenteiden ja arvojen ohjaavaa vaikutusta terveyteen liittyvissä valinnoissa sekä omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia terveyteen ja ympäristöön
- osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä kestäväen kehityksen edellytyksiä ja vaikutuksia terveyteen
- osaa valita itselle sopivia ja tilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia oppimisen tapoja sekä osaa asettaa tavoitteita omalle oppimiselleen ja pystyy arvioimaan niiden saavuttamista realistisesti.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista sekä antaa opiskelijalle tietoa hänen edistymisestään ja oppimistuloksistaan. Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, ja se koostuu monipuolisesta oppimisprosessin aikaisesta ja osaamisen summatiivisesta arvioinnista sisältäen myös itse- ja vertaisarviointia. Kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Arviointi kohdistuu oppimäärän asiatietojen hallintaan ja käsitteiden täsmälliseen käyttöön, opiskelijan tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä rakentaa sille perusteluja. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kyky asettaa oppimistavoitteita ja arvioida niiden saavuttamista. Arviointi ei saa kohdistua opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin sinänsä, vaan arviointi keskittyy opiskelijan valmiuksiin analysoida, arvioida sekä perustella näkemyksiään ja erilaisia terveystottumuksia.

Opintojaksot

Terveys voimavarana, 2 op (OTE1)

Opintojakson moduulit

- Terveys voimavarana, 2 op (TE1), Pakollinen

Tavoitteet

Terveys voimavarana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen*
- *osaa selittää erilaisten terveystieteiden ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä*
- *tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.*

Keskeiset sisällöt

Terveys voimavarana

Terveyden kokonaisvaltaisuus

- *terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit*
- *terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalis-kognitiivinen teoria, terveysuskomusmalli, muutosvaihemalli*
- *terveystieteiden ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyden sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot*

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

- *terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta*
- *seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet*
- *mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät, stressi ja kriisit mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä, keinoja kuormituksen hallintaan*
- *opiskeluhyvinvointi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson keskeisinä tavoitteina ja sisältöinä on tunnistaa fyysiseen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä oppia vaikuttamaan niiden kautta omaan ja lähiympäristön hyvinvointiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii opintojakson aikana hahmottamaan niitä yhteiskunnallisia mekanismeja, jotka vaikuttavat ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin. Näiden mekanismien hahmottaminen aktivoi opiskelijaa myös vaikuttamaan niihin aktiivisesti.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Terveystieto on monitieteiseen perustaan pohjautuva oppiaine. Opiskelijalle syntyy tästä selkeä kuva jo ensimmäisessä opintojaksossa. Näin hänen monitieteinen osaamisensa ja ymmärryksensä kehittyvät. Monet terveystiedon aiheet vaativat myös omaa luovaa ajattelun käyttöä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, joista keskustellaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa. Arviointimenetelmät kehittävät opiskelijan ajattelun taitoja, luovaa ajattelua sekä vuorovaikutustaitoja. Opintojaksossa työskennellään myös ryhmissä ja siinä voidaan hyödyntää vertaisarviointia. Opiskelijan itsearviointitaitojen kehittyminen terveyteen liittyvissä asioissa on tärkeää terveysosaamista, joten sitä harjoitellaan opintojaksolla. Itsearviointi on merkittävä osa formatiivista arviointia. Summatiivisessa arvioinnissa huomioidaan erityisesti opiskelijan tiedollinen osaaminen sekä tiedonkäsittelytaidot, joita opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa opintojakson aikana erilaisilla tehtävillä. Opintojaksossa voidaan pitää myös kokeita ja testejä, mutta arviointi voidaan perustaa myös muunlaisiin tapoihin osoittaa osaamista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä vuonna. Opintojakson voi suorittaa tarvittaessa itsenäisesti opettajan kanssa sovittavalla tavalla. Myös itsenäisessä suorituksessa opiskelijan pitää osoittaa terveysosaamistaan monipuolisesti.

Terveystiedossa on luontevaa tehdä yhteistyötä erilaisten terveydenhuollon toimijoiden ja terveysosaamisen asiantuntijoiden kanssa. Tällaista yhteistyötä pyritään tekemään, se voi olla erilaisten toimijoiden valmiiden materiaalien hyödyntämistä, vierailuja tai vierailijoita.

Terveys ja ympäristö, 2 op (OTE2)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja ympäristö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää tutkimustiedon hankkimisen periaatteista ja tutkimusprosessin vaiheista sekä osaa soveltaa näitä tietoja ja kuvata perustellen, miten terveyteen, terveystietämiseen ja toimintakykyyn liittyvistä aiheista voidaan saada luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa*
- *osaa hakea tietoa ja pystyy vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta*
- *osaa kuvata terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja sekä analysoida terveysviestinnän merkitystä ihmisten terveystietämiseen ja terveydelle*
- *osaa esitellä ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle sekä arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle*

- osaa eritellä riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida riippuvuuksiin liittyviä terveys- ja muita haittoja.

Keskeiset sisällöt

Terveys ja ympäristö

Terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta

- tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi
- terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja, terveysviestinnän merkityksen ja luotettavuuden arviointi

Ympäristön terveellisyys ja turvallisuus

- rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen
- kestävä kehitys ja terveys
- ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy
- työhyvinvointi

Mielihyvä ja riippuvuus

- riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit
- keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Yksi opintojakson keskeinen osa on ympäristön terveellisyys monipuolisesti käsiteltynä. Opintojakso auttaa opiskelijaa hahmottamaan erilaisia ympäristöjä: fyysinen ympäristö, rakennettu ympäristö, luonnonympäristö, psykososiaalinen ympäristö ja mediaympäristö. Laajemman ympäristökäsitteen sisäistäminen lisää opiskelijan ympäristöosaamista huomattavasti. Opintojaksolla tutustutaan myös YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030:n tavoitteisiin sekä siihen, miten ne vaikuttavat terveyteen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson keskeisiä sisältöjä ovat perehtyminen tutkimustiedon hankintaan ja tutkimusprosessin vaiheisiin, jotka ovat tärkeä osa tieteellistä työskentelyä kaikilla tieteenaloilla. Opiskelija syventää näin osaamistaan, joka yhdistää kaikkia tieteenaloja. Hän oppii myös yhdistämään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja arvioimaan tietoa kriittisesti. Harjoittelemalla tieteellisen tutkimuksen tekemistä, opiskelija harjoittelee myös omaa luovaa osaamistaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii opintojaksossa arvioimaan tietoa ja tutustuu terveysviestinnän eri muotoihin. Lisäksi opintojaksossa työskennellään vuorovaikutteisesti. Nämä harjoittavat ja kehittävät opiskelijan omaan vuorovaikutusosaamista ja vaikuttavat siihen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla hyödynnetään monipuolisia menetelmiä osaamisen osoittamiseksi. Opintojaksossa suunnitellaan ja mahdollisesti myös toteutetaan pienimuotoinen terveyteen liittyvä tutkimus. Opiskelija kehittää monitieteistä ja luovaa osaamistaan sekä vuorovaikutusosaamistaan suunnitellessaan tieteellistä tutkimusta. Opettajan prosessin aikana antama palaute ohjaa opiskelijan työskentelyä ja oppimista. Tutkimustehtävä on osa opintojakson summatiivista arviointia. Sen lisäksi opiskelija osoittaa osaamistaan jakson aikana monipuolisilla tavoilla. Opintojakson alussa opiskelijoiden kanssa keskustellaan erilaisten suoritusten merkityksestä arvioinnissa.

Opintojaksolla opiskelijaa ohjataan asettamaan itselleen tavoitteita ja myös arvioimaan niiden toteutumista. Itsearviointia voidaan hyödyntää myös laajemmin osana arviointia. Opintojaksolla voidaan hyödyntää myös vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

On suositeltavaa, että ennen opintojakson suorittamista opiskelija on suorittanut TE1 - moduulin *Terveys voimavarana* mukaiset opinnot. Opintojakson itsenäinen suorittaminen voi olla opiskelijalle haastavaa, joten sitä on harkittava tarkasti. Jos itsenäinen suorittaminen on välttämätöntä, suorittamisen tavoista sovitaan opettajan kanssa. Myös itsenäisessä suorituksessa opiskelijan tulee osoittaa osaamistaan monipuolisilla tavoilla.

Opintojaksolla olisi luontevaa tehdä yhteistyötä esimerkiksi korkeakoulujen tai muiden terveystieteellistä tutkimusta tekevien laitosten kanssa. Myös media ja siihen liittyvä tutkimus olisivat luontevia yhteistyötahoja. Opintojakson aiheisiin liittyy monia järjestöjä ja tahoja, joilla on niistä paljon asiantuntijuutta. Yhteistyötä pyritään tekemään opintojakson aikana jossakin muodossa. Opintojaksolla voidaan hyödyntää esim. eri tahojen tuottamaa materiaalia, verkkoluentoja, vierailuita tai vierailijoita.

Terveys ja yhteiskunta, 2 op (OTE3)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, sosiaali- ja terveyspolitiikan ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen
- pystyy erittelemään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautien riskitekijöitä, esittämään perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioimaan sairauksien ja tautien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä elintapojen vaikutuksia tarttumattomien ja tartuntatautien näkökulmasta
- osaa esitellä perustellen, mihin sosiaali- tai terveyspalveluihin yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti palvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä arvioida sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle
- osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuvata ja arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä analysoida terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä.

Keskeiset sisällöt

Terveys ja yhteiskunta

Terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina

- *terveyskäsityksiä ja sairauksien selitysmalleja*
- *keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä*
- *tulevaisuuden terveystaasteita ja mahdollisuuksia*

Sairaudet ja hoito

- *epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit*
- *sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen*
- *itsehoito ja omahoito*

Eettiset kysymykset

- *eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit*
- *keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geeniteknologia, eutanasia*
- *terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi*
- *terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla kehitetään opiskelijoiden eettistä osaamista erityisesti terveyteen ja sairauksiin liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijat oppivat hahmottamaan, miten tällaisia eettisiä kysymyksiä analysoidaan ja mitkä kaikki näkökulmat vaikuttavat pohdintaan. Opiskelija harjoittelee eettistä analysoimista useiden soveltavan etiikan ongelmien kautta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla käsitellään useita yhteiskunnallisia näkökulmia terveyteen, jolloin opiskelijalla on mahdollisuus syventää yhteiskunnallista ymmärrystään. Hän myös oppii hyödyntämään yhteiskunnan palveluita tarkoituksenmukaisesti ja hän tunnistaa omia oikeuksiaan. Oppimalla vaatimaan oikeuksiensa toteutumista, hän myös auttaa kehittämään yhteiskunnan palveluita ja toimintaa parempaan suuntaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu terveyteen vaikuttaviin tekijöihin eri aikakausina, eri kulttuureissa ja eri puolilla maailmaa. Hän oppii ymmärtämään terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja miettimään myös, miten niihin voitaisiin vaikuttaa. Hänen globaalisuutensa laajentuu.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija oppii, miten sosiaali- ja terveydenhuolto Suomessa toimii. Hän oppii myös, millaisiin palveluihin hänellä on oikeus ja mitkä ovat potilaan oikeudet. Näiden tietojen avulla opiskelijan valmiudet hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden piiriin paranevat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu monipuolisiin tapoihin osoittaa terveysosaamistaan. Erityisesti arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kyky tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Opintojakson aikana opiskelijaa ohjataan asettamaan itselleen tavoitteita ja arvioimaan niiden toteutumista. Tällä tavoin opiskelijan itsearviointivalmiudet kehittyvät. Opintojaksolla hyödynnetään mahdollisesti myös vertaisarviointia.

Opintojakson alussa opiskelijoiden kanssa keskustellaan arvioinnista. Heille annetaan mahdollisuus osallistua opintojakson arvioinnin suunnitteluun. Se auttaa heitä suunnittelemaan paremmin omaa opiskelua ja asettamaan itselleen tavoitteita.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu toisen ja kolmannen vuoden opiskelijoille. Se on sisällöllisesti läheisessä yhteydessä filosofian opintojaksoon OF12 *Etiikka*. Nämä opintojaksot olisi hyvä pystyä suorittamaan joko samassa periodissa tai siten, että OF12 *Etiikka* on suoritettuna ennen tämän opintojakson opiskelua. Mikäli opintojaksot ovat samassa periodissa, niissä voidaan tehdä laajasti yhteistyötä.

Opintojaksossa olisi luontevaa tehdä yhteistyötä myös terveydenhuollon toimijoiden, esim. potilasasiamiehen kanssa. Myös korkeakoulujen ja globaalien toimijoiden hyödyntäminen olisi perusteltua. Näiden tahojen asiantuntijuutta pyritään hyödyntämään opintojaksolla.

Kansanterveys ja kansantaudit, 2 op (OTE4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää kansanterveyden käsitteen.
- Opiskelija tuntee suomalaisten yleisimmät kansantaudit (sekä elintapasairaudet että infektioaudit) ja niiden kansanterveydellisen merkityksen.
- Opiskelija tuntee globaaliin terveyteen vaikuttavia ajankohtaisia uhkia.
- Opiskelija osaa arvioida tapoja vaikuttaa kansanterveyteen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kansanterveyden käsite
- suomalaisten kansantaudit, niiden biologiset syntymekanismit, riskitekijät, oireet, hoito, ehkäisytavat ja kansanterveydellinen merkitys
- muita merkittäviä tauteja, niiden biologiset syntymekanismit, riskitekijät, oireet, hoito, ehkäisytavat ja kansallinen ja globaali merkitys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tutustuu kansantauteihin ja niiden riskitekijöihin. Sitä kautta hän oppii miettimään omaa hyvinvointiaan nyt ja myöhemmin elämässään. Hän oppii myös huomioimaan, miten erilaiset asiat vaikuttavat yleisemminkin ihmisten hyvinvointiin ja miten hyvinvointia voitaisiin parantaa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso auttaa ymmärtämään yhteiskunnan toiminnan vaikutuksia ihmisten sairastamiseen sekä sairauksien vaikutuksia yhteiskunnan toimintaan. Sitä kautta opiskelija hahmottaa myös oman toimintansa yhteiskunnallisia ulottuvuuksia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Sairauksiin tutustuminen tarkoittaa niiden monitieteistä huomioimista. Opiskelija oppii yhdistämään monen tieteenalan tietoja kokonaisnäkemykseksi sairauksista ja kansanterveydestä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla perehdytään kansanterveyteen kansallisena ja globaalina asiana. Erityisesti kiinnitetään huomiota siihen, miten maantieteellinen sijainti ja yhteiskunnalliset ja kulttuuriset tekijät vaikuttavat sairauksien ilmaantuvuuteen. Opiskelija oppii ymmärtämään laajemmin ihmisten erilaisten toimintaympäristöjen merkitystä heidän terveydelleen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4 - 10. Arvioinnista keskustellaan opiskelijoiden kanssa opintojakson aluksi. Opiskelijoille annetaan mahdollisuus osallistua opintojakson arvioinnin suunnitteluun. Samalla heitä ohjataan oman oppimisensa suunnitteluun ja tavoitteiden asettamiseen. Opintojakson arviointi on monipuolista ja opiskelijoille annetaan erilaisia mahdollisuuksia osoittaa omaa osaamistaan. Opiskelijoille annetaan mahdollisuus osallistua näiden tapojen päättämiseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu erityisesti toisen ja kolmannen vuoden opiskelijoille. Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista opettajan kanssa sovittavalla tavalla.

Opintojaksossa pyritään tekemään yhteistyötä biologian opintojakson OBI5 *Ihmisen biologia* kanssa. Parhaiten yhteistyö onnistuu, mikäli opintojaksot ovat samassa periodissa.

Opintojaksolla pyritään löytämään yhteistyömuotoja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Erityisen luontevaa yhteistyö olisi terveydenhuollon ja kansanterveyden ammattilaisten kanssa. Opintojaksolla käytetään paljon ulkopuolisten tahojen tuottamaa materiaalia. Mahdollisuuksien mukaan pyritään hyödyntämään myös etä- ja lähivierailuja.

Terveystiedon kertaus, 2 op (OTE5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii vastaamaan ylioppilaskokeen erilaisiin tehtävätyyppeihin.
- Opiskelija oppii pohtimaan terveyden erilaisia osa-alueita.
- Opiskelija harjoittelee pohtimaan terveyden erilaisia ulottuvuuksia (yksilö, yhteisö, yhteiskunta, globaali).
- Opiskelija vahvistaa minäpystyvyyttään terveystiedon osaajana.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- terveystiedon ylioppilaskokeen rakenne ja erilaiset tehtävätyypit
- erilaisiin tehtävätyyppeihin vastaaminen
- terveyteen liittyvien ilmiöiden monipuolisten tarkastelutapojen harjoittelu
- ylioppilaskokeessa tarvittavien sovellusten käyttö

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa luodaan laajaa kuvaa terveystiedosta, ja opiskelijan näkemys terveydestä yhteiskunnallisena ilmiönä syvenee. Hänen kykynsä vaikuttaa terveyteen liittyviin asioihin yhteiskunnassa paranee.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija oppii yhdistelemään eri oppiaineissa oppimaansa ja katsomaan terveyteen liittyviä ilmiöitä entistä enemmän monitieteisestä näkökulmasta. Hän harjoittelee luovaa osaamista yhdistelemällä tietoja ja harjoittelemalla erilaisia tiedonkäsittelyn taitoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla hyödynnetään sosiaalista oppimista eli opiskelijat oppivat toinen toisiltaan sekä vuorovaikutteisesti yhdessä. Se kehittää opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojaksossa korostuu formatiivinen arviointi, jonka tavoitteena on kehittää opiskelijan tiedonkäsittelyn taitoja, terveystiedon laaja-alaista ymmärrystä sekä opiskelijan minäpystyvyyttä. Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää opiskelijalta aktiivista työskentelyä opintojakson aikana ja opintojaksolla tehtyjen tehtävien tunnollista tekemistä. Opintojaksoon voi liittyä preliminäärikoe, johon opiskelijan tulee osallistua suoritusmerkinnän saadakseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu ylioppilaskirjoituksissa terveystietoa kirjoittaville opiskelijoille. Opintojaksoa ei voi suorittaa kokonaan itsenäisesti. Osa opintojaksosta voidaan kuitenkin edellyttää suoritettavaksi itsenäisesti, mikäli opetusta pystytään järjestämään vain yhden opintopisteen verran. Silloin opiskelija suorittaa opintoja yhden opintopisteen verran itsenäisesti opettajan ohjeiden mukaisesti.

Ensiapu, 1 op (OTE6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii ensiavun perusteet.
- Opiskelija rohkaistuu käyttämään ensiaputaitojaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- EA1-kurssin sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ensiaputaidot on merkittävä kansalaistaito. Ne ovat yhteiskunnallista osaamista, jota jokaisella ihmisellä pitäisi olla.

Hyvinvointiosaaminen

Ensiaputaitojen harjoittelu antaa opiskelijalle luottamusta omaan osaamiseensa hätätilanteessa. Toisten auttaminen hädässä lisää sekä auttajan että autettavan hyvinvointia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritusmerkinnän saamisen edellytys on ensiapukoulutuksesta saatu todistus.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson toteuttamisessa tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opiskelija voi omatoimisesti hakeutua ensiapukurssille (EA1), josta saamansa todistuksen perusteella hän voi saada opintojaksosta suorituksen. Opintojakso voidaan toteuttaa myös koulussa, jolloin kouluttajana voi toimia myös koulun ulkopuolinen henkilö.

Etiikka ja terveys, 4 op (OFI2TE3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.18. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Toinen kotimainen kieli ruotsi on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kielyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Ruotsin kielen opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitelyyn, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Ruotsin kielen opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan ruotsin kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta.

Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan ja kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen

Toisen kotimaisen kielen ruotsin opetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla oppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Toisen kotimaisen kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että vieraiden kielten eri oppimäärien ja eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, joiden ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisen asiakokonaisuuksien tarkastelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Toisen kotimaisen kielen opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmestyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia toista kotimaista kieltä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen**. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Toisen kotimaisen kielen opiskelu ja osaaminen avaavat mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä sekä tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia sekä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Toisen kotimaisen kielen ruotsin opintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Toisen kotimaisen kielen opinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä kestäättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta toisen kotimaisen kielen ruotsin opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Tavoitteet

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tulkita tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tuottaa tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)
A-oppimäärä	B2.1 (A2.2)	B2.1 (A2.2)	B1.2 (A2.1)
B1-oppimäärä	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)
B3-oppimäärä	A2.2	A2.2	A2.1
Äidinkielenomainen oppimäärä	B2.2 (B1.2)	B2.2 (B1.2)	B2.2 (B1.2)

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- rohkastuu ruotsin kielen käyttäjänä ja toimijana kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista ja joissa tavoitteena ei

ole äidinkielenään ruotsia puhuvan tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen

- *ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä*
- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti ja luovasti ruotsin kielellä*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*
- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista ruotsinkielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*
- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) alla olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Arviointi

Arvioinnin tehtävä toisessa kotimaisessa kielessä ruotsissa on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää toisen kotimaisen kielen ruotsin taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansallisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ruotsin pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan toisen kotimaisen kielen ruotsin A-oppimäärän moduulin 8, B1-oppimäärän moduulin 6 sekä äidinkielenomaisen ruotsin oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

B3-oppimäärän osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan ruotsin kielelle ja asianomaiselle oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.18.1. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1)

Opintojaksot

Minä kieltenopiskelijana, 2 op (OENA1RUB1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Arkielämän viestintää ja vuorovaikutusta, 3 op (ORUB2)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12), Pakollinen

Tavoitteet

Ruotsin kieli arjessani

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen
- kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi
- kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kieli arjessani

- ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö
- yksilön ja yhteisön hyvinvointi
- ääntämisen harjaannuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana tavoitteena on kehittyä keskustelijana ja kuuntelijana erilaisissa ruotsinkielisissä arkielämän keskustelutilanteissa sekä oppia arvostamaan omaa kielitaitoaan tutuissa omaan elämään ja lähiympäristöön liittyvissä aihepiireissä.

Opiskelija harjaantuu viestimään rakentavasti, huomioimaan hyvät tavat ja arvostamaan keskustelukumppaniaan.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöissä korostuu opiskelijan oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö sekä yksilön ja yhteisön hyvinvointi.

Opiskelija oppii ryhmässä toimimista ja ymmärtää oman roolinsa osana yhteisön identiteetin rakentumista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin tehtävä on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota. Toisen kotimaisen kielen opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Arvioinnin kohteena ovat lisäksi opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot. Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaa. Opintojaksossa arvioinnin kohteena ovat erityisesti opiskelijan viestintä- ja vuorovaikutustaidot sekä ääntämisen kehittyminen.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4 - 10. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojaksoa. Arvioinnissa käytetään monipuolisesti sekä formatiivista että summatiivista arviointia noudattaen toisen kotimaisen kielen, B1-ruotsin, arviointiin opetussuunnitelmassa annettuja kriteereitä.

Harjoitellaan itse- ja vertaisarviointitaitoja.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu ensimmäisen vuoden opiskelijoille. Opintojaksolle osallistuminen edellyttää, että opintojakso OENA1RUB1 on suoritettu.

Opintojaksossa harjoitellaan ruotsiksi arkipäivän vuorovaikutustilanteita monipuolisia viestintäkanavia käyttäen. Vuorovaikutustilanteissa ruotsin kielen ääntäminen sekä keskustelu- ja kuuntelutaidot kehittyvät. Opintojaksossa edistetään myös palautteen antamisen, vastaanottamisen sekä osaamisen arvioinnin taitoja ja pohditaan lisäksi omaa ja yhteisöllistä hyvinvointia ja sen edistämisen keinoja.

Opintojaksossa pyritään tekemään yhteistyötä ulkopuolisten tahojen, paikallisten yritysten ja yhteisöjen kanssa sekä tehdään mahdollisuuksien mukaan kansainvälistä yhteistyötä (esim. Svenska Nu, Pohjola Norden, eTwinning ja Erasmus+).

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista.

Kulttuuri ja mediat Pohjoismaissa, 2 op (ORUB3)

Opintojakson moduulit

- Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13), Pakollinen

Tavoitteet

Kulttuuri ja mediat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä*
- *tuntee ruotsinkielisiä medioita*
- *osaa hyödyntää ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa*
- *pystyy seuraamaan ruotsinkielisiä uutistekstejä ja ymmärtää pääasiat niistä.*

Keskeiset sisällöt

Kulttuuri ja mediat

- *suomenruotsalaiset ja muut pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt*
- *ruotsinkieliset mediat*
- *opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet ruotsiksi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opiskelijan tietämys suomenruotsalaisista, ruotsalaisista ja pohjoismaisista kulttuuri-ilmiöistä vahvistuu. Kulttuuriperintöjen tuntemus lisääntyy ja opiskelijalle tarjoutuu eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Opiskelija tutustuu myös ruotsinkielisiin medioihin ja erilaisiin ajankohtaisiin aiheisiin ruotsin kielellä. Opiskelijan ymmärrys ruotsin kielen merkityksestä ja käyttökelpoisuudesta pohjoismaisessa yhteistyössä vahvistuu, mikä osaltaan voi lisätä ruotsin opiskelumotivaatiota.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana pyritään oppimaan lähdekriittisyyttä ja hyödyntämään ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa.

Opintojaksossa tarkastellaan ruotsinkielisiä medioita, jotta pystytään ymmärtämään esim. uutisten sisältöjä varsin vähäiselläkin kielitaidolla. Opiskelija pääsee autenttisen mediasisällön avulla haastamaan oman osaamisensa rajoja ja tutustumaan monenlaisiin tiedonlähteisiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin tehtävä on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota. Toisen kotimaisen kielen opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Arvioinnin kohteena ovat lisäksi opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot. Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaa. Opintojaksossa arvioinnin kohteena ovat erityisesti opiskelijan tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4 - 10. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojaksoa. Arvioinnissa käytetään monipuolisesti sekä formatiivista että summatiivista arviointia noudattaen toisen kotimaisen kielen, B1-ruotsin, arviointiin opetussuunnitelmassa annettuja kriteereitä.

Kehitetään itse- ja vertaisarviointitaitoja.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu ensimmäisen tai toisen vuoden opiskelijoille. Opintojaksolle osallistuminen edellyttää, että opintojaksot OENA1RUB1 sekä ORUB2 on suoritettu.

Opintojaksossa syvennetään tuntemusta suomenruotsalaisista, ruotsalaisista ja muista pohjoismaisista kulttuuri-ilmiöistä. Tutustutaan ruotsinkielisiin medioihin monipuolisesti. Harjoitellaan ruotsinkielisten uutistekstien ymmärtämistä sekä ruotsinkielisten lähteiden hyödyntämistä tiedonhaussa.

Opintojaksossa pyritään tekemään yhteistyötä ulkopuolisten tahojen, paikallisten yritysten ja yhteisöjen kanssa sekä tehdään mahdollisuuksien mukaan kansainvälistä yhteistyötä (esim. Svenska Nu, Pohjola Norden, eTwinning ja Erasmus+).

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista.

Yhteiskunta ja ympäröivä maailma, 2 op (ORUB4)

Opintojakson moduulit

- Ympäristömme, 2 op (RUB14), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristömme

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tulkita erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia*
- *harjoittaa erityisesti kirjallisia tekstintuottamistaitojaan aiheena mielipiteen ilmaisu*
- *pystyy tuottamaan lyhyen ohjatun tekstin moduulin aihepiiristä.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pyrkii pohtimaan omaa lähiympäristöä ja lappilaista kulttuuria ruotsin kieltä hyödyntämällä.

Keskeiset sisällöt

Ympäristömme

- *kulttuurinen moninaisuus*
- *erilaiset elinympäristöt*
- *ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet nuorten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

- Pyritään ottamaan sisällöissä käsittelyyn lappilaisen elinympäristön ja kulttuurin piirteitä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson tavoitteena on harjoitella erityisesti kirjallisia tekstintuottamistaitoja. Aiheena on mielipiteen ilmaisu, mikä antaa eväitä aktiiviseen yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.

Opintojaksossa käsitellään ajankohtaisia yhteiskunnallisia aiheita nuorten näkökulmasta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson tavoitteena on oppia tulkitsemaan erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia. Opiskelijan uteliaisuus ja taito toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä syvenee. Opiskelijan maailmankansalaisen taidot vahvistuvat yhteiskunnallisiin aiheisiin perehtymisen kautta.

Opintojakson sisällöissä korostuu kulttuurinen moninaisuus. Oman kulttuuriperinnön tunteminen vahvistuu ja ymmärrys muita kulttuureja kohtaan lisääntyy.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin tehtävä on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota. Toisen kotimaisen kielen opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Arvioinnin kohteena ovat lisäksi opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaa. Opintojaksossa arvioinnin kohteena ovat erityisesti opiskelijan tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4 - 10. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojaksoa. Arvioinnissa käytetään monipuolisesti sekä formatiivista että summatiivista arviointia noudattaen toisen kotimaisen kielen, B1-ruotsin, arviointiin opetussuunnitelmassa annettuja kriteereitä.

Vahvistetaan itse- ja vertaisarviointitaitoja.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu toisen vuoden opiskelijoille. Opintojaksolle osallistuminen edellyttää, että opintojaksot OENA1RUB1, ORUB2 ja ORUB3 on suoritettu.

Opintojaksossa harjaannutaan tulkitsemaan erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia. Sisällöissä pääpaino on ympäristömme kulttuurisessa moninaisuudessa, erilaisissa elinympäristöissä sekä yhteiskunnallisissa aiheissa nuorten näkökulmasta katsottuna.

Tekstintuottamistaitoja vahvistetaan ohjatusti hyödyntäen opintojakson aihepiirejä ja harjoitellaan erityisesti mielipiteen ilmaisua.

Opintojaksossa pyritään tekemään yhteistyötä ulkopuolisten tahojen, paikallisten yritysten ja yhteisöjen kanssa sekä tehdään mahdollisuuksien mukaan kansainvälistä yhteistyötä (esim. Svenska Nu, Pohjola Norden, eTwinning ja Erasmus+).

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista.

Opiskelu- ja työelämä, 2 op (ORUB5)

Opintojakson moduulit

- Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelu- ja työelämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää tietämystään tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen*
- *pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelu- ja työelämä

- *opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta*
- *tulevaisuuden suunnitelmat*
- *vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään*
- *itsenäistyvän nuoren elämänhallinta*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *erilaisten hakemusten laatiminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson tavoitteena on rohkaistua ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa pyritään kehittämään tietämystä erilaisista tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen.

Harjoitellaan vuorovaikutustilanteita ja tekstejä, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään.

Opintojakson sisällöissä käsitellään opiskelua, ammatteja ja työelämää opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta sekä tulevaisuuden suunnitelmia.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson kuluessa saadaan vinkkejä itsenäistyvän nuoren elämänhallintaan ja erilaisten hakemusten laatimiseen.

Kieliprofiili täydentyy vastaamaan tulevaisuuden tarpeita.

Opiskelija saa mahdollisuuksia pohtia jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.

Opintojakson aikana opiskelijaa ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin tehtävä on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota. Toisen kotimaisen kielen opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Arvioinnin kohteena ovat lisäksi opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Opintojaksossa arvioinnin kohteena ovat erityisesti opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4 - 10. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojaksoa. Arvioinnissa käytetään monipuolisesti sekä formatiivista että summatiivista arviointia noudattaen toisen kotimaisen kielen, B1-ruotsin, arviointiin opetussuunnitelmassa annettuja kriteereitä.

Vahvistetaan itse- ja vertaisarviointitaitoja.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu toisen vuoden opiskelijoille. Opintojaksolle osallistuminen edellyttää, että opintojaksot OENA1RUB1, ORUB2, ORUB3 ja ORUB4 on suoritettu.

Opintojaksossa tavoitteena on rohkaistua ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskelun ja työelämän tilanteissa sekä suullisesti että kirjallisesti. Pohditaan tulevaisuuden suunnitelmia, elämänhallintaa ja elinikäisen oppimisen valmiuksia.

Harjoitellaan opiskelu- ja työelämäsanastoa ja vuorovaikutustilanteita sekä mm. ruotsinkielisten hakemusten laatimista tulevaisuuden tarpeita varten. Kieliprofiilia täydennetään.

Opintojaksossa pyritään tekemään yhteistyötä ulkopuolisten tahojen, paikallisten yritysten ja yhteisöjen kanssa sekä tehdään mahdollisuuksien mukaan kansainvälistä yhteistyötä (esim. Svenska Nu, Pohjola Norden, eTwinning ja Erasmus+).

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ORUB6)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vankentaa puhumisen sujuvuutta*
- *tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen*
- *tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen*
- *puhumisen eri piirteet*
- *aitojen ruotsinkielisten kontaktien monipuolinen tarjoaminen opiskelijalle erilaisissa ympäristöissä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija pyrkii vankentamaan ruotsin puhumisen sujuvuutta ja tiedostamaan suullisen osaamisen tasonsa sekä kehittymistarpeensa.

Suullista osaamista todennetaan ja harjaannutetaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja pyritään pääsemään aitoihin kontakteihin ruotsinkielisissä ympäristöissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin tehtävä on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4 - 10. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojaksoa. Arvioinnissa käytetään monipuolisesti sekä formatiivista että summatiivista

arviointia noudattaen toisen kotimaisen kielen, B1-ruotsin, arviointiin opetussuunnitelmassa annettuja kriteereitä.

Opintojakson arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaa. Suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojakson aikaisiin näyttöihin sekä OPH:n tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan.

Opintojaksossa vahvistetaan suullisen kielitaidon itse- ja vertaisarviointitaitoja.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu ensisijaisesti toisen vuoden opiskelijoille. Pakollisten ruotsin opintojaksojen suorittamista suositellaan ennen ORUB6 opintojaksolle osallistumista.

Opintojaksossa käydään läpi monipuolisesti erilaisia vuorovaikutustilanteita. Tutustutaan dialogin rakenteeseen ja puhumisen eri piirteisiin.

Tavoitteena on vankentaa puhumisen sujuvuutta ja tuottaa erilaisia suullisia esityksiä ennakoivaltimistelu pohjalta. Opiskelija harjaantuu tiedostamaan oman suullisen osaamisen tasonsa ja kehittämistarpeet.

Opintojakson päätteeksi pidetään OPH:n tuottama suullisen kielitaidon koe, josta annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

Opintojaksossa pyritään tekemään yhteistyötä ulkopuolisten tahojen, paikallisten yritysten ja yhteisöjen kanssa sekä tehdään mahdollisuuksien mukaan kansainvälistä yhteistyötä (esim. Svenska Nu, Pohjola Norden, eTwinning ja Erasmus+). Opiskelijoille pyritään tarjoamaan mahdollisuuksien mukaan aitoja ruotsinkielisiä kontakteja erilaisissa ympäristöissä.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

Kestävä elämäntapa, 2 op (ORUB7)

Opintojakson moduulit

- Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17), Valinnainen

Tavoitteet

Kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille*
- *laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä*
- *tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan ruotsin taidon osaamiseen.*

Keskeiset sisällöt

Kestävä elämäntapa

- *kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta*
- *eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson tavoitteena on syventää taitoa tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille sekä laajentaa sosiaalisen median tuntemusta käyttäen ruotsin kieltä. Monipuolisen kielitaidon merkitys vahvistuu erityisesti kirjoittamisessa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson sisällöissä keskiössä on kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta.

Opiskelija saa tilaisuuden pohtia eettisyyttä ja vastuullisuutta sosiaalisen median käytössä sekä sananvapauden ilmentymiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin tehtävä on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota. Toisen kotimaisen kielen opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaa.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4 - 10 . Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojaksoa. Arvioinnissa käytetään monipuolisesti sekä formatiivista että summatiivista arviointia noudattaen toisen kotimaisen kielen, B1-ruotsin, arviointiin opetussuunnitelmassa annettuja kriteereitä.

Opintojaksossa arvioinnin kohteena ovat erityisesti opiskelijan kirjallinen vuorovaikutusosaaminen sekä tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Vahvistetaan itse- ja vertaisarviointitaitoja.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu kolmannen vuoden opiskelijoille, mutta opintojaksolle voi osallistua aiemminkin, mikäli opiskelija osallistuu ruotsin YO-kokeeseen esim. 3. vuoden syksyllä. Pakolliset opintojaksot pitää olla suoritettuna ennen RUB7 opintojaksolle osallistumista.

Opintojaksolla vahvistetaan ja syvennetään taitoja tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Pohditaan kestävä kehitystä ja elämäntapaa erityisesti opiskelijan näkökulmasta. Laajennetaan sosiaalisen median tuntemusta, eettisyyttä ja vastuullisuutta käyttäen ruotsin kieltä. Tutustutaan kansallisen kielitutkinnon vaatimuksiin.

Opintojaksossa pyritään tekemään yhteistyötä ulkopuolisten tahojen, paikallisten yritysten ja yhteisöjen kanssa sekä tehdään mahdollisuuksien mukaan kansainvälistä yhteistyötä (esim. Svenska Nu, Pohjola Norden, eTwinning ja Erasmus+).

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista.

Kehity kirjoittajana, 2 op (ORUB8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjaantuu kirjoittajana tiivistämään ajatuksiaan sekä tuottamaan viestinnällisesti selkeää, luontevaa ja sujuvaa tekstiä.
- Opiskelija oppii luonnollista ja eri viestintätilanteisiin sopivaa sanastoa, fraasistoa, tyyliä ja muuta kielenkäyttöä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson kuluessa kirjoitetaan erilaisia tekstejä, esimerkiksi erilaisia viestejä ja hakemuksia, yleisönosastokirjoituksia, blogitekstejä ja puheita.
- Harjoitellaan viestinnällistä selkeyttä, ymmärrettävyyttä ja tehtävänannon noudattamista.
- Kerrataan kirjoittamisen kannalta keskeisiä rakenneasioita ja eri tekstien tyyliseikkoja.
- Lisäksi käydään mm. läpi niitä asioita, jotka yo-kirjoituksissa voidaan katsoa ansioksi ja mitä on syytä välttää.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Omia tekstejä, esimerkiksi erilaisia viestejä ja hakemuksia, yleisönosastokirjoituksia, blogitekstejä ja puheita, annetaan opettajalle ja mahdollisesti toisille opiskelijoille arvioitaviksi. Opetellaan antamaan ja vastaanottamaan rakentavaa palautetta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija pystyy haastamaan osaamistaan kirjoittamisessa turvallisessa ympäristössä. Opiskelija saa mahdollisuuksia harjaantua kirjoittajana, oppia tiivistämään ajatuksiaan sekä tuottamaan viestinnällisesti selkeää, luontevaa ja sujuvaa tekstiä. Ajattelun- ja analysointitaidot kehittyvät opiskelijan saadessa merkityksellisiä ja riittävän haastavia omavalintaisia tehtäviä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin tehtävä on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaa. Opintojaksossa arvioinnin kohteena ovat erityisesti opiskelijan kirjallinen vuorovaikutusosaaminen sekä tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojaksoa. Arvioinnissa käytetään monipuolisesti sekä formatiivista että summatiivista arviointia noudattaen toisen kotimaisen kielen, B1-ruotsin, arviointiin opetussuunnitelmassa annettuja kriteereitä.

Kehitetään kirjallisen tuottamisen itse- ja vertaisarviointitaitoja.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kehity kirjoittajana -opintojaksoa suositellaan valittavaksi aikaisintaan 2. vuoden keväällä. Pakollisten ruotsin opintojaksojen suorittamista suositellaan ennen ORUB8 opintojaksolle osallistumista.

Opintojakson aikana opiskelija kehittyä erilaisten tekstien kirjoittajana monipuolisen harjoittelun ja opintojen aikana annetun jatkuvan palautteen avulla.

Opiskelija saa paitsi oman harjoittelun myös valmiiden tekstimallien kautta näkemystä ja kokemusta siitä, millainen on viestinnällisesti ansiokas teksti. Lisäksi opiskelija harjaantuu kirjoittamaan eripituisia tekstejä ja ymmärtämään aiheen monipuolisen käsittelyn sekä tehtävänannon noudattamisen merkityksen.

Oikeakielisyyttä harjoitellaan opiskelijoiden toiveiden ja harjoituskirjoitustehtävissä ilmenevien puutteiden perusteella. Tutustutaan aiempien vuosien ruotsin ylioppilaskirjoitusten kirjoitustehtävien aiheisiin, tyyleihin ja otsikoihin.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista.

Ruotsin kertausta abeille, 2 op (ORUB9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija valmistautuu ja kertaava B1-ruotsin yo-kirjoituksia varten monipuolisesti ja ohjatusti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Hiotaan, vahvistetaan ja syvennetään kielen kaikkia osa-alueita (kuullun ja luetun ymmärtäminen, sanasto, rakenteet, kirjoittaminen).
- Harjoitellaan kaikkia YO-kokeen tehtävätyyppejä mm. aiempien vuosien kokeiden ja muiden monipuolisten harjoitusten avulla.
- Opintojakson sisällöissä painotetaan opiskelijoiden toiveita.
- Tutustutaan ajankohtaisiin aiheisiin ja esim. netissä saatavilla olevaan ruotsinkieliseen autenttiseen materiaaliin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija saa mahdollisuuksia kasvattaa minäpystyvyyttä ja rakentaa omaa kieli-identiteettiään.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla opiskelijat voivat työstää asiakokonaisuuksia ja löytää ratkaisuja kysymyksiin vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Voidaan yhdessä hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta sekä kehittää ajattelun- ja analysointitaitoja, kun tehtäviä voidaan valita opiskelijoiden tarpeiden ja toiveiden mukaisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin tehtävä on tukea ja vahvistaa opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota. Toisen kotimaisen kielen opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa. Arvioinnin kohteena ovat lisäksi opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat opintojakson tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaa. Opintojaksossa arvioinnin kohteena on erityisesti opiskelijan kehittyminen ruotsin kielen kaikilla osa-alueilla (vuorovaikutusosaaminen, tekstin suullinen/kirjallinen tulkinta- ja tuottaminen sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen).

Itsearviointi on keskeisessä roolissa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu ruotsin ylioppilaskokeeseen valmistautuvalle abiturientille. Edellytyksenä osallistumiselle on, että B1-ruotsin pakolliset opintojaksot on suoritettu.

Opintojaksolla vahvistetaan ja syvennetään lukio-opintojen aikana hankittuja ruotsin kielen tietoja ja taitoja monipuolisella harjoittelulla siten, että sisällöt räätälöidään opiskelijoiden toiveiden mukaisiksi.

Ruotsin kielen ylioppilaskokeeseen valmistaudutaan myös tutustumalla aikaisempiin kokeisiin ja ajankohtaisiin aiheisiin mm. ruotsinkielisen autenttisen digitaalisen materiaalin avulla. Harjoitellaan erilaisia ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä ja pohditaan niiden tekemiseen liittyviä huomioitavia asioita sekä vinkkejä.

Opintojaksoon voidaan sisällyttää preliminääri, tarpeen vaatiessa myös hajautettuna.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista, mutta ei suositeltavaa.

7.19. Temaattiset opinnot (TO)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Temaattisten opintojen tavoitteet ja sisällöt päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Opintojaksot

Lukiolaisen hyvinvointi, 2 op (OTO1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa omat psyykkiset voimavaransa ja osaa hyödyntää niitä
- Opiskelija oppii käsittelemään ja hallitsemaan stressiä
- Opiskelija tunnistaa psyykkistä hyvinvointia uhkaavia tekijöitä
- Opiskelija kehittää omia tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan
- Opiskelija kehittää resilienssiään

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- resilienssi
- tunnetaidot
- stressi ja sen hallinta
- erilaisia rentoutumismenetelmiä
- itsetunnon vahvistaminen
- omaa ja muiden psyykkistä hyvinvointia uhkaavat tekijät ja niihin vaikuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson tavoitteena on lukiolaisen hyvinvointiosaamisen lisääminen. Opintojakson aikana opiskelija tutustuu hyvinvointiin liittyviin asioihin, miettii niiden merkitystä omassa elämässään ja pyrkii kehittämään taitoja, joiden avulla hän voi ylläpitää ja kehittää omaa hyvinvointiaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää opiskelijalta aktiivista osallistumista opintojaksolle ja itsearviointia. Opiskelija arvioi omaa hyvinvointiosaamistaan läpi opintojakson opettajan tuella. Opettaja antaa välineitä itsearviointiin ja auttaa tarvittaessa oman hyvinvointiosaamisen arvioinnissa. Opintojakson lopussa opiskelijan kanssa käydään arviointikeskustelu.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson voi suorittaa milloin tahansa lukion aikana. Se ei edellytä mitään edeltäviä opintoja.

Opintojaksolla voidaan hyödyntää erilaisten palveluntarjoajien materiaaleja, esim. Opintokamu (Turun yliopisto), Puro-ohjelma tai Oiva (Jyväskylän yliopisto, VTT, Mieli ry, Headsted). Mahdollisuuksien mukaan voidaan tehdä vierailuja esim. mielenterveystoimistoon tai pyytää opintojaksolle vierailijoita.

Maailmankansalaisen kypsyyskoe, 4 op (OTO2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Maailmankansalaisen kypsyyskoe on YK-liiton kansainvälisyyskasvatuksen opintokokonaisuus. Sen tavoitteena on toteuttaa YK:n, Unescon ja Suomen YK-liiton koulutus ja kasvatustavoitteita lisäämällä keskustelua kehitys-, ihmisoikeus-, kulttuuri-, pakolais- ja rauhankysymyksistä.
- Maailmankansalaisen kypsyyskokeen suorittaminen aktivoi monipuoliseen tiedonhankintaan, oman oppimisen arviointiin ja saadun tiedon jakamiseen.
- Työn tekeminen opettaa myös oman työskentelyn arviointia ja oppimisprosessin seuranta.
- Kurssi voidaan toteuttaa myös useamman oppiaineen yhteistyönä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Maailmankansalaisen kypsyyskokeen aikana tekijä tutustuu itseään kiinnostavaan kansainvälisyyteen liittyvään teemaan yksin, pareittain tai ryhmässä. Tekijä syventää tietämystään ja ymmärrystään valitusta aiheesta tutkimalla sitä eri näkökulmista. Hän oppii havaitsemaan yhteyksiä asioiden välillä sekä tunnistaa yksilön vastuun ja omat mahdollisuutensa vaikuttaa.
- Maailmakansalaisen kypsyyskokeessa tekijä/tekijät valitsee/valitsevat tarkasteltavaksi itseään kiinnostavan aiheen, jolla on globaaleja ulottuvuuksia. Kulttuurikysymykset, ihmisoikeudet, suvaitsevaisuus sekä ympäristö- ja kehityskysymykset ovat esimerkkejä soveltuvista aihealueista. Tarkemmat sisällölliset rajaukset tekijä päättää itse.
- Maailmankansalaisen kypsyyskoe koostuu neljästä osa-alueesta: päiväkirjasta, tutkimusosuudesta, toiminnasta ja itsearvioinnista. Tarkemmin työn rakenteesta YK-liiton sivuilta.
- Kypsyyskokeen suorittamiseen kuuluu oman tutkimusaiheen valinta, 1- 2 kuukautta kestävä ajankohtaisten asioiden seuraaminen ja kirjaaminen sekä oppimispäiväkirjan pitäminen. Kypsyyskokeen lopputyö voi olla esim. kirjallinen esitys, näyttely tai video.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija:

- aktivoituu monipuoliseen tiedonhankintaan, oman oppimisen arviointiin ja hankitun tiedon käyttöön ja jakamiseen
- oppii itseohjautuvaa työskentelyä yksin tai ryhmässä
- työn tekeminen opettaa myös oman työskentelyn arviointia ja oppimisprosessin seuranta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- ymmärtää maailman ilmiötä
- oppii tuntemaan yksilön vastuun ja mahdollisuuden vaikuttaa maailmaan

Hyvinvointiosaaminen

- vahvistaa omaa kasvuaan terveeseen aikuisuuteen ja itseohjautuvaan, kriittiseen oppimiseen sekä vahvistaa myönteistä itsetuntoaan

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija syventää tietämystään ja ymmärrystään valitusta aiheesta tutkimalla sitä eri näkökulmista. Hän oppii havaitsemaan yhteyksiä asioiden välillä sekä tunnistaa yksilön vastuun ja omat mahdollisuutensa vaikuttaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Maailmankansalaisen kypsyyskokeen aiheet vaativat pitkäjänteistä kypsyttelyä, joten sen suorittaminen kestää kolmesta kuukaudesta useaan vuoteen. YK-liitto antaa kypsyyskokeen suorittamisesta todistuksen.

Kypsyyskokeita ei palauteta Suomen YK-liittoon arvioitavaksi, vaan työn ohjaaja arvioi valmiin työn itsenäisesti ja tekee siitä ilmoituksen YK-liittoon sähköisellä lomakkeella, jolloin työstä lähetetään tekijälle allekirjoitettu diplomi. Kurssi arvosana on suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Maailmankansalaisen kypsyyskoe on YK-liiton kansainvälisyyskasvatuksen opintokokonaisuus, jonka tavoitteena on toteuttaa YK:n, Unescon ja Suomen YK-liiton koulutus ja kasvatustavoitteita lisäämällä keskustelua kehitys-, ihmisoikeus-, kulttuuri-, pakolais- ja rauhankysymyksistä.

Maailmankansalaisen kypsyyskokeessa tekijä/tekijät valitsee/valitsevat tarkasteltavaksi itseään kiinnostavan aiheen, jolla on globaaleja ulottuvuuksia. Kulttuurikysymykset, ihmisoikeudet, suvaitsevaisuus sekä ympäristö- ja kehityskysymykset ovat esimerkkejä soveltuvista aihealueista. Tarkemmat sisällölliset rajaukset tekijä päättää itse.

Kypsyyskokeen suorittamiseen kuuluu oman tutkimusaiheen valinta, 1- 2 kuukautta kestävä ajankohtaisten asioiden seuraaminen ja kirjaaminen sekä oppimispäiväkirjan pitäminen. Kypsyyskokeen lopputyö voi olla esim. kirjallinen esitys, näyttely tai video. Työn voi tehdä yksin, pareittain tai ryhmässä

Kurssi voidaan suorittaa joko toisena ja/tai kolmantena opiskeluvuotena.

Tieteellinen työskentely, 2 op (OTO3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää, mitä tieteellinen tieto on ja miten sitä hankitaan
- Opiskelija osaa tieteellisen työskentelyn periaatteet
- Opiskelija perehtyy tarkemmin muutaman tieteenalan tieteellisen työskentelyn ominaispiirteisiin
- Opiskelija ymmärtää tieteellisen työskentelyn eettiset haasteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tieteellisen tiedon kriteerit
- tieteellisen menetelmän periaatteet
- tieteellisen tutkimuksen vaiheet
- teoreettinen ja empiirinen tutkimus
- viittaamistekniikat
- tiedonhaku
- tieteellisen tiedon esittäminen (tutkimusraportti, tutkielma, essee, posterit jne.)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson tavoitteena on kehittää opiskelijan tieteellisen työskentelyn taitoja. Se on merkittävä osa monitieteistä ja luovaa osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tieteellisen tiedon ymmärtäminen ja sen erottaminen arkitiedosta on merkittävä yhteiskunnallisen osaamisen taito. Opintojakso kehittää juuri tätä taitoa. Opiskelija oppii arvioimaan tiedon tieteellisyyttä ja oikeellisuutta. Se auttaa häntä toimimaan yhteiskunnassa järkevällä tavalla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tieteellisessä työskentelyssä täytyy huomioida myös eettiset näkökulmat. Opiskelija oppii opintojakson aikana hahmottamaan myös tieteellisen työskentelyn eettisiä haasteita ja miettimään tutkimusten eettisyyttä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojakson aikana hyödynnetään itsearviointia ja vertaisarviointia. Opiskelija saa myös opettajalta palautetta opintojakson aikana omasta työskentelystään ja omien taitojensa kehittämisestä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla voidaan hyödyntää korkeakoulujen tarjoamia opintoja lukiolaisille tai muuta aineistoa. Opiskelijan on mahdollista saada suositus opintojaksosta myös suorittamalla vastaava opintokokonaisuus korkeakoulun orientaatio-opintoina.

Väittely- ja argumentaatiotaidot, 2 op (OTO4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tietää, mitä väittely on ja millaisia sääntöjä siinä on
- Opiskelija osaa toimia väittelyssä oikealla tavalla
- Opiskelija hallitsee argumentaation periaatteet
- Opiskelija osaa analysoida argumentteja
- Opiskelija tunnistaa yleisimpiä argumentaatiovirheitä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- väittely ryhmäviestinnän lajina
- väittelyn erilaisia muotoja
- argumentaatio- ja retoriset keinot
- argumentaatiovirheet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Väittely- ja argumentaatiotaitojen harjoittelu kehittää opiskelijan vuorovaikutusosaamista. Hän oppii perustelemaan omia näkemyksiään muille selkeästi. Hän oppii myös vaatimaan muilta selkeitä perusteluita ja oppii arvioimaan muiden argumentteja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tiede kehittyy väittelyn ja argumentoinnin keinoin. Näiden taitojen kautta opiskelijan ymmärrys tiedon suhteellisuudesta kehittyy. Hän oppii huomaamaan, miten eri tavalla samaa asiaa voidaan lähestyä ja hän näkee myös, miten hyvin erilaistenkin näkemysten välille voidaan luoda ymmärrystä.

Väittely- ja argumentointitaidot kehittävät opiskelijan luovaa osaamista, koska perusteluiden miettiminen ja argumenttien rakentaminen vaativat asioiden näkemistä uudella tavalla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojakson aikana hyödynnetään itse- ja vertaisarviointia väittely- ja argumentaatiotaitojen kehittymisen arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson toteutuksessa voidaan hyödyntää korkeakoulujen tai muiden tahojen tuottamaa materiaalia. Voidaan myös selvittää opiskelijoiden mahdollisuutta osallistua lukiolaisten väittelykilpailuihin tai väitellä jonkin toisen lukion opiskelijoita vastaan.

Kansainvälisyyskurssi, 2 op (OTO5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii toimimaan yhteistyössä eri kulttuureista tulevien ihmisten kanssa
- Opiskelija oppii käyttämään vierasta kieltä luontevasti työskentely- ja arkitilanteissa
- Opiskelija oppii projektityöskentelyn periaatteita ja hallintaa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Työskentely jonkin kansainvälisyysprojektin parissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kansainvälinen yhteistyö kasvattaa opiskelijan tuntemusta eri kulttuureista ja myös omasta kulttuurista. Toisesta maasta tuleviin ihmisiin tutustuminen on tärkeä tapa lisätä opiskelijan globaaliosaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Toisen kulttuurin edustajien kanssa työskentely kasvokkaisessa vuorovaikutuksessa sekä internetin välityksellä kehittää opiskelijan vuorovaikutustaitoja. Hän oppii kommunikoimaan vieraalla kielellä luontevasti ja huomioimaan vastapuolen kulttuuriset erityispiirteet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää aktiivista osallistumista projektiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla työstitään kansainvälisyyteen liittyvää projektia. Projekti voidaan toteuttaa yhdessä ulkomaisen yhteistyökumppanin tai yhteistyökumppaneiden kanssa hyödyntäen etätyöskentelyä verkon välityksellä sekä mahdollisesti yhteisiä tapaamisia. Projekti voidaan toteuttaa myös täysin koulun omana toimintana tai projektissa voidaan toimia yhdessä REDU:n Sodankylän yksikön kanssa tai lähialueiden muiden lukioiden ja oppilaitosten kanssa. Projektin toteuttamisessa voidaan tehdä yhteistyötä myös muiden paikallisten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa.

Opintojaksoon voi liittyä rahoituksen keräämistä ulkomaanmatkaa varten.

Revontulet, 2 op (OTO6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää revontulien merkityksen historiassa ja nykypäivänä
- Opiskelija osaa selittää revontulet fysikaalisena ilmiönä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- revontulet luonnontieteellisenä ilmiönä
- opiskelija valitsee, mistä näkökulmasta hän haluaa revontulia laajemmin tarkastella, esim. revontulet eri kansojen historiassa ja revontulien selittämisen historia; revontulet kirjallisuudessa, taiteissa ja mediassa; revontulien merkitys kulttuurille ja taloudelle Suomessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla revontulia tarkastellaan monitieteisenä ilmiönä. Opiskelija valitsee itseään eniten kiinnostavan näkökulman revontuliin. Valitsemansa näkökulman työstämisessä hän kehittää omaa luovaa (tieteellistä) osaamistaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Revontulilla on oma osuutensa kaikkien pohjoisten kansojen maailmankuvassa historiassa ja nyt. Opiskelijalle avautuu mahdollisuus huomata, kuinka eri tavalla samaa luonnonilmiötä on selitetty ja arvotettu eri aikoina ja eri kulttuureissa.

Revontulet ovat merkittävä ilmiö ja tutkimuksen kohde Sodankylässä. Niihin ja niiden tutkimukseen tutustuminen syventää opiskelijan oman kulttuurin ja oman alueen tuntemusta ja ymmärrystä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioidaan suoritusmerkinnällä. Arviointi voidaan päättää yhdessä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa. Kurssin hyväksytyt suorittaminen vaatii säännöllistä läsnäoloa kurssilla ja kurssilla tehtävien töiden hyväksytyt suorittamista. Opintojakson keskeisin suoritus on opiskelijan työskentely valitsemansa näkökulman parissa ja sen esitleminen muille opiskelijoille.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson toteutuksessa tehdään yhteistyötä Oulun yliopiston Sodankylän geofysiikan observatorion kanssa. Mahdollisuuksien mukaan opintojaksoa voidaan tarjota myös lähiseudun lukiolle.

Oppilaskuntatyö 1, 2 op (OTO7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelijakunta muodostuu kaikista lukion opiskelijoista. Opiskelijakunnan hallitus taas on lukiolaisten valitsema toimielin, joka edustaa kaikkia koulun opiskelijoita, järjestää tapahtumia, valvoo, että lukiolaisten mielipiteet huomioidaan sekä luo lukioon yhteishenkeä. Tietenkin ottamalla kaikki muut mukaan. Kaikki ovat yhtä tärkeitä, kaikilla on oikeus vaikuttaa omiin asioihinsa.
- Toimimalla opiskelijakunnassa voit toteuttaa itseäsi, saada ystäviä ja unohtumattomia kokemuksia, vaikuttaa ja viihdyttää sekä kokea onnistumisia ja arvostusta hyvin tehdystä työstä
- Opiskelijakunta järjestää kokouksia, keskustelutilaisuuksia, tapahtumia ja juhlia, pitää yhteyttä lukion opettajakuntaan ja rehtoriin sekä tarpeen vaatiessa muihin tahoihin, harjoittaa neuvonta-, kulttuuri- ja valistustoimintaa sekä toimii muilla vastaavilla tavoilla lukion opiskelijoiden hyväksi.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskelija osallistuu yhden vuoden ajan opiskelijakuntatyöhön opiskelijakunnan hallituksen jäsenenä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Lukiolaisuus rakentuu lukiolaisyhteisöstä ja yhteistyöstä lukiolaisten kesken. Lukiolain mukaan jokaisessa lukiossa toimii opiskelijakunta. Opiskelijakuntatoiminta tarjoaa opiskelijoille tärkeän väylän vaikuttaa omaehtoisesti heitä itseään koskeviin asioihin.

Opiskelijoita on suotavaa kuulla esimerkiksi seuraavissa asioissa:

- Lukuvuoden suunnittelu, kuten työ- ja loma-ajat, kurssitarjottimen sisältö ja tuntikiertokaavio
- Paikallisen opetussuunnitelman valmistelu, kuten opetuksen käytännön järjestelyt sekä opiskelijahuollon ja ohjaustyön suunnitelmat
- Järjestyssäännöt
- Koeviikkojen järjestelyt
- Kurssien suunnittelu, kuten opetusmenetelmät ja arviointi
- Yhteisten tilojen käyttö ja varustus

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijakunnan ohjaaja antaa suoritusmerkinnän ja kirjoittaa tarvittaessa opiskelijalle todistuksen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija osallistuu yhden vuoden ajan opiskelijakuntatyöhön opiskelijakunnan hallituksen jäsenenä. Merkintä annetaan vasta viimeisenä vuonna päättötodistukseen.

Oppilaskuntatyö 2, 2 op (OTO8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelijakunta muodostuu kaikista lukion opiskelijoista. Opiskelijakunnan hallitus taas on lukiolaisten valitsema toimielin, joka edustaa kaikkia koulun opiskelijoita, järjestää tapahtumia, valvoo, että lukiolaisten mielipiteet huomioidaan sekä luo lukioon yhteishenkeä. Tietenkin ottamalla kaikki muut mukaan. Kaikki ovat yhtä tärkeitä, kaikilla on oikeus vaikuttaa omiin asioihinsa.
- Toimimalla opiskelijakunnassa voit toteuttaa itseäsi, saada ystäviä ja unohtumattomia kokemuksia, vaikuttaa ja viihdyttää sekä kokea onnistumisia ja arvostusta hyvin tehdystä työstä
- Opiskelijakunta järjestää kokouksia, keskustelutilaisuuksia, tapahtumia ja juhlia, pitää yhteyttä lukion opettajakuntaan ja rehtoriin sekä tarpeen vaatiessa muihin tahoihin, harjoittaa neuvonta-, kulttuuri- ja valistustoimintaa sekä toimii muilla vastaavilla tavoilla lukion opiskelijoiden hyväksi.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskelija osallistuu vähintään kahden vuoden ajan opiskelijakuntatyöhön opiskelijakunnan hallituksen jäsenenä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Lukiolaisuus rakentuu lukiolaisyhteisöstä ja yhteistyöstä lukiolaisten kesken. Lukiolain mukaan jokaisessa lukiossa toimii opiskelijakunta. Opiskelijakuntatoiminta tarjoaa opiskelijoille tärkeän väylän vaikuttaa omaehtoisesti heitä itseään koskeviin asioihin.

Opiskelijoita on suotavaa kuulla esimerkiksi seuraavissa asioissa:

- Lukuvuoden suunnittelu, kuten työ- ja loma-ajat, kurssitarjottimen sisältö ja tuntikiertokaavio
- Paikallisen opetussuunnitelman valmistelu, kuten opetuksen käytännön järjestelyt sekä opiskelijahuollon ja ohjaustyön suunnitelmat
- Järjestyssäännöt
- Koeviikkojen järjestelyt
- Kurssien suunnittelu, kuten opetusmenetelmät ja arviointi
- Yhteisten tilojen käyttö ja varustus

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijakunnan ohjaaja antaa suoritusmerkinnän ja kirjoittaa tarvittaessa opiskelijalle todistuksen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija osallistuu vähintään kahden vuoden ajan opiskelijakuntatyöhön opiskelijakunnan hallituksen jäsenenä. Merkintä annetaan vasta viimeisenä vuonna päättötodistukseen.

Oppilaskuntatyö 3, 2 op (OTO9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelijakunta muodostuu kaikista lukion opiskelijoista. Opiskelijakunnan hallitus taas on lukiolaisten valitsema toimielin, joka edustaa kaikkia koulun opiskelijoita, järjestää tapahtumia, valvoo, että lukiolaisten mielipiteet huomioidaan sekä luo lukioon yhteishenkeä. Tietenkin ottamalla kaikki muut mukaan. Kaikki ovat yhtä tärkeitä, kaikilla on oikeus vaikuttaa omiin asioihinsa.
- Toimimalla opiskelijakunnassa voit toteuttaa itseäsi, saada ystäviä ja unohtumattomia kokemuksia, vaikuttaa ja viihdyttää sekä kokea onnistumisia ja arvostusta hyvin tehdystä työstä
- Opiskelijakunta järjestää kokouksia, keskustelutilaisuuksia, tapahtumia ja juhlia, pitää yhteyttä lukion opettajakuntaan ja rehtoriin sekä tarpeen vaatiessa muihin tahoihin, harjoittaa neuvonta-, kulttuuri- ja valistustoimintaa sekä toimii muilla vastaavilla tavoilla lukion opiskelijoiden hyväksi.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opiskelija toimii vähintään yhden vuoden ajan opiskelijakunnan puheenjohtajana/ sihteerinä/rahastonhoitajana

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Lukiolaisuus rakentuu lukiolaisyhteisöstä ja yhteistyöstä lukiolaisten kesken. Lukiolain mukaan jokaisessa lukiossa toimii opiskelijakunta. Opiskelijakuntatoiminta tarjoaa opiskelijoille tärkeän väylän vaikuttaa omaehtoisesti heitä itseään koskeviin asioihin.

Opiskelijoita on suotavaa kuulla esimerkiksi seuraavissa asioissa:

- Lukuvuoden suunnittelu, kuten työ- ja loma-ajat, kurssitarjottimen sisältö ja tuntikiertokaavio
- Paikallisen opetussuunnitelman valmistelu, kuten opetuksen käytännön järjestelyt sekä opiskelijahuollon ja ohjaustyön suunnitelmat
- Järjestyssäännöt
- Koeviikkojen järjestelyt
- Kurssien suunnittelu, kuten opetusmenetelmät ja arviointi
- Yhteisten tilojen käyttö ja varustus

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijakunnan ohjaaja antaa suoritusmerkinnän ja kirjoittaa tarvittaessa opiskelijalle todistuksen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija toimii vähintään yhden vuoden ajan opiskelijakunnan puheenjohtajana/sihteerinä/rahastonhoitajana. Tämän lisäksi hän saa opiskelijakunnan hallituksen jäsenyydestä suorituksen. Merkintä annetaan vasta viimeisenä vuonna päättötodistukseen.

Lukiotutor, 2 op (OTO10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Yhteisöllisyyden ja ryhmähengen lisääminen
- Vuorovaikutustaitojen kehittäminen
- Vaikuttamiskeinojen kehittäminen
- Ohjaustaitojen kehittäminen
- Aktiivinen osallistuminen ja yritteliäisyys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutorkoulutus
- Lukioyhteisön ryhmäyttäminen
- Lukioyhteisön yhteisöllisyyden lisääminen
- Nuoremman opiskelijan tukeminen osaksi lukioyhteisöä
- Nuoremman opiskelijan tukeminen lukion käytännöissä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhdessä tutorryhmän kanssa opiskelija monipuolistaa ja vahvistaa taitojaan auttaa ja ohjata muita. Hän rohkenee kohdata erilaisuutta kunnioittavasti. Samalla hän oppii tunnistamaan tunteitaan, käsittelemään ja säätämään niitä. Hän oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa.

Opiskelija ymmärtää vaikutuksensa lukioyhteisön hyvinvoinnissa ja yhteisöllisyydessä. Hän osaa ratkaista ristiriitoja rakentavasti ja ratkaisua etsien. Hän saa kokemuksen vaikuttamismahdollisuuksistaan ja merkityksestään opiskelijayhteisössä.

Hyvinvointiosaaminen

Tutortoiminnassa opiskelija harjoittelee vuorovaikutteisesti tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan.

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Hän ymmärtää, että yhteisöön kuuluminen on merkittävä osa lukiolaisen hyvinvointia ja pyrkii tutortoiminnassa ja omassa toiminnassaan edistämään kaikkien lukiolaisten hyvinvointia. Hän ymmärtää, että hyvinvointi syntyy monien osien vaikutuksesta ja hän voi olla vaikuttamassa niistä joihinkin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija suunnittelee ja arvioi toimintaansa opiskelijatutorina vastuullisuuden ja eettisyyden lähtökohdista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija osallistuu monipuolisesti ja aktiivisesti lukioyhteisön toimintaan, pohtii vaikutustaan opiskelijayhteisössä ja hankkii palautetta siitä. Opiskelija oppii ymmärtämään, että koulun ja yhteiskunnan toiminta perustuu oikeudenmukaisuuteen sekä tasa-arvoon. Hän omaksuu aktiivisen kansalaisen ja toimijuuden taitoja.

Opiskelija näkee aktiivisen tutortoiminnan vaikutukset.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta saa suoritusmerkinnän. Opintojakson suorittaminen edellyttää tutorkoulutukseen osallistumista sekä aktiivista tutortoimintaan osallistumista kahden lukiovuoden ajan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutoropiskelija perehdyttää uudet lukiolaiset osaksi lukion opiskelukulttuuria, rakentaa lukion yhteishenkeä ja tarjoaa opiskelijoille matalan kynnyksen vertaistukea. Tutortoiminnalla pyritään ottamaan uudet opiskelijat tiiviiksi osaksi koulu yhteisöä heti lukion alkutaipaleella. Yhdessä tutorit ja opiskelijakunnan hallitus tekevät tärkeää työtä sen puolesta, että lukio olisi jokaiselle paras mahdollinen paikka olla ja opiskella.

Opintojakson opiskelijat aloittavat ensimmäisen vuoden keväällä ja jatkavat kolmannen vuoden syyslukukauden loppuun.

Oppiainetutor 1, 1 op (OTO11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Yhteisöllisyyden ja ryhmähengen lisääminen
- Vuorovaikutustaitojen kehittäminen
- Kommunikaation lisääminen opiskelijoiden kesken sekä opiskelijoiden ja opettajien kesken
- Ohjaustaitojen kehittäminen
- Aktiivinen osallistuminen ja yritteliäisyys
- Oma-aloitteisuus ja luovuus
- Yritteliäisyys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Oppiaineen tietojen ja taitojen syventäminen
- Oman neuvontatyön suunnittelu ja arviointi
- Opiskelijan henkilökohtainen ohjaus ja opettaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija monipuolistaa ja vahvistaa taitojaan auttaa ja ohjata muita. Hän ymmärtää autettavan opiskelijan tarpeen ja pyrkii vastaamaan siihen tarkoituksenmukaisesti ja luovasti. Samalla hän

oppi tunnistamaan tunteitaan ja käsittelemään ja säätämään niitä. Hän oppii käyttämään tunteita vuorovaikutuksen voimavarana.

Opiskelija ymmärtää vaikutuksensa muiden opiskelijoiden edistymiselle ja hyvinvoinnille. Hän saa kokemuksen merkityksestään opiskelijayhteisössä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Hän ymmärtää, että yhteisöön kuuluminen on merkittävä osa lukiolaisen hyvinvointia, ja hän pyrkii omassa toiminnassaan edistämään sitä ja lukiolaisten opinnoissa edistymistä. Hän ymmärtää, että hyvinvointi syntyy monien osien vaikutuksesta ja hän voi olla vaikuttamassa niistä joihinkin. Samalla hän oppii vuorovaikutuksessa tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Oppiainetutor kohtaa toiminnassaan erilaisia opiskelijoita ja heidän tapojaan opiskella. Joillakin heistä voi olla vaikeuksia yleisissä opiskelutaidoissa, jonkin oppiaineen perusvalmiuksissa tai sen oppimisessa. Tutoritoiminnassa opiskelija perehtyy käsiteltävään aiheeseen syvällisesti, lähestyy sitä eri näkökulmista, yhdistelee oppimaansa ja suunnittelee, miten käsittelee asiaa opiskelijatoverinsa kanssa. Hän voi tarvittaessa pyytää apua opettajalta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tutoropiskelija suunnittelee ja arvioi toimintaansa ja ottaa vastuun tehtävästään, mutta hän voi tarvittaessa pyytää apua opettajalta. Hän huomioi myös ohjauksensa eettisen näkökulman.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija pitää tutoroinnista päiväkirjaa ja saa suoritusmerkinnän pidettyjen tutorointien mukaan. Opintojakson aikana ja sen päätteeksi käydään arviointikeskusteluja opinto-ohjaajan, aineenopettajan sekä mahdollisesti muiden oppiainetutoreiden kanssa.

Noin 18 tunnin työ vastaa yhden opintopisteen suoritusta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Oppiainetutorit valitaan ensimmäisen vuoden keväällä ja tehtävä jatkuu kolmannen vuoden syyslukukauden loppuun. Opiskelija voi olla yhden tai useamman oppiaineen tutor.

Opiskelija voi itse ilmoittautua tutoriksi, mutta myös opettaja voi suositella sellaiseksi ryhtymistä. Tutorilta vaaditaan kiinnostusta tutoroitavaa oppiainetta kohtaan sekä motivaatiota ja halua muiden auttamiseen.

Oppiainetutor 2, 2 op (OTO12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Yhteisöllisyyden ja ryhmähengen lisääminen
- Vuorovaikutustaitojen kehittäminen
- Kommunikaation lisääminen opiskelijoiden kesken sekä opiskelijoiden ja opettajien kesken
- Ohjaustaitojen kehittäminen

- Aktiivinen osallistuminen ja yritteliäisyys
- Oma-aloitteisuus ja luovuus
- Yritteliäisyys

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Oppiaineen tietojen ja taitojen syventäminen
- Oman neuvontatyön suunnittelu ja arviointi
- Opiskelijan henkilökohtainen ohjaus ja opettaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija monipuolistaa taitojaan auttaa ja ohjata muita ja vahvistaa niitä. Hän ymmärtää autettavan opiskelijan tarpeen ja pyrkii vastaamaan siihen tarkoituksenmukaisesti ja luovasti. Samalla hän oppii tunnistamaan tunteitaan, käsittelemään ja säätelämään niitä. Hän oppii käyttämään tunteita vuorovaikutuksen voimavarana.

Opiskelija ymmärtää vaikutuksensa muiden opiskelijoiden edistymiselle ja hyvinvoinnille. Hän saa kokemuksen merkityksestään opiskelijayhteisössä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Hän ymmärtää, että yhteisöön kuuluminen on merkittävä osa lukiolaisen hyvinvointia ja pyrkii omassa toiminnassaan edistämään sitä ja lukiolaisten opinnoissa edistymistä. Hän ymmärtää, että hyvinvointi syntyy monien osien vaikutuksesta ja hän voi olla vaikuttamassa niistä joihinkin. Samalla hän oppii vuorovaikutuksessa tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Oppiainetutor kohtaa toiminnassaan erilaisia opiskelijoita ja heidän tapojaan opiskella. Joillakin heistä voi olla vaikeuksia yleisissä opiskelutaidoissa, jonkin oppiaineen perusvalmiuksissa tai sen oppimisessa. Tutoroiminnassa opiskelija perehtyy käsiteltävään aiheeseen syvällisesti, lähestyy sitä eri näkökulmista, yhdistelee oppimaansa ja suunnittelee, miten käsittelee asiaa opiskelijatoverinsa kanssa. Hän voi tarvittaessa pyytää apua opettajalta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tutoropiskelija suunnittelee ja arvioi toimintaansa ja ottaa vastuun tehtävästään, mutta hän voi tarvittaessa pyytää apua opettajalta. Hän huomioi myös ohjauksensa eettisen näkökulman.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija pitää tutoroinnista päiväkirjaa ja saa suoritusmerkinnän pidettyjen tutorointien mukaan. Opintojakson aikana ja sen päätteeksi käydään arviointikeskusteluja opinto-ohjaajan, aineenopettajan sekä mahdollisesti muiden oppiainetutoreiden kanssa.

Noin 35 tunnin tutorointi vastaa kahden opintopisteen suoritusta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Oppiainetutorit valitaan ensimmäisen vuoden keväällä ja tehtävä jatkuu kolmannen vuoden syyslukukauden loppuun. Opiskelija voi olla yhden tai useamman oppiaineen tutor.

Opiskelija voi itse ilmoittautua tutoriksi, mutta myös opettaja voi suositella sellaiseksi ryhtymistä. Tutorilta vaaditaan kiinnostusta tutoroitavaa oppiainetta kohtaan sekä motivaatiota ja halua muiden auttamiseen.

Lukiolaisen turvakurssi, 2 op (OTO13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija lisää valmiuksiaan toimia vaara- ja katastrofitilanteessa
- Opiskelija tutustuu yhteiskunnan turvallisuutta ylläpitäviin järjestelmiin ja laitoksiin
- Kurssin tavoitteet vaihtelevat kurssin toteuttajien mukaan. Kurssin tehtävä on kohottaa maanpuolustustahtoa sekä saada perusvalmiudet oman ja lähiympäristön turvallisuuden parantamiseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeiset väestönsuojeluun liittyvät asiat
- alueelliseen puolustukseen liittyvät toiminnot
- tutustumiskäyntejä väestön turvallisuuteen liittyviin kohteisiin
- leiri- ja harjoittelujakso varuskunnassa
- Kurssin tavoitteet vaihtelevat kurssin toteuttajien mukaan. Kurssin tehtävä on kohottaa maanpuolustustahtoa sekä saada perusvalmiudet oman ja lähiympäristön turvallisuuden parantamiseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Maanpuolustuskoulutusyhdistys (MPK) järjestää nuorille suunnattua tutustumistoimintaa, joka kehittää turvallisuus- ja varautumistaitoja ja tutustuttaa varusmiespalveluksen sisältöön. Kurssit kehittävät lisäksi nuorten yhteistyötaitoja ja antavat kokemuksia ryhmässä toimimiseen. Tutustumistoimintaan osallistuvan tulee olla täyttänyt 16 vuotta kurssin alkaessa ja alaikäisillä tulee olla kirjallinen huoltajansuostumus osallistumiseen.

Sodankylän Maanpuolustusjärjestöjen Yhteistyö (Somajyty) on Sodankylässä toimivien maanpuolustusjärjestöjen yhteistyökanava. Siihen kuuluvat harjoittavat valtakunnan turvallisuutta edistävää toimintaa.

Sodankylän Reserviläiset ry kohottaa ja ylläpitää maanpuolustustahtoa sekä vaikuttaa yleisten maanpuolustusedellytysten parantumiseen sekä ylläpitää ja kehittää paikallista vapaaehtoista maanpuolustuskoulustoimintaa.

Lapin pelastuslaitoksen tehtävä on onnettomuuksien ehkäisy ja sen tarkoitus on vähentää onnettomuuksia ja havaita riskit ja siten pyrkiä estämään onnettomuuksia tai ainakin pienentämään niiden vaikutuksia. Pelastustoiminnalla tarkoitetaan ihmisten, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseksi ja pelastamiseksi, vahinkojen rajoittamiseksi ja seurausten lieventämiseksi onnettomuuksien sattuessa tai uhatessa kiireellisesti suoritettavia toimenpiteitä.

Lapin poliisilaitos huolehtii poliisitehtävistä laajan Pohjois-Suomen alueella.

Hyvinvointiosaaminen

Kurssi lisää opiskelijan kansalaisvalmiuksia ja varautumista mahdollisiin poikkeustilanteisiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija osallistuu aktiivisesti kurssin aikana luentoihin, harjoituksiin ja vierailuihin. Kurssista annetaan suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Turvakurssi on nimensä mukaisesti turvallisuuteen paneutuva kurssi, jonka sisältö vaihtelee kurssin järjestäjien mukaan. Eri toimijat voivat pitää kurssin yhteistyössä tai se voi olla vain yhden toimijan järjestämä kurssi.

Kurssi lisää opiskelijan kansalaisvalmiuksia ja varautumista mahdollisiin poikkeustilanteisiin. Kurssi järjestetään yhteistyössä palo- ja pelastustoimen, poliisin, Jääkäriprikaatin ja Sodankylän vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestön kanssa.

Kurssille voi osallistua milloin vain lukion aikana.

Vapaaehtoistyön kurssi 1, 1 op (OTO14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu johonkin vapaaehtoistyötä tekevään yhdistykseen tai järjestöön.
- Opiskelija ymmärtää, mikä merkitys toimintaan osallistumisella ja vapaaehtoisella avustustoiminnalla on.
- Opiskelija saa konkreettisia kokemuksia osallistumisesta.
- Opiskelija lisää omatoimisuuttaan ja aktiivisuuttaan.
- Opiskelija ymmärtää kolmannen sektorin toimijoiden merkityksen yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu valitsemaansa yhdistykseen tai järjestöön ja perehtyy sen toimintaan.
- Opiskelija osallistuu aktiivisesti organisaation toimintaan tai toimintaan, johon on saanut koulutuksen tai perehdytyksen.
- Koulutuksen ja kokemuksen myötä opiskelija oppii uusia tietoja ja taitoja.
- Opiskelija tekee pitkäjänteistä työtä vapaaehtoisorganisaatiossa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii vapaaehtoistyössä ymmärtämään kolmannen sektorin toimijoiden merkityksen yhteiskunnassa. Hän huomaa, että omalla toiminnalla on mahdollista vaikuttaa yksilön ja yhteisön toimintaan ja hyvinvointiin. Hän ymmärtää yritteliään asenteen merkityksen henkilökohtaisessa ja organisaation toiminnassa.

Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan toiminnan periaatteita ja vaikutuksia. Hän näkee oman

toimintansa merkityksen ja vaikutukset ja oppii aktiivisen kansalaisen taitoja. Hän rohkaistuu osallistumaan ja ottamaan kantaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii toiminnassa huomioimaan erilaisuutta ja toimimaan hyvässä vuorovaikutuksessa organisaation ja toiminnan kohteena olevien kanssa. Hän oppii tunnistamaan tunteitaan ja säätelemään niitä tilanteen ja toiminnan vaatimalla tavalla. Hän oppii suunnittelemaan toimintaa muut huomioiden, antamaan rakentavaa palautetta ja vastaanottamaan sitä. Opiskelija saa kokemuksen yhteisön jäsenenä olemisesta, mutta toisaalta voi olla myös sellaisen kokemuksen mahdollistaja.

Hyvinvointiosaaminen

Vapaaehtoistoiminnassa opiskelijalla on mahdollisuus oppia uusia taitoja, kokea iloa, tutustua uusiin ihmisiin, saada uusia kokemuksia ja voimaantumaa. Hänen toimintansa voi esimerkiksi ehkäistä yksinäisyyttä ja syrjäytymistä, lisätä osallisuutta, edistää taidetta ja kulttuuria, ylläpitää urheiluseuratoimintaa, pitää luontoa ja ympäristöä puhtaana sekä edistää ihmisten ja eläinten hyvinvointia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Vapaaehtoistyössä opiskelijan on otettava huomioon yhteisö ja ihmiset, joissa ja joiden parissa hän toimii. Hän toimii vastuullisesti ja huomaa osallistuessaan huolehtimisen ja hyvien tekojen merkityksen ihmisten ja yhteisöjen hyvinvoinnille.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta saa suoritusmerkinnän. Noin 18 tunnin vapaaehtoistyö vastaa yhden opintopisteen suoritusta.

Opintojakson suorittaakseen opiskelija osallistuu mahdolliseen perehdytykseen tai vastaavaan. Hän pitää toiminnastaan päiväkirjaa yhdessä vapaaehtoisorganisaation kanssa. Päiväkirja palautetaan rehtorille.

Opintojakson vapaa kuvaus

Vapaaehtoisuus on esim. toimintaa tärkeäksi koetun asian puolesta. Vapaaehtoisena ihminen voi toimia tavallisin tiedoin ja taidoin tai hyödyntää jotain erityisosaamistaan. Vapaaehtoistoiminta on palkatonta ja perustuu vapaaseen tahtoon ja valintaan. Jokainen valitsee itse, minkä asian eteen haluaa tehdä vapaaehtoistyötä. Opintojakson suorituksen saadakseen opiskelija tekee yhteistyötä jonkin järjestön tai yhdistyksen kanssa.

Palveluissa vapaaehtoistoiminta ei korvaa ammattityötä, vaan vapaaehtoiset tuovat omannäköisensä lisän toimintaan.

Vapaaehtoistyön kurssi 2, 2 op (OTO15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu johonkin vapaaehtoistyötä tekevään yhdistykseen tai järjestöön.
- Opiskelija ymmärtää, mikä merkitys toimintaan osallistumisella ja vapaaehtoisella avustustoiminnalla on.

- Opiskelija saa konkreettisia kokemuksia osallistumisesta.
- Opiskelija lisää omatoimisuuttaan ja aktiivisuuttaan.
- Opiskelija ymmärtää kolmannen sektorin toimijoiden merkityksen yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu valitsemaansa yhdistykseen tai järjestöön ja perehtyy sen toimintaan.
- Opiskelija osallistuu aktiivisesti organisaation toimintaan tai toimintaan, johon on saanut koulutuksen tai perehdytyksen.
- Koulutuksen ja kokemuksen myötä opiskelija oppii uusia tietoja ja taitoja.
- Opiskelija tekee pitkäjänteistä työtä vapaaehtoisorganisaatiossa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii vapaaehtoistyössä ymmärtämään kolmannen sektorin toimijoiden merkityksen yhteiskunnassa. Hän huomaa, että omalla toiminnalla on mahdollista vaikuttaa yksilön ja yhteisön toimintaan ja hyvinvointiin. Hän ymmärtää yritteliään asenteen merkityksen henkilökohtaisessa ja organisaation toiminnassa.

Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan toiminnan periaatteita ja vaikutuksia. Hän näkee oman toimintansa merkityksen ja vaikutukset ja oppii aktiivisen kansalaisen taitoja. Hän rohkaistuu osallistumaan ja ottamaan kantaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii toiminnassa huomioimaan erilaisuutta ja toimimaan hyvässä vuorovaikutuksessa organisaation ja toiminnan kohteena olevien kanssa. Hän oppii tunnistamaan tunteitaan ja säätelemään niitä tilanteen ja toiminnan vaatimalla tavalla. Hän oppii suunnittelemaan toimintaa muut huomioiden, antamaan rakentavaa palautetta ja vastaanottamaan sitä. Opiskelija saa kokemuksen yhteisön jäsenenä olemisesta, mutta toisaalta voi olla myös sellaisen kokemuksen mahdollistaja.

Hyvinvointiosaaminen

Vapaaehtoistoiminnassa opiskelijalla on mahdollisuus oppia uusia taitoja, kokea iloa, tutustua uusiin ihmisiin, saada uusia kokemuksia ja voimaantumaa. Hänen toimintansa voi esimerkiksi ehkäistä yksinäisyyttä ja syrjäytymistä, lisätä osallisuutta, edistää taidetta ja kulttuuria, ylläpitää urheiluseuratoimintaa, pitää luontoa ja ympäristöä puhtaana sekä edistää ihmisten ja eläinten hyvinvointia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Vapaaehtoistyössä opiskelijan on otettava huomioon yhteisö ja ihmiset, joissa ja joiden parissa hän toimii. Hän toimii vastuullisesti ja huomaa osallistuessaan huolehtimisen ja hyvien tekojen merkityksen ihmisten ja yhteisöjen hyvinvoinnille.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta saa suoritusmerkinnän. Noin 35 tunnin vapaaehtoistyö vastaa kahden opintopisteen suoritusta.

Opintojakson suorittaakseen opiskelija osallistuu mahdolliseen perehdytykseen tai vastaavaan. Hän pitää toiminnastaan päiväkirjaa yhdessä vapaaehtoisorganisaation kanssa. Päiväkirja palautetaan rehtorille.

Opintojakson vapaa kuvaus

Vapaaehtoisuus on esim. toimintaa tärkeäksi koetun asian puolesta. Vapaaehtoisena ihminen voi toimia tavallisin tiedoin ja taidoin tai hyödyntää jotain erityisosaamistaan. Vapaaehtoistoiminta on palkatonta ja perustuu vapaaseen tahtoon ja valintaan. Jokainen valitsee itse, minkä asian eteen haluaa tehdä vapaaehtoistyötä. Opintojakson suorituksen saadakseen opiskelija tekee yhteistyötä jonkin järjestön tai yhdistyksen kanssa.

Palveluissa vapaaehtoistoiminta ei korvaa ammattityötä, vaan vapaaehtoiset tuovat omannäköisensä lisän toimintaan.

7.20. Vieraat kielet (VK)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Vieraat kielet ovat osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielen, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Vieraiden kielten opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitelyyn, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Vieraiden kielten opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan kunkin opiskeltavan kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Koodit

Vieraiden kielten opintojen koodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja moduulinumeroiden mukaan. Vieraista kielistä käytetään seuraavia kirjaintunnuksia.

EN = englannin kieli

LA = latinan kieli

RA = ranskan kieli

SM = saamen kieli

SA = saksan kieli

VE = venäjän kieli

IA = italian kieli

EA = espanjan kieli

PO = portugalin kieli

KI = kiinan kieli

JP = japanin kieli

AR = arabian kieli

KX = muu kieli

Lukion opetussuunnitelman perusteissa vieraiden kielten kirjaintunnuksena käytetään tunnusta VK lukuun ottamatta englannin, saamen ja latinan kieltä. Aasian ja Afrikan kielistä lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään kirjaintunnistetta VKAA. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näiden tunnusten tilalla käytetään kullekin kielelle määritellyjä, yllä lueteltuja kirjaintunnuksia.

Laaja-alainen osaaminen

Vieraisissa kielissä käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Vieraan kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, jonka ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisen asiakokonaisuuksien tarkastelussa. Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Vieraiden kielten opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan **hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen** sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmestyvät kaikissa kielilaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen**. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Kielioopinnot mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Kieliopinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestäättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kielioopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Tavoitteet

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutus- ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tulkita tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tuottaa tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)
Englanti, A-oppimäärä	B2.1 (B1.1)	B2.1 (B1.1)	B2.1 (B1.1)
Aasian ja Afrikan kielet, A-oppimäärä	A2.2–B1.1 (A2.1)	A2.2–B1.1 (A2.1)	A2.2–B1.1 (A2.1)
Muut kielet, A-oppimäärä	B1.2 (A2.2)	B1.2 (A2.2)	B1.2 (A2.2)
Englanti, B1-oppimäärä	B1.2	B1.2	B1.2
Muut kielet, B1-oppimäärä	B1.1 (A1.3)	B1.1(A1.3)	B1.1 (A1.3)
Englanti, B2-oppimäärä	B1.1	B1.1	B1.1
Muut kielet, B2-oppimäärä	A2.2 (A1.3)	A2.2 (A1.3)	A2.2 (A1.2)
Englanti, B3-oppimäärä	B1.1	B1.1	A2.2
Aasian ja Afrikan kielet, B3-oppimäärä	A2.1	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)
Muut kielet, B3-oppimäärä	A2.1	A2.1	A2.1

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- rohkautuu kielenkäyttäjänä globaalissa maailmassa, jossa tavoitteena ei ole esimerkillisen äidinkielen kielenkäyttäjän tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen
- osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa
- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia

- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana
- osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä
- muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti
- saa kokemuksia monenlaisista kohdekielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) ohessa olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Osaamisen arviointi

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasotavoitteet oppimäärittäin

Arvioinnin tehtävä vieraissa kielissä on tukea opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää vieraan kielen taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansainvälisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä, jotka on linkitetty eurooppalaisen viitekehyksen kuusiportaiseen taitotasosteikkoon.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen

todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Vieraiden kielten pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan vieraiden kielten A-oppimäärän moduulin 8 ja B1-oppimäärän moduulin 6 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Latinan kieltä lukuun ottamatta B2- ja B3-oppimäärien osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.20.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1)

Opintojaksot

Minä kieltenopiskelijana, 2 op (OENA1RUB1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Englanti globaalina kielenä, 3 op (OENA2)

Opintojakson moduulit

- Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2), Pakollinen

Tavoitteet

Englanti globaalina kielenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta
- kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan
- vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan
- syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Englanti globaalina kielenä

- *englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä*
- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *kansainväliset suhteet*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyyli erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opetellaan tunnistamaan erilaisia tapoja, joilla opiskelija voi kehittää rakentavaa vuorovaikutusta ja ongelmanratkaisutaitoja. Opiskelija oppii myös vahvistamaan kielellistä itsetuntoaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kiinnitetään huomiota englannin kielen asemaan globaalina kielenä. Miten puhujien taustat ja status tai viestiminen eri medioissa vaikuttavat esim. viestintätyyliin. Tarkastellaan, miten kansainvälisyys näkyy opiskelijan arjessa ja lähiympäristössä. Pyritään kansainväliseen yhteistyöhön eri tahojen kanssa mahdollisuuksien mukaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojaksoa, arvioinnissa käytetään monipuolisesti sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Harjoitellaan myös itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu 1. vuoden opiskelijoille. Opintojakson aikana kartoitetaan opiskelijan kielitaidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita, analysoidaan ja arvioidaan omia kieltenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita englannin kielen opiskelulle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi sekä kielellisen itsetunnon vahvistamiseksi. Pohditaan maailman kielellistä monimuotoisuutta, englannin kieltä globaalina ilmiönä sekä kielitaitoa välineenä kasvattaa kulttuurista osaamista.

Opintojakson aikana tutustutaan monipuolisesti erilaisiin opiskelutekniikoihin, opetellaan käyttämään tieto- ja viestintätekniikkaa opiskelun apuna sekä käytetään myös sähköisiä oppimateriaaleja. Pyritään myös tekemään yhteistyötä ulkopuolisten tahojen, paikallisten yritysten ja yhteisöjen kanssa, sekä tehdään mahdollisuuksien mukaan kansainvälistä yhteistyötä.

Opintojakson voi tarvittaessa suorittaa itsenäisesti sopimalla asiasta erikseen opettajan kanssa.

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (OENA3)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä*
- *vahvistaa taitoaan käyttäen reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Pyritään luovaan toimintaan opintojakson aikana. Tarkastellaan kulttuurin ja taiteen merkitystä yksilölle ja yhteisölle sekä itseilmaisun roolia identiteetin rakentumisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojaksoa, arvioinnissa käytetään monipuolisesti sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Harjoitellaan myös itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu 1. vuoden opiskelijoille. Opetellaan tulkitsemaan ja tuottamaan erilaisia tekstejä kulttuuriaiheista ja kulttuuri-ilmiöistä. Tarkastellaan omia kielenoppimiskokemuksia ja pyritään antamaan opiskelijalle keinoja käyttää näitä kokemuksia kehittyäkseen edelleen kielenoppijana. Mahdollisuuksien mukaan toteutetaan jokin luova projekti tai työ. Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti sopimalla siitä erikseen opettajan kanssa.

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (OENA4)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä hankkiakseen, yhdistääkseen, muokatakseen, esittääkseen ja arvioidakseen tietoa.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

- vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa
- ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo
- yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus
- neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)
- median rooli asenteiden muokkaajana

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutustutaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinoihin ja harjoitellaan vaikuttamisessa tarvittavaa sanastoa ja ilmaisuja. Pyritään kehittämään opiskelijan taitoja ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija harjoittelee keinoja hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä hankkiakseen, yhdistääkseen, muokatakseen, esittääkseen ja arvioidakseen tietoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojaksoa, arvioinnissa käytetään monipuolisesti sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Harjoitellaan myös itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu 2. vuoden opiskelijoille.

Opintojakson aikana kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä harjoitellaan aktiivista toimijuutta englannin kielellä. Tutustutaan erilaisiin esille nouseviin ajankohtaisiin ilmiöihin ja niiden taustoihin. Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuita ja toimintamahdollisuuksia, kuten ihmisoikeuskysymyksiä, sananvapautta ja vaikuttamismahdollisuuksia yhteiskunnassa. Harjoitellaan neuvottelutaitoja sekä arkisissa että institutionaalisissa tilanteissa. Tarkastellaan median roolia mielipiteiden ja asenteiden muokkaajana.

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti sopimalla asiasta opettajan kanssa.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (OENA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja
- kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys
- englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisioita ja kestävää tulevaisuutta rakentavia innovaatioita. Kiinnitetään huomiota yksilön ja yhteisön mahdollisuuksiin ratkaista monimutkaisia ongelmia sekä pyritään vahvistamaan opiskelijan keinoja kehittää vastuuntuntoaan globaalien ympäristökysymysten edessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojaksoa, arvioinnissa käytetään monipuolisesti sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Harjoitellaan myös itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu 2. vuoden opiskelijoille.

Opintojakson aikana syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Harjaannutaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja pitäen mielessä lähdekriittisyys. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisioita ja kestävää tulevaisuutta rakentavia innovaatioita sekä englannin kielen asemaa kansainvälisenä tieteen kielenä. Opetellaan tunnistamaan tieteellisen tekstin piirteitä.

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti sopimalla siitä opettajan kanssa.

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (OENA6)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille
- rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- kehittää taitoaan ilmaista itseään muodollisemmissa asiayhteyksissä.

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan jatko-opinnoille ja työelämälle tyypillisiä vuorovaikutustaitoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Pyritään antamaan opiskelijalle taitoja ja kontakteja, jotka helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan kansallisia tai kansainvälisiä yhteisöjä tai yrityksiä sekä tutustutaan niihin työnantajina.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojaksoa, arvioinnissa käytetään monipuolisesti sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Harjoitellaan myös itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu 2. vuoden opiskelijoille.

Opintojakson aikana syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Pyritään antamaan opiskelijalle tietoja ja taitoja, jotka auttavat häntä rohkaistumaan englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työelämään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa sekä muodollisemmissa asiayhteyksissä. Opintojakson aikana täydennetään myös 1. opintojaksossa aloitettua kieliprofiilia siten, että se vastaa paremmin opiskelijan tulevaisuuden tarpeita. Kiinnitetään huomiota itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallintaan.

Opintojakson aikana harjoitellaan englanninkielisen ansioluettelon tekemistä, työhakemusten kirjoittamista sekä työhaastatteluissa tarvittavia suullisen kielitaidon osa-alueita.

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti sopimalla siitä opettajan kanssa.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (OENA7)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta
- kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi
- osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos
- kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä
- esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista
- ratkaisukeskeisyys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opetellaan ja harjoitellaan sanastoa ja vuorovaikutustaitoja, joiden avulla opiskelija pystyy ymmärtämään ja työstämään globaaleja ympäristökysymyksiä englannin kielellä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana pyritään pohdiskelemaan, tutkimaan ja arvioimaan erilaisia ratkaisuja globaaleihin ongelmiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojaksoa, arvioinnissa käytetään monipuolisesti sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Harjoitellaan myös itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu suoritettavaksi joko 2. opiskeluvuoden lopussa tai 3. opiskeluvuotena.

Opintojakson aikana opiskelija vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta. Opiskelija kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi sekä osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin. Opintojaksossa erityisen huomion kohteena ovat globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos. Opiskelija pohtii myös kestävä elämäntapaa omassa elinpiirissään. Tutustutaan myös kansainvälisten sopimusten ja sopimusneuvotteluiden kieleen. Jakson yhtenä painopistealueena on ratkaisukeskeisyys.

Opintojakson voi suorittaa itsenäisesti sopimalla siitä opettajan kanssa.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (OENA8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monipuolisten vuorovaikutustilanteiden harjoittelu parin ja ryhmän kanssa opintojakson aikana vahvistaa opiskelijan kulttuuritietoisuutta ja hän oppii ottamaan huomioon muiden vuorovaikutustilanteessa olevien henkilöiden kulttuuriset piirteet ja eroavaisuudet. Täten opiskelija vahvistaa omaa kieli-identiteettiään ja saa itsevarmuutta toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Minäkuvan vahvistuminen kieli-identiteetin vahvistumisen myötä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojaksoa, arvioinnissa käytetään monipuolisesti sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Harjoitellaan myös itse- ja vertaisarviointia. Opintojakson arviointiin vaikuttaa suullinen koe, muut kurssin aikana tehdyt tehtävät sekä tuntiaktiivisuus.

Opintojaksossa suoritetaan Opetushallituksen laatima suullisen kielitaidon koe, josta opiskelija saa erillisen todistuksen ylioppilastutkinnon suoritettuaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu 2. tai 3. vuoden opiskelijoille.

Opintojakson aikana opiskelija syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä, vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan, harjoittelee dialogin rakentamista sekä taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja. Opintojakson aikana harjoitellaan myös suullisen esitelmän valmistelua ja tuottamista. Tutustutaan puhumisen eri piirteisiin sekä englannin kielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutuksesta puhetilanteisiin. Kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsitellyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Opintojakson lopuksi suoritetaan valtakunnallinen suullisen kielitaidon koe, josta opiskelija saa erillisen todistuksen päättötodistuksen yhteydessä.

Opintojaksoa ei ole mahdollista suorittaa itsenäisesti.

Abikurssi, 2 op (OENA9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Keskeisten asioiden kertaus ennen ylioppilaskokeita.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisällöt määräytyvät opiskelijoiden tarpeista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tunnistaa omat kielen oppimisen haasteensa ja keskittyy kehittämään osaamistaan ja löytämään itselleen sopivimmat opiskelutavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteistyössä muiden opintojaksolle osallistuvien kanssa opiskelija etsii ratkaisuja ja opiskelee vertaisryhmän kanssa keskeiset osa-alueet ylioppilaskoetta varten.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu suoritettavaksi ennen ylioppilaskokeeseen osallistumista.

Opintojakson aikana kerrataan kieliopin keskeisiä sisältöjä opiskelijoiden tarpeista lähtien sekä harjoitellaan kuullunymmärtämistä, luetunymmärtämistä ja sanastoa opiskelijoiden tarpeista lähtien.

Kirjoittaminen, 2 op (OENA10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vahvistaa kirjoittamisen taitoja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kirjoittamisen kannalta keskeiset rakenteet
- Sanastoharjoituksia
- Erilaiset kirjoitelmatyypit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija pääsee kehittämään ajattelu- ja analysointitaitojaan monipuolisten, merkityksellisten, avoimien ja riittävän haastavien kirjoitustehtävien parissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Pyritään harjoittelemaan monipuolisesti tehokasta ja vaikuttavaa kirjallista viestintää.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu 2. ja 3. vuoden opiskelijoille, jotka haluavat kehittää kirjoittamisen taitojaan.

Opintojakson aikana harjoitellaan erityyppisten kirjoitelmien kirjoittamista sekä kerrataan ja opetellaan kirjoittamisen kannalta keskeisiä rakenteita ja sanastoa.

Englanninkielinen maailma, 2 op (OENA11)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustuminen englantia puhuvien maiden kulttuureihin lisää opiskelijan valmiutta ja taitoa toimia erilaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä sekä syventää hänen maailmankansalaisen taitojaan ja tarjoaa mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu kaikille.

Opintojakson aikana tutustutaan maihin, joissa englanti on virallisena kielenä. Tutustutaan kielen erityispiirteisiin kuten aksentteihin, kulttuuriin jne. Kurssilla käytetään tieto- ja viestintätekniikkaa mahdollisimman monipuolisesti hyödyksi ja tuotetaan esityksiä eri medioita hyväksikäyttäen. Pyritään tekemään yhteistyötä paikallisten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa.

7.20.2. Vieraat kielet, ranska, A-oppimäärä (RAA2)

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 4 op (ORAA21RAA22)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen
- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyyydestä
- soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä
- pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta
- kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan
- vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan
- syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- kohdekieli porttina sukulaiskielen oppimiseen ja osaamiseen
- tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle
- oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyyllilajeihin tutustuminen

- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyylit erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kehitetään opiskelijan kielitietoisuutta ja kieli-identiteettiä sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja.

Harjaannutetaan vuorovaikutusta kieli- ja kulttuurirajoja ylittävissä tilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tarkastellaan ranskan kieltä globaaliosaamisen näkökulmasta.

Hyvinvointiosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan ja ryhmän hyvinvointiosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaditaan tai täydennetään opiskelijan kieliprofiilia ranskan kielen osalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kehitetään opiskelijan ranskan kielen eri osa-alueiden osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kieltenopiskelutaitoja.

Opintojakso totuttaa opiskelijaa lukion kieltenopiskeluun, jossa ranskan kieltä käytetään mahdollisimman paljon.

Lisäksi tarkastellaan ranskan kieltä globaaliosaamisen näkökulmasta.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ORAA23)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaihteita tai -ilmiöitä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Rakennetaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurisista syistä ole.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laajennetaan ja syvennetään monilukutaitoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla syvennetään ranskan kielen kulttuurista ymmärrystä ja tarkastellaan sen kulttuurin kautta välittyviä arvoja ja merkityksiä.

Tarkastellaan taiteiden merkitystä.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ORAA24)

Opintojakson moduulit

- Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA4), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Keskeiset sisällöt

Kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tarkastellaan osallisuuden, aktiivisen toimijuuden ja demokratian rakentumista ranskan kielellä kielellisesti, kulttuurisesti ja katsomuksellisesti monimuotoisessa maailmassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Harjoitellaan kriittisiä luku- ja tiedonhankintataitoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Harjoitellaan arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kehitetään ajattelu- ja opiskelutaitoja harjoittelemalla kriittisiä luku- ja kirjoitustaitoja sekä niihin pohjautuvia soveltamisen ja tuottamisen taitoja.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ORAA25)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja
- kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vahvistetaan tekstin tulkitsemisen ja tuottamisen taitoja sekä syvennetään opiskelijan tiedonhankintataitoja erityisesti lähdekriittisyys huomioiden.

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan monipuolisesti kielitaitoa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Perehdytään eri tieteenalojen osaamiseen ja globaaleihin ympäristökysymyksiin, kuten ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden vähenemiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla syvennetään opiskelijan tiedonhankintataitoja sekä tekstin tulkitsemisen ja tuottamisen taitoja. Lisäksi vahvistetaan opiskelijan taitoja etsiä merkityksiä ja yhdistellä asioita uudenvälisillä tavoilla.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ORAA26)

Opintojakson moduulit

- Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKA6), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.*

Keskeiset sisällöt

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vahvistetaan työelämävalmiuksia ja vankennetaan osaamisen käyttöä sekä omaksi että yhteiskunnan hyväksi.

Vuorovaikutusosaaminen

Jatketaan kieli-identiteetin rakentamista. Kielitietoisuus ja rakentavan viestinnän taito korostuvat.

Hyvinvointiosaaminen

Käsitellään nuoren arjen ja talouden hallintaa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tavoitteena opintojaksolla on syventää opiskelijan käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana. Pohditaan jatko-opinto- ja urasuunnitelmia sekä työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ORAA27)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VKA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta
- kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi
- osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos
- kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä
- esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista
- ratkaisukeskeisyys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustutaan eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiamaailmassa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Perehdytään arvolähtöiseen ja eettiseen toimintaan yhteiseksi hyväksi.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Haetaan uusia, luovia tarkastelukulmia käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vankennetaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla käsitellään globaaleja ympäristökysymyksiä ja kestäväää elämäntapaa sekä lisäksi valmistetaan opiskelijaa maailmankansalaiseksi.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ORAA28)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VKA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan kielitietoisuutta ja rakentavan viestinnän taitoa empatia ja hyvät tavat huomioiden.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutustutaan erilaisiin viestintätilanteisiin, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamaan suullisen kielitaidon kokeeseen ja muihin opintojakson aikaisiin näyttöihin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjaannutetaan opiskelijan monipuolista suullista kielitaitoa ja tarjotaan välineitä suullisen kielitaidon kehittämiseen. Lisäksi harjoitellaan toisen huomioonottamista ja arvostamista.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

Ranskan kertauskurssi, 2 op (ORAA29)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmentaa erityisesti ranskan kielen pitkän oppimäärän ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tehdään kuullun ymmärtämistehtäviä.

- Vankennetaan luetun ymmärtämisen taitoa.
- Vahvistetaan sanaston ja rakenteiden hallintaa.
- Harjoitellaan kirjallista tuottamista.
- Harjaannutetaan suullista kielitaitoa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Haetaan luovia tarkastelukulmia käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla vaativia tehtäviä.

Syvennetään monilukutaitoa käsittelemällä erilaisia tekstejä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan opiskelijoiden vuorovaikutustaitoja ja oman kieli-identiteetin rakentamista.

Tuetaan minäpystyvyyden kasvattamista ja ymmärtämisen rakentamista haastavissa tilanteissa.

Vuorovaikutustilanteissa korostuvat empatia ja hyvien tapojen hallinta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Arviointi perustuu aktiiviseen tuntityöskentelyyn ja muihin vaadittuihin näyttöihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu erityisesti ranskan kielen pitkän oppimäärän ylioppilaskokeeseen valmistautuville opiskelijoille.

Opintojaksolla kerrataan asioita opiskelijoiden toiveet huomioiden.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

7.20.3. Vieraat kielet, ranska, B2-oppimäärä (RAB2)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kielenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Elämän tärkeitä asioita, 2 op (ORAB21)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan tunne- ja empatiataitoja monipuolisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Huomioidaan minäpystyvyyden kasvattaminen ja omien vahvuuksien tunnistaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso ohjaa opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkömyksen perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä ranskan kielen opinnoissa.

Kiinnitetään huomiota B2-oppimäärää peruskoulun puolella opiskelleen opintojen aloittamiseen.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Monenlaista elämää, 2 op (ORAB22)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan rakentavan viestinnän taitoa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä.

Tuetaan opiskelijan ymmärrystä kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla ohjataan opiskelijaa hyödyntämään ranskan kieltä tiedonhankintavälineenä.

Lisäksi vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Hyvinvointi ja huolenpito, 2 op (ORAB23)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Sosiaaliset taidot ja yhteistyökyky korostuvat sekä rakentavan viestinnän taito.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla painottuu huolenpito itsestä ja muista eri elämänvaiheissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarjotaan opiskelijalle välineitä ilmaista ranskan kielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään.

Harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Kulttuuri, 2 op (ORAB24)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan sekä kirjallista että suullista tuottamista pääpainoalueena kulttuuriset ja historialliset aiheet.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laajennetaan suomalaisen, eurooppalaisen ja globaalin kulttuuriperinnön tuntemusta sekä kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vahvistetaan monilukutaitoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso ohjaa opiskelijaa ranskan kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin.

Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään ranskan kieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessa.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (ORAB25)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan viestintää erilaisissa opiskeluun ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Keskeisiä aihealueita ovat opiskelu koulussa, työelämä, jatko-opinnot ja tulevaisuuden suunnitelmat.

Hyvinvointiosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan kieli-identiteettiä ja tuetaan minäpystyvyyttä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan itsetuntoa ranskankielenkäyttäjänä.

Tarjotaan mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella ranskan kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Media ja ajankohtaiset aiheet, 2 op (ORAB26)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Syvennetään taitoa tuottaa kieltä ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Käsitellään ajankohtaisia aiheita.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla korostuu lähdekriittisyys.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla rohkaistaan opiskelijaa oman kielitaitonsa mukaisesti erilaisten tekstien pariin.

Lisäksi syvennetään taitoa tuottaa ranskan kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Yhteinen maapallomme, 2 op (ORAB27)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *kestävä elämäntapa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla vankennetaan sosiaalisia ja yhdessä oppimisen taitoja.

Lisäksi vahvistetaan rakentavan viestinnän taitoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla painottuvat kestävä kuluttajuus ja kiertotalouden ymmärtäminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso auttaa opiskelijaa vahvistamaan perustason tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoja.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Kansainvälisyys ja kielitaito, 2 op (ORAB28)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö
- tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin
- kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla korostuvat kielitietoisuus ja rakentavan viestinnän taito.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ohjataan opiskelijaa jatkuvaan oppimistaitojen kehittämiseen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tuetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan taitoja, joiden avulla hän voi jatkaa osaamisensa omaehtoista kehittämistä.

Opiskelijaa autetaan muodostamaan kokonaisnäkemys perustason kielitaidosta.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Ranskan kertauskurssi, 2 op (ORAB29)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmentaa erityisesti ranskan kielen lyhyen oppimäärän ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tehdään kuullun ymmärtämistehtäviä.
- Vankennetaan luetun ymmärtämisen taitoa.
- Vahvistetaan sanaston ja rakenteiden hallintaa.
- Harjoitellaan kirjallista tuottamista.
- Harjaannutetaan suullista kielitaitoa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan opiskelijoiden vuorovaikutustaitoja ja oman kieli-identiteetin rakentamista.

Tuetaan minäpystyvyyden kasvattamista ja ymmärtämisen rakentamista haastavissa tilanteissa.

Vuorovaikutustilanteissa korostuvat empatia ja hyvien tapojen hallinta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Syvennetään monilukutaitoa käsittelemällä erilaisia tekstejä.

Haetaan luovia tarkastelukulmia käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla vaativia tehtäviä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Arviointi perustuu aktiiviseen tuntityöskentelyyn ja muihin vaadittuihin näyttöihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu erityisesti ranskan kielen lyhyen oppimäärän ylioppilaskokeeseen valmistautuville opiskelijoille.

Opintojaksolla kerrataan asioita opiskelijoiden toiveet huomioiden.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

7.20.4. Vieraat kielet, ranska, B3-oppimäärä (RAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kielenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Arjen viestintätilanteita, 2 op (ORAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijaa rohkaistaan puhumiseen ja tavoitteena on rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen.

Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso motivoi pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen ranskan kielen opiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Matkalla maailmassa, 2 op (ORAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla korostuvat empatia ja hyvät tavat sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso rohkaisee opiskelijaa käyttämään vähäistäkin ranskan kielen taitoa vuorovaikutustilanteissa ja hyödyntämään kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin, myös maailmankuvan laajentamiseksi.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Elämän tärkeitä asioita, 2 op (ORAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan tunne- ja empatiataitoja monipuolisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Huomioidaan minäpystyvyyden kasvattaminen ja omien vahvuuksien tunnistaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso ohjaa opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemyksen perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä ranskan kielen opinnoissa.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Monenlaista elämää, 2 op (ORAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä.

Tuetaan opiskelijan ymmärrystä kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä.

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan rakentavan viestinnän taitoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla ohjataan opiskelijaa hyödyntämään ranskan kieltä tiedonhankintavälineenä.

Lisäksi vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Hyvinvointi ja huolenpito, 2 op (ORAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Sosiaaliset taidot ja yhteistyökyky korostuvat sekä rakentavan viestinnän taito.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla painottuu huolenpito itsestä ja muista eri elämänvaiheissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarjotaan opiskelijalle välineitä ilmaista ranskan kielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään.

Harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Kulttuuri, 2 op (ORAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuurialueita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuurialueet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan sekä kirjallista että suullista tuottamista pääpainoalueena kulttuuriset ja historialliset aiheet.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laajennetaan suomalaisen, eurooppalaisen ja globaalien kulttuuriperinnön tuntemusta sekä kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vahvistetaan monilukutaitoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso ohjaa opiskelijaa ranskan kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin.

Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään ranskan kieltä itselle kiinnostavia kulttuurialueita tutkiessa.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (ORAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan viestintää erilaisissa opiskeluun ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Keskeisiä aihealueita ovat opiskelu koulussa, työelämä, jatko-opinnot ja tulevaisuuden suunnitelmat.

Hyvinvointiosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan kieli-identiteettiä ja tuetaan minäpystyvyyttä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan itsetuntoa ranskankielenkäyttäjänä.

Tarjotaan mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella ranskan kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Media ja ajankohtaiset aiheet, 2 op (ORAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla korostuu lähdekriittisyys.

Vuorovaikutusosaaminen

Syvennetään taitoa tuottaa kieltä ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Käsitellään ajankohtaisia aiheita.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla rohkaistaan opiskelijaa oman kielitaitonsa mukaisesti erilaisten ajankohtaisten tekstien pariin.

Lisäksi syvennetään taitoa tuottaa ranskan kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Ranskan kertauskurssi, 2 op (ORAB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmentaa erityisesti ranskan kielen lyhyen oppimäärän ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tehdään kuullun ymmärtämistehtäviä.
- Vankennetaan luetun ymmärtämisen taitoa.
- Vahvistetaan sanaston ja rakenteiden hallintaa.
- Harjoitellaan kirjallista tuottamista.
- Harjaannutetaan suullista kielitaitoa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan opiskelijoiden vuorovaikutustaitoja ja oman kieli-identiteetin rakentamista.

Tuetaan minäpystyvyyden kasvattamista ja ymmärtämisen rakentamista haastavissa tilanteissa.

Vuorovaikutustilanteissa korostuvat empatia ja hyvien tapojen hallinta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Syvennetään monilukutaitoa käsittelemällä erilaisia tekstejä.

Haetaan luovia tarkastelukulmia käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla vaativia tehtäviä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Arviointi perustuu aktiiviseen tuntityöskentelyyn ja muihin vaadittuihin näyttöihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu erityisesti ranskan kielen lyhyen oppimäärän ylioppilaskokeeseen valmistautuville opiskelijoille.

Opintojaksolla kerrataan asioita opiskelijoiden toiveet huomioiden.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

7.20.5. Vieraat kielet, saame, A-oppimäärä (VKSKA1)

Oppiaineen tehtävä

Saame vieraana kielenä #opetusta voidaan antaa Suomessa puhutuissa saamen kielissä, pohjoissaamessa, inarinsaamessa ja koltansaamessa. Nämä perusteet ovat kaikille kolmelle saamen kielelle yhteiset, ja näiden pohjalta laaditaan paikallisesti sovellus kuhunkin saamen kieleen.

Tavoitteet

Saamen kielen A-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kehittyy saamen kielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin paikallisissa, kansallisissa, pohjoismaisissa kuin koko pohjoiskalottialueen yhteisöissä*
- vahvistaa tietämystään saamen kielistä ja saamelaiskulttuureista sekä ymmärtää niiden merkityksen alkuperäiskansan kielinä ja kulttuureina*
- hahmottaa niitä haasteita ja mahdollisuuksia, joita pienen puhujamäärän kieltä opiskeleva kohtaa, ja pyrkii oma-aloitteiseen kielijäsenyyteen.*

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (OSMA1)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (SMA1), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisydestä*
- soveltaa ja kehittää saamen kielen opiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja*
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- pystyy suhteuttamaan osaamistaan saamen kielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.2.*

Paikallinen lisäys

- Oppilas syventää käsitystä saamen kielen taidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana. Pohtii uhanalaisten - ja alkuperäiskielten asemaa.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- saamen kieli porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen*
- tavoitteiden asettelu saamen kielen opiskelulle*
- oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen saamen kielen näkökulmasta*

- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Paikallinen lisäys

- Oppilas tiedostaa saamen kielen taidon ja saamelaisen kulttuuriperinnön merkityksen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija vahvistaa mahdollista omaa saamelaista kulttuuri-identiteettiään.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin

Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Hyvinvointiosaaminen

Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestäättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroasteikolla 4 - 10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Aiheita käsitellään saamelaisen asuma-alueen, saamen kielen ja kulttuurin näkökulmasta.

Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjien oppimateriaalilautakunnan kautta.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Saamen kieli maailmalla ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (OSMA2)

Opintojakson moduulit

- Saamen kieli maailmalla ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (SMA2), Pakollinen

Tavoitteet

Saamen kieli maailmalla ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan saamen kielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Saamen kieli maailmalla ja vuorovaikutusosaaminen

- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset; ääntäminen*
- *viestintätyylit erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tiedostaa saamen kielen taidon ja saamelaisen kulttuuriperinnön merkityksen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija vahvistaa mahdollista omaa saamelaista kulttuuri-identiteettiään.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kieliopinnojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Valtakunnalliset pakolliset ja valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroasteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Aiheita käsitellään saamelaisen asuma-alueen, saamen kielen ja kulttuurin näkökulmasta.

Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjien oppimateriaalilautakunnan kautta.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Saamen kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (OSMA3)

Opintojakson moduulit

- Saamen kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (SMA3), Pakollinen

Tavoitteet

Saamen kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä itselle tärkeistä kulttuuriaiheista tai -ilmiöistä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Saamen kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *saamelaiset taiteenalat*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Valtakunnalliset pakolliset ja valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroasteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Aiheita käsitellään saamelaisen asuma-alueen, saamen kielen ja kulttuurin näkökulmasta.

Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjien oppimateriaalilautakunnan kautta.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Saamen kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (OSMA4)

Opintojakson moduulit

- Saamen kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (SMA4), Pakollinen

Tavoitteet

Saamen kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Paikallinen lisäys

- Saamelaisten asuma-alue, historia, kieli- ja kulttuurialueet sekä paikalliset elinkeinot erityisesti saamelainen poronhoito.

Keskeiset sisällöt

Saamen kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Valtakunnalliset pakolliset ja valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroasteikolla 4 - 10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Aiheita käsitellään saamelaisen asuma-alueen, saamen kielen ja kulttuurin näkökulmasta.

Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjien oppimateriaalilautakunnan kautta.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Kestävä tulevaisuus arktisella alueella, 2 op (OSMA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus arktisella alueella, 2 op (SMA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus arktisella alueella

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja
- kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla syvennetään taitoa hakea tietoa sekä harjaannutaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteisiin perustuvia näkökantoja.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus arktisella alueella

- ihmisen ja luonnon suhde
- muuttuva elin- ja työympäristö sekä saamelaiset elinkeinot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot
- yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, tieteellisen tekstin piirteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aihepiireinä ovat esimerkiksi ihmisen ja luonnon suhde, muuttuva elin - ja työympäristö sekä saamelaiset elinkeinot, kestävä elämäntapa ja tulevaisuudenvisiot.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroasteikolla 4 - 10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Aiheita käsitellään saamelaisen asuma-alueen, saamen kielen ja kulttuurin näkökulmasta.

Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjien oppimateriaalilautakunnan kautta.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Saamen kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (OSMA6)

Opintojakson moduulit

- Saamen kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (SMA6), Pakollinen

Tavoitteet

Saamen kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu saamen kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.*

Keskeiset sisällöt

Saamen kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista.

Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmestyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroasteikolla 4 - 10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Aiheita käsitellään saamelaisen asuma-alueen, saamen kielen ja saamelaisen kulttuurin näkökulmasta.

Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjien oppimateriaalilautakunnan kautta.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (OSMA7)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (SMA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aihepiireinä ovat esimerkiksi ihmisen ja luonnon suhde, muuttuva elin- ja työympäristö sekä saamelaiset perinteiset elinkeinot, kestävä elämäntapa ja tulevaisuudenvisiot.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

- Saamelaiset elinkeinot ja kestävä elämäntapa, kulttuurien tuntemus ja arktisen alueen ympäristön ja ilmaston muutokset.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestävämmät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kursseilla ohjataan opiskelijaa itsearviointiin, jota hän suhteuttaa asettamiinsa tavoitteisiin.

Myös pari- ja vertaisarvioinnilla saadaan palautetta opiskelussa onnistumisesta, jolla on merkitystä kokonaisarviointissa.

Valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroasteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija kehittyi pohjoissaamen kielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin paikallisissa, kansallisissa, pohjoismaisissa kuin koko pohjoiskalottialueen yhteisöissä.

Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjien oppimateriaalilautakunnan kautta.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (OSMA8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (SMA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *kehittää taitoaan rakentaa dialogia*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Paikallinen lisäys

- Vankentaa saamen kielen tuottamisen taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *saamen kielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

- Saamen kielen suulliset ja kirjalliset kielenkäyttö- ja viestintätilanteet.
- Pohjoismainen saamelainen ja saamen kielinen TV- ja radiotoiminta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kursseilla ohjataan opiskelijaa itsearviointiin, jota hän suhteuttaa asettamiinsa tavoitteisiin.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Myös pari- ja vertaisarvioinnilla saadaan palautetta opiskelussa onnistumisesta, jolla on merkitystä kokonaisarvioinnissa.

Valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroasteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija kehitty pohjoissaamen kielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin paikallisissa, kansallisissa, pohjoismaisissa kuin koko pohjoiskalottialueen yhteisöissä.

Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjien oppimateriaalilautakunnan kautta.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Vieraat kielet, saame, A-oppimäärä kertauskurssi, 2 op (OSMA9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää taitoa käyttää pohjoissaamen kieltä monipuolisesti.
- Valmentaa erityisesti vieraan kielen, lyhyen saamen kielen oppimäärän ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla kerrataan kielioppiasioita ja kielenhuoltoa tarpeen mukaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla ohjataan opiskelijaa itsearviointiin, jota hän suhteuttaa asettamiinsa tavoitteisiinsa. Myös pari- ja vertaisarvioinnilla saadaan palautetta opiskelussa onnistumisesta, jolla on merkitystä kokonaisarvioinnissa. Opintojakson arviointi voi perustua kokeisiin ja esityksiin, kirjallisiin ja/ tai suullisiin kokeisiin, pari ja ryhmätöihin ja esitelmiin opintojakson sisällöstä ja painotuksista riippuen.

Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan aktiivisuus, kiinnostus, positiivisuus ja jatkuva näyttö, jota osoitetaan kurssin aikana.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Aiheita käsitellään saamelaisten asuma-alueen, saamen kielen ja kulttuurin näkökulmasta. Aiheita voidaan käsitellä myös laajemmasta näkökulmasta aiheen mukaan niin, että opiskelijalle tarjoutuu mahdollisuus vertailuihin. Kullakin opintojaksolla voidaan käsitellä myös muita aiheita opiskelijoiden harrastuneisuuden ja toisaalta ajankohtaisuuden vaatimusten huomioon ottamiseksi. Opiskelijalla tulee olla jokaisella opintojaksolla tilaisuuksia kuunnella, lukea, puhua ja kirjoittaa erilaisia tarkoituksia varten, vaikka painotukset vaihtelevat opintojaksoittain.

Rakenteiden ja sanaston tuntemuksen laajentamiseen ja käytön monipuolistamiseen ja tarkkuuteen kiinnitetään huomiota kaikilla opintojaksoilla oppimäärän tavoitteiden mukaisesti. Vaativimpia viestinnän muotoja harjoitetaan oppimäärässä, joiden opiskelu on alkanut peruskoulussa.

Opetuksessa on otettava huomioon, että kaikille opiskelijoille saamen kieli ei ole varsinainen vieras kieli. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan oman toiminnan ja arvostuksen kulttuurisidonnaisuuksia.

Opiskelijan opiskelutaitoihin kiinnitetään huomiota jokaisella opintojaksolla. Häntä ohjataan tunnistamaan vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana ja käyttämään strategioita, jotka ovat tarkoituksenmukaisia hänen oman kehittymistarpeensa ja kulloisenkin opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta.

7.20.6. Vieraat kielet, saame, B2-oppimäärä (VKSKB2)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista saamen kielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suullisen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Jos ryhmässä on saamelaistaustaisia opiskelijoita, kartoitetaan erityisesti opintojen alkuvaiheessa heidän saamen kielen tai murteen taitojaan, tavoitteitaan ja mahdollisuuksiaan saada tukea opinnoilleen lähiympäristöstä.

Tavoitteet

Saamen kielen B2-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- kehittyy saamen kielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin paikallisissa, kansallisissa, pohjoismaisissa kuin koko pohjoiskalottialueen yhteisöissä*
- vahvistaa tietämystään saamen kielistä ja saamelaiskulttuureista ja ymmärtää niiden merkityksen alkuperäiskansan kielinä ja kulttuureina*

- hahmottaa niitä haasteita ja mahdollisuuksia, joita pienen puhujamäärän kieltä opiskeleva kohtaa, ja pyrkii oma-aloitteiseen kielijäsenyyteen.

Opintojaksot

Kohtaamisia saamelaisalueella, 2 op (OSMB21)

Opintojakson moduulit

- Kohtaamisia saamelaisalueella, 2 op (SMB21), Valinnainen

Tavoitteet

Kohtaamisia saamelaisalueella

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pohtii pohjoissaamen kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa ja harjoittelee selviytymistä erilaisissa tilanteissa, matkustamisessa, asiointitilanteissa ja tapahtumissa, joissa tarvitaan saamen kielen taitoa.

Keskeiset sisällöt

Kohtaamisia saamelaisalueella

- sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet
- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- koulu

Paikallinen lisäys

- Tutustuminen saamelaisalueen koulutusmahdollisuuksiin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet, myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikissa opintojaksoissa. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia.

Opintojakso arvioidaan numeroasteikolla 4 - 10. Opintojaksoa ei voi tenttiä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjiltä Inarista.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Sápmi - Saamenmaa, 2 op (OSMB22)

Opintojakson moduulit

- Sápmi – Saamenmaa, 2 op (SMB22), Valinnainen

Tavoitteet

Sápmi – Saamenmaa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla painottuvat tekstien tulkintataidot.

Keskeiset sisällöt

Sápmi – Saamenmaa

- *saamelaisten asuma-alue ja historia*
- *saamelaiset edustuselimet ja järjestöt*
- *saamen kielten maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- Saamelaiskäräjät - Sámediggi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroasteikolla 4 - 10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjiltä Inarista.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Hyvinvointi ja huolenpitoa, 2 op (OSMB23)

Opintojakson moduulit

- Arki ja hyvinvointi, 2 op (SMB23), Valinnainen

Tavoitteet

Arki ja hyvinvointi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Tutustuu saamelaiskulttuurin näkemykseen ihmisen ja luonnon hyvinvoinnin ykseydessä.

Keskeiset sisällöt

Arki ja hyvinvointi

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- Teknologian ja digitalisaation tuomat muutokset vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista

Vuorovaikutusosaaminen

Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroasteikolla 4 - 10. Opintojaksoa ei voi tenttiä.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjiltä Inarista.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Saamelainen kulttuuri, 2 op (OSMB24)

Opintojakson moduulit

- Saamelainen kulttuuri, 2 op (SMB24), Valinnainen

Tavoitteet

Saamelainen kulttuuri

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Saamelaisalueen kulttuuri - ilmiöt

Keskeiset sisällöt

Saamelainen kulttuuri

- *historiallisesti keskeiset ja ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- Skábmagovat- filmifestivaali ja Ijahis Idja - Alkuperäiskansojen musiikkifestivaali Inarissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijaa ohjataan itsearviointiin, jota hän suhteuttaa asettamiinsa tavoitteisiinsa.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Pari - ja vertaisarvioinnilla saadaan palautetta opiskelussa onnistumisesta, jolla on merkitystä kokonaisarviointissa.

Valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroasteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjiltä Inarista.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (OSMB25)

Opintojakson moduulit

- Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (SMB25), Valinnainen

Tavoitteet

Opiskelu, työ ja tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen.

Keskeiset sisällöt

Opiskelu, työ ja tulevaisuus

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*
- *saamelaiset elinkeinot*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan aktiivisuus, kiinnostus, positiivisuus ja jatkuva näyttö, jota osoitetaan opintojakson aikana.

Opiskelijaa ohjataan itsearviointiin, jota hän suhteuttaa asettamiinsa tavoitteisiinsa.

Pari - ja vertaisarvioinnilla saadaan palautetta opiskelussa onnistumisesta, jolla on merkitystä kokonaisarviointissa.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroasteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjiltä Inarista.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Saamelainen luontotieto, 2 op (OSMB26)

Opintojakson moduulit

- Saamelainen luontotieto, 2 op (SMB26), Valinnainen

Tavoitteet

Saamelainen luontotieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee ja vahvistaa kielitaitoaan monipuolisesti.

Keskeiset sisällöt

Saamelainen luontotieto

- *ihmisen ja luonnon suhde*
- *ilmasto ja muuttuva elinympäristö*
- *luonto, maasto, lumi*
- *saamenkieliset mediat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa.

Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestäättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijaa ohjataan itsearviointiin, jota hän suhteuttaa asettamiinsa tavoitteisiinsa.

Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan aktiivisuus, kiinnostus, positiivisuus ja jatkuva näyttö, jota osoitetaan opintojakson aikana.

Valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroasteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjiltä Inarista.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Kestävä elämäntapa, 2 op (OSMB27)

Opintojakson moduulit

- Kestävä elämäntapa, 2 op (SMB27), Valinnainen

Tavoitteet

Kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Kestävä elämäntapa

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *saamelaisuus muuttuvassa maailmassa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Kieliopioiden mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestävämmät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijaa ohjataan itsearviointiin, jota hän suhteuttaa asettamiinsa tavoitteisiinsa.

Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan aktiivisuus, kiinnostus, positiivisuus ja jatkuva näyttö, jota osoitetaan opintojakson aikana.

Pari - ja vertaisarvioinnilla saadaan palautetta opiskelussa onnistumisesta, jolla on merkitystä kokonaisarviointissa.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroasteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjiltä Inarista.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Kansainvälinen toiminta, 2 op (OSMB28)

Opintojakson moduulit

- Kansainvälinen toiminta, 2 op (SMB28), Valinnainen

Tavoitteet

Kansainvälinen toiminta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Kansainvälinen toiminta

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *vapaaehtois- ja järjestötoiminta*
- *arktisen alueen yhteistyö*
- *kansalliset saamen kielitaitovaatimukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Hyvinvointiosaaminen

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijaa ohjataan itsearviointiin, jota hän suhteuttaa asettamiinsa tavoitteisiinsa.

Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan aktiivisuus, kiinnostus, positiivisuus ja jatkuva näyttö, jota osoitetaan opintojakson aikana.

Pari - ja vertaisarvioinnilla saadaan palautetta opiskelussa onnistumisesta, jolla on merkitystä kokonaisarvioinnissa.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroasteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjiltä Inarista.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Saame, B2-oppimäärän kertauskurssi, 2 op (OSMB29)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- syvennetään taitoa tuottaa pohjoissaamen kieltä kirjallisesti.
- tehdään puhumis- ja kuunteluharjoituksia.
- kerrataan kielioppiasioita ja kielenhuoltoa tarpeen mukaan.
- vankennetaan kirjoittamisen sujuvuutta ja päättökokeeseen valmistautumista.
- valmentaa erityisesti vieraan kielen, lyhyen saamen kielen oppimäärän ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Saamelaisten historia
- saamelaisen kulttuurin eri osa-alueet
- pohjoissaamen kielen asema saamelaisalueella
- opiskelijan suhde saamen kieleen
- saamen kielen sanaston kartuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Kieliopinnojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan aktiivisuus, kiinnostus, positiivisuus ja jatkuva näyttö, jota osoitetaan opintojakson aikana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Aiheita käsitellään saamelaisten asuma-alueen, saamen kielen ja kulttuurinäkökulmasta. Aiheita voidaan käsitellä myös laajemmasta näkökulmasta aiheen mukaan niin, että opiskelijalle tarjoutuu mahdollisuus vertailuihin. Kullakin opintojaksolla voidaan käsitellä myös muita aiheita opiskelijoiden harrastuneisuuden ja toisaalta ajankohtaisuuden vaatimusten huomioon ottamiseksi.

Opiskelijalla tulee olla jokaisella opintojaksolla tilaisuuksia kuunnella, lukea, puhua ja kirjoittaa erilaisia tarkoituksia varten, vaikka painotukset vaihtelevat opintojaksoittain. Rakenteiden ja sanaston tuntemuksen laajentamiseen ja käytön monipuolistamiseen ja tarkkuuteen kiinnitetään huomiota kaikilla opintojaksoilla oppimäärän tavoitteiden mukaisesti.

7.20.7. Vieraat kielet, saame, B3-oppimäärä (VKSKB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista saamen kielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suullisen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Jos ryhmässä on saamelaistaustaisia opiskelijoita, kartoitetaan erityisesti opintojen alkuvaiheessa heidän saamen kielen tai murteen taitojaan, tavoitteitaan ja mahdollisuuksiaan saada tukea opinnoilleen lähiympäristöstä.

Tavoitteet

Saamen kielen B3-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- kehittyy saamen kielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin paikallisissa, kansallisissa, pohjoismaisissa kuin koko pohjoiskalottialueen yhteisöissä*
- vahvistaa tietämystään saamen kielistä ja saamelaiskulttuureista ja ymmärtää niiden merkityksen alkuperäiskansan kielinä ja kulttuureina*
- hahmottaa niitä haasteita ja mahdollisuuksia, joita pienen puhujamäärän kieltä opiskeleva kohtaa, ja pyrkii oma-aloitteiseen kielijäsenyyteen.*

Opintojaksot

Tutustutaan toisiimme ja saamen kieleen, 2 op (OSMB31)

Opintojakson moduulit

- Tutustutaan toisiimme ja saamen kieleen, 2 op (SMB31), Valinnainen

Tavoitteet

Tutustutaan toisiimme ja saamen kieleen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin ja hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy toimimaan kielellä taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Oppii tuntemaan saamen kielet ja niiden historian lyhyesti.

Keskeiset sisällöt

Tutustutaan toisiimme ja saamen kieleen

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tiedostaa saamen kielen taidon ja saamelaisen kulttuuriperinnön merkityksen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijaa ohjataan itsearviointiin, jota hän suhteuttaa asettamiinsa tavoitteisiinsa.

Pari - ja vertaisarvioinnilla saadaan palautetta opiskelussa onnistumisesta, jolla on merkitystä kokonaisarvioinnissa.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroasteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kaikilla opintojaksoilla painottuvana näkökulmana ovat saamelaisen elämänmuodon keskeiset piirteet ja saamelaisten henkinen ja aineellinen kulttuuriperintö.

Opintojaksoissa käsitellään paikallisia asioita ja harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista ja kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella opintojaksoittain.

Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjien oppimateriaalitoimiston kautta.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Arki ja asiointitilanteet, 2 op (OSMB32)

Opintojakson moduulit

- Arki ja asiointitilanteet, 2 op (SMB32), Valinnainen

Tavoitteet

Arki ja asiointitilanteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Arki ja asiointitilanteet

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Ajankohtaisia asioita käsitellään aihepiiristä riippuen esim. katsomalla saamenkielisiä uutislähetystyksiä sekä lukemalla saamenkielisiä uutisia sähköisistä viestimistä ja sanomalehdistä.

Jokaisella opintojaksolla seurataan ajankohtaisia paikallisia tapahtumia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijaa ohjataan itsearviointiin, jota hän suhteuttaa asettamiinsa tavoitteisiinsa.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia

Pari - ja vertaisarvioinnilla saadaan palautetta opiskelussa onnistumisesta, jolla on merkitystä kokonaisarviointissa.

Valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroasteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kaikissa opintojaksoissa painottuvana näkökulmana ovat saamelaisen elämänmuodon keskeiset piirteet ja saamelaisten henkinen ja aineellinen kulttuuriperintö.

Opintojaksoissa käsitellään paikallisia asioita ja harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista ja kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella opintojaksoittain.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjiltä oppimateriaalilautakunnan kautta.

Kohtaamisia saamelaisalueella, 2 op (OSMB33)

Opintojakson moduulit

- Kohtaamisia saamelaisalueella, 2 op (SMB33), Valinnainen

Tavoitteet

Kohtaamisia saamelaisalueella

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Kohtaamisia saamelaisalueella

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijaa ohjataan itsearviointiin, jota hän suhteuttaa asettamiinsa tavoitteisiinsa.

Pari - ja vertaisarvioinnilla saadaan palautetta opiskelussa onnistumisesta, jolla on merkitystä kokonaisarviointissa.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia

Valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroasteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kaikilla opintojaksoilla painottuvana näkökulmana ovat saamelaisen elämänmuodon keskeiset piirteet ja saamelaisten henkinen ja aineellinen kulttuuriperintö.

Opintojaksolla käsitellään paikallisia asioita ja harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista ja kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella opintojaksoittain.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Saamen kielen oppimateriaalit tulevat Saamelaiskäräjien oppimateriaalilautakunnan kautta.

Sápmi - Saamenmaa, 2 op (OSMB34)

Opintojakson moduulit

- Sápmi – Saamenmaa, 2 op (SMB34), Valinnainen

Tavoitteet

Sápmi – Saamenmaa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Oppii tuntemaan saamelaista asuma-aluetta, saamelaisia edustuselimiä ja järjestöjä sekä oppii tuntemaan saamelaisten historiaa ja Saamenmaata.

Keskeiset sisällöt

Sápmi – Saamenmaa

- *saamelaisten asuma-alue ja historia*
- *saamelaiset edustuselimet ja järjestöt*
- *saamen kielten maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

- Paikallinen saamelainen perinnetietous.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön.

Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijaa ohjataan itsearviointiin, jota hän suhteuttaa asettamiinsa tavoitteisiinsa.

Pari - ja vertaisarvioinnilla saadaan palautetta opiskelussa onnistumisesta, jolla on merkitystä kokonaisarvioinnissa.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia

Valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroasteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kaikilla opintojaksoilla painottuvana näkökulmana ovat saamelaisen elämänmuodon keskeiset piirteet ja saamelaisten henkinen ja aineellinen kulttuuriperintö.

Opintojaksoilla käsitellään paikallisia asioita ja harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista ja kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella opintojaksoittain.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Saamen kielen oppimateriaalit tulevat Saamelaiskäräjien oppimateriaalilautakunnan kautta.

Arki ja hyvinvointi, 2 op (OSMB35)

Opintojakson moduulit

- Arki ja hyvinvointi, 2 op (SMB35), Valinnainen

Tavoitteet

Arki ja hyvinvointi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Oppii tuntemaan eri saamelaisryhmiä ja heidän elämäänsä.

Keskeiset sisällöt

Arki ja hyvinvointi

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

- Ihmisen ja luonnon hyvinvointi, teknologian tuomat muutokset vuorovaikutuksessa ja hyvinvoinnissa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kulttuurien tuntemus, monipuolinen kielitaito.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijaa ohjataan itsearviointiin, jota hän suhteuttaa asettamiinsa tavoitteisiinsa.

Pari - ja vertaisarvioinnilla saadaan palautetta opiskelussa onnistumisesta, jolla on merkitystä kokonaisarvioinnissa.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroasteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kaikilla opintojaksoilla painottuvana näkökulmana ovat saamelaisen elämänmuodon keskeiset piirteet ja saamelaisten henkinen ja aineellinen kulttuuriperintö.

Opintojaksoilla käsitellään paikallisia asioita ja harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista ja kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella opintojaksoittain.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Saamen kielen oppimateriaalit tulevat Saamelaiskäräjien oppimateriaalilautakunnan kautta.

Saamelainen kulttuuri, 2 op (OSMB36)

Opintojakson moduulit

- Saamelainen kulttuuri, 2 op (SMB36), Valinnainen

Tavoitteet

Saamelainen kulttuuri

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Oppii tuntemaan saamelaista teatteria, saamelaisen musiikin erityispiirteet, historia ja nykyaika.
- Oppii tuntemaan saamelaisen ruokakulttuurin erityispiirteet.

Keskeiset sisällöt

Saamelainen kulttuuri

- *historiallisesti keskeiset ja ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

- Oppiaineen sisältöihin liittyvät sanat ja termit.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijaa ohjataan itsearviointiin, jota hän suhteuttaa asettamiinsa tavoitteisiinsa.

Pari - ja vertaisarvioinnilla saadaan palautetta opiskelussa onnistumisesta, jolla on merkitystä kokonaisarvioinnissa.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroasteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kaikilla opintojaksoilla painottuvana näkökulmana ovat saamelaisen elämänmuodon keskeiset piirteet ja saamelaisten henkinen ja aineellinen kulttuuriperintö.

Opintojaksoilla käsitellään paikallisia asioita ja harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista ja kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella opintojaksoittain.

Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjiltä.

Opintojakson suorittamista itsenäisesti ei suositella.

Opiskelu,työ ja tulevaisuus, 2 op (OSMB37)

Opintojakson moduulit

- Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (SMB37), Valinnainen

Tavoitteet

Opiskelu, työ ja tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Oppii ammattitermeihin ja työelämään liittyvää sanastoa.

Keskeiset sisällöt

Opiskelu, työ ja tulevaisuus

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*
- *saamelaiset elinkeinot*

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijaa ohjataan itsearviointiin, jota hän suhteuttaa asettamiinsa tavoitteisiinsa.

Pari - ja vertaisarvioinnilla saadaan palautetta opiskelussa onnistumisesta, jolla on merkitystä kokonaisarvioinnissa.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroasteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kaikilla opintojaksoilla painottuvana näkökulmana ovat saamelaisen elämänmuodon keskeiset piirteet ja saamelaisten henkinen ja aineellinen kulttuuriperintö.

Opiskelijoita kannustetaan tekemään porotöitä ja vierailemaan poroerotuksissa.

Opintojaksoilla käsitellään paikallisia asioita ja harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista ja kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella opintojaksoittain.

Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjiltä.

Opintojakson suorittamista itsenäisesti ei suositella.

Saamelainen luontotieto, 2 op (OSMB38)

Opintojakson moduulit

- Saamelainen luontotieto, 2 op (SMB38), Valinnainen

Tavoitteet

Saamelainen luontotieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa valmiuksia ymmärtää ja käyttää luontoon, luonnontieteisiin ja kestäväan kehitykseen liittyviä aiheita.
- Oppii tuntemaan luonnon ja ihmisen suhdetta
- Tutustuu muuttuvaan elinympäristöön ja alkuperäiskansoihin lyhyesti.
- Oppii tuntemaan kahdeksan vuodenaikaa, ilmansuunnat ja sääilmiöt.

Keskeiset sisällöt

Saamelainen luontotieto

- *ihmisen ja luonnon suhde*
- *ilmasto ja muuttuva elinympäristö*
- *luonto, maasto, lumi*
- *saamenkieliset mediat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestäättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijaa ohjataan itsearviointiin, jota hän suhteuttaa asettamiinsa tavoitteisiinsa.

Pari - ja vertaisarvioinnilla saadaan palautetta opiskelussa onnistumisesta, jolla on merkitystä kokonaisarvioinnissa.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroasteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kaikilla opintojaksoilla painottuvana näkökulmana ovat saamelaisen elämänmuodon keskeiset piirteet ja saamelaisten henkinen ja aineellinen kulttuuriperintö.

Opintojaksoilla käsitellään paikallisia asioita ja harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista ja kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella opintojaksoittain.

Saamen kielen oppikirjat tulevat Saamelaiskäräjien oppimateriaalitoimiston kautta.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Saame, B3 -oppimäärän kertauskurssi, 2 op (OSMB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- syvennetään taitoa tuottaa pohjoissaamen kieltä kirjallisesti
- valmentaa erityisesti vieraan kielen, lyhyen saamen kielen oppimäärän ylioppilaskokeeseen
- tehdään puhumis- ja kuunteluharjoituksia
- kerrataan kielioppiasioita ja kielenhuoltoa tarpeen mukaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Saamelaisten historia,
- saamelaisen kulttuurin eri osa-alueet,
- pohjoissaamen kielen asema saamelaisalueella,
- opiskelijan suhde saamen kieleen,
- saamen kielen sanaston kartuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan aktiivisuus, kiinnostus, positiivisuus ja jatkuva näyttö, jota osoitetaan opintojakson aikana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Aiheita käsitellään saamelaisten asuma-alueen, saamen kielen ja kulttuurin näkökulmasta. Aiheita voidaan käsitellä myös laajemmasta näkökulmasta aiheen mukaan niin, että opiskelijalle tarjoutuu mahdollisuus vertailuihin. Kullakin opintojaksolla voidaan käsitellä myös muita aiheita opiskelijoiden harrastuneisuuden ja toisaalta ajankohtaisuuden vaatimusten huomioon ottamiseksi.

Opiskelijalla tulee olla jokaisella opintojaksolla tilaisuuksia kuunnella, lukea, puhua ja kirjoittaa erilaisia tarkoituksia varten, vaikka painotukset vaihtelevat opintojaksoittain. Rakenteiden ja sanaston tuntemuksen laajentamiseen ja käytön monipuolistamiseen ja tarkkuuteen kiinnitetään huomiota kaikilla opintojaksoilla oppimäärän tavoitteiden mukaisesti.

7.20.8. Vieraat kielet, saksa, A-oppimäärä (OSAA2)

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 4 op (OSAA21SAA22)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen
- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisydestä
- soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä
- pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta
- kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan
- vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan
- syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- kohdekieli porttina sukulaiskielten oppimiseen ja osaamiseen
- tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle

- *oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen*

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyylit erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kehitetään opiskelijan kielitietoisuutta ja kieli-identiteettiä sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja. Harjaannutetaan vuorovaikutusta kieli- ja kulttuurirajoja ylittävissä tilanteissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija laatii kieliprofiilin tai täydentää sitä saksan kielen osalta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tarkastellaan saksan kieltä globaaliosaamisen näkökulmasta.

Hyvinvointiosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan ja ryhmän hyvinvointiosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso totuttaa opiskelijaa lukion kielenopiskeluun, jossa saksan kieltä käytetään mahdollisimman paljon. Kehitetään opiskelijan saksan kielen eri osa-alueiden osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja. Lisäksi tarkastellaan saksan kieltä globaaliosaamisen näkökulmasta. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (OSAA23)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaihteita tai -ilmiöitä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laajennetaan ja syvennetään monilukutaitoa.

Vuorovaikutusosaaminen

Rakennetaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurisista syistä ole.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla syvennetään saksan kielen kulttuurista ymmärrystä ja tarkastellaan sen kulttuurin kautta välittyviä arvoja ja merkityksiä. Tarkastellaan taiteiden merkitystä. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (OSAA24)

Opintojakson moduulit

- Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA4), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Keskeiset sisällöt

Kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tarkastellaan osallisuuden, aktiivisen toimijuuden ja demokratian rakentumista saksan kielellä kielellisesti, kulttuurisesti ja katsomuksellisesti monimuotoisessa maailmassa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Harjoitellaan kriittisiä luku- ja tiedonhankintataitoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Harjoitellaan arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kehitetään ajattelu- ja opiskelutaitoja harjoittelemalla kriittisiä luku- ja tiedonhankintataitoja sekä niihin pohjautuvia soveltamisen ja tuottamisen taitoja. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (OSAA25)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja
- kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vahvistetaan tekstin tulkitsemisen ja tuottamisen taitoja sekä syvennetään tiedonhankintataitoja lähdekriittisyys huomioiden.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Perehdytään eri tieteenalojen osaamiseen ja globaaleihin ympäristökysymyksiin, kuten ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden vähenemiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan monipuolisesti kielitaitoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla syvennetään opiskelijan tiedonhankintataitoja sekä tekstin tulkitsemisen ja tuottamisen taitoja. Lisäksi vahvistetaan opiskelijan taitoja etsiä merkityksiä ja yhdistellä asioita uudenvälisillä tavoilla. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (OSAA26)

Opintojakson moduulit

- Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKA6), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille
- rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.

Keskeiset sisällöt

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina
- itsenäistyvän, työelämää astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vahvistetaan työelämävalmiuksia ja vankennetaan osaamisen käyttöä sekä omaksi että yhteiskunnan hyväksi.

Vuorovaikutusosaaminen

Jatketaan kieli-identiteetin rakentamista. Kielitietoisuus ja rakentavan viestinnän taito korostuvat.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta.

Hyvinvointiosaaminen

Käsitellään nuoren arjen ja talouden hallintaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tavoitteena opintojaksolla on syventää opiskelijan käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana. Pohditaan jatko-opinto- ja urasuunnitelmia sekä työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (OSAA27)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VKA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta
- kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi
- osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos
- kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä
- esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista
- ratkaisukeskeisyys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustutaan eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiamaailmassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Vankennetaan yksilön ja yhteisön identiteetin rakentumista ja ryhmässä toimimista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Haetaan uusia, luovia tarkastelukulmia käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Perehdytään arvolähtöiseen ja eettiseen toimintaan yhteiseksi hyväksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla käsitellään globaaleja ympäristökysymyksiä ja kestäväää elämäntapa. Lisäksi valmistetaan opiskelijaa maailmankansalaiseksi. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (OSAA28)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VKA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan kielitietoisuutta ja rakentavan viestinnän taitoa empatia ja hyvät tavat huomioiden.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutustutaan erilaisiin viestintätilanteisiin, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10. Arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamaan suullisen kielitaidon kokeeseen ja muihin opintojakson aikaisiin näyttöihin. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson arviointia. Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjaannutetaan opiskelijan monipuolista suullista kielitaitoa ja tarjotaan välineitä suullisen kielitaidon kehittämiseen. Lisäksi harjoitellaan toisen huomioon ottamista ja arvostamista. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

Saksan kertauskurssi, 2 op (OSAA29)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmentaa erityisesti saksan kielen pitkän oppimäärän ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tehdään kuullun ymmärtämistehtäviä.
- Vankennetaan luetun ymmärtämisen taitoa.
- Vahvistetaan sanaston ja rakenteiden hallintaa.
- Harjoitellaan kirjallista tuottamista.
- Harjaannutetaan suullista kielitaitoa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Haetaan luovia tarkastelukulmia käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla vaativia tehtäviä. Syvennetään monilukutaitoa käsittelemällä erilaisia tekstejä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan opiskelijoiden vuorovaikutustaitoja ja oman kieli-identiteetin rakentamista. Tuetaan minäpystyvyyden kasvattamista ja ymmärtämisen rakentamista haastavissa tilanteissa. Vuorovaikutustilanteissa korostuvat empatia ja hyvien tapojen hallinta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Arviointi perustuu aktiiviseen tuntityöskentelyyn ja muihin vaadittuihin näyttöihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu erityisesti saksan kielen pitkän oppimäärän ylioppilaskokeeseen valmistautuville opiskelijoille. Opintojaksolla asioita kerrataan opiskelijoiden toiveet huomioiden. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

7.20.9. Vieraat kielet, saksa, B2-oppimäärä (SAB2)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Elämän tärkeitä asioita, 2 op (OSAB21)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan tunne- ja empatiataitoja sosiaalisissa tilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Huomioidaan minäpystyvyyden kasvattaminen ja omien vahvuuksien tunnistaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso ohjaa opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkömyksen perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä saksan kielen opinnoissa. Kiinnitetään huomiota B2- oppimäärää peruskoulun puolella opiskelleen opiskelijan opintojen aloittamiseen. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Monenlaista elämää, 2 op (OSAB22)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan rakentavan viestinnän taitoa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Tuetaan opiskelijan ymmärrystä kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla ohjataan opiskelijaa hyödyntämään saksan kieltä tiedonhankinnan välineenä. Lisäksi vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Hyvinvointi ja huolenpito, 2 op (OSAB23)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Sosiaaliset taidot ja yhteistyökyky korostuvat sekä rakentavan viestinnän taito.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla painottuu huolenpito itsestä ja muista eri elämänvaiheissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarjotaan opiskelijoille välineitä ilmaista saksan kielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään. Harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Kulttuuri, 2 op (OSAB24)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuurialueita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuurialueet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan sekä kirjallista että suullista tuottamista pääpainoalueena kulttuuriset ja historialliset aiheet.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laajennetaan suomalaisen, eurooppalaisen ja globaalin kulttuuriperinnön tuntemusta sekä kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vahvistetaan monilukutaitoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso ohjaa opiskelijaa saksan kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään saksan kieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaihteita tutkiessa. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (OSAB25)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan viestintää erilaisissa opiskeluun ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Keskeisiä aihealueita ovat opiskelu koulussa, jatko-opinnot , työelämä ja tulevaisuudensuunnitelmat.

Hyvinvointiosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan kieli-identiteettiä ja tuetaan minäpystyvyyttä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan itsetuntoa saksankielenkäyttäjänä. Tarjotaan mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella saksan kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään

liittyvissä tilanteissa. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Media ja ajankohtaiset aiheet, 2 op (OSAB26)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Syvennetään taitoa tuottaa kieltä ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Käsitellään ajankohtaisia aiheita.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla korostuu lähdekriittisyys.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla rohkaistaan opiskelijaa oman kielitaitonsa mukaisesti erilaisten tekstien pariin. Lisäksi syvennetään taitoa tuottaa saksan kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Yhteinen maapallomme, 2 op (OSAB27)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *kestävä elämäntapa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla painottuvat kestävä kuluttajuus ja kiertotalouden ymmärtäminen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla vankennetaan sosiaalisia ja yhdessä oppimisen taitoja. Lisäksi vahvistetaan rakentavan viestinnän taitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso auttaa opiskelijaa vahvistamaan perustason tekstin tulkinta - ja tuottamistaitoja. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Kansainvälisyys ja kielitaito, 2 op (OSAB28)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla korostuvat kielitietoisuus ja rakentavan viestinnän taito.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tuetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ohjataan opiskelijaa jatkuvaan oppimistaitojen kehittämiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan taitoja, joiden avulla hän voi jatkaa osaamisensa omaehtoista kehittämistä. Opiskelijaa autetaan muodostamaan kokonaisnäkemys perustason kielitaidosta. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Saksan kertauskurssi, 2 op (OSAB29)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmentaa erityisesti saksan kielen lyhyen oppimäärän ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tehdään kuullun ymmärtämistehtäviä.
- Vankennetaan luetun ymmärtämisen taitoa.
- Vahvistetaan sanaston ja rakenteiden hallintaa.
- Harjoitellaan kirjallista tuottamista.

- Harjaannutetaan suullista kielitaitoa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan opiskelijoiden vuorovaikutustaitoja ja oman kieli-identiteetin rakentamista. Tuetaan minäpystyvyyden kasvattamista ja ymmärtämisen rakentamista haastavissa tilanteissa. Vuorovaikutustilanteissa korostuvat empatia ja hyvien tapojen hallinta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Haetaan luovia tarkastelukulmia käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla vaativia tehtäviä. Syvennetään monilukutaitoa käsittelemällä erilaisia tekstejä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S), ja arviointi perustuu aktiiviseen tuntityöskentelyyn sekä muihin vaadittuihin näyttöihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu erityisesti saksan kielen lyhyen oppimäärän ylioppilaskokeeseen valmistautuville opiskelijoille. Opintojaksolla asioita kerrataan opiskelijoiden toiveet huomioiden. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

7.20.10. Vieraat kielet, saksa B3-oppimäärä (SAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kielenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Arjen viestintätilanteita, 2 op (OSAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan
- löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä
- hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa
- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- rutiinomaiset viestintätilanteet
- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijaa rohkaistaan puhumiseen ja tavoitteena on rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso motivoi pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen saksan kielen opiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuureja kohtaan. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Matkalla maailmassa, 2 op (OSAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla korostuvat empatia ja hyvät tavat sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso rohkaisee opiskelijaa käyttämään vähäistäkin saksan kielen taitoa vuorovaikutustilanteissa ja hyödyntämään kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin, myös maailmankuvan laajentamiseksi. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Elämän tärkeitä asioita, 2 op (OSAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan tunne- ja empatiataitoja sosiaalisissa tilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Huomioidaan minäpystyvyyden kasvattaminen ja omien vahvuuksien tunnistaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso ohjaa opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkömyksen perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä saksan kielen opinnoissa. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Monenlaista elämää, 2 op (OSAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Tuetaan opiskelijan ymmärrystä kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä.

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan rakentavan viestinnän taitoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla ohjataan opiskelijaa hyödyntämään saksan kieltä tiedonhankinnan välineenä. Lisäksi vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Hyvinvointi ja huolenpito, 2 op (OSAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Sosiaaliset taidot ja yhteistyökyky korostuvat sekä rakentavan viestinnän taito.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla painottuu huolenpito itsestä ja muista eri elämänvaiheissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarjotaan opiskelijoille välineitä ilmaista saksan kielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään. Harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Kulttuuri, 2 op (OSAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuurialueita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuurialueet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vahvistetaan monilukutaitoa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laajennetaan suomalaisen, eurooppalaisen ja globaalin kulttuuriperinnön tuntemusta sekä kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan sekä kirjallista että suullista tuottamista pääpainoalueena kulttuuriset ja historialliset aiheet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso ohjaa opiskelijaa saksan kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään saksan kieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessa. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (OSAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan viestintää erilaisissa opiskeluun ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan kieli-identiteettiä ja tuetaan minäpystyvyyttä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Keskeisiä aihealueita ovat opiskelu koulussa, jatko-opinnot , työelämä ja tulevaisuudensuunnitelmat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan itsetuntoa saksankielenkäyttäjänä. Tarjotaan mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella saksan kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Media ja ajankohtaiset aiheet, 2 op (OSAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla korostuu lähdekriittisyys.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Käsitellään ajankohtaisia aiheita.

Vuorovaikutusosaaminen

Syvennetään taitoa tuottaa kieltä ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia. Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla rohkaistaan opiskelijaa oman kielitaitonsa mukaisesti erilaisten ajankohtaisten tekstien pariin. Lisäksi syvennetään taitoa tuottaa saksan kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Saksan kertauskurssi, 2 op (OSAB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmentaa opiskelijaa erityisesti saksan kielen lyhyen oppimäärän kokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tehdään kuullun ymmärtämistehtäviä.
- Vankennetaan luetun ymmärtämisen taitoa.
- Vahvistetaan sanaston ja rakenteiden hallintaa.
- Harjoitellaan kirjallista tuottamista.
- Harjaannutetaan suullista kielitaitoa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan opiskelijoiden vuorovaikutustaitoja ja oman kieli-identiteetin rakentamista. Tuetaan minäpystyvyyden kasvattamista ja ymmärtämisen rakentamista haastavissa tilanteissa. Vuorovaikutustilanteissa korostuvat empatia ja hyvien tapojen hallinta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Haetaan luovia tarkastelukulmia käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla vaativia tehtäviä. Syvennetään monilukutaitoa käsittelemällä erilaisia tekstejä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Arviointi perustuu aktiiviseen tuntityöskentelyyn ja muihin vaadittuihin näyttöihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu erityisesti saksan kielen lyhyen oppimäärän ylioppilaskokeeseen valmistautuville opiskelijoille. Opintojaksolla asioita kerrataan opiskelijoiden toiveet huomioiden. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

7.20.11. Vieraat kielet, venäjä, A-oppimäärä (VEA2)

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 4 op (OVEA21VEA22)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen
- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisydestä
- soveltaa ja kehittää kielenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä
- pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta
- kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan
- vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan
- syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- kohdekieli porttina sukulaiskielen oppimiseen ja osaamiseen
- tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle
- oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen
- toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus
- rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana
- puhujien eri taustat ja statusvaikutukset

- *kohdekielen äänneiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyylit erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kehitetään opiskelijan kielitietoisuutta ja kieli-identiteettiä sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja.

Harjaannutetaan vuorovaikutusta kieli- ja kulttuurirajoja ylittävissä tilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan ja ryhmän hyvinvointiosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tarkastellaan venäjän kieltä globaaliosaamisen näkökulmasta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaditaan tai täydennetään opiskelijan kieliprofiilia venäjän kielen osalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kehitetään opiskelijan venäjän kielen eri osa-alueiden osaamista, analysoidaan ja arvioidaan kieltenopiskelutaitoja.

Opintojakso totuttaa opiskelijaa lukion kieltenopiskeluun, jossa venäjän kieltä käytetään mahdollisimman paljon.

Lisäksi tarkastellaan venäjän kieltä globaaliosaamisen näkökulmasta.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (OVEA23)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaihteita tai -ilmiöitä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä.

Vuorovaikutusosaaminen

Rakennetaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurisista syistä ole.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Harjoitellaan kriittisiä luku- ja tiedonhankintataitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla syvennetään venäjän kielen kulttuurista ymmärrystä ja tarkastellaan sen kulttuurin kautta välittyviä arvoja ja merkityksiä.

Tarkastellaan taiteiden merkitystä.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (OVEA24)

Opintojakson moduulit

- Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA4), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.*

Keskeiset sisällöt

Kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tarkastellaan osallisuuden, aktiivisen toimijuuden ja demokratian rakentumista venäjän kielellä kielellisesti, kulttuurisesti ja katsomuksellisesti monimuotoisessa maailmassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Harjoitellaan kriittisiä luku- ja tiedonhankintataitoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Harjoitellaan arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kehitetään ajattelu- ja opiskelutaitoja harjoittelemalla kriittisiä luku- ja kirjoitustaitoja sekä niihin pohjautuvia soveltamisen ja tuottamisen taitoja.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (OVEA25)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja
- kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista.

Vahvistetaan monipuolisesti kielitaitoa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vahvistetaan tekstin tulkitsemisen ja tuottamisen taitoja sekä syvennetään opiskelijan tiedonhankintataitoja erityisesti lähdekriittisyys huomioiden.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Perehdytään eri tieteenalojen osaamiseen ja globaaleihin ympäristökysymyksiin, kuten ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden vähenemiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla syvennetään opiskelijan tiedonhankintataitoja sekä tekstin tulkitsemisen ja tuottamisen taitoja. Lisäksi vahvistetaan opiskelijan taitoja etsiä merkityksiä ja yhdistellä asioita uudenvälisillä tavoilla.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (OVEA26)

Opintojakson moduulit

- Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKA6), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.*

Keskeiset sisällöt

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vahvistetaan työelämävalmiuksia ja vankennetaan osaamisen käyttöä sekä omaksi että yhteiskunnan hyväksi.

Vuorovaikutusosaaminen

Jatketaan kieli-identiteetin rakentamista. Kielitietoisuus ja rakentavan viestinnän taito korostuvat.

Hyvinvointiosaaminen

Käsitellään nuoren arjen ja talouden hallintaa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tavoitteena opintojaksolla on syventää opiskelijan käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana.

Pohditaan jatko-opinto- ja urasuunnitelmia sekä työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (OVEA27)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VKA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vankennetaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustutaan eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiamaailmassa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Perehdytään arvolähtöiseen ja eettiseen toimintaan yhteiseksi hyväksi.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Haetaan uusia, luovia tarkastelukulmia käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla käsitellään globaaleja ympäristökysymyksiä ja kestäväää elämäntapaa sekä lisäksi valmistetaan opiskelijaa maailmankansalaiseksi.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (OVEA28)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (VKA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *kohdekielen käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielen vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan kielitietoisuutta ja rakentavan viestinnän taitoa empatia ja hyvät tavat huomioiden.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutustutaan erilaisiin viestintätilanteisiin, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamaan suullisen kielitaidon kokeeseen ja muihin opintojakson aikaisiin näyttöihin.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson arviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjaannutetaan opiskelijan monipuolista suullista kielitaitoa ja tarjotaan välineitä suullisen kielitaidon kehittämiseen.

Lisäksi harjoitellaan toisen huomioonottamista ja arvostamista.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

Venäjän kertauskurssi, 2 op (OVEA29)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- valmentaa erityisesti venäjän kielen pitkän oppimäärän ylioppilaskokeeseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tehdään kuulun ymmärtämistehtäviä.

- Vankennetaan luetun ymmärtämisen taitoa.
- Vahvistetaan sanaston ja rakenteiden hallintaa.
- Harjoitellaan kirjallista tuottamista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan opiskelijoiden vuorovaikutustaitoja ja oman kieli-identiteetin rakentamista.

Tuetaan minäpystyvyyden kasvattamista ja ymmärtämisen rakentamista haastavissa tilanteissa.

Vuorovaikutustilanteissa korostuvat empatia ja hyvien tapojen hallinta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Syvennetään monilukutaitoa käsittelemällä erilaisia tekstejä.

Haetaan luovia tarkastelukulmia käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla vaativia tehtäviä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Arviointi perustuu aktiiviseen tuntityöskentelyyn ja muihin vaadittuihin näyttöihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu erityisesti venäjän kielen pitkän oppimäärän ylioppilaskokeeseen valmistautuville opiskelijoille.

Opintojaksolla kerrataan asioita opiskelijoiden toiveet huomioiden.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

7.20.12. Vieraat kielet, venäjä, B2-oppimäärä (VEB2)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Elämän tärkeitä asioita, 2 op (OVEB21)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan tunne- ja empatiataitoja monipuolisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Huomioidaan minäpystyvyyden kasvattaminen ja omien vahvuuksien tunnistaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso ohjaa opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkömyksen perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä venäjän kielen opinnoissa.

Kiinnitetään huomiota B2-oppimäärää peruskoulun puolella opiskelleen opintojen aloittamiseen.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Monenlaista elämää, 2 op (OVEB22)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan rakentavan viestinnän taitoa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä.

Tuetaan opiskelijan ymmärrystä kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla ohjataan opiskelijaa hyödyntämään venäjän kieltä tiedonhankintavälineenä.

Lisäksi vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Hyvinvointi ja huolenpito, 2 op (OVEB23)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Sosiaaliset taidot ja yhteistyökyky korostuvat sekä rakentavan viestinnän taito.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla painottuu huolenpito itsestä ja muista eri elämänvaiheissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarjotaan opiskelijalle välineitä ilmaista venäjän kielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään.

Harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Kulttuuri, 2 op (OVEB24)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan sekä kirjallista että suullista tuottamista pääpainoalueena kulttuuriset ja historialliset aiheet.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laajennetaan suomalaisen, eurooppalaisen ja globaalien kulttuuriperinnön tuntemusta sekä kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vahvistetaan monilukutaitoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso ohjaa opiskelija venäjän kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin.

Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään venäjän kieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessa.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (OVEB25)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan viestintää erilaisissa opiskeluun ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Keskeisiä aihealueita ovat opiskelu koulussa, työelämä, jatko-opinnot ja tulevaisuuden suunnitelmat.

Hyvinvointiosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan kieli-identiteettiä ja tuetaan minäpystyvyyttä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan itsetuntoa venäjänkielenkäyttäjänä.

Tarjotaan mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella venäjän kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Media ja ajankohtaiset aiheet, 2 op (OVEB26)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Syvennetään taitoa tuottaa kieltä ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Käsitellään ajankohtaisia aiheita.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla korostuu lähdekriittisyys.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla rohkaistaan opiskelijaa oman kielitaitonsa mukaisesti erilaisten tekstien pariin.

Lisäksi syvennetään taitoa tuottaa venäjän kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Yhteinen maapallomme, 2 op (OVEB27)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *kestävä elämäntapa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla vankennetaan sosiaalisia ja yhdessä oppimisen taitoja.

Lisäksi vahvistetaan rakentavan viestinnän taitoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla painottuvat kestävä kuluttajuus ja kiertotalouden ymmärtäminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso auttaa opiskelijaa vahvistamaan perustason tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoja.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Kansainvälisyys ja kielitaito, 2 op (OVEB28)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla korostuvat kielitietoisuus ja rakentavan viestinnän taito.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ohjataan opiskelijaa jatkuvaan oppimistaitojen kehittämiseen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tuetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan taitoja, joiden avulla hän voi jatkaa osaamisensa omaehtoista kehittämistä.

Opiskelijaa autetaan muodostamaan kokonaisnäkemys perustason kielitaidosta.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Venäjän kertauskurssi, 2 op (OVEB29)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmentaa erityisesti venäjän kielen lyhyen oppimäärän ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tehdään kuullun ymmärtämistehtäviä.
- Vankennetaan luetun ymmärtämisen taitoa.
- Vahvistetaan sanaston ja rakenteiden hallintaa.
- Harjoitellaan kirjallista tuottamista.
- Harjaannutetaan suullista kielitaitoa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan opiskelijoiden vuorovaikutustaitoja ja oman kieli-identiteetin rakentamista.

Tuetaan minäpystyvyyden kasvattamista ja ymmärtämisen rakentamista haastavissa tilanteissa.

Vuorovaikutustilanteissa korostuvat empatia ja hyvien tapojen hallinta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Syvennetään monilukutaitoa käsittelemällä erilaisia tekstejä.

Haetaan luovia tarkastelukulmia käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla vaativia tehtäviä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Arviointi perustuu aktiiviseen tuntityöskentelyyn ja muihin vaadittuihin näyttöihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu erityisesti venäjän kielen pitkän oppimäärän ylioppilaskokeeseen valmistautuville opiskelijoille.

Opintojaksolla kerrataan asioita opiskelijoiden toiveet huomioiden.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

7.20.13. Vieraat kielet, venäjä, B3-oppimäärä (VEB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kielenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla painottuu huolenpito itsestä ja muista eri elämänvaiheissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Sosiaaliset taidot ja yhteistyökyky korostuvat sekä rakentavan viestinnän taito.

Opintojaksot

Arjen viestintätilanteita, 2 op (OVEB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijaa rohkaistaan puhumiseen ja tavoitteena on rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen.

Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ensimmäisen opintojakson aikana opetellaan lukemaan ja kirjoittamaan kyrillisiä aakkosia sekä kertomaan perustietoja itsestä ja läheisistä.

Opintojakso motivoi pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen venäjän kielen opiskeluun sekä vahvistaa opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuuria kohtaan.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Matkalla maailmassa, 2 op (OVEB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla korostuvat empatia ja hyvät tavat sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso rohkaisee opiskelijaa käyttämään vähäistäkin venäjän kielen taitoa vuorovaikutustilanteissa ja hyödyntämään kieltä väylänä omien mielenkiinnon kohteiden pariin, myös maailmankuvan laajentamiseksi.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Elämän tärkeitä asioita, 2 op (OVEB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan tunne- ja empatiataitoja monipuolisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Huomioidaan minäpystyvyyden kasvattaminen ja omien vahvuuksien tunnistaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso ohjaa opiskelijaa muodostamaan kokonaisnäkemyksen perustason alkeisvaiheesta ja edistymisestä venäjän kielen opinnoissa.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Monenlaista elämää, 2 op (OVEB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tuetaan rakentavan viestinnän taitoa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä.

Tuetaan opiskelijan ymmärrystä kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla ohjataan opiskelijaa hyödyntämään venäjän kieltä tiedonhankintavälineenä.

Lisäksi vahvistetaan opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja rohkaistaan toimimaan oman kulttuurinsa lähettiläänä.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Hyvinvointi ja huolenpito, 2 op (OVEB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Sosiaaliset taidot ja yhteistyökyky korostuvat sekä rakentavan viestinnän taito.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla painottuu huolenpito itsestä ja muista eri elämänvaiheissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarjotaan opiskelijalle välineitä ilmaista venäjän kielellä tuntemuksiaan ja mielipiteitään.

Harjoitellaan vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Kulttuuri, 2 op (OVEB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuurialueita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuurialueet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan sekä kirjallista että suullista tuottamista pääpainoalueena kulttuuriset ja historialliset aiheet.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laajennetaan suomalaisen, eurooppalaisen ja globaalin kulttuuriperinnön tuntemusta sekä kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vahvistetaan monilukutaitoa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso ohjaa opiskelija venäjän kielialueen kulttuurisesti ja historiallisesti keskeisten aiheiden pariin.

Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään venäjän kieltä itselle kiinnostavia kulttuuriaiheita tutkiessa.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (OVEB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan viestintää erilaisissa opiskeluun ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Keskeisiä aihealueita ovat opiskelu koulussa, työelämä, jatko-opinnot ja tulevaisuuden suunnitelmat.

Hyvinvointiosaaminen

Vahvistetaan opiskelijan kieli-identiteettiä ja tuetaan minäpystyvyyttä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan itsetuntoa venäjänkielenkäyttäjänä.

Tarjotaan mahdollisuuksia pohtia ja harjoitella venäjän kieltä erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä tilanteissa.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Media ja ajankohtaiset aiheet, 2 op (OVEB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla korostuu lähdekriittisyys.

Vuorovaikutusosaaminen

Syvennetään taitoa tuottaa kieltä ottaen huomioon viestin vastaanottaja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Käsitellään ajankohtaisia aiheita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Laaja-alaisen osaamisen arviointi on osa opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Itse- ja vertaisarviointia käytetään osaamisen ja oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla rohkaistaan opiskelijaa oman kielitaitonsa mukaisesti erilaisten tekstien pariin.

Lisäksi syvennetään taitoa tuottaa venäjän kieltä vuorovaikutustilanteen edellyttämällä tavalla.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

Venäjän kertauskurssi, 2 op (OVEB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmentaa erityisesti venäjän kielen lyhyen oppimäärän ylioppilaskokeeseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tehdään kuullun ymmärtämistehtäviä.
- Vankennetaan luetun ymmärtämisen taitoa.
- Vahvistetaan sanaston ja rakenteiden hallintaa.
- Harjaannutetaan suullista kielitaitoa.
- Harjoitellaan kirjallista tuottamista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vahvistetaan opiskelijoiden vuorovaikutustaitoja ja oman kieli-identiteetin rakentamista.

Tuetaan minäpystyvyyden kasvattamista ja ymmärtämisen rakentamista haastavissa tilanteissa.

Vuorovaikutustilanteissa korostuvat empatia ja hyvien tapojen hallinta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Syvennetään monilukutaitoa käsittelemällä erilaisia tekstejä.

Haetaan luovia tarkastelukulmia käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla vaativia tehtäviä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Arviointi perustuu aktiiviseen tuntityöskentelyyn ja muihin vaadittuihin näyttöihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu erityisesti venäjän kielen lyhyen oppimäärän ylioppilaskokeeseen valmistautuville opiskelijoille.

Opintojaksolla kerrataan asioita opiskelijoiden toiveet huomioiden.

Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Opintojakson itsenäistä suorittamista ei suositella.

7.21. Yhteiskuntaoppi (YH)

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä sekä valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, niiden arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa opiskelijan talousosaamista ja oikeudellista ymmärrystä sekä kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on omakohtaisen kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettisesti toimivaksi, aktiiviseksi ja vastuuntuntoiseksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi.

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistamalla oman elämän ja taloudenhallinnan taitoja sekä syventämällä oikeudellista ymmärrystä. Oppiaine syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön sekä aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja demokraattiseen vaikuttamiseen yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi tukien **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista.*

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa. Se vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja. Oppiaine rohkaisee opiskelijaa toimimaan monialaisessa yhteistyössä sekä yhdistelemään asioita uudenlaisella tavalla jatkuvan oppimisen periaatteen sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan korkeakouluyhteistyötä.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** ydinoppiaineena yhteiskuntaoppi edistää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opiskelijaa harjaannutetaan toimimaan monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa. Oppiaine syventää opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla demokratiataitoja. Se kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen,*

oikeudenmukaisen ja kestäväen tulevaisuuden edistämiseen Suomen ja EU:n kansalaisena sekä globaalisti. Oppiaine vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.

Yhteiskuntaoppi korostaa yksilön arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi sosiaalinen vastuu mukaan lukien. Oppiaine syventää ymmärrystä kiertotalouden periaatteista ja kestävästä kuluttajuudesta lähiympäristössä ja globaalisti. Näin yhteiskuntaoppi vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista**.

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista** vahvistamalla kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta sekä syventämällä ymmärrystä kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta. Oppiaine harjaannuttaa opiskelijaa eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiaympäristössä.

Tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät yhteiskuntaopin merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä yhteiskunnallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja moninaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen
- ymmärtää omien yhteiskunnallisten käsitystensä muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä
- motivoituu syventämään kiinnostustaan yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ymmärrystään niiden merkityksellisyydestä.

Yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja niiden taustalla vaikuttaneen historiallisen kehityskulun sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa muuttuvan demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena kestäväen kehityksen mukaisesti.

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja taloudellista ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota
- osaa muodostaa monipuolisesti perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten

päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien ja ympäristön kannalta.

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute tukee opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja osaamisestaan sekä kehittämään omia työskentelytapojaan yhteiskunnalliselle ajattelulle ominaisten tietojen ja taitojen saavuttamiseksi.

Yhteiskuntaopin arvioinnin keskeisiä kohteita ovat yhteiskunnalliselle ajattelulle ja toiminnalle keskeisten tietojen ja taitojen hallinta: taito ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja.

Arviointi kohdistuu yhteiskunnallisen tiedon käsittelyn taitoihin, kuten taitoon hakea tietoa erilaisista lähteistä, erotella olennainen tieto epäolennaisesta sekä käyttää sitä perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä. Arvioinnissa otetaan huomioon taidot hankkia, ymmärtää, analysoida, arvioida ja soveltaa yhteiskunnallista tietoa, muodostaa siitä jäsentyneitä kokonaisuuksia sekä tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä. Arviointi perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa oppimaansa.

Opintojaksot

Suomalainen yhteiskunta, 2 op (OYH1)

Opintojakson moduulit

- Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1), Pakollinen

Tavoitteet

Suomalainen yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa lukea ja tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä
- ymmärtää suomalaisen yhteiskuntarakenteen perusteet
- tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet, osaa toimia aktiivisena kansalaisena sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta
- tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa
- osaa tarkastella ja arvioida median välityksellä tapahtuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista
- pystyy tarkastelemaan demokratian mahdollisuuksia ja haasteita analyttisesti erilaisista näkökulmista
- osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta
- osaa suunnitella tarkoituksenmukaisia keinoja käyttävää poliittista kansalaisvaikuttamista paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten kysymysten ratkaisemisessa.

Paikallinen lisäys

- ymmärtää yhteiskunnan olemuksen ja muutoksen historiallisen kehityksen tuloksena
- pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja erilaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen

- osaa muodostaa perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien kannalta.
- ymmärtää nykyisten päätösten merkityksen tulevaisuudelle yksilön ja yhteiskunnan tasolla
- seuraa kriittisesti yhteiskunnassa käytyjä keskusteluita ja pystyy tarkastelemaan yhteiskuntaa ja sen kehitystä analyyttisesti erilaisista näkökulmista

Keskeiset sisällöt

Suomalainen yhteiskunta

Suomen yhteiskunnan rakenne

- *Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne*
- *väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät*

Demokratia ja oikeusvaltio

- *ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet*
- *oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta*

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- *yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus*
- *pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet*

Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- *yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimisyhteiskunta*
- *kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys*
- *Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä*
- *median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

- Sodankylässä toimii lukuisia kansalaisjärjestöjä, jotka voivat olla kumppaneina lukiolaisten osallistamiseen, kansalaisaktivismiin ja yhteiskunnallisen vastuun ottamiseen liittyvissä asioissa. Tärkeinä paikallisina yhteistyökumppaneina ovat Sodankylän kunta, Jääkäriprikaati, Sodankylän Reserviläiset ry, Lapin käräjäoikeus, ja Lapin poliisilaitos.
- yhteiskunta - ja elinkeinorakenteen aiheuttamat muutosvaatimukset yhteiskuntaopilliteikalle
- pohjoismaisen hyvinvointivaltion rahoitus, edut ja haasteet
- kansalaisyhteiskunnan vaikuttamiskeinot: vaalit, puolueet, järjestötoiminta ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija:

- osaa muodostaa oman perustellun mielipiteensä ja keskustella siitä kunnioittaen muiden mielipiteitä
- tuntee yhteiskunnan erilaisia osallistumisjärjestelmiä sekä niiden toimintatapoja
- osaa arvioida teknologian vaikutuksia elämäntapaan, yhteiskuntaan ja luonnonympäristön tilaan

- havainnoi ja erittelee kriittisesti median kuvaaman maailman suhdetta todellisuuteen
- Kansalaisyhteiskunnan jäsenenä osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija:

- seuraa kriittisesti yhteiskunnassa käytyjä keskusteluita ja pystyy tarkastelemaan yhteiskuntaa ja sen kehitystä analyttisesti erilaisista näkökulmista
- syventää demokraattisen yhteiskunnan toimintaperiaatteiden ja ihmisoikeuksien tuntemustaan
- osaa tehdä yhteistyötä paremman tulevaisuuden puolesta paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti
- haluaa osallistua lähiyhteisön, kotikunnan, yhteiskunnan ja elinympäristön yhteisen hyvänluomiseen yksilönä ja ryhmässä
- haluaa vaikuttaa yhteiskunnalliseen päätöksentekoon

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija ymmärtää, miten erilaiset yhteiskunnassa tapahtuvat päätökset liittyvät toisiinsa. Opiskelija osaa hyödyntää eri oppiaineista ja ympäristöstä saatuja tietoja ja taitoja omien mielipiteidensä rakentamisessa. Hän oppii myös ilmaisemaan monipuolisesti itseään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Yhteiskuntaopin pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroin 4 - 10.

Yhteiskuntaopin kokeet laaditaan kunkin opintojakson tavoitteiden ja sisältöjen pohjalta mittaamaan opiskelijan tietoja ja taitoja useilla eri osa-alueilla. Koetehtävät mittaavat opiskelijan

- kykyä hallita opintojakson keskeinen asiasisältö ja termistö
- kykyä käyttää ja analysoida opintojakson sisältöön liittyviä teksti-, kartta-, kuva- ja tilastoaineistoja
- kykyä arvioida asioita ja ilmiöitä sekä tehdä päätelmiä opintojakson tiedollisen aineksen pohjalta

Yhteiskuntaopin suorituksen arvioinnissa korostuu myös tuntiaktiivisuus. Arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan tiedonhankintataitoihin, valmiuteen rakentaa tiedoistaan jäsenynteitä kokonaisuuksia, erottaa olennainen ja epäolennainen tieto toisistaan, hallita aikasuhteita ja syy - seuraussuhteita sekä arvioida niiden kautta nykyisiä ilmiöitä ja tiedonlähteitä kriittisesti. Esille tulee myös kyky ilmaista tietoaan ja argumentoida jäsenynteesti sekä kyky tulkita kriittisesti yhteiskunnallisia ilmiöitä.

Arvioinnissa voidaan käyttää myös muita menetelmiä kuin perinteistä koetta. Tällöin arvioinnissa huomioidaan esim. esseet, ryhmätyöt.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso perehdyttää valtiollisiin ja yhteiskunnallisiin järjestelmiin ja niissä vaikuttamiseen. Opintojakso keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistöä ja teorioita hyödyntäen.

Keskeisiä näkökulmia ovat demokratia, yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, turvallisuus, valta, vallanjako ja vallan käyttö sekä vaikuttaminen aktiivista ja osallistuvaa, yksilön oikeudet huomioivaa kansalaisuutta korostaen.

Opintojaksolla käytetään monipuolisia oppimisympäristöjä ja oppimateriaalia sekä pyritään yhteistyöhön erilaisten toimijoiden kanssa.

Opintojakso suoritetaan ensimmäisenä opiskeluvuonna.

Taloustieto, 2 op (OYH2)

Opintojakson moduulit

- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä*
- *tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat*
- *osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita*
- *ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa*
- *osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan*
- *osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen*
- *osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.*

Paikallinen lisäys

- *tutustuu Suomen ja kansainvälisen talouselämän nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin*
- *osaa tehdä taloudellisia päätöksiä, hallita omaa talouttaan ja tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen*

Keskeiset sisällöt

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- *talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen*
- *kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus*
- *oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen*

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- *vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla*
- *työ, yrittäjyys ja yritykset*
- *Suomi globaalin talouden osana*
- *rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta*
- *talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset*

Talouspolitiikka

- *kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat*
- *julkinen talous ja sen tasapaino*
- *talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet*

Paikallinen lisäys

- Eri elinkeinojen merkitys Sodankylän kuntataloudelle: perinteiset elinkeinot, kaivostoiminta, turismi
- Työvoiman kohtaaminen: työttömyys ja työvoimapula
- finanssipolitiikka, verotuksen merkitys veronmaksajille sekä valtion ja kuntien taloudelle
- politiikan ja markkinavoimien merkitys taloudellisessa päätöksenteossa
- rahapolitiikka ja rahoitusmarkkinat: EKP ja yhteinen talous- ja rahapolitiikka
- talouden tulevaisuudennäkymät, kasvun rajat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- ymmärtää työn merkityksen yksilölle ja yhteiskunnalle
- omaksuu aloitteellisuuden ja yritteliäisyyden toimintatavakseen
- tuntee kuluttajan vaikuttamiskeinot ja osaa käyttää niitä.
- osaa arvioida, mitkä yhteisölliset ja yhteiskunnalliset toimintatavat tai rakenteelliset tekijät edistävät hyvinvointia ja turvallisuutta ja mitkä voivat ne vaarantaa

Yhteiskunnallinen osaaminen

- tuntee yrittäjyyden eri muotoja, mahdollisuuksia ja toimintaperiaatteita
- ymmärtää työn merkityksen yksilölle ja yhteiskunnalle
- osaa analysoida taloudesta johtuvia luonnonympäristössä, kulttuuri- ja sosiaalisessa ympäristössä tapahtuvia muutoksia

Vuorovaikutusosaaminen

- osaa muodostaa oman perustellun mielipiteensä ja keskustella siitä kunnioittaen muiden mielipiteitä
- haluaa vaikuttaa yhteiskunnalliseen päätöksentekoon

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- tuntee perusasiat kestäväen kehityksen ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta ja ymmärtää, että vasta niiden samanaikainen toteuttaminen tekee kehityksestä kestäväen
- pohtii, millainen on kestävä elämäntapa, luontoa pilaamaton ja ekotehokas tuotanto ja yhdyskunta, sosiaalista pääomaansa vahvistava yhteisö ja yhteiskunta sekä luontoperustastaan yli sukupolvien huolehtiva kulttuuri
- pohtii, mikä merkitys talouden vakaudella on ympäristönsuojelulle ja ihmisten hyvinvoinnille
- pohtii, millaista voisi olla taloudellinen kasvu, joka ei perustu raaka-aineiden ja energian käytön lisäämiseen
- osaa ja tahtoo toimia kestäväen kehityksen puolesta omassa arjessaan, lukiolaisena, kuluttajana ja aktiivisena kansalaisena
- osaa tehdä yhteistyötä paremman tulevaisuuden puolesta paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Yhteiskuntaopin pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroin 4 - 10.

Yhteiskuntaopin kokeet laaditaan kunkin opintojakson tavoitteiden ja sisältöjen pohjalta mittaamaan opiskelijan tietoja ja taitoja useilla eri osa-alueilla. Koetehtävät mittaavat opiskelijan

- kykyä hallita opintojakson keskeinen asiasisältö ja termistö
- kykyä käyttää ja analysoida opintojakson sisältöön liittyviä teksti-, kartta-, kuva- ja tilastoaineistoja
- kykyä arvioida asioita ja ilmiöitä sekä tehdä päätelmiä opintojakson tiedollisen aineksen pohjalta

Yhteiskuntaopin suorituksen arvioinnissa korostuu myös tuntiaktiivisuus. Arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan tiedonhankintataitoihin, valmiuteen rakentaa tiedoistaan jäsenyntyneitä kokonaisuuksia, erottaa olennainen ja epäolennainen tieto toisistaan, hallita aikasuhteita ja syy - seuraussuhteita sekä arvioida niiden kautta nykyisiä ilmiöitä ja tiedonlähteitä kriittisesti. Esille tulee myös kyky ilmaista tietojaan ja argumentoida jäsenyntyneesti sekä kyky tulkita kriittisesti yhteiskunnallisia ilmiöitä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Taloustieteisiin pohjautuva opintojakso johdattaa ymmärtämään talouden toimintaperiaatteita ja ajankohtaista talouspoliittista keskustelua. Se käsittelee mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kansalaisten (kuluttajien), yritysten ja valtioiden näkökulmista.

Opintojaksolla perehdytään talouden ja politiikan kytköksiin sekä työnteon ja yrittämisen merkitykseen hyvinvointivaltion rahoittamisessa. Lisäksi tarkastellaan talouden ja ympäristön suhdetta kestäväen kehityksen näkökulmasta erityyppisten ajankohtaisaineistojen, talouselämään tilastojen ja muiden lähteiden avulla.

Opintojaksolla käytetään monipuolisia oppimisympäristöjä ja oppimateriaalia sekä pyritään yhteistyöhön erilaisten toimijoiden kanssa.

Opintojakso suoritetaan opiskelun kolmantena vuonna. Toivomuksena olisi, että opiskelija osallistuisi valtakunnalliseen Talousguru-kilpailuun.

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (OYH3)

Opintojakson moduulit

- Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3), Pakollinen

Tavoitteet

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa laaja-alaisesti globalisaatiota ja Suomen asemaa osana sitä*
- *ymmärtää eurooppalaista ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä ja verkottumista*
- *tuntee Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia ja arvioida kriittisesti sitä koskevaa tietoa*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa ja osaa toimia EU- ja globaalikansalaisena*
- *osaa eritellä globalisaation ja Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta*
- *osaa eritellä ja arvioida kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä muutoksia, uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.*

Paikallinen lisäys

- Kansallisen puolustustahdon ylläpitäminen

Keskeiset sisällöt

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Globaalit haasteet, globalisaatio ja verkottuminen

- *ympäristö, ilmastonmuutos, väestö ja kestävä tulevaisuus*
- *kansainvälisen yhteistyön toimijat ja mahdollisuudet*
- *Suomi ja Pohjoismaat osana globaaleja verkostoja*
- *kansalaisuus ja vaikuttaminen Euroopassa ja globaalisti*

Eurooppalaisuus ja Euroopan yhdentyminen

- *eurooppalainen identiteetti, arvot ja yhteiskuntien moninaisuus*
- *Suomi osana EU:n päätöksentekoa*
- *EU:n talous- ja aluepolitiikka*
- *EU globaalina toimijana*

Turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

- *paikallinen ja kansallinen turvallisuus*
- *Suomen ja EU:n turvallisuuspolitiikka*
- *muuttuvat turvallisuushaasteet ja niiden ratkaisumahdollisuudet*

Paikallinen lisäys

- EU:n päätöksenteko ja yhteinen talous- ja rahapolitiikka sekä niiden haasteet
- EU:n ja lähialueiden haasteet ja mahdollisuudet
- EU:n hajoaminen/laajeneminen
- nuorten Euroopan unioni
- kansainvälisen yhteisymmärryksen edistäminen ja Suomi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija:

- osaa muodostaa oman perustellun mielipiteensä ja keskustella siitä kunnioittaen muiden mielipiteitä
- kannustaa osallistumaan erilaisia kansainvälisen politiikan ilmiöitä koskevaan keskusteluun.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija:

- oppii yhdistelemään eri oppiaineiden kautta saatuja tietoja ja tarkastelemaan millainen vaikutus väestönkasvulla, köyhyydellä ym. on EU:hun ja miten ne pyritään EU:ssa ratkaisemaan.
- erottaa faktat ja fiktiot EU:sta

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija:

- pohtii, mikä merkitys EU:n yhteispäätöksillä on ympäristönsuojelulle ja ihmisten hyvinvoinnille.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ottaa selville, mitkä ovat eurooppalaiset arvot ja miten ne voidaan säilyttää
- osaa tehdä yhteistyötä paremman tulevaisuuden puolesta paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti
- vahvistaa kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennettaan

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija:

- Euroopan unionin kansalaisena opiskelija ymmärtää Euroopan yhdentymisen vaikutuksen oman elämänsä. Hän saa monipuolista ja syventävää tietoa Euroopan unionista ja sen toiminnasta.
- oppii tuntemaan yhdentymisen tarjoamat edut ja mahdollisuudet, uhat ja haitat.
- osaa hankkia vertailevaa tietoa Euroopan unionista ja ymmärtää Euroopan yhdentymisen vaikutuksen Suomen politiikkaan.
- on selvillä kansallisen puolustuksen ja turvallisuuden merkityksestä yhdentyneestä Euroopasta huolimatta

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Yhteiskuntaopin pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroin 4 - 10.

Yhteiskuntaopin kokeet laaditaan kunkin opintojakson tavoitteiden ja sisältöjen pohjalta mittaamaan opiskelijan tietoja ja taitoja useilla eri osa-alueilla. Koetettävät mittaavat opiskelijan

- kykyä hallita opintojakson keskeinen asiasisältö ja termistö
- kykyä käyttää ja analysoida opintojakson sisältöön liittyviä teksti-, kartta-, kuva- ja tilastoaineistoja
- kykyä arvioida asioita ja ilmiöitä sekä tehdä päätelmiä opintojakson tiedollisen aineksen pohjalta

Yhteiskuntaopin suorituksen arvioinnissa korostuu myös tuntiaktiivisuus. Arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan tiedonhankintataitoihin, valmiuteen rakentaa tiedoistaan jäsenynteitä kokonaisuuksia, erottaa olennainen ja epäolennainen tieto toisistaan, hallita aikasuhteita ja syy - seuraussuhteita sekä arvioida niiden kautta nykyisiä ilmiöitä ja tiedonlähteitä kriittisesti. Esille tulee myös kyky ilmaista tietojaan ja argumentoida jäsenynteesti sekä kyky tulkita kriittisesti yhteiskunnallisia ilmiöitä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso perehdyttää Euroopan taloudelliseen ja poliittiseen yhdentymiseen ja yksittäisen kansalaisen asemaan yhdentyvässä Euroopassa ja globalisoituvassa maailmassa. Opintojaksolla saa monipuolista ja syventävää tietoa Euroopan unionista ja sen toiminnasta:

- miten EU vaikuttaa omaan elämään,
- mitä ovat yhdentymisen tarjoamat edut ja mahdollisuudet, uhat ja haitat.
- Miten EU-jäsenyys ja Euroopan yhdentymisen vaikuttaa Suomen harjoittamaan sisä- ja ulkopoliittikkaan.
- Euroopan unionin kansalaisena opiskelija ymmärtää Euroopan yhdentymisen vaikutuksen omaan elämäänsä.

Opintojakson aikana seurataan ajankohtaisia maailman tapahtumia. Toivottavasti se kannustaa osallistumaan erilaisia kansainvälisen politiikan ilmiöitä koskevaan keskusteluun.

Opintojaksolla käytetään monipuolisia oppimisympäristöjä ja oppimateriaalia sekä pyritään yhteistyöhön erilaisten toimijoiden kanssa.

Opintojakso suoritetaan toisena opiskeluvuonna.

Lakitieto, 2 op (OYH4)

Opintojakson moduulit

- Lakitieto, 2 op (YH4), Valinnainen

Tavoitteet

Lakitieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja ymmärtää sen toimintaa ohjaavat oikeudellisen ajattelun periaatteet*
- *osaa etsiä oikeudellisen tiedon lähteitä, tulkita niitä ja soveltaa niiden antamaa tietoa*
- *tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä osaa soveltaa tätä tietoa tavanomaisia oikeusasioita koskeviin kysymyksiin*
- *osaa eritellä oikeudellisia kysymyksiä koskevaa julkista keskustelua ja arvioida siinä esitetyjä näkemyksiä.*

Paikallinen lisäys

- *tuntee Suomen tuomioistuinlaitoksen ja kansalaisen kannalta merkittävät kansainväliset tuomioistuimet*
- *osaa toimia oikein ja lainmukaisesti sekä osaa soveltaa lakitiedossa hankittuja tietoja ja taitoja.*

Keskeiset sisällöt

Lakitieto

Oikeusjärjestyksen perusteet

- *juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet*
- *oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö*
- *oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä*
- *oikeusjärjestys ja tuomioistuinlaitos*

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla

- *sopimus- ja vahingonkorvausoikeus*
- *perhe- ja jäämistöoikeus*
- *varallisuus oikeus*
- *tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus*
- *työoikeus*
- *asumiseen liittyvä sopimusoikeus*
- *hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa*
- *prosessi- ja rikosoikeus*
- *ympäristöoikeus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija:

- syventää monipuolista yhteiskunnallista osaamistaan perehtymällä olennaisimpiin oikeustoimiin
- opiskelijat tutustuvat käytännössä oikeudenkäyttöön esim. vierailemalla käräjäoikeudessa, kutsumalla vierailijoiksi esim. poliisin, lakimiehen, syyttäjän.

Hyvinvointiosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija:

- syventää oikeudellista ymmärrystään lain ja oikeustajun kohtaamisesta

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää kansainvälisen oikeuden vaikutuksen suomalaiseen oikeudenkäyttöön

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Yhteiskuntaopin pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvioidaan numeroin 4 - 10.

Yhteiskuntaopin kokeet laaditaan kunkin opintojakson tavoitteiden ja sisältöjen pohjalta mittaamaan opiskelijan tietoja ja taitoja useilla eri osa-alueilla. Koetehtävät mittaavat opiskelijan

- kykyä hallita opintojakson keskeinen asiasisältö ja termistö
- kykyä käyttää ja analysoida opintojakson sisältöön liittyviä oikeustapauksia, tilastoaineistoja ym. aineistoa ja muodostaa hallitsemansa tiedon perusteella niistä selkeä oikeudellisiin faktoihin perustuva vastaus
- kykyä arvioida asioita ja ilmiöitä sekä tehdä päätelmiä opintojakson tiedollisen aineksen pohjalta

Yhteiskuntaopin suorituksen arvioinnissa korostuu myös tuntiaktiivisuus ja niin opiskelijoiden kanssa erikseen sovittaessa tehtävien tekeminen. Arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan tiedonhankintataitoihin, valmiuteen rakentaa tiedoistaan jäsenyiteitä kokonaisuuksia, erottaa olennainen ja epäolennainen tieto toisistaan, hallita aikasuhteita ja syy - seuraussuhteita sekä arvioida niiden kautta nykyisiä ilmiöitä ja tiedonlähteitä kriittisesti. Esille tulee myös kyky ilmaista tietojaan ja argumentoida jäsenyiteesti sekä kyky tulkita kriittisesti yhteiskunnallisia ilmiöitä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan tärkeimpiin oikeudellisiin sopimuksiin esim. avioehto, testamentti, vuokra- ja työsopimus ja tiedon lähteisiin (finlex) ja niiden sujuvaan käyttöön sekä paneudutaan tavanomaisten oikeusasioiden hoitamiseen. Yleisesti myös perehdytään Suomen oikeusjärjestyksen ja oikeuden käytön perusasioihin.

Opintojaksolla käytetään monipuolisia oppimisympäristöjä ja oppimateriaalia sekä pyritään yhteistyöhön erilaisten toimijoiden kanssa.

Opintojakson voi suorittaa toisena tai kolmantena opiskeluvuotena. Tavoitteena on, että opiskelija osallistuu valtakunnalliseen oikeusguru-kilpailuun.

Maailma tänään, 2 op (OYH5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija seuraa aktiivisesti ajankohtaisia maailmantapahtumia useista eri lähteistä
- Opiskelija tutustuu keinoihin selvittää ja ymmärtää nykytapahtumia historialliselta kannalta.
- Opiskelija pystyy tuottamaan yhteenvetoja Suomen ja maailman politiikan ajankohtaisista tapahtumista taustoineen.
- Opiskelija oppii etsimään tarvitsemaansa tietoa monipuolisesti mm. Internetiä hyödyntäen.
- Opiskelija tunnistaa lähdekritiikin merkityksen tiedon hankinnassa ja tulkinnassa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- seurataan ajankohtaisia Suomen, Euroopan, EU:n ja maailman politiikan tapahtumia mm. lehtien ja Internetin avulla
- tutustutaan keinoihin selvittää ja ymmärtää nykytapahtumien taustoja historialliselta näkökannalta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso pidetään samaan aikaan historiassa ja yhteiskuntaopissa, jolloin monitieteellinen asioihin perehtyminen on luontevaa. Opintojakson aikana opiskelija käy läpi ajankohtaisia asioita. Samalla hän vahvistaa monilukutaitoaan ja parantaa kykyään valita ja tulkita kriittisesti eri lähteistä saatavaa tietoa ja muodostaa mahdollisimman totuudenmukainen kuvan tapahtumista ja sen syistä.

Oppitunneilla syntyvän keskustelun aikana opiskelija rohkaistuu ottamaan kantaa faktatiedon pohjalta ja siten vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitojaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija perehtyy ajankohtaisiin asioihin ja ottaa selville niihin vaikuttaneet tapahtumat ja taustatekijät.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana kootaan portfolio, johon tuotetaan yhteenvetoja/raportteja ajankohtaisista tapahtumista taustoineen. Opintojaksolla pidetään myös uutispäiväkirjaa, joka liitetään osaksi portfolioa. Hyväksytysti suoritettutusta opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on koulukohtainen historian tietämystä syventävä opintojakso. Se on jatkuvan muutoksen alainen, sillä Suomen ja maailmanpolitiikan tapahtumat vaikuttavat hyvinkin lyhyellä varoitusajalla opintojakson sisällön muotoutumiseen.

Opintojakson aikana käymme läpi ajankohtaisia maailmanpolitiikan tapahtumia, niihin vaikuttaneita syitä ja mahdollisesti seuraamme reaaliaikaisesti myös seurauksia. Kurssin tarkempi

sisältö määritellään vuosittain. Tarkasteltavaksi voidaan valita mm. seuraavia aihealueita, mutta tarkempi sisältö vahvistetaan kurssin alussa ja muutokset ovat mahdollisia jopa kurssin aikana: kylmä sota - kertausta vuosien 1945 - 1991 suurvaltapolitiikkaan, Venäjä - Neuvosto-Venäjä - Neuvostoliitto - IVY - Venäjä, Yhdysvallat, Kansainvälinen terrorismi, Kuohuva Lähi-itä, Mielenkiintoinen itä - Kiina ja Intia, Euroopan unioni, Suomen sisä- ja ulkopoliittikan viimeiset tapahtumat.

Opintojakso tukee valmistautumista ylioppilastutkinnon reaalikokeeseen. Opintojaksolla käytetään monipuolisia oppimisympäristöjä ja oppimateriaalia sekä pyritään yhteistyöhön erilaisten toimijoiden kanssa.

Opintojakso on suositettava erityisesti kaikille abiturienteille, vaikka historiaa/yhteiskuntaoppia ei ylioppilaskirjoituksissa kirjoittaisikaan.

Opintojakso edellyttää, että opiskelija on suorittanut opintojakson Kansainväliset suhteet. Itsenäisestä suorittamisesta tulee sopia opettajan kanssa.

Opintojakso pidetään samaan aikaan kuin historian Maailma tänään (OH18), 2op

Yhteiskuntaopin yo-kertaus, 1 op (OYH6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija valmentautuu määrätietoisesti ylioppilastutkinnon yhteiskuntaopin ainereaaliiin.
- Opiskelija kertaan suorittamiaan yhteiskuntaopin opintojaksoja muodostaen itselleen kokonaiskuvan lukion yhteiskuntaopin oppimäärästä.
- Opiskelija oppii hahmottamaan hyvän ylioppilasvastauksen tuntomerkit.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Pakollisten ja syventävien opintojaksojen kertaaminen
- Erityyppisten yhteiskuntaopin reaalitehtävien analysointi ja niihin vastaamisen harjoittelu
- Vanhoihin ylioppilastehtäviin tutustuminen ja vastaaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso valmistaa opiskelijaa ylioppilaskirjoituksiin, joten tavoitteena on, että opiskelija päivittää ajankohtaista tietoa monipuolisista lähteistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso valmistaa opiskelijaa ylioppilaskirjoituksiin, joten tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa monilukutaitoaan ja parantaa kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa ylioppilaskokeessa. Valmistautuessaan opiskelija oppii ymmärtämään lukion eri oppiaineiden hyödyn ylioppilaskokeeseen valmistautumisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Hyväksytyt suoritusmerkinnät saaminen edellyttää oppitunneille osallistumista ja vaadittavien tehtävien tekemistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu yhteiskuntaopin ylioppilaskirjoituksiin valmistautujalle (toinen tai abivuosi). Itsenäisestä suorittamisesta tulee sopia opettajan kanssa.

Opintojakso valmistaa ylioppilastutkinnon reaalikokeeseen. Opintojakson aikana kerrataan suoritettuja yhteiskuntaopin opintojaksoja, hahmotetaan hyvän vastauksen tuntomerkit, analysoidaan ja tehdään erityyppisiä yhteiskuntaopin reaalitehtäviä.

Opintojaksolla käytetään monipuolisia oppimisympäristöjä ja oppimateriaalia sekä pyritään yhteistyöhön erilaisten toimijoiden kanssa.

Opintojaksoon liittyy myös syksyisin ja keväisin pidettävä preliminääri (jatkokurssi).

Opintojakso pidetään samaan aikaan kuin Historian kertaus (OHI9), 1op

Yhteiskuntaopin yo-kertaus (jatko), 1 op (OYH7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kurssin tavoitteena on, että opiskelija valmentautuu määrätietoisesti ylioppilastutkinnon yhteiskuntaopin ainerealiin.
- Opiskelija oppii hahmottamaan hyvän ylioppilasvastauksen tuntomerkit
- Opiskelija kertaan suorittamiaan yhteiskuntaopin opintojaksoja muodostaen itselleen kokonais kuvan lukion yhteiskuntaopin oppimäärästä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- pakollisten ja valinnaisten opintojaksojen kertaaminen
- erityyppisten yhteiskuntaopin reaalitehtävien analysointi ja niihin vastaamisen harjoittelu
- vanhoihin ylioppilastehtäviin tutustuminen ja vastaaminen
- osallistuminen preliminääriin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kertauskurssilla opiskelija päivittää ajankohtaista tietoa monipuolisista lähteistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso valmistaa opiskelijaa ylioppilaskirjoituksiin. Tavoitteena on, että opiskelija vahvistaa monilukutaitoaan ja parantaa kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa ylioppilaskokeessa. Opiskelija myös ymmärtää eri oppiaineiden hyödyn ylioppilaskokeeseen valmistumisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Hyväksytyt suoritusmerkinnät saaminen edellyttää oppitunneille osallistumista ja vaadittavien tehtävien tekemistä, osallistumista preliminääriin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu historian ylioppilaskirjoituksiin valmistautujalle (toinen tai abivuosi). Itsenäisestä suorittamisesta tulee sopia opettajan kanssa.

Jatkokurssi on valmistautumista yhteiskuntaopin ylioppilaskokeeseen. Opintojakson voi myös tenttiä. Tentin tarkemmasta sisällöstä sovitaan opettajan kanssa, niin että se hyödyntää parhaiten yksilöityjä tarpeita.

Opintojaksolla kerrataan ja syvennetään suoritettuja yhteiskuntaopin opintojaksoja, hahmotetaan hyvän vastauksen tuntomerkit, analysoidaan ja tehdään erityyppisiä yhteiskuntaopin reaalitehtäviä.

Opintojaksolla käytetään monipuolisia oppimisympäristöjä ja oppimateriaalia sekä pyritään yhteistyöhön erilaisten toimijoiden kanssa.

Opiskelija osallistuu syksyisin ja keväisin pidettävään preliminääriin.

Opintojakso pidetään samaan aikaan kuin Historian kertaus (jatko) (OHI10), 1op

Bisnesopinnot (TAT), 2 op (OYH8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kaupallisen osaamisen, globaalien talouden ymmärtäminen ja omien bisnestaitojen löytäminen
- Harjoitellaan keskeisiä talous- ja työelämätaitoja
- Opitaan yritysten prosesseista ja saadaan tietoa työelämästä usealta eri toimialalta.
- Opitaan yritysesimerkkien kautta kriittistä ajattelutaitoa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Myynti, markkinointi ja kaupallistaminen
- Vuorovaikutus ja neuvottelutaidot
- Globaalit markkinat: kiertotalous, vastuullinen liiketoiminta, kansainvälinen kauppa
- Talous, raha ja yrittäjyys
- Megatrendit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yritystoiminnassa ja työhaussa korostuu koko ajan vuorovaikutustaitojen tärkeys. Oppimiskokonaisuudessa perehdytään rakentavan vuorovaikutuksen edellytyksiin sekä opitaan tunnistamaan erilaisia kommunikointityylejä sekä perehdytään asioihin, joiden huomioon ottaminen auttaa menestymään työhaussa. Opintojaksossa voidaan myös harjoitella tekniikoita, joilla voi vaikuttaa neuvotteluiden kulkuun.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Oppimiskokonaisuudessa tarkastellaan megatrendien yhteyksiä kansainväliseen liiketoimintaan. Markkinoinnin tavoitteena on oppia tunnistamaan markkinoinnin eri osa-alueita sekä ymmärtämään niiden merkitys myynnin tukitoimina.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Myynti, markkinointi ja kaupallistaminen -oppiainekokonaisuus luo pohjan kaupalliselle osaamiselle ja globaalille liikesivistykselle. Kauppojen aikaansaaminen ja asiakassuhteiden luominen ovat kaiken liiketoiminnan perusta.

Myynnin osalta opintojaksossa keskitytään myyntitekniikoihin sekä ratkaisumyyntiin, jolla tarkoitetaan asiakkaiden tarpeisiin vastaamista luottamusta herättäen. Kaupallistamisen osalta syvennytään brändin rakentamiseen ja markkinoinnissa puolestaan digitaaliseen markkinointiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaalit markkinat -oppiainekokonaisuudessa tarkastellaan kansainvälistä kauppaa eri näkökulmista. Keskiössä ovat globalisaatioon liittyvät mahdollisuudet ja haasteet sekä talouden megatrendit. Opintojaksossa opitaan ymmärtämään vapaakaupan edellytyksiä ja vaikutuksia kansainvälisen kaupan näkökulmasta. Lisäksi tutkitaan vastuullisen liiketoiminnan merkitystä ja toteutusta yritystoiminnassa muun muassa konkreettisten yrityselämän esimerkkien kautta.

Kansainvälistymisen valmiuksia parannetaan syventymällä liiketoimintakulttuureihin. Opintojaksossa tutustutaan tarkemmin myös kiertotalouteen ja tarkastellaan liiketoimintaa vastuullisuuden yrityksen yhteiskuntavaikutusten näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Hyväksytyt suoritusmerkinnät saaminen edellyttää oppitunneille osallistumista, aktiivisuutta ja vaadittavien tehtävien tekemistä hyväksytysti.

Itsenäisesti opiskeltaessa opiskelijan on osoitettava suorittamansa opintokokonaisuudet.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa harjoitellaan keskeisiä talous- ja työelämätaitoja ja tutustutaan niihin tietoihin ja taitoihin, joita yrittäjänä tarvitaan.

Opintojaksossa hyödynnetään TAT:n tuottamaa oppimateriaalia. Talous ja nuoret TAT on valtakunnallinen toimija, joka auttaa nuoria kehittämään talous- ja työelämätaitoja sekä innostumaan yrittäjyydestä. Opintojakso voidaan toteuttaa myös yhteistyössä Lapin koulutuskeskus REDUn, Sodankylän toimintayksikön kanssa.

Opiskelijalla on myös mahdollisuus suorittaa itsenäisesti TAT:n bisneskurssit. Kaikkiaan kurseja on tarjolla neljä. Yhden oppimateriaalikonaisuuden pituus on 38 tuntia = 2 opintopistettä. Tällöin opiskelijan tulee olla yhteydessä opettajaan.

Opiskelija voi valita vapaasti, minä opiskeluvuotena hän haluaa suorittaa kurssin.

Yhteiskuntaopin harrastuneisuus 1, 2 op (OYH9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kannustetaan opiskelijoita suorittamaan lukion ulkopuolisia yhteiskuntaoppiin liittyviä kursseja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssien sisältö ja kurssien tarjoajat vaihtelevat, joten tarkkaa määritelmää kurssien keskeisestä sisällöstä ei voida antaa etukäteen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Erilaiset kotimaan tai ulkomaan kurssit tukevat opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi.

Hyvinvointiosaaminen

Erilaiset koulun ulkopuoliset yhteiskuntatieteiden kurssit vahvistavat opiskelijan hyvinvointiosaamista kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon.

Vuorovaikutusosaaminen

Osallistumalla erilaisille yksittäisille yhteiskuntatieteiden kursseille tai pitempikestoiseen kansalaistoimintaan osallistavaan harrastustoimintaan opiskelija kehitty ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Erilaiset yhteiskunnalliset kurssit syventävät opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista ja samalla vahvistavat hänen demokratiataitojaan. Osallistuminen jo opiskeluaikana erilaiseen yhteiskunnalliseen toimintaan, kannustaa opiskelijaa osallistumaan myöhemminkin eri tasoilla tapahtuvaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden edistämiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija toimittaa todistuksen, jolla todennetaan kurssin suorittaminen, laajuus ja sisältö. Opettaja ja rehtori yhdessä toteavat, voiko kurssin hyväksilukea lukion yhteiskuntaopin opiskelua syventäväksi opintojaksoksi. Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija voi hyväksilukea lukion ulkopuolella suoritettuja vähintään 38 tunnin tai 2op:n mittaisia yhteiskuntaoppiin (yhteiskuntaoppi, taloustieto, lakitieto) liittyviä kursseja/opintojaksoja. Kursseja voi olla useampia tarvittavan tunti/opintopistemäärän saavuttamiseksi. Opintojakson suoritukseksi voidaan hyväksyä myös muu näyttö yhteiskunnallisiin asioihin perehtyneisyydestä.

Opiskelija toimittaa todistuksen, jolla todennetaan kurssin/opintojakson suorittaminen, laajuus ja sisältö. Opettaja ja rehtori yhdessä toteavat, voiko ne hyväksilukea lukion yhteiskuntaopin opiskelua syventäväksi opintojaksoiksi.

Opintojaksoja voi suorittaa milloin vain lukion aikana.

Yhteiskuntaopin harrastuneisuus 2, 2 op (OYH10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kannustetaan opiskelijoita suorittamaan lukion ulkopuolisia yhteiskuntaoppiin liittyviä kursseja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssien sisältö ja kurssien tarjoajat vaihtelevat, joten tarkkaa määritelmää kurssien keskeisestä sisällöstä ei voida antaa etukäteen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Erilaiset kotimaan tai ulkomaan kurssit tukevat opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi.

Hyvinvointiosaaminen

Erilaiset koulun ulkopuoliset yhteiskuntatieteiden kurssit vahvistavat opiskelijan hyvinvointiosaamista kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon.

Vuorovaikutusosaaminen

Osallistumalla erilaisille yksittäisille yhteiskuntatieteiden kursseille tai pitempikestoiseen kansalaistoimintaan osallistavaan harrastustoimintaan opiskelija kehitty ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Erilaiset yhteiskunnalliset kurssit syventävät opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista ja samalla vahvistavat hänen demokratiataitojaan. Osallistuminen jo opiskeluaikana erilaiseen yhteiskunnalliseen toimintaan, kannustaa opiskelijaa osallistumaan myöhemminkin eri tasoilla tapahtuvaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävä tulevaisuuden edistämiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija toimittaa todistuksen, jolla todennetaan kurssin suorittaminen, laajuus ja sisältö. Opettaja ja rehtori yhdessä toteavat, voiko kurssin hyväksilukea lukion yhteiskuntaopin opiskelua syventäväksi opintojaksoksi. Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija voi hyväksilukea lukion ulkopuolella suoritetuista vähintään 38 tunnin tai 2op:n mittaisia yhteiskuntaoppiin (yhteiskuntaoppi, taloustieto, lakitieto) liittyviä kursseja/opintojaksoja. Kurssit voi olla useampia tarvittavan tunti/opintopistemäärän saavuttamiseksi. Opintojakson suoritukseksi voidaan hyväksyä myös muu näyttö yhteiskunnallisiin asioihin perehtyneisyydestä.

Opiskelija toimittaa todistuksen, jolla todennetaan kurssin/opintojakson suorittaminen, laajuus ja sisältö. Opettaja ja rehtori yhdessä toteavat, voiko ne hyväksilukea lukion yhteiskuntaopin opiskelua syventäväksi opintojaksoiksi.

Opintojaksoja voi suorittaa milloin vain lukion aikana.

Kansainvälinen opiskelijavaihto ja yhteiskuntaopin opiskelu 1, 2 op (OYH11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu toisen maan kulttuuriin ja kasvaa kansainvälisyyteen ja suvaitsevaisuuteen
- Opiskelija tutustuu opiskelijavaihdon avulla kohtemaan yhteiskuntaa ja talouteen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija suorittaa vaihdon kohteena olevan maan oppilaitoksen yhteiskunta- ja taloustiedon kursseja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Osallistuessaan opiskelijavaihtomaan yhteiskuntatieteisiin liittyville koulukursseille tai pitkäkestoiseen vapaaehtois-/ harrastustoimintaan opiskelija omaksuu toimintamallin, jota hän voi jatkaa kotiin palattuaan. Näin hän jatkaa työtä turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävästi tulevaisuuden edistämiseksi. Osallistuminen vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Omasta kulttuurista poikkeava ympäristö kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita monipuolisesti, tulkita kriittisesti ja soveltaa saatavilla olevaa tietoa. Tämä vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijavaihtoon kuuluva yhteiskunnallisten aineiden opiskelu tai harrastustoiminta tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Opiskelijavaihdon aikainen yhteiskunnallisten aineiden

opiskelu vahvistaa opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta sekä syventää ymmärrystä kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskuntatieteisiin liittyville kursseille osallistuessaan opiskelija kehitty ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisessa kulttuurissa opiskelu pakottaa kuuntelemaan toisten näkemyksiä asioista. Arvostava argumentaatio edistää oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, joita voi hyödyntää kotimaahan palattuaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija toimittaa todistuksen, jolla todennetaan kurssin suorittaminen. Opettaja ja rehtori yhdessä toteavat, voiko kurssin hyväksilukea lukion yhteiskuntaopin opiskelua syventäväksi opintojaksoksi. Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija voi hyväksi lukea vaihto-oppilasajan oppilaitoksessa suorittamiaan yhteiskuntaopin- tai taloustiedon kursseja. Opiskelija toimittaa todistuksen, jolla todennetaan kurssin suorittaminen. Opettaja ja rehtori yhdessä toteavat, voiko kurssin hyväksilukea lukion yhteiskuntaopin opiskelua syventäväksi opintojaksoksi.

Vaihto-opiskelu voi tapahtua lukioaikana joko kesävaihdossa tai koko lukuvuoden kestävässä vaihdossa.

Kansainvälinen opiskelijavaihto ja yhteiskuntaopin opiskelu 2, 2 op (OYH12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu toisen maan kulttuuriin ja kasvaa kansainvälisyyteen ja suvaitsevaisuuteen
- Opiskelija tutustuu opiskelijavaihdon avulla kohdemaan yhteiskuntaan ja talouteen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija suorittaa vaihdon kohteena olevan maan oppilaitoksen yhteiskunta- ja taloustiedon kursseja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Omasta kulttuurista poikkeava ympäristö kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita monipuolisesti, tulkita kriittisesti ja soveltaa saatavilla olevaa tietoa. Tämä vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskuntatieteisiin liittyville kurseille osallistuessaan opiskelija kehitty ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisessa kulttuurissa opiskelu pakottaa kuuntelemaan toisten näkemyksiä asioista. Arvostava argumentaatio edistää oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, joita voi hyödyntää kotimaahan palattuaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijavaihtoon kuuluva yhteiskunnallisten aineiden opiskelu tai harrastustoiminta tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Opiskelijavaihdon aikainen yhteiskunnallisten aineiden opiskelu vahvistaa opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta sekä syventää ymmärrystä kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Osallistuessaan opiskelijavaihtomaan yhteiskuntatieteisiin liittyville koulukursseille tai pitkäkestoiseen vapaaehtois-/ harrastustoimintaan opiskelija omaksuu toimintamallin, jota hän voi jatkaa kotiin palattuaan. Näin hän jatkaa työtä turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestäväns tulevaisuuden edistämiseksi. Osallistuminen vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija toimittaa todistuksen, jolla todennetaan kurssin suorittaminen. Opettaja ja rehtori yhdessä toteavat, voiko kurssin hyväksilukea lukion yhteiskuntaopin opiskelua syventäväksi opintojaksoksi. Suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija voi hyväksi lukea vaihto-oppilasajan oppilaitoksessa suorittamiaan yhteiskuntaopin- tai taloustiedon kurseja. Opiskelija toimittaa todistuksen, jolla todennetaan kurssin suorittaminen. Opettaja ja rehtori yhdessä toteavat, voiko kurssin hyväksilukea lukion yhteiskuntaopin opiskelua syventäväksi opintojaksoksi.

Vaihto-opiskelu voi tapahtua lukioaikana joko kesävaihdossa tai koko lukuvuoden kestävässä vaihdossa.

7.22. Korkeakoulujen orientaatiokurssit (KOK)

Opintojaksot

Orientaatiokurssi 1, 1 op (OOK1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu korkeakouluopiskeluun
- Opiskelija hankkii lisää tietoa mahdollisesta jatko-opintopaikasta
- Opiskelija oppii opiskelemaan itsenäisesti ja korkeakoulun vaatimalla tavalla
- Opiskelija oppii aikatauluttamaan itsenäisiä opintoja

- Opiskelija tekee aktiivisesti koulutus- ja urasuunnittelua
- Opiskelija vahvistaa verkko-opiskelutaitojaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Korkeakouluopiskelijan opiskelutaidot
- Opiskelu erilaisissa digitaalisissa ja muissa ympäristöissä
- Tiedon ja osaamisen syventäminen orientaatiokurssin teemoissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu korkea-asteen oppilaitokseen ja uusiin opiskelutapoihin sekä monipuolisiin opiskeluympäristöihin. Hän rohkaistuu osallistumaan itselleen uudessa ympäristössä, mikä lisää itseluottamusta sekä samalla toimijuutta opiskelu- ja urasuunnitelmissa.

Itsenäisesti opiskellessaan opiskelija peilaa osallistumiskokemustaan aikaisempiin kokemuksiin ja tietoihin korkeakouluopiskelusta. Hänen ymmärryksensä osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksista yhteiskunnassa lisääntyy.

Itsenäinen opiskelu lisää opiskelijan yrittäjämäistä asennetta ja otetta opiskeluun ja muuhun elämään. Uudessa ympäristössä opintoja suoritessaan hän oppii sietämään epävarmuutta.

Opiskelija saa mahdollisuuden avartaa näkökulmaa koulutus- ja urasuunnitelmiinsa. Osallistuessaan orientaatio-opintoihin opiskelija vahvistaa itsetuntemusta ja toimijuutta jatkoasuunnitelmissaan ja huomaa oman työnsä merkityksen tulevaisuuden rakentamisessa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija saa kokemuksen uuteen ryhmään liittymisestä ja siinä toimimisesta. Hänen on mahdollista kehittää vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti ottaessaan selvää uuden toimintaympäristön tavoista ja käytänteistä ja ruvetessaan toimimaan niiden edellyttämällä tavalla. Samalla hän oppii käsittelemään ja säätelemään erilaisia tunteita, sietämään epävarmuutta ja etsimään ratkaisuja.

Opiskelijaryhmässä ja erilaisissa opiskeluympäristöissä toimiessaan opiskelijalla oppii ottamaan huomioon, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä ja toimimaan ne huomioivalla tavalla. Hän oppii rakentavia, ratkaisuun pyrkiviä vuorovaikutustapoja.

Uudessa opiskeluympäristössä opiskelija kehittää monilukutaitoaan ja ymmärtää sen merkityksen opiskeluissa, urasuunnitelmissa sekä yhteiskuntaan osallistumisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu erilaisiin opiskelutapoihin sekä tiedonhankinta ja -esittämistapoihin ja oppii hyödyntämään niitä. Samalla hänellä on mahdollisuus oppia arvioimaan tiedon luotettavuutta, tarpeellisuutta ja merkittävyyttä. Hän harjaantuu myös pohtimaan saamaansa tietoa urasuunnitelmiansa ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Hyvinvointiosaaminen

Osallistuessaan orientaatio-opintoihin opiskelija vahvistaa itsetuntemusta ja toimijuutta urasuunnitelmissaan ja yhteiskuntaan osallistumisessa. Osallistuminen lisää luottamusta tulevaisuuteen ja mahdollisuuksiin yhteiskunnallisena toimijana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Korkeakoulun hyväksymästä orientaatiokurssista saa suoritusmerkinnän. Opiskelija toimittaa rehtorille todistuksen kurssin suorittamisesta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Orientaatiokurssi on korkeakoulun oma jonkun koulutusalan opintoihin liittyvä tai lukiolaisille räätälöity opintojakso. Se tutustuttaa opiskelijan korkeakouluopiskeluun ja samalla laajentaa tietämystä valitusta koulutusalaista. Orientaatiokurssi valmistaa lukiolaista jatko-opintoihin.

Orientaatiokurssi on täysin itsenäisesti, yleensä verkossa suoritettava opintojakso ja sille pitää ilmoittautua etukäteen. Opiskelun suorittamisaikataulun voi suunnitella melko vapaasti, mutta toisinaan korkeakoulu on voinut antaa opintojaksolle ilmoittautumis- ja päättymisajankohdan. Ohjausta voi saada opintojakson vastuuhenkilöltä tai lukion opinto-ohjaajalta, mutta päävastuu opiskelusta ja etenemisestä on opiskelijalla.

Suoritettavat orientaatiokurssit lasketaan osaksi lukio-opintoja. Laajuudeltaan 1 opintopisteen orientaatiokurssi vaatii n. 15 tuntia opiskelua. Opintojen laajuus on ilmoitettu korkeakoulun kurssiesittelyssä ja kurssista saatavassa todistuksessa.

Orientaatiokurssi valitaan lukion opinto-ohjelmaan yhdessä aineenopettajan tai opinto-ohjaajan kanssa.

Orientaatiokurssi 2, 2 op (OOK2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu korkeakouluopiskeluun
- Opiskelija hankkii lisää tietoa mahdollisesta jatko-opintopaikasta
- Opiskelija oppii opiskelemaan itsenäisesti ja korkeakoulun vaatimalla tavalla
- Opiskelija oppii aikatauluttamaan itsenäisiä opintoja
- Opiskelija tekee aktiivisesti koulutus- ja urasuunnittelua
- Opiskelija vahvistaa verkko-opiskelutaitojaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Korkeakouluopiskelijan opiskelutaidot
- Opiskelu erilaisissa digitaalisissa ja muissa ympäristöissä
- Tiedon ja osaamisen syventäminen orientaatiokurssin teemoissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu korkea-asteen oppilaitokseen ja uusiin opiskelutapoihin sekä monipuolisiin opiskeluympäristöihin. Hän rohkaistuu osallistumaan itselleen uudessa ympäristössä, mikä lisää itseluottamusta sekä samalla toimijuutta opiskelu- ja urasuunnitelmissa.

Itsenäisesti opiskellessaan opiskelija peilaa osallistumiskokemustaan aikaisempiin kokemuksiin ja tietoihin korkeakouluopiskelusta. Hänen ymmärryksensä osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksista yhteiskunnassa lisääntyy.

Itsenäinen opiskelu lisää opiskelijan yrittäjämäistä asennetta ja otetta opiskeluun ja muuhun elämään. Uudessa ympäristössä opintoja suorittaessaan hän oppii sietämään epävarmuutta.

Opiskelija saa mahdollisuuden avartaa näkökulmaa koulutus- ja urasuunnitelmiinsa. Osallistuessaan orientaatio-opintoihin opiskelija vahvistaa itsetuntemusta ja toimijuutta jatkosuunnitelmissaan ja huomaa oman työnsä merkityksen tulevaisuuden rakentamisessa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija saa kokemuksen uuteen ryhmään liittymisestä ja siinä toimimisesta. Hänen on mahdollista kehittää vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti ottaessaan selvää uuden toimintaympäristön tavoista ja käytänteistä ja ruvetessaan toimimaan niiden edellyttämällä tavalla. Samalla hän oppii käsittelemään ja säätelemään erilaisia tunteita, sietämään epävarmuutta ja etsimään ratkaisuja.

Opiskelijaryhmässä ja erilaisissa opiskeluympäristöissä toimiessaan opiskelijalla oppii ottamaan huomioon, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä ja toimimaan ne huomioivalla tavalla. Hän oppii rakentavia, ratkaisuun pyrkiviä vuorovaikutustapoja.

Uudessa opiskeluympäristössä opiskelija kehittää monilukutaitoaan ja ymmärtää sen merkityksen opiskeluissa, urasuunnitelmissa sekä yhteiskuntaan osallistumisessa.

Hyvinvointiosaaminen

Osallistuessaan orientaatio-opintoihin opiskelija vahvistaa itsetuntemusta ja toimijuutta urasuunnitelmissaan ja yhteiskuntaan osallistumisessa. Osallistuminen lisää luottamusta tulevaisuuteen ja mahdollisuuksiin yhteiskunnallisena toimijana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu erilaisiin opiskelutapoihin sekä tiedonhankinta ja -esittämistapoihin ja oppii hyödyntämään niitä. Samalla hänellä on mahdollisuus oppia arvioimaan tiedon luotettavuutta, tarpeellisuutta ja merkittävyyttä. Hän harjaantuu myös pohtimaan saamaansa tietoa urasuunnitelmiansa ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Korkeakoulun hyväksymästä orientaatiokurssista saa suoritusmerkinnän. Opiskelija toimittaa rehtorille todistuksen kurssin suorittamisesta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Orientaatiokurssi on korkeakoulun oma jonkun koulutusalan opintoihin liittyvä tai lukiolaisille räätälöity opintojakso. Se tutustuttaa opiskelijan korkeakouluopiskeluun ja samalla laajentaa tietämystä valitusta koulutusalaista. Orientaatiokurssi valmistaa lukiolaista jatko-opintoihin.

Orientaatiokurssi on täysin itsenäisesti, yleensä verkossa suoritettava opintojakso ja sille pitää ilmoittautua etukäteen. Opiskelun suorittamisaikataulun voi suunnitella melko vapaasti, mutta toisinaan korkeakoulu on voinut antaa opintojaksolle ilmoittautumis- ja päättymisajankohdan. Ohjausta voi saada opintojakson vastuuhenkilöltä tai lukion opinto-ohjaajalta, mutta päävastuu opiskelusta ja etenemisestä on opiskelijalla.

Suoritettavat orientaatiokurssit lasketaan osaksi lukio-opintoja. Laajuudeltaan 2 opintopisteen orientaatiokurssi vaatii 30 - 35 tuntia opiskelua. Opintojen laajuus on ilmoitettu korkeakoulun kurssiesittelyssä ja kurssista saatavassa todistuksessa.

Orientaatiokurssi valitaan lukion opinto-ohjelmaan yhdessä aineenopettajan tai opinto-ohjaajan kanssa.

Orientaatiokurssi 3, 3 op (OOK3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu korkeakouluopiskeluun
- Opiskelija hankkii lisää tietoa mahdollisesta jatko-opintopaikasta
- Opiskelija oppii opiskelemaan itsenäisesti ja korkeakoulun vaatimalla tavalla
- Opiskelija oppii aikatauluttamaan itsenäisiä opintoja
- Opiskelija tekee aktiivisesti koulutus- ja urasuunnittelua
- Opiskelija vahvistaa verkko-opiskelutaitojaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Korkeakouluopiskelijan opiskelutaidot
- Opiskelu erilaisissa digitaalisissa ja muissa ympäristöissä
- Tiedon ja osaamisen syventäminen orientaatiokurssin teemoissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu korkea-asteen oppilaitokseen ja uusiin opiskelutapoihin sekä monipuolisiin opiskeluympäristöihin. Hän rohkaistuu osallistumaan itselleen uudessa ympäristössä, mikä lisää itseluottamusta sekä samalla toimijuutta opiskelu- ja urasuunnitelmissa.

Itsenäisesti opiskellessaan opiskelija peilaa osallistumiskokemustaan aikaisempiin kokemuksiin ja tietoihin korkeakouluopiskelusta. Hänen ymmärryksensä osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksista yhteiskunnassa lisääntyy.

Itsenäinen opiskelu lisää opiskelijan yrittäjämäistä asennetta ja otetta opiskeluun ja muuhun elämään. Uudessa ympäristössä opintoja suoritessaan hän oppii sietämään epävarmuutta.

Opiskelija saa mahdollisuuden avartaa näkökulmaa koulutus- ja urasuunnitelmiinsa. Osallistuessaan orientaatio-opintoihin opiskelija vahvistaa itsetuntemusta ja toimijuutta jatkoasuunnitelmissaan ja huomaa oman työnsä merkityksen tulevaisuuden rakentamisessa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija saa kokemuksen uuteen ryhmään liittymisestä ja siinä toimimisesta. Hänen on mahdollista kehittää vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti ottaessaan selvää uuden toimintaympäristön tavoista ja käytänteistä ja ruvetessaan toimimaan niiden edellyttämällä tavalla. Samalla hän oppii käsittelemään ja säätelemään erilaisia tunteita, sietämään epävarmuutta ja etsimään ratkaisuja.

Opiskelijaryhmässä ja erilaisissa opiskeluympäristöissä toimiessaan opiskelijalla oppii ottamaan huomioon, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä ja toimimaan ne huomioivalla tavalla. Hän oppii rakentavia, ratkaisuun pyrkiviä vuorovaikutustapoja.

Uudessa opiskeluympäristössä opiskelija kehittää monilukutaitoaan ja ymmärtää sen merkityksen opiskeluissa, urasuunnitelmissa sekä yhteiskuntaan osallistumisessa.

Hyvinvointiosaaminen

Osallistuessaan orientaatio-opintoihin opiskelija vahvistaa itsetuntemusta ja toimijuutta urasuunnitelmissaan ja yhteiskuntaan osallistumisessa. Osallistuminen lisää luottamusta tulevaisuuteen sekä mahdollisuuksiin yhteiskunnallisena toimijana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu erilaisiin opiskelutapoihin sekä tiedonhankinta ja -esittämistapoihin ja oppii hyödyntämään niitä. Samalla hänellä on mahdollisuus oppia arvioimaan tiedon luotettavuutta, tarpeellisuutta ja merkittävyyttä. Hän harjaantuu myös pohtimaan saamaansa tietoa urasuunnitelmiansa ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Korkeakoulun hyväksymästä orientaatiokurssista saa suoritusmerkinnän. Opiskelija toimittaa rehtorille todistuksen kurssin suorittamisesta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Orientaatiokurssi on korkeakoulun oma jonkun koulutusalan opintoihin liittyvä tai lukiolaisille räätälöity opintojakso. Se tutustuttaa opiskelijan korkeakouluopiskeluun ja samalla laajentaa tietämystä valitusta koulutusalaista. Orientaatiokurssi valmistaa lukiolaista jatko-opintoihin.

Orientaatiokurssi on täysin itsenäisesti, yleensä verkossa suoritettava opintojakso ja sille pitää ilmoittautua etukäteen. Opiskelun suorittamisaikataulun voi suunnitella melko vapaasti, mutta toisinaan korkeakoulu on voinut antaa opintojaksolle ilmoittautumis- ja päättymisajankohdan. Ohjausta voi saada opintojakson vastuuhenkilöltä tai lukion opinto-ohjaajalta, mutta päävastuu opiskelusta ja etenemisestä on opiskelijalla.

Suoritettavat orientaatiokurssit lasketaan osaksi lukio-opintoja. Laajuudeltaan 3 opintopisteen orientaatiokurssi vaatii 45 - 50 tuntia opiskelua. Opintojen laajuus on ilmoitettu korkeakoulun kurssiesittelyssä ja kurssista saatavassa todistuksessa.

Orientaatiokurssi valitaan lukion opinto-ohjelmaan yhdessä aineenopettajan tai opinto-ohjaajan kanssa.

Orientaatiokurssi 4, 4 op (OOK4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu korkeakouluopiskeluun
- Opiskelija hankkii lisää tietoa mahdollisesta jatko-opintopaikasta
- Opiskelija oppii opiskelemaan itsenäisesti ja korkeakoulun vaatimalla tavalla
- Opiskelija oppii aikatauluttamaan itsenäisiä opintoja
- Opiskelija tekee aktiivisesti koulutus- ja urasuunnittelua
- Opiskelija vahvistaa verkko-opiskelutaitojaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Korkeakouluopiskelijan opiskelutaidot
- Opiskelu erilaisissa digitaalisissa ja muissa ympäristöissä

- Tiedon ja osaamisen syventäminen orientaatiokurssin teemoissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu korkea-asteen oppilaitokseen ja uusiin opiskelutapoihin sekä monipuolisiin opiskeluympäristöihin. Hän rohkaistuu osallistumaan itselleen uudessa ympäristössä, mikä lisää itseluottamusta sekä samalla toimijuutta opiskelu- ja urasuunnitelmissa.

Itsenäisesti opiskellessaan opiskelija peilaa osallistumiskokemustaan aikaisempiin kokemuksiin ja tietoihin korkeakouluopiskelusta. Hänen ymmärryksensä osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksista yhteiskunnassa lisääntyy.

Itsenäinen opiskelu lisää opiskelijan yrittäjämäistä asennetta ja otetta opiskeluun ja muuhun elämään. Uudessa ympäristössä opintoja suorittaessaan hän oppii sietämään epävarmuutta.

Opiskelija saa mahdollisuuden avartaa näkökulmaa koulutus- ja urasuunnitelmiinsa. Osallistuessaan orientaatio-opintoihin opiskelija vahvistaa itsetuntemusta ja toimijuutta jatkosuunnitelmissaan ja huomaa oman työnsä merkityksen tulevaisuuden rakentamisessa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija saa kokemuksen uuteen ryhmään liittymisestä ja siinä toimimisesta. Hänen on mahdollista kehittää vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti ottaessaan selvää uuden toimintaympäristön tavoista ja käytänteistä ja ruvetessaan toimimaan niiden edellyttämällä tavalla. Samalla hän oppii käsittelemään ja säätelemään erilaisia tunteita, sietämään epävarmuutta ja etsimään ratkaisuja.

Opiskelijaryhmässä ja erilaisissa opiskeluympäristöissä toimiessaan opiskelijalla oppii ottamaan huomioon, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä ja toimimaan ne huomioivalla tavalla. Hän oppii rakentavia, ratkaisuun pyrkiviä vuorovaikutustapoja.

Uudessa opiskeluympäristössä opiskelija kehittää monilukutaitoaan ja ymmärtää sen merkityksen opiskeluissa, urasuunnitelmissa sekä yhteiskuntaan osallistumisessa.

Hyvinvointiosaaminen

Osallistuessaan orientaatio-opintoihin opiskelija vahvistaa itsetuntemusta ja toimijuutta urasuunnitelmissaan ja yhteiskuntaan osallistumisessa. Osallistuminen lisää luottamusta tulevaisuuteen sekä mahdollisuuksiin yhteiskunnallisena toimijana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu erilaisiin opiskelutapoihin sekä tiedonhankinta ja -esittämistapoihin ja oppii hyödyntämään niitä. Samalla hänellä on mahdollisuus oppia arvioimaan tiedon luotettavuutta, tarpeellisuutta ja merkittävyyttä. Hän harjaantuu myös pohtimaan saamaansa tietoa urasuunnitelmiansa ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Korkeakoulun hyväksymästä orientaatiokurssista saa suoritusmerkinnän. Opiskelija toimittaa rehtorille todistuksen kurssin suorittamisesta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Orientaatiokurssi on korkeakoulun oma jonkun koulutusalan opintoihin liittyvä tai lukiolaisille räätälöity opintojakso. Se tutustuttaa opiskelijan korkeakouluopiskeluun ja samalla laajentaa tietämystä valitusta koulutusalaista. Orientaatiokurssi valmistaa lukiolaista jatko-opintoihin.

Orientaatiokurssi on täysin itsenäisesti, yleensä verkossa suoritettava opintojakso ja sille pitää ilmoittautua etukäteen. Opiskelun suorittamisaikataulun voi suunnitella melko vapaasti, mutta toisinaan korkeakoulu on voinut antaa opintojaksolle ilmoittautumis- ja päättymisajankohdan. Ohjausta voi saada opintojakson vastuuhenkilöltä tai lukion opinto-ohjaajalta, mutta päävastuu opiskelusta ja etenemisestä on opiskelijalla.

Suoritetut orientaatiokurssit lasketaan osaksi lukio-opintoja. Laajuudeltaan 4 opintopisteen orientaatiokurssi vaatii n. 70 tuntia opiskelua. Opintojen laajuus on ilmoitettu korkeakoulun kurssiesittelyssä ja kurssista saatavassa todistuksessa.

Orientaatiokurssi valitaan lukion opinto-ohjelmaan yhdessä aineenopettajan tai opinto-ohjaajan kanssa.

Orientaatiokurssi 5, 5 op (OOK5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu korkeakouluopiskeluun
- Opiskelija hankkii lisää tietoa mahdollisesta jatko-opintopaikasta
- Opiskelija oppii opiskelemaan itsenäisesti ja korkeakoulun vaatimalla tavalla
- Opiskelija oppii aikatauluttamaan itsenäisiä opintoja
- Opiskelija tekee aktiivisesti koulutus- ja urasuunnittelua
- Opiskelija vahvistaa verkko-opiskelutaitojaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Korkeakouluopiskelijan opiskelutaidot
- Opiskelu erilaisissa digitaalisissa ja muissa ympäristöissä
- Tiedon ja osaamisen syventäminen orientaatiokurssin teemoissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu korkea-asteen oppilaitokseen ja uusiin opiskelutapoihin sekä monipuolisiin opiskeluympäristöihin. Hän rohkaistuu osallistumaan itselleen uudessa ympäristössä, mikä lisää itseluottamusta sekä samalla toimijuutta opiskelu- ja urasuunnitelmissa.

Itsenäisesti opiskellessaan opiskelija peilaa osallistumiskokemustaan aikaisempiin kokemuksiin ja tietoihin korkeakouluopiskelusta. Hänen ymmärryksensä osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksista yhteiskunnassa lisääntyy.

Itsenäinen opiskelu lisää opiskelijan yrittäjämäistä asennetta ja otetta opiskeluun ja muuhun elämään. Uudessa ympäristössä opintoja suorittaessaan hän oppii sietämään epävarmuutta.

Opiskelija saa mahdollisuuden avartaa näkökulmaa koulutus- ja urasuunnitelmiinsa. Osallistuessaan orientaatio-opintoihin opiskelija vahvistaa itsetuntemusta ja toimijuutta jatkosuunnitelmissaan ja huomaa oman työnsä merkityksen tulevaisuuden rakentamisessa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija saa kokemuksen uuteen ryhmään liittymisestä ja siinä toimimisesta. Hänen on mahdollista kehittää vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti ottaessaan selvää uuden toimintaympäristön tavoista ja käytänteistä ja ruvetessaan toimimaan niiden edellyttämällä tavalla. Samalla hän oppii käsittelemään ja säätelemään erilaisia tunteita, sietämään epävarmuutta ja etsimään ratkaisuja.

Opiskelijaryhmässä ja erilaisissa opiskeluympäristöissä toimiessaan opiskelijalla oppii ottamaan huomioon, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä ja toimimaan ne huomioivalla tavalla. Hän oppii rakentavia, ratkaisuun pyrkiviä vuorovaikutustapoja.

Uudessa opiskeluympäristössä opiskelija kehittää monilukutaitoaan ja ymmärtää sen merkityksen opiskeluissa, urasuunnitelmissa sekä yhteiskuntaan osallistumisessa.

Hyvinvointiosaaminen

Osallistuessaan orientaatio-opintoihin opiskelija vahvistaa itsetuntemusta ja toimijuutta urasuunnitelmissaan ja yhteiskuntaan osallistumisessa. Osallistuminen lisää luottamusta tulevaisuuteen sekä mahdollisuuksiin yhteiskunnallisena toimijana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu erilaisiin opiskelutapoihin sekä tiedonhankinta ja -esittämistapoihin ja oppii hyödyntämään niitä. Samalla hänellä on mahdollisuus oppia arvioimaan tiedon luotettavuutta, tarpeellisuutta ja merkittävyyttä. Hän harjaantuu myös pohtimaan saamaansa tietoa urasuunnitelmiansa ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Korkeakoulun hyväksymästä orientaatiokurssista saa suoritusmerkinnän. Opiskelija toimittaa rehtorille todistuksen kurssin suorittamisesta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Orientaatiokurssi on korkeakoulun oma jonkun koulutusalan opintoihin liittyvä tai lukiolaisille räätälöity opintojakso. Se tutustuttaa opiskelijan korkeakouluopiskeluun ja samalla laajentaa tietämystä valitusta koulutusalaista. Orientaatiokurssi valmistaa lukiolaista jatko-opintoihin.

Orientaatiokurssi on täysin itsenäisesti, yleensä verkossa suoritettava opintojakso ja sille pitää ilmoittautua etukäteen. Opiskelun suorittamisaikataulun voi suunnitella melko vapaasti, mutta toisinaan korkeakoulu on voinut antaa opintojaksolle ilmoittautumis- ja päättymisajankohdan. Ohjausta voi saada opintojakson vastuuhenkilöltä tai lukion opinto-ohjaajalta, mutta päävastuu opiskelusta ja etenemisestä on opiskelijalla.

Suoritettavat orientaatiokurssit lasketaan osaksi lukio-opintoja. Laajuudeltaan 5 opintopisteen orientaatiokurssi vaatii n. 90 tuntia opiskelua. Opintojen laajuus on ilmoitettu korkeakoulun kurssiesittelyssä ja kurssista saatavassa todistuksessa.

Orientaatiokurssi valitaan lukion opinto-ohjelmaan yhdessä aineenopettajan tai opinto-ohjaajan kanssa.

7.23. Urheiluvalmennus (URVA)

Oppiaineen tehtävä

Urheileva opiskelija voi Sodankylän lukiossa suorittaa urheiluvalmennuksen opintojaksoja, jotka on sijoitettu koulupäivään. Aamuharjoitusten tavoitteena on antaa opiskelijalle uusia työkaluja oman harrastuksen tietojen ja taitojen syventämiseen. Palauttavat harjoitukset huoltavat kehoa, jotta opiskelija pystyy osallistumaan oman lajinsa iltaharjoituksiin mahdollisimman täysipainoisesti.

Urheiluvalmennusta on mahdollista suorittaa missä tahansa urheilulajissa, jos opiskelijalla on oma valmentaja tai asiaan erikoistunut ohjaaja, joka tekee valmennusohjelman. Urheiluvalmennuksen lajit valitaan lukuvuosittain opiskelijoiden harrastuneisuuden mukaan. Valmennusryhmät muodostetaan yhteistyössä peruskoulun ja ammattioppilaitoksen kanssa.

Tavoitteet

Urheiluvalmennuksen tärkeä tavoite on vahvistaa opiskelijan terveitä elämäntapoja sekä fyysisesti aktiivista arkea. Valmennuksen avulla edistetään opiskelijan fyysistä kuntoa sekä oman kehon tuntemista ja huoltamista. Motivoitunut opiskelija rohkaistuu käyttämään jo hankkimiaan perustaitoja ja oppii yhä taitavammaksi omassa lajissaan. Hän ottaa myös aktiivisesti vastuuta harjoittelustaan. Lajivalmennus auttaa opiskelijaa saavuttamaan urheilulliset päämääränsä.

Urheiluvalmennuksen tavoitteena on lisäksi tukea seuravalmennusta. Opintojaksoilla ohjaajana toimii lajivalmentaja, joka vastaa siitä, että opintojaksossa kehitetään opiskelijan lajitaitoja sekä fyysisiä ominaisuuksia monipuolisesti ja opiskelija oppii huoltamaan kehoaan. Opintojaksot voivat tarjota henkilökohtaista valmennusta, johon on mahdollista liittää suunnitelma urheilu-uran edistämiseksi.

Osaamisen arviointi

Arvioinnissa voivat korostua lajista riippuen esimerkiksi kilpailusuoritukset ja fyysisten ominaisuuksien testitulokset tai tekniikan, fysiikan ja ilmaisun kehittyminen. Harjoitusaktiivisuus ratkaisee opintojakson hyväksymisen. Opintojaksot merkitään todistukseen suoritusmerkinnällä.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista.

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi.

Opintojaksot

Urheiluvalmennus 1, 2 op (OUV1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- antaa oppilaalle uusia työkaluja oman harrastuksen tietojen ja taitojen syventämiseen
- vahvistaa opiskelijan terveitä elämäntapoja
- vahvistaa opiskelijan fyysisesti aktiivista arkea
- edistää opiskelijan fyysistä kuntoa sekä oman kehon tuntemista ja huoltamista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kokonaisvaltainen keuhonhallinnan kehittäminen
- lajinomaisen tekniikan ja taitojen kehittäminen
- fyysisen kunnon kehittäminen
- hyvinvointiosaaminen
- palautuminen ja keuhonhuolto

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija vahvistaa terveellisiä elämäntapoja ja fyysisesti aktiivista arkea. Hän ottaa vastuuta harjoittelusta sekä harjoittelun ja opiskelun yhdistämisestä. Hän rohkaistuu käyttämään jo hankkimiaan perustaitoja ja oppii yhä taitavammaksi omassa lajissaan. Lajivalmennus auttaa opiskelijaa saavuttamaan urheilulliset päämääränsä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa voivat korostua lajista riippuen esimerkiksi kilpailusuoritukset ja fyysisten ominaisuuksien testitulokset tai tekniikan, fysiikan ja ilmaisun kehittyminen. Harjoitusaktiivisuus ratkaisee kurssien hyväksymisen. Kurssit merkitään todistukseen suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluvalmennuksen tavoitteena on kehittää opiskelijan lajitaitoja sekä tukea samalla seuravalmennusta. Opintojaksojen ohjaajana toimii lajivalmentaja, joka vastaa siitä, että niillä kehitetään monipuolisesti opiskelijan lajille ominaisia fyysisiä ominaisuuksia. Hän ohjaa opiskelijoita myös huoltamaan kehoaan ja huolehtimaan kokonaisvaltaisesti hyvinvoinnistaan. Opintojaksot voivat tarjota henkilökohtaista valmennusta, johon on mahdollista liittää suunnitelma urheilu-uran edistämiseksi.

Opintojaksojen sisällöt ja tavoitteet etenevät harjoitus- ja kilpailukauden mukaan, lajitaitoja korostaen. Valmennus suunnitellaan yhdessä lajin harjoitusryhmän valmentajan kanssa opiskelijan etua ja tavoitteita tukien. Opiskelijat osallistuvat kilpailutoimintaan omassa lajiseurassaan.

Urheiluvalmennus 2, 2 op (OUV2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- antaa oppilaalle uusia työkaluja oman harrastuksen tietojen ja taitojen syventämiseen
- vahvistaa opiskelijan terveitä elämäntapoja
- vahvistaa opiskelijan fyysisesti aktiivista arkea
- edistää opiskelijan fyysistä kuntoa sekä oman keuhon tuntemista ja huoltamista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kokonaisvaltainen kehonhallinnan kehittäminen
- lajinomaisen tekniikan ja taitojen kehittäminen
- fyysisen kunnon kehittäminen
- hyvinvointiosaaminen
- palautuminen ja kehonhuolto

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija vahvistaa terveellisiä elämäntapoja ja fyysisesti aktiivista arkea. Hän ottaa vastuuta harjoittelusta sekä harjoittelun ja opiskelun yhdistämisestä. Hän rohkaistuu käyttämään jo hankkimiaan perustaitoja ja oppii yhä taitavammaksi omassa lajissaan. Lajivalmennus auttaa opiskelijaa saavuttamaan urheilulliset päämääränsä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa voivat korostua lajista riippuen esimerkiksi kilpailusuoritukset ja fyysisten ominaisuuksien testitulokset tai tekniikan, fysiikan ja ilmaisun kehittyminen. Harjoitusaktiivisuus ratkaisee kurssien hyväksymisen. Kurssit merkitään todistukseen suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluvalmennuksen tavoitteena on kehittää opiskelijan lajitaitoja sekä tukea samalla seuravalmennusta. Opintojaksojen ohjaajana toimii lajivalmentaja, joka vastaa siitä, että niillä kehitetään monipuolisesti opiskelijan lajille ominaisia fyysisiä ominaisuuksia. Hän ohjaa opiskelijoita myös huoltamaan kehoaan ja huolehtimaan kokonaisvaltaisesti hyvinvoinnistaan. Opintojaksot voivat tarjota henkilökohtaista valmennusta, johon on mahdollista liittää suunnitelma urheilu-uran edistämiseksi.

Opintojaksojen sisällöt ja tavoitteet etenevät harjoitus- ja kilpailukauden mukaan, lajitaitoja korostaen. Valmennus suunnitellaan yhdessä lajin harjoitusryhmän valmentajan kanssa opiskelijan etua ja tavoitteita tukien. Opiskelijat osallistuvat kilpailutoimintaan omassa lajiseurassaan.

Urheiluvalmennus 3, 2 op (OUV3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- antaa oppilaalle uusia työkaluja oman harrastuksen tietojen ja taitojen syventämiseen
- vahvistaa opiskelijan terveitä elämäntapoja
- vahvistaa opiskelijan fyysisesti aktiivista arkea
- edistää opiskelijan fyysistä kuntoa sekä oman kehon tuntemista ja huoltamista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kokonaisvaltainen kehonhallinnan kehittäminen
- lajinomaisen tekniikan ja taitojen kehittäminen
- fyysisen kunnon kehittäminen

- hyvinvointiosaaminen
- palautuminen ja kehonhuolto

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija vahvistaa terveellisiä elämäntapoja ja fyysisesti aktiivista arkea. Hän ottaa vastuuta harjoittelusta sekä harjoittelun ja opiskelun yhdistämisestä. Hän rohkaistuu käyttämään jo hankkimiaan perustaitoja ja oppii yhä taitavammaksi omassa lajissaan. Lajivalmennus auttaa opiskelijaa saavuttamaan urheilulliset päämääränsä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa voivat korostua lajista riippuen esimerkiksi kilpailusuoritukset ja fyysisten ominaisuuksien testitulokset tai tekniikan, fysiikan ja ilmaisun kehittyminen. Harjoitusaktiivisuus ratkaisee kurssien hyväksymisen. Kurssit merkitään todistukseen suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluvalmennuksen tavoitteena on kehittää opiskelijan lajitaitoja sekä tukea samalla seuravalmennusta. Opintojaksojen ohjaajana toimii lajivalmentaja, joka vastaa siitä, että niillä kehitetään monipuolisesti opiskelijan lajille ominaisia fyysisiä ominaisuuksia. Hän ohjaa opiskelijoita myös huoltamaan kehoaan ja huolehtimaan kokonaisvaltaisesti hyvinvoinnistaan. Opintojaksot voivat tarjota henkilökohtaista valmennusta, johon on mahdollista liittää suunnitelma urheilu-uran edistämiseksi.

Opintojaksojen sisällöt ja tavoitteet etenevät harjoitus- ja kilpailukauden mukaan, lajitaitoja korostaen. Valmennus suunnitellaan yhdessä lajin harjoitusryhmän valmentajan kanssa opiskelijan etua ja tavoitteita tukien. Opiskelijat osallistuvat kilpailutoimintaan omassa lajiseurassaan.

Urheiluvalmennus 4, 2 op (OUV4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- antaa oppilaalle uusia työkaluja oman harrastuksen tietojen ja taitojen syventämiseen
- vahvistaa opiskelijan terveitä elämäntapoja
- vahvistaa opiskelijan fyysisesti aktiivista arkea
- edistää opiskelijan fyysisistä kuntoa sekä oman kehon tuntemista ja huoltamista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kokonaisvaltainen kehonhallinnan kehittäminen
- lajinomaisen tekniikan ja taitojen kehittäminen
- fyysisen kunnon kehittäminen
- hyvinvointiosaaminen
- palautuminen ja kehonhuolto

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija vahvistaa terveellisiä elämäntapoja ja fyysisesti aktiivista arkea. Hän ottaa vastuuta harjoittelusta sekä harjoittelun ja opiskelun yhdistämisestä. Hän rohkaistuu käyttämään jo hankkimiaan perustaitoja ja oppii yhä taitavammaksi omassa lajissaan. Lajivalmennus auttaa opiskelijaa saavuttamaan urheilulliset päämääränsä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa voivat korostua lajista riippuen esimerkiksi kilpailusuoritukset ja fyysisten ominaisuuksien testitulokset tai tekniikan, fysiikan ja ilmaisun kehittyminen. Harjoitusaktiivisuus ratkaisee kurssien hyväksymisen. Kurssit merkitään todistukseen suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluvalmennuksen tavoitteena on kehittää opiskelijan lajitaitoja sekä tukea samalla seura- ja valmennusta. Opintojaksojen ohjaajana toimii lajivalmentaja, joka vastaa siitä, että niillä kehitetään monipuolisesti opiskelijan lajille ominaisia fyysisiä ominaisuuksia. Hän ohjaa opiskelijoita myös huoltamaan kehoaan ja huolehtimaan kokonaisvaltaisesti hyvinvoinnistaan. Opintojaksot voivat tarjota henkilökohtaista valmennusta, johon on mahdollista liittää suunnitelma urheilu-uran edistämiseksi.

Opintojaksojen sisällöt ja tavoitteet etenevät harjoitus- ja kilpailukauden mukaan, lajitaitoja korostaen. Valmennus suunnitellaan yhdessä lajin harjoitusryhmän valmentajan kanssa opiskelijan etua ja tavoitteita tukien. Opiskelijat osallistuvat kilpailutoimintaan omassa lajiseurassaan.

Urheiluvalmennus 5, 2 op (OUV5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- antaa oppilaalle uusia työkaluja oman harrastuksen tietojen ja taitojen syventämiseen
- vahvistaa opiskelijan terveitä elämäntapoja
- vahvistaa opiskelijan fyysisesti aktiivista arkea
- edistää opiskelijan fyysistä kuntoa sekä oman kehon tuntemista ja huoltamista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kokonaisvaltainen kehonhallinnan kehittäminen
- lajinomaisen tekniikan ja taitojen kehittäminen
- fyysisen kunnon kehittäminen
- hyvinvointiosaaminen
- palautuminen ja kehonhuolto

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija vahvistaa terveellisiä elämäntapoja ja fyysisesti aktiivista arkea. Hän ottaa vastuuta harjoittelusta sekä harjoittelun ja opiskelun yhdistämisestä. Hän rohkaistuu käyttämään jo hankkimiaan perustaitoja ja oppii yhä taitavammaksi omassa lajissaan. Lajivalmennus auttaa opiskelijaa saavuttamaan urheilulliset päämääränsä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa voivat korostua lajista riippuen esimerkiksi kilpailusuoritukset ja fyysisten ominaisuuksien testitulokset tai tekniikan, fysiikan ja ilmaisun kehittyminen. Harjoitusaktiivisuus ratkaisee kurssien hyväksymisen. Kurssit merkitään todistukseen suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluvalmennuksen tavoitteena on kehittää opiskelijan lajitaitoja sekä tukea samalla seuravalmennusta. Opintojaksojen ohjaajana toimii lajivalmentaja, joka vastaa siitä, että niillä kehitetään monipuolisesti opiskelijan lajille ominaisia fyysisiä ominaisuuksia. Hän ohjaa opiskelijoita myös huoltamaan kehoaan ja huolehtimaan kokonaisvaltaisesti hyvinvoinnistaan. Opintojaksot voivat tarjota henkilökohtaista valmennusta, johon on mahdollista liittää suunnitelma urheilu-uran edistämiseksi.

Opintojaksojen sisällöt ja tavoitteet etenevät harjoitus- ja kilpailukauden mukaan, lajitaitoja korostaen. Valmennus suunnitellaan yhdessä lajin harjoitusryhmän valmentajan kanssa opiskelijan etua ja tavoitteita tukien. Opiskelijat osallistuvat kilpailutoimintaan omassa lajiseurassaan.

7.24. Soveltavat opinnot (SOP)

Oppiaineen tehtävä

Oppiaineessa tehdään yhteistyötä paikallisten ja pohjoisen alueen oppilaitosten kanssa.

Soveltavat opinnot ovat kerran tai kahdesti vuodessa toteutettavia teemaviikkoja tai hajautetusti toteutettavia 2 op:n opintojaksoja. Niiden aiheet vaihtelevat opiskelu- ja arjen taidoista toisen oppilaitoksen tarjoamiin opintoihin. Aiheet suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä muiden oppilaitosten ja toimijoiden kanssa. Soveltavien opintojen tarkoitus on lisätä oppilaitosyhteistyötä.

Koska Soveltavat opinnot -opintojaksot ovat hyvin erilaisia, opiskelijoille annetaan hyväksytystä suorituksesta erillinen todistus, jossa kerrotaan tarkemmin kunkin opintojakson aiheesta ja sisällöistä.

Tavoitteet

Oppiaineen tavoite on soveltaa ja syventää lukio-opintojen sisältöjä ja laaja-alaista osaamista.

Osaamisen arviointi

Oppiaineen opintojaksot arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää aktiivista osallistumista.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Teemaviikot poikkeavat tavallisesta koulunkäynnistä, mikä antaa opiskelijalle hengähdystauon opiskeluarjesta. Se voi lisätä opiskelijan hyvinvointia.

Soveltavissa opinnoissa opiskelija vahvistaa itsetuntemusta ja toimijuutta. Osallistuminen lisää luottamusta itseän.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija saa kokemuksen uuteen ryhmään liittymisestä ja siinä toimimisesta. Hänen on mahdollista kehittää vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti ottaessaan selvää uuden toimintaympäristön tavoista ja käytänteistä ja ruvetessaan toimimaan niiden edellyttämällä tavalla. Samalla hän oppii käsittelemään ja säätelemään erilaisia tunteita, sietämään epävarmuutta ja etsimään ratkaisuja.

Opiskelijaryhmässä ja erilaisissa opiskeluympäristöissä toimiessaan opiskelijalla oppii ottamaan huomioon, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä ja toimimaan ne huomioivalla tavalla. Hän oppii rakentavia, ratkaisuun pyrkiviä vuorovaikutustapoja.

Uudessa opiskeluympäristössä opiskelija kehittää monilukutaitoaan ja ymmärtää sen merkityksen opiskeluissa, urasuunnitelmissa sekä yhteiskuntaan osallistumisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu erilaisiin opiskelutapoihin sekä tiedonhankinta ja -esittämistapoihin ja oppii hyödyntämään niitä. Samalla hänellä on mahdollisuus oppia arvioimaan tiedon luotettavuutta, tarpeellisuutta ja merkittävyyttä. Hän harjaantuu myös pohtimaan saamaansa tietoa urasuunnitelmien ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu uusiin opiskelutapoihin sekä monipuolisiin opiskeluympäristöihin. Hän rohkaistuu osallistumaan itselleen uudessa ympäristössä, mikä lisää itseluottamusta.

Uudessa ympäristössä opintoja suorittaessaan hän oppii sietämään epävarmuutta.

Opiskelija saa mahdollisuuden avartaa näkökulmaa koulutus- ja urasuunnitelmiinsa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Toiminta uusissa opiskeluympäristöissä kehittää opiskelijan ymmärrystä vastuullisesta toiminnasta yhdessä muiden kanssa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja refleктоimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti.

Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opintojaksot

Soveltavat opinnot 1, 2 op (OSOP1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- harjoittaa monialaista osaamista
- antaa tietoa opiskelusta tai opiskelumahdollisuuksista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- sisällöt määritellään opintojaksokohtaisesti

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu uusiin opiskelutapoihin sekä monipuolisiin opiskeluympäristöihin. Hän rohkaistuu osallistumaan itselleen uudessa ympäristössä, mikä lisää itseluottamusta.

Uudessa ympäristössä opintoja suorittaessaan hän oppii sietämään epävarmuutta.

Opiskelija saa mahdollisuuden avartaa näkökulmaa koulutus- ja urasuunnitelmiinsa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija saa kokemuksen uuteen ryhmään liittymisestä ja siinä toimimisesta. Hänen on mahdollista kehittää vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti ottaessaan selvää uuden toimintaympäristön tavoista ja käytänteistä ja ruvetessaan toimimaan niiden edellyttämällä tavalla. Samalla hän oppii käsittelemään ja säätelemään erilaisia tunteita, sietämään epävarmuutta ja etsimään ratkaisuja.

Opiskelijaryhmässä ja erilaisissa opiskeluympäristöissä toimiessaan opiskelijalla oppii ottamaan huomioon, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä ja toimimaan ne huomioivalla tavalla. Hän oppii rakentavia, ratkaisuun pyrkiviä vuorovaikutustapoja.

Uudessa opiskeluympäristössä opiskelija kehittää monilukutaitoaan ja ymmärtää sen merkityksen opiskeluissa, urasuunnitelmissa sekä yhteiskuntaan osallistumisessa.

Hyvinvointiosaaminen

Teemaviikot poikkeavat tavallisesta koulunkäynnistä, mikä antaa opiskelijalle hengähdystauon opiskeluarjesta. Se voi lisätä opiskelijan hyvinvointia.

Soveltavissa opinnoissa opiskelija vahvistaa itsetuntemusta ja toimijuutta. Osallistuminen lisää luottamusta itseän.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät

rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja refleктоimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Toiminta uusissa opiskeluympäristöissä kehittää opiskelijan ymmärrystä vastuullisesta toiminnasta yhdessä muiden kanssa

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu erilaisiin opiskelutapoihin sekä tiedonhankinta ja -esittämistapoihin ja oppii hyödyntämään niitä. Samalla hänellä on mahdollisuus oppia arvioimaan tiedon luotettavuutta, tarpeellisuutta ja merkittävyyttä. Hän harjaantuu myös pohtimaan saamaansa tietoa urasuunnitelmiansa ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritukseen vaaditaan aktiivista osallistumista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opiskelija saa osallistumisestaan erillisen todistuksen, jossa kerrotaan tarkemmin aihepiiristä ja sen sisällöstä.

Soveltavat opinnot 2, 2 op (OSOP2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- harjoittaa monialaista osaamista
- antaa tietoa opiskelusta tai opiskelumahdollisuuksista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- sisällöt määritellään opintojaksokohtaisesti

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu uusiin opiskelutapoihin sekä monipuolisiin opiskeluympäristöihin. Hän rohkaistuu osallistumaan itselleen uudessa ympäristössä, mikä lisää itseluottamusta.

Uudessa ympäristössä opintoja suorittaessaan hän oppii sietämään epävarmuutta.

Opiskelija saa mahdollisuuden avartaa näkökulmaa koulutus- ja urasuunnitelmiinsa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija saa kokemuksen uuteen ryhmään liittymisestä ja siinä toimimisesta. Hänen on mahdollista kehittää vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti ottaessaan selvää uuden toimintaympäristön tavoista ja käytännteistä ja ruvetessaan toimimaan niiden edellyttämällä tavalla. Samalla hän oppii käsittelemään ja säätelemään erilaisia tunteita, sietämään epävarmuutta ja etsimään ratkaisuja.

Opiskelijaryhmässä ja erilaisissa opiskeluympäristöissä toimiessaan opiskelijalla oppii ottamaan huomioon, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä ja toimimaan ne huomioivalla tavalla. Hän oppii rakentavia, ratkaisuun pyrkiviä vuorovaikutustapoja.

Uudessa opiskeluympäristössä opiskelija kehittää monilukutaitoaan ja ymmärtää sen merkityksen opiskeluissa, urasuunnitelmissa sekä yhteiskuntaan osallistumisessa.

Hyvinvointiosaaminen

Teemaviikot poikkeavat tavallisesta koulunkäynnistä, mikä antaa opiskelijalle hengähdystauon opiskeluarjesta. Se voi lisätä opiskelijan hyvinvointia.

Soveltavissa opinnoissa opiskelija vahvistaa itsetuntemusta ja toimijuutta. Osallistuminen lisää luottamusta itseän.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietoaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähteaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja refleктоimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Toiminta uusissa opiskeluympäristöissä kehittää opiskelijan ymmärrystä vastuullisesta toiminnasta yhdessä muiden kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu erilaisiin opiskelutapoihin sekä tiedonhankinta ja -esittämistapoihin ja oppii hyödyntämään niitä. Samalla hänellä on mahdollisuus oppia arvioimaan tiedon luotettavuutta, tarpeellisuutta ja merkittävyyttä. Hän harjaantuu myös pohtimaan saamaansa tietoa urasuunnitelmiansa ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritukseen vaaditaan aktiivista osallistumista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opiskelija saa osallistumisestaan erillisen todistuksen, jossa kerrotaan tarkemmin aihepiiristä ja sen sisällöstä.

Soveltavat opinnot 3, 2 op (OSOP3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- harjoittaa monialaista osaamista
- antaa tietoa opiskelusta tai opiskelumahdollisuuksista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- sisällöt määritellään opintojaksokohtaisesti

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu uusiin opiskelutapoihin sekä monipuolisiin opiskeluympäristöihin. Hän rohkaistuu osallistumaan itselleen uudessa ympäristössä, mikä lisää itseluottamusta.

Uudessa ympäristössä opintoja suorittaessaan hän oppii sietämään epävarmuutta.

Opiskelija saa mahdollisuuden avartaa näkökulmaa koulutus- ja urasuunnitelmiinsa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija saa kokemuksen uuteen ryhmään liittymisestä ja siinä toimimisesta. Hänen on mahdollista kehittää vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti ottaessaan selvää uuden toimintaympäristön tavoista ja käytännteistä ja ruvetessaan toimimaan niiden edellyttämällä tavalla. Samalla hän oppii käsittelemään ja säätelemään erilaisia tunteita, sietämään epävarmuutta ja etsimään ratkaisuja.

Opiskelijaryhmässä ja erilaisissa opiskeluympäristöissä toimiessaan opiskelijalla oppii ottamaan huomioon, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä ja toimimaan ne huomioivalla tavalla. Hän oppii rakentavia, ratkaisuun pyrkiviä vuorovaikutustapoja.

Uudessa opiskeluympäristössä opiskelija kehittää monilukutaitoaan ja ymmärtää sen merkityksen opiskeluissa, urasuunnitelmissa sekä yhteiskuntaan osallistumisessa.

Hyvinvointiosaaminen

Teemaviikot poikkeavat tavallisesta koulunkäynnistä, mikä antaa opiskelijalle hengähdystauon opiskeluarjesta. Se voi lisätä opiskelijan hyvinvointia.

Soveltavissa opinnoissa opiskelija vahvistaa itsetuntemusta ja toimijuutta. Osallistuminen lisää luottamusta itseän.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja refleктоimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Toiminta uusissa opiskeluympäristöissä kehittää opiskelijan ymmärrystä vastuullisesta toiminnasta yhdessä muiden kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu erilaisiin opiskelutapoihin sekä tiedonhankinta ja -esittämistapoihin ja oppii hyödyntämään niitä. Samalla hänellä on mahdollisuus oppia arvioimaan tiedon luotettavuutta, tarpeellisuutta ja merkittävyyttä. Hän harjaantuu myös pohtimaan saamaansa tietoa urasuunnitelmiansa ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritukseen vaaditaan aktiivista osallistumista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opiskelija saa osallistumisestaan erillisen todistuksen, jossa kerrotaan tarkemmin aihepiiristä ja sen sisällöstä.

Soveltavat opinnot 4, 2 op (OSOP4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- harjoittaa monialaista osaamista
- antaa tietoa opiskelusta tai opiskelumahdollisuuksista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- sisällöt määritellään opintojaksokohtaisesti

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu uusiin opiskelutapoihin sekä monipuolisiin opiskeluympäristöihin. Hän rohkaistuu osallistumaan itselleen uudessa ympäristössä, mikä lisää itseluottamusta.

Uudessa ympäristössä opintoja suorittaessaan hän oppii sietämään epävarmuutta.

Opiskelija saa mahdollisuuden avartaa näkökulmaa koulutus- ja urasuunnitelmiinsa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija saa kokemuksen uuteen ryhmään liittymisestä ja siinä toimimisesta. Hänen on mahdollista kehittää vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti ottaessaan selvää uuden

toimintaympäristön tavoista ja käytänteistä ja ruvetessaan toimimaan niiden edellyttämällä tavalla. Samalla hän oppii käsittelemään ja säätelemään erilaisia tunteita, sietämään epävarmuutta ja etsimään ratkaisuja.

Opiskelijaryhmässä ja erilaisissa opiskeluympäristöissä toimiessaan opiskelijalla oppii ottamaan huomioon, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä ja toimimaan ne huomioivalla tavalla. Hän oppii rakentavia, ratkaisuun pyrkiviä vuorovaikutustapoja.

Uudessa opiskeluympäristössä opiskelija kehittää monilukutaitoaan ja ymmärtää sen merkityksen opiskeluissa, urasuunnitelmissa sekä yhteiskuntaan osallistumisessa.

Hyvinvointiosaaminen

Teemaviikot poikkeavat tavallisesta koulunkäynnistä, mikä antaa opiskelijalle hengähdystauon opiskeluarjesta. Se voi lisätä opiskelijan hyvinvointia.

Soveltavissa opinnoissa opiskelija vahvistaa itsetuntemusta ja toimijuutta. Osallistuminen lisää luottamusta itseän.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja refleктоimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Toiminta uusissa opiskeluympäristöissä kehittää opiskelijan ymmärrystä vastuullisesta toiminnasta yhdessä muiden kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu erilaisiin opiskelutapoihin sekä tiedonhankinta ja -esittämistapoihin ja oppii hyödyntämään niitä. Samalla hänellä on mahdollisuus oppia arvioimaan tiedon luotettavuutta, tarpeellisuutta ja merkittävyyttä. Hän harjaantuu myös pohtimaan saamaansa tietoa urasuunnitelmiansa ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritukseen vaaditaan aktiivista osallistumista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opiskelija saa osallistumisestaan erillisen todistuksen, jossa kerrotaan tarkemmin aihepiiristä ja sen sisällöstä.

Soveltavat opinnot 5, 2 op (OSOP5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- harjoittaa monialaista osaamista
- antaa tietoa opiskelusta tai opiskelumahdollisuuksista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- sisällöt määritellään opintojaksokohtaisesti

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu uusiin opiskelutapoihin sekä monipuolisiin opiskeluympäristöihin. Hän rohkaistuu osallistumaan itselleen uudessa ympäristössä, mikä lisää itseluottamusta.

Uudessa ympäristössä opintoja suorittaessaan hän oppii sietämään epävarmuutta.

Opiskelija saa mahdollisuuden avartaa näkökulmaa koulutus- ja urasuunnitelmiinsa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija saa kokemuksen uuteen ryhmään liittymisestä ja siinä toimimisesta. Hänen on mahdollista kehittää vuorovaikutustaitojaan monipuolisesti ottaessaan selvää uuden toimintaympäristön tavoista ja käytännteistä ja ruvetessaan toimimaan niiden edellyttämällä tavalla. Samalla hän oppii käsittelemään ja säätelemään erilaisia tunteita, sietämään epävarmuutta ja etsimään ratkaisuja.

Opiskelijaryhmässä ja erilaisissa opiskeluympäristöissä toimiessaan opiskelijalla oppii ottamaan huomioon, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä ja toimimaan ne huomioivalla tavalla. Hän oppii rakentavia, ratkaisuun pyrkiviä vuorovaikutustapoja.

Uudessa opiskeluympäristössä opiskelija kehittää monilukutaitoaan ja ymmärtää sen merkityksen opiskeluissa, urasuunnitelmissa sekä yhteiskuntaan osallistumisessa.

Hyvinvointiosaaminen

Teemaviikot poikkeavat tavallisesta koulunkäynnistä, mikä antaa opiskelijalle hengähdystauon opiskeluarjesta. Se voi lisätä opiskelijan hyvinvointia.

Teemaviikoilla opiskelija vahvistaa itsetuntemusta ja toimijuutta. Osallistuminen lisää luottamusta itseensä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja refleктоimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Toiminta uusissa opiskeluympäristöissä kehittää opiskelijan ymmärrystä vastuullisesta toiminnasta yhdessä muiden kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu erilaisiin opiskelutapoihin sekä tiedonhankinta ja -esittämistapoihin ja oppii hyödyntämään niitä. Samalla hänellä on mahdollisuus oppia arvioimaan tiedon luotettavuutta, tarpeellisuutta ja merkittävyyttä. Hän harjaantuu myös pohtimaan saamaansa tietoa urasuunnitelmiansa ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritukseen vaaditaan aktiivista osallistumista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opiskelija saa osallistumisestaan erillisen todistuksen, jossa kerrotaan tarkemmin aihepiiristä ja sen sisällöstä.

7.25. Integraatio-opintojaksot

Minä kieltenopiskelijana, 2 op (OENA1RUB1)

Oppiaineet

- Ruotsi, B1-oppimäärä
- Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1), Pakollinen
- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyyydestä*
- *analysoi ja kehittää taitoaan käyttää itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä*
- *monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.*

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan
- rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää
- kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja
- syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista
- pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen
- tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen
- tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen
- kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet
- omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kehitetään ja harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustaitoja esim. pari- ja ryhmätyöskentelyn avulla.

Hyvinvointiosaaminen

Tutustutaan erilaisiin oppimis- ja opiskelustrategioihin, jotta opiskelija löytäisi itselleen sopivimpia ja omaa hyvinvointiaan ja jaksamistaan edistäviä kieltenopiskelutapoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10. Molemmista oppiaineista (A1-englanti ja B1-ruotsi) annetaan erillinen arvosana. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojaksoa, arvioinnissa käytetään monipuolisesti sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Harjoitellaan myös itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on suunnattu ensimmäisen vuoden opiskelijoille. Opintojaksossa kerrataan peruskoulusta tuttuja asioita kuten viestinnällisiä tilanteita, sanastoa ja rakenteita käyttäen monipuolisia opetusmenetelmiä ja välineitä. Lisäksi tutustutaan eri tekstityyppeihin ja monikielisyyden käsitteeseen. Opintojaksossa tutkitaan ja kehitetään omia opiskelu- ja vuorovaikutustaitoja sekä aloitetaan kieliprofiilin laatiminen.

Pyritään tekemään yhteistyötä ulkopuolisten tahojen, paikallisten yritysten ja yhteisöjen kanssa, sekä tehdään mahdollisuuksien mukaan kansainvälistä yhteistyötä esim. Svenska Nu, Pohjola Norden, eTwinning ja Erasmus+.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen ei ole mahdollista.

Johdatus filosofiaan ja psykologiaan sekä tieteelliseen ajatteluun, 4 op (OFI1PS1)

Oppiaineet

- Filosofia
- Psykologia

Opintojakson moduulit

- Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1), Pakollinen
- Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1), Pakollinen

Tavoitteet

Johdatus filosofiseen ajatteluun

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin
- oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä
- tuntee ja oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä
- perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin
- osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.

Toimiva ja oppiva ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, millainen tiede psykologia on ja että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin
- osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta
- osaa selittää tietoisien ja ei-tietoisien toiminnan luonnetta ja eroja
- osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä
- tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta
- osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää tämän tiedon pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.

Keskeiset sisällöt

Johdatus filosofiseen ajatteluun

- mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa

- johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoittaminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna
- keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen
- tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero
- tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa

Toimiva ja oppiva ihminen

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- *psykykinen näkökulma*: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista
- *biologinen näkökulma*: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta
- *sosiaalinen näkökulma*: perustietoa sosialisatiosta ja tilannetekijöistä
- *kulttuurinen näkökulma*: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä
- *tietoinen ja ei-tietoinen toiminta*

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- *psykykinen näkökulma*: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyyssuskomukset
- *biologinen näkökulma*: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen
- *sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma*: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista

Psykologinen tutkimus

- *tieteellinen tieto ja arkitieto*
- *tieteellisen tutkimuksen prosessi*
- *otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa*
- *psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet*
- *esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa keskustellaan paljon erilaisissa ryhmissä. Keskustelu filosofisista ja psykologisista aiheista, jotka eivät ole vielä kovin tuttuja opiskelijoille, ohjaa heitä pohtimaan asioita yhdessä, kuuntelemaan ja arvioimaan toisten näkemyksiä sekä rohkaisee esittämään omia näkemyksiään. Opiskelija oppii luottamaan omaan kykyynsä esittää argumentteja. Opiskelijat joutuvat kohtaamaan omistaan hyvinkin poikkeavia näkemyksiä ja käsittelemään ryhmissä erilaisia näkökulmia. Se parantaa opiskelijoiden valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen, jossa pystytään kohtaamaan myös erimielisyyksiä.

Tutustumalla filosofian ja psykologian tapoihin käyttää kieltä sekä tieteelliseen kieleen opiskelijan kielitietoisuus kehittyy heti lukion alussa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso yhdistää filosofian ja psykologian moduulit, jolloin opintojakso on jo itsessään monitieteinen. Opintojaksossa käsitellään monitieteisesti tieteellisen toiminnan periaatteita. Erityisesti filosofinen ajattelu kehittää luovaa osaamista, kun opiskelija harjaantuu perustelemaan väitteitään ja harjoittelee filosofian työtapoja, kuten ajatuskokeita ja käsitteiden luokittelua ja määrittelyä. Arvioinnissa tärkeänä osana on oman ajattelun tuottaminen.

Hyvinvointiosaaminen

Psykologiassa käsitellään monia hyvinvointiin liittyviä sisältöjä, joita opiskelija voi peilata omaan itseensä. Opintojakson aiheisiin kuuluvat uni ja oppiminen, jotka ovat merkityksellisiä opiskelijan hyvinvoinnille. Filosofiasa oman ajattelun syventäminen mahdollistaa opiskelijalle myös omaan hyvinvointiinsa liittyvien asioiden pohdinnan. Filosofian opiskelu kehittää opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, mikä on tärkeää omalle hyvinvoinnille.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Filosofia on tärkeä perusta eurooppalaiselle maailmankuvulle Antiikista alkaen. Psykologia on luonut ja vahvistanut osaltaan eurooppalaista ihmiskuvaa. Näiden tieteiden perusteisiin ja historiaan tutustuminen syventää opiskelijan tietoja ja ymmärrystä omasta kulttuuriperinteestään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson filosofian ja psykologian osuudet arvioidaan erillisinä. Opintojaksossa voidaan kuitenkin tehdä molempia aineita yhdistävää itsearviointia ja vertaisarviointia. Vertaisarviointia voidaan hyödyntää erityisesti ryhmissä toteutettavissa tehtävissä. Opintojaksossa voidaan tehdä tehtäviä ja projekteja, jotka yhdistävät filosofiaa ja psykologiaa. Niitä hyödynnetään molempien oppiaineiden arvioinnissa.

Filosofinen osaaminen on tiedollista ja taidollista. Tiedollista osaamista on käsitteiden osaaminen ja filosofian keskeisten kysymysten ymmärtäminen. Taidollista osaamista on ajattelun taitojen harjoittelu. Molempia puolia arvioidaan osana formatiivista ja summatiivista arviointia. Arvioinnissa huomioidaan kirjallisesti, suullisesti sekä vuorovaikutteisesti osoitetut tiedot ja taidot. Kirjallisia tuotoksia voivat olla esim. oppimispäiväkirjat ja esseet. Suullisesti opiskelijat keskustelevat ryhmissä ja voivat arvioida toistensa kykyä tuottaa argumentteja ja osallistua keskusteluun. Vuorovaikutteisesti opiskelijat voivat tuottaa vastauksia tehtäviin ja tehdä luovia harjoituksia.

Psykologiassa arvioidaan opiskelijan tiedollista osaamista sekä ajattelun ja tiedonkäsitteilyn taitoja. Formattiivisen arvioinnin tavoitteena opintojakson aikana on kehittää erityisesti ajattelun taitoja. Summatiivisen arvioinnin perustana ovat monipuoliset näytöt opintojakson aikana. Osa näytöistä on yhteisiä filosofian ja psykologian arvioinnissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti. Kesken jääneen opintojakson voi opettajan kanssa niin sovittaessa suorittaa loppuun itsenäisesti opiskellen. Jos opiskelija on suorittanut opintojakson moduuleista toisen muualla, hänen kanssaan voidaan sopia toisen moduulin suorittamisesta itsenäisesti tai soveltaen oppitunneille osallistuen.

Opintojaksossa voidaan tehdä mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opintojaksolla voidaan hyödyntää esim. korkeakoulujen tuottamaa aineistoa tai etä- tai lähivierailuja.

Etiikka ja terveys, 4 op (OFI2TE3)

Oppiaineet

- Filosofia
- Terveystieto

Opintojakson moduulit

- Etiikka, 2 op (FI2), Pakollinen
- Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3), Valinnainen

Tavoitteet

Etiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin
- osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta sekä hahmottaa normatiivisten ja kuvailevien väitteiden eron
- osaa esittää suullisesti ja kirjallisesti johdonmukaisia eettisiä argumentteja sekä perustella moraalien velvoittavuutta
- oppii jäsentämään oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla
- osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioimaan filosofisen etiikan välinein
- osaa soveltaa etiikkaa yhteiskuntaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.

Terveys ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, sosiaali- ja terveystalouden ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen
- pystyy erittelemään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautiin riskitekijöitä, esittämään perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioimaan sairauksien ja tautien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä elintapojen vaikutuksia tarttumattomien ja tartuntatautiin näkökulmasta
- osaa esitellä perustellen, mihin sosiaali- tai terveystalouteen yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti palvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä arvioida sosiaali- ja terveystalouden, itsehoito- ja omahoito- merkitystä terveydelle
- osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuvata ja arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä analysoida terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä.

Keskeiset sisällöt

Etiikka

- moraalien luonne normijärjestelmänä; moraalien, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi
- moraalitarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet
- filosofisia teorioita elämän hyvydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta
- etiikka ja yksilön moraalitratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat
- ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet
- etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet

Terveys ja yhteiskunta

Terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina

- terveyskäsityksiä ja sairauksien selitysmalleja
- keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä

- *tulevaisuuden terveystieteitä ja mahdollisuuksia*

Sairaudet ja hoito

- *epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit*
- *sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen*
- *itsehoito ja omahoito*

Eettiset kysymykset

- *eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit*
- *keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geeniteknologia, eutanasia*
- *terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi*
- *terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson ydintä on eettisyys. Se yhdistää filosofian ja terveystiedon moduuleja. Opiskelija saa opintojaksolla laajan näkemyksen etiikasta ja sen soveltamisesta terveyteen ja sairauksiin liittyvissä kysymyksissä sekä ympäristökysymyksissä.

Vuorovaikutusosaaminen

Ihmisten välisen vuorovaikutuksen lähtökohtana on eettinen toiminta. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuksessa vaikuttavia eettisiä piirteitä ja sitä kautta hän voi kehittää omia vuorovaikutustaitojaan. Lisäksi eettisistä kysymyksistä keskusteleminen ja argumentoiminen kehittää opiskelijan vuorovaikutustaitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kahden oppiaineen yhdistäminen auttaa opiskelijaa huomaamaan, miten yhden asian käsittelyssä voidaan käyttää useamman tieteenalan osaamista ja käsitteistöä. Eettisten ongelmien pohtiminen ja analysoiminen vahvistaa nuoren luovaa ja itsenäistä ajattelua.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla käsitellään useita yhteiskunnallisia näkökulmia terveyteen, jolloin opiskelijalla on mahdollisuus syventää yhteiskunnallista ymmärrystään. Hän oppii myös hyödyntämään yhteiskunnan palveluita tarkoituksenmukaisesti ja hän tunnistaa omia oikeuksiaan. Oppimalla vaatimaan oikeuksiensa toteutumista, hän auttaa kehittämään yhteiskunnan palveluita ja toimintaa parempaan suuntaan.

Hyvinvointiosaaminen

Moraalinen toiminta lisää ihmisen hyvinvointia. Opiskelija saa lisää ulottuvuutta oman moraalisen toimintansa pohtimiseen ja toteuttamiseen ja voi sitä kautta myös pohtia hyvinvointiaan. Myös ympäristöfilosofinen pohdinta voi olla merkityksellistä opiskelijan hyvinvoinnille. Terveystieteiden palveluiden ja omien oikeuksien tunteminen lisäävät opiskelijan kykyä huolehtia hyvinvoinnistaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa filosofiasta ja terveystiedosta annetaan erilliset arvosanat. Opintojakson aikana tehdään oppiaineita yhdistäviä tehtäviä, jotka huomioidaan molempien oppiaineiden arvioinnissa. Opintojakson alussa keskustellaan opiskelijoiden kanssa arvioinnista. Heille annetaan mahdollisuus osallistua opintojakson arvioinnin suunnitteluun. Se auttaa heitä paremmin suunnittelemaan opiskeluaan ja asettamaan itselleen tavoitteita.

Terveystiedon osalta opintojakson arviointi perustuu monipuolisiin tapoihin osoittaa terveysosaamistaan. Arvioinnissa huomioidaan erityisesti opiskelijan kyky tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Opintojakson aikana opiskelijaa ohjataan asettamaan itselleen tavoitteita ja arvioimaan niiden toteutumista. Tällä tavoin opiskelijan itsearviointivalmiudet kehittyvät. Opintojaksolla hyödynnetään mahdollisesti myös vertaisarviointia.

Filosofian osalta opintojakson arvioinnissa huomioidaan opiskelijan tiedot ja ajattelun taidot. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön opintojakson aikana. Opiskelija voi osoittaa tietojen tai taitojen osaamistaan kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutuksellisesti. Opintojakson aikana käytetään myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Opintojaksolla työskennellään paljon vuorovaikutuksessa, jolloin opiskelijat voivat arvioida toistensa vuorovaikutusta ja argumentointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on oppiainerajat ylittävä. *Etiikka* on filosofian pakollisia opintoja. *Terveys ja yhteiskunta* on terveystiedon valinnaisia opintoja. Opintojakso on tarkoitettu niille opiskelijoille, jotka haluavat suorittaa myös terveystiedon valinnaisen osuuden. Ne opiskelijat, jotka eivät suorita terveystietoa, valitsevat pelkän filosofian opintojakson OFI2 *Etiikka*. Opintojakso on suunnattu toisen ja kolmannen vuoden opiskelijoille, jotka ovat suorittaneet jo aiemmin sekä FI1- että TE1-moduulit.

Opintojaksossa olisi luontevaa tehdä yhteistyötä terveydenhuollon toimijoiden, esim. potilasasiamiehen kanssa. Myös korkeakoulujen ja globaalien toimijoiden hyödyntäminen olisi perusteltua. Näiden tahojen asiantuntijuutta pyritään hyödyntämään.

8. Liitteet

8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018

8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO

Taito-taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Viestintästrategioiden käyttö	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Tekstien tulkintataidot	Tekstien tuottamistaidot
A1.1	Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus sanoilla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin määrän kirjoitusmerkkejä.	Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opetettuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Kielitaidon alkeiden hallinta					
A1.2	Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvaramaa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean
Kehittyvä alkeiskielitaito					

					perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
A1.3	Opiskelija selviytyy monista rutiinomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppanin	Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiinomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisia sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
A2.1	Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kiellellisiin ilmaisuihin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisia	Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä sekä vastata sellaisiin.	Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisia sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua	Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.

		omassa viestinnässään		sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.	Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
A2.2	Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja	Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä	Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkautelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Kehittyvä peruskielitaito					
B1.1	Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa	Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Opiskelija osaa kiertää tai korvata	Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussääntönsä. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutukseen huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästi ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai kirjoitetusta tekstistä. Opiskelija ymmärtää yhteiseen	Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää melko
Toimiva peruskielitaito					

		tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.		kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta	laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
B1.2	Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.	Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.	Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian antaessa eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussääntöimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan huomioon tärkeitä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatietao sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran päätelyä vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.	Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreettisista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin
Sujuva peruskielitaito					

					harjoitelluissa ilmauksissa.
B2.1	Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.	Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään vakiofraaseja, kuten ”Tuo erilaisten kysymys” voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.	Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumpunkunnioittaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.	Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.	Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemukspiiriinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.
B2.2	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa tarvitaan	Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai ehdotuksia. Opiskelija pystyy	Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että	Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi ja jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja	Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista

	monipuolista kieltä.	edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.	epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötapoja tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.	ymmärtää jonkin verran myös vieraita kielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja/tai lukemaansa.	konkreetteja ja käsitteellisiä sekä tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsenyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino on oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.
C1.1	Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteissa.	Opiskelija ottaa ilmeisesti vastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija osaa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perääntymään, kun kohtaa vaikeuksia, ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakkoidessaan tulevaa.	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaalisiin tarkoituksiin sekä ilmaisemaan tunteita, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä.	Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneiltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti monipuolisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.	Opiskelija osaa ilmaista itseään sujuvasti, täsmällisesti ja jäsenyneesti monenlaisista aiheista tai pitämään pitkähköä, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsenyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista varmalla, persoonallisella tyyllillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuväarsasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta.

					kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.
--	--	--	--	--	--

8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2264-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää saamen kielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 3 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	Olli-Pekka Heinonen
	Opetusneuvos	Petri Lehikoinen

8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2264-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamen kielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Saamen kielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Saamen kielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia

kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä koulu yhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa saamen kielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden saamen kielen erityispiirteet. Saamen kielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Saamen kielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus saamen kieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen saamen kielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan saamen kielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää saamenkielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittämiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituseriä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstien tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietoa saamen kielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- tutustuu saamen kielten kokonaisuuteen ja ymmärtää oman asemansa saamen kielen säilyttäjänä.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

SÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilaisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

SÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää saamen kielten kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.

Keskeiset sisällöt

- saamen kieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys

SÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

SÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee saamenkielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan saamelaisten historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, joiku ja lauluperinne
- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

SÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös saamelaisuuden näkökulmasta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

SÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää saamenkielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita saamenkielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuolto
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

SÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- saamenkielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

SÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää saamenkielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista saamelaisien tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

- saamenkielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- saamenkielinen, saamelaisien tuottama ja saamelaisista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2265-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää romanikielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 4 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	Olli-Pekka Heinonen
	Opetusneuvos	Petri Lehikoinen

8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2265-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Romanikielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Romanikielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Romanikielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kielyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kielyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa romanikielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden

romanikielen erityispiirteet. Romanikielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Romanikielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaiseeseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus romanikieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen romanikielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan romanikielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Opiskelija kehittää taitoaan hyödyntää romanikielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurinsa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittämiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksiperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja

- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen, standardisoidun romanikielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan Suomen romanikielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- tutustuu eri puolilla maailmaa puhuttaviin romanikielen murteisiin ja ymmärtää oman asemansa Suomen romanikielen säilyttäjänä.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämässä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

RÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

RÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää romanikielen kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.

Keskeiset sisällöt

- romanikieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsite

RÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

RÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee romanikielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja

- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan romanien historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, laululyriikka
- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

RÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös romanikulttuurin näkökulmasta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

RÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää romanikielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita romanikielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuolto
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

RÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- romanikielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

RÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää romanikielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

- romanikielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- romanikielinen, romanien tuottama ja romaneista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11.2019 OPH-2266-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää opiskelijan oman äidinkielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 5 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	Olli-Pekka Heinonen
	Opetusneuvos	Petri Lehikoinen

8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2266-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä koulu yhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tämä ohje on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan opiskelijan omana äidinkielenä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa opiskelijan oman äidinkielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden opetetavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Opetussuunnitelma voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Opiskelijan oman äidinkielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus omaa äidinkieltään kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen omaa äidinkielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan oman äidinkielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää omakielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituseriä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan oman äidinkielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltäviä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

OÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus

- kielen- ja tekstinhuoltoa

OÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään omasta äidinkielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina.

Keskeiset sisällöt

- äidinkieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys

OÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

OÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee omakielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan omaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa

- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

OÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

OÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää omakielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita omakielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuolto
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

OÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

OÄ18 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää omakielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa.

Keskeiset sisällöt

- omakielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.6. Sodankylän lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Sodankylän lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2023 - 24

1. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma ja sen tavoite

Lakiin naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (8.8.1986/609 6b §) 1.6.2005 voimaan tullut lisäys velvoittaa kaikki oppilaitokset laatimaan tasa-arvosuunnitelman yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden edustajien kanssa. Tasa-arvosuunnitelma sisältää oppilaitoksen tasa-arvotilanteen, tasa-arvoon liittyvien ongelmien kartoituksen sekä toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi.

Yhdenvertaisuuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän tekemään yhdenvertaisuussuunnitelman, mutta myös oppilaitos voi tehdä oman suunnitelmansa. Sodankylän lukio on päättänyt tehdä suunnitelman varmistaakseen opiskelijoiden ja henkilökunnan yhdenvertaisen aseman kouluyhteisössä.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteena on kiinnittää huomiota naisten ja miesten välisen tasa-arvon toteutumiseen ja henkilöiden yhdenvertaiseen kohteluun riippumatta heidän uskonnostaan, iästään, mielipiteistään, terveydentilastaan, etnisestä alkuperästään, seksuaalisesta suuntautumisestaan ja sosioekonomisesta taustastaan. Suunnitelma koskee sekä lukion henkilökuntaa että opiskelijoita, ja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanne selvitetään kouluyhteisössä säännöllisesti. Suunnitelma lisätään opetussuunnitelman liitteeksi, ja se päivitetään tasa-arvotilanteen selvittämisen yhteydessä.

Tämä suunnitelma korvaa aiemman Sodankylän lukion tasa-arvosuunnitelman.

2. Sodankylän lukion yhdenvertaisuustilanne

Opiskelijoille teetettiin [kysely tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteesta](#) helmikuussa 2023. Kyselyyn vastasi 58 lukiolaista. Vastausprosentti oli 83 %. Kyselyyn vastasivat kaikkien ikäluokkien opiskelijat. Vastaaajista 52 % oli naisia ja 41 % miehiä, 7% vastasi sukupuolekseen muu.

Lukuvuonna 2022-23 26 % vastaajista koki kuuluvansa ryhmään, joka on erityisen altis syrjinnälle. Tämä luku on kasvanut edellisestä 2021-2022 tehdystä kyselystä 4%-yksiköllä. Yleisin syrjinnälle altistava tekijä oli seksuaalinen identiteetti tai sukupuoli-identiteetti. Moni kokee itsensä alttiiksi syrjinnälle myös etnisen tai kulttuurisen taustansa vuoksi.

Syrjintää on kokenut itse tai havainnut muita syrjittävän 20 % vastaajista. Tämä on 15%-yksikköä vähemmän kuin edellisenä vuonna. Kuten edelliselläkin kerralla yleisin syy syrjinnälle on mielipiteet. Sukupuoli ja asema oppilaitosyhteisössä koetaan myös usein syrjinnän syyksi. Sen sijaan aiemmin esiin nousseet seksuaalinen suuntautuminen ja aiempi erimielisyys eivät tällä kertaa olleet merkittäviä syrjinnän syitä.

Yleisimmin syrjijä on opiskelijatoveri, mutta lukuvuonna 2022-23 kahdeksan opiskelijaa kertoo myös opettajan syrjivän. Tässä on selkeää lisäystä edelliseen vuoteen. Avoimessa vastauksessa, jossa pyydetään kuvailemaan syrjintä tilanteina, vain kolme opiskelijaa on kuvaillut opettajan syrjintää. Yksi vastaaja vain toteaa, että "tietyissä tapauksissa tuntuu siltä, että opettaja syrjii". Kahdessa muussa vastauksessa tuodaan esille, että opiskelijat eivät ole saaneet kokeilla erilaisia oppimistapoja ja heitä on kohdeltu eri tavalla, kun he ovat pyytäneet erilaisia oppimisjärjestelyitä. Opiskelijoiden syrjintä on ollut ulkopuolelle jättämistä mielenterveyden tai mielipiteiden takia.

Vihapuhetta koulussa on kohdannut jopa 15 % vastanneista. Se on 5%-yksikköä vähemmän kuin edellisellä kerralla. Vihapuhe on kohdistunut vähemmistöihin, erityisesti etniseen taustaan ja seksuaalisiin vähemmistöihin. Vähäiseenkin vihapuheeseen pitää koulussa puuttua.

Jonkinlaista seksuaalista häirintää on kokenut enimmillään 4 opiskelijaa. He ovat kokeneet, että joku on esittänyt vartaloon tai seksuaalisuuteen kohdistuvia ikäviä kommentteja. Muunlaista seksuaalista häirintää on kokenut 2-3 opiskelijaa. Seksuaalista häirintää kokeneiden määrä on jokseenkin puolittunut edellisestä kyselystä.

Tämän vuoden kyselyssä nousi esille myös väkivallan kokemuksen koulussa. Osa opiskelijoista viittasi edellisenä lukuvuonna tapahtuneeseen opiskelijoiden väliseen tappeluun. Lisäksi opiskelijat olivat havainneet joidenkin opiskelijoiden tönivän toisiaan. Yksi opiskelija toi esille opettajan kohdistaneet opiskelijoiden verbaalista väkivaltaa. Tämä asia oli viety rehtorin hoidettavaksi.

Opiskelijat kokevat, että koulussamme voi ilmaista omaa erityisyyttään. Lähes kaikkien opiskelijoiden mielestä koulun toiminta on suunnattu tasapuolisesti kaikille, ja kaikki ovat tervetulleita koulun tilaisuuksiin. Myös fyysinen ympäristö on asianmukainen ja esteetön.

Osa opiskelijoista kokee, että koulussa erilaisia oppijoita ei aina huomioida opetus- ja koejärjestelyissä. Esimerkiksi 7 opiskelijaa kokee, että lukihäiriöitä ei huomioida koskaan opetus- ja koejärjestelyissä. 9 opiskelijaa on valinnut vaihtoehdon, että ei osaa vastata tähän kysymykseen.

Opiskelijat kokevat, että yhdenvertaisuus toteutuu Sodankylän lukiossa kaikilta osin hyvin. Erityisen hyvin yhdenvertaisuus toteutuu opintojen ohjauksessa.

3. Toimenpiteet tasa-arvotilanteen seuraamiseksi ja edistämiseksi

Yhdenvertaisuustilanteen voi olettaa vaihtelevan aikojen muuttuessa, joten sitä tarkistetaan vuoden välein. Aiheesta tehtyjen kyselyjen tuloksista tiedotetaan koko koulun välle: tilanteesta tiedottaminen on yksi yhdenvertaisuuden edistämisen väline. Yhdenvertaisuustilanteesta – etenkin kyselyn esiin nostamista huolestuttavista seikoista – keskustellaan opiskelijoiden kanssa ryhmänohjaustunneilla.

Yhdenvertaisuuden edistäminen on syrjinnän estämistä, epäkohtiin puuttumista ja tasaveroisen kohtelun edistämistä. Pyritään siihen, että jokainen Sodankylän lukiossa työskentelevä ja opiskeleva kohtelee toistaan tasavertaisesti ja kunnioittavasti. Tasa-arvoa häiritsevää käytöstä pyritään jatkuvasti estämään puuttumalla aktiivisesti kaikkeen epäasialliseen.

Vaikka opiskelijat kokevat tasa-arvotilanteen jokseenkin hyväksi, he ovat silti kyselyssä vastanneet, että kaikenlaisen tasa-arvon kehittäminen koulussa on tarpeellista. Kaikkein tarpeellisimmaksi he kokevat seksuaalisen ja etnisen yhdenvertaisuuden kehittämisen.

Ikään liittyvä syrjintä on vähentynyt, mutta edelleenkin koulussa jatketaan tähän asiaan huomion kiinnittämistä. Lukiolaisia ryhmytetään syksyllä ja lisäksi järjestetään koulun yhteisöllisiä tapahtumia. Lukuvuonna 2023-24 kiinnitetään edelleen erityistä huomiota seksuaalisen ja etnisen yhdenvertaisuuden kehittämiseen. Opiskelijat toivovat enemmän yhteisiä tapahtumia ja yhdenvertaisuudesta puhumista, esim. ryhmänohjaajan tunneilla. Tärkeimmäksi kuitenkin koetaan, että jokainen yksilö itse miettii miten toimii.

Tilannetta seurataan vuosittain järjestettävällä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyllä. Kyselyä muokataan tarpeen vaatiessa, jolloin mukaan otetaan myös lukiolaisista valittu tasa-arvovaltuutettu.

Lukion oppilaskunnasta valitaan tasa-arvovaltuutettu, jonka puoleen opiskelijat voivat kääntyä. Myös opettajien keskuudesta valitaan henkilö, jonka puoleen sekä opiskelijat että opettajat voivat kääntyä tasa-arvoon ja erilaiseen häirintään liittyvissä asioissa. Tasa-arvon loukkaamiseen liittyvät asiat ovat luottamuksellisia, ja tasa-arvovaltuutetut ja opiskelijakunnan ohjaava opettaja huolehtivat siitä, että tasa-arvovaltuutettujen tietoon saatettu tasa-arvon loukkaus tulee asiallisesti käsitellyksi.

Opiskelijoiden tasa-arvotilanteen säilymisestä ovat vastuussa sekä koulun opettajakunta että opiskelijakunta. Opiskelijakunnan hallitus ja tasa-arvovaltuutetut ovat velvollisia toimimaan heti, jos opiskelijan tasa-arvoa loukataan. Opiskelijakunnalla on tärkeä aloitteentekijän rooli siinä, että asia tulee käsittelemään. Tapauksesta riippuu, millä tavoin asia saatetaan kuntoon. Viime kädessä vastuussa asian korjaamisesta on lukion rehtori.

Häirintätapauksessa häirinnän kohteena oleva ilmaisee häiritsijälle, että tämän käytös on vastenmielistä ja ei-toivottavaa. Mikäli häirintä tästä huolimatta toistuu, kohde kääntyy opettajansa, opiskelijakunnan tasa-arvovaltuutetun, opettajien tasa-arvovaltuutetun tai esimiehensä puoleen tilanteen selvittämiseksi. Opettajan lähin esimies on hänen ensimmäinen tukihenkilönsä häirintätapauksessa, paitsi jos lähin esimies on itse asianosainen. Silloin vastuu siirtyy seuraavalle esimiehelle.

Sodankylän lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2023 - 24

1. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma ja sen tavoite

Lakiin naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (8.8.1986/609 6b §) 1.6.2005 voimaan tullut lisäys velvoittaa kaikki oppilaitokset laatimaan tasa-arvosuunnitelman yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden edustajien kanssa. Tasa-arvosuunnitelma sisältää oppilaitoksen tasa-arvotilanteen, tasa-arvoon liittyvien ongelmien kartoituksen sekä toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi.

Yhdenvertaisuuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän tekemään yhdenvertaisuussuunnitelman, mutta myös oppilaitos voi tehdä oman suunnitelmansa. Sodankylän lukio on päättänyt tehdä suunnitelman varmistaakseen opiskelijoiden ja henkilökunnan yhdenvertaisen aseman kouluyhteisössä.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteena on kiinnittää huomiota naisten ja miesten välisen tasa-arvon toteutumiseen ja henkilöiden yhdenvertaiseen kohteluun riippumatta heidän uskonnostaan, iästään, mielipiteistään, terveydentilastaan, etnisestä alkuperästään, seksuaalisesta suuntautumisestaan ja sosioekonomisesta taustastaan. Suunnitelma koskee sekä lukion henkilökuntaa että opiskelijoita, ja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanne selvitetään kouluyhteisössä säännöllisesti. Suunnitelma lisätään opetussuunnitelman liitteeksi, ja se päivitetään tasa-arvotilanteen selvittämisen yhteydessä.

Tämä suunnitelma korvaa aiemman Sodankylän lukion tasa-arvosuunnitelman.

2. Sodankylän lukion yhdenvertaisuustilanne

Opiskelijoille teetettiin [kysely tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteesta](#) helmikuussa 2023. Kyselyyn vastasi 58 lukiolaista. Vastausprosentti oli 83 %. Kyselyyn vastasivat kaikkien

ikäluokkien opiskelijat. Vastaajista 52 % oli naisia ja 41 % miehiä, 7% vastasi sukupuolekseen muu.

Lukuvuonna 2022-23 26 % vastaajista koki kuuluvansa ryhmään, joka on erityisen altis syrjinnälle. Tämä luku on kasvanut edellisestä 2021-2022 tehdystä kyselystä 4%-yksiköllä. Yleisin syrjinnälle altistava tekijä oli seksuaalinen identiteetti tai sukupuoli-identiteetti. Moni kokee itsensä alttiiksi syrjinnälle myös etnisen tai kulttuurisen taustansa vuoksi.

Syrjintää on kokenut itse tai havainnut muita syrjittävän 20 % vastaajista. Tämä on 15%-yksikköä vähemmän kuin edellisellä vuonna. Kuten edelliselläkin kerralla yleisin syy syrjinnälle on mielipiteet. Sukupuoli ja asema oppilaitosyhteisössä koetaan myös usein syrjinnän syyksi. Sen sijaan aiemmin esiin nousseet seksuaalinen suuntautuminen ja aiempi erimielisyys eivät tällä kertaa olleet merkittäviä syrjinnän syitä.

Yleisimmin syrjijä on opiskelijatoveri, mutta lukuvuonna 2022-23 kahdeksan opiskelijaa kertoo myös opettajan syrjivän. Tässä on selkeää lisäystä edelliseen vuoteen. Avoimessa vastauksessa, jossa pyydetään kuvailemaan syrjintä tilanteina, vain kolme opiskelijaa on kuvaillut opettajan syrjintää. Yksi vastaaja vain toteaa, että ”tietyissä tapauksissa tuntuu siltä, että opettaja syrjii”. Kahdessa muussa vastauksessa tuodaan esille, että opiskelijat eivät ole saaneet kokeilla erilaisia oppimistapoja ja heitä on kohdeltu eri tavalla, kun he ovat pyytäneet erilaisia oppimisjärjestelyitä. Opiskelijoiden syrjintä on ollut ulkopuolelle jättämistä mielenterveyden tai mielipiteiden takia.

Vihapuhetta koulussa on kohdannut jopa 15 % vastanneista. Se on 5%-yksikköä vähemmän kuin edellisellä kerralla. Vihapuhe on kohdistunut vähemmistöihin, erityisesti etniseen taustaan ja seksuaalisiin vähemmistöihin. Vähäiseenkin vihapuheeseen pitää koulussa puuttua.

Jonkinlaista seksuaalista häirintää on kokenut enimmillään 4 opiskelijaa. He ovat kokeneet, että joku on esittänyt vartaloon tai seksuaalisuuteen kohdistuvia ikäviä kommentteja. Muunlaista seksuaalista häirintää on kokenut 2-3 opiskelijaa. Seksuaalista häirintää kokeneiden määrä on jokseenkin puolittunut edellisestä kyselystä.

Tämän vuoden kyselyssä nousi esille myös väkivallan kokemuksen koulussa. Osa opiskelijoista viittasi edellisenä lukuvuonna tapahtuneeseen opiskelijoiden väliseen tappeluun. Lisäksi opiskelijat olivat havainneet joidenkin opiskelijoiden tönivän toisiaan. Yksi opiskelija toi esille opettajan kohdistaneet opiskelijoiden verbaalista väkivaltaa. Tämä asia oli viety rehtorin hoidettavaksi.

Opiskelijat kokevat, että koulussamme voi ilmaista omaa erityisyyttään. Lähes kaikkien opiskelijoiden mielestä koulun toiminta on suunnattu tasapuolisesti kaikille, ja kaikki ovat tervetulleita koulun tilaisuuksiin. Myös fyysinen ympäristö on asianmukainen ja esteetön.

Osa opiskelijoista kokee, että koulussa erilaisia oppijoita ei aina huomioida opetus- ja koejärjestelyissä. Esimerkiksi 7 opiskelijaa kokee, että lukihäiriöitä ei huomioida koskaan opetus- ja koejärjestelyissä. 9 opiskelijaa on valinnut vaihtoehdon, että ei osaa vastata tähän kysymykseen.

Opiskelijat kokevat, että yhdenvertaisuus toteutuu Sodankylän lukiossa kaikilta osin hyvin. Erityisen hyvin yhdenvertaisuus toteutuu opintojen ohjauksessa.

3. Toimenpiteet tasa-arvotilanteen seuraamiseksi ja edistämiseksi

Yhdenvertaisuustilanteen voi olettaa vaihtelevan aikojen muuttuessa, joten sitä tarkistetaan vuoden välein. Aiheesta tehtyjen kyselyjen tuloksista tiedotetaan koko koulun välle: tilanteesta tiedottaminen on yksi yhdenvertaisuuden edistämisen väline. Yhdenvertaisuustilanteesta – etenkin kyselyn esiin nostamista huolestuttavista seikoista – keskustellaan opiskelijoiden kanssa ryhmänohjaustunneilla.

Yhdenvertaisuuden edistäminen on syrjinnän estämistä, epäkohtiin puuttumista ja tasaveroisen kohtelun edistämistä. Pyritään siihen, että jokainen Sodankylän lukiossa työskentelevä ja opiskeleva kohtelee toistaan tasavertaisesti ja kunnioittavasti. Tasa-arvoa häiritsevää käytöstä pyritään jatkuvasti estämään puuttumalla aktiivisesti kaikkeen epäasialliseen.

Vaikka opiskelijat kokevat tasa-arvotilanteen jokseenkin hyväksi, he ovat silti kyselyssä vastanneet, että kaikenlaisen tasa-arvon kehittäminen koulussa on tarpeellista. Kaikkein tarpeellisimmaksi he kokevat seksuaalisen ja etnisen yhdenvertaisuuden kehittämisen.

Ikään liittyvä syrjintä on vähentynyt, mutta edelleenkin koulussa jatketaan tähän asiaan huomion kiinnittämistä. Lukiolaisia ryhmytetään syksyllä ja lisäksi järjestetään koulun yhteisöllisiä tapahtumia. Lukuvuonna 2023-24 kiinnitetään edelleen erityistä huomiota seksuaalisen ja etnisen yhdenvertaisuuden kehittämiseen. Opiskelijat toivovat enemmän yhteisiä tapahtumia ja yhdenvertaisuudesta puhumista, esim. ryhmänohjaajan tunneilla. Tärkeimmäksi kuitenkin koetaan, että jokainen yksilö itse miettii miten toimii.

Tilannetta seurataan vuosittain järjestettävällä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyllä. Kyselyä muokataan tarpeen vaatiessa, jolloin mukaan otetaan myös lukiolaisista valittu tasa-arvovaltuutettu.

Lukion oppilaskunnasta valitaan tasa-arvovaltuutettu, jonka puoleen opiskelijat voivat kääntyä. Myös opettajien keskuudesta valitaan henkilö, jonka puoleen sekä opiskelijat että opettajat voivat kääntyä tasa-arvoon ja erilaiseen häirintään liittyvissä asioissa. Tasa-arvon loukkaamiseen liittyvät asiat ovat luottamuksellisia, ja tasa-arvovaltuutetut ja opiskelijakunnan ohjaava opettaja huolehtivat siitä, että tasa-arvovaltuutettujen tietoon saatettu tasa-arvon loukkaus tulee asiallisesti käsitellyksi.

Opiskelijoiden tasa-arvotilanteen säilymisestä ovat vastuussa sekä koulun opettajakunta että opiskelijakunta. Opiskelijakunnan hallitus ja tasa-arvovaltuutetut ovat velvollisia toimimaan heti, jos opiskelijan tasa-arvoa loukataan. Opiskelijakunnalla on tärkeä aloitteentekijän rooli siinä, että asia tulee käsittelyyn. Tapauksesta riippuu, millä tavoin asia saatetaan kuntoon. Viime kädessä vastuussa asian korjaamisesta on lukion rehtori.

Häirintätapauksessa häirinnän kohteena oleva ilmaisee häiritsijälle, että tämän käytös on vastenmielistä ja ei-toivottavaa. Mikäli häirintä tästä huolimatta toistuu, kohde kääntyy opettajansa, opiskelijakunnan tasa-arvovaltuutetun, opettajien tasa-arvovaltuutetun tai esimiehensä puoleen tilanteen selvittämiseksi. Opettajan lähin esimies on hänen ensimmäinen tukihenkilönsä häirintätapauksessa, paitsi jos lähin esimies on itse asianosainen. Silloin vastuu siirtyy seuraavalle esimiehelle.

8.7. Sodankylän lukion ohjaussuunnitelma

SODANKYLÄN LUKION OHJAUSSUUNNITELMA

Ohjaussuunnitelma on koko oppilaitoksen ohjaustyön kehittämisen väline. Ohjaustyö itsessään on tavoitteellisesti johdettua yhteistyötä, jonka päävastuu on opinto-ohjaajalla.

Siirtymävaiheen yhteistyö perusopetuksen ja ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen sekä muiden koulutusta järjestävien tahojen kanssa

Sodankylän lukiossa järjestetään syyslukukaudella tutustumispäivä kaikille lähialueen yhdeksäsluokkalaisille. Lisäksi opinto-ohjaaja antaa ennakko-ohjausta tulevia lukio-opintoja varten ja tarvittaessa avustaa kurssivalintojen tekemisessä.

Toisen asteen yhteishaun päättymisen jälkeen Sodankylän lukioon hakeneet kutsutaan tutustumaan tulevaan oppilaitokseensa. Tutustumisen tavoite on aloittaa tulevien lukiolaisten ryhmäytyminen omaan ryhmäänsä sekä osaksi lukion opiskelijakuntaa.

Syyslukukauden alussa opinto-ohjaaja kutsuu kokoon siirtopalaverin, jossa on tarkoitus siirtää uusien opiskelijoiden opiskelujen kannalta olennainen tieto. Palaveriin kutsutaan lähettävän koulun opinto-ohjaaja sekä mahdollisesti erityisopettaja. Sodankylän lukioista paikalla ovat opinto-ohjaaja, erityisopettaja, kuraattori, terveydenhoitaja sekä rehtori. Huoltajia ja opiskelijoita pyydetään tiedottamaan ryhmänohjaajille opiskeluun vaikuttavista sairauksista tai vastaavista.

Uusi lukio-opiskelija laatii yhdessä mm. ryhmänohjaajan ja opinto-ohjaajan kanssa henkilökohtaisen opintosuunnitelman, jota päivitetään koko opiskeluajan. Siihen kirjataan mm.

opiskelijan opiskelu-, ylioppilaskirjoitus- ja jatkosuunnitelmat. Suunnitelmaa laadittaessa ja päivitetessä otetaan huomioon opiskelijan henkilökohtaiset vahvuudet ja tuen tarpeet ja opiskelijan opintopolusta ja opiskeluympäristöstä pyritään tekemään mahdollisimman esteetön ja esim. tukiopetusta saa tarvittaessa. Opiskelijan tarvitsemaa tukea kartoitetaan lukion alussa mm. luki- ja matematiikkatestein. Opettajat, ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja sekä opiskeluhuollon toimijat seuraavat opiskelijan etenemistä ja selviytymistä. Opiskelijaa ja huoltajaa kannustetaan olemaan yhteydessä oppilaitokseen (erityisopettaja, ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja) opiskelijan tuen tarpeista.

Yhdistelmäutkintoa suorittavat ja ammatillisista tai muista opinnoista siirtyvät perehdytetään lukion toiminta- ja opiskelutapoihin kuten peruskoulusta lukioon siirtyvätkin. Perehdyttämisessä keskeisessä roolissa ovat ryhmänohjaaja ja opinto-ohjaaja. Jokaiselle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opintosuunnitelma, jossa otetaan huomioon opintojen yhdistäminen ja edistäminen tai hyväksiluvut aikaisemmista opinnoista. Opintosuunnitelmia seurataan ja päivitetään säännöllisesti. Yhdistelmäutkintoa suorittavien suunnitelman seuranta ja päivitys tehdään yhteistyössä ammatillisen oppilaitoksen opettajan ja opinto-ohjaajan kanssa.

Opintojaksolla Lukio-opiskelijaksi oppilaitoksen henkilöstö (mm. ryhmänohjaajat, aineenopettajat, opinto-ohjaaja, kuraattori ja terveydenhoitaja) perehdyttää uudet opiskelijat lukio-opiskeluun ja -opintoihin.

Sodankylän lukion tutor-toiminnan tavoitteena on, että koulun vanhemmat opiskelijat perehdyttävät uusia opiskelijoita koulu yhteisön jäseniksi ensimmäisen opiskeluvuoden aikana ja jo ennen opintoja. He ovat ns. matalan kynnyksen opastajia, ja heidän puoleensa opiskelijat voivat kääntyä ongelmissaan ja saada vertaisapua tai neuvoja siitä, kuka heitä voisi parhaiten auttaa. Oppiaine-tutorit ovat koko opiskeluaikaa auttamassa eri oppiaineiden opiskelussa.

Jos opiskelija on päättämässä lukio-opinnot ennen valmistumistaan, opinto-ohjaaja tukee ja auttaa häntä uusiin opintoihin hakeutumisessa ja siirtymisessä.

Opiskelijan siirtymistä lukion jälkeisiin opintoihin valmistellaan hänen kanssaan koko lukion ajan. Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa lukio-opintojensa aikana hyvän itsetuntemuksen sekä tietämyksen jatko-opintomahdollisuuksista ja työelämästä, jotta siirtyminen lukion jälkeisiin opintoihin onnistuu oppilaitoksen henkilökunnan tukemana itsenäisesti. Opintojen aikana hän osallistuu eri tavoin korkeakoulu-, työelämä- ja muuhun oppilaitosyhteistyöhön. Opiskelijalle tarjotaan tutustumista korkeakoulu- tai muihin opintoihin vierailuiden ja korkeakoulu-tetin muodossa. Opiskelija tekee säännöllisesti, ohjatusti jatko-opinto- ja urasuunnitelmia, jotta siirtyminen jatko-opintoihin olisi mahdollisimman sujuvaa ja hän olisi niihin mahdollisimman sitoutunut. Suunnitelmat kirjataan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan.

Sodankylän lukiossa tehtävä yhteistyö korkea-asteen oppilaitosten kanssa

Sodankylän lukiossa korkea-asteen opintoja tehdään tutuksi osallistumalla koulutusmessuihin sekä korkeakoulujen avoimiin oviin ja abi-päiviin. Lisäksi oppitunneille kutsutaan vierailemaan korkea-asteella opiskelevia tai opiskelleita nuoria tai oppilaitosten lähettiläsopiskelijoita tai -tiimejä. Vierailuita tarjotaan jo ensimmäisen vuoden opiskelijoille.

Oppilaitoksessa tarjotaan mahdollisuus osallistua korkeakoulujen orientaatio-opintoihin. Etäisyyksien vuoksi opintoihin osallistuminen on itsenäistä ja tapahtuu etäyhteyksien avulla. Opinto-ohjaaja auttaa valintojen tekemisessä ja ilmoittautumisessa. Opiskelija suorittaa opinnot itsenäisesti, mutta hänen on mahdollista saada ohjausta ja tukea sekä opinto-ohjaajalta että aineenopettajilta.

Opinto-ohjauksen pakollisella opintojaksolla Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus perehdytään tarkemmin korkea-asteen opintojen valintaväyliin. Siihen kuuluu myös työelämään tutustumisen -jakso, jonka voi suorittaa myös korkeakouluun tutustumisena. Tutustumisjaksosta ja sen käytännöistä sovitaan yhdessä opinto-ohjaajan kanssa.

Alueellinen monialainen yhteistyö työelämän, paikallisten työ- ja elinkeinopalvelujen, sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimen sekä muiden toimijoiden kanssa

Sodankylän lukio tekee oppilaitosyhteistyötä paikkakunnan ammatillisen oppilaitoksen sekä maakunnan omien toisen ja korkea-asteen oppilaitosten kanssa. Käytännössä tämä toteutetaan useimmiten vieraillemalla oppilaitoksissa ja kutsumalla oppilaitoksista vierailijoita lukioon. Lisäksi hyödynnetään oppilaitoksissa järjestettäviä messuja ja avoimien ovien päiviä.

Oppiaineissa tehdään yhteistyötä paikallisen elinkeinotoimen, yrittäjien ja teollisuuslaitosten kanssa. Sitä toteutetaan vieraillemalla paikallisissa yrityksissä, teollisuus- ja tuotantolaitoksissa ja kutsumalla työelämän asiantuntijoita kouluvierailuille. Opettajat suunnittelevat yhteistyön osaksi opintojaksoja. Opinto-ohjauksen opintojaksolla Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus -opintojaksolla toteutetaan työelämään tutustumisen jakso, jonka tavoite on tehdä työelämä tutuksi opiskelijan oman urasuunnittelun näkökulmasta. Lisäksi opiskelija voi suorittaa Kesätyö-opintojakson, jossa opiskelija saa pitkäkestoisempaa kokemusta työelämästä, tutustuu työelämän sääntöihin ja toimintatapoihin sekä arvioi työelämätaitojaan, vahvuuksiaan ja osaamistaan sekä niiden kehittymistä. Osa työelämäteemaa on myös yrittäjyys, joka on sisältönä joissakin oppiaineiden opintojaksoissa, mm. opinto-ohjauksen opintojaksossa Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus sekä yhteiskuntaopin opintojaksossa Taloustieto.

Hyvinvointi- ja opiskeluhoultotyössä tehdään yhteistyötä myös esim. etsivän nuorisotyön, sosiaali-toimen, seurakunnan, poliisin, mielenterveystoimiston ja perheneuvolan kanssa. Se voi olla yhteisten tapahtumien tm. järjestämistä oppilaitoshyvinvoinnin lisäämiseksi tai yksittäisten opiskelijoiden tai opiskelijaryhmien opiskeluhoultotyötä.

Opiskelijan ohjaus ja kansainvälisyysosaaminen

Sodankylän lukiossa pyritään toteuttamaan kansainvälistä yhteistyötä osana opetusta. . Oppiaineissa opiskelijoille annetaan tietoa ulkomailta opiskelusta ja tehdään tutuksi erilaisia mahdollisuuksia hakeutua opiskelijavaihtoon tai jatko-opintoihin ulkomaille.

Huoltajien kanssa tehtävä ohjaukseen liittyvä yhteistyö

Sodankylän lukio tekee yhteistyötä huoltajien kanssa. Sen tavoitteena on, että koti ja koulu yhdessä tukevat nuorta tämän opinnoissa ja auttavat häntä ottamaan vastuun niistä sekä tulevaisuuteen vaikuttavista valinnoistaan. Lukio-opintojen aikana nuorta kasvatetaan itsenäiseksi, itsensä tuntevaksi ja itseensä luottavaksi nuoreksi aikuiseksi.

Vanhemmille pyritään tiedottamaan opiskeluun liittyvistä asioista jo ennen kuin hänen nuorensa on aloittanut lukio-opinnot, jotta kotona voitaisiin osallistua ja antaa tukea esimerkiksi hänen opintosuunnitelmansa tekoon. Opintojen aikana koulunkäyntiin liittyvistä asioista voidaan keskustella yhdessä opiskelijan, huoltajan ja opettajan tai opinto-ohjaajan kanssa. Aloite tähän voi tulla opiskelijalta, huoltajalta tai koulusta. Opintojen aikana tietoa huollettavan opinnoista saa myös Wilman kautta, mutta kuitenkin vain siihen asti, kunnes hän täyttää 18 vuotta. Opiskelija voi antaa luvan siihen, että tietoja välitetään vielä hänen täysi-ikäistyttyään.

Opiskelun tukeen, ohjaukseen ja opiskeluhooltoon liittyvät lukuvuosittaiset pysyvät asiat löytyvät Sodankylän lukion kotisivuilta. Lisäksi lukiossa järjestetään vanhempainiltoja jokaisen vuosiluokan vanhemmille. Niissä käsitellään opiskelijoita koskevia ajankohtaisia asioita ja esim. opiskelun tukeen ja opintojen suunnitteluun liittyviä sekä terveys-, hyvinvointi- tm. kyselyiden perusteella esiin nousseita aiheita. Tarvittaessa vanhemmat kutsutaan koolle useammin kuin kerran lukuvuodessa. Lisäksi opiskelutapahtumista ja ajankohtaisista tukeen, ohjaukseen, opintojen suunnitelmiin, ylioppilaskirjoitukseen ja yhteishakuihin liittyvistä asioista tiedotetaan koulun kotisivuilla ja Wilmassa.

Ohjauksen keskeiset käsitteet

Opinto-ohjausta antavat opinto-ohjaaja, rehtori ja kaikki lukion opettajat ja opiskeluhooltohenkilökunta. Se voi olla luokkamuotoista, yksilökohtaista, pienryhmissä tapahtuvaa tai vertaisohjausta. Se tapahtuu yhteistyössä opiskelijoiden kanssa siten, että opiskelija on siinä aktiivinen osallistuja. Ohjaus tukee opiskelijan hyvinvointia ja kasvamista itsenäiseksi, itsensä tuntevaksi, aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi.

Ohjausta annetaan mm. oppiaineen opiskelutaidoissa, yleisissä arjenhallintataidoissa, lukio-opiskeluiden sekä jatko-opintojen suunnittelussa. Ohjauksen tavoitteena on edistää tasa-arvoa ja koulutuksen yhdenvertaisuutta sekä estää syrjäytymistä.

Vertaisohjauksessa opiskelija esim. pienryhmässä toimii yhdessä toisten opiskelijoiden kanssa. Opiskelija on suhteessa lähiryhmänsä ihmisiin, rohkaistuu ilmaisemaan itseään ja kokee tulevansa kuulluksi. Se vahvistaa hänen toimijuuttaan samoin kuin identiteetin rakentamistaan. Hänen vuorovaikutustaitonsa kehittyvät tämälntyyppisessä ohjauksessa eri tavalla kuin yksilö- tai luokkaohjauksessa. Oppituntien lisäksi opiskelija voi olla vertaisohjauksessa myös tutor-opiskelijoiden kanssa.

Esteettömyys Sodankylän lukiossa toimii erityisopettaja, joka tekee ensimmäisen vuoden opiskelijoille luki- ja matematiikkatestatukset. Niiden perusteella voi päästä tarkempiin testauksiin ja saada erityisopettajalta ohjausta opiskeluteknikoihin. Opiskelija tai huoltaja voivat myös itse pyytää apua opiskeluun, tai aloite voi tulla tuen tarpeen huomanneelta lukion henkilökuntaan kuuluvalta. Erityisopettajan lisäksi tukea voivat tarjota opettajat, opinto-ohjaaja ja opiskeluhuoltohenkilökunta.

Erityisopettaja voi tehdä opiskelijalle suunnitelman opiskelun tukitoimista, ja ne kirjataan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Suunnitelmaa ja tuen tarvetta seurataan ja päivitetään. Opiskelijan on mahdollista hakea erityisjärjestelyitä ylioppilaskirjoituksiin. Asiasta tiedotetaan sekä opiskelijoita että vanhempia.

Tuen tarpeen perusteella myös opiskeluympäristöstä pyritään tekemään mahdollisimman esteetön.

Sodankylän lukiossa opetus, ohjaus ja opiskeluhuolto ovat hyvin saavutettavissa. Opettajat, rehtori sekä koulusihteeri työskentelevät koulussa päivittäin ja opinto-ohjaaja vähintään neljänä päivänä viikossa. Heidät voi tavoittaa tarvittaessa myös puhelimitse, Wilmaan kautta tai sähköpostitse. Opettajien puhelinnumerot löytyvät sekä Wilmasta että koulun kotisivuilta.

Opiskeluhuollon henkilöstön työhuoneet sijaitsevat Tähtikunnan koulun tiloissa. Terveystenhoitaja, kuraattori ja psykologi ovat tavoitettavissa myös puhelimitse, Wilman kautta ja sähköpostitse, samoin kuin koulun henkilökuntakin. Lisäksi opiskeluhuollon henkilöstö ilmoittaa vuosittain tarkemmat läsnäolo- tai avoimen vastaanoton ajat.

Kunnan pitkistä etäisyyksistä huolimatta koulu on fyysisesti hyvin saavutettavissa ja sinne hakeutuu opiskelijoita myös lähikunnista. Useista suunnista kulkee peruskoulun vuoksi koulukuljetus tai linja-autoliikenne, jota myös lukiolaiset voivat käyttää. Kauempaa tuleville opiskelijoille on järjestynyt vuokra-asunto. Sen hankkimisesta vastaavat opiskelija ja huoltaja itse.

Sukupuoli- ja kulttuuritietoisessa ohjauksessa opiskelijaa tuetaan ja rohkaistaan tarkastelemaan yhteiskuntaa, työelämää ja ammattialoja monipuolisesti ja kriittisesti. Henkilökohtaisessa ohjauksessa häntä ohjaava pyrkii tunnistamaan opiskelijan identiteettiin ja arvoihin liittyvät pohdinnat ja ohjaamaan häntä ne huomioiden. Sukupuoli- ja kulttuuritietoinen ohjaus tavoittelevat sitä, että opiskelija tekee itselleen merkityksellisiä, mahdollisuuksia lisääviä valintoja ja suunnitelmia, jotka parantavat hänen itsetuntoaan ja toimintakykyään.

Opiskelun nivel- ja siirtymävaiheita ovat siirtyminen lukion opiskelijaksi joko yhdeksännen luokan jälkeen tai kesken toisen asteen opintojen sekä siirtyminen lukio-opinnoista jatko-opintoihin ammatilliseen koulutukseen tai korkea-asteelle. Lukioon siirtymisen joustavoittamiseksi ja opintojen onnistumiseksi Sodankylän lukiossa järjestetään siirtopalavereita tai tapaamisia opiskelijan, huoltajan ja/tai lähtökoulun opettajan kanssa, ja opiskelija voi tulla tutustumaan oppilaitokseen jo ennen siirtymistään. Urasuunnitelmia aletaan valmistella opinto-ohjaajan ja opettajien ohjauksessa ensimmäisestä lukiovuodesta lähtien, jotta opiskelija varmistuu ja vahvistuu suunnitelmissaan.

Ohjaus mahdollistaa opiskelijan osallisuuden omien opintojen ja urasuunnitelmien tekemisessä. Sillä on vaikutusta ja merkitystä koko lukio-opintojen sujumiselle. Ohjaus pyrkii tukemaan ja vahvistamaan opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä, oppimaan oppimisen ja opiskelun taitoja sekä elämän- ja urasuunnittelun taitoja. Ohjaus kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville.

Ohjauksen tehtävät ja tavoitteet

Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen toimija ja kasvaa ottamaan vastuuta omasta opiskelustaan, sen suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista.

Ohjaustoiminnan tavoitteena on kehittää opiskelijoiden itsetuntemusta ja -luottamusta, tukea häntä opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutukseen ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyviä valintoja ja ratkaisuja. Ohjaustoiminnan tarkoitus on myös tukea opiskelijan hyvinvointia, kasvua ja kehitystä.

Ohjauksen järjestäminen, sen sisällöt, menetelmät ja työtavat

Opinto-ohjauksen pakolliset opintojaksot Minä opiskelijana sekä Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus toteutetaan sekä lukujärjestykseen sijoitettuina oppitunteina että pien- ja vertaisryhmäohjauksena, henkilökohtaisena ohjauksena ja vierailuin. Niiden toteutuksesta vastaa pääasiassa opinto-ohjaaja, mutta hän tekee yhteistyötä opettajien ja opiskeluhuoltohenkilöstön sekä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Lukion koulukohtainen valinnainen opintojakso Lukio-opiskelijaksi on lukio-opintoihin johdettava kurssi, jonka tarkoituksena on perehdyttää lukio-opintojaan aloittava opiskelija koulun ja lukio-opiskelijan toimintaan ja käytäntöihin. Opintojakson lisäksi lukio-opiskelun alussa eri aineiden opettajat sekä opinto-ohjaaja auttavat opiskelijoita oppimaan oppimisessa ja lukion opiskelutavoissa sekä vastuun ottamisessa omasta opiskelusta. Jos opiskelija tarvitsee lukio-opintojen alkuun lisäohjausta opiskeluunsa, tarjolla on myös koulukohtainen valinnainen opintojakso Opi oppimaan.

Opiskelija tekee ensimmäisestä opiskeluvuodesta lähtien suunnitelmia lukio-opintojensa suorittamisesta, ylioppilaskirjoituksissa kirjoitettavista aineista aikatauluineen sekä jatko-opinnoista ja tulevaisuudesta. Suunnitelma kirjataan Wilmaan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Sitä päivitetään vuosittain ohjatusti ja tarvittaessa yhteistyössä opinto-ohjaajan sekä ryhmäohjaajan tai aineenopettajan kanssa.

Ohjaus sisältyy myös muihin lukion oppiaineisiin. Opettajat sisällyttävät opintojaksoihin omien oppiaineidensa opiskelutaitojen ohjaamista, vierailuja, oppilaitos-, työelämä- ja kansainvälisyysyhteistyötä sekä urasuunnitteluun liittyvää sisältöä ja toteuttavat ne opintojaksoon sopivalla tavalla ja mahdollisuuksien mukaan. Osa oppiainekohtaisesta ohjauksesta toteutetaan yhteistyössä opinto-ohjaajan kanssa.

Ohjauksen toimijat ja työnjako

Ohjaus on tavoitteellista, yhteistä työtä, jonka toimijat ovat toisaalta koko Sodankylän lukion henkilökunta ja toisaalta opiskelija huoltajineen. Jokaisella on toiminnassa oma roolinsa. Ohjauksen tehtävä on tukea ja mahdollistaa opiskelijan valintoja opintojen aikana ja opintojen jälkeen häntä vahvistavasti. Ohjaus on eri toimijoiden yhteistyötä.

Opiskelija

- suunnittelee itse opintojaan ja seuraa aktiivisesti niiden etenemistä
- pohtii valintojaan ja niiden vaikutuksia ja toimii aktiivisesti opintosuunnitelmansa laadinnassa ja päivittämisessä
- pyytää tarvittaessa apua opiskeluun liittyvissä ongelmatilanteissa

Opinto-ohjaaja

- suunnittelee ja huolehtii ohjauksen toteutumisesta lukiossa ja yksittäisten opiskelijoiden kohdalla
- kutsuu syksyisin kokoon tiedonsiirtopalaverin ja osallistuu siihen
- toimii hyvinvointiryhmässä ja tarvittaessa opiskeluhuollossa
- huolehtii opinto-ohjauksen opintojaksojen toteuttamisesta, lukuun ottamatta opintojaksoa Lukio-opiskelijaksi
- laatii ja päivittää henkilökohtaisia opintosuunnitelmia yhteistyössä opiskelijan, huoltajan ja ryhmäohjaajan sekä tarvittaessa erityisopettajan kanssa

- antaa yksilöohjausta oppimiseen ja opiskeluun sekä jatkosuunnitelmien ja ammatinvalinnan tekemiseen liittyen
- selvittelee opiskelijan tuen tarvetta ja sen saamista yhdessä opiskelijan, huoltajan, aineenopettajan, ryhmänohjaajan, erityisopettaja ja rehtorin kanssa
- osallistuu tarvittaessa sellaisen opiskelijan tuen suunnitteluun ja järjestämiseen sekä kouluun palaamiseen, jonka opetus on evätty enintään kolmeksi päiväksi
- osallistuu opiskelijan opiskelujen tukemiseen
- auttaa erityisjärjestelyjen ja niihin liittyvien lausuntojen hankkimisessa
- huolehtii opiskelijan opiskelu- ja ylioppilaskirjoitussuunnitelmien tekemisestä, tarvittaessa yhteistyössä ryhmänohjaajan kanssa
- seuraa opiskelijoiden opintojen etenemistä yhdessä ryhmänohjaajien ja aineenopettajien kanssa
- huolehtii opiskelijan jatko-opintosuunnitelmien tekemisestä
- antaa yksilöohjausta
- antaa pienryhmä- ja vertaisohjausta
- tekee yhteistyötä huoltajien kanssa
- koordinoi vierailuja
- koordinoi yhteistyötä eri sidosryhmien, työelämän, ammattioppilaitosten ja muiden oppilaitosten ja korkeakoulujen kanssa

Ryhmänohjaaja

- vastaa Lukio-opiskelijaksi-opintojakson suunnittelusta ja toteuttamisesta
- on opiskelijaryhmänsä lähiohjaaja
- laatii ja päivittää henkilökohtaisia opintosuunnitelmia yhteistyössä opiskelijan, huoltajan ja opinto-ohjaajan sekä tarvittaessa erityisopettajan kanssa
- seuraa opiskelijoidensa opintojen etenemistä, poissaoloja ja keskeytyksiä yhdessä opinto-ohjaajan kanssa
- tekee yhteistyötä huoltajien kanssa
- osallistuu opiskelijoidensa opiskelu- ja ylioppilaskirjoitussuunnitelmien tekoon

Aineenopettaja

- seuraa opiskelijoidensa opintojen etenemistä ja niissä menestymistä ja tarvittaessa tukee aineen opinnoissa
- ohjaa oman oppiaineensa opiskelutaidoissa ja auttaa kehittämään oppimaan oppimisen taitoja
- tarvittaessa arvioi tukitoimien tarvetta, suunnittelee oppimisen tukitoimet yhdessä opiskelijan, huoltajan ja mahdollisesti erityisopettajan, opinto-ohjaajan, opiskeluhuoltohenkilöstön tai muun asiantuntijan kanssa
- ohjaa ja tukee omassa oppiaineessaan opiskelijan ylioppilaskoesuunnitelmia
- sisällyttää opetukseensa kokonaisuuksia, jotka sitovat opiskeltavan aineen jatko-opintoihin ja työelämään
- tukee jatko-opintovalmiutta ja työelämäntuntemusta oman oppiaineensa osalta

Erityisopettaja

- tekee opiskelijoiden yksilötestauksen luku- ja kirjoitustaidon osalta mahdollisia tukitoimia ja erityisjärjestelyhakemuksia varten
- kirjoittaa luki-lausunnot ja laatii tarvittaessa luki-vaikeuksiin liittyvät YTL:n erityisjärjestelyhakemukset
- osallistuu tarvittaessa opiskelijan tukitoimien tarpeen arviointiin ja niiden järjestämiseen
- auttaa opiskelijaa oppimisstrategioiden kehittämisessä

Rehtori

- huolehtii ohjauksen resurssoinnista, järjestää aikaa ohjaukselle lukujärjestyksestä
- luo olosuhteet, joissa ohjaus onnistuu
- tiedottaa opiskelijoille ja vanhemmille säännöistä ja määräyksistä, jotka ohjaavat lukio-opiskelua ja yo-tutkinnon suorittamista

- osallistuu opiskelijoiden ohjaukseen
- johtaa hyvinvointiryhmää
- osallistuu opiskeluhuoltoon
- huolehtii tukitoimien järjestelyistä ja resursoinnista
- huolehtii opiskelijan erityisjärjestelyiden hakemisesta ja niiden toteuttamisesta
- huolehtii ohjaussuunnitelman toteutumisesta

Kuraattori

- huolehtii opiskelijan psykososiaalisesta tukemisesta
- pitää luokkamuotoisia ja pienryhmätunteja
- osallistuu hyvinvointiryhmän toimintaan
- osallistuu opiskeluhuoltoon

Psykologi

- huolehtii opiskelijan psykososiaalisesta tukemisesta
- osallistuu hyvinvointiryhmän toimintaan
- osallistuu opiskeluhuoltoon

Terveystenhoitaja

- huolehtii opiskelijan terveydenhoidosta
- osallistuu hyvinvointiryhmän toimintaan
- osallistuu opiskeluhuoltoon

Huoltaja

- osallistuu opiskelijan opiskelujen tukemiseen
- osallistuu tarvittaessa henkilökohtaisen opintosuunnitelman laadintaan ja tuen tarpeen arviointiin ja tuen hakemiseen yhteistyössä opiskelijan, ryhmänohjaajan, opinto-ohjaajan ja erityisopettajan kanssa
- huolehtii, että opiskelijan elämänhallinnan kannalta oleelliset asiat ovat kunnossa

Keneltä kysyn?

Oheiseen taulukkoon on kuvattu, kenen puoleen opiskelija tai huoltaja voi kääntyä erilaisten kysymysten, huolien ja ongelmien kanssa. Ohjeena on kääntyä ensisijaisesti huutomerkillä (!) merkityn, toissijaisesti X-merkillä merkityn henkilön puoleen.

Loma- ja poissaoloanomukset tehdään ryhmänohjaajalle (A), jos poissaolo on enintään viiden päivän mittainen. Pitemmät poissaolot annetaan rehtorilta (B).

Keneltä kysyn?										
Keneltä kysyn?	rehtori	vararehtori	opinto-ohjaaja	ryhmänohjaaja	opettaja	ihminen	terveyspsykologi	kuraattori	erityisopettaja	
Kurssivalintojen tekeminen			!	x	x					
Opinto-ohjelman muutokset			!	x	x					
Opintomenestyksen seuranta			x	!	x					
Aineen oppimäärän suorittaminen			x	x	!					
Kokonaiskurssimäärä			x	!						
Itsenäinen opiskelu			x	x	!					
Uusintakuulustelut					!					
Muulla suoritetut kurssit			x		!					
Yhteistarjottimen kurssit			!	x						
Opiskeluvaikeudet			!	!	!		!	!	!	!
Kurssin keskeyttäminen				x	!					
Henkilökohtaiset ongelmat	!	!	!	!	!	!	!	!	!	!
Kiusaaminen, häirintä	!	!	!	!	!	!	!	!	!	!
Opintojen keskeyttäminen			!							
YO-tutkinto	!	x	!		x					
Terveyspalvelut							!			
Äkillinen sairastuminen				x	x		!			
Poissaoloilmoitus kokeesta				x	!					
Poissaoloselvitys				!	x					
Loma-anomus/poissaololupa	B			A						
Jatkokoulutus, ammatinvalinta			!							

Vaihto-oppilasasiat	!	x	!						
Opintotuki					!				
Opiskelijaliput ja todistukset					!				

Ohjaustoiminnan arviointi ja päivitys

Ohjaustoimintaa arvioidaan vuosittain keväällä. Arvioinnissa voidaan huomioida esim. seuraavia näkökulmia:

- opiskelijälähtöisyys
- saavutettavuus, esteettömyys
- tasa-arvo, yhdenvertaisuus
- osallistaminen, avoimuus
- palvelujen ja henkilöstön ammattimaisuus
- tutkimusperusteisuus

Arvioinnin tulosten perusteella lukion ohjaustoimintaa kehitetään.

Ohjaussuunnitelma päivitetään vuosittain syyslukukauden alussa.

HENKILÖKOHTAINEN OPINTOSUUNNITELMA

Lukiolain (714/2018) 26 §:n 1 momentin mukaan lukiokoulutuksen oppimäärää suorittava opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi. Lukiolain 26 §:n 2 momentin mukaan henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan opintojen alussa oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä. Henkilökohtainen opintosuunnitelmalomake on Wilmassa.

SODANKYLÄN LUKION OHJAUSSUUNNITELMA

Ohjaussuunnitelma on koko oppilaitoksen ohjaustyön kehittämisen väline. Ohjaustyö itsessään on tavoitteellisesti johdettua yhteistyötä, jonka päävastuu on opinto-ohjaajalla.

Siirtymävaiheen yhteistyö perusopetuksen ja ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen sekä muiden koulutusta järjestävien tahojen kanssa

Sodankylän lukiossa järjestetään syyslukukaudella tutustumispäivä kaikille lähialueen yhdeksäsluokkalaisille. Lisäksi opinto-ohjaaja antaa ennako-ohjausta tulevia lukio-opintoja varten ja tarvittaessa avustaa kurssivalintojen tekemisessä.

Toisen asteen yhteishaun päättymisen jälkeen Sodankylän lukioon hakeneet kutsutaan tutustumaan tulevaan oppilaitokseensa. Tutustumisen tavoite on aloittaa tulevien lukiolaisten ryhmäytyminen omaan ryhmäänsä sekä osaksi lukion opiskelijakuntaa.

Syyslukukauden alussa opinto-ohjaaja kutsuu kokoon siirtopalaverin, jossa on tarkoitus siirtää uusien opiskelijoiden opiskelujen kannalta olennainen tieto. Palaveriin kutsutaan lähettävän koulun opinto-ohjaaja sekä mahdollisesti erityisopettaja. Sodankylän lukiosta paikalla ovat opinto-ohjaaja, erityisopettaja, kuraattori, terveydenhoitaja sekä rehtori. Huoltajia ja opiskelijoita pyydetään tiedottamaan ryhmänohjaajille opiskeluun vaikuttavista sairauksista tai vastaavista.

Uusi lukio-opiskelija laatii yhdessä mm. ryhmänohjaajan ja opinto-ohjaajan kanssa henkilökohtaisen opintosuunnitelman, jota päivitetään koko opiskeluajan. Siihen kirjataan mm. opiskelijan opiskelu-, ylioppilaskirjoitus- ja jatkosuunnitelmat. Suunnitelmaa laadittaessa ja

päivitettyä otetaan huomioon opiskelijan henkilökohtaiset vahvuudet ja tuen tarpeet ja opiskelijan opintopolusta ja opiskeluympäristöstä pyritään tekemään mahdollisimman esteetön ja esim. tukiovetusta saa tarvittaessa. Opiskelijan tarvitsemaa tukea kartoitetaan lukion alussa mm. luki- ja matematiikkatestein. Opettajat, ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja sekä opiskeluhuollon toimijat seuraavat opiskelijan etenemistä ja selviytymistä. Opiskelijaa ja huoltajaa kannustetaan olemaan yhteydessä oppilaitokseen (erityisopettaja, ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja) opiskelijan tuen tarpeista.

Yhdistelmäutkintoa suorittavat ja ammatillisista tai muista opinnoista siirtyvät perehdytetään lukion toiminta- ja opiskelutapoihin kuten peruskoulusta lukioon siirtyvätkin. Perehdyttämisessä keskeisessä roolissa ovat ryhmänohjaaja ja opinto-ohjaaja. Jokaiselle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opintosuunnitelma, jossa otetaan huomioon opintojen yhdistäminen ja edistäminen tai hyväksiluvut aikaisemmista opinnoista. Opintosuunnitelmia seurataan ja päivitetään säännöllisesti. Yhdistelmäutkintoa suorittavien suunnitelman seuranta ja päivitys tehdään yhteistyössä ammatillisen oppilaitoksen opettajan ja opinto-ohjaajan kanssa.

Opintojaksolla *Lukio-opiskelijaksi* oppilaitoksen henkilöstö (mm. ryhmänohjaajat, aineenopettajat, opinto-ohjaaja, kuraattori ja terveydenhoitaja) perehdyttää uudet opiskelijat lukio-opiskeluun ja -opintoihin.

Sodankylän lukion tutor-toiminnan tavoitteena on, että koulun vanhemmat opiskelijat perehdyttävät uusia opiskelijoita kouluyhteisön jäseniksi ensimmäisen opiskeluvuoden aikana ja jo ennen opintoja. He ovat ns. matalan kynnyksen opastajia, ja heidän puoleensa opiskelijat voivat kääntyä ongelmissaan ja saada vertaisapua tai neuvoja siitä, kuka heitä voisi parhaiten auttaa. Oppiaine-tutorit ovat koko opiskeluaajan auttamassa eri oppiaineiden opiskelussa.

Jos opiskelija on päättämässä lukio-opinnot ennen valmistumistaan, opinto-ohjaaja tukee ja auttaa häntä uusiin opintoihin hakeutumisessa ja siirtymisessä.

Opiskelijan siirtymistä lukion jälkeisiin opintoihin valmistellaan hänen kanssaan koko lukion ajan. Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa lukio-opintojensa aikana hyvän itsetuntemuksen sekä tietämyksen jatko-opintomahdollisuuksista ja työelämästä, jotta siirtyminen lukion jälkeisiin opintoihin onnistuu oppilaitoksen henkilökunnan tukemana itsenäisesti. Opintojen aikana hän osallistuu eri tavoin korkeakoulu-, työelämä- ja muuhun oppilaitosyhteistyöhön. Opiskelijalle tarjotaan tutustumista korkeakoulu- tai muihin opintoihin vierailuiden ja korkeakoulu-tetin muodossa. Opiskelija tekee säännöllisesti, ohjatusti jatko-opinto- ja urasuunnitelmia, jotta siirtyminen jatko-opintoihin olisi mahdollisimman sujuvaa ja hän olisi niihin mahdollisimman sitoutunut. Suunnitelmat kirjataan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan.

Sodankylän lukiossa tehtävä yhteistyö korkea-asteen oppilaitosten kanssa

Sodankylän lukiossa korkea-asteen opintoja tehdään tutuksi osallistumalla koulutusmessuihin sekä korkeakoulujen avoimiin oviin ja abi-päiviin. Lisäksi oppitunneille kutsutaan vierailemaan korkea-asteella opiskelevia tai opiskelleita nuoria tai oppilaitosten lähettiläsopiskelijoita tai -tiimejä. Vierailuita tarjotaan jo ensimmäisen vuoden opiskelijoille.

Oppilaitoksessa tarjotaan mahdollisuus osallistua korkeakoulujen orientaatio-opintoihin. Etäisyyksien vuoksi opintoihin osallistuminen on itsenäistä ja tapahtuu etäyhteyksien avulla. Opinto-ohjaaja auttaa valintojen tekemisessä ja ilmoittautumisessa. Opiskelija suorittaa opinnot itsenäisesti, mutta hänen on mahdollista saada ohjausta ja tukea sekä opinto-ohjaajalta että aineenopettajilta.

Opinto-ohjauksen pakollisella opintojaksolla *Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus* perehdytään tarkemmin korkea-asteen opintojen valintaväyliin. Siihen kuuluu myös työelämään tutustumisen -jakso, jonka voi suorittaa myös korkeakouluun tutustumisena. Tutustumisjaksosta ja sen käytännöistä sovitaan yhdessä opinto-ohjaajan kanssa.

Alueellinen monialainen yhteistyö työelämän, paikallisten työ- ja elinkeinopalvelujen, sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimen sekä muiden toimijoiden kanssa

Sodankylän lukio tekee oppilaitosyhteistyötä paikkakunnan ammatillisen oppilaitoksen sekä maakunnan omien toisen ja korkea-asteen oppilaitosten kanssa. Käytännössä tämä toteutetaan

useimmiten vierailemalla oppilaitoksissa ja kutsumalla oppilaitoksista vierailijoita lukioon. Lisäksi hyödynnetään oppilaitoksissa järjestettäviä messuja ja avoimien ovien päiviä.

Oppiaineissa tehdään yhteistyötä paikallisen elinkeinotoimen, yrittäjien ja teollisuuslaitosten kanssa. Sitä toteutetaan vierailemalla paikallisissa yrityksissä, teollisuus- ja tuotantolaitoksissa ja kutsumalla työelämän asiantuntijoita kouluvierailuille. Opettajat suunnittelevat yhteistyön osaksi opintojaksoja. Opinto-ohjauksen opintojaksolla *Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus* -opintojaksolla toteutetaan työelämään tutustumisen jakso, jonka tavoite on tehdä työelämä tutuksi opiskelijan oman urasuunnittelun näkökulmasta. Lisäksi opiskelija voi suorittaa *Kesätyö*-opintojakson, jossa opiskelija saa pitkäkestoisempaa kokemusta työelämästä, tutustuu työelämän sääntöihin ja toimintatapoihin sekä arvioi työelämätaitojaan, vahvuuksiaan ja osaamistaan sekä niiden kehittymistä. Osa työelämäteemaa on myös yrittäjyys, joka on sisältönä joissakin oppiaineiden opintojaksoissa, mm. opinto-ohjauksen opintojaksossa *Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus* sekä yhteiskuntaopin opintojaksossa *Taloustieto*.

Hyvinvointi- ja opiskeluhoultotyössä tehdään yhteistyötä myös esim. etsivän nuorisotyön, sosiaalitoimen, seurakunnan, poliisin, mielenterveystoimiston ja perheneuvolan kanssa. Se voi olla yhteisten tapahtumien tm. järjestämistä oppilaitoshyvinvoinnin lisäämiseksi tai yksittäisten opiskelijoiden tai opiskelijaryhmien opiskeluhoultotyötä.

Opiskelijan ohjaus ja kansainvälisyysosaaminen

Sodankylän lukiossa pyritään toteuttamaan kansainvälistä yhteistyötä osana opetusta. . Oppiaineissa opiskelijoille annetaan tietoa ulkomailta opiskelusta ja tehdään tutuksi erilaisia mahdollisuuksia hakeutua opiskelijavaihtoon tai jatko-opintoihin ulkomaille.

Huoltajien kanssa tehtävä ohjaukseen liittyvä yhteistyö

Sodankylän lukio tekee yhteistyötä huoltajien kanssa. Sen tavoitteena on, että koti ja koulu yhdessä tukevat nuorta tämän opinnoissa ja auttavat häntä ottamaan vastuun niistä sekä tulevaisuuteen vaikuttavista valinnoistaan. Lukio-opintojen aikana nuorta kasvatetaan itsenäiseksi, itsensä tuntevaksi ja itseensä luottavaksi nuoreksi aikuiseksi.

Vanhemmille pyritään tiedottamaan opiskeluun liittyvistä asioista jo ennen kuin hänen nuorensa on aloittanut lukio-opinnot, jotta kotona voitaisiin osallistua ja antaa tukea esimerkiksi hänen opintosuunnitelmansa tekoon. Opintojen aikana koulunkäyntiin liittyvistä asioista voidaan keskustella yhdessä opiskelijan, huoltajan ja opettajan tai opinto-ohjaajan kanssa. Aloite tähän voi tulla opiskelijalta, huoltajalta tai koulusta. Opintojen aikana tietoa huollettavan opinnoista saa myös Wilman kautta, mutta kuitenkin vain siihen asti, kunnes hän täyttää 18 vuotta. Opiskelija voi antaa luvan siihen, että tietoja välitetään vielä hänen täysi-ikäistyttyään.

Opiskelun tukeen, ohjaukseen ja opiskeluhooltoon liittyvät lukuvuosittaiset pysyvät asiat löytyvät Sodankylän lukion kotisivuilta. Lisäksi lukiossa järjestetään vanhempainiltoja jokaisen vuosiluokan vanhemmille. Niissä käsitellään opiskelijoita koskevia ajankohtaisia asioita ja esim. opiskelun tukeen ja opintojen suunnitteluun liittyviä sekä terveys-, hyvinvointi- tm. kyselyiden perusteella esiin nousseita aiheita. Tarvittaessa vanhemmat kutsutaan koolle useammin kuin kerran lukuvuodessa. Lisäksi opiskelutapahtumista ja ajankohtaisista tukeen, ohjaukseen, opintojen suunnitelmiin, ylioppilaskirjoituksiin ja yhteishakuihin liittyvistä asioista tiedotetaan koulun kotisivuilla ja Wilmassa.

Ohjauksen keskeiset käsitteet

Opinto-ohjausta antavat opinto-ohjaaja, rehtori ja kaikki lukion opettajat ja opiskeluhoultohenkilökunta. Se voi olla luokkamutoista, yksilökohtaista, pienryhmissä tapahtuvaa tai vertaisohjausta. Se tapahtuu yhteistyössä opiskelijoiden kanssa siten, että opiskelija on siinä aktiivinen osallistuja. Ohjaus tukee opiskelijan hyvinvointia ja kasvamista itsenäiseksi, itsensä tuntevaksi, aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi.

Ohjausta annetaan mm. oppiaineen opiskelutaidoissa, yleisissä arjenhallintataidoissa, lukio-opiskeluiden sekä jatko-opintojen suunnittelussa. Ohjauksen tavoitteena on edistää tasa-arvoa ja koulutuksen yhdenvertaisuutta sekä estää syrjäytymistä.

Vertaisohjauksessa opiskelija esim. pienryhmässä toimii yhdessä toisten opiskelijoiden kanssa. Opiskelija on suhteessa lähiryhmänsä ihmisiin, rohkaistuu ilmaisemaan itseään ja kokee tulevansa kuulluksi. Se vahvistaa hänen toimijuuttaan samoin kuin identiteetin rakentamistaan. Hänen vuorovaikutustaitonsa kehittyvät tämänyyppisessä ohjauksessa eri tavalla kuin yksilö- tai luokkaohjauksessa. Oppituntien lisäksi opiskelija voi olla vertaisohjauksessa myös tutor-opiskelijoiden kanssa.

Esteettömyys Sodankylän lukiossa toimii erityisopettaja, joka tekee ensimmäisen vuoden opiskelijoille luki- ja matematiikkatestaukset. Niiden perusteella voi päästä tarkempiin testauksiin ja saada erityisopettajalta ohjausta opiskeluteknikoihin. Opiskelija tai huoltaja voivat myös itse pyytää apua opiskeluun, tai aloite voi tulla tuen tarpeen huomanneelta lukion henkilökuntaan kuuluvalta. Erityisopettajan lisäksi tukea voivat tarjota opettajat, opinto-ohjaaja ja opiskeluhuoltohenkilökunta.

Erityisopettaja voi tehdä opiskelijalle suunnitelman opiskelun tukitoimista, ja ne kirjataan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Suunnitelmaa ja tuen tarvetta seurataan ja päivitetään. Opiskelijan on mahdollista hakea erityisjärjestelyitä ylioppilaskirjoituksiin. Asiasta tiedotetaan sekä opiskelijoita että vanhempia.

Tuen tarpeen perusteella myös opiskeluympäristöstä pyritään tekemään mahdollisimman esteetön.

Sodankylän lukiossa opetus, ohjaus ja opiskeluhuolto ovat hyvin *saavutettavissa*. Opettajat, rehtori sekä koulusihteeri työskentelevät koulussa päivittäin ja opinto-ohjaaja vähintään neljänä päivänä viikossa. Heidät voi tavoittaa tarvittaessa myös puhelimitse, Wilmaan kautta tai sähköpostitse. Opettajien puhelinnumerot löytyvät sekä Wilmasta että koulun kotisivuilta.

Opiskeluhuollon henkilöstön työhuoneet sijaitsevat Tähtikunnan koulun tiloissa. Terveystenhoitaja, kuraattori ja psykologi ovat tavoitettavissa myös puhelimitse, Wilman kautta ja sähköpostitse, samoin kuin koulun henkilökuntakin. Lisäksi opiskeluhuollon henkilöstö ilmoittaa vuosittain tarkemmat läsnäolo- tai avoimen vastaanoton ajat.

Kunnan pitkistä etäisyyksistä huolimatta koulu on fyysisesti hyvin saavutettavissa ja sinne hakeutuu opiskelijoita myös lähikunnista. Useista suunnista kulkee peruskoulun vuoksi koulukuljetus tai linja-autoliikenne, jota myös lukiolaiset voivat käyttää. Kauempaa tuleville opiskelijoille on järjestynyt vuokra-asunto. Sen hankkimisesta vastaavat opiskelija ja huoltaja itse.

Sukupuoli- ja kulttuuritietoisessa ohjauksessa opiskelijaa tuetaan ja rohkaistaan tarkastelemaan yhteiskuntaa, työelämää ja ammattialoja monipuolisesti ja kriittisesti. Henkilökohtaisessa ohjauksessa häntä ohjaava pyrkii tunnistamaan opiskelijan identiteettiin ja arvoihin liittyvät pohdinnat ja ohjaamaan häntä ne huomioiden. Sukupuoli- ja kulttuuritietoinen ohjaus tavoittelevat sitä, että opiskelija tekee itselleen merkityksellisiä, mahdollisuuksia lisääviä valintoja ja suunnitelmia, jotka parantavat hänen itsetuntoaan ja toimintakykyään.

Opiskelun *nivel- ja siirtymävaiheita* ovat siirtyminen lukion opiskelijaksi joko yhdeksännen luokan jälkeen tai kesken toisen asteen opintojen sekä siirtyminen lukio-opinnoista jatko-opintoihin ammatilliseen koulutukseen tai korkea-asteelle. Lukioon siirtymisen joustavoittamiseksi ja opintojen onnistumiseksi Sodankylän lukiossa järjestetään siirtopalavereita tai tapaamisia opiskelijan, huoltajan ja/tai lähtökoulun opettajan kanssa, ja opiskelija voi tulla tutustumaan oppilaitokseen jo ennen siirtymistään. Urasuunnitelmia aletaan valmistella opinto-ohjaajan ja opettajien ohjauksessa ensimmäisestä lukiovuodesta lähtien, jotta opiskelija varmistuu ja vahvistuu suunnitelmissaan.

Ohjaus mahdollistaa opiskelijan osallisuuden omien opintojen ja urasuunnitelmien tekemisessä. Sillä on vaikutusta ja merkitystä koko lukio-opintojen sujumiselle. Ohjaus pyrkii tukemaan ja vahvistamaan opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä, oppimaan oppimisen ja opiskelun taitoja sekä elämän- ja urasuunnittelun taitoja. Ohjaus kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville.

Ohjauksen tehtävät ja tavoitteet

Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen toimija ja kasvaa ottamaan vastuuta omasta opiskelustaan, sen suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista.

Ohjaustoiminnan tavoitteena on kehittää opiskelijoiden itsetuntemusta ja -luottamusta, tukea häntä opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutukseen ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyviä valintoja ja ratkaisuja. Ohjaustoiminnan tarkoitus on myös tukea opiskelijan hyvinvointia, kasvua ja kehitystä.

Ohjauksen järjestäminen, sen sisällöt, menetelmät ja työtavat

Opinto-ohjauksen pakolliset opintojaksot *Minä opiskelijana* sekä *Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus* toteutetaan sekä lukujärjestykseen sijoitettuina oppitunteina että pien- ja vertaisryhmäohjauksena, henkilökohtaisena ohjauksena ja vierailuin. Niiden toteutuksesta vastaa pääasiassa opinto-ohjaaja, mutta hän tekee yhteistyötä opettajien ja opiskeluhuoltohenkilöstön sekä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Lukion koulukohtainen valinnainen opintojakso *Lukio-opiskelijaksi* on lukio-opintoihin johdettava kurssi, jonka tarkoituksena on perehdyttää lukio-opintojaan aloittava opiskelija koulun ja lukio-opiskelujen toimintaan ja käytäntöihin. Opintojakson lisäksi lukio-opiskelun alussa eri aineiden opettajat sekä opinto-ohjaaja auttavat opiskelijoita oppimaan oppimisessa ja lukion opiskelutavoissa sekä vastuun ottamisessa omasta opiskelusta. Jos opiskelija tarvitsee lukio-opintojen alkuun lisäohjausta opiskeluunsa, tarjolla on myös koulukohtainen valinnainen opintojakso *Opi oppimaan*.

Opiskelija tekee ensimmäisestä opiskeluvuodesta lähtien suunnitelmia lukio-opintojensa suorittamisesta, ylioppilaskirjoituksissa kirjoitettavista aineista aikatauluineen sekä jatko-opinnoista ja tulevaisuudesta. Suunnitelma kirjataan Wilmaan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Sitä päivitetään vuosittain ohjatusti ja tarvittaessa yhteistyössä opinto-ohjaajan sekä ryhmäohjaajan tai aineenopettajan kanssa.

Ohjaus sisältyy myös muihin lukion oppiaineisiin. Opettajat sisällyttävät opintojaksoihin omien oppiaineidensa opiskelutaitojen ohjaamista, vierailuja, oppilaitos-, työelämä- ja kansainvälisyysyhteistyötä sekä urasuunnitteluun liittyvää sisältöä ja toteuttavat ne opintojaksoon sopivalla tavalla ja mahdollisuuksien mukaan. Osa oppiainekohtaisesta ohjauksesta toteutetaan yhteistyössä opinto-ohjaajan kanssa.

Ohjauksen toimijat ja työnjako

Ohjaus on tavoitteellista, yhteistä työtä, jonka toimijat ovat toisaalta koko Sodankylän lukion henkilökunta ja toisaalta opiskelija huoltajineen. Jokaisella on toiminnassa oma roolinsa. Ohjauksen tehtävä on tukea ja mahdollistaa opiskelijan valintoja opintojen aikana ja opintojen jälkeen häntä vahvistavasti. Ohjaus on eri toimijoiden yhteistyötä.

Opiskelija

- suunnittelee itse opintojaan ja seuraa aktiivisesti niiden etenemistä
- pohtii valintojaan ja niiden vaikutuksia ja toimii aktiivisesti opintosuunnitelmansa laadinnassa ja päivittämisessä
- pyytää tarvittaessa apua opiskeluun liittyvissä ongelmatilanteissa

Opinto-ohjaaja

- suunnittelee ja huolehtii ohjauksen toteutumisesta lukiossa ja yksittäisten opiskelijoiden kohdalla
- kutsuu syksyisin kokoon tiedonsiirtopalaverin ja osallistuu siihen
- toimii hyvinvointiryhmässä ja tarvittaessa opiskeluhuollossa
- huolehtii opinto-ohjauksen opintojaksojen toteuttamisesta, lukuun ottamatta opintojaksoa *Lukio-opiskelijaksi*
- laatii ja päivittää henkilökohtaisia opintosuunnitelmia yhteistyössä opiskelijan, huoltajan ja ryhmäohjaajan sekä tarvittaessa erityisopettajan kanssa
- antaa yksilöohjausta oppimiseen ja opiskeluun sekä jatkosuunnitelmien ja ammatinvalinnan tekemiseen liittyen

- selvittelee opiskelijan tuen tarvetta ja sen saamista yhdessä opiskelijan, huoltajan, aineenopettajan, ryhmänohjaajan, erityisopettaja ja rehtorin kanssa
- osallistuu tarvittaessa sellaisen opiskelijan tuen suunnitteluun ja järjestämiseen sekä kouluun palaamiseen, jonka opetus on evätty enintään kolmeksi päiväksi
- osallistuu opiskelijan opiskelujen tukemiseen
- auttaa erityisjärjestelyjen ja niihin liittyvien lausuntojen hankkimisessa
- huolehtii opiskelijan opiskelu- ja ylioppilaskirjoitussuunnitelmien tekemisestä, tarvittaessa yhteistyössä ryhmänohjaajan kanssa
- seuraa opiskelijoiden opintojen etenemistä yhdessä ryhmänohjaajien ja aineenopettajien kanssa
- huolehtii opiskelijan jatko-opintosuunnitelmien tekemisestä
- antaa yksilöohjausta
- antaa pienryhmä- ja vertaisohjausta
- tekee yhteistyötä huoltajien kanssa
- koordinoi vierailuja
- koordinoi yhteistyötä eri sidosryhmien, työelämän, ammattioppilaitosten ja muiden oppilaitosten ja korkeakoulujen kanssa

Ryhmänohjaaja

- vastaa *Lukio-opiskelijaksi*-opintojakson suunnittelusta ja toteuttamisesta
- on opiskelijaryhmänsä lähiohjaaja
- laatii ja päivittää henkilökohtaisia opintosuunnitelmia yhteistyössä opiskelijan, huoltajan ja opinto-ohjaajan sekä tarvittaessa erityisopettajan kanssa
- seuraa opiskelijoidensa opintojen etenemistä, poissaoloja ja keskeytyksiä yhdessä opinto-ohjaajan kanssa
- tekee yhteistyötä huoltajien kanssa
- osallistuu opiskelijoidensa opiskelu- ja ylioppilaskirjoitussuunnitelmien tekoon

Aineenopettaja

- seuraa opiskelijoidensa opintojen etenemistä ja niissä menestymistä ja tarvittaessa tukee aineen opinnoissa
- ohjaa oman oppiaineensa opiskelutaidoissa ja auttaa kehittämään oppimaan oppimisen taitoja
- tarvittaessa arvioi tukitoimien tarvetta, suunnittelee oppimisen tukitoimet yhdessä opiskelijan, huoltajan ja mahdollisesti erityisopettajan, opinto-ohjaajan, opiskeluhuoltohenkilöstön tai muun asiantuntijan kanssa
- ohjaa ja tukee omassa oppiaineessaan opiskelijan ylioppilaskoesuunnitelmia
- sisällyttää opetukseensa kokonaisuuksia, jotka sitovat opiskeltavan aineen jatko-opintoihin ja työelämään
- tukee jatko-opintovalmiutta ja työelämäntuntemusta oman oppiaineensa osalta

Erityisopettaja

- tekee opiskelijoiden yksilötestauksen luku- ja kirjoitustaidon osalta mahdollisia tukitoimia ja erityisjärjestelyhakemuksia varten
- kirjoittaa luki-lausunnot ja laatii tarvittaessa luki-vaikeuksiin liittyvät YTL:n erityisjärjestelyhakemukset
- osallistuu tarvittaessa opiskelijan tukitoimien tarpeen arviointiin ja niiden järjestämiseen
- auttaa opiskelijaa oppimisstrategioiden kehittämisessä

Rehtori

- huolehtii ohjauksen resurssoinnista, järjestää aikaa ohjaukselle lukujärjestyksestä
- luo olosuhteet, joissa ohjaus onnistuu
- tiedottaa opiskelijoille ja vanhemmille säännöistä ja määräyksistä, jotka ohjaavat lukio-opiskelua ja yo-tutkinnon suorittamista
- osallistuu opiskelijoiden ohjaukseen
- johtaa hyvinvointiryhmää

- osallistuu opiskeluhooltoon
- huolehtii tukitoimien järjestelyistä ja resurssoinnista
- huolehtii opiskelijan erityisjärjestelyiden hakemisesta ja niiden toteuttamisesta
- huolehtii ohjaussuunnitelman toteutumisesta

Kuraattori

- huolehtii opiskelijan psykososiaalisesta tukemisesta
- pitää luokkamuotoisia ja pienryhmätunteja
- osallistuu hyvinvointiryhmän toimintaan
- osallistuu opiskeluhooltoon

Psykologi

- huolehtii opiskelijan psykososiaalisesta tukemisesta
- osallistuu hyvinvointiryhmän toimintaan
- osallistuu opiskeluhooltoon

Terveystenhoitaja

- huolehtii opiskelijan terveydenhoidosta
- osallistuu hyvinvointiryhmän toimintaan
- osallistuu opiskeluhooltoon

Huoltaja

- osallistuu opiskelijan opiskelujen tukemiseen
- osallistuu tarvittaessa henkilökohtaisen opintosuunnitelman laadintaan ja tuen tarpeen arviointiin ja tuen hakemiseen yhteistyössä opiskelijan, ryhmänohjaajan, opinto-ohjaajan ja erityisopettajan kanssa
- huolehtii, että opiskelijan elämänhallinnan kannalta oleelliset asiat ovat kunnossa

Keneltä kysyn?

Oheiseen taulukkoon on kuvattu, kenen puoleen opiskelija tai huoltaja voi kääntyä erilaisten kysymysten, huolien ja ongelmien kanssa. Ohjeena on kääntyä ensisijaisesti huutomerkillä (!) merkityn, toissijaisesti X-merkillä merkityn henkilön puoleen.

Loma- ja poissaoloanomukset tehdään ryhmänohjaajalle (A), jos poissaolo on enintään viiden päivän mittainen. Pitemmät poissaololuvat anotaan rehtorilta (B).

Keneltä kysyn?	rehtori	vararehtori	opinto-ohjaaja	ryhmäohjaaja	ohjaaja	opettaja	terveyspsykologi	kurjaattori	erityisopettaja
Kurssivalintojen tekeminen			!	x	x				
Opinto-ohjelman muutokset			!	x	x				
Opintomenestyksen seuranta			x	!	x				
Aineen oppimäärän suorittaminen			x	x	!				
Kokonaiskurssimäärä			x	!					
Itsenäinen opiskelu			x	x	!				
Uusintakuulustelut					!				
Muulla suoritetut kurssit			x		!				
Yhteistarjottimen kurssit			!	x					
Opiskeluvaikeudet			!	!	!	!	!	!	!
Kurssin keskeyttäminen				x	!				
Henkilökohtaiset ongelmat	!	!	!	!	!	!	!	!	!
Kiusaaminen, häirintä	!	!	!	!	!	!	!	!	!
Opintojen keskeyttäminen			!						
YO-tutkinto	!	x	!		x				
Terveyspalvelut						!			
Äkillinen sairastuminen				x	x	!			
Poissaoloilmoitus kokeesta				x	!				
Poissaoloselvitys				!	x				
Loma-anomus/ poissaololupa	B			A					
Jatkokoulutus, ammatinvalinta			!						

Vaihto-oppilasasiat	!		x	!					
Opintotuki					!				
Opiskelijaliput ja todistukset					!				

Ohjaustoiminnan arviointi ja päivitys

Ohjaustoimintaa arvioidaan vuosittain keväällä. Arvioinnissa voidaan huomioida esim. seuraavia näkökulmia:

- opiskelijälähtöisyys
- saavutettavuus, esteettömyys
- tasa-arvo, yhdenvertaisuus
- osallistaminen, avoimuus
- palvelujen ja henkilöstön ammattimaisuus
- tutkimusperusteisuus

Arvioinnin tulosten perusteella lukion ohjaustoimintaa kehitetään.

Ohjaussuunnitelma päivitetään vuosittain syyslukukauden alussa.

HENKILÖKOHTAINEN OPINTOSUUNNITELMA

Lukiolain (714/2018) 26 §:n 1 momentin mukaan lukiokoulutuksen oppimäärää suorittava opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi. Lukiolain 26 §:n 2 momentin mukaan henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan opintojen alussa oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä. Henkilökohtainen opintosuunnitelmalomake on Wilmassa.

8.8. Sodankylän lukion opiskeluhooltosuunnitelma

SODANKYLÄN LUKION OPISKELUHOOLTOSUUNNITELMA 2022 – 2023

Perustuu Sodankylän kunnan opiskeluhoollon käsikirjaan sekä Sodankylän kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan 2021 – 2023.

Kuraattori on tavattavissa pääsääntöisesti kaikkina arkipäivinä Tähtikunnan koululla opiskeluhoollon tiloissa.

Anita Tervo 040 178 0370

Kuraattoreiden avoin vastaanotto tiistaisin ja torstaisin klo 11.30 – 12.30 (tavattavissa myös kuraattori Johanna Mäki).

Psykologi on tavattavissa Tähtikunnan koulun opiskeluhoollon tiloissa maanantaista keskiviikkoon ja etänä torstaisin ja perjantaisin.

Tiia Särkelä 040 196 1099

Terveydenhoitaja on tavattavissa Tähtikunnan koululla maanantaista perjantaihin.

Satu Seppälä 0400 273 795

Terveydenhoitajien avoin vastaanotto päivittäin klo 11 - 12.

Lisäksi kuraattori, psykologi ja kouluterveydenhoitaja ovat tavoitettavissa puhelimitse, sähköpostilla ja Wilman kautta.

Kiireellisissä asioissa yhteys on otettava aina puhelimitse. Kiireettömissä asioissa kuraattori ja psykologi ovat tavattavissa seitsemän koulupäivän, kiireellisissä asioissa viimeistään seuraavan koulupäivän aikana. Kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsee tarvittaessa avoimen vastaanoton aikana ilman ajanvarausta.

Tarvittaessa opettaja, terveydenhoitaja, kuraattori tai psykologi voi ohjata opiskelijaa/alaikäisen opiskelijan huoltajaa ottamaan yhteyttä sairaanhoitopalveluihin, kasvatusta- ja perheneuvontaan tai mielenterveyspalveluihin.

OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARVE JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT OPISKELUHUOLTOPALVELUT

Kuvaus nykytilanteesta

Koulun opiskelijamäärä on 69 opiskelijaa, joista 5 kaksoistutkintoa suorittavaa ja 1 aikuisopiskelija.

Sodankylän lukio on yhdessä toimipisteessä toimiva oppilaitos. Opiskelijahuoltopalvelut eivät toimi koulun kanssa samassa kiinteistössä, mutta ovat helposti opiskelijoiden saatavilla. Tähtikunnan koululla olevat kuraattorin, psykologin sekä terveydenhoitajan vastaanotot sijaitsevat samassa pihapiirissä lukion kanssa. Hammaslääkäripalvelut, akuutti vastaanotto, kasvatusta- ja perheneuvonta sekä mielenterveyspalvelut sijaitsevat Hyvinvointikeskus Sopukassa kävelymatkan päässä.

Yksilökohtaisia opiskeluhuollon palveluita tarjoavat kuraattori, psykologi ja kouluterveydenhoitaja.

Tämän lisäksi yksilökohtainen opiskeluhuolto sisältää monialaisen yksilökohtaisen opiskeluhuollon, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä yhteistyössä opiskelijan ja/ tai huoltajien kanssa.

Ryhmänohjaaja tiedottaa opiskelijahuoltopalveluista opiskelijoille vuosittain. Lisäksi se on vanhempainiltojen aiheena. Opiskeluhuolto esitellään myös Sodankylän lukion kotisivuilla.

Opiskeluhuolto on tarkoitettu yksittäisen opiskelijan, opiskelijaryhmän, henkilökunnan ja kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Sodankylän lukion hyvinvointiryhmä vastaa opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Se käyttää toiminnassaan hyväkseen tehtyjä tai saatavissa olevia kyselyiden ja tutkimusten tuloksia sekä opiskeluhuollon tilastoja.

YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO JA SEN TOIMINTATAVAT

Sodankylän lukion hyvinvointiryhmään kuuluvat rehtori tai apulaisrehtori, kuraattori, terveydenhoitaja, opinto-ohjaaja, erityisopettaja, psykologi, sosiaalityöntekijä, mielenterveyspalveluiden edustaja, hyvinvointikoordinaattori, etsivän nuorisotyön edustaja, kolme opiskelijaa eri vuosiluokilta sekä yksi opettaja.

Asiayhteyden mukaisesti ryhmän toimintaan kutsutaan mukaan muita asianosaisia (esim. opiskelijakunnan tai tutoreiden edustajia, huoltajan edustaja, ryhmänohjaaja, poliisi, nuorisotyöntekijä ja seurakunnan nuorisotyöntekijä). Oppilaitoksen hyvinvointityö on tarvittaessa vanhempainiltojen tai muiden tilaisuuksien aiheena.

Hyvinvointiryhmä tekee tarpeen mukaan hyvinvointiin, opiskeluympäristön terveellisyteen tai turvallisuuteen liittyviä kyselyitä ja suunnittelee toimintaansa sen mukaan. Koko kouluyhteisöä osallistetaan yhteisön hyvinvoinnin suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Toimintakäytänteet:

- Hyvinvointiryhmän kokoonpano ilmoitetaan syksyisin Sodankylän lukion peda.net -sivuilla.
- Hyvinvointiryhmä kokoontuu vähintään 2 kertaa lukukaudessa ja sen kutsuu kokoon oppilaitoksen rehtori.

· Hyvinvointiryhmän kokoontumisista laaditaan vapaamuotoinen muistio, joka on julkinen (koulun oma peda.net -sivu).

· Hyvinvointiryhmän toiminnasta vastaa rehtori.

Opiskelijat ja opiskeluyhteisö

Sodankylän lukio ylläpitää ja kehittää yhteisöllisyyttään.

Sodankylän lukiossa toimii opiskelijakunta ja siellä pyritään järjestämään tutorointia. Ne järjestävät koko oppilaitokselle yhteistä toimintaa ja lisäävät näin opiskeluhuvinvointia sekä oppimisympäristön turvallisuutta ja terveellisyttä. Ne osallistuvat oppilaitoksen hyvinvointisuunnitelman, yhteisöllisen hyvinvointisuunnitelman ja vuosikellon laadintaan. Opiskeluyhteisö hyödyntää toiminnassaan kouluterveys- tms. kyselyjen tuloksia.

Opiskelijoita kuullaan mm. opettajainkokouksissa, joissa käy säännöllisesti opiskelijajäseniä. Lisäksi opiskeluyhteisön, ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden kehittämistä varten on käytössä palautelaatikko. Laatikko avataan säännöllisesti ja saatu palaute käsitellään sekä henkilökunnan että opiskelijoiden kanssa.

Opiskeluyhteisössä pyritään yhdessä tukemaan koulusiirtymiä ja kehittämään niiden toimivuutta. Lukioon siirtyvien opiskeluiden aloittamista ja opiskeluiden sujumista edistävät tiedonsiirtopalaverit sekä yhteistyö tutoropiskelijoiden kanssa.

Koulun ulkopuoliset tahot

Hyvinvointiryhmän suunnitelmien perusteella yhteisölliseen opiskeluhuoltotyöhön ja toiminnan suunnitteluun kutsutaan tarpeen mukaan edustajia esim. nuorisotoimesta, seurakunnasta, sovittelutoimistosta, poliisista ja eri järjestöistä.

Yhteisöllinen opiskeluhuolto vuosiluokittain

Kaikille lukiolaisille järjestetään yhteisesti hyvinvointi- ja/tai liikuntapäivä sekä opiskelijakunnan ja tutoreiden järjestämiä tapahtumia. Osa tapahtumista voi olla yhteisiä Redun Sodankylän toimipisteen kanssa.

Opiskelijoiden kanssa käydään vuosittain läpi alla mainitut suunnitelmat ja ohjeet. Ne löytyvät kokonaisina opetussuunnitelman liitteistä. Liitteet on päivitetty vastaamaan 1.8.2022 voimaan tulleita lukiolainsäädännön ja opetussuunnitelman perusteiden muutoksia.

- Järjestyssäännöt
- Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä
- Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- Toimintaohjeet äkillisissä kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa

Aiheita käsitellään myös terveystarkastuksissa ja terveystiedon oppitunneilla. Lisäksi aiheesta tehdään lukuvuosittain kysely ainakin ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoille.

Ensimmäisenä vuonna toiminnassa keskitytään opiskelijoiden ryhmäyttämiseen ja lukio-opiskelijaksi kasvamiseen. Koulun käytäntöihin, opiskelun tukimuotoihin sekä opettajiin ja opiskelijoihin tutustuminen helpottavat opiskeluiden sujumista ja lisäävät hyvinvointia.

Toisen vuoden aikana hyvinvointityön painopisteenä on täysi-ikäistyminen ja sen tuomat muutokset opiskeluun ja vastuunottoon.

Viimeisinä lukiovuosina hyvinvointityö keskittyy myös opiskelijan elämän- ja stressinhallinnan asioihin sekä tulevaisuuden suunnitelmien ja valintojen teon vahvistamiseen.

Terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen yhteistyö

Terveysneuvonnassa ja terveystiedon opetuksessa pyritään samoihin tavoitteisiin ja niissä on samoja sisältöjä, joita voidaan oppitunneilla käsitellä myös yhteistyössä opiskeluhuoltohenkilöstön kanssa.

Terveystiedon pakollisen opintojakson tavoitteisiin kuuluu mm. tunnistaa omiin elintapoihin vaikuttavia tekijöitä ja pystyä arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle. Opetuksessa pyritään myös antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.

Oppiaineen sisällöissä käsitellään mm. seuraavia terveysneuvonnankin aiheita: terveystieteellisiä ilmiöitä, terveyttä edistäviä tekijöitä, seksuaalisuutta ja seksuaaliterveyttä, mielenterveyttä suojaavia tekijöitä, stressiä ja kriisejä mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä ja keinoja kuormituksen hallintaan sekä opiskeluhuvinvointia.

Opetukseen osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen

Opiskelijan velvollisuus on osallistua opetukseen, jollei hänen poissaololleen ole perusteltua syytä (Lukiolaki 714/2018 §30).

Ryhmänohjaaja ja aineenopettajat seuraavat opiskelijoiden poissaoloja. Opiskelijan tai hänen huoltajansa on selvitettävä poissaolot viipymättä. Jos opiskelija tietää etukäteen olevansa poissa, hänen on pyydettävä siihen lupa. Luvan alle 5 päivän poissaoloihin voi myöntää ryhmänohjaaja ja sitä pitempiin rehtori.

Opiskelijan ja huoltajan velvollisuus on ottaa selville tehtävät poissaolon ajalta ja huolehtia siitä, että poissaolojakson jälkeen tehtävät on suoritettu annettujen ohjeiden mukaisesti. Tarvittaessa opiskelijalle järjestetään tukiovetusta.

Jos poissaoloja on runsaasti, aineenopettajan tai ryhmänohjaajan on keskusteltava poissaoloista ja niiden syistä opiskelijan ja alaikäisen opiskelijan huoltajan kanssa.

Runsaina poissaoloina lukiossa pidetään 5 tuntia opintojaksossa tai 30 tuntia periodin aikana.

Poissaolojen tuntimäärä on ohjeellinen. Vaikka poissaolotunteja olisi alle tämän ohjeellisen rajan, mutta opetushenkilöstöllä on huolta opiskelijan tilanteesta, tulee ryhmänohjaajan ehdottaa opiskelijalle monialaisen asiantuntijaryhmän kutsumista koolle. Jos opiskelija ja huoltaja kieltäytyvät tästä, alaikäisen kohdalla tehdään lastensuojelutarpeen kartoitus. Jos täysi-ikäinen kieltäytyy moniammatillisesta ryhmästä ja on ilmeistä, ettei hänen ole tarkoitus jatkaa opintojaan, hänet voidaan katsoa eronneeksi.

Jos koulun tukitoimista ja opiskeluhuollon ja muiden tahojen tuesta huolimatta oppivelvollisuuden piiriin kuuluvan opiskelijan opinnot eivät poissaolojen vuoksi edisty hänen henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa mukaisesti ja opinnot ovat vaarassa keskeytyä, tulee opiskelijan ja hänen huoltajansa kanssa selvittää mahdollisuudet jatkaa oppivelvollisuutta toisessa oppilaitoksessa. (Oppivelvollisuuslaki 1214/2020)

Poissaoloja pyritään ehkäisemään varhaisella puuttumisella ja koko koulu yhteisön tuella.

Poissaolojen seurannan toimivuus edellyttää sekä kodin että koulun sitoutumista asian hoitamiseen, selkeitä pelisääntöjä ja koko koulu yhteisön ennaltaehkäisevää toimintaa.

Esteettömyyden ja saavutettavuuden edistäminen

Sodankylän lukio on suunniteltu esteettömäksi ja sen tiloista löytyy henkilöhissi sekä inva-wc-tila. Opiskelijoiden erityistarpeet huomioidaan tapauskohtaisesti sekä opiskeluympäristössä että ylioppilaskirjoitusten järjestelyissä.

Tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Tapaturmien ennaltaehkäisy ja seuranta

Opiskelijoiden kanssa käydään säännöllisesti läpi yleiset ohjeet tapaturmien ehkäisemiseksi (esim. liikunnan, kemian ja biologian opintojaksojen aluksi). He saavat ohjeet turvalliseen toimintaan oppitunneilla ja koulun tiloissa. Koulu ympäristön olosuhteita ja tilaa seurataan ja huolehditaan, ettei tapaturmia pääsisi tapahtumaan. Koulutuksen järjestäjä saa tiedon ilmoitetuista tapaturmista ja tehdyistä tapaturmailmoituksista.

Ensiavun järjestäminen

Mikäli opiskelijalle sattuu tapaturma koulussa tai koulumatkalla, hän saa ensiavun koululla ja tarvittaessa hänet ohjataan jatkohoitoon akuutti vastaanottoon puh. 020 692881. Koulutapaturman hoito on opiskelijalle maksutonta. Niistä täytetään tapaturmailmoitus (vakuutusyhtiön lomake) joko suoraan netissä tai paperilomakkeelle, joita saa kansliasta. Paperiset tapaturmailmoitukset lähetetään koululta vakuutusyhtiöön, ja kopioita säilytetään koululla.

Opiskelijan sairastuessa/saadessa sairaskohtauksen koulupäivän aikana opettaja on tarvittaessa yhteydessä huoltajaan. Tilapäisenä lepoilana käytetään siistijöiden taukotilaa.

Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käyttöön puuttumisesta on ohjeistus opetussuunnitelman luvussa 4.4 sekä liitteessä Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä.

Ennalta ehkäisevä työ päihteidenkäytön estämiseksi alkaa jo perusopetuksessa. Se on opiskeluhuollon ja oppilaitoksen sekä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon ja nuorisotyön yhteistä toimintaa. Sitä kuvataan tarkemmin Sodankylän lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa 2021 – 2023, joka on myös opetussuunnitelman liitteenä.

Yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisyys- ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksessa

Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto huolehtii tarkastusten ja seurannan säännöllisestä toteutumisesta yhdessä muiden toimijoiden kanssa osana oppilaitoksen opiskeluhoitoa. Rehtori kutsuu osallistujat koolle selvityksen järjestämiseksi joka kolmas vuosi. (ks. THL:n ohjeistus Terveellisyys, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastus)

Yhteenvetojen käsittely

- Yhteenvedon kokooa kouluterveydenhoitaja.
- Tiedot käsitellään hyvinvointiryhmässä ja kirjataan sen muistioon, yhteenvedot esitetään henkilökunnan kokouksissa.

Jatkotoimenpiteet

- Tieto auttaa suuntaamaan ehkäiseviä toimia luokka- tai koulutasolla.
- Saatujen tulosten perusteella päätetään jatkotoimista ja niiden vastuuhenkilöistä.

Tiedottaminen

- Tarkastuksesta ja sen tuloksista tiedotetaan opiskelijoille, huoltajille, henkilökunnalle ja yhteistyökumppaneille.

YKSILÖKOHTAISEN OPISKELUHUOLLON JÄRJESTÄMINEN

Yksilökohtaisia opiskeluhoollon palveluita tarjoavat koululla kuraattori, psykologi ja kouluterveydenhoitaja sekä koululääkäri. Kunnan sairaanhoitopalvelut, suun terveydenhuolto perhekeskuksen mielenterveyspalvelut sekä kasvatus- ja perheneuvonta ovat lukiolaisille tarjolla Hyvinvointikeskus Sopukassa.

- Kuraattori on tavattavissa Tähtikunnan koululla päivittäin. Kuraattoreiden avoin vastaanotto on tiistaisin ja torstaisin klo 11.30 – 12.30.

- Psykologi on tavattavissa Tähtikunnan koululla maanantaista keskiviikkoon sekä etänä torstaisin ja perjantaisin.

- Terveystenhoitaja on tavattavissa Tähtikunnan koululla päivittäin. Terveystenhoitajien avoin vastaanotto joka päivä klo 11 – 12.

- Lisäksi kuraattori, psykologi ja kouluterveydenhoitaja ovat tavoitettavissa puhelimitse, sähköpostilla ja Wilman kautta.

· Kiireellisissä asioissa yhteys on otettava aina puhelimitse. Kiireettömissä asioissa kuraattori ja psykologi ovat tavattavissa seitsemän koulupäivän, kiireellisissä asioissa viimeistään seuraavan koulupäivän aikana. Kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsee tarvittaessa avoimen vastaanoton aikana ilman ajanvarausta.

· Tarvittaessa opettaja, terveydenhoitaja, kuraattori tai psykologi voi ohjata opiskelijaa/alaikäisen opiskelijan huoltajaa ottamaan yhteyttä sairaanhoitopalveluihin, kasvatus- ja perheneuvontaan tai mielenterveyspalveluihin.

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhuollon palveluiden järjestämiseksi. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palveluiden edustaja, jolla huoli opiskelijan tilanteesta ensimmäisenä herää.

Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai opiskelijoiden läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää opiskelijan tai huoltajan kirjallista suostumusta.

Monialaiseen yksilökohtaiseen yhteistyöhön kutsutaan tarpeen mukaan koulun ulkopuolisia toimijoita, kuten poliisin, etsivän nuorisotyön, sosiaalitoimen tai mielenterveystoimiston edustajia. Jos tarve vaatii, kyseisten tahojen edustajien kanssa tehdään yhteistyötä jo ennen monialaisen ryhmän koolle kutsumista. Yhteistyö on jatkumo yhteisöllisessä opiskeluhuollossa tehtävälle työlle. Etsivän nuorisotyön rooli korostuu erityisesti, jos on vaara täysi-ikäisen opiskelijan opintojen keskeytymisestä. Nuoren itsensä, huoltajan tai läheisen sekä viranomaisen on mahdollista ottaa yhteyttä etsivään nuorisotyöntekijän myös sähköisesti <https://yhteysetsivaan.fi>.

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi tarpeelliset tiedot kirjataan opiskeluhuollon kertomuksiin Wilmaan. Kirjauksia laativat asiantuntijaryhmän vastuuhenkilö sekä muut asiantuntijaryhmän jäsenet.

Opiskelijahuollon toimijat ja opinto-ohjaaja tekevät tarvittaessa yhteistyötä opiskelijan ohjaamisessa jatko-opintojen suunnittelussa.

Opiskelijan/huoltajan tehtävä on tiedottaa ryhmänohjaajaa ja muuta tarvittavaa henkilökuntaa opiskelijan sairauksista ja niiden hoidosta. Asiasta tiedotetaan opiskelijoita heti lukion alussa sekä ensimmäisen vuoden opiskelijoiden vanhempainillassa.

Jos rehtori on evännyt opiskelijan oikeuden osallistua opetukseen (enintään kolmen työpäivän ajaksi), opiskelijalle on sen aikana järjestettävä opiskelijahuoltona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi opiskelijalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki sekä epäämisen aikana että opiskelijan palatessa opetukseen. Opiskelijalle tehdään suunnitelma siitä, miten hänen kouluun palaamistaan tuetaan. Suunnitelma tehdään monialaisesti heti epäämisen aluksi. Sen tekemiseen osallistuvat opiskelija, rehtori sekä opiskeluhuolto. Lisäksi mukana voivat olla opiskelijan huoltaja, ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja ja muita tarpeellisia - myös koulun ulkopuolisia - tahoja. Jos mukana ei ole alaikäisen opiskelijan huoltajaa, häntä tiedotetaan suunnitelmasta. (LL 714/2018 41- 42§, muutettu lailla 165/2022)

Opiskelijan koulupäivän aikana tarvitsemasta yksilöllisestä tuesta ja seurannasta sovitaan tarvittaessa yhdessä opiskelijan, hänen perheensä sekä opiskeluterveydenhuollon ja opetustoimen edustajien kanssa. Asiasta voidaan konsultoida tai pyytää mukaan muita opiskelijan sairauden hoitoon osallistuvia terveydenhuollon henkilöitä. Sovitusta tuesta ja vastuista sekä seurannasta tehdään kirjallinen suunnitelma.

Mikäli opiskelijalla on erityisruokavalio, opiskelija/huoltaja täyttää Wilma-lomakkeen "Ilmoitus erityisruokavaliosta keittiölle".

YHTEISTYÖ OPISKELIJOIDEN JA HEIDÄN HUOLTAJIENSA KANSSA

Nuorten lukiokoulutuksessa tehdään yhteistyötä kotien kanssa (lukiolaki 714/2018 31§) Yhteistyön lähtökohdانا on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Sen tarkoituksena on edistää myös opiskelijoiden, huoltajien ja kotien osallisuutta sekä

oppilaitosyhteisön yhteisöllisyyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan.

Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan osallistumaan toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa ja niistä annetaan tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, opiskeluhuollosta sekä oppimisen ja opiskelun tuesta.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Yhteistyössä otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen yhteistyössä vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja huolenpidossa mahdollista tukea tarvitsevasta opiskelijasta.

Jos sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilainen arvioi, että olisi opiskelijan etu, että huoltajat ovat mukana opiskelijan koulunkäynnissä, hän informoi asiasta opiskelijaa ja huoltajaa. He huolehtivat, että tieto siirtyy koululle.

Sodankylän lukiossa opintojen, opiskelusuunnitelmien ja poissaolojen seurantaan on käytössä Wilma, johon myös alaikäisen huoltajalla on pääsy. Täysi-ikäinen opiskelija voi erillisellä ilmoituksella sallia kyseisten tietojen näkymisen myös huoltajalle.

Opiskelija (myös alaikäinen) määrittelee itse, tiedotetaanko huoltajaa yksilökohtaisesta opiskeluhuollosta.

Opiskeluiden tuen suunnittelua ja moniammatillista opiskeluhuoltoa tehdään yhteistyössä huoltajan kanssa. Moniammatillisen yhteistyön aloittamiseen haetaan opiskelijan ja alaikäisen opiskelijan huoltajan suostumus. Monialaiseen opiskeluhuoltoryhmään kutsutaan opiskelijan (ja alaikäisen huoltajan) nimeämät, asian käsittelyn kannalta olennaiset henkilöt. Jos ryhmän kokoonpano asian käsittelyn edetessä muuttuu, hankitaan opiskelijalta ja huoltajalta uusi suostumus ryhmän kokoamiseen. Tapaamisista syntyvät opiskeluhuoltokertomukset kootaan Wilmaan ja ne ovat vain nimettyjen asianosaisten nähtävillä.

Opiskelijat toimivat säännöllisesti oppilaitoksen hyvinvointiryhmässä, joka suunnittelee, kehittää, osin toteuttaa sekä arvioi opiskeluhuoltoa. Tarvittaessa hyvinvointiryhmään kutsutaan myös huoltajia. Lisäksi koulun hyvinvointiin liittyen järjestetään säännöllisesti kyselyitä sekä opiskelijoille, huoltajille ja koulun henkilökunnalle.

OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN JA SEURAAMINEN

Sodankylän lukiossa opiskeluhuoltopalveluiden suunnitelma tehdään lukuvuoden alussa.

Opiskeluhuollon tarpeen ja tarjonnan arviointi tehdään lukuvuosittain ja näistä vastaa rehtorin johdolla oppilaitoksen hyvinvointiryhmä.

Lukuvuosittain seurataan

- hyvinvointikokousten määrää,
- opiskelijoiden poissaolojen määrää,
- koulutapaturmien määrää ja laatua,
- läheltä piti -tilanteiden määrää,
- kouluterveyskyselyiden tuloksia,
- koosteita laajojen terveystarkastusten tuloksista luokittain sekä
- oppimistuloksia sekä
- opiskelun tuen tarpeiden määrää ja laatua.

Väliarviointi tehdään syyslukukaudella ja lukuvuosiarviointi lukuvuoden loppuun toukokuussa. Saatuja seurantatietoja hyödynnetään väliarvioinnissa ja seuraavan lukuvuoden toiminnan suunnittelussa.

- Tietoja saa kerätä ainoastaan riittävän suurista luokista ja asioista, joiden kohdalla voidaan olla varmoja, ettei opiskelijaa voi tunnistaa (luokkakoko yli 15 opiskelijaa)

- Voidaan kirjata joissakin tapauksissa opiskeluhoitokertomuksiin ja ottaa käsittelyyn monialaisessa asiantuntijaryhmässä tai tietoja hyödynnetään opiskeluhoitosuunnitelman laatimisessa

Seurannan tuloksista tiedotetaan opiskelijoita, huoltajia, henkilökuntaa, luottamushenkilöitä sekä muita yhteistyökumppaneita.

Koulun velvollisuudet turvallisuuden takaamiseksi

Rehtori vastaa perehdyttämisestä	Uudet työntekijät perehdytetään tarpeellisin osin näihin suunnitelmiin.
Pelastussuunnitelma (osin salainen)	Päivitetään vuosittain Pelastuslaitoksen tarkastuksen yhteydessä.
Kriisisuunnitelma (osin salainen)	Tarkistetaan vuosittain ja päivitetään tarvittaessa.
Valmius- ja varautumissuunnitelma (salainen)	Tarkistetaan vuosittain ja päivitetään tarvittaessa.
Lyhyt turvaohje (salainen)	Tarkistetaan vuosittain ja päivitetään tarvittaessa.
Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä	Ryhmänohjaaja käsittelee opiskelijoiden kanssa vuosittain. Hyvinvointiryhmä arvioi ja päivittää vuosittain.
Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin selvitys	Rehtori kutsuu osallistujat koolle selvityksen järjestämiseksi joka kolmas vuosi.

SODANKYLÄN LUKION OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMA 2022 – 2023

Perustuu Sodankylän kunnan opiskeluhoillon käsikirjaan sekä Sodankylän kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan 2021 – 2023.

Kuraattori on tavattavissa pääsääntöisesti kaikkina arkipäivinä Tähtikunnan koululla opiskeluhoillon tiloissa.

Anita Tervo 040 178 0370

Kuraattoreiden avoin vastaanotto tiistaisin ja torstaisin klo 11.30 – 12.30 (tavattavissa myös kuraattori Johanna Mäki).

Psykologi on tavattavissa Tähtikunnan koulun opiskeluhoillon tiloissa maanantaista keskiviikkoon ja etänä torstaisin ja perjantaisin.

Tiia Särkelä 040 196 1099

Terveydenhoitaja on tavattavissa Tähtikunnan koululla maanantaista perjantaihin.

Satu Seppälä 0400 273 795

Terveydenhoitajien avoin vastaanotto päivittäin klo 11 - 12.

Lisäksi kuraattori, psykologi ja kouluterveydenhoitaja ovat tavoitettavissa puhelimitse, sähköpostilla ja Wilman kautta.

Kiireellisissä asioissa yhteys on otettava aina puhelimitse. Kiireettömissä asioissa kuraattori ja psykologi ovat tavattavissa seitsemän koulupäivän, kiireellisissä asioissa viimeistään seuraavan koulupäivän aikana. Kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsee tarvittaessa avoimen vastaanoton aikana ilman ajanvarausta.

Tarvittaessa opettaja, terveydenhoitaja, kuraattori tai psykologi voi ohjata opiskelijaa/alaikäisen opiskelijan huoltajaa ottamaan yhteyttä sairaanhoitopalveluihin, kasvatus- ja perheneuvontaan tai mielenterveyspalveluihin.

OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARVE JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT OPISKELUHUOLTOPALVELUT

Kuvaus nykytilanteesta

Koulun opiskelijamäärä on 69 opiskelijaa, joista 5 kaksoistutkintoa suorittavaa ja 1 aikuisopiskelija.

Sodankylän lukio on yhdessä toimipisteessä toimiva oppilaitos. Opiskelijahuoltopalvelut eivät toimi koulun kanssa samassa kiinteistössä, mutta ovat helposti opiskelijoiden saatavilla. Tähtikunnan koululla olevat kuraattorin, psykologin sekä terveydenhoitajan vastaanotot sijaitsevat samassa pihapiirissä lukion kanssa. Hammaslääkäripalvelut, akuutti vastaanotto, kasvatus- ja perheneuvonta sekä mielenterveyspalvelut sijaitsevat Hyvinvointikeskus Sopukassa kävelymatkan päässä.

Yksilökohtaisia opiskeluhuollon palveluita tarjoavat kuraattori, psykologi ja kouluterveydenhoitaja.

Tämän lisäksi yksilökohtainen opiskeluhuolto sisältää monialaisen yksilökohtaisen opiskeluhuollon, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä yhteistyössä opiskelijan ja/ tai huoltajien kanssa.

Ryhmänohjaaja tiedottaa opiskelijahuoltopalveluista opiskelijoille vuosittain. Lisäksi se on vanhempainiltojen aiheena. Opiskeluhuolto esitellään myös Sodankylän lukion kotisivuilla.

Opiskeluhuolto on tarkoitettu yksittäisen opiskelijan, opiskelijaryhmän, henkilökunnan ja kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Sodankylän lukion hyvinvointiryhmä vastaa opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Se käyttää toiminnassaan hyväkseen tehtyjä tai saatavissa olevia kyselyiden ja tutkimusten tuloksia sekä opiskeluhuollon tilastoja.

YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO JA SEN TOIMINTATAVAT

Sodankylän lukion hyvinvointiryhmään kuuluvat rehtori tai apulaisrehtori, kuraattori, terveydenhoitaja, opinto-ohjaaja, erityisopettaja, psykologi, sosiaalityöntekijä, mielenterveyspalveluiden edustaja, hyvinvointikoordinaattori, etsivän nuorisotyön edustaja, kolme opiskelijaa eri vuosiluokilta sekä yksi opettaja.

Asiayhteyden mukaisesti ryhmän toimintaan kutsutaan mukaan muita asianosaisia (esim. opiskelijakunnan tai tutoreiden edustajia, huoltajan edustaja, ryhmänohjaaja, poliisi, nuorisotyöntekijä ja seurakunnan nuorisotyöntekijä). Oppilaitoksen hyvinvointityö on tarvittaessa vanhempainiltojen tai muiden tilaisuuksien aiheena.

Hyvinvointiryhmä tekee tarpeen mukaan hyvinvointiin, opiskeluympäristön terveellisyyteen tai turvallisuuteen liittyviä kyselyitä ja suunnittelee toimintaansa sen mukaan. Koko kouluyhteisöä osallistetaan yhteisön hyvinvoinnin suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Toimintakäytännöt:

- Hyvinvointiryhmän kokoonpano ilmoitetaan syksyisin Sodankylän lukion peda.net -sivuilla.
- Hyvinvointiryhmä kokoontuu vähintään 2 kertaa lukukaudessa ja sen kutsuu kokoon oppilaitoksen rehtori.

- Hyvinvointiryhmän kokoontumisista laaditaan vapaamuotoinen muistio, joka on julkinen (koulun oma peda.net -sivu).
- Hyvinvointiryhmän toiminnasta vastaa rehtori.

Opiskelijat ja opiskeluyhteisö

Sodankylän lukio ylläpitää ja kehittää yhteisöllisyyttään.

Sodankylän lukiossa toimii opiskelijakunta ja siellä pyritään järjestämään tutortoimintaa. Ne järjestävät koko oppilaitokselle yhteistä toimintaa ja lisäävät näin opiskeluhuvinvointia sekä oppimisympäristön turvallisuutta ja terveellisyttä. Ne osallistuvat oppilaitoksen hyvinvointisuunnitelman, yhteisöllisen hyvinvointisuunnitelman ja vuosikellon laadintaan. Opiskeluyhteisö hyödyntää toiminnassaan kouluterveys- tms. kyselyjen tuloksia.

Opiskelijoita kuullaan mm. opettajainkokouksissa, joissa käy säännöllisesti opiskelijajäseniä. Lisäksi opiskeluyhteisön, ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden kehittämistä varten on käytössä palautelaatikko. Laatikko avataan säännöllisesti ja saatu palaute käsitellään sekä henkilökunnan että opiskelijoiden kanssa.

Opiskeluyhteisössä pyritään yhdessä tukemaan koulusiirtymiä ja kehittämään niiden toimivuutta. Lukioon siirtyvien opiskeluiden aloittamista ja opiskeluiden sujumista edistävät tiedonsiirtopalaverit sekä yhteistyö tutoropiskelijoiden kanssa.

Koulun ulkopuoliset tahot

Hyvinvointiryhmän suunnitelmien perusteella yhteisölliseen opiskeluhuoltotyöhön ja toiminnan suunnitteluun kutsutaan tarpeen mukaan edustajia esim. nuorisotoimesta, seurakunnasta, sovittelutoimistosta, poliisista ja eri järjestöistä.

Yhteisöllinen opiskeluhuolto vuosiluokittain

Kaikille lukiolaisille järjestetään yhteisesti hyvinvointi- ja/tai liikuntapäivä sekä opiskelijakunnan ja tutoreiden järjestämiä tapahtumia. Osa tapahtumista voi olla yhteisiä Redun Sodankylän toimipisteen kanssa.

Opiskelijoiden kanssa käydään vuosittain läpi alla mainitut suunnitelmat ja ohjeet. Ne löytyvät kokonaisina opetussuunnitelman liitteistä. Liitteet on päivitetty vastaamaan 1.8.2022 voimaan tulleita lukiolainsäädännön ja opetussuunnitelman perusteiden muutoksia.

- *Järjestyssäännöt*
- *Suunnitelma kurinpitokeinojen käytämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä*
- *Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä*
- *Toimintaohjeet äkillisissä kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa*

Aiheita käsitellään myös terveystarkastuksissa ja terveystiedon oppitunneilla. Lisäksi aiheesta tehdään lukuvuosittain kysely ainakin ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoille.

Ensimmäisenä vuonna toiminnassa keskitytään opiskelijoiden ryhmäyttämiseen ja lukio-opiskelijaksi kasvamiseen. Koulun käytäntöihin, opiskelun tukimuotoihin sekä opettajiin ja opiskelijoihin tutustuminen helpottavat opiskeluiden sujumista ja lisäävät hyvinvointia.

Toisen vuoden aikana hyvinvointityön painopisteenä on täysi-ikäistyminen ja sen tuomat muutokset opiskeluun ja vastuunottoon.

Viimeisinä lukiovuosina hyvinvointityö keskittyy myös opiskelijan elämän- ja stressinhallinnan asioihin sekä tulevaisuuden suunnitelmien ja valintojen teon vahvistamiseen.

Terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen yhteistyö

Terveysneuvonnassa ja terveystiedon opetuksessa pyritään samoihin tavoitteisiin ja niissä on samoja sisältöjä, joita voidaan oppitunneilla käsitellä myös yhteistyössä opiskeluhuoltohenkilöstön kanssa.

Terveystiedon pakollisen opintojakson tavoitteisiin kuuluu mm. tunnistaa omiin elintapoihin vaikuttavia tekijöitä ja pystyä arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle. Opetuksessa pyritään myös antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.

Oppiaineen sisällöissä käsitellään mm. seuraavia terveysneuvonnankin aiheita: terveystieteellisiä ilmiöitä, terveyttä edistäviä tekijöitä, seksuaalisuutta ja seksuaaliterveyttä, mielenterveyttä suojaavia tekijöitä, stressiä ja kriisejä mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä ja keinoja kuormituksen hallintaan sekä opiskeluhuvinvointia.

Opetukseen osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen

Opiskelijan velvollisuus on osallistua opetukseen, jollei hänen poissaololleen ole perusteltua syytä (Lukiolaki 714/2018 §30).

Ryhmänohjaaja ja aineenopettajat seuraavat opiskelijoiden poissaoloja. Opiskelijan tai hänen huoltajansa on selvitettävä poissaolot viipymättä. Jos opiskelija tietää etukäteen olevansa poissa, hänen on pyydettävä siihen lupa. Luvan alle 5 päivän poissaoloihin voi myöntää ryhmänohjaaja ja sitä pitempiin rehtori.

Opiskelijan ja huoltajan velvollisuus on ottaa selvälle tehtävät poissaolon ajalta ja huolehtia siitä, että poissaolojakson jälkeen tehtävät on suoritettu annettujen ohjeiden mukaisesti. Tarvittaessa opiskelijalle järjestetään tukiopetusta.

Jos poissaoloja on runsaasti, aineenopettajan tai ryhmänohjaajan on keskusteltava poissaoloista ja niiden syistä opiskelijan ja alaikäisen opiskelijan huoltajan kanssa.

Runsaina poissaoloina lukiossa pidetään 5 tuntia opintojaksossa tai 30 tuntia periodin aikana.

Poissaolojen tuntimäärä on ohjeellinen. Vaikka poissaolotunteja olisi alle tämän ohjeellisen rajan, mutta opetushenkilöstöllä on huolta opiskelijan tilanteesta, tulee ryhmänohjaajan ehdottaa opiskelijalle monialaisen asiantuntijaryhmän kutsumista koolle. Jos opiskelija ja huoltaja kieltäytyvät tästä, alaikäisen kohdalla tehdään lastensuojelutarpeen kartoitus. Jos täysi-ikäinen kieltäytyy moniammatillisesta ryhmästä ja on ilmeistä, ettei hänen ole tarkoitus jatkaa opintojaan, hänet voidaan katsoa eronneeksi.

Jos koulun tukitoimista ja opiskeluhuollon ja muiden tahojen tuesta huolimatta oppivelvollisuuden piiriin kuuluvan opiskelijan opinnot eivät poissaolojen vuoksi edisty hänen henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa mukaisesti ja opinnot ovat vaarassa keskeytyä, tulee opiskelijan ja hänen huoltajansa kanssa selvittää mahdollisuudet jatkaa oppivelvollisuutta toisessa oppilaitoksessa. (Oppivelvollisuuslaki 1214/2020)

Poissaoloja pyritään ehkäisemään varhaisella puuttumisella ja koko koulu yhteisön tuella.

Poissaolojen seurannan toimivuus edellyttää sekä kodin että koulun sitoutumista asian hoitamiseen, selkeitä pelisääntöjä ja koko koulu yhteisön ennaltaehkäisevää toimintaa.

Esteettömyyden ja saavutettavuuden edistäminen

Sodankylän lukio on suunniteltu esteettömäksi ja sen tiloista löytyy henkilöhissi sekä inva-wc-tila. Opiskelijoiden erityistarpeet huomioidaan tapauskohtaisesti sekä opiskeluympäristössä että ylioppilaskirjoitusten järjestelyissä.

Tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Tapaturmien ennaltaehkäisy ja seuranta

Opiskelijoiden kanssa käydään säännöllisesti läpi yleiset ohjeet tapaturmien ehkäisemiseksi (esim. liikunnan, kemian ja biologian opintojaksojen aluksi). He saavat ohjeet turvalliseen toimintaan oppitunneilla ja koulun tiloissa. Koulu ympäristön olosuhteita ja tilaa seurataan ja huolehditaan, ettei tapaturmia pääsisi tapahtumaan. Koulutuksen järjestäjä saa tiedon ilmoitetuista tapaturmista ja tehdyistä tapaturmailmoituksista.

Ensiavun järjestäminen

Mikäli opiskelijalle sattuu tapaturma koulussa tai koulumatkalla, hän saa ensiavun koululla ja tarvittaessa hänet ohjataan jatkohoitoon akuutti vastaanottoon puh. 020 692881. Koulutapaturman hoito on opiskelijalle maksutonta. Niistä täytetään tapaturmailmoitus (vakuutusyhtiön lomake) joko suoraan netissä tai paperilomakkeelle, joita saa kansliasta. Paperiset tapaturmailmoitukset lähetetään koululta vakuutusyhtiöön, ja kopioita säilytetään koululla.

Opiskelijan sairastuessa/saadessa sairaskohtauksen koulupäivän aikana opettaja on tarvittaessa yhteydessä huoltajaan. Tilapäisenä lepotilana käytetään siistijöiden taukotilaa.

Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käyttöön puuttumisesta on ohjeistus opetussuunnitelman luvussa 4.4 sekä liitteessä *Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä*.

Ennalta ehkäisevä työ päihteidenkäytön estämiseksi alkaa jo perusopetuksessa. Se on opiskeluhuollon ja oppilaitoksen sekä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon ja nuorisotyön yhteistä toimintaa. Sitä kuvataan tarkemmin Sodankylän lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa 2021 – 2023, joka on myös opetussuunnitelman liitteenä.

Yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisyys- ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksessa

Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto huolehtii tarkastusten ja seurannan säännöllisestä toteutumisesta yhdessä muiden toimijoiden kanssa osana oppilaitoksen opiskeluhoitoa. Rehtori kutsuu osallistujat koolle selvityksen järjestämiseksi joka kolmas vuosi. (ks. THL:n ohjeistus *Terveellisyys, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastus*)

Yhteenvetojen käsittely

- Yhteenvedon kokoaa kouluterveydenhoitaja.
- Tiedot käsitellään hyvinvointiryhmässä ja kirjataan sen muistioon, yhteenvedot esitetään henkilökunnan kokouksissa.

Jatkotoimenpiteet

- Tieto auttaa suuntaamaan ehkäiseviä toimia luokka- tai koulutasolla.
- Saatujen tulosten perusteella päätetään jatkotoimista ja niiden vastuuhenkilöistä.

Tiedottaminen

- Tarkastuksesta ja sen tuloksista tiedotetaan opiskelijoille, huoltajille, henkilökunnalle ja yhteistyökumpaneille.

YKSILÖKOHTAISEN OPISKELUHUOLLON JÄRJESTÄMINEN

Yksilökohtaisia opiskeluhoollon palveluita tarjoavat koululla kuraattori, psykologi ja kouluterveydenhoitaja sekä koululääkäri. Kunnan sairaanhoitopalvelut, suun terveydenhuolto perhekeskuksen mielenterveyspalvelut sekä kasvatusta- ja perheneuvonta ovat lukiolaisille tarjolla Hyvinvointikeskus Sopukassa.

- Kuraattori on tavattavissa Tähtikunnan koululla päivittäin. Kuraattoreiden avoin vastaanotto on tiistaisin ja torstaisin klo 11.30 – 12.30.
- Psykologi on tavattavissa Tähtikunnan koululla maanantaista keskiviikkoon sekä etänä torstaisin ja perjantaisin.
- Terveystenhoitaja on tavattavissa Tähtikunnan koululla päivittäin. Terveystenhoitajien avoin vastaanotto joka päivä klo 11 – 12.
- Lisäksi kuraattori, psykologi ja kouluterveydenhoitaja ovat tavoitettavissa puhelimitse, sähköpostilla ja Wilman kautta.

· Kiireellisissä asioissa yhteys on otettava aina puhelimitse. Kiireettömissä asioissa kuraattori ja psykologi ovat tavattavissa seitsemän koulupäivän, kiireellisissä asioissa viimeistään seuraavan koulupäivän aikana. Kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsee tarvittaessa avoimen vastaanoton aikana ilman ajanvarausta.

· Tarvittaessa opettaja, terveydenhoitaja, kuraattori tai psykologi voi ohjata opiskelijaa/alaikäisen opiskelijan huoltajaa ottamaan yhteyttä sairaanhoitopalveluihin, kasvatus- ja perheneuvontaan tai mielenterveyspalveluihin.

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhuollon palveluiden järjestämiseksi. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palveluiden edustaja, jolla huoli opiskelijan tilanteesta ensimmäisenä herää.

Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai opiskelijoiden läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää opiskelijan tai huoltajan kirjallista suostumusta.

Monialaiseen yksilökohtaiseen yhteistyöhön kutsutaan tarpeen mukaan koulun ulkopuolisia toimijoita, kuten poliisin, etsivän nuorisotyön, sosiaalitoimen tai mielenterveystoimiston edustajia. Jos tarve vaatii, kyseisten tahojen edustajien kanssa tehdään yhteistyötä jo ennen monialaisen ryhmän koolle kutsumista. Yhteistyö on jatkumo yhteisöllisessä opiskeluhuollossa tehtävälle työlle. Etsivän nuorisotyön rooli korostuu erityisesti, jos on vaara täysi-ikäisen opiskelijan opintojen keskeytymisestä. Nuoren itsensä, huoltajan tai läheisen sekä viranomaisen on mahdollista ottaa yhteyttä etsivään nuorisotyöntekijän myös sähköisesti <https://yhteysetsivaan.fi>.

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi tarpeelliset tiedot kirjataan opiskeluhuollon kertomuksiin Wilmaan. Kirjauksia laativat asiantuntijaryhmän vastuuhenkilö sekä muut asiantuntijaryhmän jäsenet.

Opiskelijahuollon toimijat ja opinto-ohjaaja tekevät tarvittaessa yhteistyötä opiskelijan ohjaamisessa jatko-opintojen suunnittelussa.

Opiskelijan/huoltajan tehtävä on tiedottaa ryhmänohjaajaa ja muuta tarvittavaa henkilökuntaa opiskelijan sairauksista ja niiden hoidosta. Asiasta tiedotetaan opiskelijoita heti lukion alussa sekä ensimmäisen vuoden opiskelijoiden vanhempainillassa.

Jos rehtori on evännyt opiskelijan oikeuden osallistua opetukseen (enintään kolmen työpäivän ajaksi), opiskelijalle on sen aikana järjestettävä opiskelijahuoltona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi opiskelijalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki sekä epäämisen aikana että opiskelijan palatessa opetukseen. Opiskelijalle tehdään suunnitelma siitä, miten hänen kouluun palaamistaan tuetaan. Suunnitelma tehdään monialaisesti heti epäämisen aluksi. Sen tekemiseen osallistuvat opiskelija, rehtori sekä opiskeluhoito. Lisäksi mukana voivat olla opiskelijan huoltaja, ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja ja muita tarpeellisia - myös koulun ulkopuolisia - tahoja. Jos mukana ei ole alaikäisen opiskelijan huoltajaa, häntä tiedotetaan suunnitelmasta. (LL 714/2018 41- 42§, muutettu lailla 165/2022)

Opiskelijan koulupäivän aikana tarvitsemasta yksilöllisestä tuesta ja seurannasta sovitaan tarvittaessa yhdessä opiskelijan, hänen perheensä sekä opiskeluterveydenhuollon ja opetustoimen edustajien kanssa. Asiasta voidaan konsultoida tai pyytää mukaan muita opiskelijan sairauden hoitoon osallistuvia terveydenhuollon henkilöitä. Sovitusta tuesta ja vastuista sekä seurannasta tehdään kirjallinen suunnitelma.

Mikäli opiskelijalla on erityisruokavalio, opiskelija/huoltaja täyttää Wilma-lomakkeen "Ilmoitus erityisruokavaliosta keittiölle".

YHTEISTYÖ OPISKELIJOIDEN JA HEIDÄN HUOLTAJIENSA KANSSA

Nuorten lukiokoulutuksessa tehdään yhteistyötä kotien kanssa (lukiolaki 714/2018 31§) Yhteistyön lähtökohdaksi on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Sen tarkoituksena on edistää myös opiskelijoiden, huoltajien ja kotien osallisuutta sekä

oppilaitosyhteisön yhteisöllisyyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan.

Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan osallistumaan toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa ja niistä annetaan tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, opiskeluhuollosta sekä oppimisen ja opiskelun tuesta.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Yhteistyössä otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen yhteistyössä vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja huolenpidossa mahdollista tukea tarvitsevasta opiskelijasta.

Jos sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilainen arvioi, että olisi opiskelijan etu, että huoltajat ovat mukana opiskelijan koulunkäynnissä, hän informoi asiasta opiskelijaa ja huoltajaa. He huolehtivat, että tieto siirtyy koululle.

Sodankylän lukiossa opintojen, opiskelusuunnitelmien ja poissaolojen seurantaan on käytössä Wilma, johon myös alaikäisen huoltajalla on pääsy. Täysi-ikäinen opiskelija voi erillisellä ilmoituksella sallia kyseisten tietojen näkymisen myös huoltajalle.

Opiskelija (myös alaikäinen) määrittelee itse, tiedotetaanko huoltajaa yksilökohtaisesta opiskeluhuollosta.

Opiskeluiden tuen suunnittelua ja moniammatillista opiskeluhuoltoa tehdään yhteistyössä huoltajan kanssa. Moniammatillisen yhteistyön aloittamiseen haetaan opiskelijan ja alaikäisen opiskelijan huoltajan suostumus. Monialaiseen opiskeluhuoltoryhmään kutsutaan opiskelijan (ja alaikäisen huoltajan) nimeämät, asian käsittelyn kannalta olennaiset henkilöt. Jos ryhmän kokoonpano asian käsittelyn edetessä muuttuu, hankitaan opiskelijalta ja huoltajalta uusi suostumus ryhmän kokoamiseen. Tapaamisista syntyvät opiskeluhuoltokertomukset kootaan Wilmaan ja ne ovat vain nimettyjen asianosaisten nähtävillä.

Opiskelijat toimivat säännöllisesti oppilaitoksen hyvinvointiryhmässä, joka suunnittelee, kehittää, osin toteuttaa sekä arvioi opiskeluhuoltoa. Tarvittaessa hyvinvointiryhmään kutsutaan myös huoltajia. Lisäksi koulun hyvinvointiin liittyen järjestetään säännöllisesti kyselyitä sekä opiskelijoille, huoltajille ja koulun henkilökunnalle.

OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN JA SEURAAMINEN

Sodankylän lukiossa opiskeluhuoltopalveluiden suunnitelma tehdään lukuvuoden alussa.

Opiskeluhuollon tarpeen ja tarjonnan arviointi tehdään lukuvuosittain ja näistä vastaa rehtorin johdolla oppilaitoksen hyvinvointiryhmä.

Lukuvuosittain seurataan

- hyvinvointikokousten määrää,
- opiskelijoiden poissaolojen määrää,
- koulutapaturmien määrää ja laatua,
- läheltä piti -tilanteiden määrää,
- kouluterveyskyselyiden tuloksia,
- koosteita laajojen terveystarkastusten tuloksista luokittain sekä
- oppimistuloksia sekä
- opiskelun tuen tarpeiden määrää ja laatua.

Väliarviointi tehdään syyslukukaudella ja lukuvuosiarviointi lukuvuoden loppuun toukokuussa. Saatuja seurantatietoja hyödynnetään väliarvioinnissa ja seuraavan lukuvuoden toiminnan suunnittelussa.

- Tietoja saa kerätä ainoastaan riittävän suurista luokista ja asioista, joiden kohdalla voidaan olla varmoja, ettei opiskelijaa voi tunnistaa (luokkakoko yli 15 opiskelijaa)

- Voidaan kirjata joissakin tapauksissa opiskeluhoitokertomuksiin ja ottaa käsittelyyn monialaisessa asiantuntijaryhmässä tai tietoja hyödynnetään opiskeluhoitosuunnitelman laatimisessa

Seurannan tuloksista tiedotetaan opiskelijoita, huoltajia, henkilökuntaa, luottamushenkilöitä sekä muita yhteistyökumppaneita.

Koulun velvollisuudet turvallisuuden takaamiseksi

Rehtori vastaa perehdyttämisestä	Uudet työntekijät perehdytetään tarpeellisin osin näihin suunnitelmiin.
Pelastussuunnitelma (osin salainen)	Päivitetään vuosittain Pelastuslaitoksen tarkastuksen yhteydessä.
Kriisisuunnitelma (osin salainen)	Tarkistetaan vuosittain ja päivitetään tarvittaessa.
Valmius- ja varautumissuunnitelma (salainen)	Tarkistetaan vuosittain ja päivitetään tarvittaessa.
Lyhyt turvaohje (salainen)	Tarkistetaan vuosittain ja päivitetään tarvittaessa.
Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä	Ryhmänohjaaja käsittelee opiskelijoiden kanssa vuosittain. Hyvinvointiryhmä arvioi ja päivittää vuosittain.
Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin selvitys	Rehtori kutsuu osallistujat koolle selvityksen järjestämiseksi joka kolmas vuosi.

8.9. Sodankylän kunnan opiskeluhoitoon käsikirja

Sodankylän kunnan opiskeluhoitoon käsikirja (päivitetty 3.5.2018)

Sodankylän kunnan opiskeluhoitoon käsikirja (päivitetty 3.5.2018)

8.10. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2021 - 2023

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2021 - 2023

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2021 - 2023

8.11. Toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa

Toiminta äkillisissä kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa

Lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (lukiolaki 714/2018, 40§). Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristösä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (lukiolaki 714/2018, 40§ 7 mom, muutettu lailla 165/2022).

Toimintaohjeet löytyvät koulun turvallisuus- ja ohjekansioista asiakirjoista Pelastussuunnitelma ja Sodankylän kunnan koulujen kriisisuunnitelma.

Henkilökunnalla on aina mukanaan puhelin. Luokkien ovet ovat tuntien aikana lukittuja.

Henkilökunta perehdytetään ja se perehtyy pelastus- ja kriisisuunnitelmiin, poistumisreitteihin ja alkusammutusvälineisiin. Oppilaitoksessa järjestetään pelastusharjoituksia.

Psykososiaalisen tuen antaminen on kuvattu tarkemmin Sodankylän kunnan koulujen kriisisuunnitelmassa.

Tulipalo

Opiskelijat ohjataan lyhintä mahdollista reittiä ulos kokoontumispaikkaan (kts. kartta turvallisuus- ja ohjekansioista). Henkilökuntaan kuuluva tulee viimeisenä. Rehtori tarkastaa tilat, jos mahdollista. Opiskelijat lasketaan.

Soitetaan hätänumeroon 112.

Secapp-sovellus on kaikilla koulun henkilökuntaan kuuluvilla työpuhelimessa. Hätäilmoitukset annetaan sovelluksen kautta.

Arvioidaan, voiko itseään vaarantamatta käyttää alkusammutusvälineitä.

Sairastumistilanne

Tilanteen vakavuus arvioidaan. Jos ihminen ei kykene seisomaan omilla jaloillaan, hengitys ei kulje kunnolla tai hän ei pysty puhumaan, soitetaan hätänumeroon lisäohjeita varten.

Opiskelijaa tai koulun henkilökuntaa koskeva vakava sairastuminen tai läheisen kuolema

Ohjeet on kuvattu tarkemmin Sodankylän kunnan koulujen kriisisuunnitelmassa, jota säilytetään koulun turvallisuus- ja ohjekansiossa.

Onnettomuudet ja tapaturmat

Annetaan välitöntä ensiapua. Soitetaan tarvittaessa 112.

Pyritään pitämään ylimääräiset henkilöt poissa onnettomuuspaikalta.

Paikalla oleva kirjaa onnettomuuden tiedot ja mahdolliset silminnäkijät.

Tilanteesta täytetään Ilmoitus tapaturma-, väkivalta- ja uhkatilanteesta -lomake.

Muu turvallisuutta vaarantava tilanne

Opiskelijat ohjataan pois vaarasta ja hälytetään apua.

Estetään lisävahingot, mikäli ei vaaranneta itseä tai muita.

Kouluun kohdistuva uhkaus

Uhkaus voi olla esim. puhelinsoitto, tekstiviesti, kirje, sähköposti, viesti internet-keskustelussa tai seinäkirjoitus.

Puhelinuhkaustapauksessa kuunnellaan tarkasti uhkaukseen liittyvät tiedot. Uhkaukseen suhtaudutaan vakavasti.

Uhkauksesta ilmoitetaan hätäkeskukseen 112 ja rehtorille tai kansliaan mahdollisimman pian.

Väkivaltatilanne

Pyritään pitämään tilanne rauhallisena. Noudatetaan turvallisuus- ja ohjekansion ohjeita väkivaltatilanteita koskien ja toimitaan niiden mukaan vaarantamatta omaa tai muiden turvallisuutta.

Avun hälyttäminen: pyydetään avuksi toinen aikuinen, tarvittaessa soitetaan hätänumeroon 112.

Annetaan ensiapua tarvittaessa.

Viranomaisilta saatuja ohjeita noudattaen pysytään sisätiloissa tai poistutaan ulos. Paetaan heti, mikäli tilanne muuttuu vaaralliseksi.

Tilanteesta täytetään Ilmoitus tapaturma-, väkivalta- ja uhkatilanteesta -lomake.

Suojapaikat/Kokoontumispaikat

Opiskelijoiden ja tuntia pitävien opettajien suojapaikkoina ovat lukitut luokahuoneet. Muina suojapaikkoina ovat hallintotilan huoneet sekä opettajain- ja monistushuone.

Tulipalon sattuessa kokoontumispaikkana on turvallisuus- ja ohjekansiossa olevaan karttaan merkitty paikka.

Varakokoontumistilana on Tähtikunnan koulun liikuntasali.

Evakuointi/Poistumistiet

Koulun opiskelijoiden ja henkilöstön evakuointi suoritetaan koulun suojapaikkoihin. Lukitaan mahdollisuuksien mukaan myös porraskäytävien lasiset yläovet. Huomioidaan ulko-ovien lukitseminen.

Tilanteen salliessa opiskelijat poistuvat luokistaan merkittyjä poistumisreittejä käyttäen ulos ja siirtyvät kokoontumispaikalle, jossa tarkistetaan paikallaolijoiden lukumäärä.

Poistumistiet on merkitty vihreällä värillä rakennuksen seinille kiinnitettyihin pohjakuviin.

Uhkaava tilanne ylioppilaskirjoituksissa, pelastussuunnitelma

Varatila kokeen keskeytymistä varten on Tähtikunnan koulun liikuntasali.

Opiskelijat poistuvat valvojen ohjeen mukaan pääovien kautta. Valvojat ottavat yhteyttä Ylioppilastutkintolautakunnan tutkintopäivystykseen kokoontumispaikalta.

Ylioppilaskirjoitusten pelastussuunnitelmasta on tarkempi ohje koulun turvallisuus- ja ohjekansiossa.

Toiminta äkillisissä kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa

Lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (lukiolaki 714/2018, 40§). Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristösä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (lukiolaki 714/2018, 40§ 7 mom, muutettu lailla 165/2022).

Toimintaohjeet löytyvät koulun turvallisuus- ja ohjekansiosta asiakirjoista *Pelastussuunnitelma* ja *Sodankylän kunnan koulujen kriisisuunnitelma*.

Henkilökunnalla on aina mukanaan puhelin. Luokkien ovet ovat tuntien aikana lukittuja.

Henkilökunta perehdytetään ja se perehtyy pelastus- ja kriisisuunnitelmiin, poistumisreitteihin ja alkusammutusvälineisiin. Oppilaitoksessa järjestetään pelastusharjoituksia.

Psykososiaalisen tuen antaminen on kuvattu tarkemmin *Sodankylän kunnan koulujen kriisisuunnitelmassa*.

Tulipalo

Opiskelijat ohjataan lyhintä mahdollista reittiä ulos kokoontumispaikkaan (kts. kartta turvallisuus- ja ohjekansioista). Henkilökuntaan kuuluva tulee viimeisenä. Rehtori tarkastaa tilat, jos mahdollista. Opiskelijat lasketaan.

Soitetaan hätänumeroon 112.

Secapp-sovellus on kaikilla koulun henkilökuntaan kuuluvilla työpuhelimessa. Hätälmoitukset annetaan sovelluksen kautta.

Arvioidaan, voiko itseään vaarantamatta käyttää alkusammutusvälineitä.

Sairastumistilanne

Tilanteen vakavuus arvioidaan. Jos ihminen ei kykene seisomaan omilla jaloillaan, hengitys ei kulje kunnolla tai hän ei pysty puhumaan, soitetaan hätänumeroon lisäohjeita varten.

Opiskelijaa tai koulun henkilökuntaa koskeva vakava sairastuminen tai läheisen kuolema

Ohjeet on kuvattu tarkemmin *Sodankylän kunnan koulujen kriisisuunnitelmassa*, jota säilytetään koulun turvallisuus- ja ohjekansiossa.

Onnettomuudet ja tapaturmat

Annetaan välitöntä ensiapua. Soitetaan tarvittaessa 112.

Pyritään pitämään ylimääräiset henkilöt poissa onnettomuuspaikalta.

Paikalla oleva kirjaa onnettomuuden tiedot ja mahdolliset silminnäkijät.

Tilanteesta täytetään *Ilmoitus tapaturma-, väkivalta- ja uhkatilanteesta* -lomake.

Muu turvallisuutta vaarantava tilanne

Opiskelijat ohjataan pois vaarasta ja hälytetään apua.

Estetään lisävahingot, mikäli ei vaaranneta itseä tai muita.

Kouluun kohdistuva uhkaus

Uhkaus voi olla esim. puhelinsoitto, tekstiviesti, kirje, sähköposti, viesti internet-keskustelussa tai seinäkirjoitus.

Puhelinuhkaustapauksessa kuunnellaan tarkasti uhkaukseen liittyvät tiedot. Uhkaukseen suhtaudutaan vakavasti.

Uhkauksesta ilmoitetaan hätäkeskukseen 112 ja rehtorille tai kansliaan mahdollisimman pian.

Väkivaltatilanne

Pyritään pitämään tilanne rauhallisena. Noudatetaan turvallisuus- ja ohjekansion ohjeita väkivaltatilanteita koskien ja toimitaan niiden mukaan vaarantamatta omaa tai muiden turvallisuutta.

Avun hälyttäminen: pyydetään avuksi toinen aikuinen, tarvittaessa soitetaan hätänumeroon 112.

Annetaan ensiapua tarvittaessa.

Viranomaisilta saatuja ohjeita noudattaen pysytään sisätiloissa tai poistutaan ulos. Paetaan heti, mikäli tilanne muuttuu vaaralliseksi.

Tilanteesta täytetään *Ilmoitus tapaturma-, väkivalta- ja uhkatilanteesta* -lomake.

Suojapaikat/Kokoontumispaikat

Opiskelijoiden ja tuntia pitävien opettajien suojapaikkoina ovat lukitut luokkahuoneet. Muina suojapaikkoina ovat hallintotilan huoneet sekä opettajain- ja monistushuone.

Tulipalon sattuessa kokoontumispaikkana on turvallisuus- ja ohjekansiossa olevaan karttaan merkitty paikka.

Varakokoontumistilana on Tähtikunnan koulun liikuntasali.

Evakuointi/Poistumistiet

Koulun opiskelijoiden ja henkilöstön evakuointi suoritetaan koulun suojapaikkoihin. Lukitaan mahdollisuuksien mukaan myös porraskäytävien lasiset yläovet. Huomioidaan ulko-ovien lukitseminen.

Tilanteen salliessa opiskelijat poistuvat luokistaan merkittyjä poistumisreittejä käyttäen ulos ja siirtyvät kokoontumispaikalle, jossa tarkistetaan paikallaolijoiden lukumäärä.

Poistumistiet on merkitty vihreällä värillä rakennuksen seinille kiinnitettyihin pohjakuviin.

Uhkaava tilanne ylioppilaskirjoituksissa, pelastussuunnitelma

Varatila kokeen keskeytymistä varten on Tähtikunnan koulun liikuntasali.

Opiskelijat poistuvat valvojen ohjeen mukaan pääovien kautta. Valvojat ottavat yhteyttä Ylioppilastutkintolautakunnan tutkintopäivystykseen kokoontumispaikalta.

Ylioppilaskirjoitusten pelastussuunnitelmasta on tarkempi ohje koulun turvallisuus- ja ohjekansiossa.

8.12. Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on laadittu suunnitelma.

Lukiolain (714/2018, 40§) nojalla opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjää veloitetaan laatimaan suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä koulussa. Pahoinpitely on rikos. Rikoslain 27 luvussa toisen solvaaminen tai herjaaminen on säädetty rangaistavaksi teoksi.

Sodankylän lukio on syrjinnästä vapaa alue ja sitoutunut kohtelemaan kaikkia opiskelijoita ja henkilökuntaa yhdenvertaisesti riippumatta henkilön sukupuolesta, iästä, etnisestä alkuperästä, uskonnosta tai vakaumuksesta, mielipiteestä, terveydentilasta, vammaisuudesta tai seksuaalisesta suuntautumisesta.

Kiusaamisen ja häirinnän määrittely

Kiusaaminen on henkistä tai fyysistä väkivaltaa. Kiusaamisella tarkoitetaan, että yksittäiselle opiskelijalle aiheutetaan toistuvasti pahaa mieltä. Kiusaaminen voi olla esimerkiksi selän takana pahan puhumista, ilkeiden juorujen tai valheiden levittämistä, tönimistä, lyömistä, ulkopuolelle jättämistä, netissä tapahtuvaa loukkaamista tai väärin tietojen levittämistä, ilkeiden tai uhkaavien tekstiviestien tai sähköpostien lähettämistä tai mitä tahansa toimintaa, joka vahingoittaa tai loukkaa toista. Kiusaaminen voi tapahtua sosiaalisessa mediassa, kuten Facebookissa, Instagramissa tai Twitterissä.

Seksuaalinen häirintä ja rasismi ovat kiusaamista. Kiusaaminen esiintyy usein verhotusti, siksi aikuisten voi olla vaikea sitä havaita. Kiusaaminen on kiusatulle subjektiivinen kokemus. Sodankylän lukiossa kiusaamiseen puututaan aina, kun joku on kokenut tilanteen kiusaamisena. Kiusaajaksi voi siten leimautua, vaikka ei olekaan itse tarkoittanut pahaa.

Kiusaamisen ja häirinnän ennaltaehkäisy

Opiskelijoiden osallisuus opiskeluyhteisön turvallisuuden edistämässä tukee hyvinvointia ja tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Opiskelijan on käyttydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön ja opiskeluympäristön turvallisuutta ja terveyttä (lukiolaki 714/2018 30 § 2 mom, muutettu lailla 165/2022). Turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa lukion toimintakulttuuria ja se otetaan huomioon kaikessa lukion toiminnassa.

Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä käsitellään opiskelijoiden kanssa lukuvuoden alussa ryhmänohjaajan kanssa. Kiusaamisen ennaltaehkäisemiseksi opiskelijoille annetaan tietoa kiusaamisesta, sen muodoista ja seurauksista. Opiskelijoille kerrotaan kiusaamiseen liittyvistä ryhmämekanismeista ja -rooleista.

siitä, miten helposti opiskelijat tulevat menneeksi mukaan kiusaamisen ja edesauttaneeksi sen jatkumista, vaikka eivät lainkaan hyväksy kiusaamista.

Ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoille tehdään vuosittain ryhmänohjaajan tunnilla aiheeseen liittyvä kysely. Tarvittaessa kysely tehdään myös kolmannen vuoden opiskelijoille. Lisäksi ensimmäisen vuoden opiskelijoilta kysytään terveystarkastuksessa kiusaamisesta ja aihetta käsitellään terveystiedon oppitunneilla.

Opiskelijat voivat ilmoittaa kiusaamisesta koulun aikuisille, kuten opettajalle, rehtorille, opinto-ohjaajalle, terveydenhoitajalle, kuraattorille tai koulupsykologille. Opiskelijan tai huoltajan saadessa tietää jonkun kiusaamisesta he ottavat yhteyttä ryhmänohjaajaan, rehtoriin tai johonkin edellä mainittuun koulun aikuiseen.

Tutor-opiskelijoiden koulutuksessa käsitellään myös kiusaamista. Ryhmänohjaajan haastatteluissa kysytään kiusaamisesta ja aiheesta tiedotetaan opettajia vuosittain. Mahdollisuuksien mukaan opettajille järjestetään myös koulutusta.

Tiedottaminen

Lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (lukiolaki 714/2018, 40§). Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohdaksi on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (lukiolaki 714/2018, 40§ 7 mom, muutettu lailla 165/2022).

Henkilökunnan pitää tuntea Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Ensimmäisen vuosikurssin ryhmänohjauksen yhtenä aiheena on kiusaamisen käsittely. Suunnitelma on vanhempien ja opiskelijoiden nähtävissä Sodankylän lukion kotisivuilla. Hyvinvointiryhmä arvioi ja päivittää suunnitelman vuosittain.

Kiusaamistapausten ja häirintätapausten käsittely

Jokainen väitetty kiusaamistapausta on tutkittava huolellisesti ja aloitettava selvitys mahdollisimman nopeasti. Kaikkia osapuolia on kuultava. Opiskelijoilla tulee olla tieto, miten asia on tullut selvitettäväksi. Prosessilla tavoitellaan positiivista muutosta ja väärinymmärrysten oikaisemista sekä haetaan ymmärrystä toisen kunnioittamisesta ja vuorovaikutuksesta.

Työryhmä on hyvinvointiryhmä tai sen osa.

1. Jos on kyse yksittäisestä tilanteesta, ryhmänohjaaja tai asiaa selvittelevä opettaja selvittää asian opiskelijoiden kanssa. Jos kiusaaminen tai häirintä on toistuvaa, viedään asia hyvinvointiryhmään.

2. Esimerkiksi kaksi henkilöä ryhmästä osallistuu käsittelyyn. (Edetään opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvatulla tavalla / moniammatillinen opiskeluhoitoryhmä.)

3. Tapauksesta kerätään tietoa haastatteleamalla ryhmänohjaajaa ja muita asiasta tietäviä opettajia.

4. Tapauksen käsittelijät tapaavat kunkin osapuolen yksilökeskusteluissa. Tavoitteena saada jokaisen näkökulma esiin. Tässä yhteydessä sovitaan alaikäisten kanssa yhteydenotosta huoltajiin.

5. Eri osapuolten yhteinen keskustelu järjestetään vasta, kun tilanne on saatu laukeamaan.

6. Käsittelyn lopputuloksena on yhteinen sopiminen ja anteeksipyyntö/-antaminen, jos se on mahdollista. Voidaan tehdä kirjallinen sopimus.

7. Seurantakeskustelut asianosaisten opiskelijoiden kanssa sovitaan esim. kahden viikon päähän. Sovitaan myös jatkoseurannasta.

8. Jos kiusaaminen tai häirintä ei lopu, otetaan käyttöön koulun rangaistuskeinot (esimerkiksi puhuttelu) ja pyydetään apua muilta viranomaisilta.

9. *Selvittämiskeskustelut kirjataan muistioksi opiskeluhoitokertomukseen Wilmassa.*

Huoltajille tarjotaan tarvittaessa mahdollisuutta kuulemiseen. Kaikille osapuolille tarjotaan myös tarvittaessa opiskelijahuollollista yksilötukea. Tarvittaessa työskennellään koko ryhmän kanssa tavoitteena kiusaamisongelman vakavuuden tiedostaminen ja kiusaamiseen liittyvien ryhmäroolien ja -normien muuttuminen. Tällöin asianosaisten opiskelijoiden nimiä ei tuoda esiin, vaan kiusaamista käsitellään yleisellä tasolla.

Kiusaamistapauksia voidaan käsitellä myös Verso-toiminnan menetelmillä.

Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on laadittu suunnitelma.

Lukiolain (714/2018, 40§) nojalla opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjää veloitetaan laatimaan suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä koulussa. Pahoinpitely on rikos. Rikoslain 27 luvussa toisen solvaaminen tai herjaaminen on säädetty rangaistavaksi teoksi.

Sodankylän lukio on syrjinnästä vapaa alue ja sitoutunut kohtelemaan kaikkia opiskelijoita ja henkilökuntaa yhdenvertaisesti riippumatta henkilön sukupuolesta, iästä, etnisestä alkuperästä, uskonnosta tai vakaumuksesta, mielipiteestä, terveydentilasta, vammaisuudesta tai seksuaalisesta suuntautumisesta.

Kiusaamisen ja häirinnän määrittely

Kiusaaminen on henkistä tai fyysistä väkivaltaa. Kiusaamisella tarkoitetaan, että yksittäiselle opiskelijalle aiheutetaan toistuvasti pahaa mieltä. Kiusaaminen voi olla esimerkiksi selän takana pahan puhumista, ilkeiden juorujen tai valheiden levittämistä, tönimistä, lyömistä, ulkopuolelle jättämistä, netissä tapahtuvaa loukkaamista tai väärin tietojen levittämistä, ilkeiden tai uhkaavien tekstiviestien tai sähköpostien lähettämistä tai mitä tahansa toimintaa, joka vahingoittaa tai loukkaa toista. Kiusaaminen voi tapahtua sosiaalisessa mediassa, kuten Facebookissa, Instagramissa tai Twitterissä.

Seksuaalinen häirintä ja rasismi ovat kiusaamista. Kiusaaminen esiintyy usein verhotusti, siksi aikuisten voi olla vaikea sitä havaita. Kiusaaminen on kiusatulle subjektiivinen kokemus. Sodankylän lukiossa kiusaamiseen puututaan aina, kun joku on kokenut tilanteen kiusaamisena. Kiusaajaksi voi siten leimautua, vaikka ei olekaan itse tarkoittanut pahaa.

Kiusaamisen ja häirinnän ennaltaehkäisy

Opiskelijoiden osallisuus opiskeluyhteisön turvallisuuden edistämässä tukee hyvinvointia ja tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Opiskelijan on käytädyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön ja opiskeluympäristön turvallisuutta ja terveyttä (lukiolaki 714/2018 30 § 2 mom, muutettu lailla 165/2022). Turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa lukion toimintakulttuuria ja se otetaan huomioon kaikessa lukion toiminnassa.

Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä käsitellään opiskelijoiden kanssa lukuvuoden alussa ryhmänohjaajan kanssa. Kiusaamisen ennaltaehkäisemiseksi opiskelijoille annetaan tietoa kiusaamisesta, sen muodoista ja seurauksista. Opiskelijoille kerrotaan kiusaamiseen liittyvistä ryhmämekanismeista ja -rooleista: siitä, miten helposti opiskelijat tulevat menneeksi mukaan kiusaamisen ja edesauttaneeksi sen jatkumista, vaikka eivät lainkaan hyväksy kiusaamista.

Ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoille tehdään vuosittain ryhmänohjaajan tunnilla aiheeseen liittyvä kysely. Tarvittaessa kysely tehdään myös kolmannen vuoden opiskelijoille. Lisäksi ensimmäisen vuoden opiskelijoilta kysytään terveystarkastuksessa kiusaamisesta ja aihetta käsitellään terveystiedon oppitunneilla.

Opiskelijat voivat ilmoittaa kiusaamisesta koulun aikuisille, kuten opettajalle, rehtorille, opinto-ohjaajalle, terveydenhoitajalle, kuraattorille tai koulupsykologille. Opiskelijan tai huoltajan

saadessa tietää jonkun kiusaamisesta he ottavat yhteyttä ryhmänohjaajaan, rehtoriin tai johonkin edellä mainittuun koulun aikuiseen.

Tutor-opiskelijoiden koulutuksessa käsitellään myös kiusaamista. Ryhmänohjaajan haastatteluissa kysytään kiusaamisesta ja aiheesta tiedotetaan opettajia vuosittain. Mahdollisuuksien mukaan opettajille järjestetään myös koulutusta.

Tiedottaminen

Lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (lukiolaki 714/2018, 40§). Siihen kuuluu fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohdaksi on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristösä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (lukiolaki 714/2018, 40§ 7 mom, muutettu lailla 165/2022).

Henkilökunnan pitää tuntea *Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä*. Ensimmäisen vuosikurssin ryhmänohjauksen yhtenä aiheena on kiusaamisen käsittely. Suunnitelma on vanhempien ja opiskelijoiden nähtävissä Sodankylän lukion kotisivuilla. Hyvinvointiryhmä arvioi ja päivittää suunnitelman vuosittain.

Kiusaamistapausten ja häirintätapausten käsittely

Jokainen väitetty kiusaamistapaus on tutkittava huolellisesti ja aloitettava selvitys mahdollisimman nopeasti. Kaikkia osapuolia on kuultava. Opiskelijoilla tulee olla tieto, miten asia on tullut selvitettyä. Prosessilla tavoitellaan positiivista muutosta ja väärinymmärrysten oikaisemista sekä haetaan ymmärrystä toisen kunnioittamisesta ja vuorovaikutuksesta.

Työryhmä on hyvinvointiryhmä tai sen osa.

1. Jos on kyse yksittäisestä tilanteesta, ryhmänohjaaja tai asiaa selvittelevä opettaja selvittää asian opiskelijoiden kanssa. Jos kiusaaminen tai häirintä on toistuvaa, viedään asia hyvinvointiryhmään.
2. Esimerkiksi kaksi henkilöä ryhmästä osallistuu käsittelyyn. (Edetään opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvatulla tavalla / moniammatillinen opiskeluhoitoyhmä.)
3. Tapauksesta kerätään tietoa haastatteleamalla ryhmänohjaajaa ja muita asiasta tietäviä opettajia.
4. Tapauksen käsittelijät tapaavat kunkin osapuolen yksilökeskusteluissa. Tavoitteena saada jokaisen näkökulma esiin. Tässä yhteydessä sovitaan alaikäisten kanssa yhteydenotosta huoltajiin.
5. Eri osapuolten yhteinen keskustelu järjestetään vasta, kun tilanne on saatu laukeamaan.
6. Käsittelyn lopputuloksena on yhteinen sopiminen ja anteeksipyyntö/-antaminen, jos se on mahdollista. Voidaan tehdä kirjallinen sopimus.
7. Seurantakeskustelut asianosaisten opiskelijoiden kanssa sovitaan esim. kahden viikon päähän. Sovitaan myös jatkoseurannasta.
8. Jos kiusaaminen tai häirintä ei lopu, otetaan käyttöön koulun rangaistuskeinot (esimerkiksi puhuttelu) ja pyydetään apua muilta viranomaisilta.
9. Selvittämiskeskustelut kirjataan muistioksi opiskeluhoitokertomukseen Wilmassa.

Huoltajille tarjotaan tarvittaessa mahdollisuutta kuulemiseen. Kaikille osapuolille tarjotaan myös tarvittaessa opiskelijahuollollista yksilötukea. Tarvittaessa työskennellään koko ryhmän kanssa tavoitteena kiusaamisongelman vakavuuden tiedostaminen ja kiusaamiseen liittyvien ryhmäroolien ja -normien muuttuminen. Tällöin asianosaisten opiskelijoiden nimiä ei tuoda esiin, vaan kiusaamista käsitellään yleisellä tasolla.

Kiusaamistapauksia voidaan käsitellä myös Verso-toiminnan menetelmillä.

8.13. Järjestyssäännöt

Sodankylän lukion järjestyssäännöt

1. Järjestyssääntöjen tarkoitus ja soveltaminen

Järjestyssääntöjen tavoitteena on luoda kouluyhteisön jäsenille viihtyisä ja turvallinen työympäristö ja tukea koulun tavoitteiden saavuttamista. Koulun toiminnassa noudatetaan Suomen lakia, lukiolakia ja lukioasetusta.

Järjestyssäännöt koskevat kaikkia koulun alueella olevia opiskelijoita. Niissä tilanteissa, joissa koululla ei ole toimivaltaa puuttua tai rangaista järjestyssääntörikkomuksista, käännyttään poliisin puoleen ja pyydetään apua.

Koulun alueeseen kuuluvat koulun tilat, piha-alue ja tieosuudet. Kouluaikana pidetään opiskelijan koulussa viettämää aikaa sekä koulun järjestämiä tilaisuuksia.

Järjestyssäännöt koskevat koulun aluetta, kouluaikaa ja koulun järjestämiä tilaisuuksia ja koulun ulkopuolelle suuntautuvia vierailuja ja harjoitteluita ajasta ja paikasta riippumatta: esimerkiksi opetusvierailuja, tapahtumia, esityksiä ja retkiä, kouluruokailua ja liikuntatunteja koulun ulkopuolella. Lisäksi voidaan laatia erikseen järjestyssääntöjä täydentäviä sääntöjä tarpeen mukaan eri tilanteisiin, kunhan niistä tiedotetaan ennalta.

2. Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

- **Opiskelijoiden yhdenvertaisuus ja tasa-arvo sekä muut oikeudet**

Opiskelijalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta ja opinto-ohjausta kaikkina koulun työpäivinä.

Opiskelijalla on oikeus yhdenvertaiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun, oikeus henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen sekä oikeus yksityiselämän suojaan ja turvalliseen opiskeluympäristöön. Opetussuunnitelmassa on erillinen suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Sodankylän lukio pyrkii edistämään erilaisten oppijoiden tasavertaista asemaa sekä sukupuolten välisen tasa-arvon sekä kielellisten, kulttuurillisten ja uskonnollisten vähemmistöjen oikeuksien toteutumista, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen huomioimista ja tasa-arvoista asemaa ja kulttuurisesti moninaisen ilmapiirin ja kulttuurien välisen ymmärryksen edistämistä kouluyhteisössä. Ks. Lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma.

Opiskelijalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi.

Opiskelijalla on oikeus saada tukiopetusta.

Alle 18-vuotiaalle opiskelijalle koulutusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava opiskelijan etu.

- **Opiskelijan velvollisuudet**

Opiskelijan tulee osallistua opetukseen, jollei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta. Hänen on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyvä asiallisesti muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä vaarantamatta muiden turvallisuutta tai terveyttä.

Opiskelijan velvollisuudesta korvata aiheuttamansa vahinko säädetään vahingonkorvauslaissa.

3. Hyvä käytös

Opiskelijan tulee käyttäytyä hyvien tapojen mukaisesti, ottaa opiskelijatoverit huomioon, edistää ja kunnioittaa työ- ja opiskelurauhaa sekä noudattaa ohjeita.

Opiskelija ei häiritse, kiusaa eikä käytä väkivaltaa. Opiskelija välttää koulun toiminnassa sekä koulumatkoilla kaikkea sellaista muihin opiskelijoihin tai kouluuyhteisön työntekijöihin kohdistuvaa häirintää ja epäasiallista kohtelua, joka aiheuttaa heidän fyysiselle tai psyykkiselle turvallisuudelleen tai terveydelleen haittaa tai vaaraa.

Kouluun pukeudutaan tarkoituksenmukaisesti, eikä pukeuduta toisia loukkaavalla tavalla tai hyvän tavan vastaisesti. Ulkovaatteet jätetään luokan ulkopuolelle. Koulu ei vastaa naulakoissa säilytettävistä vaatteista eikä niille ole erillistä valvontaa.

- **Käyttäytyminen oppitunneilla**

Opiskelija tulee oppitunneille ajoissa ja asianmukaisesti varustautuneena: oppikirjan ja tarvittavien työvälineiden on oltava mukana. Oppitunnilla keskitytään opiskeluun ja työrauha säilyy niin kauan, kuin opettaja lopettaa tunnin: opiskeluvälineet kerätään vasta tunnin päätyttyä.

Tarvittaessa opettaja voi poistaa häiritsevän opiskelijan luokasta.

Jokainen opiskelija huolehtii omalta osaltaan, että opetustilat pysyvät siistinä: roskat pannaan roskakoriin, pulpetteihin ei piirretä, tunnin jälkeen luokan pulpetit ja tuolit siirretään paikoilleen.

- **Tietokoneiden, matkapuhelinten ja muiden mobiililaitteiden käyttö**

Opiskelijan tulee huolehtia henkilökohtaiseen tai yhteiseen käyttöön annetuista tietokoneista, tableteista ja muista laitteista ja välineistä asianmukaisesti ja ilmoittaa väärinkäytöksistä ja rikkoontumisista viivytyksettä ryhmänohjaajalle tai muulle opettajalle.

Matkapuhelimia, muita mobiililaitteita ja tietokoneita käytetään vain opetuksen edellyttämällä tavalla opettajan ohjeiden mukaan.

Valokuvaaminen, videoiminen ja suoratoisto (videon välittäminen suorana internetissä usealle katsojalle) oppitunnilla ilman muiden osallistujien ja opettajan lupaa on kielletty.

- **Ruokailu**

Ruokailuun mennään ajallaan ja siellä käyttäydytään hyvin. Ruokailussa noudatetaan Tähtikunnan koulun kanssa yhteisesti sovittuja sääntöjä.

- **Oleskelu ja liikkuminen**

Välitunteja ja vapaatunteja voi viettää alakerran aulassa ja kirjastossa, ellei sitä ole varattu muuhun käyttöön. Vapaatuntien aikana ei häiritä oppitunteja. Opiskelijakunta on hankkinut pelejä välituntiviihtyvyyden lisäämiseksi. Jokainen huolehtii niiden kunnosta ja oikeudenmukaisesta käytöstä.

Ylioppilaskirjoitusten aikana välitunnin viettopaikkoja ja toimintoja voidaan rajoittaa.

Pyörät ja muut kulkuvälineet pysäköidään niille varatuille paikoille etupihalle. Autolla ja muilla kulkuvälineillä liikuttaessa noudatetaan erityistä varovaisuutta.

- **Siisteydestä ja ympäristöstä huolehtiminen**

Jokaisella opiskelijalla on velvollisuus huolehtia yleisestä viihtyvyydestä ja siisteydestä koulun tiloissa. Opiskelijakunta laatii säännöt opiskelijoiden käytössä olevan keittiön siisteydestä ja muusta käytöstä ja huolehtii sääntöjen noudattamisesta. Opiskelijoilla on velvollisuus ilmoittaa välittömästi yhteisissä tiloissa tai yhteiselle omaisuudelle tapahtuneista vahingoista rehtorille/apulaisrehtorille tai muulle henkilökunnalle.

Opiskelijoita kehoitetaan lajittelemaan ja kierrättämään jätteet mahdollisuuksien mukaan.

Vahingontekijä on korvausvelvollinen muille henkilöille tai yhteisön omaisuudelle tahallisesti tai tuottamuksellisesti aiheuttamastaan vahingosta. (Vahingonkorvauslaki 31.5.1974/412)

- **Turvallisuus**

Jokaisella opiskelijalla on velvollisuus huolehtia kouluympäristön turvallisuudesta.

Lukion opiskelijat on vakuutettu tapaturmien varalta. Tapaturmista sekä turvallisuuteen liittyvästä viasta, uhasta tai puutteesta ilmoitetaan viipymättä rehtorille/apulaisrehtorille, opettajalle tai terveydenhoitajalle. Jokaisen luokan seinällä on tarkemmat ohjeet vaara- ja uhkatilanteiden varalta. Poistumisharjoituksia järjestetään säännöllisesti.

Vaikka opetus on julkista, opetuksen järjestäjällä on oikeus lukita koulujen sekä luokahuoneiden ovet. Koulualueella ja koulun sisätiloissa on kameravalvonta.

- **Tupakointi, päihteet ja vaaralliset esineet**

Päihteiden ja muiden huumaavien aineiden tuominen kouluun tai niiden käyttö koulussa on kielletty.

Tupakkalaissa kielletään tupakkatuotteiden hallussapito alle 18-vuotiailta. Tupakkatuotteiden käyttö on kielletty Sodankylän lukion ja Tähtikunnan koulun sisätiloissa ja ulkoalueilla, koska ne ovat pääasiassa alle 18-vuotiaille tarkoitettuja.

Kouluun tai koulun järjestämiin tilaisuuksiin ei saa ilman hyväksyttävää syytä tuoda eikä niissä saa pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta tai joka soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen.

Opettajalla ja rehtorilla/apulaisrehtorilla on työpäivän aikana oikeus tarkastaa opiskelijan mukana olevat tavarat, opiskelijan hallinnassa olevat oppilaitoksen säilytystilat sekä päällisin puolin hänen vaatteensa sellaisen esineen tai aineen haltuunottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos opiskelija pyynnöstä huolimatta kieltäytyy luovuttamasta sitä tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan sellaista ole. Opiskelijalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy.

Rehtorilla/apulaisrehtorilla ja opettajalla on oikeus yhdessä tai erikseen ottaa työpäivän aikana haltuunsa tällainen esine tai aine, mikäli sen hallussapitoon ei ole hyväksyttävää syytä.

Päihtyneessä tilassa oleva ohjataan koulusta pois ja tarvittaessa otetaan yhteyttä poliisiin. Alaikäisen päihtyneen huoltajaan otetaan yhteyttä.

- **Poissaolot ja myöhästymiset**

Poissaolot on selvitettävä. Oppitunneille tullaan ajoissa. Jos opiskelija kuitenkin myöhästyy, hän pyytää anteeksi ja asettuu paikalleen aiheuttaen mahdollisimman vähän häiriötä muiden työskentelylle.

Opettajalla on lupa myöntää poissaolo yksittäisille tunneille. Ryhmänohjaajalla on lupa myöntää korkeintaan viiden (5) päivän poissaolo. Tätä pidemmät poissaolot myöntää rehtori/apulaisrehtori.

Opiskelija vastaa siitä, että ei jää jälkeen opinnoissaan poissaolonsa takia. Opiskelija on velvollinen selvittämään sekä tekemään poissaolon takia väliin jääneet tehtävät.

- **Plagiointi ja luntaaminen**

Plagiointi ja luntaaminen on kielletty.

Plagiointi eli kirjallinen varkaus tarkoittaa, että opiskelija kopioi tai lainaa tekstejä suoraan Internetistä tai muualta ilmoittamatta lähteitä ja antaa kuvan, että on itse tuottanut tekstin. Ensimmäisestä plagiointikerrasta opettaja ja/tai rehtori/apulaisrehtori nuhtelee opiskelijan suullisesti. Tieto nuhtelusta kirjataan ja arkistoidaan kansliaan. Opettaja määrittelee työn loppuunsaattamisen ehdot. Uudessa plagiointitapauksessa opintojakso keskeytyy ja oppilas saa rehtorin/apulaisrehtorin antaman kirjallisen varoituksen, joka arkistoidaan kansliaan. Alaikäisten opiskelijoiden plagiointitapauksissa aineenopettaja ottaa yhteyttä myös huoltajiin.

Jos opiskelija jää koetilanteessa kiinni luntaamisesta, kokeen tekeminen keskeytetään ja opiskelija poistetaan luokasta. Ensimmäisellä kerralla opiskelija saa rehtorin/apulaisrehtorin antaman suullisen varoituksen, joka kirjataan ja toimitetaan kansliaan arkistoitavaksi. Opiskelija saa suorittaa kokeen uusintakuulustelussa ja opintojakso arvostellaan sen jälkeen. Uudessa luntaamistapauksessa opintojakso keskeytyy ja opiskelija saa rehtorin/apulaisrehtorin antaman

kirjallisen varoituksen, joka arkistoidaan kansliaan. Opintojakso voidaan suorittaa, kun se on seuraavan kerran tarjolla.

- **Kurinpito**

Sodankylän lukion opiskeluhoitosuunnitelmassa eritellään kurinpitokeinot, jotka noudattavat lukiolakia. Niissä tilanteissa, joissa koululla ei ole toimivaltaa puuttua tai rangaista järjestyssääntörikkomuksista, käännyttään poliisin puoleen ja pyydetään apua.

4. Koekäyttäytyminen

- **Opintojaksojen kokeet**

Kokeeseen tullaan täsmällisesti. Myöhästyneitä otetaan sisään siihen saakka, kunnes kokeesta saa poistua. Kokeesta poistutaan häiritsemättä koetilaisuutta opettajan antaman luvan jälkeen. Esillä ovat kirjoitusvälineet ja muut opettajan sallimat tarvikkeet.

Kännykät pidetään suljettuina laukussa ja laukut kerätään kokeen ajaksi luokan taulun eteen tai seinustalle. Kännyköitä ei saa käyttää kellona eikä laskimena. Älykellot ovat kokeessa kiellettyjä.

- **Ylioppilaskirjoitukset**

Ylioppilaskirjoitukset alkavat täsmällisesti rehtorin ilmoittamina aikoina. Kirjoitusten aikana on erityisesti vältettävä turhaa melua: kirjoitustilojen lähistö on pidettävä hiljaisena. Ylioppilaskirjoituksissa noudatetaan ylioppilastutkintolautakunnan antamia ohjeita.

5. Juhltilaisuudet ja tapahtumat

Koulun juhlissa ja tapahtumissa käyttäydytään ja puukeudutaan tilanteen vaatimalla tavalla.

- **Penkkarit ja vanhojenpäivä**

Koulun omaisuuden tuhoamista ja tilojen sotkemista ei sallita. Juhlaohjelma on tarkistutettava ryhmänohjaajilla eikä se saa loukata tai syrjiä ketään.

- **Vapaa-ajan toiminta**

Koulun tiloissa tapahtuvassa opiskelijoiden vapaa-ajan toiminnassa tulee noudattaa koulun järjestyssääntöjä. Järjestävä yhteisö vastaa omasta tilaisuudestaan.

6. Muut määräykset

Niissä asioissa, joita ei järjestyssäännöissä erikseen mainita, noudatetaan lukiota koskevia säännöksiä ja määräyksiä.

Järjestyssääntöjen noudattamatta jättämisestä opiskelijaa voidaan rangaista lukioalain (Lukiolaki 10.8.2018/714, 41§) mukaisesti:

Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi, sekä erottaa asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi. Edellä mainitut toimenpiteet ovat kurinpitotoimia. Oppivelvollinen voidaan kuitenkin erottaa oppilaitoksesta enintään kolmeksi kuukaudeksi. Oppivelvollisuuden suorittamisesta määräaikaisen erottamisen aikana säädetään oppivelvollisuuslain 8 §:ssä. (30.12.2020/1217 ja 11.3.2022/165) Rehtorille ei voida kuitenkaan antaa toimivaltaa päättää oppivelvollisuuslaissa tarkoitetun oppivelvollisen määräaikaisesta erottamisesta oppilaitoksesta. (11.3.2022/165)

Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta.

Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Jos opiskelija on tutkimuksen alaisena rikoksesta, häneltä voidaan tutkimuksen ajaksi pidättää oikeus opiskeluun, jos se opiskelijan tekemäksi epäiltyyn rikokseen tai siihen liittyviin seikkoihin nähden on perusteltua.

7. Järjestyssääntöjen seuranta ja tarkistaminen

Järjestyssäännöt ovat opiskelijoiden, huoltajien ja henkilökunnan nähtävissä Pedanetissa ja Wilmassa. Järjestyssäännöt ovat myös Sodankylän lukion opinto-oppaassa ja koulun ilmoitustaululla.

Järjestyssääntöjä seurataan vuosittain opiskelijoiden, huoltajien ja koulun henkilökunnan kanssa, ryhmänohjaustunneilla, vanhempainilloissa ja opettajainkokouksissa. Järjestyssääntöjä tarkistetaan ja täydennetään tarvittaessa.

Sodankylän lukion järjestyssäännöt

1. Järjestyssääntöjen tarkoitus ja soveltaminen

Järjestyssääntöjen tavoitteena on luoda koulu yhteisön jäsenille viihtyisä ja turvallinen työympäristö ja tukea koulun tavoitteiden saavuttamista. Koulun toiminnassa noudatetaan Suomen lakia, lukiolakia ja lukioasetusta.

Järjestyssäännöt koskevat kaikkia koulun alueella olevia opiskelijoita. Niissä tilanteissa, joissa koululla ei ole toimivaltaa puuttua tai rangaista järjestyssääntörikkomuksista, käännyttään poliisin puoleen ja pyydetään apua.

Koulun alueeseen kuuluvat koulun tilat, piha-alue ja tieosuudet. Kouluaikana pidetään opiskelijan koulussa viettämää aikaa sekä koulun järjestämiä tilaisuuksia.

Järjestyssäännöt koskevat koulun aluetta, kouluaikaa ja koulun järjestämiä tilaisuuksia ja koulun ulkopuolelle suuntautuvia vierailuja ja harjoitteluita ajasta ja paikasta riippumatta: esimerkiksi opetusvierailuja, tapahtumia, esityksiä ja retkiä, kouluruokailua ja liikuntatunteja koulun ulkopuolella. Lisäksi voidaan laatia erikseen järjestyssääntöjä täydentäviä sääntöjä tarpeen mukaan eri tilanteisiin, kunhan niistä tiedotetaan ennalta.

2. Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

- **Opiskelijoiden yhdenvertaisuus ja tasa-arvo sekä muut oikeudet**

Opiskelijalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta ja opinto-ohjausta kaikkina koulun työpäivinä.

Opiskelijalla on oikeus yhdenvertaiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun, oikeus henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen sekä oikeus yksityiselämän suojaan ja turvalliseen opiskelu-ympäristöön. Opetussuunnitelmassa on erillinen suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Sodankylän lukio pyrkii edistämään erilaisten oppijoiden tasavertaista asemaa sekä sukupuolten välisen tasa-arvon sekä kielellisten, kulttuurillisten ja uskonnollisten vähemmistöjen oikeuksien toteutumista, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen huomioimista ja tasa-arvoista asemaa ja kulttuurisesti moninaisen ilmapiirin ja kulttuurien välisen ymmärryksen edistämistä koulu yhteisössä. Ks. Lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma.

Opiskelijalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi.

Opiskelijalla on oikeus saada tukiopetusta.

Alle 18-vuotiaalle opiskelijalle koulutusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava opiskelijan etu.

- **Opiskelijan velvollisuudet**

Opiskelijan tulee osallistua opetukseen, jollei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta. Hänen on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyvä asiallisesti muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä vaarantamatta muiden turvallisuutta tai terveyttä.

Opiskelijan velvollisuudesta korvata aiheuttamansa vahinko säädetään vahingonkorvauslaissa.

3. Hyvä käytös

Opiskelijan tulee käyttäytyä hyvien tapojen mukaisesti, ottaa opiskelijatoverit huomioon, edistää ja kunnioittaa työ- ja opiskelurauhaa sekä noudattaa ohjeita.

Opiskelija ei häiritse, kiusaa eikä käytä väkivaltaa. Opiskelija välttää koulun toiminnassa sekä koulumatkoilla kaikkea sellaista muihin opiskelijoihin tai kouluuyhteisön työntekijöihin kohdistuvaa häirintää ja epäasiallista kohtelua, joka aiheuttaa heidän fyysiselle tai psyykkiselle turvallisuudelleen tai terveydelleen haittaa tai vaaraa.

Kouluun pukeudutaan tarkoituksenmukaisesti, eikä pukeuduta toisia loukkaavalla tavalla tai hyvän tavan vastaisesti. Ulkovaatteet jätetään luokan ulkopuolelle. Koulu ei vastaa naulakoissa säilytettävistä vaatteista eikä niille ole erillistä valvontaa.

- **Käyttäytyminen oppitunneilla**

Opiskelija tulee oppitunneille ajoissa ja asianmukaisesti varustautuneena: oppikirjan ja tarvittavien työvälineiden on oltava mukana. Oppitunnilla keskitytään opiskeluun ja työrauha säilyy niin kauan, kuin opettaja lopettaa tunnin: opiskeluvälineet kerätään vasta tunnin päätyttyä.

Tarvittaessa opettaja voi poistaa häiritsevän opiskelijan luokasta.

Jokainen opiskelija huolehtii omalta osaltaan, että opetustilat pysyvät siistinä: roskat pannaan roskakoriin, pulpetteihin ei piirretä, tunnin jälkeen luokan pulpetit ja tuolit siirretään paikoilleen.

- **Tietokoneiden, matkapuhelinten ja muiden mobiililaitteiden käyttö**

Opiskelijan tulee huolehtia henkilökohtaiseen tai yhteiseen käyttöön annetuista tietokoneista, tableteista ja muista laitteista ja välineistä asianmukaisesti ja ilmoittaa väärinkäytöksistä ja rikkoontumisista viivytyksettä ryhmänohjaajalle tai muulle opettajalle.

Matkapuhelimia, muita mobiililaitteita ja tietokoneita käytetään vain opetuksen edellyttämällä tavalla opettajan ohjeiden mukaan.

Valokuvaaminen, videoiminen ja suoratoisto (videon välittäminen suorana internetissä usealle katsojalle) oppitunnilla ilman muiden osallistujien ja opettajan lupaa on kielletty.

- **Ruokailu**

Ruokailuun mennään ajallaan ja siellä käyttäydytään hyvin. Ruokailussa noudatetaan Tähtikunnan koulun kanssa yhteisesti sovittuja sääntöjä.

- **Oleskelu ja liikkuminen**

Välitunteja ja vapaatunteja voi viettää alakerran aulassa ja kirjastossa, ellei sitä ole varattu muuhun käyttöön. Vapaatuntien aikana ei häiritä oppitunteja. Opiskelijakunta on hankkinut pelejä välituntiviihtyvyyden lisäämiseksi. Jokainen huolehtii niiden kunnosta ja oikeudenmukaisesta käytöstä.

Ylioppilaskirjoitusten aikana välitunnin viettopaikkoja ja toimintoja voidaan rajoittaa.

Pyörät ja muut kulkuvälineet pysäköidään niille varatuille paikoille etupihalle. Autolla ja muilla kulkuvälineillä liikuttaessa noudatetaan erityistä varovaisuutta.

- **Siisteydestä ja ympäristöstä huolehtiminen**

Jokaisella opiskelijalla on velvollisuus huolehtia yleisestä viihtyvyydestä ja siisteydestä koulun tiloissa. Opiskelijakunta laatii säännöt opiskelijoiden käytössä olevan keittiön siisteydestä ja muusta käytöstä ja huolehtii sääntöjen noudattamisesta. Opiskelijoilla on velvollisuus ilmoittaa välittömästi yhteisissä tiloissa tai yhteiselle omaisuudelle tapahtuneista vahingoista rehtorille/apulaisrehtorille tai muulle henkilökunnalle.

Opiskelijoita kehoitetaan lajittelemaan ja kierrättämään jätteet mahdollisuuksien mukaan.

Vahingontekijä on korvausvelvollinen muille henkilöille tai yhteisön omaisuudelle tahallisesti tai tuottamuksellisesti aiheuttamastaan vahingosta. (Vahingonkorvauslaki 31.5.1974/412)

- **Turvallisuus**

Jokaisella opiskelijalla on velvollisuus huolehtia kouluympäristön turvallisuudesta.

Lukion opiskelijat on vakuutettu tapaturmien varalta. Tapaturmista sekä turvallisuuteen liittyvästä viasta, uhasta tai puutteesta ilmoitetaan viipymättä rehtorille/apulaisrehtorille, opettajalle tai terveydenhoitajalle. Jokaisen luokan seinällä on tarkemmat ohjeet vaara- ja uhkatilanteiden varalta. Poistumisharjoituksia järjestetään säännöllisesti.

Vaikka opetus on julkista, opetuksen järjestäjällä on oikeus lukita koulujen sekä luokahuoneiden ovet. Koulualueella ja koulun sisätiloissa on kameravalvonta.

- **Tupakointi, päihteet ja vaaralliset esineet**

Päihteiden ja muiden huumausainien tuominen kouluun tai niiden käyttö koulussa on kielletty.

Tupakkalaissa kielletään tupakkatuotteiden hallussapito alle 18-vuotiailla. Tupakkatuotteiden käyttö on kielletty Sodankylän lukion ja Tähtikunnan koulun sisätiloissa ja ulkoalueilla, koska ne ovat pääasiassa alle 18-vuotiaille tarkoitettuja.

Kouluun tai koulun järjestämiin tilaisuuksiin ei saa ilman hyväksyttävää syytä tuoda eikä niissä saa pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta tai joka soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen.

Opettajalla ja rehtorilla/apulaisrehtorilla on työpäivän aikana oikeus tarkastaa opiskelijan mukana olevat tavarat, opiskelijan hallinnassa olevat oppilaitoksen säilytystilat sekä päällisin puolin hänen vaatteensa sellaisen esineen tai aineen haltuunottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos opiskelija pyynnöstä huolimatta kieltäytyy luovuttamasta sitä tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan sellaista ole. Opiskelijalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy.

Rehtorilla/apulaisrehtorilla ja opettajalla on oikeus yhdessä tai erikseen ottaa työpäivän aikana haltuunsa tällainen esine tai aine, mikäli sen hallussapitoon ei ole hyväksyttävää syytä.

Päihtyneessä tilassa oleva ohjataan koulusta pois ja tarvittaessa otetaan yhteyttä poliisiin. Alaikäisen päihtyneen huoltajaan otetaan yhteyttä.

- **Poissaolot ja myöhästymiset**

Poissaolot on selvitettävä. Oppitunneille tullaan ajoissa. Jos opiskelija kuitenkin myöhästyy, hän pyytää anteeksi ja asettuu paikalleen aiheuttaen mahdollisimman vähän häiriötä muiden työskentelylle.

Opettajalla on lupa myöntää poissaolo yksittäisille tunneille. Ryhmänohjaajalla on lupa myöntää korkeintaan viiden (5) päivän poissaolo. Tätä pidemmät poissaolot myöntää rehtori/apulaisrehtori.

Opiskelija vastaa siitä, että ei jää jälkeen opinnoissaan poissaolonsa takia. Opiskelija on velvollinen selvittämään sekä tekemään poissaolon takia väliin jääneet tehtävät.

- **Plagiointi ja luntaaminen**

Plagiointi ja luntaaminen on kielletty.

Plagiointi eli kirjallinen varkaus tarkoittaa, että opiskelija kopioi tai lainaa tekstejä suoraan Internetistä tai muualta ilmoittamatta lähteitä ja antaa kuvan, että on itse tuottanut tekstin. Ensimmäisestä plagiointikerrasta opettaja ja/tai rehtori/apulaisrehtori nuhtelee opiskelijan suullisesti. Tieto nuhtelusta kirjataan ja arkistoidaan kansliaan. Opettaja määrittelee työn loppuunsaattamisen ehdot. Uudessa plagiointitapauksessa opintojakso keskeytyy ja oppilas saa rehtorin/apulaisrehtorin antaman kirjallisen varoituksen, joka arkistoidaan kansliaan. Alaikäisten opiskelijoiden plagiointitapauksissa aineenopettaja ottaa yhteyttä myös huoltajiin.

Jos opiskelija jää koetilanteessa kiinni luntaamisesta, kokeen tekeminen keskeytetään ja opiskelija poistetaan luokasta. Ensimmäisellä kerralla opiskelija saa rehtorin/apulaisrehtorin antaman suullisen varoituksen, joka kirjataan ja toimitetaan kansliaan arkistoitavaksi. Opiskelija saa suorittaa kokeen uusintakuulustelussa ja opintojakso arvostellaan sen jälkeen. Uudessa luntaamistapauksessa opintojakso keskeytyy ja opiskelija saa rehtorin/apulaisrehtorin antaman kirjallisen varoituksen, joka arkistoidaan kansliaan. Opintojakso voidaan suorittaa, kun se on seuraavan kerran tarjolla.

- **Kurinpito**

Sodankylän lukion opiskeluhoitosuunnitelmassa eritellään kurinpitokeinot, jotka noudattavat lukiolakia. Niissä tilanteissa, joissa koululla ei ole toimivaltaa puuttua tai rangaista järjestyssääntörikkomuksista, käännytään poliisin puoleen ja pyydetään apua.

4. Koekäyttäytyminen

- **Opintojaksojen kokeet**

Kokeeseen tullaan täsmällisesti. Myöhästyneitä otetaan sisään siihen saakka, kunnes kokeesta saa poistua. Kokeesta poistutaan häiritsemättä koetilaisuutta opettajan antaman luvan jälkeen. Esillä ovat kirjoitusvälineet ja muut opettajan sallimat tarvikkeet.

Kännykät pidetään suljettuina laukussa ja laukut kerätään kokeen ajaksi luokan taulun eteen tai seinustalle. Kännyköitä ei saa käyttää kellona eikä laskimena. Älykellot ovat kokeessa kiellettyjä.

- **Ylioppilaskirjoitukset**

Ylioppilaskirjoitukset alkavat täsmällisesti rehtorin ilmoittamina aikoina. Kirjoitusten aikana on erityisesti vältettävä turhaa melua: kirjoitustilojen lähistö on pidettävä hiljaisena. Ylioppilaskirjoituksissa noudatetaan ylioppilastutkintolautakunnan antamia ohjeita.

5. Juhlatilaisuudet ja tapahtumat

Koulun juhlissa ja tapahtumissa käyttäydytään ja puukeudutaan tilanteen vaatimalla tavalla.

- **Penkarit ja wanhojenpäivä**

Koulun omaisuuden tuhoamista ja tilojen sotkemista ei sallita. Juhlaohjelma on tarkistutettava ryhmänohjaajilla eikä se saa loukata tai syrjiä ketään.

- **Vapaa-ajan toiminta**

Koulun tiloissa tapahtuvassa opiskelijoiden vapaa-ajan toiminnassa tulee noudattaa koulun järjestyssääntöjä. Järjestävä yhteisö vastaa omasta tilaisuudestaan.

6. Muut määräykset

Niissä asioissa, joita ei järjestyssäännöissä erikseen mainita, noudatetaan lukiota koskevia säännöksiä ja määräyksiä.

Järjestyssääntöjen noudattamatta jättämisestä opiskelijaa voidaan rangaista lukioalain (Lukiolaki 10.8.2018/714, 41§) mukaisesti:

Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi, sekä erottaa asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi. Edellä mainitut toimenpiteet ovat kurinpitotoimia. Oppivelvollinen voidaan kuitenkin erottaa oppilaitoksesta enintään kolmeksi kuukaudeksi. Oppivelvollisuuden suorittamisesta määräaikaisen erottamisen aikana säädetään oppivelvollisuuslain 8 §:ssä. (30.12.2020/1217 ja 11.32022/165) Rehtorille ei voida kuitenkaan antaa toimivaltaa päättää oppivelvollisuuslaissa tarkoitetun oppivelvollisen määräaikaisesta erottamisesta oppilaitoksesta. (11.3.2022/165)

Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta.

Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Jos opiskelija on tutkimuksen alaisena rikoksesta, häneltä voidaan tutkimuksen ajaksi pidättää oikeus opiskeluun, jos se opiskelijan tekemäksi epäiltyyn rikokseen tai siihen liittyviin seikkoihin nähden on perusteltua.

7. Järjestyssääntöjen seuranta ja tarkistaminen

Järjestyssäännöt ovat opiskelijoiden, huoltajien ja henkilökunnan nähtävissä Pedanetissa ja Wilmassa. Järjestyssäännöt ovat myös Sodankylän lukion opinto-oppaassa ja koulun ilmoitustaululla.

Järjestyssääntöjä seurataan vuosittain opiskelijoiden, huoltajien ja koulun henkilökunnan kanssa, ryhmänohjaustunneilla, vanhempainilloissa ja opettajainkokouksissa. Järjestyssääntöjä tarkistetaan ja täydennetään tarvittaessa.

8.14. Suunnitelma kurinpitotoimien käyttämisestä ja niihin liittyvistä menetelmistä

Suunnitelma kurinpitotoimien käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

Koulun arjessa voi olla monenlaisia häiriötilanteita, josta kaikki eivät vaadi samantasoista puuttumista. Esimerkiksi osa tunneilla tapahtuvista tilanteista käsitellään vain siellä. Toistuvista pienistä tai vakavammista järjestyssääntöjen tai lain rikkomuksista seuraa kurinpidollisia toimia.

Lähtökohtaisesti asian ensimmäisenä havainnut tai tilanteeseen ensimmäisenä tullut opettaja on toimintavastuussa rike- ja häiriötilanteissa. Asian selvittämiseksi hän voi pyytää avuksi myös jonkun toisen opettajakuntaan tai koulun henkilökuntaan kuuluvan henkilön tai esimiehen. Kuulemisesta huolehtii opettaja, rehtori tai molemmat yhdessä. Tiedot riketilanteesta ja kuulemisesta sekä kurinpitotoimista kirjataan ja säilytetään koulun arkistossa.

Jotta kurinpitotoimet ovat hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden mukaisia (seuraamukset ovat asianmukaisia, suhteessa tekoon ja yhdenvertaiset), asian käsittelyssä on mukana aina vähintään kaksi henkilökuntaan kuuluvaa.

Suunnitelma kurinpitotoimien käyttämisestä päivitetään vuosittain ja ne käsitellään rehtorin ohjauksessa yhdessä opettajakunnan ja opiskelijoiden kanssa. Ennen päivittämistä suunnitelman toteutumista ja vaikuttavuutta arvioidaan opettajakunnan kanssa ja hyvinvointiryhmässä.

Suunnitelma on nähtävänä opettajainhuoneessa sekä opetussuunnitelmakansiossa että perehdytysoppaassa. Lisäksi se on koulun kotisivuilla ja se käsitellään syksyisin sekä opiskelijoiden kanssa että vanhempainilloissa.

Turvallinen opiskeluympäristö

Opiskelulle luodaan myönteinen ja turvallinen ilmapiiri.

Koulun järjestyssäännöt linjaavat koulun toimintakulttuuria.

Opiskelijat ovat tietoisia epäasiallisen käyttäytymisen seuraamuksista.

Opiskelijat osallistuvat turvallisen opiskeluympäristön suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Opiskelijat osallistuvat koulun yhteisen toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Koulussa järjestetään sekä lähiryhmälle että koko koululle yhteisiä tapahtumia, joilla lisätään yhteisöllisyyttä ja toisaalta ehkäistään kiusaamista.

Yhteinen kannustava kasvatuskäsitys sekä jokaisen aikuisen välitön ja johdonmukainen puuttuminen mahdolliseen epäkohtaan luovat perustan turvalliselle opiskelulle.

Koulu tekee yhteistyötä (alaikäisen) nuoren huoltajan kanssa.

Koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta opettajan tai rehtorin tietoon tulleesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta ilmoitetaan niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle mahdollisimman pian. Koulumatkalla tapahtuneisiin tilanteisiin ei ole suoraa rangaistusoikeutta.

Kurinpitoimet

Lukiolain 41§ määrittelee oppilaitoksen käytössä olevat kurinpitoimet, joita ovat opetustilasta tai vastaavasta poistaminen oppitunnin ajaksi, opetuksen evääminen enintään kolmeksi työpäiväksi, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen (enintään yhdeksi vuodeksi). Oppivelvollinen voidaan kuitenkin erottaa oppilaitoksesta enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Ennen päätöksen tekemistä on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti tai epäilty rikos tai siihen liittyvä seikka, kuultava opiskelijaa ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Kurinpitoimeita harkitessa otetaan huomioon teon laatu sekä opiskelijan ikä ja kehitystaso. Ennen kurinpitorangeistuksen antamista on opiskelijan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi ja mitä muuta 42§ säädetään. (LL 714/2018 42§, muutettu lailla 165/2022)

Opettaja voi määrätä opiskelijan poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi opetustilasta. Opettaja tai rehtori voi määrätä opiskelijan poistumaan oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta. (LL 714/2018 41§) Jos opiskelija ei poistu vapaaehtoisesti, poistamisessa voidaan käyttää voimakeinoja niin kuin lukiolain (714/2018) 43§ säädetään.

Rehtori voi evätä opiskelijan oikeuden osallistua opetukseen enintään kolmen työpäivän ajaksi. Epäämisen aikana opiskelijalle on järjestettävä opiskelijahuoltona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi opiskelijalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja opiskelijan palatessa opetukseen. Opiskelijalle tehdään suunnitelma opetukseen palaamisen tukemiseksi. Suunnitelma tehdään monialaisesti heti epäämisen aluksi. Sen tekemiseen osallistuvat opiskelija, rehtori sekä opiskeluhuolto. Lisäksi mukana voivat olla opiskelijan huoltaja, ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja ja muita tarpeellisia - myös koulun ulkopuolisia - tahoja. Jos mukana ei ole alaikäisen opiskelijan huoltajaa, häntä tiedotetaan suunnitelmasta. (LL 714/2018 41- 42§, muutettu lailla 165/2022)

Sodankylän kunnan ohjeistuksen mukaan rehtori voi antaa opiskelijalle kirjallisen varoituksen. (LL 714/2018 42§)

Määräaikaisesta oppilaitoksesta erottamisesta päättää kunnan monijäseninen toimielin eli sivistyslautakunta. (LL 714/2018 42§)

Keskustelu koulun aikuisen kanssa, nuhtelu

Jokainen koulun aikuinen vastaa opiskelijoiden kasvatuksesta ja ohjaamisesta.

Mikäli opiskelijan käytös ei ole asiallista, voi koulun aikuinen keskustellen ohjata opiskelijaa. Tämä ei ole rangaistus, vaan osa jokapäiväistä toimintaa. Tarvittaessa alaikäisen huoltaja voidaan ottaa mukaan keskusteluun.

Jotta huoltajalla ja ryhmänohjaajalla säilyy kokonaiskuva opiskelijan käytöksestä koulussa, tulee keskustelua vaatineista tilanteista tiedottaa.

Mikäli opiskelijan epäasiallinen käytös jatkuu, voidaan käyttää lukiolain määrittelemiä kurinpitokeinoja.

Plagiointi ja luntaaminen

Plagiointi ja luntaaminen on kielletty.

Plagiointi eli kirjallinen varkaus tarkoittaa, että opiskelija kopioi tai lainaa tekstejä suoraan Internetistä tai muualta ilmoittamatta lähteitä ja antaa kuvan, että on itse tuottanut tekstin. Ensimmäisestä plagiointikerrasta opettaja ja/tai rehtori nuhtelee opiskelijan suullisesti. Tieto nuhtelusta kirjataan ja arkistoidaan kansliaan. Opettaja määrittelee työn loppuunsaattamisen ehdot. Uudessa plagiointitapauksessa opintojakso keskeytyy, ja opiskelija saa rehtorin antaman kirjallisen varoituksen, joka arkistoidaan kansliaan. Alaikäisten opiskelijoiden plagiointitapauksissa aineenopettaja ottaa yhteyttä myös huoltajiin.

Jos opiskelija jää koetilanteessa kiinni luntaamisesta, kokeen tekeminen keskeytetään ja opiskelija poistetaan luokasta. Ensimmäisellä kerralla opiskelija saa rehtorin antaman suullisen varoituksen, joka kirjataan ja toimitetaan kansliaan arkistoitavaksi. Opiskelija saa suorittaa kokeen uusintakuulustelussa ja opintojakso arvostellaan sen jälkeen. Uudessa luntaamistapauksessa opintojakso keskeytyy, ja opiskelija saa rehtorin antaman kirjallisen varoituksen, joka arkistoidaan kansliaan. Opiskelija voi suorittaa opintojakson, kun se on seuraavan kerran tarjolla.

Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käyttöön puuttuminen

Opiskelijan tupakointi ja nuuskaaminen

Tupakointi ja nuuskaaminen ovat tupakkalain mukaan kokonaan kiellettyjä alle 18-vuotiaille opiskelijoille tarkoitettujen oppilaitosten sisätiloissa sekä niiden ulkoalueilla (Tupakkalaki 549/2016 74 §).

Tupakointi ja nuuskaaminen oppilaitoksen alueella ja sen ulkoalueilla on kielletty myös koulun järjestyssäännöissä. Alaikäisen opiskelijan järjestyssääntörikkomuksesta ilmoitetaan alaikäisen huoltajalle. Lisäksi rikkomus kirjataan ja säilytetään arkistossa.

Oppilaitoksen sisätiloissa tai ulkoalueilla toistuvasti tapahtuneesta tupakoinnista ilmoitetaan poliisille, sillä tupakkalain 113 §:n nojalla henkilö, joka oppilaitoksen edustajan huomautuksista huolimatta jatkaa tupakointia oppilaitoksen sisätiloissa tai käytössä oleville ulkoalueilla, on tuomittava tupakointirikkomuksesta sakkoon.

Huoltajalle ilmoitetaan, että poliisille on tehty ilmoitus.

Tupakkatuotteiden hallussapito on tupakkalain mukaan kiellettyä alle 18-vuotiailta. Oppilaitoksen henkilökunta ei kuitenkaan saa ottaa alaikäiseltä tupakkatuotteita pois eikä tarkastaa hallussapitokiellon noudattamista puuttumalla opiskelijan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen tai tutkimalla hänen tavaroitaan. Jos opiskelija pitää näkyvästi esillä tupakkatuotteita, voidaan häntä ojentaa kurinpidollisesti.

Jos opiskelija rikkoo Sodankylän lukion tupakointia koskevia järjestyssääntöjä, hänet ohjataan opiskelijahuollon toimenpiteiden pariin. Tupakoinnin lopettamiseen on saatavilla tukea opiskeluterveydenhuollosta.

Alkoholi ja päihtynyt opiskelija

Alle 18-vuotias ei lain mukaan saa pitää hallussaan alkoholituotteita. Samoin huumeiden hallussapito on lain mukaan kielletty.

Opettajalla on oikeus ottaa kiinni opiskelija, joka pitää hallussaan laittomasti alkoholia tai huumeita. Pois otettu alkoholi tai huumeaineet on heti luovutettava poliisille.

Päihtynyt opiskelija siirretään eri tilaan, mutta häntä ei jätetä yksin. Alaikäisen huoltajaan ja / tai terveydenhoitajaan otetaan yhteys viipymättä. Jos mahdollista, huoltaja hakee opiskelijan kotiin. Jos huoltajaa ei tavoiteta, opiskelija toimitetaan viivyttämättä saattajan kanssa terveydenhoitajalle tai terveyskeskukseen.

Mikäli opiskelija myy tupakkatuotteita, alkoholia tai huumeita, siitä ilmoitetaan välittömästi poliisille.

Alaikäisen opiskelijan päihteiden käytöstä tai edellä kuvatusta myynnistä tehdään lastensuojeluilmoitus.

Alaikäisen huoltajalle ilmoitetaan, että on tehty ilmoitus poliisille ja/tai lastensuojeluilmoitus.

Yli 18-vuotiaan opiskelijan päihtymyksestä ilmoitetaan kotiin hänen luvallaan.

Päihtyneen opiskelijan havainnut henkilö kutsuu paikalle toisen henkilön päihtymysepäilyksen varmistamiseksi. Tämä henkilö on ensisijaisesti rehtori, kuraattori tai terveydenhoitaja.

Päihtynyt opiskelija poistetaan oppitunnilta ja ohjataan terveyskeskukseen päihdemittaukseen.

Jos opiskelija kieltäytyy poistumasta oppitunnilta, paikalle kutsutaan poliisi.

Päihderiippuvainen opiskelija ohjataan opiskeluhuollon toimenpiteiden piiriin ja häneen sovelletaan Sodankylän kunnassa hyväksyttyä Päihdeohjelmaa.

Kielletyt esineet tai aineet

Lukiolain (714/2018) 41 §:n mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Oppilaitokseen ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä. (LL 714/2018 40 §)

Rehtori tai opettaja voi lukiolain (714/2018 46§) mukaan tarkastaa opiskelijan tavarat, vaatteet päällisin puolin sekä opiskelijan hallinnassa olevat oppilaitoksen säilytystilat, jos on ilmeistä, että opiskelijalla on hallussaan kiellettyjä tai turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita. Opiskelijalle pitää ilmoittaa tarkastuksen syy. Tarkastajan tulee olla samaa sukupuolta ja tarkastuksessa tulee olla paikalla toinen oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva. Opettaja tai rehtori voi ottaa haltuun tällaisen esineen tai aineen. Niiden kohdalla toimitaan niin kuin lukiolaki (714/2018 47–48§) määrää.

Mikäli on aihetta olettaa, että opiskelijalla on hallussaan kielletty esine tai aine, opettaja pyytää opiskelijan mukaansa opettajainhuoneeseen tai rehtorin kansliaan. Opettaja ottaa mukaansa tilanteeseen toisen oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluvan. Opettaja kysyy opiskelijalta asiasta ja pyytää häntä luovuttamaan esineen tai aineen. Jos opiskelija kieltäytyy luovuttamasta esinettä tai ainetta tai hän ei pysty luotettavasti osoittamaan, ettei hänen hallussaan ole niitä, voidaan hänet tarkistaa. Opiskelija saa pyytää mukaan valitsemansa oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluvan, jos tämä on saapuvilla.

Vahingon korvaaminen

Koulun omaisuutta on käsiteltävä huolellisesti. Aiheutuneesta vahingosta on viivytyksettä ilmoitettava kansliaan. Vahingon aiheuttaja on velvollinen korvaamaan kouluyhteisön jäsenelle, koulun omaisuudelle tai koulun alueelle aiheuttamansa vahingot vahingonkorvausoikeudellisten periaatteiden mukaisesti. (Vahingonkorvauslaki 412/1974 2 luku 1 §)

Suunnitelma kurinpitotoimien käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

Koulun arjessa voi olla monenlaisia häiriötilanteita, josta kaikki eivät vaadi samantasoista puuttumista. Esimerkiksi osa tunneilla tapahtuvista tilanteista käsitellään vain siellä. Toistuvista pienistä tai vakavammista järjestyssäännön tai lain rikkomuksista seuraa kurinpidollisia toimia.

Lähtökohtaisesti asian ensimmäisenä havainnut tai tilanteeseen ensimmäisenä tullut opettaja on toimintavastuussa rike- ja häiriötilanteissa. Asian selvittämiseksi hän voi pyytää avuksi myös jonkun toisen opettajakuntaan tai koulun henkilökuntaan kuuluvan henkilön tai esimiehen. Kuulemisesta huolehtii opettaja, rehtori tai molemmat yhdessä. Tiedot riketilanteesta ja kuulemisesta sekä kurinpitotoimista kirjataan ja säilytetään koulun arkistossa.

Jotta kurinpitotoimet ovat hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden mukaisia (seuraamukset ovat asianmukaisia, suhteessa tekoon ja yhdenvertaiset), asian käsittelyssä on mukana aina vähintään kaksi henkilökuntaan kuuluvaa.

Suunnitelma kurinpitotoimien käyttämisestä päivitetään vuosittain ja ne käsitellään rehtorin ohjauksessa yhdessä opettajakunnan ja opiskelijoiden kanssa. Ennen päivittämistä suunnitelman toteutumista ja vaikuttavuutta arvioidaan opettajakunnan kanssa ja hyvinvointiryhmässä.

Suunnitelma on nähtävänä opettajainhuoneessa sekä opetussuunnitelmakansiossa että perehdytysoppaassa. Lisäksi se on koulun kotisivuilla ja se käsitellään syksyisin sekä opiskelijoiden kanssa että vanhempainilloissa.

Turvallinen opiskeluympäristö

Opiskelulle luodaan myönteinen ja turvallinen ilmapiiri.

Koulun järjestyssäännöt linjaavat koulun toimintakulttuuria.

Opiskelijat ovat tietoisia epäasiallisen käyttäytymisen seuraamuksista.

Opiskelijat osallistuvat turvallisen opiskeluympäristön suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Opiskelijat osallistuvat koulun yhteisen toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Koulussa järjestetään sekä lähiryhmälle että koko koululle yhteisiä tapahtumia, joilla lisätään yhteisöllisyyttä ja toisaalta ehkäistään kiusaamista.

Yhteinen kannustava kasvatuskäsitys sekä jokaisen aikuisen välitön ja johdonmukainen puuttuminen mahdolliseen epäkohtaan luovat perustan turvalliselle opiskelulle.

Koulu tekee yhteistyötä (alaikäisen) nuoren huoltajan kanssa.

Koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta opettajan tai rehtorin tietoon tulleesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta ilmoitetaan niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle mahdollisimman pian. Koulumatkalla tapahtuneisiin tilanteisiin ei ole suoraa rangaistusvoimaa.

Kurinpitotoimet

Lukiolain 41§ määrittelee oppilaitoksen käytössä olevat kurinpitotoimet, joita ovat opetustilasta tai vastaavasta poistaminen oppitunnin ajaksi, opetuksen evääminen enintään kolmeksi työpäiväksi, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen (enintään yhdeksi vuodeksi). Oppivelvollinen voidaan kuitenkin erottaa oppilaitoksesta enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Ennen päätöksen tekemistä on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti tai epäilty rikos tai siihen liittyvä seikka, kuultava opiskelijaa ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Kurinpitotoimea harkitessa otetaan huomioon teon laatu sekä opiskelijan ikä ja kehitystaso. Ennen kurinpitotoimen antamista on opiskelijan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi ja mitä muuta 42§ säädetään. (LL 714/2018 42§, muutettu lailla 165/2022)

Opettaja voi määrätä opiskelijan poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi opetustilasta. Opettaja tai rehtori voi määrätä opiskelijan poistumaan oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta. (LL 714/2018 41§) Jos opiskelija ei poistu vapaaehtoisesti, poistamisessa voidaan käyttää voimakeinoja niin kuin lukiolain (714/2018) 43§ säädetään.

Rehtori voi evätä opiskelijan oikeuden osallistua opetukseen enintään kolmen työpäivän ajaksi. Epäämisen aikana opiskelijalle on järjestettävä opiskelijahuoltona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi opiskelijalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja opiskelijan palatessa opetukseen. Opiskelijalle tehdään suunnitelma opetukseen palaamisen tukemiseksi. Suunnitelma tehdään monialaisesti heti epäämisen aluksi. Sen tekemiseen osallistuvat opiskelija, rehtori sekä opiskeluhuolto. Lisäksi mukana voivat olla opiskelijan huoltaja, ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja ja muita tarpeellisia - myös koulun ulkopuolisia - tahoja. Jos mukana ei ole alaikäisen opiskelijan huoltajaa, häntä tiedotetaan suunnitelmasta. (LL 714/2018 41- 42§, muutettu lailla 165/2022)

Sodankylän kunnan ohjeistuksen mukaan rehtori voi antaa opiskelijalle kirjallisen varoituksen. (LL 714/2018 42§)

Määräaikaisesta oppilaitoksesta erottamisesta päättää kunnan monijäseninen toimielin eli sivistyslautakunta. (LL 714/2018 42§)

Keskustelu koulun aikuisen kanssa, nuhtelu

Jokainen koulun aikuinen vastaa opiskelijoiden kasvatuksesta ja ohjaamisesta.

Mikäli opiskelijan käytös ei ole asiallista, voi koulun aikuinen keskustellen ohjata opiskelijaa. Tämä ei ole rangaistus, vaan osa jokapäiväistä toimintaa. Tarvittaessa alaikäisen huoltaja voidaan ottaa mukaan keskusteluun.

Jotta huoltajalla ja ryhmänohjaajalla säilyy kokonaiskuva opiskelijan käytöksestä koulussa, tulee keskustelua vaatineista tilanteista tiedottaa.

Mikäli opiskelijan epäasiallinen käytös jatkuu, voidaan käyttää lukiolain määrittelemiä kurinpitokeinoja.

Plagiointi ja luntaaminen

Plagiointi ja luntaaminen on kielletty.

Plagiointi eli kirjallinen varkaus tarkoittaa, että opiskelija kopioi tai lainaa tekstejä suoraan Internetistä tai muualta ilmoittamatta lähteitä ja antaa kuvan, että on itse tuottanut tekstin. Ensimmäisestä plagiointikerrasta opettaja ja/tai rehtori nuhtelee opiskelijan suullisesti. Tieto nuhtelusta kirjataan ja arkistoidaan kansliaan. Opettaja määrittelee työn loppuunsaattamisen ehdot. Uudessa plagiointitapauksessa opintojakso keskeytyy, ja opiskelija saa rehtorin antaman kirjallisen varoituksen, joka arkistoidaan kansliaan. Alaikäisten opiskelijoiden plagiointitapauksissa aineenopettaja ottaa yhteyttä myös huoltajiin.

Jos opiskelija jää koetilanteessa kiinni luntaamisesta, kokeen tekeminen keskeytetään ja opiskelija poistetaan luokasta. Ensimmäisellä kerralla opiskelija saa rehtorin antaman suullisen varoituksen, joka kirjataan ja toimitetaan kansliaan arkistoitavaksi. Opiskelija saa suorittaa kokeen uusintakuulustelussa ja opintojakso arvostellaan sen jälkeen. Uudessa luntaamistapauksessa opintojakso keskeytyy, ja opiskelija saa rehtorin antaman kirjallisen varoituksen, joka arkistoidaan kansliaan. Opiskelija voi suorittaa opintojakson, kun se on seuraavan kerran tarjolla.

Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käyttöön puuttuminen

Opiskelijan tupakointi ja nuuskaaminen

Tupakointi ja nuuskaaminen ovat tupakkalain mukaan kokonaan kiellettyjä alle 18-vuotiaille opiskelijoille tarkoitettujen oppilaitosten sisätiloissa sekä niiden ulkoalueilla (Tupakkalaki 549/2016 74 §).

Tupakointi ja nuuskaaminen oppilaitoksen alueella ja sen ulkoalueilla on kielletty myös koulun järjestyssäännöissä. Alaikäisen opiskelijan järjestyssääntörikkomuksesta ilmoitetaan alaikäisen huoltajalle. Lisäksi rikkomus kirjataan ja säilytetään arkistossa.

Oppilaitoksen sisätiloissa tai ulkoalueilla toistuvasti tapahtuneesta tupakoinnista ilmoitetaan poliisille, sillä tupakkalain 113 §:n nojalla henkilö, joka oppilaitoksen edustajan huomautuksista huolimatta jatkaa tupakointia oppilaitoksen sisätiloissa tai käytössä oleville ulkoalueilla, on tuomittava tupakointirikkomuksesta sakkoon.

Huoltajalle ilmoitetaan, että poliisille on tehty ilmoitus.

Tupakkatuotteiden hallussapito on tupakkalain mukaan kiellettyä alle 18-vuotiailta. Oppilaitoksen henkilökunta ei kuitenkaan saa ottaa alaikäiseltä tupakkatuotteita pois eikä tarkastaa hallussapitokiellon noudattamista puuttumalla opiskelijan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen tai tutkimalla hänen tavaroitaan. Jos opiskelija pitää näkyvästi esillä tupakkatuotteita, voidaan häntä ojentaa kurinpidollisesti.

Jos opiskelija rikkoo Sodankylän lukion tupakointia koskevia järjestyssääntöjä, hänet ohjataan opiskelijahuollon toimenpiteiden pariin. Tupakoinnin lopettamiseen on saatavilla tukea opiskeluterveydenhuollosta.

Alkoholi ja päihtynyt opiskelija

Alle 18-vuotias ei lain mukaan saa pitää hallussaan alkoholituotteita. Samoin huumeiden hallussapito on lain mukaan kielletty.

Opettajalla on oikeus ottaa kiinni opiskelija, joka pitää hallussaan laittomasti alkoholia tai huumeita. Pois otettu alkoholi tai huumausaineet on heti luovutettava poliisille.

Päihtynyt opiskelija siirretään eri tilaan, mutta häntä ei jätetä yksin. Alaikäisen huoltajaan ja / tai terveydenhoitajaan otetaan yhteys viipymättä. Jos mahdollista, huoltaja hakee opiskelijan kotiin. Jos huoltajaa ei tavoiteta, opiskelija toimitetaan viivyttelemättä saattajan kanssa terveydenhoitajalle tai terveyskeskukseen.

Mikäli opiskelija myy tupakkatuotteita, alkoholia tai huumeita, siitä ilmoitetaan välittömästi poliisille.

Alaikäisen opiskelijan päihteiden käytöstä tai edellä kuvatusta myynnistä tehdään lastensuojeluilmoitus.

Alaikäisen huoltajalle ilmoitetaan, että on tehty ilmoitus poliisille ja/tai lastensuojeluilmoitus.

Yli 18-vuotiaan opiskelijan päihtymyksestä ilmoitetaan kotiin hänen luvallaan.

Päihtyneen opiskelijan havainnut henkilö kutsuu paikalle toisen henkilön päihtymysepäilyksen varmistamiseksi. Tämä henkilö on ensisijaisesti rehtori, kuraattori tai terveydenhoitaja.

Päihtynyt opiskelija poistetaan oppitunnilta ja ohjataan terveyskeskukseen päihdemittaukseen.

Jos opiskelija kieltäytyy poistumasta oppitunnilta, paikalle kutsutaan poliisi.

Päihderiippuvainen opiskelija ohjataan opiskeluhuollon toimenpiteiden piiriin ja häneen sovelletaan Sodankylän kunnassa hyväksyttyä Päihdeohjelmaa.

Kielletyt esineet tai aineet

Lukiolain (714/2018) 41 §:n mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Oppilaitokseen ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä. (LL 714/2018 40 §)

Rehtori tai opettaja voi lukiolain (714/2018 46§) mukaan tarkastaa opiskelijan tavarat, vaatteet päällisin puolin sekä opiskelijan hallinnassa olevat oppilaitoksen säilytystilat, jos on ilmeistä, että opiskelijalla on hallussaan kiellettyjä tai turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita. Opiskelijalle pitää ilmoittaa tarkastuksen syy. Tarkastajan tulee olla samaa sukupuolta ja tarkastuksessa tulee olla paikalla toinen oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva. Opettaja tai rehtori voi ottaa haltuun tällaisen esineen tai aineen. Niiden kohdalla toimitaan niin kuin lukiolaki (714/2018 47–48§) määrää.

Mikäli on aihetta olettaa, että opiskelijalla on hallussaan kielletty esine tai aine, opettaja pyytää opiskelijan mukaansa opettajainhuoneeseen tai rehtorin kansliaan. Opettaja ottaa mukaansa tilanteeseen toisen oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluvan. Opettaja kysyy opiskelijalta asiasta ja pyytää häntä luovuttamaan esineen tai aineen. Jos opiskelija kieltäytyy luovuttamasta esinettä tai ainetta tai hän ei pysty luotettavasti osoittamaan, ettei hänen hallussaan ole niitä, voidaan hänet tarkistaa. Opiskelija saa pyytää mukaan valitsemansa oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluvan, jos tämä on saapuvilla.

Vahingon korvaaminen

Koulun omaisuutta on käsiteltävä huolellisesti. Aiheutuneesta vahingosta on viivytyksettä ilmoitettava kansliaan. Vahingon aiheuttaja on velvollinen korvaamaan kouluyhteisön jäsenelle, koulun omaisuudelle tai koulun alueelle aiheuttamansa vahingot vahingonkorvausoikeudellisten periaatteiden mukaisesti. (Vahingonkorvauslaki 412/1974 2 luku 1 §)